

דוח תקופתי לשנת 2012

פרק א:	תיאור עסקי התאגיד
פרק ב:	דוח הדירקטוריון
פרק ג:	דוחות כספיים
פרק ד:	פרטים נוספים על התאגיד
פרק ה:	נספחים

פרק א': תיאור עסקי התאגיד

תוכן עניינים

	הגדרות
1	
4	1. תיאור ההתפתחות הכללית של עסקי התאגיד
4	1.1 פעילות התאגיד ותיאור התפתחות עסקיו
5	1.2 תרשים מבנה אחזקות הקבוצה ליום 31 בדצמבר 2012
5	1.3 תחומי פעילות
6	1.4 השקעות בהון התאגיד ועסקאות במניותיו
7	1.5 חלוקת דיבידנדים
11	2. מידע כספי לגבי תחומי הפעילות של החברה
11	2.1 ריכוז תוצאות הפעילות
12	2.2 מידע כספי לפי תחומי הפעילות של התאגיד
21	3. תחום ביטוח חיים
21	3.1 מידע כללי על תחום הפעילות
30	3.2 מוצרים ושירותים
35	3.3 פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים
37	3.4 לקוחות
38	3.5 שיווק והפצה
39	3.6 ביטוח משנה
40	3.7 תחרות
41	3.8 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה
43	4. ביטוח רכב חובה
43	4.1 מידע כללי על תחום הפעילות
49	4.2 מוצרים ושירותים
49	4.3 פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים
50	4.4 לקוחות
50	4.5 שיווק והפצה
50	4.6 ביטוח משנה
51	4.7 ספקים ונותני שירותים
51	4.8 תחרות
52	4.9 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה
53	5. ביטוח רכב רכוש
53	5.1 מידע כללי על תחום הפעילות
56	5.2 מוצרים ושירותים
57	5.3 עתודות ביטוח בביטוח כללי
58	5.4 לקוחות
58	5.5 שיווק והפצה
58	5.6 ביטוח משנה
59	5.7 ספקים ונותני שירותים
59	5.8 תחרות
60	5.9 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה
61	6. ביטוח כללי אחר
61	6.1 מידע כללי על תחום הפעילות
66	6.2 מוצרים ושירותים
67	6.3 פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים
68	6.4 לקוחות
68	6.5 שיווק והפצה
69	6.6 ביטוח משנה
70	6.7 ספקים ונותני שירותים
70	6.8 תחרות
73	7. ביטוח בריאות
73	7.1 מידע כללי על תחום הפעילות
75	7.2 שינויים בהיקף הפעילות בתחום, ברווחיותו ובתמהיל הלקוחות
75	7.3 גורמי הצלחה קריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם
75	7.4 תחליפים למוצרי תחום הפעילות
75	7.5 מבנה התחרות והשינויים שחלו בתחום
76	7.6 שינויים בהסדרי ביטוח משנה בתחום

76	מוצרים ושירותים	7.7
77	פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים	7.8
80	שיווק והפצה	7.9
80	ביטוח משנה	7.10
81	ספקים ונותני שירותים	7.11
81	תחרות	7.12
85	תיאור עסקי התאגיד - עניינים הנוגעים לפעילות הקבוצה בכללותה	8.
85	סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד	8.1
85	מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד	8.2
97	השקעות	8.3
100	ביטוח משנה	8.4
104	ספקים ונותני שירותים	8.5
105	הון אנושי	8.6
111	שיווק והפצה	8.7
112	רכוש קבוע ומתקנים	8.8
113	עונתיות	8.9
114	נכסים לא מוחשיים	8.10
115	הליכים משפטיים	8.11
115	מימון	8.12
116	דירוג ודירוג אשראי	8.13
116	מיסוי	8.14
116	יעדים ואסטרטגיה עסקית	8.15
121	משטר תאגידי	9.
121	כללי - ישיבות הדירקטוריון וועדותיו	9.1
122	ועדות דירקטוריון	9.2
125	קוד אתי	9.3
129	ניהול סיכונים	10.
129	מדיניות ניהול הסיכונים	10.1
129	תהליכי העבודה	10.2
129	דין בגורמי סיכון	10.3
133	טבלת גורמי סיכון	10.4

**חלק א': פעילות התאגיד
ותיאור התפתחות עסקיו**

דוח זה נערך בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998 ובהתאם לחוזרי המפקח על הביטוח מס' 3-2006 ומס' 1-2007, ומס' 4-2010, אשר החילו את תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, על מבטחים, בשינויים המתחייבים מאופי פעילותם, לעיתים, תוך קביעת פירוט שונה מהנדרש לפי התקנות האמורות, וכן בהתאם לחוזרים נוספים שפורסמו על ידי המפקח מעת לעת.

דוח זה נערך בשים לב להנחיות המפקח על אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון, שפורסמו ביום 18 בפברואר 2013, בדבר קיצור הדוחות הכספיים, הנשענות על מתווה ועקרונות בנושא קיצור דוחות שפרסמה רשות ניירות ערך ביום 12 בדצמבר 2012 (עמדה משפטית מספר 105-25).

פרק זה בדוח התקופתי, העוסק בתיאור החברה, התפתחותה ועסקיה ותחומי פעילותה, כולל גם מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על האינפורמציה הקיימת בחברה במועד פרסום הדוח וכולל את הערכות החברה או כוונותיה, נכון למועד פרסום הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על ידי הופעת מילים כגון: "החברה/הקבוצה מעריכה", "החברה/הקבוצה סבורה", "בכוונת החברה/הקבוצה", "צפוי/ה" וכדומה, אך ייתכן כי מידע זה יופיע גם בניסוחים אחרים. מידע צופה פני עתיד המופיע בדוח זה מתייחס אך ורק למועד בו הוא נכתב. החברה אינה מתחייבת לעדכן או לשנות מידע זה ככל שמידע נוסף או שונה בקשר למידע כאמור יגיע לידיעתה.

פרק זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח וכיסויים ביטוחיים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח ו/או תקנון, לפי העניין.

יש לקרוא את הדוח התקופתי, על כל חלקיו, כמקשה אחת.

הגדרות

למען הנוחיות, בפרק זה, תהיינה לקיצורים הבאים, המשמעות הרשומה לצידם, אלא אם כן צוין במפורש אחרת:

כללי

"החברה" ו/או "מנורה מבטחים ביטוח"- מנורה מבטחים ביטוח בע"מ;

"הקבוצה" - החברה והחברות שבשליטתה, במישרין או בעקיפין;

"מנורה מבטחים גיוס הון" - מנורה מבטחים גיוס הון בע"מ;

"מנורה מבטחים גמל" - מנורה מבטחים גמל בע"מ;

"מנורה מבטחים החזקות" ו/או "החברה האם" - החברה האם, מנורה מבטחים החזקות בע"מ;

"מנורה מבטחים פנסיה" - מנורה מבטחים פנסיה בע"מ;

"סוכנות אורות" - אורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ;

"קבוצת מנורה מבטחים" - מנורה מבטחים החזקות והחברות הבנות שבשליטתה;

"שומרה" - שומרה חברה לביטוח בע"מ והחברות שבשליטתה, אלא אם כן משתמע או צוין במפורש אחרת;

מונחים

"איגרת חוב מיועדת" - איגרות-חוב ממשלתיות לא סחירות בעלות תשואה מובטחת המונפקות לקרנות פנסיה ולחברות ביטוח, מכוח חוק המילווה (חברות ביטוח), התשכ"ג-1962, ומתוקף הסכמים שנחתמו עימן;

"גוף מוסדי" - מבטח וחברה מנהלת;

"דמי ביטוח", "פרמיה" - הסכום שעל המבוטח לשלם למבטח בהתאם לתנאי הפוליסה לרבות דמים;

- "דמי גמולים" - הסכום שמשלם עמית (שכיר, עצמאי ומעסיק) בקרן פנסיה או עמית בקופת גמל עבור הביטוח הפנסיוני או החיסכון בקופת הגמל, לפי העניין;
- "דמים" - סכומים המשולמים על ידי המבוטח לכיסוי הוצאות המבטח, כגון: דמי רישום, או לכיסוי תשלומי חובה כגון: מסים והיטלים שונים;
- "הדוחות הכספיים" - הדוחות הכספיים המבוקרים של החברה ליום 31 בדצמבר 2012;
- "השקעות חופשיות" - השקעות של נכסי הקבוצה שלא באמצעות איגרות חוב מיועדות;
- "התחייבות חיתומית" - התחייבות לרכוש ניירות ערך המוצעים על פי תשקיף אם לא ירכוש אותם הציבור או התחייבות לרכוש ניירות ערך המוצעים על פי תשקיף כדי למכור אותם לציבור;
- "ועדת בכר" ו/או "רפורמת בכר" - רפורמה שנערכה בנובמבר 2004, בעקבות פרסום דוח הצוות הבין משרדי לעניין רפורמה בשוק ההון, שמטרה הייתה להביא לביסוס מבנה תחרותי בשוק ההון ולשיפור תפקודו, זאת באמצעות צמצום הריכוזיות והגברת התחרות בשוק ההון, מזעור ניגודי העניינים בקרב הגופים הפועלים בשוק ההון והרחבת הפיקוח והבקרה על גופים אלה ועל השולטים והמחזיקים בהם ואשר מכוחה נחקק החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה-2005.
- "חברה מנהלת" - חברה המנהלת קרן פנסיה או קופות גמל אשר קיבלה רישיון לכך, בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005;
- "חוזרי המפקח" - חוזרים, ניירות עמדה והבהרות המתפרסמים על ידי הממונה או המפקח;
- "חוק הייעוץ הפנסיוני" - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005;
- "חוק השקעות משותפות בנאמנות" - חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994;
- "חוק החברות" - חוק החברות, התשנ"ט-1999;
- "חוק חוזה הביטוח" - חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981;
- "חוק הפיקוח" - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981;
- "חוק ייעוץ השקעות" - חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995;
- "חוק ניירות ערך" - חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968;
- "חוק הפלת"ד" - חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975;
- "חוק קופות הגמל" - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005;
- "חיתום" - תהליך אישור הצעת הביטוח ופעולת תמחור הפוליסה המבוצעת, בין היתר, בעזרת הנחות אקטואריות;
- "חתם" - מי שהתחייב בהתחייבות חיתומית;
- "מוצר פנסיוני" - כהגדרתו בחוק הייעוץ הפנסיוני;
- "המפקח" או "המפקח על הביטוח" או "הממונה" - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר שהוא גם המפקח על הביטוח, כהגדרתו בחוק הפיקוח;
- "פקודת מס הכנסה" או "הפקודה" - פקודת מס הכנסה [נוסח חדש];
- "פרמיה שהורוחה" - פרמיה המתייחסת לשנת הדוח;
- "שייר" - יתרת סיכון המוטלת על המבטח לאחר העברת חלק מהסיכון למבטח משנה;
- "תקנות דרכי ההשקעה" - תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דרכי השקעת ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויותיו), התשס"א-2001;
- "תקנות כללי השקעה" - תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על חברות מנהלות ומבטחים), התשע"ב-2012;
- "תקנות ההון המינימאלי" - תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998;

"תקנות החישוב" - תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984;
"תקנות פרטי דין וחשבון" - תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998;
"תקנות קופות הגמל" - תקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964;
Standard & Poor's - S&P - חברת דירוג אשראי בינלאומית;

1. תיאור ההתפתחות הכללית של עסקי התאגיד

1.1 פעילות התאגיד ותיאור התפתחות עסקיו

1.1.1 בשנת 1935 נתאגדה בישראל (פלשתינה) החברה האם של החברה, מנורה מבטחים החזקות, בשם משרד לאחריות כללית בע"מ, וזאת כחברה פרטית שעיסוקה בענפי הביטוח השונים, בשם משרד לאחריות כללית בע"מ.

1.1.2 בשנת 1998, בוצע הליך של פיצול עסקי הביטוח של החברה האם, כך שהועברו אל החברה, אשר נתאגדה בשנת 1995 כחברה פרטית בשם בני ראובן יזמים (1995) בע"מ. לאחר מספר שינויי שם, במהלך השנים, שינתה בשנת 2006 את שמה, לשמה הנוכחי.

1.1.3 בחודש דצמבר 2007, רכשה החברה את מלוא מניות שומרה. שומרה עוסקת בעיקר בתחומים של ביטוח רכב (חובה ורכוש) וביטוח רכוש וכן מחזיקה בסוכנויות הביטוח סיני סוכנות לביטוח (1989) בע"מ וסוכנות ארנון את וינשטוק סוכנות לביטוח (1989) ובנכסי נדל"ן (באמצעות שומרה נדל"ן בע"מ). לאחר תאריך המאזן חילקה החברה את שומרה כדיבידנד בעין, בתוקף מיום 31 בינואר 2013 (ראה גם באור 42 לדוח הכספי)¹.

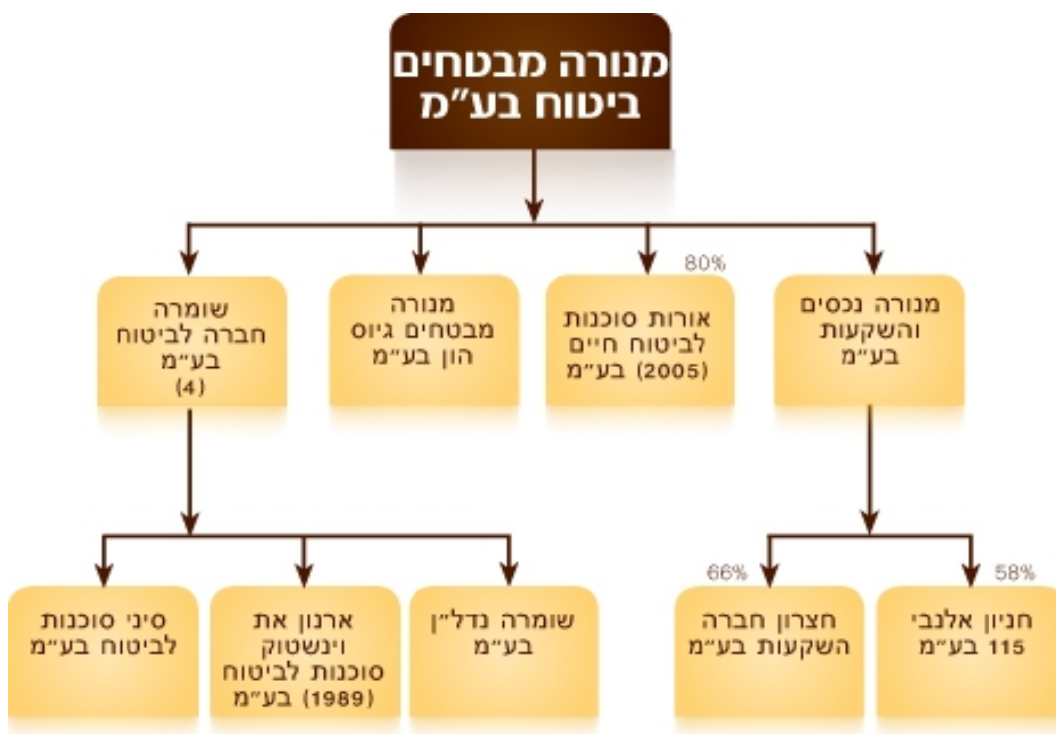
1.1.4 בחודש מרס 2012, הושלמה עסקה לפיה רכשה החברה את מלוא (100%) המניות הנכללות בהון המניות המונפק והנפרע של הבנק לפיתוח תעשייה בישראל בע"מ, תוך מיזוגו המלא של הבנק לחברה בסמוך למועד השלמת העסקה כאמור. (ראה גם באור 4 לדוח הכספי).

1.1.5 בנוסף, לחברה השקעות במספר חברות בנות נוספות כמתואר בתרשים שלעיל. חלק מנכסי הנדל"ן - משרדים ומקרקעין - של החברה מוחזקים על ידי מנורה מבטחים נכסים והשקעות בע"מ.

¹ בהמשך לאמור, ועל רקע חלוקת מנורה מבטחים פנסיה ושומרה כדיבידנד בעין למנורה מבטחים החזקות כנזכר בסעיפים 1.1.3 לעיל ו- 1.5 להלן, הנפיק המפקח על הביטוח בחודש ינואר 2013 היתר שליטה עדכני בהתאם לשינוי המבני כאמור. לפרטים לעניין היתר השליטה ראה גם באור 1 לדוח הכספי.

1.2 תרשים מבנה אחזקות הקבוצה ליום 31 בדצמבר 2012

להלן תרשים סכמטי של מבנה האחזקות של הקבוצה, נכון למועד הדוח. רשימה של החברות המוחזקות המהותיות של החברה מפורטת בחלק הרביעי לדוח התקופתי, במסגרת תקנה 11 לתקנות ניירות ערך ("דוח פרטים נוספים").

1. בהעדר סימון אחוזי החזקה - בעלות מלאה.
2. התרשים כולל חברות בהן מתבצעת פעילות עיקרית ומהותית של הקבוצה. לקבוצה חברות בנות וחברות לא פעילות נוספות שאינן מתוארות בתרשים.
3. לגופים המוסדיים בקבוצה השקעות בנדל"ן בחו"ל באמצעות החברה ותאגידי ביניים שונים אשר אינם מתוארים בתרשים.
4. לאחר תאריך המאון, ביום 31.1.13, חולקו מניות שומרה חברה לביטוח כדיבידנד בעין למנורה מבטחים החזקות, ממועד זה שומרה חברה לביטוח הינה חברה בת של מנורה מבטחים החזקות.

1.3 תחומי פעילות

נכון למועד הדוח, החברה עוסקת, בכל ענפי הביטוח העיקריים, ובכלל זה ביטוח חיים, ביטוח כללי, הכולל ביטוח רכב (חובה ורכוש) וביטוח כללי אחר וכן ביטוח בריאות, כמפורט להלן:

1.3.1 ביטוח חיים: תחום פעילות זה כולל את פעילויות ביטוח החיים, המנוהלות באמצעות החברה, והכולל חסכון פנסיוני במסגרת פוליסת ביטוח, חסכון במוצרי פרט ובנוסף כיסוי לאירועים ביטוחיים הנובעים מסיכונים שונים במהלך חיי הפרט, כגון: ביטוח למקרי מוות, נכות ואובדן כושר עבודה. יצויין, כי חברות מקבוצת מנורה מבטחים פועלות בתחום החיסכון ארוך הטווח - ניהול קרנות פנסיה, גמל והשתלמות.

1.3.2 ביטוח כללי: הפעילות בביטוח כללי מנוהלת באמצעות החברה ושומרה וכוללת את תחומי הפעילויות הבאים:

1.3.3 ביטוח רכב חובה: פעילות התחום הינה מתן כיסוי ביטוחי לנזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש בכלי רכב מנועי, כנדרש על פי דין. הפעילות כוללת שיווק ומכירה של פוליסות ביטוח רכב חובה.

1.3.4 ביטוח רכב רכוש: תחום זה כולל את פעילות הקבוצה בשיווק ומכירה של פוליסות לביטוח נזקי רכוש לרכב, לרבות נזקי צד ג' הנגרמים על ידי כלי רכב מבוטחים.

1.3.5 ביטוח כללי אחר: תחום זה כולל את יתר ענפי הביטוח הכללי, שאינם נכללים בענפי ביטוח רכב חובה או ביטוח רכב רכוש. הביטוחים העיקריים בתחום זה הינם ביטוחים מסוג חבויות, ביטוח רכוש וביטוח תאונות אישיות וכן פעילויות שלא נכללו בתחומי פעילויות אחרים.

להלן פירוט הענפים העיקריים הנכללים בתחום ביטוח כללי אחר:

ביטוח חבויות: ענף זה כולל את פעילות הקבוצה בשיווק ומכירה של פוליסות לביטוח חבויות כלפי צדדי ג'.

ביטוח רכוש: במסגרת ענף זה פועלת הקבוצה בשיווק ומכירה של פוליסות ביטוח רכוש אשר אינו נכלל במסגרת הפוליסות המוצעות בתחום ביטוח רכב רכוש.

ביטוח תאונות אישיות: במסגרת ענף זה פועלת הקבוצה בשיווק ומכירה של פוליסות תאונות אישיות.

יתר ענפי ביטוח כללי: לחברה פעילויות אחרות, לא מהותיות בענפי ביטוח כללי כגון: ביטוח ערבויות ביצוע וערבויות פיננסיות, ביטוח ערבות חוק המכר, וסיכונים אחרים.

1.3.6 ביטוח בריאות: תחום זה כולל את פעילות הקבוצה בשיווק ומכירה של פוליסות מענפי הבריאות לטווח ארוך, ובכללן ביטוח מחלות ואשפוז, ביטוחי שיניים, ביטוח סיעודי וביטוח מחלות קשות. הביטוח נעשה במסגרת פוליסות מסוג פרט וקולקטיבים. הפוליסות הנמכרות במסגרת הענפים האמורים מכסות את מגוון הנזקים (למעט מוות ממחלה) הנגרמים למבוטח כתוצאה ממחלות ו/או מתאונות. תחום זה מנוהל בקבוצה באמצעות החברה.

יצויין, כי החל מיום 1 בינואר 2012, תחום בריאות, מאחד תחתיו גם את מרבית פוליסות ביטוח הבריאות השונות לטווח קצר, אשר הועברו אליו מתחום הביטוח הכללי כגון: ביטוח דמי מחלה, ביטוח נסיעות לחו"ל וביטוח עובדים זרים ותיירים.

כמו כן, נכון למועד הדוח, החזיקה הקבוצה בשלוש סוכנויות ביטוח כמפורט בתרשים מבנה ההחזקות של החברה.

בנוסף, לחברה השקעות במספר חברות בנות נוספות כמתואר בתרשים שלעיל. חלק מנכסי הנדל"ן - משרדים ומקרקעין - של החברה מוחזקים על ידי מנורה מבטחים נכסים והשקעות בע"מ.

תיאור תחומי הפעילות של הקבוצה יעשה בנפרד, למעט בעניינים הנוגעים לכלל תחומי הפעילות של הקבוצה, אשר יתוארו יחדיו, במסגרת סעיף 8 להלן.

1.4 השקעות בהון התאגיד ועסקאות במניותיו

בחודש אוגוסט 2012, הקצתה החברה 1,251 מניות רגילות 1 ש"ח ע.ג. למנורה מבטחים החזקות, כנגד העברת סך של 8.8 מיליוני ש"ח, במזומן, לחברה, כהשקעה וזאת במסגרת אישור הסכם פשרה שהוגש במסגרת בקשה לאישור תביעה נגזרת נגד מנורה מבטחים החזקות והחברה, אשר הוגשה בחודש פברואר 2011, בהתאם לסעיף 194 לחוק החברות, התשנ"ט-1999. לפרטים נוספים, ראה גם באור 15 לדוח הכספי.

1.5 חלוקת דיבידנדים

בשנת 2010 החברה לא חילקה דיבידנד.

בחודש מאי 2011, חילקה החברה דיבידנד במזומן למנורה החזקות בסך של 100 מיליוני ש"ח. בחודש בפברואר 2012, חילקה החברה את מלוא (100%) מניות מנורה מבטחים פנסיה שבבעלותה, כדיבידנד בעין, למנורה מבטחים החזקות, בסך של כ- 621 מיליוני ש"ח.

כמו כן, לאחר תאריך המאזן, בחודש ינואר 2013, חילקה החברה את מניות שומרה, כדיבידנד בעין למנורה מבטחים החזקות.

יתרת הרווחים, כהגדרתה בסעיף 302 לחוק החברות, הניתנים לחלוקה נכון לתאריך הדוח, הינה בסך של כ- 974 מיליוני ש"ח.

לפרטים נוספים בנוגע לחלוקת הדיבידנדים ולמגבלות לגבי חלוקתם, ראה סעיף 3.2 בדוח הדירקטוריון וכן באור 15 בדוחות הכספיים.

**חלק ב': מידע כספי על תחומי
הפעילות של התאגיד**

2. מידע כספי לגבי תחומי הפעילות של החברה

2.1 ריכוז תוצאות הפעילות

בסעיף זה מובאים נתונים בדבר תוצאות הפעילות של הקבוצה. בנוסף לנתונים המוצגים בסעיף זה, ראה הסברים לתוצאות בהמשך דוח זה, במסגרת תיאור המידע בכל תחום פעילות של הקבוצה וכן בדוח הדירקטוריון.

מידע כספי אודות תוצאות תחומי הפעילות (באלפי ש"ח):

2010	2011	2012	
			רווח (הפסד) מתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
163,254	(22,595)	(61,553)	
78,570	126,375	201,965	רווח מתחום ביטוח רכב חובה
6,367	(47,083)	(11,469)	רווח (הפסד) מתחום ביטוח רכב רכוש
69,303	43,858	23,294	רווח מתחום ביטוח כללי אחר
14,126	52,692	63,196	רווח מתחום ביטוח בריאות
(99,774)	(90,986)	(9,639)	רווח מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים
24,002	(49,643)	9,080	אחר*
255,848	12,618	214,874	רווח לפני מסים על הכנסה
92,661	16,458	20,264	מסים על הכנסה
163,187	(3,840)	194,610	רווח (הפסד) נקי מפעילויות נמשכות
62,215	57,153	5,915	רווח נקי מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים
225,402	53,313	200,525	רווח נקי
			מיוחס ל:
225,061	52,782	199,860	בעלי המניות של החברה
341	531	665	זכויות שאינן מקנות שליטה
225,402	53,313	200,525	רווח (הפסד) נקי

2010	2011	2012	
181,919	(35,348)	10,377	רווח (הפסד) כולל מתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
83,815	73,872	270,987	רווח כולל מתחום ביטוח רכב חובה
7,248	(55,297)	405	רווח (הפסד) כולל מתחום ביטוח רכב רכוש
70,934	25,752	46,088	רווח כולל מתחום ביטוח כללי אחר
15,971	48,076	82,593	רווח כולל מתחום ביטוח בריאות
(99,774)	(90,986)	(9,639)	רווח כולל מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים אחר*
19,449	(82,782)	40,871	
279,562	(116,713)	441,682	רווח (הפסד) כולל לפני מסים על הכנסה
99,205	(26,210)	102,250	מסים על הכנסה (הטבת מס)
180,357	(90,503)	339,432	רווח (הפסד) כולל מפעילויות נמשכות
62,215	57,153	5,915	רווח כולל מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים
242,572	(33,350)	345,347	רווח (הפסד) כולל
מיוחס ל:			
242,231	(33,881)	344,682	בעלי המניות של החברה
341	531	665	זכויות שאינן מקנות שליטה
242,572	(33,350)	345,347	רווח (הפסד) כולל

(* כולל בעיקר הוצאות מימון, תוצאות פעילות שאיננה מוגדרת כתחום פעילות והכנסות מהשקעות שאינן משוייכות לתחום פעילות מוגדר.

2.2 מידע כספי לפי תחומי הפעילות של התאגיד

2.2.1 ביטוח חיים (באלפי ש"ח):

2010	2011	2012	
1,700,893	1,681,061	1,808,489	פרמיות ברוטו
1,587,702	1,562,482	1,692,720	פרמיות בשייר עצמי
193,325	94,232	117,407	דמי ניהול, נטו
63,480	(113,581)	(71,192)	רווח (הפסד) לפני מיסים
82,145	(126,334)	738	רווח (הפסד) כולל לפני מיסים
16,454,455	16,521,028	18,607,428	סך התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
4,591,071	4,775,848	4,941,230	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
11,863,384	11,745,180	13,666,198	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

לפירוט בדבר התפתחויות שחלו בנתונים המוצגים במידע הכספי בתחום ביטוח החיים ובכלל זה התפתחות הפרמיות וכן התפתחות הרווח (ההפסד) והרווח (ההפסד) הכולל, לפני מסים, ראה סעיפים 3.3, 3.4 ו-4.4 לדוח הדירקטוריון ובאור 19 לדוחות הכספיים.

2.2.2 ביטוח רכב חובה (באלפי ש"ח):

2010	2011	2012	
602,065	634,780	695,101	פרמיות ברוטו (כולל דמים)
490,029	620,373	677,131	פרמיות בשייר עצמי
78,570	126,375	201,965	רווח לפני מיסים
83,815	73,872	270,987	רווח כולל לפני מיסים
2,365,254	2,460,992	2,582,256	סך התחייבויות ביטוחיות-ברוטו
262,020	280,670	297,436	הפרשה לפרמיות שטרם הורווחו
-	-	-	תביעות תלויות:
1,941,557	1,980,161	2,055,964	הערכה אקטוארית
17	190	-	תוספת/גרועה בין הערכה האקטוארית להפרשה בדוחות הכספיים
161,660	199,971	228,857	סכום צבירה

לפירוט בדבר ההתפתחויות שחלו בנתונים המוצגים במידע הכספי בתחום ביטוח רכב חובה, ובכלל זה בדבר התפתחות הפרמיות וכן התפתחות הרווח הכולל לפני מיסים, ראה סעיפים 3.4 ו-4.4.2.2 לדוח הדירקטוריון ובאור 18 לדוחות הכספיים.

התפלגות הרווח בשייר של תחום הפעילות (באלפי ש"ח):

2010	2011	2012	
15,922	(15,493)	10,826	רווח (הפסד) בגין השנים הפתוחות*
2007	2008	2009	שנת חיתום שהשתחררה
40,418	78,507	123,855	רווח בגין שנת החיתום שהשתחררה
22,230	63,361	67,284	התאמות בגין שנות החיתום שהשתחררו בשנים הקודמות
78,570	126,375	201,965	סה"כ רווח שדווח
17,093	(16,664)	10,830	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות
(33,451)	(5,274)	(20,883)	הפסד מעסקי הפול

(* הרווח (הפסד) בגין שנים פתוחות כולל את הרווח (הפסד) בגין פעילות שלא נכללה בחישוב העתודות.

לפירוט בדבר ההתפתחויות שחלו בנתונים המוצגים במידע הכספי בדבר התפלגות הרווח (ההפסד) בשייר, ראה סעיף 3.3 לדוח הדירקטוריון ובאור 18 לדוחות הכספיים.

נתונים בדבר שנות החיתום 2012 - 2005 (באלפי ש"ח):

שנת חיתום	שנות חיתום סגורות				שנות חיתום פתוחות			
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
פרמיה ברוטו (כולל דמים)	508,804	497,166	529,829	557,314	622,251	603,072	637,834	700,045
רווח (הפסד) בשייר בגין שנת החיתום מצטבר לתאריך 31.12.2012	63,370	48,911	79,303	114,929	132,258	2,228	284	4,380
הכנסות על הוצאות בשייר	-	-	-	-	-	67,471	95,157	55,111
ההכנסות מהשקעות על הרווח / העודף המצטבר בגין שנת החיתום	109,658	108,984	116,371	113,049	110,766	55,937	47,708	17,578

1. החל משנת 2005 ועד לשנת 2012 חל גידול בפרמיות בעיקר עקב הגידול בהיקף המכירות. בשנת 2010 נרשמה ירידה בפרמיות, כתוצאה מתיקון חקיקה לפיו הועברה האחריות בגין ההוצאות הרפואיות לקופות החולים, תוך העברת 9.4% מהפרמיות לקרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים.
2. החל משנת 2007 חלה עלייה ברווחיות עקב שיפור בחיתום ובתעריפים. חלק מההפסדים (לא כולל הצבירה) נרשמים עקב מדיניות שלא להוון התביעות התלויות, בעוד דמי הביטוח הנגבים מחושבים בהנחת היוון.
3. בשנת 2012 עודף ההכנסות משקף פרמיה מורוחת של חצי שנה בלבד. הירידה בעודף ההכנסות בשנים 2010-2012 נובעת מכך שטרם הצטברו הכנסות מהשקעות.
4. הירידה בהשפעת הכנסות מהשקעות נובעת מכך שעל פני השנים טרם הצטברו רווחי השקעות.

2.2.3 ביטוח רכב רכוש (באלפי ש"ח):

	2010	2011	2012
פרמיות ברוטו (כולל דמים)	902,069	904,352	996,957
פרמיות בשייר עצמי	668,572	740,669	815,915
רווח (הפסד) לפני מיסים	6,367	(47,083)	(11,469)
רווח (הפסד) כולל לפני מיסים	7,248	(55,297)	405
סך התחייבויות ביטוחיות-ברוטו	578,640	634,749	656,428
הפרשה לפרמיות שטרם הורווחו	391,432	404,629	431,541
תביעות תלויות:	-	-	-
הערכה אקטוארית	187,093	230,120	224,887
תוספת/גרעיה בין הערכה האקטוארית להפרשה בדוחות הכספיים	115	-	-

לפירוט בדבר ההתפתחויות שחלו בנתונים המוצגים במידע הכספי בתחום ביטוח רכב רכוש, ובכלל זה בדבר התפתחות הפרמיות והרווח (ההפסד) לפני מיסים, ראה סעיפים 3.4 ו-4.4.2.3 לדוח הדירקטוריון ובאור 18 לדוחות הכספיים.

פרמיות הביטוח אשר מקורן בפוליסות ביטוח לגביהן נרכש כיסוי ביטוח משנה בשיעור העולה על 90% (באלפי ש"ח):

2010	2011	2012	
65,138	-	1,027	סך פרמיות ברוטו
4,560	-	370	סך פרמיות בשייר

2.2.4 ביטוח כללי אחר (באלפי ש"ח):

2010	2011	2012	
739,626	771,505	843,873	פרמיות ברוטו (כולל דמים)
329,011	358,637	375,223	פרמיות בשייר עצמי
69,303	43,858	23,294	רווח לפני מיסים
70,934	25,752	46,088	רווח כולל לפני מיסים
1,370,535	1,408,614	1,487,504	סך התחייבויות ביטוחיות-ברוטו
283,930	281,023	327,884	הפרשה לפרמיות שטרם הורווחו

לפירוט בדבר ההתפתחויות שחלו בנתונים המוצגים במידע הכספי בתחום ביטוח כללי אחר, ובכלל זה בדבר התפתחות הפרמיות והרווח לפני מיסים, ראה סעיף 6 להלן וכן סעיפים 3.4 ו-4.4.2.4 לדוח הדירקטוריון ובאור 18 לדוחות הכספיים.

להלן נתונים בתחום פעילות זה, המוצגים תוך הבחנה בין ענפי ביטוח חבויות וביטוח רכוש ואחרים:

ביטוח חבויות (באלפי ש"ח):

2010	2011	2012	
239,570	232,198	274,554	פרמיות ברוטו (כולל דמים)
125,711	134,538	155,717	פרמיות בשייר עצמי
35,675	16,258	15,354	רווח לפני מיסים
37,059	650	35,227	רווח כולל לפני מיסים
984,473	1,001,065	1,061,453	סך התחייבויות ביטוחיות-ברוטו
99,521	94,552	121,413	הפרשה לפרמיות שטרם הורווחו

תביעות תלויות בגין ענפים שהוערכו על ידי אקטואר:

2010	2011	2012	
502,425	539,093	555,929	הערכה אקטוארית
2,747	1,329	980	תוספת בגין הערכה אקטוארית
154,837	163,040	162,191	סכום הצבירה

תביעות תלויות בגין ענפים שלא הוערכו על ידי אקטואר:

2010	2011	2012	
105,409	94,639	127,904	הערכת מחלקת התביעות את התביעות המזוהות
5,963	6,093	-	תוספת לתביעות התלויות בגין אירועים שאירעו אך טרם דווחו (IBNR)
113,571	102,318	93,035	סכום הצבירה

פרמיות הביטוח אשר מקורן בפוליסות ביטוח לגביהן נרכש כיסוי ביטוח משנה בשיעור העולה על 90% (באלפי ש"ח):

2010	2011	2012	
55,971	37,946	57,266	סך פרמיות ברוטו
10,950	6,779	10,410	סך פרמיות בשייר

התפלגות הרווח בשייר של ענף ביטוח חבויות (אלפי ש"ח):

2010	2011	2012	שנת דיווח
(9,089)	(24,689)	(18,323)	רווח (הפסד) בגין השנים הפתוחות*
2007	2008	2009	שנת חיתום שהשתחררה בשנת הדיווח
17,881	35,187	37,141	רווח בגין שנת החיתום שהשתחררה בשנת הדיווח
26,883	5,760	(3,464)	התאמות בגין שנות החיתום שהשתחררו בשנים הקודמות
35,675	16,258	15,354	סה"כ רווח שדווח
(7,060)	18,152	18,550	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות

(* הרווח (ההפסד) בגין שנים פתוחות כולל את הרווח (ההפסד) בגין פעילות שלא נכללה בחישוב העתודות.

לפירוט בדבר ההתפתחויות שחלו בנתונים המוצגים במידע הכספי, בדבר ביטוח חבויות, ראה סעיפים 3.4 ו- 4.4.2.4 לדוח הדירקטוריון ובאור 18 לדוחות הכספיים.

נתונים בדבר שנות חיתום 2004-2011 בגין ביטוח חבויות (באלפי ש"ח):*

שנות חיתום סגורות				שנות חיתום פתוחות				שנת חיתום
2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
222,793	236,419	247,048	247,927	243,354	238,722	236,713	265,813	פרמיה ברוטו (כולל דמים) רווח (הפסד) בשייר בגין שנת החיתום מצטבר לתאריך 31.12.2012
52,877	42,379	(8,927)	21,858	36,276	(14,878)	(17,555)	(20,849)	(1) עודף הכנסות על הוצאות בשייר
-	-	-	3,301	3,054	43,132	31,770	19,311	(2) השפעת ההכנסות מהשקעות על הרווח / העודף המצטבר בגין שנת החיתום
40,128	45,920	40,482	40,688	25,290	14,545	9,288	3,111	

1. השינוי ברווחים על פני השנים, נובע מהתפתחות בהערכת התביעות.

2. בשנת 2012 עודף ההכנסות משקף פרמיה מורווחת של חצי שנה בלבד. הירידה בעודף ההכנסות בשנים 2010-2012 נובעת מכך שטרם הצטברו הכנסות מהשקעות. הירידה בהכנסות מהשקעות על פני השנים, נובעת מכך שטרם הצטברו רווחי השקעות.

2.2.5 ביטוח רכוש (באלפי ש"ח):

2010	2011	2012	
500,056	539,307	569,319	פרמיות ברוטו (כולל דמים)
203,300	224,099	219,506	פרמיות בשייר עצמי
33,628	27,600	7,940	רווח לפני מיסים
33,875	25,102	10,861	רווח כולל לפני מיסים
386,062	407,549	426,051	סך התחייבויות ביטוחיות-ברוטו
169,585	186,471	206,471	עתודה לסיכונים שטרם חלפו

תביעות תלויות בגין ענפים שהוערכו על ידי אקטואר:

2010	2011	2012	
216,477	220,676	219,580	הערכה אקטוארית של התביעות התלויות
-	402	-	תוספת/גריעה בין הערכה האקטוארית להפרשה בדוחות הכספיים

לפירוט בדבר ההתפתחויות שחלו בנתונים המוצגים במידע הכספי בתחום ביטוח רכוש, ובכלל זה בדבר התפתחות הפרמיות והרווח לפני מיסים, ראה סעיפים 3.4 ו-4.4.2.3 לדוח הדירקטוריון ובאור 18 לדוחות הכספיים.

פרמיות הביטוח אשר מקורן בפוליסות ביטוח לגביהן נרכש כיסוי ביטוח משנה בשיעור העולה על 90% (באלפי ש"ח):

2010	2011	2012	
103,004	82,501	136,675	סך פרמיות ברוטו
17,204	15,611	21,259	סך פרמיות בשייר

2.2.6 ביטוח בריאות

להלן מידע כספי אודות תחום הפעילות:

2010	2011	2012	באלפי ש"ח
347,855	370,184	434,843	פרמיות ברוטו
252,265	268,330	331,550	פרמיות בשייר
14,126	52,692	63,196	רווח לפני מיסים
15,971	48,076	82,593	סך כל הרווח כולל לפני מיסים
601,023	656,143	865,346	סך ההתחייבויות הביטוחיות ברוטו

ביטוח סיעודי:

2010	2011	2012	באלפי ש"ח
50,407	57,620	63,417	פרמיות ברוטו
39,494	44,798	49,786	פרמיות בשייר
(7,372)	22,312	46	רווח (הפסד) לפני מיסים

			סך כל הרווח (הפסד) כולל לפני מיסים
(5,748)	20,050	14,983	
415,747	438,074	616,039	סך ההתחייבויות הביטוחיות ברוטו

ביטוח בריאות אחר:

2010	2011	2012	באלפי ש"ח
297,448	312,564	371,425	פרמיות ברוטו
212,771	223,532	281,764	פרמיות בשייר
21,498	30,380	63,150	רווח לפני מיסים
21,719	28,026	67,610	סך כל הרווח כולל לפני מיסים
185,276	218,069	249,307	סך ההתחייבויות הביטוחיות ברוטו

לפירוט בדבר ההתפתחויות שחלו בנתונים המוצגים במידע הכספי, בדבר ביטוח בריאות, ראה סעיפים 3.4 ו- 4.4.3 לדוח הדירקטוריון ובאור 20 לדוחות הכספיים.

**חלק ג': תיאור ומידע על תחומי
הפעילות של התאגיד**

3. תחום ביטוח חיים

3.1 מידע כללי על תחום הפעילות

ענף ביטוח החיים מעניק כיסוי לאירועים ביטוחיים הקשורים למצבו הכלכלי של האדם והנובעים מסיכונים שונים, כגון: מוות, אובדן כושר עבודה, נכות (להלן: "ריסק"), כאשר ישנן תוכניות ביטוח המשלבות בתוכן גם מרכיב של צבירה כספית (להלן: "חיסכון"). השילוב בין שני המרכיבים (ריסק וחיסכון) בפוליסה משולבת או בפוליסות נפרדות תלוי בבחירת המבוטח ובצרכיו האישיים לרבות פוליסות המבוססות על חיסכון טהור (ללא רכיב ריסק). פוליסות ביטוח חיים הינן פוליסות ארוכות טווח הניתנות לרכישה באופן עצמאי או במסגרת יחסי עובד מעביד כשכיר או כבעל שליטה ("ביטוח מנהלים"). פעילות הקבוצה בענף ביטוח החיים מתבצעת באמצעות החברה.

אופי המכירות, סוגי הפוליסות ותוכניות הביטוח הנמכרים או המשווקים לציבור הרחב בתחום ביטוח החיים מושפעים מאוד משינויים רגולטוריים, ממדיניות הקבוצה ומצרכים וההעדפות המשתנים של הלקוחות.

3.1.1 מבנה תחום הפעילות והשינויים בו

בשנים האחרונות חלו שינויים רבים בתחום ביטוח החיים והחיסכון ארוך הטווח, אשר השפיעו או עשויים להשפיע על פעילות הקבוצה בתחום, וזאת לאור שינויים במדיניות הממשלתית אשר הינה בעיקרה מתן העדפה מכרעת לחיסכון במסלול הקצבתי (ביטוחי מנהלים ועצמאיים במסלול קצבה וקרנות פנסיה) על פני המסלול ההוני (קופות גמל אישיות לתגמולים ולפיצויים וביטוחי מנהלים במסלול הוני), כדי להבטיח יכולת קיום בכבוד של האזרחים לאחר גיל הפרישה.

מדיניות זו של הממשלה באה לידי ביטוי ברפורמות מקיפות בענף (בין רפורמות אשר הוצאו אל הפועל נכון למועד דוח זה ובין רפורמות עתידיות, כפי שיתואר בהמשך), אשר עניינן, בין היתר, שינוי מבנה המוצרים בתחום, שינוי הטבות המס אשר ניתנות לחוסכים לטווח ארוך, תוך מתן עדיפות לחוסכים במסלולים המיועדים לקצבה.

להלן יתוארו בתמצית עיקרי הרפורמות המרכזיות אשר הונהגו בענף בשנים האחרונות.

3.1.1.1 פנסיית חובה

צו ההרחבה להסכם הקיבוצי הכללי מחודש נובמבר 2007 (אשר תוקן בחודש אוגוסט 2011) הקובע הסדר של פנסיית חובה לכל עובד, והמחיל את הוראות ההסכם הקיבוצי בדבר חובת עריכת ביטוח פנסיוני על כלל העובדים השכירים במשק (להלן, בצוותא: "הסדר פנסיית חובה"), השפיע רבות על תחום החיסכון ארוך הטווח, בפרט עקב הרחבת אוכלוסיית החוסכים לגיל פרישה וזאת באמצעות מוצרי חסכון ארוך טווח השונים. בהתאם להסדר פנסיית חובה, שיעורי ההפרשות מהשכר שחובה לבטחו בביטוח פנסיוני (השכר בפועל אך לא יותר מהשכר הממוצע במשק), עולים באופן הדרגתי מדי שנה בשיעור של 2.5% עד לשיעור של 17.5% בשנת 2014 (שיעורי ההפקדות בשנת 2012 עמדו על שיעור של 12.5%). נכון למועד דוח זה, חובת הביטוח הפנסיוני חלה בחלוף שישה חודשי עבודה, אולם אם לעובד הסדר ביטוח פנסיוני קודם, החובה לבטחו, קמה כעבור שלושה חודשי עבודה, בתוקף מיום עבודתו הראשון.

3.1.1.2 הקמת מסלקה פנסיונית

בחודש מרס 2011 פורסם חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני) (תיקון מס' 3), התשע"א-2011, ובו בוצעה הסדרת הליך רישוי של חברה להפעלת מערכת סליקה פנסיונית ומנגנוני הפיקוח על חברה כאמור. התיקון לחוק מסמיק את הממונה לקבוע הוראות הנוגעות למתן רישיון לחברה להפעלת מערכת סליקה פנסיונית. כן נקבעו בחוק הוראות ביחס לדרכי פעילותה וניהולה של מערכת סליקה פנסיונית הוראות בדבר הממשל התאגידי שיחול בה, מתוך מטרה להגן על ענייני משתמשי המסלקה ומקבלי השירות מהמשתמשים ולמניעת ריכוזיות בתחום הייעוץ והשיווק הפנסיוני. כמו כן, התיקון לחוק קובע כללים לעניין פיקוח הממונה על אבטחת המידע המועבר במסלקה. מטרת המסלקה הפנסיונית הינה ניהול

מסלקת מידע וכספים בתחום החיסכון ארוך הטווח עבור החוסכים והמעסיקים, תוך הסדרת ממשקי העבודה בין כלל הגופים המוסדיים, היועצים הפנסיוניים והסוכנים הפנסיוניים.

מסלקה פנסיונית צפויה לייעל את תהליכי העבודה, לאפשר ניהול ובקרה טובים יותר ולהגביר את השקיפות בניהול חסכונות הציבור. בחודש אוגוסט 2012 הודיע הממונה כי חברת סוויפט-נס זכתה במכרז שפורסם להקמת והפעלת המסלקה הפנסיונית המרכזית.

בחודש אוגוסט 2012, פורסם חוזר גופים מוסדיים בעניין חובת שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית שמחייב את כל הגופים המוסדיים ובעלי הרישיון לפעול בנושאים מסויימים, שפורטו בחוזר, אך ורק באמצעות המסלקה. בהמשך פרסמה המסלקה את כללי ההתחברות אליה, והממונה פרסם טיוטת חוזר הקובעת את גובה התשלומים שיהיה על גופים מוסדיים ועל בעלי הרישיון לשלם בגין השימוש במסלקה. במקביל לקידום הקמת המסלקה הפנסיונית פרסם הממונה מספר חוזרים וטיטות חוזרים, שמטרתם לייעל את תהליכי העבודה ולהסיר חסמים טכנולוגיים.

3.1.1.3 רפורמת דמי הניהול המרביים

בחודש יוני 2012, פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(דמי ניהול), התשע"ב-2012 (להלן, לצורך ס"ק זה: "התקנות"), שעניינן קביעת תקרות לדמי ניהול שרשאים גופים מוסדיים לגבות בגין קופות גמל וקופות ביטוח שבניהולם. לפרטים נוספים ראה ביאור 28 לדוחות הכספיים וכן סעיף 2.10(א) לדוח הדירקטוריון.

3.1.1.4 רפורמת השקיפות בדמי ניהול

בחודש דצמבר 2012, פורסם חוזר גופים מוסדיים בעניין דמי ניהול במכשירי החיסכון הפנסיוני, שקובע את משך התקופה המינימאלית למתן הטבה בדמי ניהול ואת המקרים והתנאים שבהם ניתן להפסיק את ההטבה קודם לתום תקופת ההתחייבות ולהעלות את דמי הניהול.

החוזר אינו חל על קופות גמל מבטיחות תשואה, והוא כולל הוראות מעבר ביחס להסכמי הטבות קיימים. החוזר ייכנס לתוקף ביום 1 במרס 2013.

בחודש דצמבר 2012 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(כיסויים ביטוחיים בקופות גמל), התשע"ג-2013 וחוזר גופים מוסדיים בעניין רכישת כיסויים ביטוחיים באמצעות חברה מנהלת של קופת גמל. התקנות והחוזר נועדו להגביר את התחרות והתחליפיות של מוצרי החיסכון הפנסיוני השונים. התקנות והחוזר מאפשרים לחברות מנהלות של קופות גמל להציע לעמיתיהן כיסוי ביטוחי הדומה לזה המוצע על ידי קרנות הפנסיה וחברות הביטוח, ובדרך זאת מחזקים את הרלבנטיות של מוצר קופות הגמל, הלא משלמות לקצבה, שהפך בעקבות תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל, למוצר נחות.

התקנות מסדירות את סוגי הכיסויים הביטוחיים שיקבעו בתקנוני קופות גמל לקצבה (כיסוי ביטוחי לאריכות חיים, לסיכוני מוות, לסיכוני נכות ולשחרור מתשלום), תוך קביעת תנאים לשמירת הכיסוי הביטוחי ביחס לעמית לא פעיל. כמו כן, קובעות התקנות את התנאים שבהם תהיה רשאית חברה מנהלת של קופת גמל לא משלמת לקצבה (שאינה קופת ביטוח) לרכוש עבור עמיתי הקופה כיסויים ביטוחיים מהסוגים האמורים לעיל, ובכלל זה חובה לבחור את המבטח בהליך תחרותי שאישר הדירקטוריון, כאשר צד קשור יכול להיבחר כמבטח בתנאי שהציע את התנאים המיטיבים ביותר. כן קובעות התקנות את התנאים שבהם תהיה רשאית חברה מנהלת של קרן השתלמות לרכוש מכספי קרן ההשתלמות ביטוח חיים קבוצתי עבור עמיתי קרן ההשתלמות. כאשר דמי הביטוח שיגבה מבטח שהוא צד קשור של החברה המנהלת יהיו בגובה דמי הביטוח הנהוגים אצל המבטח בפוליסה דומה למבוטחים בעלי מאפיינים דומים.

החוזר האמור מאפשר לחברה מנהלת של קופת גמל לקבל רישיון סוכן תאגיד מוגבל לעניין הכיסויים המפורטים בתקנות לעיל וכן כללים

להמשכיות הכיסוי הביטוחי במקרה של ניווד. כמו כן, החוזר מחייב חברה מנהלת לדווח לעמית על כפילות שתיווצר במקרה של שינוי בתקנון בין הכיסוי הביטוחי המוענק ע"י קופת הגמל לבין הכיסוי הביטוחי שבפוליסת הפרט של העמית.

התקנות ייכנסו לתוקף ביחס לקופת גמל לא משלמת לקצבה וקרן השתלמות - בחודש ינואר 2013, וביחס ליתר קופות הגמל - בחודש יולי 2013.

3.1.1.5 עדכון מקדמי קרנות הפנסיה והפסקת שיווק תכניות ביטוח חיים עם מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים

בחודש נובמבר 2012 פרסם הממונה נייר עמדה בעניין עדכון מערך ההנחות הדמוגרפיות בקרנות פנסיה וביטוחי מנהלים, שבמסגרתו הוצע לעדכן את מערך הנחות ברירת המחדל של קרנות הפנסיה ולהפסיק שיווק תוכניות ביטוח חיים עם מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים, וזאת בין היתר לאור ממצאי הממונה כי השיפור בתוחלת החיים באוכלוסייה הישראלית היה מהיר מהצפוי, וכי המשך שיווק תוכניות ביטוח חיים הכוללות מקדמי קצבה עלול לפגוע ביכולתן של חברות לעמוד, בטווח הארוך, בהתחייבויות לתשלום קצבאות בגין תכניות אלו. לפרטים נוספים ראה באור (6)38 לדוחות הכספיים וכן סעיף 1.4 לדוח הדירקטוריון.

3.1.1.6 הרפורמה בעניין הנהגת תוכניות ביטוח

לעניין זה, ראה סעיף 8.2.3 להלן.

בחודש יולי 2012 פורסמה, הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), (תיקון מס' 5), תשע"ב-2012 במסגרתה מוצע למנוע ממעסיק להתנות ביצוע עסקה לגבי מוצר פנסיוני, לרבות מתן הטבה או הנחה בדמי ניהול בעבור עובדיו, בביצועו על ידי בעל רישיון מסוים ובכלל זה בעל רישיון המספק למעביד שירותי תפעול. מוצע, כי התניה של מעסיק לביצוע עסקה כאמור, תיחשב כעבירה פלילית. בנוסף, מוצע לאסור על בעל רישיון להתנות רכישת מוצר פנסיוני אחד ברכישת מוצר פנסיוני אחר, ממנו או מאחר, למעט אם קיבל את אישור הממונה לכך.

בחודש מאי 2012 פורסמה טיוטה שניה של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (עמלות הפצה) (תיקון מס'), התשע"א-2011 - שמטרתה מתן אפשרות גם למבטח לשלם עמלות הפצה. התקנות יוצרות אחידות בתשלום עמלות הפצה בין כל המוצרים הפנסיוניים ומשלימות את הרפורמה שבה יועצים אובייקטיביים (בעיקר הבנקים) יוכלו לשווק או להפיץ את כל המוצרים הפנסיוניים במשק. לטיוטות הוראות הרגולציה הנ"ל, ככל שתתקבלנה, השלכות על הגדלת כח הבחירה הניתן לעובד, תוך הקטנת ההשפעה של הסוכן על בחירת העובד ושיפור הכדאיות של גופים בנקאיים לפעילות בתחום הייעוץ הפנסיוני.

בחודש מאי 2012 פורסמה טיוטה שלישית של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דמי עמילות), שבמסגרתה מוצע להסדיר את המותר והאסור בכל הנוגע לתשלום דמי עמילות לסוכני ביטוח ולקבוע הוראות המסדירות תשלום דמי עמילות למספר בעלי רישיון במקביל במסגרת מעבר לקוחות בין סוכני ביטוח.

המידע בכל הקשור להשלכות האפשריות כמפורט לעיל, הינו מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות והנחות של הקבוצה. נכון למועד פרסום הדוח ולאור העובדה שמדובר בטיוטות תקנות והוראות רגולציה בלבד, היישום בפועל עשוי להיות שונה באופן מהותי מזה שנחזה והוא תלוי, בין היתר, בנוסח הסופי של התקנות והוראות הדין הנ"ל ובהתנהגות הגורמים השונים בענף הנוגעים לעניין.

3.1.2 תיאור של ענפי הביטוח והכיסויים הביטוחיים שנכללו בתחום

3.1.2.1 כללי

הקבוצה משווקת תוכניות ביטוח המשלבות ביטוח למקרה ריסק וחיסכון, ביניהן פוליסות ביטוח פרט, פוליסות ביטוח קבוצתיות, פוליסות ביטוח מנהלים ופוליסות ביטוח לעצמאיים. הכיסויים הביטוחיים המשווקים על ידי הקבוצה הינם כיסוי ריסק, כגון: מוות, אובדן כושר עבודה ונכות.

פוליסת ביטוח חיים הינה חוזה בין מבטח למבוטח/בעל פוליסה (להלן: "הלקוח") אשר מגדיר את החובות והזכויות של שני הצדדים. שינוי בחוזה ניתן לבצע בהסכמת שני הצדדים. סכום הביטוח והחיסכון הצבור בהן אמורים לתת מענה לצרכי הלקוח בעיתות משבר או בהתקיים אירוע אחר בחיי המבוטח (כגון מוות, אובדן כושר עבודה או פרישה). עד שנת 1990, שווקו פוליסות בהן מרכיב החיסכון מבטיח תשואה למבוטח, בגיבוי אג"ח ייעודיות לנושא זה שהונפקו על ידי ממשלת ישראל (לפירוט בנושא האג"ח ראה סעיף 8.3.7.1 להלן). החל משנת 1991, וכחלק מהרפורמה בשוק ההון, הפסיקה המדינה להנפיק לחברות הביטוח אג"ח ייעודי כאמור לגבי פוליסות חדשות ולכן הוחל בשיווק פוליסות שאין בהן הבטחה להצמדה למדד של החיסכון, המכונות "פוליסות משתתפות ברווחים". מרכיב החיסכון בפוליסות מושקע על ידי חברות הביטוח בהתאם לתקנות שהותקנו לעניין זה והנחיות המפקח. התשואות שהושגו על ידי החברות, בניכוי דמי ניהול נזקפים לחשבון הפוליסה של המבוטח. מסלולי השקעה הינם רבים ומגוונים והמבוטח רשאי לבחור מסלול השקעה, בהתאם להעדפותיו.

להרחבה בנושא מוצרים ושירותים בתחום הפעילות ראה סעיף 3.2 להלן.

3.1.3 מגבלות, חקיקה, תקינה ואילווצים מיוחדים

פעילות הקבוצה בתחום זה כפופה להוראות הדין החלות על מבטחים, קרנות פנסיה וקופות גמל, לרבות הוראות חוק הפיקוח וחוק קופות הגמל והתקנות שהוצאו מכוחם וכן להוראות המפקח/הממונה, כפי שמתפרסמות מעת לעת כמפורט להלן.

3.1.3.1 כללי

להלן יפורטו הוראות הדין המרכזיות החלות על הקבוצה בפעילותה בתחום ביטוח חיים וכן עיקרי ההוראות הרגולטוריות שפורסמו בשנת הדוח, ואשר לא פורטו במסגרת אחד הנושאים אשר נמנו בסעיפים הקודמים לעיל.

למגבלות החקיקה המרכזיות החלות על הקבוצה בכלל פעילותה ראה סעיף 8.2 להלן.

הוראות החוק והתקנות

• חוק קופות הגמל

[ברוח הוראות האוצר – יש למחוק הוראות שלא חוקקו בשנת 2012 – נא מיחקו]

בחוק זה הוסדר לראשונה בחקיקה ראשית תחום הפעילות של קופות הגמל (לרבות קופות ביטוח) שעוגן עד אז בתקנות קופות הגמל. בחוק קופות הגמל נקבעו, בין היתר, הוראות לעניין רישוי חברה מנהלת, היתרי שליטה בחברה כאמור, הגבלות על החזקת אמצעי שליטה בחברה מנהלת, בלעדיות העיסוק, מינוי אורגנים ובעלי תפקידים בחברה מנהלת, הסדרת אישור לקופות גמל, תקנון הקופה ואופן שינויו, כללים לעניין תשלומים לקופה ומשיכת כספים ממנה, דרכי השקעת כספי הקופה וניהול נכסיה, פיקוח על הקופה ודיווחים לממונה ולעמיתים.

במסגרת חוק קופות הגמל נקבעה לראשונה זכותו של עובד לבחור את קופת הגמל בה יפקיד מעבידו את הכספים עבורו; בהקשר זה נקבע כי במידה והעובד הזכאי לא בחר בקופת גמל מסוימת בהתאם לזכותו זו, תהא ההפקדה בקופת הגמל שזוהתה נקבעה בדין או בהסכם המעניק לעובד את הזכות להפקדת כספים על שמו בקופת גמל.

חוק קופות הגמל מסמיך את המפקח להטיל עיצומים כספיים על העובר על חלק מהוראות החוק. בהקשר זה, ראה גם פרטים נוספים בדבר חוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 בסעיף 8.2.8 להלן.

מכוח חוק קופות הגמל הותקנו מעת לעת תקנות שונות, המסדירות נושאים שונים בקשר עם קופות גמל (לרבות קרנות פנסיה) וחברות מנהלות ובכללם, כללי השקעה לגופים מוסדיים, הוצאות המותרות בניכוי לגוף מוסדי, שיטות שערך לגבי נכסים שונים בקופות הגמל, חובת השתתפות על חברה מנהלת באסיפות כלליות ועוד.

• **חוק גיל פרישה, התשס"ד-2004**

חוק זה קובע את הגיל שבו ניתן לחייב עובד לפרוש מעבודתו בשל גילו, ואת הגיל שבו עובד רשאי לפרוש פרישה מוקדמת וליהנות מגמלה. במסגרת החוק נקבע שהגיל שבו ניתן לחייב עובדת לפרוש מעבודתה בשל גילה יעלה באופן הדרגתי מגיל 62 ל-64, אלא אם עד לתום שנת 2016 תאשר ועדת הכספים המלצות של השר לגיל פרישה אחר, על בסיס המלצות ועדה ציבורית לבחינת גיל הפרישה לאישה שנולדה עד לשנת 1955. יצויין, כי לאחרונה נתן ב"ד הארצי לעבודה פס"ד חדש, שבמסגרתו סייג בסייגים שונים את יכולת המעסיק לחייב עובד לפרוש מעבודתו בהגיעו לגיל הפרישה הנקוב בחוק הנ"ל.

• **חוק הייעוץ הפנסיוני**

בחוק זה הוסדר העיסוק במקצועות הייעוץ או השיווק הפנסיוני. נקבעו בו, בין היתר, הוראות בדבר חובת הרישוי כיועץ או משווק פנסיוני, תנאים ודרישות כשירות לעניין זה, חובות, איסורים והגבלות לעניין ייעוץ או שיווק פנסיוני, התאמת המוצר לצרכי הלקוח, החובה ליתן ללקוח ייעוץ מיטבי ("Best Advice"), מתן מסמכים המנמקים בכתב את כדאיות החיסכון הפנסיוני והמלצת היועץ, גילוי נאות לגבי היותו משווק או יועץ, זיקתו ליצרנים השונים, תוך קביעת חובות אמון וחובת זהירות ואיסור על ניגוד עניינים אפשרי בין היועץ או המשווק ללקוח, והוראות בדבר פיקוח הממונה על פעילות בעלי המקצוע הנ"ל וחובות רישום ודיווח. לפרטים אודות תיקון מס' 3 של חוק זה בנוגע להקמת מסלוקה פנסיונית - ראה סעיף 3.1.1.2 לעיל.

עוד נקבעו בחוק הייעוץ הפנסיוני, הוראות לגבי העיסוק בייעוץ פנסיוני של תאגיד בנקאי ובכללן תנאים לקבלת היתר של יועץ פנסיוני לתאגיד בנקאי. כן נקבע בחוק, כי יועץ פנסיוני רשאי לקבל עמלת הפצה מחברה מנהלת, בשיעור מרבי שייקבע בתקנות, ובלבד שחישוב העמלה ייעשה ללא תלות במוצר שעליו המליץ היועץ ללקוח. בהקשר זה פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(עמלות הפצה), התשס"ו-2006, בהן נקבעו עמלות ההפצה המרביות שניתן לשלם ליועץ פנסיוני.

• **חוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963**

חוק זה קובע, בין היתר, כללים לעניין ההפקדות בקופות הגמל של מרכיב הפיצויים ולעניין כלל ההפקדות בקופות גמל לקצבה, ובכלל זה לגבי פוליסות הכפופות לתקנות קופות הגמל (ביטוחי מנהלים) וקרנות הפנסיה, וכן הוראות הגנה על כספים שהופקדו כאמור מפני עיקול, שעבוד, החזרה או העברה.

• **חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958**

בהתאם להוראות סעיף 19א לחוק הגנת השכר, על קופות גמל לפעול לגביית חובות ממעביד. קופות הגמל יהיו רשאיות להשתחרר מחבותן אם יוכיחו כי לא התרשלו או כי חלו נסיבות אחרות המצדיקות שחרור מחבות זו.

• **פקודת מס הכנסה**

בפקודת מס הכנסה קבועות הטבות מס הניתנות עקב הפקדת כספים בקופות גמל, ובכלל זה לגבי פוליסות הכפופות לתקנות קופות הגמל (לעצמאיים וביטוחי מנהלים) וקרנות הפנסיה, והטבות מס הניתנות לכספים המשתלמים מהן וכן "קנסות" על משיכות שאינן בהתאם לתנאי ההסדר התחיקתי.

בחודש מאי 2012, פורסם תיקון מס' 190 לפקודת מס הכנסה, שבמסגרתו בוצעו שינויים רבים בהטבות המס הניתנות בגין קצבה, המשפיעות על שכירים, עצמאיים ובעלי שליטה.

• **תקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964 (לעיל ולהלן: "תקנות קופות הגמל")**

תקנות אלה מסדירות נושאים שונים הנוגעים לניהולן של קופות גמל, קרנות פנסיה, וקופות ביטוח. הנושאים העיקריים המוסדרים בתקנות הינם, בין היתר, קביעת שיעורי ההפרשות המותרים להפרשה לטובת חיסכון פנסיוני, תוך אבחנה בין עמיתים שכירים ועמיתים עצמאיים, וכן קביעת אפשרויות המשיכה של הסכומים הצבורים בהם והתנאים לעניין זה.

• **צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטח וסוכן ביטוח), התשס"ב-2001 (להלן בפסקה זו: "צו הביטוח") וצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של קופת הגמל וחברה המנהלת קופת גמל) התשס"ב-2001 (להלן בפסקה זו: "צו קופת הגמל")**
צווים אלו מטילים על חברות הביטוח, סוכני הביטוח והחברות המנהלות של קופות הגמל חובת זיהוי לקוחות, דיווח, ניהול ושמירת מסמכים שונים. צו הביטוח חל רק על תכניות ביטוח חיים בעלות מרכיב חיסכון. צו קופת הגמל מחייב קופת גמל או חברה מנהלת של קופת גמל בקשר עם קופת הגמל שבניהולה לרשום ולשמור את פרטי זיהוי העמית המעוניין להפקיד בחשבון עמית עצמאי בקופת גמל. כמו כן, הצו מחיל חובות דיווח ואימות פרטים בגין ההפקדות ומשיכות בסכומים המפורטים בצו. צו קופת הגמל לא חל על קרנות פנסיה.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות), התשס"ח-2008 (להלן: "תקנות הניוד")

התקנות, ביחד עם חוזרים אשר פורסמו בעניין זה על ידי המפקח, מעת לעת, קובעים כללים שנועדו לאפשר לעמיתים לבצע העברת כספים, באופן קל ופשוט ככל שניתן, בין קופות גמל מאותו סוג (לרבות קרנות פנסיה וקופות ביטוח), ואף העברת כספים מקופות גמל הוניות לקופות גמל לקצבה.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (קופת גמל בניהול אישי), התשס"ט-2009 (להלן: "תקנות קופת גמל בניהול אישי")

• תקנות אלו קובעות את האפשרות לנהל סוגי כספי חיסכון של עמית עצמאי שהוגדרו בתקנות וכספי קרן השתלמות, באמצעות קופת גמל בניהול אישי, אשר תנוהל על ידי העמית או מנהל תיקים מטעמו, תחת מגבלות השקעה מסוימות, שיבוקרו על ידי החברה המנהלת. **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (רכישה ומכירה של ניירות ערך), התשס"ט-2009**

בתקנות אלה נקבעו מגבלות לעניין רכישת ניירות ערך בידי גוף מוסדי המנהל השקעות תלויות תשואה (קרן פנסיה, קופת גמל, פוליסת ביטוח חיים משתתפת ברווחים), אם אותם ניירות ערך משווקים או מופצים באמצעות צד קשור לגוף המוסדי, או שצד קשור כאמור הוא החתם בהנפקת אותם ניירות ערך.

• **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות) (תיקון), התשע"ב-2012**

תקנות אלו, במקביל לחוזר גופים מוסדיים, אף הוא בנושא הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות, קובעות את ההוצאות שרשאית הקופה לנכות מתוך נכסי הקופה בשל ביצוע עסקאות. בפברואר 2012 תוקנו התקנות, באופן שהורחבה רשימת ההוצאות שרשאית הקופה לנכות מתוך נכסי הקופה בשל ביצוע עסקאות מחד, ומאידך נקבע, כי דמי הניהול הנגבים ע"י מנפיק תעודות סל ישראליות שבו השקיעו קופות הגמל לא יותרו לניכוי כהוצאות כאמור.

• **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (השתתפות חברה מנהלת באסיפה כללית), התשס"ט-2009**

התקנות קובעות, בין היתר, חובת השתתפות בהצבעה של משקיע מוסדי לגבי כספי העמיתים, באסיפה כללית של תאגיד שהוא בעל זכות הצבעה בו בנושאים המנויים בתקנות, תוך הגדרת מקרים בהם יידרש אישור של נציגים חיצוניים להצבעה והוראות ביחס להתקשרות עם גורם מקצועי לצורך גיבוש המלצות הצבעה באסיפות. בהמשך לתקנות, קבע המפקח, בחוזר אשר פורסם מטעמו, את חובתו של משקיע מוסדי לקבוע ולפרסם באתר האינטרנט שלו את הנושאים הבאים: מדיניות ההצבעה; אופן הצבעה בפועל לרבות ציון העובדה כי ההצבעה הייתה בהתאם למדיניות ההצבעה שלו או של גורם מקצועי שעִימו התקשר; אמות מידה ביחס לאיכות הממשל התאגידי בתאגידים בהם הינו שוקל להשקיע. בנוסף, פרסמה רשות ניירות ערך הנחייה בנוגע לפרסום תוצאות הצבעה של גופים מוסדיים בנסיבות מסוימות.

• **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (איתור עמיתים ומוטבים), התשע"ב-2012 (לעיל ולהלן: "תקנות איתור עמיתים ומוטבים") (התקנות (וחוזר הממונה המשלים שפורסם בעקבותיהן)**

מחייבות גופים מוסדיים לנקוט בשורה של פעולות לאיתור עמיתים מנותקי קשר, עמיתים שחשבונם מוגדר כחשבון רדום ומוטבים של עמיתים שנפטרו (להלן: "עמיתים שיש לאתרם") בהתאם ללוחות זמנים שהוגדרו בתקנות.

במקביל נקבע בתקנות דמי הניהול החדשות (ראה סעיף 3.1.1.3, לעיל), כי בחשבונות של עמיתים שיש לאתרם ושלא אותרו בפרק הזמן שנקבע בתקנות איתור עמיתים ומוטבים, יופחתו דמי הניהול בגינם ל-0.3% מהיתרה הצבורה. במועד שבו חודש הקשר עם עמית שכזה ניתן יהיה לחזור ולגבות את שיעור דמי הניהול שנגבו מהעמית במועד ניתוק הקשר וכן את ההפרש בין דמי הניהול המופחתים הנ"ל (0.3%) לבין הנמוך מבין 0.5% או שיעור דמי הניהול שנגבו מהעמית במועד ניתוק הקשר.

• **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על חברות מנהלות ומבטחים), התשע"ב-2012**

ראה להלן סעיף 8.2.3.

חוזרים של המפקח וניירות עמדה

• בחודש דצמבר 2011 פרסם המפקח חוזר שעניינו טיוב נתוני זכויות העמיתים בגופים המוסדיים (אשר עודכן בחודש נובמבר 2012). מטרת החוזר הינה להגדיר את הפעולות הנדרשות מגוף מוסדי כדי להבטיח שרישום זכויות העמיתים במערכות המידע של הגוף המוסדי יהיה מהימן, שלם זמין וניתן לאחזור. החוזר קובע מסגרת עבודה כללית לפרויקט הטיוב ובכללה חובת גוף מוסדי לעריכת סקר פערים, בניית מודל מיפוי והכנת תכנית עבודה מפורטת לטיפול בכל כשל או קבוצת כשלים שאותרו, לרבות לוחות זמנים לביצוע הפרויקט אשר יסתיים עד ליום 30 ביוני 2016. בנוסף החוזר קובע את כללי הממשל התאגידי לעניין פרויקט

הטיוב. יצויין, כי יישום הוראות החוזר ידרוש ככל הנראה משאבים כספיים וניהוליים רבים.

- בחודש דצמבר 2012, פרסם המפקח חוזר סוכנים ויועצים שעניינו יפוי כוח לבעל רישיון. במסגרת החוזר, נקבע מבנה אחיד לטופס יפוי כוח, שבאמצעותו מייפה לקוח את בעל הרישיון לקבל מידע או להעביר בקשות במסגרת ייעוץ פנסיוני או שיווק פנסיוני נקודתיים או מתמשכים. בחוזר נקבעו תקופות שונות לתוקף יפויי כוח מסוגים שונים ונקבעו הוראות מעבר ליישום החוזר, עד לכניסתו לתוקף מלא בשנת 2017.

3.1.3.2 ענף ביטוח חיים

להלן יפורטו הוראות הדין המרכזיות החלות על הקבוצה בפעילותה בתחום ביטוח חיים וכן עיקרי ההוראות הרגולטוריות שפורסמו בשנת הדוח, הנוגעות לענף זה ואשר לא פורטו במסגרת אחד הנושאים אשר נמנו בסעיפים הקודמים לעיל:

הוראות הדין

- **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח אובדן כושר עבודה קבוצתי), התשס"ז-2006**
התקנות קובעות עקרונות בסיסיים בביטוח אובדן כושר עבודה קבוצתי, שמטרתם העיקרית שמירה על ענייני המבוטחים והבטחת כסוי ביטוחי נאות. בתקנות נקבע כי בעל הפוליסה יכול שיהיה מעביד בלבד; למבוטח הבודד יתאפשר מעבר לפוליסת פרט בעת פקיעת הביטוח הקבוצתי בתנאים דומים לפוליסות פרט של המבטח במועד המעבר וללא חיתום מחדש. כן קובעות התקנות חובה על המבטח להמציא לכל מבוטח בקבוצה פוליסה, דף פרטי ביטוח ודיווח שנתי.
- **תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (ביטוח חיים קבוצתי), תשנ"ג-1993**
בתקנות אלה כלולות הוראות, לעניין ביטוח חיים קבוצתי, ריסק (ללא מרכיב חיסכון) ובכלל זה הגדרת הקבוצות וגודלן המינימאלי, תקופת הביטוח, ותקרת העמלות לסוכנים. בנוסף, המפקח הוסמך לקבוע הוראות לגבי פוליסת המשך במקרה של הפסקת הביטוח הקבוצתי וללא חיתום מחדש.
- **תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי הפרדת חשבונות ונכסים של מבטח בביטוח חיים), התשמ"ד-1984**
תקנות אלה קובעות הנחיות בדבר דרכי הפרדת החשבונות והנכסים של עסקי ביטוח חיים מכלל עסקי הביטוח של מבטח, והפרדת נכסים של עסקי ביטוח חיים משתתף ברווחים מנכסים של עסקי ביטוח חיים אחרים.
- **תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי הצמדה בחוזה לביטוח חיים), התשמ"ב-1982**
בתקנות אלה כלולות, בין היתר, הוראות, לעניין תנאי ההצמדה בחישוב התשלומים שעל המבטח לשלם בשל פדיון הפוליסה או מקרה ביטוח בחוזה לביטוח חיים.
- **תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאים בחוזה הביטוח) (הוראות למצב רפואי קודם), התשס"ד-2004**
ראה סעיף 8.2.3 להלן.

3.1.4 שינויים בהיקף הפעילות בתחום, ברווחיותו ובתמהיל הלקוחות

היקף הפעילות

בהתאם לדוחות הכספיים של חברות הביטוח, הסתכמו כלל הפרמיות בענף ביטוח חיים, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2012, בסך של כ- 16,450 מיליוני ש"ח

בהשוואה לסך של כ- 15,625 מיליוני ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011. חלה עליה של כ- 5% לעומת השנה הקודמת.

לעניין היקף הפרמיות בחברה ראה סעיף 4.4.1 לדוח הדירקטוריון.

בחודש נובמבר 2012 פרסם הממונה נייר עמדה בעניין עדכון מערך ההנחות הדמוגרפיות בקרנות פנסיה וביטוחי מנהלים, במסגרתו הורה המפקח להפסיק שיווק תוכניות ביטוח חיים עם מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים, לפרטים ראה באור 38(5)ב'3(5) לדוח הכספי.

רווחיות

רווחיות הקבוצה בתחום זה מושפעת ממספר גורמים עיקריים. גורם משמעותי המשפיע על הרווחיות הינו המרווח הפיננסי הנובע מהשקעת כספי פוליסות ביטוח חיים שהונפקו עד לתום שנת 2003. מרווח זה מושפע מתוצאות שוק ההון בתקופת הדיווח. יצוין, כי בשנת 2011, כתוצאה מתשואה ריאלית שלילית בפוליסות אלו, לא נגבו דמי ניהול משתנים, תוך פגיעה ברווחיות. בנוסף, מושפעת הרווחיות בתחום זה מהיקף צבירת הנכסים בפוליסות שהונפקו החל משנת 2004. גורם נוסף הינו הפער בין הפרמיה הנגבית בגין מרכיב הריסק לעלותו בפועל, בהתחשב בביטוח משנה. התארכות תוחלת החיים משפיעה על הרווחיות הן בתוכניות הריסק, והן בתוכניות בהן משולמת קצבה לכל תקופת חיי המבוטח. גורם נוסף המשפיע על רווחיות החברה הינו משך חיי הפוליסות. ככל שפוליסה משולמת לתקופה ארוכה יותר כך גדלה הרווחיות מהפוליסה.

בנוסף, יש לציין כי שמירה על יחס הוצאות נמוך תביא לשיעור רווחיות גבוה יותר.

בחודש פברואר 2012, הותקנו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) דמי ניהול, התשע"ב-2012, במסגרתן נקבעו תקרות לדמי ניהול שניתן לגבות בגין פוליסות ביטוח חיים חדשות. לתקרות אלו צפויה להיות השפעה על רווחיות הקבוצה. לפרטים ראה באור 28 בדוח הכספי.

לעניין ניתוח הרווחיות ראה סעיף 2.10(א) לדוח הדירקטוריון.

לנתונים בדבר הכנסות ורווח לפני מס בענף זה ראה סעיף 4.4.1 לעיל.

תמהיל לקוחות

ראה סעיף 3.4 להלן.

3.1.5 גורמי הצלחה קריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם

להערכת הקבוצה, גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות הינם, בין היתר, התמקדות בפעילות ההפצה של המוצרים שהינם רווחים לקבוצה תוך הרחבת מערכי הפצה וגיוס לקוחות חדשים, שמירה על רמת שירות גבוהה ללקוח והתאמת המוצרים השונים לצרכיו, כמו גם יכולת שימור הלקוחות ופיתוח מוצרים חדשים לצרכים משתנים. גורמי הצלחה משמעותיים נוספים, הינם: מובילות בתחום התשואה ללקוח ובכלל זה, התשואה הדמוגרפית בענף הפנסיה, התייעלות בתשומות הייצור, בין היתר, באמצעות שיפור מערכות המידע בתחום זה, בקרה יעילה על גורמי חוץ ויכולת היערכות מהירה לשינויים רגולטוריים.

3.1.6 תחליפים למוצרי תחום הפעילות

מוצרי תחום הפעילות הינם במידה רבה, תחליפיים זה לזה, אולם התחליפיות אינה מלאה, שכן מוצרי הענפים השונים בתחום אינם בעלי מאפיינים זהים לחלוטין, כפי שיפורט להלן.

קיימת תחרות בין הגופים המוסדיים בתחום ביטוח החיים וחסכון ארוך הטווח וזאת, בין היתר, בשל האופי הייחודי של המוצרים הפנסיוניים שהינם מוצרים תחליפיים בתחום.

מעבר לכך, בכל הנוגע למוצרים בענף ביטוח חיים שאין בגינם הטבת מס (כגון - TOP FINANCE) קיימת תחרות אל מול גופים פיננסיים אחרים המשווקים מוצרי השקעה (כגון תכניות חסכון בבנקים, קרנות נאמנות ופיקדונות למיניהם). לעניין מרכיבי הריסק בענף ביטוח החיים, לרבות הנכות הקצבתית, ניתן לרכוש את הכיסוי גם בקרן הפנסיה כתחליף למוצרי ביטוח החיים. ואולם, כיסוי זה הינו רק במקרה בו הלקוח רוכש מוצרים המשלבים חסכון לגיל פרישה. מעבר לכך, כיסויי ריסק, לרבות מגוון מוצרי

ביטוח שאינם קיימים בקרן הפנסיה כגון נכות מתאונה, אובדן כושר עבודה מקצועי וכיו"ב ניתנים לרכישה ככיסוי נפרד בפני עצמו במסגרת ענף ביטוח חיים בלבד. כמו כן, תשלום חד פעמי ("פיצוי") שאינו קצבתי בקרות אירוע ביטוחי ניתן לרכוש רק בחברת ביטוח.

בנוסף, השינויים הרגולטוריים שנערכו בשנים האחרונות, ובפרט עדכון מקדמי קרנות הפנסיה והפסקת שיווק תכניות ביטוח חיים עם מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים צפויים להערכת החברה, להשפיע על מידת התחליפיות הפנימית בין מוצרי התחום. החברה מעריכה כי לשינויים אלו תהיה השפעה ניכרת על מבנה שוק החיסכון לטווח ארוך ועל התחרות בשוק זה. יצויין, כי נכון למועד דוח זה עדיין לא ברור מה יהיה טיבן של תכניות ביטוח החיים ללא מקדמי קצבה מובטחים שחברות הביטוח ישווקו החל משנת 2013 ולפיכך לא ניתן להעריך מהו שיווי המשקל שאליו יגיע שוק החיסכון הפנסיוני, בעקבות השינויים הרגולטוריים הנזכרים לעיל.

3.1.7 מבנה התחרות והשינויים שחלו בתחום

לפירוט, ראה סעיף 3.7 להלן ולעניין חסמי כניסה ויציאה, ראה גם סעיף 8.1.1 להלן.

3.1.8 שינויים בהסדרי ביטוח משנה בתחום

לתיאור השינויים בהסדרי ביטוח המשנה בתחום ראה סעיף 3.6 להלן.

3.2 מוצרים ושירותים

המוצרים הנמכרים בתחום זה הינם: בביטוח חיים - פוליסות ביטוח

3.2.1 ביטוח חיים

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח וכיסויים ביטוחיים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

(א) תיאור כללי

הקבוצה משווקת פוליסות ביטוח מנהלים, פוליסות ביטוח לעצמאיים (הכפופות לתקנות קופות הגמל) וכן פוליסות ביטוח פרט. פוליסות אלה כוללות מרכיב חיסכון הוני או קצבתי או שילוב ביניהם (לפי בחירת המבוטח ובכפוף להוראות הדין) וכן מרכיבי ריסק למיניהם, או כל אחד מהמרכיבים שהוזכרו בנפרד מאחרים (ריסק לסוגיו בלבד או חיסכון לסוגיו בלבד).

מרכיב חסכון הוני

חסכון הוני מעניק למבוטח אפשרות למשוך את ערכי הפדיון בסכום חד פעמי, בכפוף לתנאי הפוליסה והוראות הדין.

מרכיב חסכון לקצבה

במסלול קצבה זכאי המבוטח לקצבה חודשית לכל ימי חייו בהתאם לנוסחה שנקבעה בפוליסה. המסלול העיקרי מקנה תקופה מינימאלית של תשלומי קצבה, שישולמו לשארים או למוטבים, אף אם המבוטח שהחל לקבל קצבה נפטר לפני כן.

פוליסת "ריסק"

פוליסת "ריסק", הינה פוליסת ביטוח הכוללת מרכיב סיכון (ריסק) בלבד.

ביטוח מנהלים

פוליסות ביטוח מנהלים הינן פוליסות ביטוח המשלבות חיסכון, ריסק (מוות), ו/או כיסוי למקרה אובדן כושר עבודה (על פי בחירת המבוטח). פוליסות אלה מהוות מרכיב בתנאים הסוציאליים במסגרת יחסי עובד-מעביד.

הפרמיה מהווה, לרוב, שיעור מוסכם משכרו של המבוטח (לפיצויים, לתגמולים ולאובדן כושר עבודה), כפי שמתעדכן מעת לעת. פוליסות אלה כפופות לתקנות קופות הגמל.

קהל היעד לפוליסות ביטוח המנהלים הינו עובדים או בעלי שליטה בחברות המעוניינים לרכוש ביטוח מנהלים במסגרת יחסי עבודה.

פוליסות משולבות חיסכון לעצמאים

פוליסות ביטוח המשלבות חיסכון, ריסק (מוות) ו/או כיסוי למקרה אובדן כושר עבודה (תגמולים לעצמאיים).

קהל היעד לפוליסות מסוג תגמולים לעצמאיים הינו לקוחות, עצמאיים המעוניינים בחסכון פנסיוני ולקוחות פרטיים המעוניינים בחסכון פנסיוני נוסף. פוליסות תגמולים לעצמאיים, כפופות לתקנות קופות הגמל.

פוליסות משולבות חיסכון ללקוחות פרטיים

ביטוח פרט הינו פוליסות ביטוח ללקוחות פרטיים הכוללות חיסכון, ריסק או כיסויים ביטוחיים שונים ולעיתים כל המרכיבים משולבים גם יחד.

קהל היעד לפוליסות ביטוח פרט הינו לקוחות פרטיים, עצמאיים או שכירים המעוניינים בחסכון נוסף. החיסכון הצבור בפוליסות אלה נזיל וניתן למשיכה בכל עת.

סוגי תוכניות ביטוח בענף ביטוח החיים

(ב)

להלן פירוט סוגי המוצרים והתכניות העיקריים בביטוחי חיים שמשווקת הקבוצה:

פוליסת "סטטוס"

פוליסה שהקבוצה החלה בשיווקה בשנת 2004. בפוליסה זו קיימת הפרדה מוחלטת בין מרכיבי הריסק, החיסכון וההוצאות. הפוליסה משווקת כפוליסת ביטוח מנהלים, כפוליסת ביטוח פרט או כפוליסות ביטוח תגמולים לעצמאיים. בפוליסות סטטוס סכום הביטוח והפרמיה יכולים להשתנות על פי החלטת המבוטח, בכפוף לתנאי החיתום. החל מיולי 2008, פוליסת סטטוס לקצבה מגלמת הבטחת תוחלת חיים במקדם הקצבה. לאור תיקון 3 לחוק הגמל, הקבוצה החליטה על הבטחת מקדם הקצבה גם בפוליסות סטטוס קצבה שהונפקו החל מינואר 2004. החל משנת 2009 ועד דצמבר 2012 החברה שיווקה פוליסות "סטטוס" המאושרות כקופת גמל משלמת לקצבה או כקופת גמל לא משלמת לקצבה, לפי המקרה, עם הבטחת מקדם קצבה המיועדת לשכירים ולעצמאיים, וכן פוליסות "טופ פיינס לתגמולים", המיועדות לקליטת צבירות הוניות של כספים שהופרשו עד לחודש דצמבר 2008. החל משנת 2013, בהתאם להנחיית המפקח על הביטוח, החברה משווקת עבור לקוחות שכירים ועצמאיים שגילם לא עולה על 60 שנים, פוליסות "סטטוס 2013", המאושרות כקופות גמל שאינן כוללות מקדם להבטחת תוחלת חיים ועבור לקוחות שכירים ועצמאיים שגילם עולה על 60 שנים, פוליסות "סטטוס", הכוללות מקדם להבטחת תוחלת חיים. החיסכון הצבור בפוליסה מושקע באחד או יותר ממגוון מסלולי ההשקעה שעומדים לרשות המבוטח ועל פי הנחייתו. מהחיסכון המושקע כאמור מנוכים דמי ניהול על פי הסיכום בין החברה למבוטח וכרשום בפוליסה.

פוליסת 2TOP FINANCE

פוליסת ביטוח הכוללת מרכיב חיסכון בלבד, המשווקת כפוליסת פרט. החיסכון הצבור בפוליסה מושקע באחד או יותר ממגוון מסלולי ההשקעה שעומדים לרשות המבוטח ועל פי הנחייתו. מהחיסכון המושקע כאמור מנוכים דמי ניהול על פי הסיכום בין החברה למבוטח וכרשום בפוליסה.

ביטוח חיים ריסק טהור

פוליסות מסוג ריסק המעניקות תשלום למוטבים של סכום הביטוח, בתשלום אחד, במקרה של מות המבוטח, למעט במקרה של התאבדות במהלך השנה הראשונה.

² נתוני הפרמיות והפדיונות של פוליסות אלה אינם נכללים בדוח עסקי ביטוח חיים.

במסגרת פוליסות ביטוח "ריסק פרטי" משווקת הקבוצה פוליסות ביטוח ריסק המשמשות כבטוחה למקרה מוות לנותן המשכנתא. סכום הביטוח הינו בגובה יתרת ההלוואה. הפוליסה מאפשרת גם שילוב ביטוח מבנה הדירה בגינה נלקחה ההלוואה.

ביטוח רצף הכנסה

פוליסות מסוג ריסק טהור המעניקות פיצוי חודשי למוטבים במקרה של מות המבוטח, החל מהחודש שלאחר פטירתו ועד לתום תקופת הביטוח.

פוליסות רצף הכנסה וריסק טהור משווקות על ידי הקבוצה, הן ליחידים והן כהרחבה לפוליסות ביטוח חיים אחרות, כגון "סטטוס".

ביטוח ריסק קבוצתי

פוליסות מסוג ריסק קבוצתי משווקות בדרך כלל למעסיקים או איגודים, המייצגים קבוצת מבוטחים בעלי זיקה משותפת, המעוניינים לבטח את חברי הקבוצה בכיסוי למקרה מוות בלבד והן כפופות לתקנות ביטוח חיים קבוצתי, כאשר הפרמיה נגבית בדרך כלל באמצעות בעל הפוליסה עבור כל המבוטחים בקבוצה.

ביטוח אובדן כושר עבודה

כיסוי לאובדן כושר עבודה מעניק למבוטח, לאחר תקופת המתנה של מספר חודשים ממועד מקרה הביטוח, תשלום חודשי ושחרור מתשלום פרמיה בתקופת אי הכושר במקרה של נכות הגורמת לאובדן כושר עבודה, מלא או חלקי, כתוצאה ממחלה או תאונה. כיסוי זה נמכר בדרך כלל ככיסוי נוסף בפוליסות ביטוח אחרות כגון "סטטוס" או "ריסק".

הפוליסה כאמור נמכרת ללקוחות שכירים, עצמאיים ופרטיים.

אובדן כושר עבודה קבוצתי

פוליסות מסוג אובדן כושר עבודה קבוצתי כפופות לתקנות מיוחדות שהותקנו לעניין זה שתחולתן מחודש אפריל 2007, כאשר הפרמיה נגבית בדרך כלל באמצעות בעל הפוליסה עבור כל המבוטחים בקבוצה.

ביטוח למקרה מוות מתאונה

"מוות מתאונה" הינו כיסוי המעניק למוטבים בעת מקרה מוות של המבוטח כתוצאה מתאונה, סכום כספי חד-פעמי.

ביטוח למקרה נכות מתאונה

"נכות מתאונה" הינו כיסוי המעניק סכום כספי חד-פעמי במקרה של נכות עקב תאונה. במקרה של נכות מלאה ותמידית ישולם סכום הביטוח במלואו, ובמקרה של נכות חלקית ישולם סכום ביטוח יחסי מתוך סכום הביטוח המלא בהתאם לטבלה הקבועה בפוליסה.

להלן פירוט סוגי המוצרים והתכניות העיקריים בביטוחי חיים שהקבוצה שיווקה ועדיין מתקבלות בגינם הפקדות שוטפות:

פוליסת "עדיף"

עד לסוף שנת 2003 שיווקה הקבוצה פוליסת ביטוח "עדיף" בה דמי הביטוח מפוצלים בין מרכיב הריסק (כולל הוצאות) לבין מרכיב החיסכון, כאשר היחס בין המרכיבים כאמור, נקבע על ידי בעל הפוליסה או המבוטח. החיסכון הצבור בפוליסות מסוג זה ששווקו עד שנת 1990 הינו צמוד למדד המחירים לצרכן ותוספת ריבית הרשומה בהן. הפוליסות ששווקו החל משנת 1991 ועד לסוף שנת 2003 הינן פוליסות "משתתפות ברווחים" (תלויות תשואה). המבוטח אינו יכול לבחור את מסלול ההשקעה ודמי הניהול נקובים בתנאי הפוליסה.

פוליסת "מעורב" (מסורתי)

עד לסוף חודש יוני 2001 שיווקה הקבוצה פוליסת ביטוח מסוג "מעורב" (מסורתי), אשר בה סכום הביטוח מורכב ממרכיב החיסכון בתוספת מרכיב

הריסק כשהם שלובים יחדיו. בקרות מקרה ביטוח (מוות או תום תקופה) משולם סכום הביטוח הקבוע מראש, הנקוב בפוליסה. החיסכון הצבור בפוליסות מסוג זה ששווקו עד שנת 1990 הינו צמוד למדד המחירים לצרכן ותוספת ריבית הרשומה בהן. הפוליסות ששווקו החל משנת 1991 ועד לסוף חודש יוני 2001 הינן פוליסות "משתתפות ברווחים" (תלויות תשואה). המבוטח אינו יכול לבחור את מסלול ההשקעה ודמי הניהול נקובים בתנאי הפוליסה. פוליסה זו, לרוב, הינה הונית (אם כי קיים נספח קצבה בחלק מהפוליסות). לאור תיקון חוק הגמל הצבירה בגין הפקדות מינואר 2008 ואילך (בפוליסות הכפופות לתקנות קופות גמל) מיועדת לקצבה.

בכל סוגי הפוליסות הנ"ל, רשאי המבוטח/בעל הפוליסה לפדות את הפוליסה לפני הגיעה למועד תום התקופה, על-פי ערכי הפדיון הנקובים בה, ובכפוף לתקנות קופות הגמל או כל הסדר תחיקתי אחר החל על הפוליסה, לפי העניין.

פוליסת TOP FINANCE קופה מרכזית לפיצויים³

פוליסת ביטוח הכוללת מרכיב חיסכון בלבד ומאפשרת למעסיק לצבור את התחייבויותיו לתשלום פיצויים לעובדיו, הכול בכפוף לתקנות קופות הגמל. החיסכון הצבור בפוליסה מושקע באחד או יותר ממגוון מסלולי ההשקעה שעומדים לרשות המעסיק ועל פי הנחייתו. מהחיסכון המושקע כאמור מנוכים דמי ניהול על פי הסיכום בין החברה למעסיק וכרשום בפוליסה. לאור תיקון חוק הגמל, לפיו לא יותר עוד שיווקן של פוליסות מסוג זה, הייתה רשאית החברה להמשיך ולקבל הפקדות לפוליסות הקיימות עד לתום שנת 2010 רק בגין עובדים שהמעסיק העביר בגינם הפקדות עד סוף 2007. נכון להיום לא ניתן להפקיד סכומים לפוליסות אלו.

פוליסות TOP LIFE ללקוחות הגיל השלישי

מנורה ביטוח החלה בשיווק של פוליסות לגיל השלישי מסוג TOP LIFE.

החיסכון הצבור בפוליסה מושקע באחד או יותר ממגוון מסלולי ההשקעה שעומדים לרשות המבוטח ועל פי הנחייתו. מהחיסכון המושקע כאמור מנוכים דמי ניהול על פי המוסכם בין החברה למבוטח. בנוסף, יכול המבוטח לבחור בהבטחת ריבית לתקופה של בין שנתיים ל- 15 שנה, בהתאם לריבית הנקבעת על ידי מנורה ביטוח.

סדרת מוצרי TOP LIFE מיועדת לניוד כספים מקופות גמל ו/או פוליסות ביטוח, וזאת במטרה לשמש כתוכנית המשך תוך מתן מענה לצרכים והעדפות שונות של הלקוחות בגיל הפרישה. בין היתר, קיימים מוצרים המיועדים לתשלומים עתיים, עם וללא הבטחת מקדם קצבה; תשלומים לתקופה מוגדרת מראש; תשלומי קצבה מידיים או עתידיים, לתקופות שונות ועוד.

מסלולי ההשקעה העיקריים

בכל מוצרי הביטוח בהם קיים מרכיב חיסכון ששווקו משנת 2004 ואילך ניתנת למבוטח בחירה לגבי מסלולי ההשקעה של כספי החיסכון. להלן פירוט מסלולי ההשקעה העיקריים הקיימים:

מנורה טווח קצר

במסלול זה מושקעים בכל עת לפחות 70% משווי הנכסים בנכסים שמשך חייהם הממוצע הינו פחות משנה, לרבות אג"ח ממשלתי, אג"ח קונצרני שנסחרים בארץ, אג"ח קונצרני לא סחיר ופיקדונות בבנקים כאשר אין כל השקעה במניות ובאופציות למניות.

מנורה צמוד מדד

במסלול זה, מושקעים בכל עת לפחות 70% משווי הנכסים באפיקים צמודי מדד לרבות אג"ח מדינה, אג"ח קונצרני הנסחרים בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ, וכמו כן באג"ח קונצרני לא סחיר, בפיקדונות בבנקים

³ נתוני הפרמיות והפדיונות של פוליסות אלה אינם נכללים בדוח עסקי ביטוח חיים.

ובהלוואות. שעור ההשקעה במניות ובניירות ערך הניתנים להמרה במניות בכל עת אינו עולה על 10% משווי הנכסים במסלול. יתרת הנכסים המצטברים במסלול מושקעים לפי שיקול דעתה של החברה, בכפוף להוראות ההסדר התחיקתי.

מנורה שקלים

במסלול זה, מושקעים בכל עת לפחות 70% משווי הנכסים באפיקים שקליים נושאי ריבית שקלית, לרבות אג"ח מדינה ו/או אג"ח קונצרני הנסחרים בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ, ופיקדונות בבנקים, אג"ח קונצרני לא סחיר והלוואות. שעור ההשקעה במניות ובניירות ערך הניתנים להמרה במניות בכל עת אינו עולה על 10% משווי הנכסים במסלול. יתרת הנכסים המצטברים במסלול מושקעים לפי שיקול דעתה של החברה, בכפוף להוראות ההסדר התחיקתי.

מנורה כללי

במסלול זה מושקעים הנכסים המצטברים במסלול ההשקעה במגוון רב של אפיקי השקעה, וזאת לפי שיקול דעתה של החברה, בכפוף להוראות ההסדר התחיקתי, לרבות בנכסים בלתי סחירים בארץ ובח"ל.

מנורה מט"ח

במסלול זה, מושקעים, בכל עת, לפחות 70% משווי הנכסים באפיקים צמודי מט"ח ו/או נקובים במט"ח בארץ ובח"ל, לרבות אג"ח ממשלתיים וקונצרניים שנסחרים ו/או אינם נסחרים בבורסה בארץ ובח"ל, בפקדונות ו/או הלוואות ו/או "מבנים פיננסיים" צמודי מט"ח ו/או נקובים במט"ח בארץ ובח"ל. שעור ההשקעה במניות ובניירות ערך הניתנים להמרה במניות בכל עת אינו עולה על 10% משווי הנכסים במסלול. יתרת הנכסים המצטברים במסלול מושקעים לפי שיקול דעתה של החברה, בכפוף להוראות ההסדר התחיקתי.

מנורה מניות חו"ל

במסלול זה, מושקעים בכל עת לפחות 70% משווי הנכסים במסלול במניות בחו"ל ו/או בתעודות סל הנסחרות בארץ המחקות מדדי מניות בחו"ל ו/או מכשירים המחקים מדדי מניות בחו"ל ו/או בניירות ערך אחרים שניתן להמירם למניות הנסחרות בחו"ל ו/או בקרנות נאמנות המשקיעות בחו"ל ו/או במוצרים מובנים על ידי מניות בחו"ל. יתרת הנכסים המצטברים במסלול מושקעים לפי שיקול דעתה של החברה, בכפוף להוראות ההסדר התחיקתי, לרבות בנכסים בלתי סחירים בארץ ובח"ל.

מנורה מניות

במסלול זה, מושקעים בכל עת לפחות 70% משווי הנכסים במסלול במניות הנסחרות בארץ ובח"ל או בניירות ערך אחרים שניתן להמירם למניות הנסחרות בארץ ובח"ל. יתרת הנכסים המצטברים במסלול מושקעים לפי שיקול דעתה של החברה, בכפוף להוראות ההסדר התחיקתי, לרבות בנכסים בלתי סחירים בארץ ובח"ל.

מנורה אג"ח ממשלתי שקלי

במסלול זה מושקעים בכל עת לפחות 90% מהנכסים באגרות חוב ממשלתיות שאינן צמודות ו/או במק"מ. יתרת הנכסים המצטברים במסלול מושקעים לפי שיקול דעתה של החברה, בכפוף להוראות ההסדר התחיקתי.

מנורה אג"ח ממשלתי צמוד מדד

במסלול זה מושקעים בכל עת לפחות 90% מהנכסים באגרות חוב ממשלתיות צמודות מדד. יתרת הנכסים המצטברים במסלול מושקעים לפי שיקול דעתה של החברה, בכפוף להוראות ההסדר התחיקתי.

מנורה כהלכה

במסלול זה ההשקעה מתבצעת בכפוף לכללי ההלכה היהודית, בסמכותה הבלעדית של ועדת ההשקעות. הנכסים במסלול ההשקעה יושקעו בנכסים סחירים ובלתי סחירים בארץ ובח"ל.

3.3 פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים

3.3.1 ביטוח חיים

ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים⁴, בתקופות המתוארות בדוח, היו כמפורט להלן:

2010	2011	2012	(אלפי ש"ח)
1,700,893	1,681,061	1,808,489	סך ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים
39.6%	38.5%	37.8%	שיעור ההכנסות מפרמיות הקבוצה

להלן נתונים המפרטים את החלק היחסי של הפרמיה בפוליסות ביטוחי החיים השונות המשוקות על ידי הקבוצה:

נתונים לשנת 2012:

סה"כ	אחר	מבטיח תשואה	תלוי תשואה	פרמיות (באלפי ש"ח)
ביטוח מנהלים:				
368,026	-	28,927	339,099	עדיף
32,278	-	23,471	8,807	מעורב (מסורתי)
602,953	-	-	602,953	פוליסות שהונפקו החל מ-1.1.2004
ביטוח פרט:				
80,174	-	4,491	75,683	עדיף
73,262	-	28,522	44,740	מעורב (מסורתי)
129,459	-	-	129,459	פוליסות שהונפקו החל מ-1.1.2004
ביטוח ריסק טהור:				
265,224	-	6,240	258,984	ביטוח ריסק פרט
9,295	9,295	-	-	ביטוח ריסק קבוצתי
188,167	9,064	12,730	166,373	ביטוח אובדן כושר עבודה
554	-	56	498	ביטוח סיעודי
27,481	-	3,059	24,422	מחלות קשות
31,616	667	1,706	29,243	אחר
1,808,489	19,026	109,202	1,680,261	סה"כ פרמיות
351,676	-	24	351,652	תקבולים בגין חוזי השקעה
סה"כ פרמיות כולל תקבולים בגין חוזי השקעה				
2,160,165	19,026	109,226	2,031,913	
18,607,428	47,490	4,893,740	13,666,198	התחייבויות ביטוחיות ברוטו ליום 31.12.2012

⁴ נתוני הפרמיות והתביעות של פוליסות Top Finance אינם נכללים בדוח עסקי ביטוח חיים.

נתונים לשנת 2011:

סה"כ	אחר	מבטיח תשואה	משתתף ברווחים	פרמיות (באלפי ש"ח)
ביטוח מנהלים:				
362,554	-	26,512	336,042	עדיף
30,549	-	20,140	10,409	מעורב (מסורתי)
499,524	-	55	499,469	פוליסות שהונפקו החל מ-1.1.2004
ביטוח פרט:				
91,478	-	6,564	84,914	עדיף
79,152	-	30,269	48,883	מעורב (מסורתי)
122,886	-	-	122,886	פוליסות שהונפקו החל מ-1.1.2004
ביטוח ריסק טהור:				
246,142	-	5,601	240,541	ביטוח ריסק פרט
7,473	7,473			ביטוח ריסק קבוצתי
177,295	1,246	9,754	166,295	ביטוח אובדן כושר עבודה
537	-	60	477	ביטוח סיעודי
27,396	-	3,352	24,044	מחלות קשות
36,075	1,050	1,413	33,612	אחר
1,681,061	9,769	103,720	1,567,572	סה"כ פרמיות
407,694	-	9	407,685	תקבולים בגין חוזי השקעה
2,088,755	9,769	103,729	1,975,257	סה"כ פרמיות כולל תקבולים בגין חוזי השקעה
16,521,028	47,705	4,728,143	11,745,180	התחייבויות ביטוחיות ברוטו ליום 31.12.2011

נתונים לשנת 2010:

סה"כ	אחר	מבטיח תשואה	משתתף ברווחים	פרמיות (באלפי ש"ח)
ביטוח מנהלים:				
366,446	-	33,640	332,806	עדיף
31,144	-	19,878	11,266	מעורב (מסורתי)
544,225	-	124,738	419,487	פוליסות שהונפקו החל מ-1.1.2004
ביטוח פרט:				
95,736	-	7,142	88,594	עדיף
82,560	-	30,491	52,069	מעורב (מסורתי)
91,877	-	-	91,877	פוליסות שהונפקו החל מ-1.1.2004
ביטוח ריסק טהור:				
227,421	-	5,966	221,455	ביטוח ריסק פרט
9,975	9,975	-	-	ביטוח ריסק קבוצתי
186,217	6,627	9,966	169,624	ביטוח אובדן כושר עבודה
494	-	49	445	ביטוח סיעודי
27,705	-	3,494	24,211	מחלות קשות
37,093	1,447	1,447	34,199	אחר
1,700,893	18,049	236,811	1,446,033	סה"כ פרמיות
399,634	-	12	399,622	תקבולים בגין חוזי השקעה
2,100,527	18,049	236,823	1,845,655	סה"כ פרמיות כולל תקבולים בגין חוזי השקעה
16,454,455	48,041	4,543,030	11,863,384	התחייבויות ביטוחיות ברוטו ליום 31.12.2010

סה"כ הפרמיה בביטוחי מנהלים, לא כולל תקבולים בגין חוזי השקעה, מהווה כ- 55.5% מסך הפרמיות בביטוח חיים בשנת 2012 לעומת כ- 53.1% בשנת 2011 ולעומת 55.4% בשנת 2010.

3.4 לקוחות

לקוחות הקבוצה בתחום הפעילות הינם מגוונים, כך שלקבוצה אין תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות. כמו כן, לקבוצה אין לקוח בודד שסך הכנסותיה ממנו מהוות 10% ומעלה בדוחותיה הכספיים.

3.4.1 ביטוח חיים

להלן טבלה הכוללת נתונים לגבי התפלגות הפרמיה בין מעבידים, מבוטחים פרטיים עצמאיים וקבוצתיים (באחוזים):

2011	2012	הלקוח
58.8%	60.4%	מעבידים
40.6%	38.5%	פרטיים ועצמאיים
0.6%	1.1%	קבוצתיים
100.0%	100.0%	סה"כ

יצוין, כי למיטב ידיעת הקבוצה, אין לה לקוחות קבועים או לקוחות בעלי מאפיינים קבועים, מעבר לסיווג המפורט בטבלה שלעיל.

3.5 שיווק והפצה

3.5.1 כללי

כיום קיימים, שני סוגי מפיצים למוצרים פנסיונים:

- (1) **משווק פנסיוני** - סוכן ביטוח או סוכן שיווק פנסיוני (שהינו עובד הגוף המוסדי) אשר הינו בעל זיקה למבטח או לכל יצרן אחר של מוצר פנסיוני, המתווך בעסקת הרכישה של המוצר הפנסיוני בהמשך להליך ייעוץ אישי שקיים עם הלקוח.
- (2) **יועץ פנסיוני** - אדם או תאגיד שאינו בעל זיקה למבטח ו/או לכל יצרן אחר של מוצר פנסיוני ואשר מציע את המוצר הפנסיוני בהמשך להליך ייעוץ אישי שקיים עם הלקוח.

על המשווקים כמו גם על היועצים בתחום חובה למתן ייעוץ מיטבי (Best Advice).

הייעוץ המיטבי מחולק על פי החוק לשני שלבים עיקריים. השלב הראשון מתמקד בהתאמות סוג המוצר הפנסיוני והשלב השני מתמקד בבחירת המוצר הפנסיוני ובבחירת הגוף המוסדי המנהל את המוצר (חברת ביטוח, קרן פנסיה או קופת גמל). המשווק הפנסיוני מחויב, בין היתר, בגילוי הזיקה שלו לגופים המוסדיים אותם הוא משווק אך בכל מקרה חייב להתאים את סוג המוצר הפנסיוני לצורכי הלקוח והעדפותיו (אמנם, לאחר התאמת סוג המוצר, אין המשווק הפנסיוני חייב להמליץ על מוצרים של גופים מוסדיים שאין לו זיקה אליהם).

בהמשך לחובה שהוטלה על הבנקים במסגרת רפורמת בכר למכור את החזקותיהם בקופות הגמל וקרנות הנאמנות, הותר לבנקים לפעול כיועצים פנסיונים וזאת באמצעות עובדים שיוכשרו לכך ויקבלו רישוי מתאים ולרבות ביצוע עסקאות בעקבות אותו ייעוץ.

בשלב הראשון, הותר לבנקים, להפיץ קרנות פנסיה, קופות גמל אישיות וקרנות השתלמות, והחל משנת 2009 הם רשאים להפיץ גם תכניות ביטוח חיים. משמעות הדבר היא כי הבנקים כיועצים פנסיונים יגרמו, קרוב לוודאי, בשל פריסתם הגדולה ונגישותם הרבה לציבור, להתרחבות פעילות ההפצה בתחום. עם זאת, בפועל, הבנקים טרם החלו לעסוק בהפצת תכניות ביטוח חיים.

היבט נוסף הנוגע להבחנה בין הבנקים לבין סוכני הביטוח הינו העובדה שהבנקים רשאים לייעץ ולהפיץ את המוצרים הפנסיונים אך ורק בין כותלי הסניפים בעוד שסוכני הביטוח רשאים לפנות ולשווק את המוצרים הנ"ל ללקוח בכל מקום ובכלל זה במקום עבודתו או בביתו ובמועד המתאים ללקוח.

עוד יצוין, כי דרישות הרישוי וההסמכה של סוכן פנסיוני חדש הורחבו והפכו מורכבות יותר ולכן עשוי הדבר להשפיע על היצע סוכני הביטוח. בנוסף, לאחרונה בעקבות קביעה בתקנות של תקרת דמי ניהול במוצרי ביטוח חיים וגמל תיתכן השפעה שלילית על עמלות סוכני הביטוח וממילא על רווחיותם. מידע זה, הינו מידע צופה פני עתיד וייתכן והערכה זו לא תתקיים עקב התנהגות השוק ופיתוח מוצרים חדשים אשר יופצו בשוק.

לקבוצה סוכנות ביטוח בשם "אורות", המטפלת בכל תחומי החיסכון ארוך הטווח ומשמשת כסוכנות הסדר המטפלת, בין היתר, במפעלים שרוב עובדיהם מבטחים בקרנות הפנסיה שבניהול מנורה מבטחים פנסיה, תאגיד נוסף בקבוצת מנורה מבטחים. סוכנות אורות עובדת גם עם מבטחים נוספים (לפירוט ראה סעיף 8.7.3 להלן).

באופן מסורתי הקבוצה משווקת את מוצריה באמצעות סוכנים עצמאיים ובאמצעות משווקים פנסיוניים עובדי הקבוצה. לתיאור מערך הסוכנים של הקבוצה, ראה סעיף 8.7.1 להלן.

3.5.2 ביטוח חיים

בביטוח חיים פועלת הקבוצה באמצעות מחוזות המעניקים שירות כולל של מכירה ותחזוקה של פוליסות. תביעות ביטוח מטופלות על ידי מחלקה ייעודית מרכזית

במשרדים הראשיים של החברה. בנוסף קיים בחברה מרכז קשרי לקוחות המעניק שירות לכל פניה של לקוח בטלפון, באמצעות אתר האינטרנט של החברה או בפגישה אישית במשרדי החברה ברחוב אלנבי 115, תל-אביב.

התגמול לסוכני ביטוח מורכב מ- 4 רכיבים עיקריים: עמלה שוטפת, תגמול בגין עמידה ביעדי מכירה ("עמלות יעדים"), דמי גבייה ופרסים בגין מבצעים ואינו זהה בין כל המשווקים.

להלן פרטים לגבי שיעור עמלות מפרמיות בביטוח חיים:

2010	2011	2012	
14.8%	12.3%	12.5%	שיעור עמלות מפרמיות
44.3%	38.5%	32.7%	שיעור עמלות מפרמיה משוננת חדשה

מערך סוכני הביטוח מהווה את ערוץ ההפצה העיקרי של מוצרי ביטוח חיים. לא קיים בקבוצה סוכן שהיקף ההכנסות מהפרמיות שבתיווכו עולים על 10% מהיקף הפרמיות הכולל של ענף ביטוח חיים.

לאור השינוי שחל בתחום החיסכון ארוך הטווח, סוכני הביטוח הרחיבו את מגוון המוצרים שהם משווקים והיום הם משווקים ללקוח הן ביטוח חיים, הן פנסיה והן גמל, זאת, כמובן, בכפוף לחובת מתן הייעוץ המיטבי (Best Advice).

3.6 ביטוח משנה

התקשרויות הקבוצה בביטוחי משנה בענף ביטוח חיים הינן ארוכות טווח והן נקבעות לפי תוכניות הביטוח ואינן קצובות בזמן, למעט כיסוי קטסטרופות (כולל מלחמה) המתחדש מדי שנה. חוזי ביטוח המשנה נחתמים ו/או מתחדשים מדי שנה והשינויים בדרך כלל תקפים רק לגבי פוליסות ביטוח חדשות.

מבטחי משנה ששיעור הפרמיה מסך פרמיות ביטוח המשנה גבוה מ- 10% בתחום ביטוח החיים (באלפי ש"ח) בתקופות המתוארות בדוח:

שם מבטח המשנה	דירוג P&S	מדינה	2012		2011		2010	
			פרמיה	אחוז מכלל	פרמיה	אחוז מכלל	פרמיה	אחוז מכלל
Swiss Reinsurance	AA-	שוויץ	65,240	56.4%	71,022	59.9%	66,466	58.7%
Munich Reinsurance	AA-	גרמניה	26,455	22.9%	22,806	19.2%	22,697	20.1%
General&Colonge LifeReofAmerica	AA+	גרמניה	14,142	12.2%	14,121	11.9%	14,862	13.1%

לפירוט הנושא ברמת הקבוצה, ובכלל זה לתיאור סוגי ביטוח המשנה העיקריים ומדיניות החברה לעניין ביטוח משנה בענף ביטוח החיים, ראה סעיף 8.4 להלן. לפרטים נוספים בדבר ביטוח משנה ראה גם באור 2(ד) בדוחות הכספיים.

לקבוצה אין תלות בספקים ונותני שירותים, למעט כמפורט להלן:

התקשרות החברה עם חברת סאפיינס ישראל מערכות תוכנה בע"מ (להלן: "סאפיינס") בפרויקט לפיתוח מערכת כוללת לניהול מערך ביטוח חיים ("טופז חיים"), ובפרויקט לפיתוח מערכת לניהול מערך הפנסיה ("טופז פנסיה") (טופז חיים וטופז פנסיה יחד, להלן: "מערכת טופז").

מערכת טופז חיים בחברה נמצאת בשלב תפעולי מלא. בנוסף, מבוצעת פעילות תחזוקה שוטפת של המערכות, לרבות עדכונים הנדרשים מעת לעת.

בהמשך לאמור לעיל, התקשרה קבוצת מנורה מבטחים בחודש אוקטובר 2011 בהסכם המעגן ומסדיר את ההתקשרות רבת שנים עם סאפיינס בקשר למערכת טופז ומערכות תוכנה נוספות שסופקו לקבוצה, בין היתר, בתחום ביטוח חיים, פנסיה, ביטוח משנה ובריאות (להלן: "המערכות") ולשירותים שסופקו לקבוצת מנורה מבטחים בקשר עם אותן מערכות (להלן בפסקה זו: "ההסכם").

בנוסף, ההסכם יוצר מסגרת להמשך אספקת שירותים שונים לקבוצה בקשר למערכות הנ"ל, לרבות שירותי פיתוח, בדיקות, תיקון תקלות, תמיכה, אספקת גרסאות ומהדורות ושירותי תחזוקה למערכות, בהתאם לתכניות עבודה שנתיות מוסכמות.

ההסכם הינו לתקופה של 48 חודשים החל מיום 1.1.2011 ועד ליום 31.12.2014 והיקף העסקה המינימאלי לתקופה זו עומד על סך של כ- 110 מיליוני ש"ח. הקבוצה שילמה לסאפיינס בשנת 2012 סך של כ- 55 מיליוני ש"ח וסך של כ- 46.7 מיליוני ש"ח בשנת 2011.

לאחר תום התקופה הנ"ל, תוקף ההסכם יוארך באופן אוטומטי לתקופות נוספות של 12 חודשים בכל פעם, כל עוד לא הודיע צד למשנהו על אי הארכת ו/או סיום ההסכם בהתאם למנגנונים הקבועים בו.

3.7 תחרות

3.7.1 תנאי התחרות בתחום הפעילות והמתחרים העיקריים

הרפורמות שחלו בתחום בשנים האחרונות, אשר ביטלו את החסמים למעבר בין המוצרים השונים הגבירו את התחרות בתחום נכסי החיסכון לטווח ארוך, זאת, בעיקר בשל היטשטשות הקווים המפרידים בין המוצרים השונים בתחום. במקביל, וכתוצאה מהגברת הרגולציה אשר הגדילה את עלויות התפעול, החלה קונסולידציה של גופים בשוק ההון בעיקר אצל בתי השקעות וכפועל יוצא מכך נוצרו תאגידים המנהלים כספי ציבור בהיקף של עשרות מיליארדי ש"ח, כדוגמת פסגות בית השקעות ודש-מיטב בית השקעות. כפועל יוצא, התחדדה התחליפיות בין מוצרי ביטוח החיים לבין שאר מוצרי החיסכון לטווח ארוך כגון: קרנות פנסיה וקופות גמל. יצוין לעניין זה, כי בעקבות ההגבלות שהוטלו על הבנקים להחזיק ולנהל (כבעלים) קופות גמל, חלקם של הבנקים בתחרות בתחום הפעילות מתמקד בעיקר בתפעול קופות גמל כשירות לגופים המנהלים וכן בייעוץ פנסיוני לציבור. בשנת 2012, נמשכה ההשפעה של תיקון חוק הגמל על ההפקדות במוצרים השונים, אשר הביאה לירידה גדולה בהיקף ההפקדות לקופות גמל מחד, ולהפיכתן של קרנות הפנסיה, ביחד עם ביטוחי המנהלים, ליעד ההפקדות העיקרי של השכירים בישראל, מאידך. החל מתחילת שנת 2013 לא ניתן עוד לשווק מוצרי ביטוח חיים עם הבטחת מקדם קצבה (לפרטים ראה סעיף 3.1.4.1 לעיל), ובמקביל יינתן היתר לקופות הגמל, לרכוש ולשווק כיסויים ביטוחיים שונים (כיסוי ביטוחי לאריכות חיים, כיסוי ביטוחי לסיכונים מוות, כיסוי ביטוחי לסיכונים נכות וכיסוי ביטוחי לשחרור מתשלום) לעמיתיהן (ראה סעיף 3.1.4 לעיל). לשינויים אלו, לצד עדכון מקדמי קרנות הפנסיה שצפוי לחול במהלך שנת 2013, צפויה השפעה ניכרת על מבנה שוק החיסכון לטווח ארוך ועל התחרות בשוק זה. בעקבות השינויים הרגולטוריים הנזכרים לעיל, לא ניתן להעריך מהו שיווי המשקל שאליו יגיע שוק החיסכון הפנסיוני. עם זאת, מידע זה, הינו מידע צופה פני עתיד וייתכן והערכה זו לא תתקיים עקב התנהגות השוק.

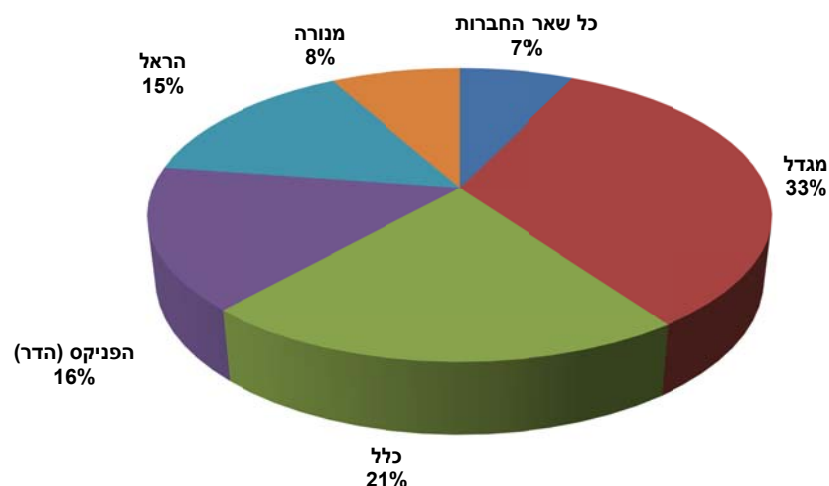
להלן יפורטו מאפיינים ספציפיים של התחרות בענפים השונים בהם פועלת החברה במסגרת פעילותה בתחום:

3.7.1.1 ביטוח חיים

התחרות בענף ביטוח החיים מתרכזת בעיקרה סביב מגוון תוכניות הביטוח המוצעות על ידי חברות הביטוח ובכלל זה תשלום הקצבה במסגרתן, התשואה המושגת על הנכסים לאורך זמן, רמת סיכון הנכסים ביחס לתשואה המושגת/מובטחת, השירות הניתן למבוטחים, וכן היחס בין הפרמיה לבין דמי הניהול. בעקבות השינויים הרגולטוריים שנועדו להגברת השקיפות והיכולת של המבוטחים לבחור את המוצר המתאים ביותר עבורם, התחדדה התחליפיות של מוצרי החיסכון לטווח ארוך, וכן הנגישות והמודעות של הלקוח הסופי למוצרים אלה.

התחרות בעיקרה מתנהלת בין חמש חברות הביטוח הגדולות, לפי חלוקת פלחי השוק הבאה⁵:

בהתאם לנתוני אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, התפלגות הפרמיות מעסקי ביטוח חיים לשנת הדוח (עד ליום 30 בספטמבר 2012), בין החברות המתחרות בענף הינה כדלקמן:

יכולת הקבוצה להתמודד עם התחרות בתחום זה, תלויה, בין היתר, בהרחבת מערך המכירות, בהתייעלות בתשומות הייצור תוך שמירה על רמת השירות, בפיתוח מוצרים ייחודיים, בשימור התיק הקיים ובמובילות בתחום התשואות למבוטחים.

הגורמים העיקריים המשפיעים על התחרות בענף הם חברות הביטוח המתחרות על נתחי השוק שלהן וסוכני הביטוח אשר משפיעים גם הם על גודל נתחי השוק של המבוטחים השונים.

הגורמים המחזקים את מעמדה התחרותי של הקבוצה הינם: שיעור תגמול הסוכנים והאטרקטיביות של מגוון המוצרים ותעריפי הביטוח שמציעה הקבוצה וכן התשואה למבוטחים.

3.7.2 שיטות להתמודדות עם התחרות והגורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של הקבוצה בתחום

השיטות העיקריות של הקבוצה להתמודד עם התחרות הן: סינרגיה בין החברות השונות בקבוצה במתן פתרונות כוללים ללקוחות הקבוצה בכל אפיקי החיסכון ארוך הטווח, תוך הישענות על גודלה ויציבותה של מבטחים החדשה, קרן הפנסיה הגדולה בישראל; שיפור השירות ללקוח תוך התייעלות תפעולית; הרחבת מערך הסוכנים והסתייעות בסוכנים העובדים עם הקבוצה כמקור להפניית לקוחות; השתתפות במכרזים מרכזיים בתחום ועוד.

הגורמים המרכזיים המשפיעים על מעמדה התחרותי של הקבוצה בתחום הם חוסנה הפיננסי של הקבוצה; מובילות בתשואה למבוטחים/עמיתים; רמת השירות הגבוהה של הקבוצה בעת ניהול תביעות ותשלום תגמולי ביטוח וכן קשר ארוך טווח עם סוכנים שמשווקים את מוצרי הקבוצה.

3.8 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

לקבוצה הסכם עם סאפינס ישראל בע"מ לפיתוח מערכת מחשב (לפרטים ראה סעיף 3.6 לעיל ו- 9.10.1 להלן).

⁵ הנתונים מתבססים על נתונים המפורסמים באתר אגף שוק ההון שבמשרד האוצר, וכוללים, למיטב ידיעת החברה, את נתוני ענף הסיעוד.

4. ביטוח רכב חובה

4.1 מידע כללי על תחום הפעילות

ביטוח רכב חובה הינו ביטוח סטטוטורי אשר מהווה תנאי מוקדם הכרחי לשימוש ברכב מנועי. על כל בעל רכב מנועי לרכוש ביטוח רכב חובה.

פעילות הקבוצה בתחום ביטוח רכב חובה מתבצעת באמצעות החברה ובאמצעות שומרה. להלן מספר מאפיינים, מגמות והתפתחויות המשפיעים או עשויים להשפיע בעתיד על פעילות הקבוצה בתחום זה.

4.1.1 מבנה תחום הפעילות ושינויים שחלו בו

כללי

פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], תש"ל-1970 (להלן: "פקודת ביטוח רכב מנועי") קובעת שנהג רשאי להשתמש ברכב מנועי אך ורק אם הרכב מבוטח בביטוח חובה בפוליסה בת-תוקף בהתאם להגדרות פקודת ביטוח רכב מנועי.

ביטוח רכב חובה מכסה נזקי גוף בלבד, לנוהג ברכב, לנוסעים ברכב המבוטח ולהולכי רגל שנפגעו כתוצאה מפגיעת הרכב המבוטח. הכיסוי הביטוחי מבוסס על הוראות חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 (להלן: "חוק הפיצויים" או "חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים") הקובע כי המשתמש ברכב מנועי חייב לפצות את הנפגע בגין נזק גוף שנגרם לו בתאונת דרכים שבה מעורב הרכב. האחריות היא מוחלטת ולא תלויה באשם מצד הנהג או מצד אחרים, וזאת בכפוף לחריגים הקבועים בחוק הפיצויים.

סכום הפיצוי בביטוח רכב חובה אינו מוגבל למעט ראשי נזק מסוימים כגון "כאב וסבל" וכן פיצוי בגין אובדן שכר המוגבל בשילוש השכר הממוצע במשק.

החל מחודש אוקטובר 2010 מונהגת בענף פוליסה תקנית לביטוח רכב חובה על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי), התש"ע-2010. לפרטים ראה סעיף 4.1.3 להלן.

ביטוח שירי ("הפול")

הכיסוי הביטוחי בענף זה ניתן על ידי המבטחים השונים המורשים לפעול בענף, ואולם כל חברת ביטוח רשאית לדחות מבוטח על פי שיקול דעתה. בעל כלי רכב שסורב כאמור ולא השיג כיסוי ביטוחי באחת החברות הפועלות בענף, רשאי לרכוש ביטוח חובה באמצעות ה"פול". ה"פול" שהינו המאגר הישראלי לביטוח רכב (בבעלות כל חברות הביטוח הפועלות בענף, אשר נושאות בהפסדיו או ברווחיו, על פי חלקן היחסי בענף), מחויב מכוח הדין לבטח מבוטחים שסורבו כאמור. ה"פול" פועל כמבטח לכל דבר, ותעריפיו גבוהים מתעריפי חברות ביטוח אחרות בשוק. הביטוח השירי לאחר 31.12.2002 מוסדר בתקנות ביטוח רכב מנועי (הסדר ביטוח שירי ומנגנון לקביעת תעריף), התשס"א-2001 וכן באמצעות חוזר מפקח אשר פורסם בעניין זה. לפרטים אודות ההוראות הרגולטוריות האמורות וחלקה של החברה בדמי הביטוח ראה סעיף 4.1.3 להלן.

קרנית

בנוסף, בתחום זה פועלת הקרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים (להלן: "קרנית"), שהינה תאגיד סטטוטורי שהוקם מכוח חוק הפיצויים ושתפקידו לפצות נפגעי תאונות דרכים שאין באפשרותם לתבוע פיצויים מאת מבטח, בשל העילות המפורטות בחוק הפיצויים. פעילותה של קרנית ממומנת מהפרשה של חברות הביטוח בשיעור קבוע מדמי הביטוח כמפורט בצו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מימון הקרן), התשס"ב-2002. על פי הצו, על חברות הביטוח להעביר עד ה-10 בכל חודש, ישירות לקרנית, 1% מההפרמה (נטו) בגין פוליסות ביטוח רכב חובה שנכנסו לתוקף ממועד זה ואילך.

הפסקת פעילותה של אבנר

בעבר, כל ביטוחי רכב החובה בישראל בוצעו באמצעות תאגיד אבנר - איגוד לביטוח נפגעי רכב בע"מ (להלן: "אבנר"). ביטוח רכב חובה נעשה כביטוח משותף, בו השתתפה כל אחת מחברות הביטוח. בשנת 1997 חוקק חוק ביטוח רכב מנועי (ביטוח בתנאי תחרות מבוקרת, הסדרים לתקופת מעבר והוראות לעניין אבנר, התשנ"ז-1997) (להלן: "חוק תנאי תחרות") אשר עיגן רפורמה בתחום רכב חובה, במסגרתה חלקו של אבנר בביטוח חובה הופחת בהדרגה, עד שעמד על 0% בשנת 2003 וכן קבע כי מבטחים העוסקים בביטוח רכב מנועי יפעלו בתום תקופת המעבר, שהסתיימה ביום הראשון בינואר 2003, בתנאי תחרות מבוקרת.

הטיפול בתביעות לגבי פוליסות ביטוח משנים הקודמות לשנת 2003 עבר בשנת 2010 לטיפול "קרנית", על סמך תקנות ביטוח רכב מנועי (ביטוח בתנאי תחרות מבוקרת הסדרים לתקופת מעבר והוראות לעניין אבנר) (מועד העברת נכסים וחבויות מאבנר לקרנית) התשע"א-2010, וזאת על סמך סעיף 10 ה(ג) לחוק ביטוח רכב מנועי, התשנ"ז-1997. החל מינואר 2011 חדלה אבנר לפעול וכל זכויותיה והתחייבויותיה עברו לקרנית.

בהמשך לרפורמה האמורה, עברו מרבית חברות הביטוח לתעריף דיפרנציאלי, שנקבע בהתאם לכללים המתבססים על חישובי הסיכון הטהור שמבצע מפעיל מאגר המידע, על פי עקרונות אקטואריים מקובלים בהתאם לתוצאות הענף כולו, לרבות הפול, תוך התחשבות בפרמטרים שונים כאמור בסעיף 4.1.1 להלן.

הקמת מאגר מידע לזיהוי חשדות למקרי הונאה בתביעות רכב חובה

במהלך שנת 2005 הושלם פרויקט כלל ענפי למניעת "הונאה בביטוח רכב חובה", הנשען על מאגר מידע מרכזי אשר תופעל על ידי Insurance Services office of Israel Ltd (להלן: "ISO" Claim Search Israel), ואשר נועד להקטין בצורה משמעותית את היקף ההונאות בתחום ביטוח חובה. החל מינואר 2006, חברות הביטוח רשאיות להשתמש במאגר המידע לצורך זיהוי חשדות למקרי הונאה בתביעות רכב חובה. עלות הקמת המאגר והשימוש בו מתחלקת בין חברות הביטוח. פעולת המאגר ודרכי השימוש של החברות בו עוגנו בהסכם ענפי וגובו בחקיקה מתאימה. בחוזרים אשר פורסמו על ידי המפקח נקבעו תנאים לעיון במידע המצוי במאגר ואמות המידה לקביעת כשירות המורשים להפניית שאילתה בקשר לפרטים אשר במאגר, בהתאם לתקנות ביטוח רכב מנועי (הקמה וניהול של מאגרי מידע), התשס"ד-2005.

העברת האחריות למתן שירותים רפואיים לקופות החולים

במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009-2010), התשס"ט-2009 (להלן, בפסקה זו: "החוק") נקבע כי האחריות לטיפול רפואי בנפגעי תאונות דרכים תועבר לקופות החולים. על פי החוק, מאחר וחברות הביטוח אחראיות למימון הטיפול בנפגעי תאונות דרכים ואילו קופות החולים הן ספקיות השירותים העיקריות לנפגעים אלו, תוך שהן גובות בדיעבד את הוצאות הטיפול מחברות הביטוח, אגב הפעלת מערך מנהלי כבד, הוחלט להעביר את האחריות לטיפול בשירותי בריאות, הנכללים בתוספת השנייה לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 (להלן: "חוק ביטוח בריאות") ורשימת התרופות הכלולות בצו לפי סעיף 8(z) לחוק האמור, לאחריות קופות החולים, ככל שמדובר בנפגע תאונת דרכים. לעניין זה נקבע כי קופות החולים לא יגבו תשלום השתתפות עצמית בעד שירותים אלו. לשם כך, נקבע בחוק מנגנון להעברת סכומים, שיקבעו על ידי משרד האוצר, מחברות הביטוח לקופות החולים (באמצעות הקרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים). שירותים שאינם כלולים בסל שלפי חוק ביטוח בריאות והשתתפויות עצמיות ששילמו הנפגעים עבור השירותים אילו יישארו באחריות חברות הביטוח. לצורך כך בוצעו במסגרת החוק תיקונים בפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970, בחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975 ובחוק ביטוח בריאות. התיקונים נכנסו לתוקף החל מיום 1.1.2010.

לצורך מימון אספקת השירותים הרפואיים לנפגעי תאונות דרכים שיינתנו על ידי קופות החולים, נקבע כי על המבטחים להעביר לקרנית, עד ליום 10 בכל חודש, שיעור מדמי הביטוח שגבו בחודש הקודם בגין כל פוליסת ביטוח רכב חובה שהנפיקו. השיעור שעל חברות הביטוח להעביר לקרנית הוא 9.4% מדמי הביטוח ("דמי הביטוח" - סך כל התשלומים הנגבים ממבוטח בענף ביטוח רכב חובה, למעט התוספת למימון קרנית לפי צו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מימון הקרן), התשס"ג-2002 והתוספת למימון עלות

אספקת השירותים לפי צו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מימון עלות אספקת השירותים), התש"ע-2009). לפרטים נוספים ראה סעיף 4.1.3 להלן.

לפרטים נוספים על השפעת החקיקה האמורה על החברה, ראה סעיף 4.1.3 להלן.

4.1.2 תיאור של תחום הביטוח והכיסויים הביטוחיים שנכללו בו

פוליסת ביטוח חובה, בהתאם לפקודת ביטוח רכב מנועי, מעניקה כיסוי לבעל הרכב והנהוג בו, מפני כל חבות שהם עלולים לחוב לפי חוק הפיצויים ומפני חבות אחרת שהם עלולים לחוב בשל נזק גוף שנגרם לנהג הרכב, לנוסעים בו או להולכי הרגל שנפגעו כתוצאה מהשימוש ברכב מנועי.

כאמור לעיל, הכיסוי הביטוחי בתחום רכב חובה קבוע ואחיד בין חברות הביטוח, והוא נקבע על פי הוראות הדין. בהתאם, התחרות בתחום זה מתמצה בעיקר במחיר כמתואר בסעיף 4.8 להלן.

המאפיינים העיקריים של ביטוח רכב חובה הינם:

1. ביטוח רכב חובה נכנס לתוקף רק לאחר תשלום פרמיה במלואה.
2. חובת הביטוח והיקף הכיסוי נקבעו בדין, כאשר בביטוח זה לא נקבע גבול אחריות. יצוין, כי מרכיב הכיסוי לאובדן השתכרות מוגבל עד ל-3 פעמים השכר הממוצע במשק.
3. תעריף ביטוח רכב חובה מסתמך על תעריפי הסיכון המומלצים על ידי מפעיל מאגר המידע (בעבר - ISO, והחל משנת 2010 - רון בינה אקטוארית בע"מ) אשר קיבלה זיכיון לתפעול של מאגר מידע (להלן: "מפעיל מאגר המידע"), האוסף מידע מחברות הביטוח לצורך פרסום תעריף סיכון ממוצע לפי פרמטרים מסבירי סיכון שונים שאושרו על ידי המפקח. כל מבטח רשאי לבחור באילו מהפרמטרים שנקבעו כאמור להשתמש לצורך קביעת התעריף (לעניין ההתחשבות בפרמטרים על ידי מבטחים בקבוצה, ראה גם סעיף 4.1.4 להלן).
4. זכאות הנפגע בתאונת דרכים לפיצוי אינה תלויה בהוכחת אשם.
5. תביעות הביטוח בתחום זה מאופיינות בזמן בירור ארוך יחסית, של מספר שנים, בין מועד קרות האירוע הביטוחי לבין מועד התגבשות הנזק וסילוק התביעה ("זנב תביעות ארוך").

4.1.3 מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

תחום הפעילות כפוף להוראות הדין החלות על מבטחים, לרבות הוראות חוק הפיקוח והתקנות שהוצאו על פיו, פקודת ביטוח רכב מנועי, חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים וחוק ביטוח רכב מנועי כהגדרתו להלן, והתקנות שהוצאו על פיהם וכן להוראות המפקח, כפי שמתפרסמות מעת לעת.

להלן תמצית הוראות הדין המרכזיות החלות על פעילותה של הקבוצה בתחום וכן עיקרי ההוראות הרגולטוריות שפורסמו בשנה האחרונה:

הוראות הדין

פקודת ביטוח רכב מנועי

כאמור לעיל, פקודת ביטוח רכב מנועי קובעת כי נהג רשאי להשתמש ברכב מנועי אך ורק אם הרכב מבטח בביטוח חובה בפוליסה בת תוקף, בהתאם להגדרות פקודת רכב מנועי. כמו כן, מסדירה פקודת ביטוח רכב מנועי את חובות הביטוח החלות על נהגים, את חובות המבטחים ואת ההסדרים המותרים בקשר עם תנאי פוליסות הביטוח. במסגרת תיקון לפקודת ביטוח רכב מנועי, הוסמך המפקח ליתן הוראות המחייבות מבטחים או המורות להן לכלול בחוזה הביטוח הוראות בדבר השתתפות עצמית.

בחודש פברואר 2012, פורסם תיקון לפקודת ביטוח רכב מנועי (מס' 20), התשע"ב-2012, על פיו יתוקן סעיף 7א. לפקודה שעניינו מרכיב העמסה בתעריף ביטוח, כך שמרכיב העמסה ישתנה מ- 6% ל- 5.5% ל- 6.5%. כמו כן, נקבעו הוראות שעה לשנים 2012 ו- 2013 על פיהן בשנת 2012 לא יפחת מרכיב העמסה מ- 6.3% וכן במידה וקבעה הרשות תעריפי ביטוח לפול לשנת 2013, המייקרים את התעריף הממוצע לביטוח אופנועים בבעלות פרטית במסגרת הפול, לא יפחת מרכיב העמסה הצפוי לאותה שנה מ-6.2%.

צו ביטוח רכב מנועי (הארכת תוקף השתתפות עצמית), התשע"ב-2012

בחודש מרס 2012, פורסם הצו, שמטרתו, הינה להאריך לצמיתות את הוראת השעה אשר ניתנה במסגרת תיקון מס' 17 בשנת 2008, לגבי סעיף 3א ובהתאמה גם לגבי סעיף 12 לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], תש"ל-1970. בסעיפים אלה הסמיך המחוקק את שר האוצר או מי שמונה על ידו, לתת הוראות המחייבות מבטחים בישראל, כולם או סוג מסוים מהם, לכלול בחוזה ביטוח רכב חובה, תניות, שעניינן גביית השתתפות עצמית מהפיצויים להם זכאי הנוהג ברכב בעד אובדן השתכרות או בעד נזק שאינו נזק ממון.

תקנות ביטוח רכב מנועי (הקמה וניהול של מאגר מידע), התשס"ד-2004 (להלן: "תקנות מאגר מידע")

התקנות מסדירות את אופן הפעולה של מאגרי מידע בתחום ביטוח רכב חובה שנועדו להתמודד מחד עם הונאות הביטוח ומאידך לשמש כלי לקביעת תעריף סיכון מומלץ, תוך קביעת יחסי הגומלין בין מנהלי המאגרים לבין המבטחים, וזאת לשם הבטחת מטרות פקודת ביטוח רכב מנועי וחוק תנאי תחרות. התקנות מסדירות, בין היתר, מי יורשה לקבל אישור ולהקים מאגרי מידע, חובת המבטחים להעביר מידע רלוונטי למפעיל מאגר המידע, הגדרת "הונאת ביטוח", קביעת ממונה למסירת הונאות אצל המפקח, מינוי מורשים לעיון במאגרי המידע, ועוד (ראה גם סעיפים 4.1.1 ו- 4.1.2 לעיל).

המבטחים נושאים במלוא עלות הקמת המאגרים ותפעולם. התשלומים שעל מבטחים לשלם עבור שירותי מאגרי המידע נקבעים, בין היתר, בהתחשב בחלקו היחסי של כל מבטח בתחום בהתאם לנתוני שנה קודמת, וכן באיכות ובמועדי הדיווח למאגר.

חוק הפיצויים

החוק נועד ליצור מנגנון יעיל ומהיר לבירור הזכאות לפיצויים ולהערכת שיעורם, כל זאת במנותק משאלת האשם. החוק קובע, בין היתר, מהי תאונת דרכים, מיהו הזכאי לפיצויים ומהם סדרי הדין במקרים כאלו.

תקנות ביטוח רכב מנועי (הסדר ביטוח שיורי ומנגנון לקביעת התעריף), התשס"א-2001 (להלן: "תקנות ההסדר")

התקנות מסדירות את הקמתו של התאגיד המשותף של המבטחים שינהל את הסדר הביטוח השיורי שנועד ליתן כיסוי ביטוחי למשתמשים ברכב מנועי שלא השיגו כיסוי ביטוחי באופן ישיר אצל מבטחים בישראל. הסדר ביטוח שיורי זה, מנוהל על ידי ה"פול", כאמור בסעיף 4.1.1 לעיל, ומבוסס על ביטוח משותף של כל המבטחים בענף בהתאם לחלקם היחסי בענף, כפי שהיה בשנה החולפת ובהתאם להוראות ההסכם שביניהם. חלקה של הקבוצה בפול בשנת 2012 עמד על כ- 14.8% ובשנת 2011 על כ- 13.7%.

בחודש אפריל 2012, פרסם המפקח חוזר שעניינו **עדכון תעריפי ביטוח שיורי החל מיום 1 במאי 2012**, קרי - עדכון תעריפי ביטוח למשתמשים ברכב מנועי שלא השיגו כיסוי ביטוחי באופן ישיר אצל מבטח בישראל, בהתאם למנגנון הקבוע בתקנה 5 לתקנות ביטוח רכב מנועי (הסדר ביטוח שיורי ומנגנון לקביעת התעריף), תשס"א-2001. החוזר קובע דמי ביטוח נטו במסגרת ההסדר לביטוח שיורי, וזאת בהתאם למשתנים שונים המפורטים בטבלאות שצורפו כנספחים לחוזר. בנוסף, נקבע בחוזר כי לדמי הביטוח נטו ייוספו שיעור השתתפות במימון הקרן לפי **צו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מימון הקרן), התשס"ג-2002**, שיעור מימון עלות אספקת השירותים לפי **צו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מימון עלות אספקת השירותים), התש"ע-2009** ודמים בשיעור של 8 אחוזים מדמי הביטוח נטו. דמי הביטוח נטו יהיו צמודים למדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ויעודכנו ב- 1 לכל חודש לפי שיעור השינוי במדד שפורסם לחודש ינואר 2012 ועד למדד שפורסם לחודש השלישי שלפני יום העדכון. התעריפים אשר נקבעו בחוזר, בביטוח השיורי, יחולו החל מיום 1 במאי 2012, למעט תעריף ביטוח לאופנוע המשמש שני נהגים נקובים בלבד, שאינו מזהה כרכב אספנות, בבעלות פרטית לתקופה של שנה, אשר חל מיום 1 ביולי 2012. החוזר מבטל חוזרים קודמים בעניין זה.

בחודש אפריל 2012, בעקבות השינויים בתעריפי הביטוח השיורי החלים מיום 1 במאי 2012, פרסם המפקח חוזר שעניינו **דמי הביטוח המרביים בענף רכב חובה**. בחוזר

הבהיר המפקח כי לא יינתן אישור על ידו לגבות דמי ביטוח נטו, עבור ביטוח כלי רכב שאינו אופנוע, העולים על 90% מדמי ביטוח נטו עבור ביטוח בעל מאפיינים זהים במסגרת הביטוח השיווי (בפול). החוזר הנ"ל מבטל את סעיף 3(ב) לחוזר "דמי ביטוח בענף רכב חובה", שקבע כי דמי הביטוח נטו לכל מבוטח לא יעלו על 96% מדמי הביטוח נטו בפול עבור אותו מבוטח, וזאת החל מיום 1 במאי 2012.

צו פיקוח על מצרכים ושירותים (שירותי אשפוז ושירותים אמבולטוריים בבתי חולים לנפגעי תאונות דרכים), התשס"ו-2006

צו זה קובע את המחיר המרבי לשירות אמבולטורי לנפגעי תאונות דרכים הניתן בבית חולים, שיהיה "המחיר המרבי הקובע לאותו שירות, כשהוא נמכר לקופת חולים, שלא עבור נפגע תאונת דרכים" וכן את מחיר הטיפול במחלקה לרפואה דחופה (מיון). לאור התיקון בחוק ההסדרים לשנים 2009-2010, תחולת הצו רלבנטית לתשלומים בגין שירותים רפואיים שניתנו עובר ליום 1 בינואר 2010. בעקבות העלאת המחירים לתעריף המרבי, הוגש בג"צ על ידי איגוד חברות הביטוח, והצדדים עדיין מתנהלים בעניינו בבית המשפט.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי), התש"ע-2010

כאמור בסעיף 4.1.1 לעיל, החל מחודש אוקטובר 2010 מונהגת בענף פוליסה תקנית אחידה אשר מהווה חוזה ביטוח סטנדרטי, המחייב בענף זה (להלן: "הפוליסה התקנית"). הפוליסה התקנית מקנה למבוטחים את הכיסוי הביטוחי הנדרש, תוך שמירה על מטרת חוק הפל"ד - הבטחת פיצוי לנפגעי תאונות הדרכים ללא צורך בהוכחת אשם. בנוסף, קביעת פוליסה תקנית מאפשרת לציבור לשקול את בחירת המבטח, מתוך ידיעה כי חוזה הביטוח ("המוצר") הוא אחיד והתחרות שתפתח תהיה על המחיר והשירות. התקנות קובעות תנאים מינימאליים לביטוח רכב חובה אשר מבטח אינו רשאי לשנותם, אלא להוסיף עליהם הרחבות לגבי היקף הכיסוי הביטוחי. כן קובעות התקנות את נוסח תעודת הביטוח שעל מבטח להוציא במסגרת ביטוח רכב מנועי. התקנות האמורות חלות על פוליסות ביטוח ועל תעודות ביטוח בביטוח רכב חובה אשר תקופת הביטוח הקבועה בהם היא ביום 1 באוקטובר 2010 או במועד מאוחר יותר. התקנות האמורות מבטלות את תקנות ביטוח רכב מנועי (תעודת ביטוח), התש"ל-1970.

הפוליסה התקנית קובעת כי חבות המבטח היא לפי הוראות סעיף 3 לפקודת ביטוח רכב מנועי ומכסה כל חבות אשר מבוטח עשוי לחוב בה לפי חוק הפיצויים וכן חבות אחרת בשל נזק גוף שנגרם לאדם על ידי השימוש ברכב מנועי או עקב השימוש בו ונזק גוף שנגרם למבוטח בתאונת דרכים. בנוסף, כוללת הפוליסה התקנית הוראות ביחס לחובת הגילוי והפרתה, אופן הטיפול בתביעות צד שלישי, חריגים שניתן לכלול בפוליסה התקנית, אופן ביטול הפוליסה, תחולה טריטוריאלית, דוח תביעות שיש לשלוח למבוטח והוראות לעניין תעודת הביטוח שיש לשלוח למבוטחים.

צו הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים), התשס"א-2001

על פי הוראות הצו, במקרה של תאונה מעורבת בין רכב המוגדר כרכב "קל" (משקלו פחות מ-4 טון) עם רכב המוגדר כרכב "כבד" (שמשקלו מעל 4 טון למעט אוטובוסים), המבטח של הרכב ה"קל" זכאי להשבה של מחצית מסכום עלות התביעה מהמבטח של הרכב הכבד או הרכב האחר ובמקרה של אופנוע 75% מסכום עלות התביעה. לעניין זה הוקם מתווה סליקה "קל כבד", על בסיס אישור הממונה על ההגבלים העסקיים לצורך התחשבות הדדית בין המבטחים. לפרטים ראה סעיף 4.9 להלן.

למגבלות החקיקה המרכזיות החלות על הקבוצה בכלל פעילותה ראה סעיף 8.2 להלן.

4.1.4 שינויים בהיקף הפעילות בתחום, ברווחיות ובתמהיל הלקוחות

היקף הפעילות

בשנים האחרונות חלה ירידה משמעותית בתעריפי ביטוח רכב חובה. מבלי לגרוע מהאמור, היקף פעילות הקבוצה בתחום גדל בשנים האחרונות כפי שמשתקף בהכנסות מפרמיה כמפורט להלן.

הכנסות

בהתאם לדוחות הכספיים של חברות הביטוח, בתחום ביטוח רכב חובה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2012 הכנסות הענף בתחום עמדו על סך של 3,607 מיליוני ש"ח, לעומת סך של 3,563 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ- 44 מיליוני ש"ח בהיקף דמי הביטוח.

לפירוט הכנסות הקבוצה מפרמיה, ראה סעיף 4.4.2.1 לדוח הדירקטוריון.

רווחיות

בתחום זה, לאור זנב התביעות הארוך, קיימת גישה שמרנית להכרה ברווח, לפיה בשלוש השנים הראשונות ממועד תחילת הביטוח (להלן: "השנים הפתוחות"), כל עודף ההכנסות על ההוצאות, לרבות תשלומי התביעות, נזקף לסעיף תביעות תלויות (להלן: "הצבירה") ואינו מוכר כרווח. בנוסף, הכנסות מהשקעות בשיעור ריאלי של 3% נזקפות אף הן לצבירה. עקב כך, הרווח בתחום זה משקף בעיקרו את רווחיותה של שנת החיתום שהסתיימה שלוש שנים לפני שנת הדיווח, בצירוף רווחי ההשקעה שנצברו על אותה שנה, וכן התאמות בגין שנות החיתום שהשתחררו בשנים הקודמות (להלן: "שנים סגורות") ופעילות שלא נכללת בחישוב העתודות.

בשנת 2012 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי, התשע"ג-2013 ("תקנות חישוב עתודות"), אשר לפיהן החל מיום 31 במרס 2014 תבוטל שיטת הצבירה הקיימת ובהתאם, הרווחיות בגין שנת החיתום השוטפת תקבל ביטוי מלא בשנת הדיווח הרלבנטית. לפרטים נוספים, ראה סעיף 8.2.3 להלן.

בהסתמך על פרסומי איגוד חברות הביטוח, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2012 עמד הרווח המצרפי של הענף על כ- 862 מיליוני ש"ח, למול הפסד של כ- 44 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

לפירוט בדבר רווחיות הקבוצה בתחום, ראה סעיף 4.4.2.1 לדוח הדירקטוריון.

הגורמים העיקריים המשפיעים על רווחיות תחום הפעילות (או העשויים להשפיע על תחום הפעילות), הינם כדלקמן:

שינויי רגולציה: הכיסוי הביטוחי בתחום מעוגן בהוראות הדין ומכאן ששינויים בהוראות אלה לעניין היקף הכיסוי עשויים להשפיע על הרווחיות בתחום. כך למשל, הצעות חוק לשינוי חוק הפיצויים, יכול שתהיה להן השפעה על הכיסוי הביטוחי, וכפועל יוצא על הרווחיות בתחום.

תעריפים דיפרנציאליים: חברות הביטוח קובעות תעריפים דיפרנציאליים (מותאמי סיכון) הכפופים לקבלת אישור המפקח. התעריפים של מרבית החברות מביאים כיום, בחשבון את מאפייני הרכב והנהג, וכך מבוטחים זהירים משלמים פחות ממבוטחים מסוכנים. מטרת השימוש בפרמטרים הינה להתאים, ככל הניתן, את פרמיית הביטוח לסיכון המבוטח.

כתוצאה מהאמור לעיל, גדלו הפערים בין הפרמיות בביטוח רכב חובה הנדרשות ממבוטחים שונים באותה חברת ביטוח.

נכון למועד הדוח, מתוך כלל הפרמטרים המותרים לשימוש, מתחשבת הקבוצה בחמישה פרמטרים עיקריים, שהינם גיל הנהג הצעיר ביותר הנוהג ברכב דרך קבע, ותק רישיון הנהיגה של הנהג הצעיר ביותר הנוהג ברכב דרך קבע, שלילת רישיון נהיגה ב- 3 שנים אחרונות, תביעות גוף בגין תאונות דרכים ב- 3 שנים אחרונות והימצאות כרית אויר ברכב, והכול תוך ביצוע אבחנה בין רכב פרטי לרכב מסחרי.

הכנסות מהשקעות: לתיאור אופן ההכרה ברווחי הקבוצה בתחום זה, ראה בסעיף זה לעיל וכן באור 2 כא לדוחות הכספיים. בנוסף, מאחר שמדובר בשמירה של רזרבות לטווחים ארוכים, לאופן השקעת הכספים והתשוואה הנובעת מהם קיימת השפעה על הרווחיות.

שליטה בהוצאות: יכולת הקבוצה לבצע בקרה קפדנית על תשלומים לספקי שירותים בתחום.

בשנים האחרונות חלה עלייה בהיקף תביעות השיבוב של המוסד לביטוח לאומי (להלן: "המל"ל") כנגד המבטחים בגין תגמולים ששולמו על-ידי המל"ל לנפגעי תאונות דרכים

המוכרות גם כתאונות עבודה. העתודות לתביעות תלויות כוללות הפרשות בגין תביעות אלה. גידול בהיקף תביעות השיבוב על ידי המל"ל משפיע על הרווחיות.

יצוין, כי המל"ל הודיע לחברות הביטוח על הפסקת ההסכם ביניהם שנחתם בתקופת קיומה של אבנר. על רקע האמור, איגוד חברות הביטוח, לאחר קבלת היתר מהממונה על ההגבלים העסקיים, מתנהל מו"מ משותף עם המל"ל להסדרת הנושא באופן הסכמי.

לשינוי בשכר הממוצע במשק וברמת החיים עשויה להיות השפעה על סכום התביעות וכתוצאה מכך על הרווחיות.

4.1.5 שינויים בהסדרי ביטוח משנה בתחום

לתיאור השינויים בהסדרי ביטוח המשנה בתחום ראה סעיף 4.6 להלן.

4.1.6 גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם

גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום רכב חובה הינם, בין היתר, יכולת הקבוצה לזהות את גורמי הסיכון הרלוונטיים לקביעת פלחי שוק הומוגניים ומשמעותיים וקביעת תעריף מתאים לגביהם, וניהול תביעות יעיל.

4.2 מוצרים ושירותים

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח וכיסויים ביטוחיים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

פוליסת ביטוח רכב חובה המשווקת על ידי הקבוצה, מעניקה כיסוי אחיד בהתאם להוראות פקודת ביטוח רכב מנועי וחוק הפיצויים, כמפורט בסעיף 4.1.1 לעיל. לתיאור המאפיינים הייחודיים של תחום הפעילות, ראה סעיף 4.1.2 לעיל.

כאמור, תנאי הכיסוי הביטוחי הם בהתאם להוראות פקודת ביטוח רכב מנועי וחוק הפיצויים ועל כן לא קיים מגוון של מוצרים בתחום זה.

4.3 פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים

נכון ליום 31 בדצמבר 2012, סך דמי הביטוח בתחום ביטוח רכב חובה מהווה כ- 27% מסך דמי הביטוח בענפי הביטוח הכללי.

להלן טבלה הכוללת נתונים לגבי פעילות של הקבוצה בתחום ביטוח רכב חובה (באלפי ש"ח):

2010	2011	2012	
602,065	634,780	695,101	פרמיה ברוטו (כולל דמים)
490,029	620,373	677,131	פרמיה בשייר עצמי
605,126	491,199	515,911	תשלומים ושינויים בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
534,792	452,428	495,012	תשלומים ושינויים בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר

לעניין הסברים בדבר התפתחות ההכנסות מפרמיות ראה סעיף 3.4.1 בדוח הדירקטוריון.

4.4 לקוחות

להלן פירוט התפלגות דמי ביטוח בין מבוטחים פרטיים לציי רכב וקולקטיביים ברכב פרטי ומסחרי (עד 4 טון בלבד):

שיעור מסך ההכנסות לשנת 2011	דמי ביטוח בשנת 2011 (אלפי ש"ח)	שיעור מסך ההכנסות לשנת 2012	דמי ביטוח בשנת 2012 (אלפי ש"ח)	
93.4%	592,885	92.1%	640,188	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
6.6%	41,895	7.9%	54,913	ציי רכב וקולקטיביים

לקבוצה אין לקוח בתחום ביטוח רכב חובה, שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות הקבוצה בתחום הפעילות וכן אין לקבוצה תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות בתחום זה. בנוסף, לא ידוע לקבוצה על מאפיינים קבועים של לקוחותיה בתחום ביטוח רכב החובה. לפי הערכת הקבוצה, שיעור החידושים בשנת 2012 עמד על 63%, למול 62% בשנת 2011, ואחוז הלקוחות אשר רכשו ביטוח רכב חובה וביטוח רכב רכוש עמד על כ-56% מסך אוכלוסיית מבוטחי החובה בקבוצה וזאת לעומת 55% בתקופה המקבילה אשתקד.

דמי ביטוח לפי שנות ותק של לקוחות בתחום ביטוח החובה לתקופות המתוארות בדוח:

שיעור מסך הכנסות			דמי הביטוח באלפי ש"ח			מספר שנות ותק
2010	2011	2012	2010	2011	2012	
36%	36%	36%	216,743	228,521	250,236	ללא ותק
24%	23%	23%	144,496	145,999	159,873	ותק שנה
16%	16%	15%	96,330	101,565	104,265	ותק שנתיים למעלה משלוש שנות ותק
24%	25%	26%	144,496	158,695	180,726	
100%	100%	100%	602,065	634,780	695,101	סה"כ

4.5 שיווק והפצה

הקבוצה משווקת את פוליסות הביטוח שלה באמצעות סוכנים עצמאיים, להם משולמות עמלות הנקבעות בעיקרן כשיעור מדמי הביטוח בניכוי דמים. לתיאור הנושא ברמת הקבוצה, ראה סעיף 8.4.2 להלן.

לקבוצה אין סוכן אשר היקף פעילותו בתחום עולה על 10% מתחום הפעילות.

להלן פרטים לגבי שיעור העמלות (כולל מע"מ) מפרמיה ברוטו בתחום פעילות רכב חובה:

2010	2011	2012	
5.4%	5.6%	5.4%	שיעור עמלות מפרמיה ברוטו

4.6 ביטוח משנה

התקשרויות הקבוצה עם מבטחי משנה בכל ענפי הביטוח הכללי, לרבות תחום ביטוח רכב חובה מתחדשות משנה לשנה. בתחום הפעילות, מתקשרת הקבוצה עם מבטחי המשנה שלה בחוזים מסוג "עודף הפסדים" (Excess of Loss) (לעניין חוזים מסוג זה ראה גם פירוט בסעיף 8.4 להלן). כמקובל בחוזים מסוג זה, אין עמלות המתקבלות ממבטחי המשנה.

בחוזי ביטוח המשנה של החברה החל משנת 2007, חל שינוי המגביל את ההחזר המקסימאלי אותו תקבל החברה ממבטחי המשנה במקרה של נזק. למרות היות הביטוח ללקוחות בלתי מוגבל מבחינת גובה התביעות, לאור בדיקות שערכה החברה ולאור התקרה הגבוהה יחסית שנקבעה, אין שינוי זה יוצר חשיפה מהותית לשייר החברה.

בשנת 2010 התקשרה החברה עם חברת Swiss Re בעסקת ביטוח משנה יחסי (Quota Share) בשיעור של 25% בתחום הפעילות, במספר ענפי ביטוח כללי, לרבות ביטוח רכב חובה. העסקה לא חודשה במהלך שנת 2011, לגבי תחום ביטוח רכב חובה.

בשנים 2011 ו- 2012 חוזה ביטוח המשנה בתחום, מגן הן על החברה והן על שומרה.
בשנת 2012 החברה התקשרה בחוזים בתחום הפעילות עם מבטחי משנה המדורגים AA+, AA-, A-, A, A+ לפי S&P.
נכון ליום 31 בדצמבר 2012, שיעור ההעברה של סיכון הקבוצה למבטחי המשנה שלה בתחום הפעילות נאמד ברמה של כ- 3% מהפרמיות.
להלן פרטים לגבי מבטחי משנה שחלקם בפרמיה בתחום מהווה מעל 10% מסך פרמיות ביטוח המשנה בתחום בשנים המתוארות בדוח (באלפי ש"ח):

2010		2011		2012		שם מבטח המשנה	דירוג P&S	מדינה
אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה			
86%	96,869	26%	3,684	13%	2,317	Swiss Reinsurance Co	AA-	שוויץ
-	-	-	1,635	-	-	Aspen Insurance UK Ltd	A	שוויץ
-	-	-	1,489	-	-	XL RE EUROPE	A	צרפת

לתיאור התקשרות הקבוצה עם מבטחי המשנה ברמת הקבוצה, ראה סעיף 8.4 להלן.

4.7 ספקים ונותני שירותים

החברה מתקשרת מעת לעת עם בתי חולים, מוסדות רפואיים, מבצעי בקרה רפואית וספקי שירותי בריאות אחרים לצורך מתן שירותים רפואיים שונים למבוטחיה, ובכלל זה, אשפוז, טיפולים אמבולטוריים במרפאות והפניה לרפואה שיקומית, והכל בהתייחס לשירותים שלא הועברו לאחריות קופות החולים כנזכר בסעיף זה להלן.

הקבוצה מפעילה מערכת מיכון לבקרה על תשלומים לספקים בכלל ולספקי שירותים רפואיים בפרט. המערכת בודקת את ההתאמה בין חשבונות שקיבלה ובין התעריפים המוסכמים וכן את הקשר בין הטיפול הרפואי לבין הפגיעה. השימוש במערכת זו הוביל לחיסכון בעלויות הספקים ולייעול העבודה מולם.

בנוסף, הקבוצה רוכשת שירותים נלווים לסילוק תביעות ביטוח בתחומים שונים, ובכללם בתחום הפעילות, מאת עורכי דין, חוקרים ומומחים רפואיים.

לקבוצה אין תלות בספק כלשהו. יצוין, כי לאור העברת האחריות למרבית הטיפול הרפואי בנפגעי תאונות דרכים לקופות החולים, החל משנת 2010 (כמפורט בסעיף 4.1.3 לעיל), קטן היקף הפעילות מול הספקים. עם זאת, ולאור העובדה, כי עדיין ישנם טיפולים רפואיים באחריות חברות הביטוח, החברה ממשיכה בהתקשרות מול ספקים רפואיים, ככל הנדרש.

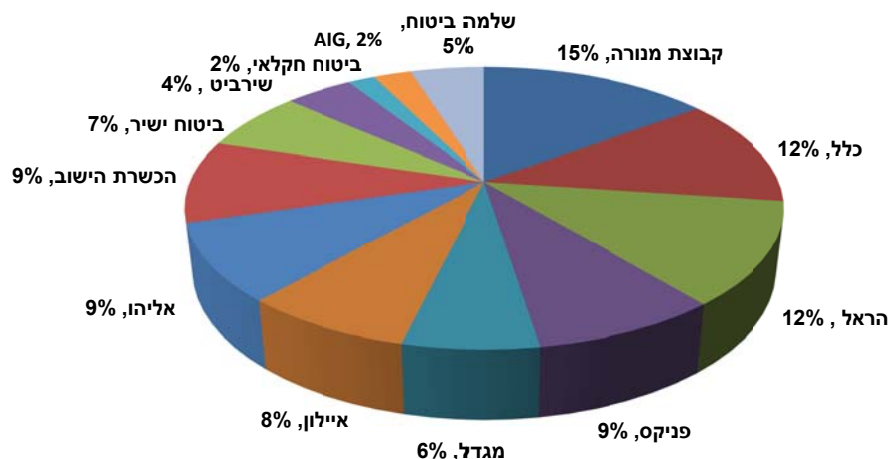
לתיאור הנושא ברמת הקבוצה ראה סעיף 4.1.1 לעיל.

4.8 תחרות

בתחום ביטוח רכב חובה מתחרות 13 חברות ביטוח, לרבות חברות לביטוח ישיר. החברות הגדולות בתחום ביטוח רכב חובה הינן קבוצת כלל, קבוצת הראל והקבוצה. על פי הדוחות הכספיים של חברות הביטוח, חלקם של שלושת הגופים הגדולים בתחום בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2012 עמד על כ- 39% מסך דמי הביטוח בתחום זה, בדומה לשנת 2011.

נכון לרבעון השלישי של שנת 2012 הקבוצה (החברה ושומרה), מובילה בתחום ומחזיקה בנתח שוק של כ- 15% למול 14% בשנה הקודמת.

להלן פירוט נתוני נתחי שוק, לפי חברות:

הכיסוי הביטוחי האחיד בכל חברות הביטוח וזמינות מידע השוואתי של מחירים, גורמים לכך שמחיר המוצר הינו המשתנה העיקרי בהחלטת הרכישה של פוליסות הביטוח. חברות הביטוח נבדלות זו מזו במשתנים הקובעים את התעריף וכפועל יוצא בפלחי השוק בהם הן מתמקדות. גורם העלול לפגוע במעמדה התחרותי של הקבוצה הינו שימוש חברות ביטוח אחרות בפרמטרים שונים מהפרמטרים בהם עושה החברה שימוש.

הגורמים המחזקים את מעמדה התחרותי של הקבוצה הינם מערך סוכני הביטוח שלה ומודל תעריפים המאפשר התמקדות בפלחי שוק רווחיים יותר.

4.9 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

בין חברות הביטוח ובין מרכז הסליקה שליד איגוד חברות הביטוח נחתם בינואר 2004 הסכם (המכונה - "קל-כבד"), המסדיר את הטיפול בהתחשבות עקב תביעות בהם מעורבים כלי רכב כבדים וכלי רכב קלים ו/או אופנועים, כהגדרתם בצו הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים), התס"א-2001, וכן עקב תביעות בהם מעורבים כלי רכב המבוטחים על ידי הצדדים להסכם זה בפגיעה משותפת שלהם, בהולך רגל הנפגע מחוץ לכלי הרכב. לאור העובדה שבמקרים רבים חברות הביטוח לא הגיעו להסכמה בנוגע לחבות, הוחלט בשנת 2006 להרחיב את סמכויות מנהל המתווה ולהעניק לו סמכויות בוררות לגבי מחלוקות בשאלת החבות, הן במישור המשפטי והן במישור העובדתי. המתווה המקורי והן ההרחבה אושרו על ידי הממונה על ההגבלים העסקיים.

5. ביטוח רכב רכוש

5.1 מידע כללי על תחום הפעילות

הכיסוי המוענק במסגרת פוליסת ביטוח רכב רכוש, כפוף למגבלות הקבועות בחוק ובתקנות, כמפורט להלן.

פעילות הקבוצה בתחום ביטוח רכב רכוש מתבצעת באמצעות החברה ושומרה. להלן מספר מאפיינים, מגמות והתפתחויות המשפיעים או עשויים להשפיע בעתיד על פעילות הקבוצה בתחום זה.

5.1.1 מבנה תחום הפעילות ושינויים שחלו בו

פוליסת ביטוח רכב רכוש כוללת כיסויים בגין נזק עצמי הנגרם לרכב המבוטח, גניבה, וכן נזק רכוש הנגרם על ידי הרכב המבוטח לצד שלישי. ניתן לרכוש פוליסה לנזק לצד ג' בלבד או בשילוב עם כיסויים נוספים.

ביטוח רכב רכוש מתחלק לשתי קבוצות עיקריות על פי סוג הרכב: (1) ביטוח לרכב פרטי ומסחרי שמשקלו עד 3.5 טון המעניק כיסויים ביטוחיים בהתאם לתנאי הפוליסה התקנית הקבועים בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 כמפורט להלן ו- (2) ביטוח לרכבים שאינם פרטיים ומסחריים עד 3.5 טון, על פי פוליסה שאינה כפופה לתנאי הפוליסה התקנית.

5.1.2 תיאור של תחום הביטוח והכיסויים הביטוחיים שנכללים בתחום

הפוליסה לביטוח נזקי רכוש ונזקי רכוש לצד ג' לרכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון (ביטוח מקיף וביטוח צד ג'), למעט אופנועים, מעוגנת בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 ובתוספת לתקנות (להלן: "תקנות רכב רכוש" ו-"הפוליסה התקנית", בהתאמה). הפוליסה התקנית קובעת נוסח ותנאים מינימאליים לביטוח מקיף לרכב אשר חברת ביטוח יכולה לשנותם רק אם השינוי הוא לטובת המבוטח. לפוליסה התקנית ניתן להוסיף הרחבות באשר להיקף הכיסוי, לסיכונים, לחבויות ולרכוש המבוטחים.

כאמור לעיל, בתחום ביטוחי הרכב נכללים גם ביטוחים לרכבים שאינם פרטיים ומסחריים עד 3.5 טון - משאיות, אוטובוסים, נגררים, נתמכים, מלגזות, ואופנועים, אשר אינם כפופים להוראות הפוליסה התקנית.

5.1.3 מאפיינים של ביטוח רכב רכוש

פוליסת ביטוח רכב רכוש הינה, לרוב, לתקופה של עד שנה.

הפוליסה כפופה, כאמור לעיל, למגבלות שהוטלו על ידי המחוקק ועל ידי המפקח במסגרת הפוליסה התקנית (ראה סעיף 5.1.4 להלן).

התעריף לביטוח רכב רכוש אינו אחיד ותלוי במספר משתנים, כגון: סוג הרכב המבוטח, ניסיון התביעה המצטבר של המבוטח, גילו של הנהג והגבלת מספר הנהגים הרשאים לנהוג ברכב. התעריף מאושר על ידי המפקח כתעריף מקסימום.

תביעות בתחום זה מתאפיינות בכך שהן מתגבשות במהירות ומשך זמן קצר בין קרות מקרה הביטוח לבין יישוב התביעה ("זנב תביעות קצר"). עם זאת, בגין כיסוי צד ג' משך זמן יישוב התביעה ארוך יותר.

5.1.4 מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

תחום הפעילות כפוף להוראות הדין החלות על מבטחים, לרבות חוק הפיקוח וחוק חוזה הביטוח, והתקנות שהוצאו על פיהם וכן להוראות המפקח, כפי שמתפרסמות מעת לעת.

למגבלות החקיקה המרכזיות החלות על הקבוצה בכלל פעילותה, ראה סעיף 8.2 להלן.

להלן יפורטו תמצית הוראות הדין המרכזיות החלות על הקבוצה בפעילותה בתחום ביטוח רכב רכוש, וכן עיקרי ההוראות הרגולטוריות שפורסמו בשנה האחרונה בתחום זה:

5.1.5 הוראות הדין

- **תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 (להלן: "תקנות רכב רכוש")**

התקנות קובעות את נוסח הפוליסה התקנית לביטוח רכב רכוש. הפוליסה התקנית מהווה סל כיסויים מינימאלי, שניתן להרחיבו אך ורק לטובת המבוטח.

בהתאם לתיקון לתקנות רכב רכוש, המתייחס לשינוי בפוליסה התקנית לרכב, מאפשרת הפוליסה למבוטח לוותר, בשלב הצעת הביטוח, על כיסויים מסוימים (ראה סעיף 5.2 להלן), כך שהמבוטח יכול לבחור בין ביטוח מקיף, ביטוח מקיף ללא כיסוי גניבה, ביטוח מקיף ללא כיסוי מפני תאונות וביטוח צד ג' בלבד, ובתנאי שהויתור נעשה בהודעה מפורשת אשר תועדה על ידי המבטח.

- **בחודש אפריל 2012, פורסמו תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי) (תיקון), התשע"ב-2012. התקנות מתקנות את הפוליסה התקנית הנהוגה בענף רכב מנועי רכוש (עצמי וצד שלישי), כך שתחול רק על כלי רכב פרטיים ומסחריים עד 3.5 טון (לעומת עד 4 טון כפי שהיה נהוג לפני התיקון). כמו כן, כוללות התקנות, בין היתר, את השינויים הבאים: (1) שינוי המנגנון המשמש לחישוב החזר פרמיה למבוטח כאשר הוא מבטל את הפוליסה באמצע תקופה. (2) השתתפות עצמית מוגדלת בתאונת דרכים כאשר הנהג היה נתון תחת השפעת אלכוהול. (3) קביעה כי מקרה ביטוח יכלול אבדן או נזק שנגרם לרכב, לרבות האבזרים והמכלולים שבחבילה הבסיסית של דגם הרכב, אמצעי המיגון שהותקנו בו לפי דרישת המבטח, והאבזרים הנמצאים בו מכוח דין או האבזרים הצמודים אליו נקובים במפרט. (4) חובת תיקון רכב שגילו עד שנתיים בחלפים חדשים או מקוריים. (5) חובת תיקון רכב שיש לגביו אחריות יצרן או יבואן בהתאם לקבוע באחריות. (6) איסור על גביית השתתפות עצמית כפולה במקרה של נזק עצמי ונזק לצד שלישי. (7) הבהרה כי על אף שנזק תוצאתי אינו מכוסה במסגרת הפוליסה, סכומים שישולמו בגין כיסוי נזקי רכוש של צד שלישי שרכבו ניזוק עקב תאונה יכללו גם את ההוצאות הבאות: הוצאות סבירות לשמירתו והעברתו של הרכב למקום הקרוב ביותר שבו ניתן לתקן את הנזק והוצאות הגעתו של הצד השלישי למחוז חפצו לאחר התאונה, שיפוי בשל הפסדים מוכחים של צד שלישי בשל תשלום השתתפות עצמית ואבדן הנחת העדר תביעות, וכן פיצוי בשל אבדן רווחים בזמן השבתתו של הרכב לצורך תיקונו ובלבד שהרכב המושבת הוא רכב מסחרי שנמצא בבעלות צד שלישי ומשמש לעסקו. (8) הסדרת השבתת הרכב. (9) קביעת נוסחת דמי כינון אחידה והטלת חובה לרשום אותה בדף הרשימה ובפוליסה על מנת להגביר את השקיפות. (10) הסדרת כיסוי רעידת אדמה.**

- **חוק הגבלת השימוש ורישום פעולות בחלקי רכב משומשים (מניעת גניבות), תשנ"ח-1998**

החוק קובע נהלים לעניין מכירת כלי רכב לשם פירוק כללי או תיקון וכן נהלי רישום לגבי חלקי חילוף. החוק מחייב את המבטח להחזיר את רישיון הרכב לרשות הרישוי אם הרכב הועבר לשם פירוק כללי. באם מוכר המבטח את כלי הרכב שלא למטרות פירוק אלא למטרות תיקון, חובה על המבטח להחזיק את רישיון הרכב ולא להעבירו לידי הרוכש עד אשר ימציא הרוכש לידי המבטח רישיון מאת מוסך מורשה כי הרכב תוקן כנדרש או בעת החלפת חלק, אישור כי החלק אשר הוחלף נרשם כדין לפי הוראות החוק הנ"ל. מכוח החוק האמור, פורסמו במאי 2007 תקנות הגבלת השימוש ורישום פעולות בחלקי רכב משומשים (מניעת גניבות) (ניהול יומן ורישום בו, דיווח על גניבת חלק והגבלת השימוש בחלקי רכב), תשס"ז-2007, המסדירות את נושא רישום חלקי חילוף של כלי רכב.

- **חוק מכירת רכב משומש (זכאות למידע וגילוי נאות), התשס"ח-2008 ("חוק מכירת רכב משומש")**

החוק קובע, בין היתר, כי מי שרכש רכב משומש זכאי לקבל מכל מבטח שביטח את הרכב מידע אודות סכום תגמולי הביטוח ששולמו בעד הרכב ופירוט סוג הנזק או

ירידת הערך שבשלם שולמו. מבטח רשאי לגבות תשלום בעד ההוצאות הכרוכות במסירת מידע כאמור. החוק מטיל על מבטח חובת שמירת מסמכים אודות רכבים שבטחו על ידו למשך שבע שנים.

• **תקנות למניעת מפגעים (מניעת רעש) (תיקון), התשע"א-2011.** בחודש ינואר 2011 פורסמו התקנות הנ"ל, המתקנות את תקנות למניעת מפגעים (מניעת רעש), תשנ"ג-1992, אשר מטרתן הפחתת מטרדי הרעש בסביבתו הפרטית של האזרח, כך שיוחמרו ההגבלות על גרימת רעש. התיקון הרחיב את השעות בהן חל איסור על גרימת רעש ממקורות שונים, ובין היתר, גם איסור על הפעלת מערכת אזעקה קולית בכלי רכב. מועד תחולתו של איסור הפעלת מערכת האזעקה ברכב כאמור לעיל, הינו בתוך חצי שנה ממועד פרסומן של התקנות, ובמקרה של רכבים ישנים בהם הייתה מערכת האזעקה לפני מועד פרסום התקנות ידרשו בעלי הרכבים להסיר ו/או לנתק את האזעקה עד תום 6 שנים ממועד תחילתן של התקנות. להערכת החברה, ייתכן וכתוצאה מאיסור הפעלת אזעקה קולית בכלי רכב תגדל שכיחות הגניבות במידה ואחוז מסוים מהגניבות, שאזעקות אלו היו מונעות, יתרחש, אך ככל הנראה, בהיקף לא מהותי. הערכת החברה הינה מידע צופה פני עתיד, המבוסס על פעילותה של החברה בתחום זה. הערכה זו עלולה שלא להתממש עקב נסיבות לגביהם קיימת אי ודאות גבוהה במועד הדוח.

• **תקנות התעבורה (תיקון מס' 11), התשע"ב-2012**

בחודש ספטמבר 2012, פורסמו ברשומות התקנות הנ"ל. עיקרו של התיקון, הינו בשילוב קוד רכב ברישיון הרכב, בהתאם לנוהל שייקבע ויפורסם על ידי משרד התחבורה. בהתאם, יוטמעו, ככל הנראה, קודי הרכב העדכניים גם במחירונים המשמשים, בין היתר, את המבטחים לצורך קביעת שווי רכב לצורך אומדן תשלום תביעות. תחילתן של התקנות נקבע לחודש מרס 2013.

• בחודש אפריל 2012, פורסם חוק הגבלת השימוש ורישום פעולות בחלקי רכב משומשים (מניעת גניבות) (תיקון מס' 4 - הוראת שעה) (תיקון), התשע"ב-2012. עניינו של החוק בעיגון קבוע של הוראת שעה שבתוקף, לפיה חל איסור על תיקון כלי רכב ישראליים בשטחי האחיות האזרחית הפלסטינית ואיסור על העברת כלי רכב ישראליים באמצעות רכב אחר לתיקון בשטחים כאמור. החוק הפך להוראת קבע לאור השפעתה ותרומתה של הוראת השעה שלעיל להפחתת מספר גניבות כלי רכב בחודש יוני 2012, פרסם משרד התחבורה, הצהרת כוונות לעניין רישום "נזק בטיחותי מהותי" ברישיון הרכב. מדובר במתווה שאמור להחליף את הוראת נוהל מס' 22 של משרד התחבורה, מדצמבר 2011 שהייתה בתוקף עד לחודש פברואר 2012. מטרת הרישום האמור הינה מסירת מידע לציבור על נזק משמעותי שנגרם לרכב וכן מידע מקצועי רלוונטי למוסכים בבואם לתקן רכב המגיע לטיפולם. במסגרת ההצהרה הוגדר נזק בטיחותי מהותי כנזק שאירע למערכות המפורטות בתקנה 309 לתקנות התעבורה, תשכ"א-1961, למעט נזקים מכאניים במערכות הבלמים וההיגוי בלבד; כמו כן, נכללו בהצהרה: נוסח להערה בדבר הנזק המהותי שתירשם ברישיון הרכב; קביעה כי שמאי רכב או מנהל מקצועי במפעל מורשה לביצוע בדיקות לאחר תאונה, ידווחו על הצורך ברישום הערה בדבר נזק מהותי ברישיון הרכב לאגף מערכות מידע במשרד הרישוי. יצוין, כי על פי ההצהרה יישום הרישום של נזק בטיחותי מהותי ברישיון הרכב כרוך בשינויי חקיקה.

הסדרים בענף

• **הסדר שמאי ביטוח רכב**

בעקבות פסק הדין של בית המשפט העליון מאפריל 2001 לעניין שמאות כלי רכב⁶, פרסם המפקח חוזר שמטרתו צמצום ניגוד העניינים בפעולות שמאי הרכב, תוך מתן אפשרות למבטוח לבחור שמאי רכב מתוך רשימה רחבה של שמאים בפריסה ארצית. בחוזר נקבעו, בין היתר, גם כללי פעולה לשמאים ומנגנוני ערעור על שומות.

⁶ בג"ץ 7721/96 איגוד שמאי הביטוח בישראל ואח' נ' המפקח על הביטוח ואח', פ"ד נה (3) 625.

- באפריל 2007, פורסם חוזר המרכז את הטיפול בנושא **צמצום ניגוד העניינים האמור, בעניין שמאות ביטוח רכב (רכוש וצד ג)**, הקובע, בין היתר, הוראות בדבר הרחבת הגילוי הנוגע לזכויות המבוטחים, הגברת מעורבותם בהליך בחירת השמאי והרחבת השקיפות כלפי המבוטחים בהליך שומת הנזק.
- בחודש יוני 2010 החליט הממונה על הגבלים עסקיים על **מתן פטור בתנאים להסדר בין איגוד חברות הביטוח**, מרכז הסליקה של חברות הביטוח בע"מ ומבטחים נוספים, על הקמת מאגר מידע בנוגע להיסטוריית תאונות כלי רכב. המאגר יכלול פרטים אודות כלי הרכב שיירשמו בו - פרטי הרכב, מבטחים קודמים, פרטים על תביעות ביטוח, פרטים על נזקי תאונות. המידע במאגר יהיה זמין הן לציבור רוכשי רכב משומש והן למבטחים שיצטרפו למאגר. לפי ההחלטה, לאור החשש התחרותי שהשיתוף במידע יביא לפגיעה בתחרות, החליט הממונה להתנות את הפטור בתנאים המנויים בהחלטה, וכן לקצוב אותו לתקופה של שלוש שנים. למיטב ידיעת החברה המאגר מצוי בשלבי הקמה וצפוי להיכנס לפעילות במהלך שנת 2013.

5.1.6 שינויים בהיקף הפעילות בתחום, ברווחיות ובתמהיל הלקוחות

היקף הפעילות

בהתאם לדוחות הכספיים של חברות הביטוח, בתחום ביטוח רכב רכוש בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2012 הכנסות הענף בתחום עמדו על סך של 4,784 מיליוני ש"ח, לעומת סך של 4,604 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ- 180 מיליוני ש"ח בהיקף דמי הביטוח.

לפירוט הכנסות הקבוצה מפרמיה, ראה סעיף 4.4.2.2 לדוח הדירקטוריון.

רווחיות

הרווחיות בתחום מושפעת, בין היתר, מתקפות ונכונות התעריף בו משתמש המבטח, הכנסות מהשקעות, שיעור הוצאות, שמירה על נהלי החיתום ושכיחות הגניבות.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2012, בהתאם לדוחות הכספיים של חברות הביטוח, הציג הענף בכללותו הפסד מצרפי של 26 מיליוני ש"ח, וזאת לעומת הפסד של 139 מיליוני ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2011. הקיטון בהפסד נובע משיפור בתוצאות החיתומיות, באופן שולי, ומעלייה בהכנסות מהשקעות.

לפירוט רווחיות הקבוצה בתחום, ראה סעיף 4.4.2.2 לדוח הדירקטוריון

5.1.7 שינויים בהסדרי ביטוח משנה בתחום

לתיאור השינויים בהסדרי ביטוח המשנה בתחום ראה סעיף 5.6 להלן.

5.2 מוצרים ושירותים

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח וכיסויים ביטוחיים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

הפוליסות לביטוח רכב רכוש מבוססות על הפוליסה התקנית (למעט רכב מסחרי מעל 3.5 טון ואופנועים), כאשר חברת הביטוח רשאית לשנות תנאי הפוליסה האמורה אך ורק לטובת המבוטח.

פוליסות הביטוח של הקבוצה מעניקות כיסויים כדלקמן:

- ביטוח רכב מקיף (פרטי ומסחרי לרבות משאיות)** - כיסוי בגין נזק לרכב כתוצאה מתאונה, נזק לרכב כתוצאה מאש, גניבת הרכב, נזק שנגרם תוך כדי גניבת הרכב, נזק שנגרם כתוצאה מנזקי טבע (שיטפון, סערה, שלג וברד), נזק לרכב כתוצאה ממעשה זדון (למעט על ידי המבוטח או מי מטעמו), נזק שגרם הרכב לרכוש של צד שלישי.
- ביטוח מקיף ללא כיסוי תאונות** - כיסוי ביטוחי של כל הסיכונים המפורטים בס"ק א' לעיל, למעט סעיף נזק כתוצאה מתאונה.
- ביטוח מקיף ללא כיסוי גניבה** - כיסוי ביטוחי של כל הסיכונים המפורטים בס"ק א' לעיל, למעט גניבת הרכב.

ד. ביטוח אחריות כלפי צד שלישי - הגנה על המבוטח מפני אחריותו לנזקים שנגרמו לרכוש של צד שלישי כתוצאה משימוש ברכבו.

ה. ביטוח אופנועים.

ו. בנוסף לכיסוי הבסיסי, הקבוצה מאפשרת למבוטח להרחיב את הכיסוי כדלקמן: כיסוי לנזקי רעידת אדמה, רכב חדש תמורת הישן שניזוק (לרכבים משנות דגם אחרונות בלבד ולמקרה ביטוח של אובדן גמור), ביטוח רדיו טייפ או רדיו דיסק חליפי, ביטוח שבר שמשות, שירותי גרירה ומתן רכב חליפי. בנוסף, קיים מסלול ייחודי לכלי רכב פרטיים בלבד, המאפשר סל רחב יותר של שירותים והטבות למבוטח, עם אפשרות לפרמיה מוזלת.

ז. תעריף ביטוח רכב רכוש מצוי בפיקוח והוא מעודכן מעת לעת בהתאם לניסיון הנזקים ולמגמותיהם. מדיניות המפקח, נכון למועד הדוח, היא אי התערבות בתעריפים בתחום זה.

5.3 תודות ביטוח בביטוח כללי

5.3.1 פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים

להלן טבלה הכוללת נתונים לגבי התפלגות הפעילות של הקבוצה בתחום ביטוח רכב רכוש (באלפי ש"ח):

2010	2011	2012	
902,069	904,352	996,957	פרמיות ברוטו (כולל דמים)
668,572	740,669	815,915	פרמיות בשייר עצמי
638,300	705,041	722,667	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
477,377	549,852	594,490	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר

לעניין הסברים בדבר התפתחות ההכנסות מפרמיות ראה סעיף 4.4.2.2 לדוח הדירקטוריון.

פילוח התביעות המשולמות בתחום רכב רכוש, ברוטו (באלפי ש"ח):

2010	2011	2012	
62,860	69,062	72,325	גניבות
502,814	523,036	586,042	תאונות
1,534	1,162	205	נזקי טבע
59,776	68,869	69,329	אחר
626,984	662,129	727,900	סה"כ תביעות משולמות
11,316	42,912	(5,233)	שינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח ברוטו
638,300	705,041	722,667	סה"כ תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח ברוטו

5.4 לקוחות

בתחום ביטוח רכב רכוש, מבטחת הקבוצה בעיקר לקוחות פרטיים. לקבוצה אין לקוח בתחום ביטוח רכב רכוש, שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות הקבוצה וכן אין לקבוצה תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות בתחום זה.

להלן פירוט התפלגות דמי ביטוח בין מבוטחים פרטיים לצי רכב וקולקטיביים ללא פעילויות נוספות ברכב חובה:

שיעור מסך ההכנסות	דמי ביטוח בשנת 2011 (אלפי ש"ח)	שיעור מסך ההכנסות	דמי ביטוח בשנת 2012 (אלפי ש"ח)	
לשנת 2011		לשנת 2012		
92%	833,519	91%	907,231	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
8%	70,833	9%	89,726	צי רכב וקולקטיביים

בנוסף, לא ידוע לקבוצה על מאפיינים קבועים של לקוחותיה בתחום ביטוח רכב רכוש. לפי הערכת הקבוצה, שיעור החידושים בתחום רכב רכוש בשנת 2012 עמד על כ- 70% לעומת 66% בשנת 2011. שיעור הלקוחות אשר רכשו ביטוח רכב רכוש וביטוח רכב חובה מתוך כלל הלקוחות שרכשו ביטוח רכב רכוש בשנת 2012 הינו 62% לעומת שיעור של 64% בשנה קודמת.

דמי ביטוח לפי שנות ותק לקוחות במונחי מחזור דמי ביטוח לתקופות המתוארות בדוח:

שיעור מסך הכנסות			דמי הביטוח באלפי ש"ח			מספר שנות ותק
2010	2011	2012	2010	2011	2012	
41%	40%	41%	369,848	361,741	408,752	ללא ותק
23%	22%	22%	207,476	198,957	219,331	ותק שנה
16%	14%	13%	144,331	126,609	129,604	ותק שנתיים
20%	24%	24%	180,414	217,044	239,270	למעלה משלוש שנות ותק
100%	100%	100%	902,069	904,352	996,957	סה"כ

5.5 שיווק והפצה

הקבוצה משווקת את פוליסות הביטוח שלה באמצעות סוכנים עצמאיים. להלן פרטים לגבי שיעור העמלות (כולל מע"מ) מפרמיה ברוטו בתחום פעילות רכב רכוש:

2010	2011	2012	
20%	20%	19%	שיעור עמלות מפרמיה ברוטו

לחברה אין סוכן אשר היקף פעילותו בתחום עולה על 10% מתחום הפעילות.

לתיאור הנושא ברמת הקבוצה, ראה סעיף 8.7 להלן.

5.6 ביטוח משנה

התקשרויות הקבוצה עם מבטחי המשנה בכל ענפי הביטוח, לרבות תחום ביטוח רכב רכוש מתחדשות משנה לשנה.

שעור ההעברה של סיכון הקבוצה למבטחי המשנה שלה בתחום הפעילות נאמד ברמה של כ- 18% מהפרמיות, נכון למועד הדוח. בתחום הפעילות, מתקשרת הקבוצה עם מבטחי המשנה שלה הן בחוזים יחסיים והן בחוזי אקסס אוף לוס, להגנה כנגד אירועים חריגים. בשנת 2012 החברה התקשרה בחוזים בתחום הפעילות עם מבטחי משנה המדורגים A-, A+, A, AA- לפי S&P.

**מבטחי משנה שחלקם בפרמיה בתחום מהווה מעל 10% מסך פרמיות ביטוח המשנה בתחום
(באלפי ש"ח) בתקופות המתוארות בדוח:**

שם מבטח המשנה	דירוג P&S	מדינה	2012		2011		2010	
			פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה
Swiss Reinsurance Co	-AA	שוויץ	175,674	80%	134,861	82%	131,293	56%
Trans Re Zurich	+A	שוויץ	-	-	-	-	43,992	19%
PARTNER RE	-AA	אנגליה	-	-	-	-	26,225	11%

מקובל בחוזים מסוג זה, מתקבלת עמלת מסירה ממבטחי המשנה, המחושבת כשיעור מהיקף הפרמיה המועברת. שיעור העמלה משתנה בהתאם לתוצאות העסקיות.

לתיאור התקשרות הקבוצה עם מבטחי המשנה ובפרט התקשרות בהסכם ביטוח משנה רב-ענפי Multi-Line, ראה סעיף 8.4 להלן.

5.7 ספקים ונותני שירותים

לקבוצה הסכמים עם מוסכים שונים לצורך מתן השירותים למבוטחים בקרות אירוע ביטוחי. כמו כן, הקבוצה התקשרה בהסכמים עם נותני שירותים נוספים אחרים לפיהם מבוטח אשר הפוליסה שלו כוללת את סוג השירות הרלבנטי, יקבל שירות בהתאם לכתב השירות שרכש. השירותים השונים הניתנים למבוטח הינם, בין היתר, שירותי גרירה לרכב, שירותי תיקון שבר שמשות ברכב, שירותי רכב חלופי ועוד.

בנוסף, הקבוצה רוכשת שירותים נלווים לסילוק תביעות ביטוח בתחומים שונים, ובכללם בתחום הפעילות, מאת עורכי דין, חוקרים, שמאים, מוסכים, ספקי חלפים וספקים נוספים.

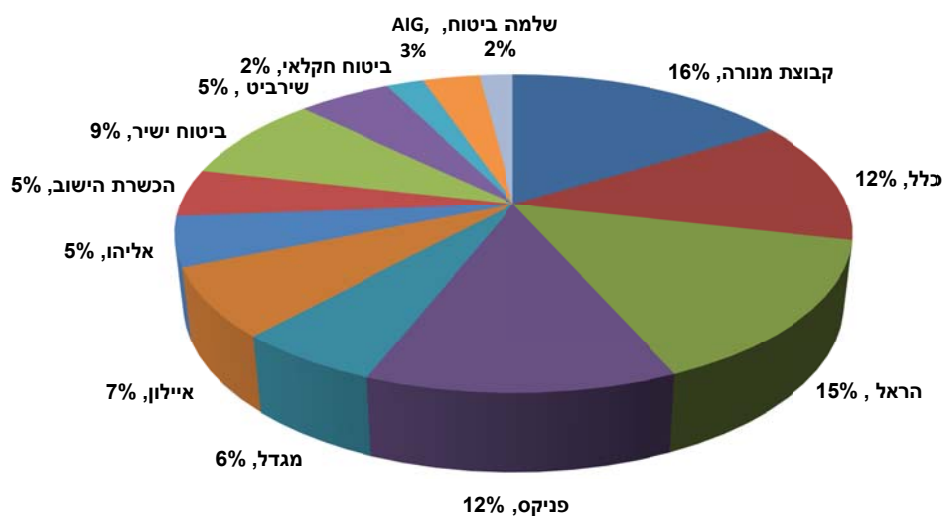
לקבוצה אין תלות בספק כלשהו בפעילותה בתחום זה. לתיאור הנושא ברמת הקבוצה ראה סעיף 8.5 להלן.

5.8 תחרות

בתחום ביטוח רכב רכוש פועלות מרבית חברות הביטוח, לרבות חברות לביטוח ישיר.

על פי הדוחות הכספיים של חברות הביטוח, הקבוצה הייתה המובילה בתחום בשנת הדוח. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2012 החזיקה הקבוצה בנתח שוק של 16.2% לעומת 15.2% בשנת 2011. בשנה הקודמת, קבוצת הראל הובילה את התחום עם נתח שוק של 15.7%.

נתוני נתח שוק לפי חברות מוצגים בתרשים להלן:

הכיסוי הביטוחי האחד בהתאם לפוליסה התקנית מוביל לכך שמחיר המוצר הוא המשתנה העיקרי בהחלטת המבוטח לרכוש פוליסת ביטוח. אי לכך שמה הקבוצה דגש בתחום זה על תעריף תחרותי ומוצרים ייחודיים המותאמים לאוכלוסיות מובחנות וכוללים הטבות ייחודיות לאותן אוכלוסיות.

הגורמים המחזקים את מעמדה התחרותי של הקבוצה הינם מערך סוכני הביטוח שלה, המודל התעריפי בו היא משתמשת וכן התקשרות עם רשת של מוסכים לנוחיות מבוטחיה.

בשל היות המחיר משתנה מרכזי בהחלטת הרכישה של הצרכן, שחיקת מחירים מכוונת על ידי אחד המתחרים עלולה לפגוע במעמדה התחרותי של החברה. הקבוצה מבצעת בדיקה שוטפת של התעריף ורמת ההנחות על מנת להתאים את עצמה למתרחש בשוק.

5.9 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

בחודש מאי 2002 נחתם הסכם לשיתוף פעולה בין איגוד חברות הביטוח למרכז הישראלי לבוררות ויישוב סכסוכים בע"מ (להלן: "בנועם"), לפיו מחלוקות בנושא תביעות שיבוב בין חברות ביטוח (הן כאלו החברות באיגוד והן כאלו שאינן) בגין רכב רכוש בסכום שאינו עולה על 100,000 ש"ח, לא תוגשנה לבית המשפט אלא תתבררנה באמצעות מוסד בנועם (מוסד זה נמצא בבעלות פרטית ונבחר על ידי איגוד חברות הביטוח). החלטת הבורר בהליך זה מחייבת, והגבייה מתבצעת באמצעות מסלקת איגוד חברות הביטוח. התשלום למוסד בנועם בתביעה או בבוררות מוטל על חברות הביטוח. הסכם זה אושר על ידי הממונה על הגבלים עסקיים כאשר בחודש מאי 2011 התקבל היתר הממונה לתקופה נוספת של שלוש שנים. יצוין, כי בחודש יוני 2012 הודיעו מנורה ביטוח ושומרה על סיום פעילותן במסגרת הסדר "בנועם" כך החל מיום ה- 1 בספטמבר 2012 לא ניתן יהיה להגיש תביעות חדשות נגדן באמצעות מנגנון זה. מובהר, כי בין מנורה ביטוח לשומרה ממשיך להתקיים הסכם אי שיבוב.

6. ביטוח כללי אחר

פעילות הקבוצה בתחום זה מתמקדת בשלושה ענפים עיקריים: ביטוח חבויות, ביטוח רכוש, וביטוח תאונות אישיות (זמן קצר). כמו כן, בתחום זה נכללים יתר ענפי הביטוח הכללי אשר היקף פעילותם אינו מהותי.

פעילות הקבוצה בתחום ביטוח כללי מתבצעת באמצעות החברה ושומרה.

להלן יפורטו ההוראות הרלוונטיות החלות על כל הענפים בתחום זה וכן ההוראות הייחודיות לענפים השונים בתחום.

6.1 מידע כללי על תחום הפעילות

בענף ביטוח חבויות נכללים כל ביטוחי החבויות, למעט ביטוח רכב חובה. הביטוחים העיקריים בענף זה הינם: ביטוחי אחריות מעבידים, אחריות מקצועית, אחריות דירקטורים ונושאי משרה, אחריות צד שלישי, אחריות המוצר, ערבות חוק מכר, ביטוח כלי טיס וביטוח כלי שיט.

ענף ביטוח רכוש מעניק למבוטח כיסוי נגד נזק פיזי לרכוש וכולל ביטוח מקיף דירות, ביטוח אובדן רכוש, מקיף בתי עסק, ביטוחי מבנה ללווי הבנקים למשכנתאות (להלן: "ביטוח משכנתאות"), ביטוח ימי, ביטוח הנדסי, ביטוח יהלומים.

ביתר ענפי הביטוח נכללים ענפי ביטוח אשר לא נכללו בתחומי הפעילות לעיל ואינם מהותיים דיים לתוצאות העסקיות של החברה, בין אם בנפרד ובין אם כקבוצה. בין ביטוחים אלו נכללים ביטוחי ערבויות (ערבויות ביצוע וערבויות פיננסיות) ביטוח תאונות אישיות (טווח קצר) וביטוח סיכונים אחרים.

להלן מספר מאפיינים, מגמות והתפתחויות המשפיעים או עשויים להשפיע בעתיד על פעילות הקבוצה בתחום זה.

6.1.1 מבנה תחום הפעילות ושינויים שחלו בו

ביטוח חבויות

ביטוח חבויות הינו ביטוח המכסה את המבוטח בגין אחריותו כלפי צד ג', כתוצאה ממעשה או מחדל של המבוטח. בביטוחי חבויות לא נקבע סכום ביטוח אלא גבול אחריות שהינו הסכום המקסימאלי בו יישא המבוטח במקרה של נזק בתוספת הוצאות משפטיות סבירות. תוקפן של פוליסות הביטוח הינו לרוב לשנה, אך מאחר ומדובר בנזק לצד ג' שלמעשה איננו המבוטח, בירור תביעות אלו הינו מורכב ואורך זמן רב ("זנב תביעות ארוך").

ביטוח רכוש

בביטוח רכוש מציעה הקבוצה ביטוחים לפרטים ולבתי עסק.

ביטוח רכוש הינו פוליסה לתקופה של עד שנה בדרך כלל, למעט ביטוח מטען (ימי ואווירי) אשר נכלל בפוליסה פתוחה (כאשר הכיסוי ניתן עבור כל משלוח בנפרד), וביטוחים הנדסיים הנערכים בהתאם לפרקי הזמן של כל פרויקט.

ביטוח תאונות אישיות

בביטוח תאונות אישיות (טווח קצר) מציעה הקבוצה ביטוח לפרטים ולקבוצות. ביטוחים אילו כוללים פוליסות שהינן לרוב לתקופה של שנה.

6.1.2 תיאור של ענפי הביטוח והכיסויים הביטוחיים שנכללו בתחום

6.1.2.1 ביטוח חבויות

ענפי החבויות מכסים את המבוטח בשל חבות שהוא עשוי לחוב בה בשל אחריותו מתוקף כל דין, ובפרט מתוקף הוראות פקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן: "פקודת הנזיקין").

ענפי הביטוח המרכזיים בהם עוסקת הקבוצה בענף החבויות, הינם כדלקמן (לעניין הפוליסות והמוצרים המוצעים במסגרת ענף זה ראה הרחבה בסעיף 6.2 להלן):

ביטוח חבות מעבידים - כיסוי למבוטח בגין אחריותו לנזקי גוף הנגרמים לעובד בשל תוך כדי עבודתו אצל המבוטח. החבות המכוסה היא חבות לפי פקודת הנזיקין או לפי חוק האחריות למוצרים פגומים, התש"ס-1980, והביטוח הינו שיורי, מעל הכיסוי לפי חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995. הביטוח נערך בדרך כלל על בסיס אירוע.

ביטוח צד שלישי - הפוליסה לביטוח אחריות כלפי צד שלישי מכסה את חבותו של המבוטח על פי כל דין, בגין נזקי גוף או רכוש שנגרמו לצד שלישי שאינו עובד המבוטח בשל נזק שנגרם מאירוע תאונתי אשר התרחש במהלך תקופת הביטוח בקשר עם הפעילות בגינה רכש המבוטח את הכיסוי הביטוחי. ביטוח זה נערך בדרך כלל על בסיס אירוע.

ביטוח אחריות מקצועית - ביטוח המכסה את חבותו של בעל מקצוע בגין כשל בביצוע חובתו המקצועית שתוצאתו נזק לצד שלישי, בין אם הינו לקוח של המבוטח ובין אם לאו. ביטוח אחריות מקצועית נערך על בסיס הגשת תביעה.

ביטוח אחריות המוצר - ביטוח המכסה את חבותו של המבוטח בגין נזק שנגרם על ידי מוצרים שיוצרו או שווקו על ידו, לאחר שפסקו מלהיות בחזקתו. ביטוח זה נערך על בסיס הגשת תביעה.

ביטוח דירקטורים ונושאי משרה - ביטוח המכסה דירקטורים ונושאי משרה בשל חבות חוקית שהופרה על ידי הדירקטורים ונושאי המשרה בתוך תקופת הביטוח. הביטוח נערך על בסיס הגשת התביעה. החבות המכוסה היא בעיקרה מתוקף חוק החברות, המטיל חבות אישית על נושאי המשרה בחברה. בעלת הפוליסה בביטוח זה הינה החברה, הרוכשת את הכיסוי עבור נושאי המשרה והדירקטורים המכהנים ו/או שכיהנו בעבר והמוגדרים כמבוטחים.

ענף ביטוח החבויות נחשב לענף תנודתי וזאת בשל רמת אי הודאות הגבוהה ביישוב התביעות הנובעת, בין היתר, ממשך הזמן בין קרות אירוע ביטוחי לבין תשלום הנזק למבוטח ("זנב תביעות ארוך"), מהשינויים באקלים השיפוטי ומהשינוי התרבותי המעלה את שכיחות התביעות וחומרן.

ביטוח כלי טיס וכלי שייט - ביטוח המכסה נזק או אובדן הקשורים לסיכוני תעופה או שייט. ביטוח כלי שייט מכסה גופי אוניות. ביטוח כלי טיס כולל ביטוח גופי מטוסים וביטוח תאונות נסיעה.

6.1.2.2 ביטוח רכוש

להלן סוגי כיסויים עיקריים של ביטוחי הרכוש שמשווקת הקבוצה בענף ביטוח רכוש:

ביטוח דירות (מקיף דירות) - ביטוח מבנה דירה וביטוח תכולת דירה למגורים.

תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986 (להלן בסעיף זה: "התקנות") מגדירות את היקף הכיסוי הביטוחי המינימאלי למבנה דירה ותכולתה, כהגדרתן בתקנות (להלן: "הפוליסה התקנית דירה"). על פי התקנות, ביטוח דירות כולל כיסוי לתכולה ולמבנה כנגד סיכוני אש, פריצה, כיסוי נזקי טבע, רעידת אדמה ונזקי צנרת. חברת הביטוח יכולה לשנות את הפוליסה התקנית דירה רק אם השינוי הינו

לטובת המבוטח. למבוטח ניתנת אפשרות לוותר בכתב על כיסוי לרעידת אדמה.

אובדן רכוש ומקיף בתי עסק - ביטוחים המכסים אבדן רכוש (כגון; סחורות, מכונות, ציוד, מפעלים, מלאי מסוגים שונים וכו') ושאינו דירת מגורים ותכולתה או רכב מנועי. ביטוח בתי עסק כולל כיסוי לתכולה ולמבנה כנגד סיכונים אש, פריצה, כיסוי נזקי טבע ורעידת אדמה. ניתן לרכוש בביטוחים אלה כיסוי לנזק תוצאתי של אובדן רווחים. פוליסות בתי עסק נמכרות בדרך כלל כפוליסות מטרייה הכוללות גם ביטוחי חבויות.

ביטוח משכנתאות - ביטוח מבנה עבור לווים הנוטלים משכנתא למימון רכישת דירות. פוליסות אלו משועבדות לטובת המלווה. ביטוח זה נמכר בדרך כלל בשילוב עם ביטוח חיים (ריסק) לכיסוי יתרת ההלוואה במקרה של מות המבוטח.

ביטוח ימי, כלי טיס וכלי שיט - ביטוח המכסה נזק או אבדן הקשורים לסיכונים תעופה או שיט. ביטוח כלי שיט מכסה גופי אניות; ביטוח כלי טיס כולל ביטוח גופי מטוסים וביטוח תאונות נסיעה; וביטוח ימי מכסה הובלת מטענים בים ובאוויר.

מטענים בהובלה - ביטוח המכסה אובדן או נזק למטען הנגרם במסגרת הובלה יבשתית.

ביטוח הנדסי (ביטוח שבר מכני) - ביטוח המכסה נזקים לציוד הנובעים מהפעלתו, בניגוד לנזקים הנגרמים על ידי גורמים חיצוניים בלתי תלויים.

ביטוח הנדסי (עבודות קבלניות) - כיסוי לעבודות קבלניות, ציודן וחומרים, מפני נזק תאונתי.

ביטוח הנדסי (עבודות הקמה) - כיסוי לעבודות הקמה של מערכות מכניות, ציודן וחומרים, מפני נזק תאונתי.

ביטוח הנדסי (ציוד מכני הנדסי) - כיסוי מפני נזק תאונתי לציוד מכני הנדסי.

ביטוח ציוד אלקטרוני - כיסוי לנזק תאונתי, למערכות מתח נמוך ולכיסוי הוצאות שחזור מידע מחשבים ושכירת ציוד חלופי.

ביטוח סיכוני טרור - המכסה נזק פיזי לרכוש ואובדן רווח גולמי בשל מעשה טרור. ניתן לקנותו כביטוח שיורי (מעל תקבולי מס רכוש), או ככיסוי מלא.

6.1.2.3 ביטוח תאונות אישיות זמן קצר - ביטוח תאונות אישיות מעניק פיצוי בסכום נקוב בהתאם להעדפות המבוטח בשל אירועים תאונתיים הגורמים לנכות (זמנית ו/או קבועה) ו/או למות המבוטח. בנוסף, כולל הכיסוי לעתים גם פיצוי שבועי בגין אובדן כושר עבודה כתוצאה מתאונה ו/או מחלה.

6.1.2.4 יתר ענפי הביטוח

• ביטוח ערבויות ביצוע וערבויות פיננסיות

הקבוצה משווקת ערבויות ביצוע שמהותן התחייבויות לשיפוי המוטב בגין הפרת התחייבות המבוטח כלפיו. הפוליסות מונפקות לטובת מזמיני עבודה בפרויקטים ומיועדות להבטיח עמידה בהתחייבויותיהם של קבלנים, יזמים וגופים גדולים נוספים בביצוע פרויקטים, כפי שסוכמו בין הצדדים.

בנוסף, הקבוצה משווקת ערבויות פיננסיות שמהותן התחייבות לשיפוי המוטב בגין הפרת התחייבות פיננסית של המבוטח כלפיו.

• ביטוח ערבות חוק המכר

הקבוצה משווקת ביטוח המכסה את השקעתם של רוכשי יחידות דור כנגזר מחוק המכר (דירות) תשל"ג-1973 וחוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות רוכשי דירות), התשל"ה-1974. ביטוח זה תואם את ההנחיות בחוק המכר ולרוב תקופת הביטוח שלו ארוכה (מעל שנה). הסיכון בפוליסות אלו הולך ופוחת עם הזמן כתוצאה מהתקדמות הבנייה עד

לקבלת החזקה בנכס. בהתאם להוראות הפיקוח, ההכרה ברווח מהכנסות החברה מענף זה נדחות לתקופה של 5 שנים. החברה מנפיקה פוליסות אלו לרוכשי הדירות, בין בשיווק ישיר באמצעות הקבלן ובין באמצעות בנקים המספקים מימון לפרויקט הבנייה.

• סיכונים אחרים

הקבוצה מנפיקה פוליסות המכסות סיכונים שונים אשר לא נכללו בענפים שלעיל מאחר והכיסויים הינם בסכומים לא מהותיים. לדוגמא: החברה מנפיקה פוליסות לכיסוי הוצאות משפטיות.

6.1.3 מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

פעילות הקבוצה בתחום זה כפופה להוראות הדין החלות על מבטחים, חוק הפיקוח וחוק חוזה הביטוח והתקנות שהוצאו על פיהם וכן להוראות המפקח, כפי שמתפרסמות מעת לעת.

להלן יפורטו הוראות הדין המרכזיות החלות על הקבוצה בפעילותה בתחום ביטוח כללי וכן עיקרי ההוראות הרגולטוריות שפורסמו בשנה האחרונה בתחום זה.

למגבלות החקיקה המרכזיות החלות על הקבוצה בכלל פעילותה ראה סעיף 8.2 להלן.

6.1.3.1 ביטוח חבויות

להלן יפורטו מגבלות החקיקה המרכזיות החלות על הקבוצה בפעילותה בענף ביטוח חבויות:

הוראות הדין

חוק חוזה הביטוח

בהתאם להוראות חוק חוזה הביטוח, בביטוח חבויות (המכונה בחוק "ביטוח אחריות"), התביעה לתגמולי ביטוח אינה מתיישנת כל עוד לא התיישנה תביעת הצד השלישי נגד המבוטח. כן קובע חוק זה, כי ביטוח חבויות מכסה גם הוצאות משפט סבירות שעל המבוטח לשאת בשל חבותו, אף אם הוצאות אלה הן מעל לסכום הביטוח.

6.1.3.2 ביטוח רכוש

הוראות הדין

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דמי עמילות מרביים בביטוח מבנה אגב הלוואה לדיור), התשע"ג-2012

בחודש אוגוסט 2012, פורסמו התקנות אשר מסדירות את גובה דמי העמילות המרביים שישולמו לסוכני ביטוח בביטוח מבנה אגב הלוואה לדיור כמשמעותן בתקנות. קביעת תקרה לדמי עמילות נועדה לוודא הגינות בקביעת דמי עמילות, למנוע פערים לא סבירים בין דמי עמילות המשולמים בביטוח אגב הלוואה לדיור לבין אלו המשולמים בחוזי ביטוח מבנה דירה אחרים ולמנוע התייקרות הפרמיה שישלם מבוטח. תקרת דמי העמילות בעבור ביטוח מקיף לדירה, הנדרש כבטוחה להלוואה לדיור, הוגבלה לשיעור של עד 20%, כולל מע"מ, מדמי הביטוח שגבה המבטח מהמבוטח. על אף האמור, נקבעו הוראות מעבר, ובהן מדרג בשיעור דמי העמילות המרביים, באופן שבשנת 2013 דמי העמילות המרביים, כאמור, יהיו בשיעור של 30% ובשנת 2014 בשיעור של 25%. התקנות נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2013.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי), התשע"ג-2013 ("תקנות חישוב עתודות")

לעניין זה ראה פירוט בסעיף 8.2.3 להלן.

6.1.4 שינויים בהיקף הפעילות בתחום, רווחיות ובתמהיל הלקוחות

היקף הפעילות

החברה חשופה לשינויים באקלים המשפטי, בין היתר, בנוגע לפוליסות ביטוח דירקטורים ואחריות נושאי משרה אותן היא משווקת. לאור התפתחות האקלים השיפוטי ופסיקת בתי המשפט ביחס לחברות ולנושאי המשרה בהן, ניכרת דרישה מוגברת לכיסוי ביטוחי באחריות מקצועית וכן לכיסוי ביטוחי לדירקטורים ונושאי משרה.

ביום 27 ביולי 2010 פורסם ברשומות תיקון מס' 59 לחוק בתי המשפט, לפיו הוקמה בבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מחלקה כלכלית לה מוננו שופטים בעלי ידע וניסיון מקצועי בתחום דיני החברות ונ"ע, כשופטים ייעודיים. להערכת החברה להקמת המחלקה הכלכלית תהיה השפעה, לכל הפחות, על קצב ניהול התיקים, לעומת המצב הקיים.

בנוסף, בחודש ינואר 2011 פורסם חוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011, אשר מסדיר הליך אכיפה חדש הכולל רשימה של הפרות מנהליות ביחס לשלושת החוקים המרכזיים שאותם אוכפת רשות ניירות ערך - חוק ניירות ערך, חוק הייעוץ, וחוק השקעות משותפות בנאמנות. לא ניתן להעריך, בשלב זה, את השפעת החקיקה על רווחיות ענף ביטוח נושאי משרה וביטוח אחריות מקצועית. מחד, הקנסות המוטלים אינם ברי ביטוח (במובחן מעלויות ניהול ההליכים) ומסלול האכיפה הנ"ל צפוי להקטין הליכים משפטיים בעלי הוצאות גבוהות לחברת הביטוח. מאידך, תיתכן עלייה בשכיחות התביעות נגד תאגידים ונושאי משרה בהם שתוגשנה במקביל להליכי אכיפה של רשות נ"ע.

הערכות החברה הנ"ל הינן מידע צופה פני עתיד המבוסס על פעילותה של החברה בתחום זה. הערכות אילו עלולות שלא להתממש עקב אופן ואופי הפעילות של המחלקה הכלכלית בביהמ"ש ומדיניות האכיפה של רשות נ"ע.

הביקוש לביטוחי רכוש מושפע מהמצב הכלכלי במשק. בין היתר, כתוצאה מהרחבת הפעילות העסקית המתבטאת בהקמת עסקים חדשים ומגידול במחזור הפעילות של עסקים קיימים.

בהתאם לדוחות הכספיים של חברות הביטוח, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2012 חל גידול של כ- 6% בהיקף ההכנסות בתחום לעומת התקופה המקבילה בשנת 2011 לרמה של כ- 5.7 מיליארדי ש"ח. לפרטים בדבר הפרמיות של הקבוצה בתחום, ראה סעיף 4.4.2.3 לדוח הדירקטוריון.

רווחיות

בעוד שתחום הדירות, הנכלל בביטוח רכוש, הינו מוצר הנמכר ללקוחות פרטיים ולכן מוטה שיקולי מחיר, שאר ענפי הרכוש מושפעים יותר מאיכות השירות ומקצועיות החיתום של הקבוצה, הואיל ומדובר בלקוחות עסקיים המתיעצים לעיתים עם יועצי ביטוח.

לפרטים בדבר הרווח של הקבוצה בתחום, ראה סעיף 4.4.2.3 לדוח הדירקטוריון.

6.1.5 שינויים בהסדרי ביטוח משנה בתחום

לתיאור השינויים בהסדרי ביטוח המשנה בתחום ראה סעיף 6.6 להלן.

6.2 מוצרים ושירותים

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח וכיסויים ביטוחיים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

6.2.1 ביטוח חבויות

6.2.1.1 כללי

ענפי החבויות מכסים את המבוטח בשל חבות שהוא עשוי לחוב בה בשל אחריותו מתוקף כל דין, ובפרט מתוקף הוראות פקודת הנזיקין.

ביטוחי חבויות ניתן לערוך על פי אחד משני בסיסי שיפוי:

בסיס אירוע (Occurrence Basis) - נשוא החבות המכוסה הוא קיומו של אירוע הנזק במשך תקופת הביטוח.

בסיס הגשת תביעה (Claims Made Basis) - נשוא החבות המכוסה לפי בסיס זה הוא הגשת התביעה לחברת הביטוח במשך תקופת הביטוח, ובתנאי שהאירוע שהוביל להגשת התביעה נופל אף הוא בתוך תקופת הביטוח או בתוך תקופה רטרואקטיבית שהוגדרה בפוליסה.

6.2.1.2 המוצרים המרכזיים אותם משווקת הקבוצה בענף החבויות, הינם כדלקמן:

ביטוח חבות מעבידים - כיסוי למבוטח בגין אחריותו לנזקי גוף הנגרמים לעובד כמפורט בסעיף 6.1.2.1 לעיל. ניתן לרכוש ביטוח זה כמוצר עצמאי או ככיסוי נוסף במסגרת פוליסת מטריה עסקית, פוליסת ביטוח דירה או פוליסה לביטוח עבודות קבלניות. דמי הביטוח נקבעים כפונקציה של מספר משתנים, כאשר המרכזיים שבהם - מספר העובדים המועסקים, היקף שכר העבודה השנתי שמשלם המעסיק, סוג פעילות המעסיק, גבול האחריות הרצוי, ניסיון התביעות של המבוטח, אמצעי ההגנה הקיימים בעסק וכדומה. ביטוח זה נערך בדרך כלל על בסיס אירוע. הגשת התביעה יכולה להיעשות לאחר תקופת הביטוח בתוך תקופת ההתיישנות.

ביטוח צד שלישי - הפוליסה לביטוח אחריות כלפי צד שלישי מכסה את חבותו של המבוטח על פי כל דין, בגין נזקי גוף או רכוש שנגרמו לצד שלישי (שלא בגין שימוש ברכב מנועי), שאינם עובדי המבוטח, כמפורט בסעיף 6.1.2.1 לעיל. ניתן לרכוש ביטוח זה כמוצר עצמאי או ככיסוי נוסף במסגרת פוליסת מטריה עסקית, פוליסת ביטוח דירה או במסגרת פוליסה לביטוח עבודות קבלניות. דמי הביטוח נקבעים כפונקציה של מספר משתנים, כאשר המרכזיים שבהם - עיסוק המבוטח, היקף פעילות המבוטח, גבול האחריות הרצוי, ניסיון התביעות של המבוטח, חשיפה למפגעים או סיכונים סביבתיים, אמצעי ההגנה הקיימים בעסק וכדומה. ביטוח זה נערך בדרך כלל על בסיס אירוע.

ביטוח אחריות מקצועית - ביטוח המכסה את חבותו של בעל מקצוע בגין כשל בביצוע חובתו המקצועית שתוצאתו היא נזק לצד שלישי כמפורט בסעיף 6.1.2.1 לעיל. ביטוח זה נמכר כפוליסה עצמאית או כפוליסה משולבת עם ביטוח אחריות מוצר. הכיסוי בפוליסה אינו מכסה מעשים מכוונים של המבוטח. המשתנה העיקרי המשפיע על דמי הביטוח הוא עיסוקו של המבוטח, כאשר גם להיקף הפעילות, גבול האחריות הרצוי, ותק במקצוע, מספר העובדים, מחזור ההכנסות, ניסיון התביעות של המבוטח והתחום הטריטוריאלי של הכיסוי והשיפוט השפעה ניכרת על תעריף דמי הביטוח. ביטוח זה נערך על בסיס הגשת תביעה.

ביטוח אחריות המוצר - ביטוח המכסה את חבותו של המבוטח בגין נזק שנגרם על ידי מוצרים שיוצרו על ידו כמפורט בסעיף 6.1.2.1 לעיל. ביטוח זה נמכר כפוליסה עצמאית או כפוליסה משולבת עם ביטוח אחריות מקצועית. המשתנה העיקרי המשפיע על דמי הביטוח הוא עיסוקו של המבוטח, כאשר גם להיקף הפעילות, קיום פעילות ייצוא, התקופה הרטרואקטיבית הנדרשת, גבול האחריות הרצוי, ניסיון התביעות של המבוטח והתחולה הטריטוריאלי

של הכיסוי השפעה על תעריף דמי הביטוח. ביטוח זה נערך, בדרך כלל, על בסיס הגשת תביעה.

ביטוח דירקטורים ונושאי משרה - ביטוח המכסה דירקטורים ונושאי משרה בשל חבות חוקית שהופרה על ידי הדירקטורים ונושאי המשרה בתוך תקופת הביטוח. ביטוח זה נמכר כפוליסה עצמאית או בשילוב עם ביטוח אחריות מקצועית לחברות פיננסיות וחברות היי-טק בלבד. דמי הביטוח בענף זה מתבססים על מספר משתנים, כאשר המרכזיים מביניהם: גבול האחריות הרצוי, ניסיון התביעות של המבוטח, תחום העיסוק של החברה, הרכב בעלי המניות, המבנה והחוסן הפיננסיים של החברה והיות החברה ציבורית או פרטית. ביטוח זה נערך בדרך כלל על בסיס הגשת התביעה.

ביטוח חבויות הינו לרוב פוליסה לתקופה של עד שנה.

6.2.1.3 ביטוח רכוש

המוצרים המרכזיים אותם משווקת הקבוצה בענף ביטוח הרכוש:

פוליסות לביטוח דירה

לקבוצה שלושה סוגים של פוליסות ביטוח מבנה ותכולה לדירה (המבוססות על הפוליסה התקנית דירה כמפורט בסעיף 6.1.2.2 לעיל):

TOP HOUSE - פוליסה לביטוח מבנה ותכולת דירה המבוסס על הפוליסה התקנית דירה. המוצר מכיל חבילת כיסויים רחבה הכוללת שירות תיקון מכשירי חשמל, שירות ביקור רופא, שירותי חירום וכו'.

רימון דירות - פוליסה לביטוח מבנה ותכולת דירה המבוססת על הפוליסה התקנית דירה, המכסה סיכונים נקובים.

דמי הביטוח בענפים אלו נקבעים, בין היתר, על פי ניסיון התביעות של המבוטח, רמת הסיכון של העסק, האסטרטגיה העסקית של החברה וסכום הביטוח הרצוי. על מנת להעריך את הסיכון עורכת החברה סקרי סיכון מוקדמים מעת לעת.

6.2.1.4 ביטוח תאונות אישיות (טווח קצר)

ביטוח תאונות אישיות מעניק פיצוי בסכום נקוב בהתאם להעדפות המבוטח בשל אירועים תאונתיים הגורמים לנכות (זמנית ו/או קבועה) ו/או למות המבוטח. בנוסף, כולל הכיסוי לעתים גם פיצוי שבועי בגין אובדן כושר עבודה כתוצאה מתאונה ו/או מחלה.

תקופת הביטוח בפוליסות אלה היא בדרך כלל שנתית. הביטוח נמכר בעיקר לפרטים ולעתים גם במסגרת קבוצתית.

6.2.1.5 יתר ענפי הביטוח

לפירוט עיקרי המוצרים ראה סעיף 6.1.2.4 לעיל.

6.3 פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים

להלן טבלה הכוללת נתונים לגבי התפלגות הפעילות של הקבוצה בתחום (באלפי ש"ח):

2010	2011	2012	
739,626	771,505	843,873	פרמיות ברוטו (כולל דמים)
329,011	358,637	375,223	פרמיות בשייר עצמי
462,797	407,291	465,860	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
186,100	200,515	223,175	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר

לעניין הסברים בדבר התפתחות ההכנסות מפרמיות ראה סעיף 4.4.2.3 בדוח הדירקטוריון.

פילוח התביעות המשולמות דירות, ברוטו (באלפי ש"ח):

2010	2011	2012	
29,417	30,889	32,479	פריצה
19,574	28,672	31,419	נזקי צנרת
12,449	17,209	12,919	שריפה
7,720	7,180	5,673	נזקי טבע
37,149	38,421	37,224	אחר
106,309	122,371	119,714	סה"כ תביעות משולמות
3,498	(12,060)	7,918	שינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח ברוטו
109,807	110,311	127,632	סה"כ תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח ברוטו

6.4 לקוחות

בתחום ביטוח כללי הקבוצה מבטחת לקוחות פרטיים, עסקיים וכן לקוחות מוסדיים. החברה מבצעת חיתום פרטני לכל מבוטח, למעט קולקטיביים ישנים של בנקים למשכנתאות.

לקבוצה אין לקוח שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות הקבוצה בתחום הפעילות וכן אין לקבוצה תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות בתחום זה. בנוסף, לא ידוע לקבוצה על מאפיינים קבועים של לקוחותיה בתחום ביטוח כללי.

התפלגות דמי הביטוח מלקוחות ברוטו*:

שיעור מסך הכנסות		סוג לקוח
2011	2012	
15%	13%	קולקטיבים ומפעלים גדולים
85%	87%	פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
100%	100%	סה"כ

* החלוקה בענפי החבויות בוצעה לפי גבולות אחריות. החלוקה בענפי הרכוש בוצעה לפי סכומי הפרמיה.

רופיל התיק הביטוחי של הקבוצה מוטה לקוחות עסקיים קטנים.

שיעור החידושים בתחום מקיף דירות בשנת 2012 עמד על כ- 86% לעומת שיעור חידושים של כ- 90% בשנת 2011.

שיעור מסך הכנסות			דמי הביטוח באלפי ש"ח			מספר שנות ותק
2010	2011	2012	2010	2011	2012	
16%	16%	17%	38,250	39,606	45,652	ללא ותק
14%	14%	13%	33,469	34,655	34,910	ותק שנה
10%	11%	10%	23,906	27,229	26,854	ותק שנתיים
60%	59%	60%	143,437	146,047	161,123	למעלה משלוש שנות ותק
100%	100%	100%	239,061	247,538	268,539	סה"כ

6.5 שיווק והפצה

החברה משווקת את פוליסות הביטוח שלה בתחום באמצעות סוכנים עצמאיים ומשלמת להם עמלות מכירה מסוגים שונים ובעיקר כשיעור מדמי הביטוח.

בענף ביטוח רכוש לחברה קיימות התקשרויות עם סוכנויות בבעלות בנקים, לעניין ביטוח אגב הלוואות משכנתא. ביטוח מקיף דירות, אגב משכנתא, נמכר בחלקו באמצעות הבנקים בפוליסה קבוצתית.

לקבוצה אין סוכן אשר היקף פעילותו מהווה מעל 10% מדמי הביטוח בתחום הפעילות.

לתיאור הנושא ברמת הקבוצה ראה סעיף 8.7 להלן.
להלן פרטים לגבי שיעור העמלות (כולל מע"מ) מפרמיה ברוטו בתחום הפעילות:

2010	2011	2012	
21.3%	20.7%	20.7%	שיעור עמלות ביטוח מפרמיה ברוטו

6.6 ביטוח משנה

התקשרויות החברה עם מבטחי משנה בכל ענפי הביטוח בתחום מתחדשות משנה לשנה.

בתחום הפעילות, מתקשרת הקבוצה עם מבטחי המשנה שלה בחוזים כלליים מסוג Excess of Loss. ענפי ביטוח חבות מעבידים, ביטוח צד ג' מאוגדים בחוזה ביטוח משנה אחד מסוג Excess of Loss, המבוסס על שנת הנזק. בענפי ביטוח אחריות דירקטורים, אחריות מקצועית וחבות מוצר קיים הסכם ביטוח משנה נפרד גם הוא על בסיס Excess of Loss, המבוסס על שנת החיתום של הפוליסה.

בענף ביטוח רכוש מתקשרת החברה בחוזים יחסיים ובחוזי Excess of Loss המגנים על החברה כנגד קטסטרופה.

בעסקים מסוימים, בהם גבולות האחריות חורגים מהגבולות המותרים בהסכמי ביטוח המשנה, או שהכיסוי הנדרש אינו נכלל בהסכמי ביטוח המשנה, נרכש ביטוח משנה ספציפי (פקולטיבי). סוג ביטוח המשנה הנרכש (יחסי/לא יחסי) משתנה בהתאם למהות הסיכון והיצע הכיסוי בשוק ביטוח המשנה.

בהסכמי ביטוח משנה היחסיים, בענפים הכוללים מרכיב קטסטרופה, מגבילים מבטחי המשנה את התשלום בגין אירוע בודד בשיעור מוסכם מסכום הביטוח המכוסה.

בביטוחי דירות אגב משכנתא, הנמכרים באמצעות הבנקים, נרכש, במרבית המקרים, ביטוח משנה ספציפי ("פקולטיבי").

לתיאור התקשרות הקבוצה עם מבטחי המשנה ובפרט התקשרות בהסכם ביטוח משנה רב-ענפי Multi-Line ראה סעיף 8.4 להלן.

6.6.1 ביטוח חבויות

דירוג מבטחי המשנה, לפי S&P או חברה מקבילה, איתם התקשרה החברה בחוזים בענף ביטוח חבויות בשנת 2012 הינו: AA-, AA+, A+, A, A -

שיעור ההעברה של סיכון הקבוצה למבטחי משנה שלה בתחום הפעילות נאמד ברמה של כ- 43% מדמי הביטוח נכון למועד הדוח.

מבטחי משנה שחלקם בפרמיה בענף חבויות מהווה מעל 10% מסך פרמיות ביטוח המשנה בתחום (באלפי ש"ח) בתקופות המתוארות בדוח:

2010		2011		2012		דירוג P&S	שם מבטח המשנה
אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה		
37%	42,534	46%	44,916	43%	51,085	שוויץ	Swiss Reinsurance Co
17%	18,929	16%	15,628	17%	20,794	בריטניה	Lloyd's

6.6.2 ביטוח רכוש ואחרים

דירוג מבטחי המשנה, לפי S&P או חברה מקבילה, איתם התקשרה החברה בחוזים בענפי ביטוח רכוש וביטוח ואחרים בשנת 2012 הינו: AA+, A-, A, A+, AA-.

שיעור ההעברה של סיכון הקבוצה למבטחי משנה שלה בתחום הפעילות נאמד ברמה של כ- 61% מדמי הביטוח נכון למועד הדוח.

מבטחי משנה שחלקם בפרמיה בענף ביטוח רכוש ואחרים מהווה מעל 10% מסך פרמיות ביטוח המשנה בתחום (באלפי ש"ח) בתקופות המתוארות בדוח:

2010		2011		2012		דירוג P&S	שם מבטח המשנה
אחוז מכלל פרמיות	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות	פרמיה לביטוח משנה		
17%	49,644	20%	64,232	25%	87,077	שוויץ -AA	Swiss Reinsurance Co
12%	33,677	12%	38,675	10%	33,594	ארה"ב +A	Everest Reinsurance Co

כמקובל בחוזים מסוג זה, אין עמלות המתקבלות ממבטחי המשנה (למעט בהסכמים פקולטיביים).

6.7 ספקים ונותני שירותים

בתחום ביטוח כללי הקבוצה מתקשרת בהסכמים עם נותני שירותים שונים בקשר עם התחייבות החברה כלפי רוכש הפוליסה.

בתחום ביטוח כללי הקבוצה רוכשת בעיקר שירותים נלווים מאת עורכי דין, חוקרים, רופאים, מוסדות רפואיים, רואי חשבון, מהנדסים וספקים נוספים, בין אם לצורך סילוק תביעות בענף ביטוח חבויות ובין אם לצורך אספקת שירות אשר רכש מבוטח במסגרת פוליסת הביטוח ובכללם שירותי תיקוני צנרת, שירותי תיקון מכשירי חשמל ביתיים ושירותי ביקור רופא.

לקבוצה אין תלות בספק כלשהו, בפעילותה בתחום זה.

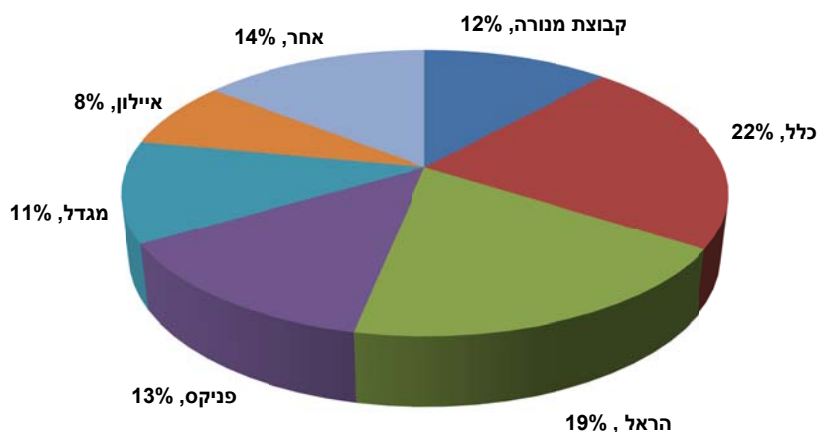
לתיאור הנושא ברמת הקבוצה ראה סעיף 8.5 להלן.

6.8 תחרות

בתחום זה מתחרה הקבוצה בכל חברות הביטוח במשק. על פי נתוני התאחדות חברות הביטוח, שלושת חברות הביטוח הגדולות הפועלות בתחום הינן קבוצת הראל, קבוצת כלל וקבוצת הפניקס. על פי נתונים אלו, חלקם של שלושת הגופים הגדולים בתחום בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2012 עמד על כ- 55% מסך דמי הביטוח ברוטו בדומה לשנה קודמת.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2012 קבוצת כלל מובילה בענף ומחזיקה בנתח שוק של כ- 22% לעומת נתח שוק של כ- 23% בשנת 2011. הקבוצה מחזיקה בנתח שוק של כ- 12% וממוקמת במקום הרביעי במשק וזאת בהשוואה למקום החמישי בשנת 2011 עם נתח שוק של כ- 11%.

נתוני נתח שוק לפי חברות מוצגים בתרשים להלן:

התחרות בתחום מושפעת הן מצד הביקוש למוצרים מצד החברות העסקיות השונות במשק והן מהיצע ואיכות המוצרים של חברות הביטוח. שוק ביטוח המשנה והשינויים החלים בו בתחום מהווים אף הם גורם מרכזי בתחרות. בנוסף, בביטוח העסקים הגדולים ובענף ביטוח הדירקטורים מיוצגים המבוטחים על ידי יועצי ביטוח, עובדה המחדדת את חשיבות איכות הכיסוי ובו בזמן גם יוצרת לחץ להורדת תעריפים. מוצרי הביטוח הכלולים בענף הרכוש, כגון ביטוח ימי, אווירי, הנדסי ואלקטרוני, דורשים מומחיות ספציפית ומעניקים כיסוי מורכב ועל כן, התחרות בהם מבוססת על איכות הכיסוי הביטוחי שמעניקה הקבוצה.

הגורמים המחזקים את מעמדה התחרותי של הקבוצה הינם: מכירת פוליסות חבויות (במיוחד פוליסת אחריות מעבידים וצד שלישי) ביחד עם מוצרים אחרים של הקבוצה (למשל פוליסות עסק); מוניטין הקבוצה בהתאמת המוצר לצרכי המבוטח ומתן שירות ברמה גבוהה למבוטחים הכולל ניהול סילוק תביעות יעיל. בנוסף, לחברה מודלים ונהלים חיתומיים הבאים לשמור על רמת הרווחיות הרצויה המנוטרת על ידי מערכות המאפשרות בקרה קפדנית ועדכנית על התוצאות השוטפות.

7. ביטוח בריאות

7.1 מידע כללי על תחום הפעילות

תחום פעילות ביטוח הבריאות מעניק כיסוי ביטוחי בגין אירועים רפואיים אשר הינם תחליפיים/משלימים או מוספים לסל הבריאות הבסיסי ו/או לשירותי הבריאות הנוספים (השב"ן) של קופות החולים בישראל.

ביטוחי הבריאות כוללים, בין היתר, כיסוי לניתוחים פרטיים בארץ או בחו"ל, טיפולים מחליפי ניתוח השתלות וטיפולים מיוחדים בחו"ל, תרופות שאינן כלולות בסל הבריאות הבסיסי וכיסויים אמבולטוריים רבים ומגוונים.

כמו כן, ביטוחי הבריאות כוללים ביטוחי שיניים וכן ביטוחים המעניקים פיצוי כספי בעת גילוי מחלה קשה.

בנוסף, ביטוחי הבריאות כוללים ביטוח סיעודי המעניק למבוטח כיסוי למקרה שהמבוטח אינו יכול לבצע מספר פעולות בסיסיות [ADL], בהתאם לתנאי הפוליסה; וכן ביטוח תאונות אישיות הכולל מגוון כיסויים ביטוחיים עקב תאונה כגון פיצוי במקרה מוות, נכות ונכות חלקית מתאונה, שברים כוויות וכדומה.

מרבית הפוליסות בתחום הינן פוליסות ארוכות טווח של מספר שנים ולעתים לכל החיים. החל מיום 1 בינואר 2012, תחום ביטוח בריאות מאחד תחתיו גם את מרבית פוליסות ביטוח הבריאות (טווח קצר) הכוללות: ביטוח נסיעות לחו"ל, דמי מחלה ועובדים זרים.

אופי המכירות וסוגי הפוליסות מושפעים מאוד משינויים רגולטוריים, ממדיניות הקבוצה ומהצרכים והעדפות משתנות של הלקוחות.

7.1.1 מבנה תחום הפעילות והשינויים בו

שירותי הבריאות בישראל מורכבים ממספר רבדים. הראשון - סל הבריאות הבסיסי בהתאם לחוק ביטוח בריאות ממלכתי והתקנות אשר הוצאו מכוחו (להלן: "סל הבריאות"); השני - שירותי בריאות משלימים בקופות החולים הניתנים מכוח הסמכה בחוק ביטוח בריאות ממלכתי (לעיל ולהלן: "שב"ן"); והשלישי - ביטוחי הבריאות הפרטיים באמצעות חברות הביטוח. ביטוחי הבריאות הפרטיים נועדו להשלים את הרבדים הראשון והשני בדרך של הוספת נדבך נוסף על שירותי הבריאות המשלימים בקופות החולים ולעיתים בדרך של הוספה על סל הבריאות הבסיסי.

שוק ביטוחי הבריאות הינו תחום מתפתח המושפע משחיקת סל הבריאות ביחס לצרכים הרפואיים של האוכלוסייה אשר הולכים וגדלים, בין היתר, לאור שיפורים טכנולוגיים בתחום הרפואה, עלייה בתוחלת החיים ושיפור באיכות החיים וברמתם.

השירותים המשלימים של קופות החולים אינם נותנים מענה מלא לצרכים השונים, בעיקר בנושא השתלות וטיפולים מיוחדים בחו"ל ותרופות. נוכח האמור, התפתחה בשנים האחרונות מגמה של הרחבת השב"ן בידי קופות החולים בגיבוי חברות הביטוח.

7.1.2 מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים

פעילות הקבוצה בתחום זה כפופה להוראות הדין החלות על מבטחים, לרבות הוראות חוק הפיקוח והתקנות שהוצאו על פיו וכן להוראות המפקח, כפי שמתפרסמות מעת לעת, כמפורט להלן.

למגבלות חקיקה מרכזיות, החלות על הקבוצה בכלל פעילותה ראה סעיף 8.2 לפרק זה.

להלן יפורטו הוראות הדין המרכזיות החלות על הקבוצה בפעילותה בתחום ביטוח בריאות וכן עיקרי ההוראות הרגולטוריות שפורסמו בשנה האחרונה בתחום זה:

הוראות הדין

(א) חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994

חוק זה, שנכנס לתוקף בחודש ינואר 1995, קובע כי כל אזרח ישראלי זכאי לשירותי בריאות המפורטים בסל שירותי הבריאות מכוח החוק. שירותים אלה ניתנים על ידי קופות החולים. החוק קובע כי קופות החולים מחויבות כלפי מי שחבר בהן למתן מלוא שירותי הבריאות הכלולים בסל, באופן שיינתנו בישראל, לפי שיקול דעת רפואי, באיכות סבירה, בתוך זמן סביר ובמרחק סביר ממקום מגורי המבוטח. במקרים חריגים,

המפורטים בתקנות ביטוח בריאות ממלכתי (שירותי בריאות במדינת חוץ), התשנ"ה-1995, עשוי המבוטח לקבל מימון לשירותים רפואיים בחו"ל. בהתאם לתיקון החוק האמור, קופות החולים רשאיות להציע למבוטחיהן תוכניות שב"ן. לפרטים נוספים בדבר הגבלות והרחבות ביחס לשירותים הניתנים במסגרת תוכניות השב"ן ראה סעיף 7.1.1 לעיל וסעיף 7.4 להלן.

(ב) תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאים בחוזה הביטוח) (הוראות למצב רפואי קודם), התשס"ד-2004

ראה סעיף 8.2.3 להלן.

(ג) תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח בריאות קבוצתי), התשס"ט-2009

במסגרת התקנות, נקבעו קווים כלליים ביחס לאופן בו ינהל מבטח פוליסות ביטוח בריאות קבוצתיות הנמכרות על ידו, ובכלל זה: מגבלות על זהות בעל הפוליסה, הנחיות ביחס לחובות בעל הפוליסה כלפי המבוטחים, מספר מינימאלי של מבוטחים, מגבלות על סכום הביטוח, מסמכים שיש להמציא למבוטחים עם ההצטרפות לביטוח, חידוש הביטוח וכן חובת הודעה על שינוי בדמי ביטוח, מתן אפשרות למבוטח להמשיך את הביטוח הקבוצתי כביטוח פרט במקרים מסוימים שיוורה המפקח, אופן גביית דמי הביטוח ואופן ניהול המידע ביחס לפוליסה הקבוצתית.

(ד) חוק עובדים זרים (איסור העסקה שלא כדין והבטחת תנאים הוגנים), התשנ"א-1991

על פי החוק, על מעביד מוטלת החובה להסדיר לעובד זר המועסק על ידו ביטוח רפואי שיכלול סל שירותים לפי קביעת שר הבריאות בצו.

חוזרי מפקח

(א) בחודש דצמבר 2012, פרסם המפקח חוזר בעניין עריכת תוכנית לביטוח סיעודי. החוזר נועד לעדכן ולהחליף חוזרים קודמים בנושא שעניינם "עריכת תכנית לביטוח סיעודי", וכן "מדריך לקונה בביטוח סיעודי". החוזר כולל, בין היתר, פירוט תנאי הכיסוי הביטוחי המינימאלי בתכנית לביטוח סיעודי, הוראות לעניין אופן מכירת פוליסה לביטוח סיעודי וכן עקרונות הנוגעים לקביעת הפרמיה ובעיקר הוראה בדבר הפסקת שיווק מוצר פוליסה סיעודית בפרמיה משתנה. עוד הוגדרו בחוזר, סטנדרטים מינימאליים לקביעת מקרה ביטוח סיעודי ונקבע כי סטייה מהסטנדרטים שנקבעו אפשרית אך ורק באישור מראש ובכתב של המפקח על הביטוח. בחודש פברואר 2013 המפקח פרסם טיוטת תיקון לחוזר זה על פיו קיים איסור על מכירת פוליסה "משלימה" ללא פוליסת בסיס. בחודש יולי 2012, פרסם המפקח טיוטת חוזר שעניינה עריכת תכנית לביטוח מחלות קשות. הטיוטה כוללת, בין היתר, עקרונות לניסוח הגדרות בתכניות ביטוח מחלות קשות (להלן, לצורך פסקה זו: "תכנית") והנחיה לצורך התאמת ההגדרות בתכניות כאמור להגדרות רפואיות המקובלות כיום, וזאת, בין היתר, באמצעות נספח המציג ליקויים במספר הגדרות הנהוגות כיום ושינויים הנדרשים בהן. הטיוטה מפרטת רשימה מינימלית של מחלות, אשר תיכלל במסגרת תכנית כאמור. עוד על פי עקרונות הטיוטה, מוצע לחייב מבטחים לבחון אחת לחמש שנים, לכל הפחות, את הצורך בעדכון הגדרת מחלה המפורטת בתכנית, בהתאם להגדרות רפואיות מקובלות, וכי היא תנוסח כך שלכל הפחות יכוסו מקרים קשים ושכיחים של אותה מחלה. כמו כן, מוצע כי גם יישוב תביעות יתבצע בהתאם להגדרות המעודכנות וכי לעקרונות יינתן גילוי נאות, במסגרת אתר האינטרנט של המבטח. התחולה המוצעת של הטיוטה הינה מדורגת, על פוליסות שישווקו או יחודשו החל מיום 1 באפריל 2013, והחל מאותו מועד יחויב מבטח למכור תכניות ביטוח שיעלו בקנה אחד עם הוראות החוזר.

(ב) בחודש יוני 2012, פרסם המפקח חוזר המסדיר את התוכניות לביטוח שיניים. החוזר החדש מציג עקרונות לעריכת תכניות לביטוח שיניים, המתייחסים, בין היתר, לממשק בין מבטח כמנהל התביעה לבין רופא שיניים כמטפל במבוטח, למתן אפשרות למבוטח לבחור את הרופא המטפל או המרפאה וכן לתנאי ביטול הפוליסה על ידי המבוטח. עוד קובע החוזר, כי מבטח יכסה טיפולים שבוצעו בתוך 90 יום מתום תקופת הביטוח, או במועד מאוחר יותר, בהתאם לתנאי

תכנית הביטוח, וכן מורה לאפשר למבוטח המעוניין בכך, לקבל טיפול חלופי לטיפול המכוסה בפוליסה, בתנאים המפורטים בחוזר. על המבטח נאסר להשפיע על שיקול דעתו המקצועי של הרופא ובמקרה של דחיית תביעה או דחיית ערעור על בסיס רפואי, תשלח החברה למבוטח הודעה מנומקת וחתומה על ידי רופא השיניים. עוד כולל החוזר הנחיות לגבי הגילוי הנאות של חברת הביטוח באשר לסל הטיפולים המוצע בתוכנית ולהצגת רשימת רופאי השיניים שבהסדר, על פי מומחיותם ותארם, במסגרת אתר האינטרנט של החברה. הוראות החוזר יחולו על פוליסות לביטוחי שיניים שיימכרו או יחודשו החל מה- 1 באוקטובר 2012. תוקפו של הסעיף הקובע חובת הנמקה במקרה של דחיית תביעת מבוטח או ערעור, החל מה- 1 בינואר 2013.

(ג) בחודש מרס 2012, פרסם המפקח טיוטת חוזר ביטוח סיעודי קבוצתי - מתווה למבוטחים מבוגרים. הטיוטה דנה בהצעת מתווה מטעם משרד האוצר לטיפול במבוטחים מבוגרים (בני 60 ומעלה ביום 31 בדצמבר 2012), שהיו מבוטחים בביטוח סיעודי קבוצתי בחברות הביטוח במועד הקובע (1 באפריל 2010 או לאחריו), ואופן חידוש הפוליסות הקבוצתיות לגביהן. בחודש ינואר 2013 הועבר מכתב למנהלי חברות הביטוח בו פורטו תנאי פוליסת המתווה של הביטוח הסיעודי הקבוצתי, לרבות תוכנית הפעלת פוליסת המתווה. עוד צויין כי כל האמור במכתב יעוגן בהסדרה מתאימה של תקנות ייעודיות וחוזר נלווה.

7.2 שינויים בהיקף הפעילות בתחום, ברווחיותו ובתמהיל הלקוחות

7.2.1 היקף הפעילות

בהתאם לדוחות הכספיים של חמש חברות הביטוח הגדולות, בתחום ביטוח בריאות, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2012, הכנסות הענף בתחום עמדו על סך של כ- 5,007 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 4,400 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ- 607 מיליוני ש"ח בהיקף דמי הביטוח.

לפירוט הכנסות הקבוצה מפרמיה בתחום, ראה סעיף 4.4.3 לדוח הדירקטוריון.

7.2.2 רווחיות

מרבית תוכניות ביטוח הבריאות הינן לתקופות ארוכות, וככאלו מושפעות מהנחות אקטואריות, במשך חיי הפוליסה. שינויים בהנחות ובהערכות האקטואריות, ביחס לסיכון, עשויים להשפיע מהותית על התוצאות העסקיות. בביטוח סיעודי, המתאפיין בצבירת רזרבות בסכומים ניכרים, להכנסות מהשקעות קיימת השפעה מהותית על תוצאות העסקיות ועל הרווחיות בתחום.

לפירוט רווחיות הקבוצה בתחום, ראה סעיף 4.4.3 לדוח הדירקטוריון.

7.2.3 תמהיל לקוחות

לפרטים ראה סעיף 7.8.3 להלן.

7.3 גורמי הצלחה קריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם

להערכת הקבוצה, גורמי הצלחה קריטיים בתחום הפעילות הינם, בין היתר, איתור הצרכים של הלקוחות בתחום הבריאות ויכולת פיתוח מוצרים העונים לצרכים אלו, יכולת השיווק וההפצה לגיוס לקוחות חדשים, רמת שירות גבוהה ללקוח, סילוק תביעות ביעילות ובמקצועיות תוך שמירה על רמת השירות ושיפור מערכות המידע בתחום זה.

7.4 תחליפים למוצרי תחום הפעילות

חלק מהכיסויים המוצעים בתחום הפעילות ישנם מוצרים תחליפיים המסופקים על ידי קופות החולים. שינויים בסל הבריאות הבסיסי או בשב"ן עשויים להשפיע על גודלו של השוק הרלבנטי, כמו גם על הכיסויים המוצעים בתחום הפעילות וכן על ההוצאות לסילוק התביעות.

7.5 מבנה התחרות והשינויים שחלו בתחום

לפירוט בדבר מבנה התחרות והשינויים שחלו בתחום ראה סעיף 7.12 להלן.

7.6 שינויים בהסדרי ביטוח משנה בתחום

במהלך תקופת הדוח, חלו שינויים בהסדרי ביטוח משנה בתחום הבריאות. להרחבה בנושא ביטוח משנה ראה גם סעיף 7.10 להלן.

7.7 מוצרים ושירותים

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח וכיסויים ביטוחיים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לפרשנות הפוליסה.

7.7.1 ביטוח סיעודי

תוכנית המעניקה למבוטח פיצוי חודשי המוגדר ונקבע מראש לאחר תקופת המתנה של מספר חודשים החל ממועד מקרה הביטוח (מועד בו המבוטח אינו יכול לבצע פעולות יומיומיות בסיסיות ADL, כולן או חלקן בהתאם להגדרות בפוליסה), ולמשך תקופת הפיצוי כפי שהוגדרה בפוליסה, עם רכישתה. הפיצוי כאמור משולם כל עוד המבוטח במצב סיעודי, אך לא יותר מהתקופה הנקובה בפוליסה.

פוליסה זו נמכרת בעיקר ללקוחות פרטיים. קיימות גם פוליסות קבוצתיות לביטוח סיעודי. פוליסות מסוג זה משווקות בדרך כלל למעסיקים, ולעתים בשיתוף וועדי עובדים, המעוניינים לבטח את עובדיהם בכיסוי למקרה סיעודי.

7.7.2 ביטוח מחלות קשות

פוליסה המבטיחה למבוטח פיצוי כספי במקרה של אבחון מחלה קשה מתוך רשימת מחלות מוגדרת המאופיינת על ידי חלוקה לארבע קבוצות של מחלות ומאפשרת ללקוח תביעה נוספת לאירוע של גילוי מחלה קשה ובתנאי שאינה כלולה בקבוצת המחלות הראשונה ובהתאם לתנאי הפוליסה.

הפוליסה נמכרת בעיקר ללקוחות פרטיים, אך קיימות גם פוליסות קבוצתיות לביטוח מחלות קשות באמצעות מעסיקים שמעוניינים לבטח את עובדיהם בביטוח מסוג זה.

7.7.3 ביטוח לכיסוי הוצאות רפואיות

הכיסוי הביטוחי בפוליסות אלו מבוסס על מודל של שיפוי בגין הוצאות רפואיות עד לתקרה הנקובה בפוליסה. לעיתים, מתווסף לכיסוי הביטוחי מרכיב של פיצוי כספי שאינו תלוי בהוצאות בפועל.

סוגי הכיסויים שניתן לרכוש הם, בין היתר: כיסוי לתרופות שאינן כלולות בסל הבריאות, השתלות איברים בחו"ל, טיפולים מיוחדים בחו"ל, ניתוחים פרטיים בארץ ובחו"ל, טכנולוגיות מחליפות ניתוח, התייעצויות עם רופאים מומחים ושירותים אמבולטוריים מגוונים כגון בדיקות אבחנתיות, בדיקות הריון, טיפולים ברפואה משלימה ועוד. כמו כן ניתן לרכוש פיצוי בגין אשפוז ממחלה, פיצוי בגין ימי החלמה בבית, פיצוי בגין אשפוז בלתי צפוי/אלקטיבי בבית חולים וכתבי שירות כגון ביקור רופא ועזרה ראשונה ברפואת שיניים ועוד.

ביטוח המכסה הוצאות רפואיות נמכר הן ללקוחות פרטיים והן ללקוחות קבוצתיים באמצעות מעסיקים שמעוניינים לרכוש ביטוח המכסה הוצאות רפואיות לעובדיהם.

7.7.4 ביטוח שיניים

תכניות לביטוח שיניים של הקבוצה הם משני סוגים עיקריים: (1) מוצר ששווק ללקוחות פרטיים (עד ליום 1.10.2012), המעניק כיסוי לרפואה משמרת, הכולל, בין היתר, סתימות, ניקויי אבן ועקירות; (2) מוצר המשווק ללקוחות קולקטיביים הכולל מגוון רחב של כיסויים החל מרפואה משמרת ועד רפואה משקמת פריודנטליים ואורתודנטיים.

7.7.5 ביטוח תאונות אישיות לזמן ארוך

התכנית מעניקה פיצוי כספי בעת תאונה בארץ או בחו"ל אשר גרמה למוות, נכות, שברים, כוויות, אשפוז בבית חולים וסיעוד.

התכנית כוללת חבילת כיסויים נוספים בעת תאונה: אחות פרטית בעת אשפוז, הוצאות פיננסי באמבולנס, הוצאות שהייה של קרוב משפחה בקרבת בית החולים, טיפולי פיזיותרפיה, טיפולי שיניים משקמים ועוד.

הפוליסה משווקת בעיקר ללקוחות פרטיים בתוקף עד גיל 80.

7.7.6 ביטוח נסיעות לחו"ל

ביטוח נסיעות לחו"ל מעניק סל של כיסויים ביטוחיים למבוטחים במהלך שהותם בחו"ל. הסל כולל, בין היתר, כיסוי בגין מחלות, תאונות ואירועים רפואיים שונים, כמו גם נזקים לצד ג' ונזקי כבודה.

תקופת הביטוח בפוליסות אלה היא בדרך כלל קצרת טווח ונקובה בימים, בהתאם לתקופת שהיית המבוטח בחו"ל.

7.7.7 ביטוח רפואי לעובדים זרים ותיירים

על מנת לענות על צורכיהם המיוחדים של תושבי חוץ המגיעים לארץ כעובדים (לעיל ולהלן: "עובדים זרים") קבעה הממשלה בחקיקה מיוחדת לעניין זה חובת ביטוח רפואי החלה על המעביד תוך הגדרת כיסוי מינימאלי בצו. הקבוצה משווקת תכנית ביטוח לעובדים זרים בהתאם לדרישות הצו. הפוליסה משווקת באמצעות סוכנים מורשים לפרטים ולקבוצות באמצעות מעבידיהם. הביטוח כולל, בין השאר, כיסוי למימון הוצאות אשפוז בבית חולים ציבורי בישראל, לרבות הוצאות חדר מיון (גם אם לא מלווה באשפוז), חדר ניתוח, שכר מנתח ורופא מרדים, טיפול נמרץ, תרופות בהתאם לסל התרופות, ייעוץ ובדיקות, מימון הוצאות העברת המבוטח באמבולנס ממקום האירוע לבית החולים ומימון כרטיס טיסה עבור המבוטח במידה והמבוטח אינו מסוגל לעבוד עקב מחלה. בנוסף, ניתן להוסיף לפוליסה זו, פיצוי חד פעמי למקרה מוות או נכות צמיתה מתאונה, טיפול חירום בשיניים והעברת גופה לארץ המוצא.

כמו כן, משווקת הקבוצה פוליסה לביטוח הוצאות רפואיות לתיירים השוהים בישראל. כיסוי זה דומה בעיקרו לביטוח הניתן לעובדים זרים, אך מוגבל בסכום מקסימאלי.

7.7.8 ביטוח דמי מחלה

הקבוצה משווקת ביטוח דמי מחלה המכסה את חבותו של המבוטח (המעסיק) כלפי עובדיו לתשלום ימי מחלה. בהתאם להוראות הדין (חקיקה, תקנות, הסכמים קיבוציים וצווי הרחבה) לעניין זכויות עובדים לעניין זה.

7.8 פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים

7.8.1 להלן נתונים עיקריים לגבי תחום הפעילות ביחס לתקופות המפורטות להלן:

2010	2011	2012	באלפי ש"ח
347,855	370,184	434,843	פרמיות ברוטו
252,265	268,330	331,550	פרמיות בשייר עצמי
271,406	239,487	416,977	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
174,047	140,394	151,684	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר

7.8.2 להלן פירוט פרמיות מוצרי ביטוח בריאות

שנת 2012

ס"כ	אחר	תלוי תשואה	באלפי ש"ח
63,417	1,206	62,211	ביטוח סיעודי
213,743	213,743	-	ביטוח לכיסוי הוצאות רפואיות
97,041	97,041	-	אחר
60,642	199	60,443	ביטוח מחלות קשות
434,843	312,189	122,654	סה"כ פרמיות
865,347	806,470	58,877	התחייבויות ביטוחיות

שנת 2011

ס"כ	אחר	תלוי תשואה	באלפי ש"ח
57,620	724	56,896	ביטוח סיעודי
199,963	199,963	-	ביטוח לכיסוי הוצאות רפואיות
61,501	61,501	-	אחר
51,100	177	50,923	ביטוח מחלות קשות
370,184	262,365	107,819	סה"כ פרמיות
656,143	610,332	45,811	התחייבויות ביטוחיות

שנת 2010

ס"כ	אחר	תלוי תשואה	באלפי ש"ח
50,407	859	49,548	ביטוח סיעודי
199,790	199,790	-	ביטוח לכיסוי הוצאות רפואיות
51,283	51,283	-	אחר
46,375	134	46,241	ביטוח מחלות קשות
347,855	252,066	95,789	סה"כ פרמיות
604,476	559,053	45,424	התחייבויות ביטוחיות

לעניין הסברים בדבר התפתחות ההכנסות מפרמיות ראה סעיף 4.4.3 לדוח הדירקטוריון.

7.8.3 לקוחות

ניתן לחלק את הלקוחות בתחום הבריאות לשתי קבוצות עיקריות, כמפורט להלן:

ביטוח פרט: תכניות ביטוח הנמכרות ללקוחות פרטיים הינם, בדרך כלל, תכניות ביטוח המוצעות לתקופות ארוכות (למשך כל חיי המבוטח או עד גיל אשר נקבע מראש), המכסות את המבוטח גם אם חל שינוי במצבו הבריאותי במהלך תקופה זו.

לאור העובדה שמרבית תוכניות הביטוח במסגרת ביטוחי הפרט הינן לתקופות ארוכות, בהן הסיכון יכול להשתנות באופן מהותי, לחברות הביטוח קיים קושי להתחייב לפרמיה שלא תשתנה לאורך השנים. על כן ניתנה לחברות הביטוח, האפשרות, במסגרת פוליסות הביטוח, לשנות את טבלת הפרמיות למבוטחים קיימים, וזאת בכפוף

לאישורו של המפקח. חוזר המפקח מחודש יולי 2005 מסדיר את העקרונות והתנאים שיעמדו בבסיס בחינתן של בקשות לשינוי תעריפים שיוגשו על ידי חברות הביטוח.

ביטוח קבוצתי: תכניות ביטוח הנמכרות לקבוצת מבוטחים בעלי זיקה משותפת באמצעות גורם מייצג ("בעל פוליסה"). תנאי ההסכמים לביטוח קבוצתי נקבעים במשא ומתן בין המבטח לבין בעל הפוליסה והם חלים על כל הפרטים הנכללים בקבוצה הרלוונטית. בדרך כלל הסכמים אלו נחתמים לתקופות ידועות מראש של מספר שנים המתחדשות בכפוף להסכמת הצדדים. קיימים הסכמים לביטוח קבוצתי הכוללים התייחסות למתן רצף ביטוחי במועד תום ההסכם לביטוח קבוצתי, או במועד סיום החברות של המבוטח בקבוצה. בביטוח סיעודי קבוצתי קיימת חובה להציע רצף ביטוחי למבוטח בתום תקופת ההסכם או עם עזיבת המבוטח את הקבוצה.

לקוחות הקבוצה בתחום הפעילות הינם מגוונים, כך שלקבוצה אין תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות. כמו כן, לקבוצה אין לקוח בודד שסך הכנסותיה ממנו מהוות 10% ומעלה מכלל הכנסות הקבוצה.

7.8.4 להלן התפלגות פרמיות בין ביטוחי פרט לביטוחים קולקטיביים:

שנת 2012

ס"כ	ביטוחים קולקטיביים	ביטוחי פרט	באלפי ש"ח
63,417	1,206	62,211	ביטוח סיעודי
213,743	18,167	195,576	ביטוח לכיסוי הוצאות רפואיות
97,041	25,383	71,658	אחר
60,642	199	60,443	ביטוח מחלות קשות
434,843	44,955	389,888	סה"כ פרמיות
865,347	38,293	827,054	התחייבויות ביטוחיות

שנת 2011

ס"כ	ביטוחים קולקטיביים	ביטוחי פרט	באלפי ש"ח
57,620	724	56,896	ביטוח סיעודי
199,963	13,736	186,227	ביטוח לכיסוי הוצאות רפואיות
61,501	22,730	38,771	אחר
51,100	177	50,923	ביטוח מחלות קשות
370,184	37,367	332,818	סה"כ פרמיות
656,143	41,429	614,714	התחייבויות ביטוחיות

שנת 2010

סה"כ	ביטוחים קולקטיביים	ביטוחי פרט	באלפי ש"ח
50,407	859	49,548	ביטוח סיעודי
199,790	25,140	174,650	ביטוח לכיסוי הוצאות רפואיות
51,283	15,794	35,489	אחר
46,375	134	46,241	ביטוח מחלות קשות
347,855	41,927	305,928	סה"כ פרמיות
604,476	18,529	585,947	התחייבויות ביטוחיות

7.8.5 שיעור ביטולים

שיעור הביטולים מהפוליסות בתוקף לראשית השנה, בענפי מחלות ואשפוז, במונחי פרמיות, עמד על שיעור של כ- 4.3% בשנת 2012 לעומת 3.8% בתקופה המקבילה אשתקד.

7.9 שיווק והפצה

החברה משווקת את פוליסות הביטוח שלה בתחום באמצעות סוכנים עצמאיים ומשלמת להם עמלות מכירה מסוגים שונים ובעיקר כשיעור מדמי הביטוח. לקבוצה אין סוכן אשר היקף פעילותו מהווה מעל 10% מדמי הביטוח בתחום הפעילות.

שיעור העמלה הממוצע מהפרמיות בשנת 2012 עמד על 26%, לעומת 23% בתקופה המקבילה אשתקד.

בנוסף, חלק מפוליסות ביטוח דמי מחלה, משווקות באמצעות תשתית החברות המבוטחות בקרן הפנסיה של קבוצת מנורה מבטחים.

7.10 ביטוח משנה

התקשרות הקבוצה בביטוחי משנה בתחום ביטוח הבריאות הינן ארוכות טווח והן נקבעות לפי תכנית הביטוח וניתנים לביטול בהודעה מראש לגבי ביטוחים עתידיים בלבד. בחלק מביטוחי המשנה יש למבטח המשנה אפשרות לעדכן תעריפים במהלך תקופת ההסכם, בהתקיים תנאים מסוימים.

לעניין הפסקת חבות מבטח משנה בתחום וכניסת מבטח משנה חליפי לנעליו ראה סעיף 2.2 בדוח הדירקטוריון.

מבטחי משנה ששיעור הפרמיה מסך פרמיות ביטוח המשנה גבוה מ- 10% בתחום ביטוח בריאות (באלפי ש"ח) בתקופות המתוארות בדוח:

2010		2011		2012		דירוג P&S	שם מבטח המשנה
אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה		
68%	64,611	67%	67,731	76%	78,384	-AA	Swiss Re
19%	18,441	20%	20,395	11%	11,770	-AA	Munich Re
12%	11,320	12%	12,263	11%	11,464	+AA	Gen Re

לפרטים נוספים לעניין ביטוח משנה ברמת הקבוצה ראה סעיף 8.4 להלן.

7.11 ספקים ונותני שירותים

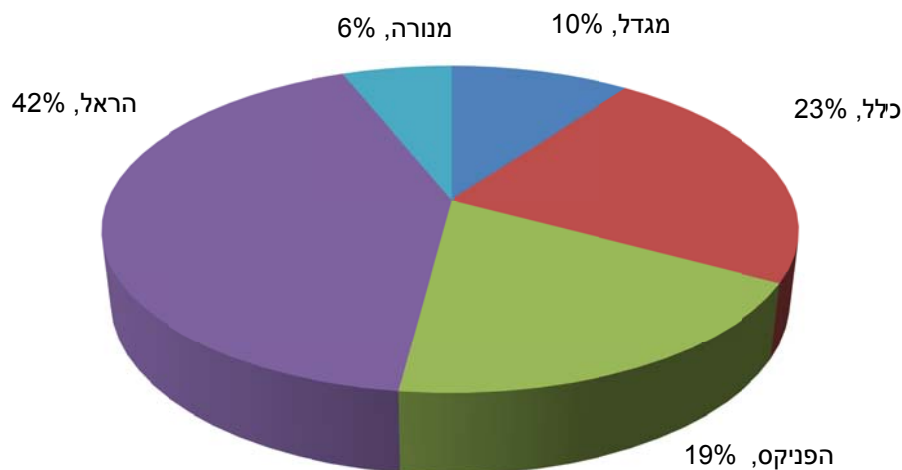
בתחום ביטוח הבריאות הספקים העיקריים של הקבוצה הינם רופאים, מרפאות ובתי חולים פרטיים למתן שירותים רפואיים בהתאם לפוליסות. בנוסף, קשורה הקבוצה בהסכמים עם מספר ספקי שירותי ניהול רפואי לצורך תפעול מערך השירותים השונים למבוטחים. ההתקשרות עם הספקים הנ"ל כוללת התחייבויות של הספק למתן השירות והסדרי תשלום באחת משתי דרכים עיקריות: תשלום עבור כל פעולה או תשלום קבוע הנגזר בין היתר ממספר המבוטחים בפועל (קפיטציה). לקבוצה אין תלות בספקים ונותני שירותים בתחום זה. לתיאור הנושא ברמת הקבוצה, ראה סעיף 8.5 להלן.

7.12 תחרות

7.12.1 מבנה התחרות בתחום

בתחום הבריאות קיימת תחרות חריפה הנובעת, בין היתר, מריבוי מתחרים ודמיון במוצרים. משקל הביטוחים הקולקטיביים בתחום גדל בהתמדה. בביטוחים הקבוצתיים, ריבוי היועצים בתחום העצים את התחרות שהתבטאה, בין היתר, בירידות מחירים ושחיקת תעריפים.

בהתאם לנתונים המופיעים בדוחות הכספיים של חברות הביטוח בענף, להלן פירוט של התפלגות פרמיות בין חברות הביטוח בישראל בענף ביטוח בריאות ליום 30.09.2012:

שיטות להתמודדות עם התחרות והגורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של הקבוצה בתחום

השיטות העיקריות של הקבוצה להתמודד עם התחרות הן: סינרגיה בין החברות השונות בקבוצה במתן פתרונות כוללים ללקוחות הקבוצה לרבות בתחום הבריאות; פיתוח מוצרים חדשים העונים לצרכי הלקוחות ולהתפתחויות בתחום הרפואה; שיפור השירות ללקוח תוך התייעלות תפעולית; הרחבת מערך הסוכנים והסתייעות בסוכנים העובדים עם הקבוצה כמקור להפניית לקוחות; השתתפות במכרזים מרכזיים בתחום ועוד.

הגורמים המרכזיים המשפיעים על מעמדה התחרותי של הקבוצה בתחום הם חוסנה הפיננסי של הקבוצה; רמת השירות הגבוהה של הקבוצה בעת ניהול תביעות ותשלום תגמולי ביטוח וכן קשר ארוך טווח עם סוכנים שמשווקים את מוצרי הקבוצה.

חלק ד': מידע נוסף ברמת כלל הקבוצה

8. תיאור עסקי התאגיד - עניינים הנוגעים לפעילות הקבוצה בכללותה

בהמשך למידע שניתן בסעיפים 3-7 לעיל המתייחס בנפרד לכל תחום פעילות של הקבוצה, להלן תיאור של עניינים המתייחסים לעסקי הקבוצה בכללותה.

8.1 סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד

ראה פירוט לעניין זה בסעיף 2.12 לדוח הדירקטוריון.

8.1.1 מחסומי כניסה ויציאה עיקריים ושינויים החלים בהם

מחסומי הכניסה העיקריים לכלל תחומי הפעילות של הקבוצה הינם:

- קיום תשתית טכנולוגית ומקצועית התומכת בתחומי הפעילות שבה פועלת קבוצה, כוח אדם מיומן, קשרים עסקיים מפותחים עם מבטחי משנה וידע וניסיון מול ספקי שירותים עיקריים;
- הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על פי דין לקבלת רישיונות עיסוק וקבלת היתרים לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה, לפי העניין (ראה סעיף 8.2 לעניין טיטוט הנחיות המפקח בדבר תנאים לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה בגופים מוסדיים);
- עמידה בדרישות הרגולציה;
- דרישה לקיום הון עצמי מינימאלי;
- בניית מערכי שיווק אפקטיביים בתחומי הפעילות השונים;

מחסום יציאה עיקרי מתחומי הפעילות של הקבוצה נובע מהצורך לקבלת היתר שליטה בידי הגורם הרוכש את הפעילות וכתוצאה מכך במקרה שלא נמצא רוכש מתאים, הצורך בהמשך הטיפול בתיק הלקוחות הקיים ובתביעות ביטוחיות לעתים לתקופות ארוכות ("Run-Off").

8.2 מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד

8.2.1 פיקוח בתחומי הפעילות השונים

פעילות הקבוצה בתחומי הפעילות השונים כפופה לרגולציה רבה וייחודית ולחובת קבלת היתרים ורישיונות מרשויות המדינה השונות, ובכלל זה, הממונה ורשות ניירות ערך.

במסגרת זו, כפופה הקבוצה, בין היתר, להוראות חוק החברות וחוק ניירות ערך ולתקנות שהותקנו מכוחם; להוראות חוק הפיקוח ולהוראות פקודת מס הכנסה, להוראות חוק קופות הגמל וחוק הייעוץ הפנסיוני, להוראות חוק השקעות משותפות בנאמנות ולתקנות שהותקנו מכוחם של כל אלה.

להלן יפורטו החוקים והתקנות המרכזיים החלים על הקבוצה, בנוסף לחוקים שפורטו בסעיפים המתאימים לפי תחומי הפעילות השונים.

הוראות הדין

8.2.2 חוק הפיקוח והתקנות שהוצאו מכוחו (להלן: "תקנות הפיקוח") - תמצית הוראות חוק הפיקוח

חברות הביטוח כפופות להוראות חוק הפיקוח ותקנות הפיקוח. חברות מנהלות של קרנות פנסיה כפופות חלקית להוראות חוק הפיקוח ולחלק מתקנות הפיקוח. בחוק הפיקוח ובתקנות הפיקוח מוסדרים, בין היתר, הנושאים העיקריים שלהלן:

על פי חוק הפיקוח, עיסוק בביטוח מחייב קיום רישיון מבטח בידי העוסק, המוגבל לענפי הביטוח הנקובים ברישיון. רישיון מבטח ניתן על ידי המפקח לאחר התייעצות בוועדה מייעצת שהוקמה על פי החוק (להלן: "הוועדה"). ברישיון מבטח ניתן לקבוע תנאים והגבלות, ומותר לשנותם, הכול בהתייעצות עם הוועדה. החזקת יותר מ-5% מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד מבטח וכן שליטה בתאגיד מבטח, מצריכות היתר מהמפקח. להיתר שקיבל מר מנחם גורביץ בחודש ינואר 2013, על רקע חלוקת שומרה, כדיבדנד בעין, לחברה ראה כמפורט בסעיף 1.5 לעיל וסעיף 8.2.6 להלן.

החוק מסמיך את שר האוצר לקבוע בתקנות בנוגע למבטח, באישור ועדת הכספים של הכנסת, הוראות בדבר הון מניות מונפק ונפרע מינימאלי ועודף מינימאלי של נכסים לעומת התחייבויות.

כמו כן, מוסמך שר האוצר לקבוע בתקנות הוראות בדבר: סוגי נכסים שיחזיק מבטח כנגד התחייבויותיו לסוגיהן ושיעוריהם ביחס להתחייבויות; דרכי החזקת נכסים כנגד התחייבויות המבטח; המקרים בהם רשאי מבטח להשקיע בחברה בת שלו, בבעל אמצעי שליטה בו, במבטח אחר או בסוכן ביטוח; חובת מבטח להחזיק עתודות ביטוח ודרכי חישובן; עיסוק כמבטח בחו"ל; השיעור המינימאלי של חלק הסיכון שיישאו בו מבטחים בישראל, השיעור המקסימאלי של חלק הסיכון שיישאו בו מבטח; הלוואות שמבטח רשאי לתת וערבויות שהוא רשאי לערוב ושיעוריהן (קביעת הוראות בתקנות לעניין זה, תתבצע לאחר התייעצות עם נגיד בנק ישראל).

דוחות כספיים שנתיים מבוקרים של מבטח וכן דוחות כספיים מסוקרים לתקופות ביניים, יערכו, יוגשו למפקח ויפורסמו ברבים בדרך ששר האוצר קבע בתקנות, לרבות תוכן, מידת פירוט והעקרונות החשבונאיים להכנתם.

מבטח חייב לנהל מערכת חשבונות נפרדת לגבי עסקי ביטוח חיים, חייב להחזיק נכסים לכיסוי התחייבויותיו בביטוח חיים, ולרכוש ביטוח משנה נפרד לעסקים אלה.

למפקח סמכות לברר תלונות מן הציבור בדבר פעולה של מבטח בענייני ביטוח, ולהורות על תיקון ליקוי שנמצא.

במסגרת תיקון לחוק הפיקוח (כחלק מרפורמת בכר) נקבעו הוראות המסדירות את המשטר התאגידי של מבטחים, לרבות הוראות בדבר דרכי הפעולה של המבטחים לעניין מינוי דירקטורים ונושאי משרה שונים, פעילות אורגנים שונים בחברה וחובות דיווח למפקח. לעניין זה, הוחלו על מבטח, בשינויים המחויבים, הוראות שונות מחוק החברות החלות דרך כלל על חברות ציבוריות. כך למשל, נדרש מבטח למנות דירקטורים חיצוניים כהגדרתם בחוק החברות וכן לקיים ועדת ביקורת. כמו כן, מכוח חוק הפיקוח נדרש מבטח למנות ועדות השקעה. בנוסף, נקבעו הוראות בדבר מינוי נושאי משרה מסוימים ובכלל זה, אקטואר, מנהל סיכונים, מבקר פנים. לגבי נושאי משרה מסוימים שהוגדרו בחוזר מפקח מחדש דצמבר 2005 (דירקטור, מנכ"ל, מבקר פנים, יו"ר/חבר ועדת השקעות, מנהל כספים, אקטואר, מנהל סיכונים ויועץ משפטי) נקבעה בחוק חובת הודעה מוקדמת על הכוונה למנותם בכפוף לקבלת אישור המפקח למינוי, ולו בהיעדר התנגדות. בנוסף לדיווח הכספי, הוסמך שר האוצר לקבוע חובת דיווח מיידית ומתן הודעות שונות למפקח (טרם נקבעו הוראות לעניין זה). כן נקבע בסעיף 42 לחוק הפיקוח איסור בדבר הכללת פרט מטעה או אי הכללת פרט שהעדרו עלול להטעות בהודעות ובדוחות, תוך החלה לעניין זה, בשינויים המחויבים, של הוראות פרק ה' לחוק ניירות ערך שכותרתו "אחריות לתשקיף". יצוין, כי סעיף 2(ב) לחוק הפיקוח מסמיך את המפקח (בכפוף להתייעצות עם הוועדה) לתת הוראות שונות הנוגעות לדרך פעולתם ולדרכי ניהולם של מבטחים, סוכני ביטוח, נושאי משרה בהם וכל מי שמועסק על ידם. יחד עם סעיף 42(3) לחוק, המקנה למפקח סמכות להורות על הגשת דוחות והודעות, ניתנו בידי המפקח כלים לקיום פיקוח אקטיבי על שוק הביטוח.

לעניין חוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 (להלן: "החוק"), ראה סעיף 9.2.8.

8.2.3 מתוקף חוק הפיקוח הותקנו, בין היתר, התקנות העיקריות הבאות:

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007
מטרת תקנות אלה, אשר הותקנו בחודש יולי 2007, לחזק את תשתית המשטר התאגידי בגופים מבטחים וזאת, בין היתר, באמצעות קביעת כללים להבטחת פעילותו התקינה של הדירקטוריון וועדותיו, הבטחת עצמאותו, כשירות חבריו, הרכבו, כללים למניעת ניגודי עניינים, נושאים בהם הדירקטוריון חייב לדון ולהחליט, נוכחות ומניין חוקי בישיבותיו. התקנות מתייחסות לדירקטוריון מבטח (לרבות חברה מנהלת של קרן פנסיה) ונקבעו בהן הקלות לעניין דירקטוריונים של חברות המנהלות קופות גמל.

תקנות ההון המינימאלי

תקנות אלה מסדירות את ההון העצמי המינימאלי הנדרש ממבטח. ההון העצמי המינימאלי הנדרש ממבטח מושפע, בין היתר, מהיקף הפעילות בביטוח כללי או מרמת התביעות בביטוח כללי, מסך הוצאות הרכישה הנדחות (DAC) בביטוח חיים ובביטוח

בריאות, מסוגי הנכסים המוחזקים בנוסטרו, מחשיפה לסיכוני קטסטרופה, מסיכונים תפעוליים, מחשיפה לסיכוני ביטוח חיים (ריסק), מהיקף הנכסים המוגדרים בתקנות אלה כ"נכסים בלתי מוכרים", מתוספת הון נדרש בגין ביטוח סיעודי, ומתוספת הון בגין השקעה בחברות בנות שהן מבטח. בתקנות ההון המינימאלי נקבעו הגדרות שונות המתייחסות להון חברות הביטוח, ובין היתר, הגדרת הון עצמי, הון ראשוני והון משני וכן הון שלישוני והון נחות.

לפרטים בדבר דרישות ההון של הקבוצה, ראה באור 15 לדוחות הכספיים.

על רקע כוונת הפיקוח לאמץ בעתיד את דירקטיבת Solvency II, פורסם בחודש אוגוסט 2011 חוזר שעניינו הרכב הון עצמי מוכר של מבטח. מטרת חוזר זה הינה קביעת כללים ועקרונות להרכב הון עצמי מוכר של מבטח ולמאפייני רכיבו, וכן מסגרת עקרונות להכרה ברכיבי הון שונים ולסיווגם לרובדי הון שונים. בחוזר הוגדרו רבדי ההון השונים לסוגיהם תוך התייחסות למכשירי הון מורכבים בכל רובד והתנאים להכרה בהם וכן שיעורים מזעריים ומרביים של הרבדים השונים. בנוסף, נקבעה בחוזר הוראת שעה לעניין הרכב ההון העצמי של מבטח עד ליישומה של דירקטיבת Solvency II. ראה גם באור 38(1)ב' (4) לדוחות הכספיים.

תקנות דרכי ההשקעה

בתקנות דרכי ההשקעה כלולות, בין היתר, הוראות לעניין: הלוואות שמבטח רשאי לתת. סוגי הנכסים שיחזיק מבטח כנגד התחייבויותיו, מגבלות לעניין השקעת מבטח בחברת בת או מוחזקת שלו, בבעל אמצעי שליטה בו, בבעל עניין בו, במבטח אחר או בכל תאגיד אחר העוסק בתיווך בענייני ביטוח, חובת מבטח למנות שתי ועדות השקעה, האחת לעניין ניהול תיק השקעות תלויות תשואה ("משתתף"), והשנייה לעניין ניהול תיק השקעות שאינן תלויות תשואה ("נוסטרו"), הרכב הוועדות, תפקידן ודרכי פעולתן.

תקנות דרכי ההשקעה מעבירות את האחריות לבחירת תמהיל הנכסים, מעבר לנדרש על פי התקנות, למבטח, וכפועל יוצא מכך הן מותירות בידו את האחריות לקביעת היחס בין תשואה צפויה לסיכון צפוי הנובע מאסטרטגיית ההשקעות השונות, כל זאת בכפוף למגבלות, כפי שנקבעו בתקנות.

תקנות כללי השקעה

בחודש יוני 2012, פורסמו, תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על חברות מנהלות ומבטחים), התשע"ב-2012 (לעיל ולהלן, לצורך פסקה זו: "התקנות" או "תקנות כללי השקעה"), אשר נכנסו לתוקף בחודש יולי 2012. במקביל, פורסם חוזר גופים מוסדיים שעניינו כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים (להלן: "חוזר כללי השקעה"), הכולל הוראות משלימות להוראות התקנות הנ"ל. מטרת התקנות והחוזר הינה להחיל כללי השקעה אחידים על מוצרי החיסכון הפנסיוני ובכללם קופות גמל, קרנות פנסיה ופוליסות משתתפות ברווחים. התקנות מבטלות את ההבחנות הקיימות כיום בין כללי השקעה החלים על קופות גמל וקרנות פנסיה לבין אלו החלים על כספי פוליסות משתתפות ברווחים ובינן לבין כללי השקעה החלים על ניהול נכסי החברה המנהלת וכן משנות חלק מכללי השקעה הקיימים, על מנת להתאימן לדרכי פעילות שוק ההון בכלל ודרך פעילות המשקיעים המוסדיים בפרט. בתקנות הוסרו מגבלות ההשקעה הכמותיות אשר היו קיימות בתקנות הקודמות, תוך הגברת מעורבות ועדות ההשקעה בגופים המוסדיים בפעילות ההשקעות. כמו כן, הועברו חלק מהוראות אשר היו קבועות בתקנות מס הכנסה ובתקנות דרכי השקעה, לקביעה לפי שיקול דעת הממונה, ובכלל זה, לעניין חריגה משיעור השקעה, השקעה בשותפות, בזכות במקרקעין באמצעות תאגיד שאינו שותפות, מתן הלוואות (לרבות לעמיתים), עסקה עם צד קשור ובאמצעותו והשקעה בצד קשור, וכן הוראות לגבי מסלול השקעה מתמחה לרבות מסלול השקעה מחקה מדד.

תקנות החישוב

בתקנות החישוב כלולות, בין היתר, הוראות לעניין חובת מבטח להחזיק עתודות ביטוח ודרכי חישובן והפרשות לתביעות תלויות. בחודש ינואר 2013 פורסמו תקנות חישוב עתודות אשר מחליפות את תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984, תוך הסמכת המפקח ליתן הוראות לאופן חישובן של העתודות בביטוח כללי מסוגים כמפורט בתקנות החדשות. במקביל, פרסם המפקח חוזר בדבר חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי הכולל הוראות

לעניין חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי אשר רובן נכללו בתקנות שבוטלו. השינוי המהותי הנכלל בחוזר נוגע לביטול מנגנון ה"צבירה" שעניינו שמירת עתודה בסכום השווה לעודף הכנסות על הוצאות מצטבר לשלוש השנים הראשונות ממועד תחילת הביטוח ("הצבירה"), וזאת בענפים בעלי זנב תביעות ארוך. יצוין, כי ביטול המנגנון האמור הוגבל לענפים בהם קיימת הערכה אקטוארית של התביעות התלויות בתחולה לראשונה מהדוח הכספיים ליום 31 במרס 2014.

תקנות פרטי דין וחשבון

תקנות פרטי דין וחשבון קובעות הוראות בדבר תוכנם, פרטיהם והעקרונות החשבונאיים לעריכתם של הדוחות הכספיים השנתיים והדוחות הכספיים ביניים של מבטח, הכוללים דיווח כספי רחב לציבור ולמפקח, תוך שילוב חלק מתקנות ניירות ערך (עריכת דוחות כספיים שנתיים), התשנ"ג-1993 והתאמתן לענף הביטוח. המפקח מוסמך מכוח התקנות לפרסם חוזרים והוראות בדבר אימוץ כללי חשבונאות נוספים למבטחים. מכוח תקנות אלו הוצא חוזר, המאמץ את החלת כללי החשבונאות הבינלאומיים (IFRS) על חברות ביטוח וגופים מוסדיים.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(תנאים בחוזי ביטוח), התשמ"ב-1981

התקנות מסדירות, בין היתר, את הנושאים הבאים: התחולה הטריטוריאלית של חוזי ביטוח; הוראות בדבר אופן ביטול ביטוח; הוראות שיש לכלול בביטוח נוסעים לחו"ל; ולעניין ביטוח חיים – הוראות בדבר תשלום תגמולים, דמי ניהול וביטוח למבטחים.

תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאים בחוזה הביטוח) (הוראות למצב רפואי קודם), התשס"ד-2004

התקנות מסדירות את אופן שימוש המבטח בסייג לחבות המבטח בשל מצב רפואי קודם, מבטיחות כיסוי ביטוחי ראוי למשך כל תקופת הביטוח ומונעות ביצוע חיתום בעת התביעה לתשלום תגמולי ביטוח.

תקנות נוספות

בתקנות נוספות נקבעו הוראות בדבר תנאים שיש לכלול בחוזי ביטוח, בין היתר, בנושאים הבאים: איסור גביית תוספת לדמי ביטוח יסודיים בשל סיכונים, תנאים או הטבות שמבוטח זכאי להם מכוח חיקוק כלשהו, ביטוח חיים קבוצתי, אחידות מטבע בחוזי ביטוח ותנאים לגביית דמי ביטוח בתשלומים, תנאי הצמדה בחוזה לביטוח חיים, תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי, החזר פרמיה במקרה של ביטול חוזה לפני תום תקופת הביטוח ביוזמת המבטח שלא בנסיבות שהמבוטח הפר את החוזה או ניסה להונות את המבטח, איסור התניית אישור תביעה בחתימת טופס קבלה ושחרור אלא אם בעת החתימה משולמים תגמולי הביטוח, הוראות שיש לכלול בחוזה לביטוח נוסעים וכבודתם בנסיעות לחו"ל, הוראות שיש לקבוע בחוזה לביטוח חיים, ודרכים בהם רשאי מבטח המנפיק פוליסות ביטוח משתתף ברווחים לגבות דמי ניהול בעד ניהול תיק השקעות, כולל שיעור דמי הניהול שייגבו ואופן חישובם.

בנוסף, נקבעו בתקנות הוראות בדבר צורת חוזה הביטוח בנושאים הבאים: תוכן חוזי הביטוח (רכב ודירות), סייגים לחבות המבטח או להיקף הכיסוי המפורט בחוזה הביטוח, אמצעי ההגנה הנדרשים מהמבוטח (במקרה של ביטוח רכוש).

כן נקבעו בתקנות הוראות בדבר דמי ביטוח שרשאי מבטח לגבות מהמבוטחים בביטוח רכב רכוש ובנוגע לדמי ביטוח הנגבים בתשלומים.

מבטח המבקש להנהיג תכנית ביטוח שפרטיה לא הוגשו למפקח, לשנות את תנאיה, את דמי הביטוח והתשלומים האחרים שפרטים עליהם הוגשו למפקח, יודיע על כך למפקח עשרה ימים לפני שיחול השינוי. בענפי ביטוח שקבע שר האוצר בצו לעניין זה, לא ינהיג מבטח תוכנית או שינוי כאמור אלא בהיתר המפקח. הענפים הטעונים היתר כאמור הנם: ביטוח חיים, ביטוח רכב חובה, ביטוח רכב רכוש, ביטוח דירות ובתי עסק וביטוח השקעות רוכשי דירות לפי דרישות חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"א-1971.

בחודש ספטמבר 2011, פורסמו תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון מס' 1), התשע"א-2011, תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(תיקון מס' 1), התשע"א-2011, ובחודש ינואר 2013 פורסמו טיוטת נוהל הודעה על הנהגת תכנית ביטוח ותקנון קופת גמל, וטיוטת עמדת הממונה שעניינה עקרונות

לניסוח תוכניות ביטוח, המציעים להתאים את הוראות הדין לגישת פיקוח המתאימה יותר למבנה השוק המודרני, בהתאם להתנהלות הנדרשת ממדינת ישראל לאור הצטרפותה לארגון ה-OECD ולאור עקרונות דירקטיבת SOLVENCY II. במסגרת זו מוצע לשנות את אופן הנהגת מוצרים, כך שגוף מוסדי יידרש להודיע על מוצר (חדש או עדכון תנאים של מוצר קיים) לפני תחילת שיווקו, אך לא יידרש להמתין לאישור הממונה כתנאי לתחילת השיווק. שינוי זה יגדיל את מרחב הפעולה של הגופים המוסדיים מחד, ומאיך יגביר את אחריותם לאיכות המוצרים שהם מנהיגים. מאחר והדין בהצעת החוק נדחה לאחר הבחירות לכנסת והרכבת הממשלה הבאה, בינואר 2013 פורסמה טיוטת ביניים לנוהל ההודעה על הנהגת תוכנית ביטוח ותקנון קופת גמל, אשר מותאמת למצב החוקי כיום. טיוטה זו תאפשר עבודה שוטפת עם מערכת אינטרנטית חדשה לדיווח שהוקמה על ידי הממונה (להלן: "מערכת אותות"). במסגרת טיוטת הביניים נתווספו מידעים שיש לפרטם בעת הגשה לאישור ו/או שינוי בתוכנית ביטוח ו/או תקנון לקופת גמל. כמו כן, נערכו שינויים באופן הגשה ו/או שינוי תכניות ביטוח קבוצתיות (בריאות, חיים, ואובדן כושר עבודה). לצורך פעילות במערכת זו חברות הביטוח התבקשו לטייב את הנתונים אודות הפוליסות אשר במערכות האגף. טיוטת החוזר צפויה להיכנס לתוקף במאי 2013. במקביל פורסמה טיוטה שלישית לנוהל הודעה על הנהגת תוכניות ביטוח ותקנון קופת גמל המותאמת לשינוי המוצע בתזכירי חוק הפיקוח המצוינים לעיל. בהתאם לטיוטת הנוהל, המוצר החדש (או השינויים במוצר קיים) ייכנסו לתוקף לאחר 30 יום ממועד הגשת ההודעה (שלה יצורפו מידע ומסמכים בהתאם למפורט בנוהל), אלא אם הממונה הודיע על התנגדותו למוצר/לשינוי, כולו או חלקו, בתוך התקופה האמורה. לממונה שמורה הסמכות להודיע על התנגדותו גם לאחר כניסת המוצר/השינוי לתוקף, מטעמים של שמירה על עניינם של העמיתים, מניעת פגיעה ביכולתה של הקופה לקיים את התחייבויותיה וטעמים המנויים בהצעת החוק. בנוסף הוצע לערוך התאמה ביחס להוראות הקובעות סנקציות פליליות ו/או עיצומים כספיים למי שפעל על אף התנגדותו של הממונה, או שלא בהתאם להודעת החברה בקשר למיזוג או להעברת הניהול בקופה. טיוטת החוזר הנ"ל קובעת את הפרטים שיש לצרף להודעה על הנהגת תוכנית ביטוח חדשה, הקמת קופת גמל חדשה או על שינוי בתקנון קופת גמל, לרבות נספח המגדיר את רמת הפירוט הנדרשת בנספח האקטוארי הנלווה לתוכנית ביטוח או לתקנון קופת גמל. הטיוטה צפויה, בעיקרה, להיכנס לתוקף באוקטובר 2013.

חוק חוזה הביטוח

חוק חוזה הביטוח (להלן, לצורך פסקה זו: "החוק") מסדיר היבטים שונים הנוגעים לחוזה הביטוח ויחסי מבטח-סוכן-מבוטח. על פי חוק חוזה הביטוח, חוזה ביטוח הוא חוזה בין מבטח לבין מבוטח המחייב את המבטח, תמורת דמי ביטוח, לשלם, בקרות מקרה הביטוח, תגמולי ביטוח למוטב.

על פי החוק, הודעה על קרות מקרה ביטוח תימסר למבטח על ידי המבוטח או המוטב מיד לאחר שנודע להם על קרות מקרה הביטוח ו/או הזכות לקבלת תגמולי ביטוח. משנמסרה למבטח הודעה כאמור על המבטח מוטלת חובה לעשות את הדרוש לבירור חבותו ועל המבוטח למסור למבטח תוך זמן סביר לאחר שנדרש לכך את המידע והמסמכים הדרושים לבירור החבות. להימנעות ממסירת מידע כאמור השפעה על זכאות המבוטח או המוטב לתגמולי הביטוח וסכומם.

תגמולי הביטוח ישולמו תוך 30 יום מהיום שהיו בידי המבטח המידע והמסמכים הדרושים לבירור חבותו. סכומים שאינם שנויים במחלוקת בתום לב ישולמו תוך 30 ימים מיום מסירת התביעה.

על תגמולי הביטוח יתווספו הפרשי הצמדה למדד מיום קרות מקרה הביטוח וריבית בהתאם לחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961, מתום 30 ימים מיום מסירת התביעה. בביטוחים אישיים, במקרה בו המבטח לא שילם סכומים שאינם שנויים במחלוקת במועד כאמור, יחייבו בית המשפט בריבית מיוחדת כקבוע בסעיף 28 לחוק. לעניין מבטח כאמור בביטוחים שאינם ביטוחים אישיים - רשאי בית המשפט לחייבו בתשלום הריבית המיוחדת כאמור.

בנוסף כולל החוק, בין היתר, הוראות בדבר חובות גילוי של המבוטח ותוצאות אי הגילוי, תנאים לביטול חוזה ביטוח, מעמד המוטב וזכויותיו, הוראות בנוגע להשלכות של שינויים בסיכון המבוטח וכן קביעת הוראות מיוחדות החלות על ענפי הביטוח השונים (ביטוח חיים, ביטוח תאונה מחלה ונכות, וביטוח נזקים).

בחודש מרס 2012, פורסם תיקון מס' 5, אשר מתקן את סעיף 10 לחוק, ועל פיו פוליסת ביטוח אשר מתקבלת בקשה לביטולה על ידי המבוטח, תבוטל כעבור 3 ימים מהיום בו נמסרה הודעת הביטול למבטח.

חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הגנת הפרטיות")

חוק הגנת הפרטיות קובע הוראות בדבר מאגרי מידע, כאשר מאגר מידע מוגדר כאוסף של נתוני מידע המוחזק באמצעי מגנטי או אופטי והמיועד לעיבוד ממוחשב, למעט חריגים הקבועים בחוק הגנת הפרטיות. החוק קובע הסדרים בעניינים העיקריים הבאים: המקרים בהם חייב בעל מאגר מידע ברישום המאגר בפנקס מאגרי המידע, תנאים לניהול והחזקה של מאגר מידע החייב ברישום, השימוש במאגר, החובות החלות על האדם או התאגיד המבקש את המידע על מנת להכניסו למאגר המידע, זכות העיון במידע, האחריות החלה על בעל מאגר מידע לאבטחת המידע במאגר, ההגנות הנתונות לבעל מאגר מידע ועוד. בחודש אוגוסט 2012, פורסם תזכיר חוק הגנת הפרטיות (תיקון מס'...) (צמצום חובת הרישום וקביעת חובה לקיום סדרי ניהול וכללי עבודה ולתיעודם במסמכים), התשע"ב-2012. מטרת התזכיר היא שיפור הציות להוראות חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, הנוגעות לפרטיות במאגרי מידע, בדרך של קביעת חובה לקיום סדרי ניהול וכללי עבודה הנדרשים לשם ניהול מאגר מידע ומיקוד הפעילות הרגולטורית במישור הפיקוח והאכיפה. על פי המוצע בתזכיר, את חובת רישום מאגרי המידע תחליף חובה לקיום סדרי ניהול וכללי עבודה ותיעודם במסמכים, אשר תחייב ארגונים בקיום הליכים פנימיים, שמטרתם הפנמה של היבטי הציות לחוק. חובה זו תשאיר מרחב גמישות לארגון ביחס לאופן פעולתו וזאת לצד ההפנמה של הוראות החוק. חובת הרישום תמשיך לחול, על פי המוצע, רק על גופים ציבוריים ועל מאגרים רגישים במיוחד הטומנים בחובם סיכון לפרטיות מעצם קיומם.⁷ יצוין, כי תזכיר זה מהווה תיקון המשך להצעת חוק הגנת הפרטיות (תיקון מס' 12) (סמכויות אכיפה), התשע"ב-2012 (אשר פורסמה בנובמבר 2011 ונמצאת בימים אלה בהכנה לקריאה שנייה והשלישית), וכולל גם תוספות לסעיפי העיצום הכספי והעבירות המופיעים בהצעת החוק האמורה, ביחס לחובות החדשות הרלוונטיות המופיעות בתזכיר.

בחודש יוני 2012, פרסם רשם מאגרי המידע (רמו"ט) טיוטה שנייה של תקנות הגנת הפרטיות (אבטחת מידע), התשע"ב-2012. מטרת התקנות, בין היתר, הינה הגברת החובות החלות על בעלי מאגרים בקשר עם ניהול מאגרי מידע ואבטחת המידע המנוהל בהם, לרבות הטלת חובות על הממונה על אבטחת המידע בארגון; דרישה לביצוע מפיץ וסקר סיכונים; דרישות לעניין אבטחת מידע פיזית וסביבתית ובניהול כוח האדם; ניהול הרשאות גישה, זיהוי ואימות וכן בקרה ותיעוד גישה ואירועי אבטחת מידע. עוד מוצע, במסגרת הטיוטה, להסמיק את ראש הרשות למידע וטכנולוגיה (רמו"ט) לפטור גופים שחלה עליהם הסדרה מקבילה מחלק או מכל הוראות התקנות המוצעות.

חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: "חוק איסור הלבנת הון")

בהתאם לחוק איסור הלבנת הון ולצווים מכוחו מוטלות על מבטח, קופת גמל וסוכן ביטוח חובות זיהוי ואימות פרטי המבוטח בפוליסות ביטוח חיים בהם קיים מרכיב חיסכון ופרטי עמית בקופות גמל, וכן חובת שמירה של מסמכי הזיהוי. בנוסף, קיימת חובת דיווח לרשות לאיסור הלבנת הון במקרים שהוגדרו בצו וכן בשל פעולות בלתי רגילות הנחזות כפעולות מעוררות חשד (פירוט נוסף לעניין צווי איסור הלבנת הון ראה סעיף 3.1.3.1.3 לעיל).

חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "חוק תובענות ייצוגיות")

בחודש מרס 2006, חוקק חוק תובענות ייצוגיות. החוק קובע כללים אחידים להגשת תובענות ייצוגיות וניהולן, ומבטל את מרבית ההסדרים שהיו קיימים עד כה בחקיקה הראשית, לרבות את פרק ה' לחוק הפיקוח.

החוק מרחיב את האפשרות להגשת תובענות ייצוגיות הן מבחינת זכות העמידה לתאגידים והן מבחינת עילות התובענה ובפרט הרחבת האפשרות להגשת תובענות

⁷ המדובר ברשימה סגורה של סוגי המאגרים הבאים: (א) מאגר שמטרתו העיקרית היא איסוף מידע לצורך מסירתו לאחר כדרך עיסוק, לרבות שירותי דיוור ישיר; (ב) מאגר מידע המשמש חוקר פרטי רישוי לפי חוק חוקרים פרטיים ושירותי שמירה, התשל"ב-1972 בעיסוקו; ו-(ג) מאגר מידע של בעל רישיון לפי חוק שירותי נתוני אשראי, התשס"ב-2002.

ייצוגיות בתחום הביטוח (בהתאם לסעיף 2 לתוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות). שיקולי יציבות הנתבע נקבעו במפורש כשיקול במסגרת השיקולים לאישור התובענה כייצוגית.

הגדרת הקבוצה תיקבע על ידי בית המשפט במסגרת ההחלטה לאישור התובענה כייצוגית, תוך מתן אפשרות לפרטים להודיע על סירובם להיכלל בקבוצה התובעת. בנוסף, נקבע בחוק כי בנסיבות מיוחדות רשאי בית המשפט לקבוע כי הקבוצה תוגדר כך שתכלול את מי שנתן הודעה פוזיטיבית על רצונו להצטרף לתובענה.

כמו כן, קובע החוק הסדרים מפורטים בעניין אישור הסדרי פשרה לרבות החובה למינוי בודק מטעם בית המשפט לעניין זה, פרסום הודעות לחברי הקבוצה, הסתלקות תובע או עורך דין מייצוג, פסיקת פיצויים ודרכים להוכחת הסעד על ידי חברי הקבוצה, פסיקת גמול לתובע המייצג ושכר טרחה לעורך הדין המייצג את הקבוצה.

החוק מורה על הקמת קרן למימון תובענות ייצוגיות אשר תסייע לתובענות ייצוגיות בעלות חשיבות חברתית וציבורית וכן מורה על ניהול פנקס תובענות ייצוגיות אשר יהיה פתוח לעיון הציבור באינטרנט.

במסגרת הוראות מעבר נקבע כי החוק חל גם על תובענות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות התלויות ועומדות.

בחודש יולי 2010 פורסמו תקנות תובענות ייצוגיות, התש"ע-2010, אשר נועדו לקבוע את סדרי הדין והפירוצדורות ליישום סעיפים שונים בחוק תובענות ייצוגיות. התקנות קובעות, בין היתר, הסדרים אלה: הארכת המועדים הקיימים למתן תשובה לבקשה לאישור תובענה ייצוגית וכן למתן תשובה של המבקש לתשובה האמורה; חובת משלוח הודעות מסוימות בקשר לתובענה ייצוגית נגד גופים מוסדיים ליועץ המשפטי לממשלה ולמפקח על הביטוח; קביעת התהליכים הדיוניים שיחולו ביחס לתביעה הנובעת מבקשה להכיר בתובענה ייצוגית שאושרה; והחלת הוראות תקנות סדר דין אזרחי ביחס לבירור בקשות לאישור תובענות ייצוגיות ותובענות ייצוגיות בנושאים שאינם מוסדרים בחוק או בתקנות. תחילתם של רוב ההסדרים הקבועים בתקנות, 60 יום ממועד פרסומן.

חוק החברות (תיקון מס' 16) (ייעול הממשל התאגידי), התשע"א-2011.

בחודש מרס 2011, פורסם תיקון מס' 16 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "התיקון לחוק"). חלק אחד של התיקון לחוק מהווה יישום של מסקנות והמלצות ועדת גושן לבחינת קוד ממשל תאגידי וכולל רשימת נורמות מומלצות בתחום הממשל התאגידי, בין היתר, בקשר עם הרכב הדירקטוריון, עבודת הדירקטוריון, עבודת ועדת הביקורת, הליך מינוי דירקטורים חיצוניים ועוד, שהחברה יכולה לשקול אם לאמץ אם לאו.

בנוסף, נקבעו בתיקון לחוק הוראות מנדטוריות בשורה של נושאים הנוגעים לדירקטוריון ועבודתו, לוועדת הביקורת ועבודתה, ובין היתר, הרכבם, הרוב הנדרש למינוי דירקטור חיצוני, חובת דיון בנושאים מסוימים, מגבלות הנוגעות למינוי דירקטורים חיצוניים, שינוי הרוב הנדרש לעסקאות עם בעלי שליטה ועוד. כמו-כן, הוסמכה רשות ניירות ערך להטיל עיצומים כספיים על יחיד/תאגיד במקרים המנויים בתיקון לחוק.

חוק החברות (תיקון מס' 17) (ממשל תאגידי בחברות אגרות חוב), התשע"א-2011 (להלן: "תיקון 17")

בחודש אוגוסט 2011 פורסם תיקון 17, אשר נכנס לתוקף במלואו בחודש פברואר 2012, אשר על פיו, חברות אג"ח פרטיות, תהיינה כפופות לכללי ממשל תאגידי הדומים לאלה החלים על חברות ציבוריות, בשינויים המחויבים. הכללים העיקריים שיחולו לעניין זה על חברות אג"ח הינם, בין היתר: (א). חובת מינוי לפחות שני דירקטורים חיצוניים; (ב). חובה למנות ועדת ביקורת ומבקר פנים; (ג). חובה למנות יו"ר דירקטוריון ומנכ"ל וכן מגבלה בדבר איסור כהונה כפולה בתפקיד יו"ר הדירקטוריון והמנהל הכללי או מי שכפוף לו, אלא לתקופה שלא תעלה על 3 שנים ובאישור ועדת הביקורת; (ד) הגבלות על מינוי כדירקטור חליף מי שמכהן כנושא משרה בחברה וכן הגבלות לעניין מינויים של דירקטורים ונושאי משרה שמינויים הוגבל בידי ועדת אכיפה מנהלית לפי חוק ניירות ערך; (ה) כפיפות בעלי שליטה בחברת אג"ח לחובת גילוי בעסקה עם בעל עניין, חובת ההגיינות וכללי אישור עסקאות חריגות של החברה עימו או עם קרובו.

לאור תיקון 17 וכהמשך ישיר לו, במועד כניסתו לתוקף של התיקון האמור (17 בפברואר 2012), אושרה סדרת תקנות שתיקונן נדרש כחלק בלתי נפרד מהתיקון ובכלל זה, תקנות החברות (הקלות לסוגים מסוימים של חברות איגרות חוב), תשע"ב-2012 (להלן: "תקנות ההקלות"), אשר קובעות כי חברות הנפקה של תאגיד בנקאי או מבטח, כהגדרתן בתקנות ההקלות (להלן: "חברת הנפקה"), פטורות מהוראות תיקון 17 לעניין החובה למנות ועדת ביקורת ודירקטורים חיצוניים (בהיעדר ועדת ביקורת, עניינים הטעונים אישורה יאושרו על ידי הדירקטוריון). מנורה מבטחים גיוס הון, חברה בת של החברה, עונה על הגדרת חברת הנפקה, כאמור בתקנות ההקלות, והיא פועלת בהתאם להנחיות אשר אינן מוחרגות מכוח תקנות ההקלות.

חוק החברות (תיקון מס' 19), התשע"ב-2012 (להלן: "תיקון 19")

בחודש יולי 2012, פורסם תיקון מס' 19 לחוק החברות, שעניינו, מינוי מומחה לבחינת הסדר חוב בחברת איגרות חוב, אשר קבע כי גיבוש הסדרי חוב ילווה על ידי מומחה מטעם בית המשפט, לצורך גיבוש הסדרי חוב יעילים. המומחה יוכל לסייע לצדדים לכל אורך המשא ומתן ובסופו יכין חוות דעת לעניין כדאיותו של הסדר החוב המוצע, לבעלי איגרות החוב. על פי החוק, מינוי מומחה וקבלת חוות הדעת מטעמו, יהוו תנאי לאישור הסדר החוב, אלא אם כן קבע בית המשפט אחרת, בשל נסיבות מיוחדות שירשמו.

תקנות החברות (סכומים אחרים הכלולים בהון עצמי שיראו אותם כעודפים), התשע"ב-2012

בחודש אוגוסט 2012, פורסמו התקנות, אשר לפיהן, הייתה לחברה השקעה במכשיר הוני, אשר לפי תקן דיווח כספי בין-לאומי 9, שינויים בשוויה ההוגן נזקפים לרווח הכולל האחר (להלן, בסעיף זה: "ההשקעה"), יראו כעודפים גם סכומים חיוביים או שליליים הכלולים בהון העצמי של החברה בשל שינויים בשוויה ההוגן של ההשקעה, ובלבד שבהתאם לתקן חשבונאות בין-לאומי 39 סכומים אלה היו נזקפים לרווח הנקי. התקנות נועדו לשמר את תכלית "מבחן הרווח" הקבוע בסעיף 302 לחוק החברות, התשנ"ט-1999, ולהבטיח הגנה ראויה לאינטרסים של נושי החברה תוך איזון מול יכולת החברה לחלק דיבידנד לבעלי מניותיה.

בחינת מהימנות גופים מפוקחים תנאים לשליטה ולהחזקה בגופים מוסדיים

בחודש אפריל 2012 גיבש הממונה בשיתוף עם המפקח על הבנקים בבנק ישראל (להלן: "המפקחים") טיוטת מסמך עקרונות משותף, להערות הציבור, למתן היתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה בגופים מפוקחים ולקביעת תנאים בהיתר. המסמך נועד להגביר את ההרמוניזציה והאחידות במדיניות הפיקוחית הנהוגה ביחס למתן היתרי שליטה במוסדות הפיננסיים השונים - מוסדות בנקאיים ומוסדות ביטוח וחסכון ארוך טווח. כמפורט במסמך, השיקולים העומדים לנגד עיני המפקחים בבחינת התאמת המבקש לשלוט בגוף מפוקח, מתמקדים בחמישה תחומים עיקריים: יושר וישרה אישיים ועסקיים; חוסן פיננסי; אסטרטגיית השקעה; ניסיון עסקי; ועסקיו ועיסוקיו האחרים של מבקש ההיתר. בנוסף, פורסמה גם טיוטת עדכון של מסמכי המדיניות הספציפיים שמנחים את כל אחד מהמפקחים בעניין מתן היתרי שליטה בתחום שבפיקוחו. העקרונות המנחים למתן היתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה שנקבעו במסמך העקרונות המשותף, עוסקים במספר נושאים כלליים: (1) קביעת שיעור החזקה מזערי הנדרש לשם שליטה בגוף מפוקח, כפועל יוצא של גודל הגוף המפוקח; (2) הגבלת הפער בין האינטרס ההוני של בעל שליטה בגוף מפוקח לבין שיעור השליטה בו; (3) קביעת כללים והגבלות לגבי תאגידיים באמצעותם רשאי בעל שליטה להחזיק בגוף מפוקח במטרה להבטיח את יציבות שרשרת השליטה (4) דרישה להון עצמי של מבקש היתר השליטה, כפועל יוצא של היקף השקעתו בגוף מפוקח; (5) מגבלות על אופן מימון השקעה בגוף מפוקח; (6) הגבלת החזקות אחרות ופעילויות נוספות של השולט בגוף מפוקח, לשם מניעת ניגודי עניינים; (7) דרישה להתחייבות של חברי קבוצת השליטה להזרים הון לגוף מפוקח בשליטתם, בתנאים ובהיקף שייקבע המפקח הרלבנטי.

חוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, התשע"ב-2011

בחודש יוני 2012, נכנס לתוקף החוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, התשע"ב-2011 ("החוק"). החוק אינו יוצר זכויות וחובות חדשות מעבר לדיני העבודה הקיימים היום, ותכליתו הגברת האכיפה על החקיקה הקיימת. בין היתר, מטיל החוק קנסות בגין הפרת אחת או יותר מההוראות המנויות בתוספת השנייה (הנוגעות לעובדים ישירים

של התאגיד) בסכומים של עד 35,000 ש"ח, ומטיל אחריות אישית אזרחית על מנכ"ל הארגון במקרה של הפרה אשר לא תוקנה למרות שקיבל התראה לגביה. בנוסף, בגין הפרות שיבוצעו כנגד עובדי קבלן המועסקים בתחומי הניקיון והשמירה בחברה, מטיל החוק קנסות בסכומים גבוהים יותר, עד למעלה מ- 200,000 ש"ח. עוד נקבע בחוק, כי בגין הפרות כנגד עובדי הקבלן אשר לא יתוקנו על אף התראה שיעביר משרד התמ"ת לתאגיד, תהא למנכ"ל אחריות אישית פלילית.

חוק ההגבלים העסקיים (תיקון 13), התשע"ב-2012

בחודש מאי 2012, התקבל בכנסת תיקון מס' 13 לחוק. עיקרו של התיקון, בהוספת מנגנון העיצומים הכספיים, אשר ישמש כלי משלים למנגנוני האכיפה הקיימים בחוק, הן הפליליים והן האזרחיים-מנהליים. על פי התיקון, הפרות החוק עשויות לגרום עיצומים כספיים, כאשר הממונה רשאי להטיל על אדם שהפר הוראה, עיצום כספי בסכום של עד מיליון ש"ח וכשמדובר בתאגיד, עד 8% ממחזור המכירות, ובלבד שסכום העיצום לא יעלה על 24 מיליון ש"ח. בבוא הממונה לקבוע את סכום העיצום הכספי ישקול, בין היתר, את משך ההפרה, מידת הפגיעה שההפרה עלולה לגרום לתחרות או לציבור, חלקו של המפר בהפרה, קיומו או היעדרן של הפרות קודמות וכן פעולות שנטל המפר למניעת הישנות ההפרה או הפסקתה.

חוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה) התשע"א-2011 (להלן: "חוק ייעול הליכי האכיפה")

בחודש ינואר 2011 פורסם ברשומות חוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011, אשר תחולתו, מדורגת, החל מיום 27 בפברואר 2011, ואשר הסדיר הליך אכיפה חדש - הליך אכיפה מנהלי, וכולל רשימה של הפרות מנהליות ביחס לשלושת החוקים המרכזיים שאותם אוכפת רשות ניירות ערך - חוק ניירות ערך, חוק הייעוץ, וחוק השקעות משותפות בנאמנות. הליך האכיפה המנהלי יהיה חלק מ- 3 הליכי אכיפה: פלילי, מנהלי ועיצום כספי. להליך האכיפה המנהלי תהא תחולה, בין השאר, על: תאגידים מדווחים, על נושאי משרה בהם (דירקטורים ומנהלים), על המנכ"ל (הנושא בנוסף גם באחריות פיקוחית), על חברה לניהול קרנות נאמנות, נושאי משרה בחברה לניהול קרנות נאמנות, ומנהלי תיקי השקעות. במסגרת הליך האכיפה המנהלי ועדת האכיפה המנהלית תהא מוסמכת להטיל על מי שמצאה כי ביצע הפרה, שורה של סנקציות: הטלת קנסות כספיים, איסור על כהונה בגופים המפוקחים על ידי הרשות (חברות ציבוריות, חתמים, מנהלי קרנות, נאמנים ובעלי רישיון) לתקופה של עד שנה, ביטול רישיון של בעל רישיון לפי חוק הייעוץ או אישור של מנהל קרן ונאמן או שלילתם לתקופה של שנה, חיוב בנקיטה של פעולות לתיקון ההפרה ולמניעת הישנותה, תשלום לנפגע ההפרה, והסדר אכיפה, אשר מסמך את יו"ר רשות ניירות ערך ואת פרקליט המחוז להגיע להסכמה עם המפר או העבריין על קיום הסדר להימנעות מנקיטת הליכי אכיפה או על הפסקה של הליכים שכבר החלו המותנית בתנאים.

בהמשך לאמור לעיל, פרסמה רשות ניירות ערך, בחודש אוגוסט 2011, קריטריונים להכרה בתכנית אכיפה פנימית בתחום ניירות הערך וניהול השקעות (להלן: "מסמך הרשות"). תכנית האכיפה הפנימית הינה מנגנון וולונטרי אותו מאמץ ומיישם תאגיד באופן שוטף כדי למנוע עבירות והפרות וכדי לוודא ציות של התאגידים ויחידים בו להוראות חוק ניירות ערך, חוק השקעות משותפות, וחוק הייעוץ. על פי הנזכר במסמך הרשות, תכנית אכיפה פנימית יעילה היא תכנית המותאמת לתאגיד ולנסיבותיו הייחודיות וקיומה יביא להטמעת הדין ולציות לו, הלכה למעשה. על כן, על התאגיד לבדוק ולוודא כי התכנית אותה אימץ נותנת מענה לסיכונים האפשריים להפרת החוקים הנ"ל, לפי העניין. על התאגיד לערוך תהליך התאמה, למשל על דרך של עריכת סקר ציות, הכולל הבנה ומיפוי דרישות הדין הרלוונטיות לחברה, איתור סיכונים וכשלים אפשריים בתחום דיני ניירות ערך, בדיקת ההסדרים הקיימים בתאגיד לרבות בחינת הבקורות ואיתור פערים בין הבקורות הרצויים ולבין אלו הקיימים ודירוג סיכונים. בהמשך לסקר הציות, על התאגיד לקבוע נוהל או נהלים פנימיים המתאימים למבנה החברה, למאפייניה הייחודיים ובייחוד ביחס לסיכונים אשר אותרו. בין היתר, על התאגיד למנות ממונה אכיפה אשר יהיה אחראי על יישום תכנית האכיפה.

בחודש נובמבר 2011, פורסם חוק לשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2011. במסגרת החוק תוקנה, בין היתר, פקודת מס הכנסה (נוסח חדש) תשכ"א-1961, התיקון קובע כי החל משנת 2012 יועלו שיעורי המס על רווח הון ריאלי ושיעור המס של

השבח הריאלי. לעניין השפעת החוק על החברה לפרטים נוספים ראה באור 22 לדוחות הכספיים.

(Foreign Account Tax Compliance Act) FATCA:

בחודש מרס 2010, חוקק בארה"ב חוק ה-FATCA. מטרת החוק הינה לחייב מוסדות פיננסיים זרים (FFI-Foreign Financial Institutions) להעביר מידע אודות חשבונות המוחזקים על ידי לקוחות אמריקניים. על פי הוראות ה-FATCA, על כל הגופים הפיננסיים הזרים להתקשר בהסכם מיוחד עם רשות המיסים האמריקאית לא יאוחר מה- 30 ביוני 2013. על פי ההסכם יתחייב הגוף הפיננסי לבצע בדיקת נאותות לבעלי חשבונות, ולהעביר לרשות המיסים האמריקאית אחת לשנה מידע אודות חשבונות שזוהו כ"אמריקאים". כמו כן, יתחייב הגוף הפיננסי להעביר מידע בדבר מספר וסך ערך החשבונות של בעלי חשבונות אשר סירבו לשתף פעולה. בנוסף, יתחייבו הגופים הפיננסיים, לנכות במקור עבור רשות המיסים האמריקאית 30% מכל תשלום ממקור הכנסה אמריקאי שמועבר אליהם, מכל אלו שאינם מציינים להוראות ה-FATCA, הן מגופים פיננסיים והן מבעלי חשבונות בנק. יישום הוראות ה-FATCA על ידי הגופים הפיננסיים בישראל צפוי לעורר קשיים רבים, לאור החסמים הקיימים בדין הישראלי, והעלויות התפעוליות הרבות בהן יאלצו לשאת אותם גופים. בנסיבות אלה, מינה מנכ"ל משרד האוצר, בחודש אוגוסט 2012 צוות, אשר יבחן את השלכות יישום הוראות ה-FATCA בישראל, לרבות בחינת האפשרות ליישום באמצעות הסכם בילטרלי בין מדינת ישראל לארה"ב, אשר עשוי להקל על הגופים הפיננסיים את היישום, וימליץ על מתווה מוצע.

בהמשך לאמור, לא ניתן, בשלב זה, להעריך את מכלול הפעילויות שחברות מסוימות בקבוצה תידרשנה להן, ובכללן היקף הדיווח לרשויות האמריקאיות, היקף הפעילות התפעולית והשלכות החוק על הקבוצה.

הצעות חוק וטיטות תקנות

בחודש אוקטובר 2012, פורסמה הצעת חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה) (תיקון), התשע"ג-2012, וזאת בעקבות החלטת הממשלה להנחות, בין היתר, את הממונה על שוק ההון להכין תכנית מדיניות לאומית מקיפה לקידום החינוך הפיננסי, לקדם את המודעות לחשיבות החינוך הפיננסי, להוות גורם יעיל בהבניית שותפויות בין הממשלה, המגזר העסקי והמגזר השלישי לקידום החינוך הפיננסי ויצירת תכניות לחינוך פיננסי, וכן לבקר את אופן יישום המדיניות לקידום החינוך הפיננסי במטרה להבטיח את יישומה באופן יעיל. הצעת החוק מרחיבה את תפקידיו של הממונה כאחראי על הנהגת תכנית מדיניות לאומית לקידום חינוך פיננסי, הכנת פרסומים שונים ותכניות לימוד והכשרה שונות בתחום החינוך הפיננסי, לרבות הקמת אתר אינטרנט מרכזי לחינוך פיננסי. כמו כן, הוחלט כי התיקון לחוק יכלול הסדרה של הנהלת הקרן הממשלתית לחינוך פיננסי אשר מטרתה לקדם את החינוך הפיננסי בישראל, כמועצה מייצעת לממונה על שוק ההון בנושא החינוך הפיננסי והגברת האוריינות הפיננסית בקרב אוכלוסיית מדינת ישראל.

בחודש מאי 2012, פורסמה טיוטה שלישית של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דמי עמילות), התשע"ב-2012, שבמסגרתה מוצע, בין היתר - לקבוע הוראות לעניין עמלת שירות שמשלם הגוף המוסדי לסוכן הביטוח, ובכלל זה: כי העמלה תשולם באמצעות תשלום כספי באופן ישיר; שיעור עמלת השירות החודשית בגין מוצר ביטוח לתקופה לא קצובה תהיה קבועה ב- 60 החודשים הראשונים שלאחר הצירוף; (ii) מוצע לקבוע הוראות שונות בנוגע לתגמול סוכן ביטוח בשל עמידה ביעד מכירות ("עמלת יעד"), כאשר יעד המכירות נקבע על בסיס פעולות שיווק של כל מוצרי הביטוח של הגוף המוסדי הנכללים בסוג מסוים של מוצר ביטוח, תקופת המדידה היא לפחות שנה אחת, תשלום עמלת יעד בגין מוצר פנסיוני יעשה אך ורק באמצעות תשלום כספי, עמלת היעד בגין מוצר ביטוח לתקופה לא קצובה לא תעלה על פי 40 מעמלת השירות החודשית בעד החודש השני שלאחר הצירוף, וכן הוראות לעניין השבת חלק מעמלת היעד במקרה של הפסקת הפקדות או מינוי בעל רישיון אחר לטפל במוצר הביטוח; (iii) לקבוע הוראות בנוגע להחזר הוצאות ששילם סוכן הביטוח בשל פעילותו כסוכן ביטוח ("הוצאות שיווק") (iv) לקבוע הוראות המסדירות תשלום דמי עמילות למספר בעלי רישיון במקביל במסגרת מעבר לקוחות בין סוכני ביטוח.

החלטת הממונה על ההגבלים העסקיים בדבר הסדרי קונסורציום לאשראי

בחודש מרס 2008, פרסמה הממונה על ההגבלים העסקיים החלטה בדבר הסדרי קונסורציום לאשראי בין בנקים לבין חברות ביטוח, ובין חברות ביטוח לבין עצמן בהתקיים התנאים המצטברים הבאים: (א) החבירה של הגופים כאמור בקונסורציום חיונית במובן זה שאלמלא החבירה לא יתאפשר מתן אשראי ללקוח בתנאים סבירים. משמעותה של דרישה זו היא כי ניתן להראות שאלמלא החבירה הייתה רמת הסיכון לה נחשף כל גוף מוסדי בפני עצמו גבוהה באופן מהותי בהשוואה לרמת הסיכון הקיימת במתכונת של חבירה, כך שניתן להביא את הפערים הללו לידי ביטוי בשיעור הריבית למתן האשראי; (ב) החבירה הייתה לפי הסכמת הלקוח מראש ובכתב, על גבי טופס נפרד; (ג) ללקוח תינתן האפשרות לשאת ולתת על תנאי מתן האשראי עם מי מהגופים האמורים החברים בקונסורציום, לרבות באמצעות אדם אחר מטעמו. ההחלטה אינה מונעת מבנקים וחברות ביטוח, או חברות ביטוח, החפצות ליתן אשראי משותף שלא בהתאם לתנאים שבהחלטה, לפנות לממונה על ההגבלים העסקיים בהליך של פטור ספציפי. תוקפה של ההחלטה למשך 3 שנים. בחודש פברואר 2011 פרסמה הממונה החלטה עדכנית בנושא, שעניינה העיקרי הוא ביטול דרישת החיוניות (ס"ק א לעיל), כתנאי לפעילות קונסורציום לאשראי. במקביל ועל רקע חששות לפגיעה אפשרית בתחרות, נקבעו בהחלטה הוראות ומנגנוני פיקוח תיעוד ודיווח שנועדו להבטיח כי לא תיגרם פגיעה תחרותית כתוצאה משיתוף הפעולה שבין הגורמים המתחרים הפועלים כקונסורציום אשראי. תוקף ההחלטה העדכנית הוארך על ידי הממונה לשנה נוספת עד ליום 28 בפברואר 2014.

8.2.4 חוזרים והנחיות המפקח

להלן יפורטו עיקרי החוזרים המרכזיים שפורסמו על ידי המפקח במהלך השנה האחרונה, והחלים על הקבוצה (נוסף על החוזרים הספציפיים שפורטו בסעיפים 3 עד 7 לעיל):

בחודש ספטמבר 2012, פרסם המפקח נוסח סופי של מכתב שעניינו משטר כושר פירעון ישראלי וכן טיטת חוזר לביצוע IQIS. במכתב, פירט המפקח את הצעדים שבכוונתו לנקוט, לצורך קידום משטר כושר פירעון ישראלי, מבוסס סיכונים, ברוח הדירקטיבה האירופית סולבנסי 2. כן פורטו במכתב אבני הדרך ליישום התהליך עד להחלתו באופן מלא בשנת 2015. בנוסף, ניתנה הנחייה סקר הערכה כמותית (QIS) נוסף על בסיס נתוני הדוחות הכספיים לשנת 2011, ובהתבסס על הנחיית סקר ההערכה הכמותית החמישי, שפורסמה על ידי נציבות האיחוד האירופי ביולי 2010. לאחר צבירת הניסיון המתאים מתוצאות דיווחי ה-IQIS ה"ל", יפורסמו תקנות הון מתאימות וחברות ביטוח יידרשו להחזיק הון עצמי בהתאם. כמו כן, לדעת המפקח, חישוב מצב כושר הפירעון על בסיס נתוני שנת 2011 יתרום להיערכות חברות הביטוח לקראת יישום דרישות משטר כושר הפירעון הישראלי, שיחליף בעתיד את מסגרת כושר הפירעון הקיימת. יצוין, כי על דירקטוריון המבטח לדון בממצאי הסקרים טרם הגשתם למפקח ובנוסף, להגיש למפקח העתקים מפרוטוקולי הדיונים שהתקיימו.

בהמשך למסמך עקרונות בעניין קווים מנחים להנהגת תכנית ביטוח, שפרסם המפקח בחודש ספטמבר 2011, פרסם המפקח בחודש יוני 2012, טיוטה שעניינה רשימת נוהגים פסולים ונוהגים ראויים בתכנית הביטוח. הטיוטה מבהירה, כי תכנית ביטוח הכוללת אחד או יותר מהנוהגים המפורטים בנספח לטיוטה או שאינה כוללת אחד או יותר מהנוהגים הראויים בטיטה, יראו אותה כתכנית או שינוי שהמפקח מתנגד להם והיא הונהגה בניגוד להוראות סעיף 40 לחוק הפיקוח, למעט אם אושרה מראש ובכתב בידי המפקח על הביטוח. הטיוטה מפרטת את עיקרי הנוהגים, בחלוקה לסוגיות כלליות, סוגיות מתחום ביטוח חיים, מתחום ביטוח בריאות ומתחום ביטוח כללי.

בחודש מרס 2011 פרסם המפקח חוזר בעניין בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור, המבטל חוזר קודם בעניין זה, ושבנו נקבעו קווים מנחים לעניין אופן בירור ויישוב תביעות בגופים המוסדיים. לפי הוראות החוזר על כל גוף מוסדי לקבוע מערכת כללים לעניין אופן בירור ויישוב התביעות (כל דרישה מגוף מוסדי למימוש זכויות לפי תנאי פוליסת ביטוח או לפי תקנון קרן פנסיה או לפי הוראות הדין הרלוונטיות למימוש זכויות כאמור), בכפוף להוראותיו המפורטות של החוזר, העוסקות, בין היתר, בחובת מסירת והצגת מסמכים, מתן הודעות ומידע אחר לתובע החל משלב בירור התביעה ועד לסיומה, כללים לשמירת מידע ומסמכים, חובה להגיש לאישור הממונה את מערכת הכללים שתיכלל בתקנון קרן הפנסיה והוראות לעניין פרסום מערכת

הכללים, בין היתר, באתר האינטרנט של החברה. החוזר קובע את תפקידי הדירקטוריון והנהלה בקשר עם מערכת הכללים האמורה. החוזר האמור מחליף חוזר קודם באותו עניין מחודש אוגוסט 2009.

בחודש מרס 2011 פרסם המפקח חוזר בדבר איסוף מידע סטטיסטי לגבי יישוב תביעות ואופן טיפול בבקשות למשיכה והעברת כספים. החוזר מורה לגופים מוסדיים לאסוף מידע סטטיסטי בנוגע לאופן טיפולם בבקשות למשיכת כספים, לקבלת קצבת זקנה ולהעברת כספים, וזאת לצורך פרסום מדדים אשר ישמשו את העמיתים הפוטנציאלים בבחירת הגוף המוסדי עימו יתקשרו. החוזר קובע את סוגי הנתונים שיש לאסוף לגבי כל סוג בקשה, הוראות לעניין איסוף ושמירת הנתונים, אופן הדיווח למפקח וכן חובה להצגת הנתונים באתר האינטרנט, בהתאם לנספח שבחוזר. נתוני התביעות יוצגו לראשונה באתר האינטרנט של גוף מוסדי ב-31 במרס 2013 (בגין שנת 2012) ונתוני בקשות להעברת כספים ומשיכת כספים יוצגו לראשונה באתר האינטרנט של גוף מוסדי ב-31 במרס 2014 (בגין שנת 2013). החוזר האמור מחליף חוזר קודם באותו עניין מחודש ספטמבר 2009. הוראות החוזר דורשות היערכות מיכונית ותפעולית שתאפשר איסוף והצגה של מידע סטטיסטי הנוגע לתהליכי יישוב תביעות ולתהליכי בקשות למשיכה ו/או העברה של כספים. להערכת החברה, יתכן שיישום הוראות החוזר יביאו להגברת התחרות בנושא הטיפול בתביעות ובבקשות למשיכה ו/או העברה של כספים וזאת בשל פרסום המידע הסטטיסטי האמור. בחודש מרס 2012, בההיר המפקח כי הוראות החוזר הנ"ל אינן מחייבות גוף מוסדי להציג נתונים בגין שנת 2011 באתר האינטרנט שלו, אך אין בכך, כדי לפגוע בחובה שנקבעה בחוזר להעביר דיווח ראשון של נתוני התביעות למפקח, עבור התקופה שראשיתה ביום 1 ביוני 2011 ועד 31 בדצמבר 2011, לא יאוחר מיום 31 במרס 2012.

בחודש אוגוסט 2011 פרסם המפקח חוזר שעניינו שירות ללקוחות גופים מוסדיים, שבמסגרתו חויבו גופים מוסדיים לקבוע כללים שיבטיחו את רמת השירות שמספק גוף מוסדי ללקוחותיו. במסגרת זאת, על הנהלת הגוף המוסדי לקבוע אמנת שירות אשר תכלול מדדי איכות ומצוינות לשירות וכן את זכויות הלקוח בקבלת שירות; גוף מוסדי יקבע עבור כל סוג של נותן שירות כללים ביחס לרמת המקצועיות הנדרשת ממנו לצורך מתן השירות; גוף מוסדי ימנה מבין עובדיו הבכירים ממונה שירות לקוחות אשר ידווח למנכ"ל ולדירקטוריון; דירקטוריון גוף מוסדי יקבע את מדיניות הגוף המוסדי למתן שירות; הגוף המוסדי יבצע סקר פערים בין המצב הקיים לבין המדיניות שנקבעה ויקבע תכנית לצמצום הפערים ועוד. החוזר נכנס לתוקף מיום 1 בינואר 2013.

בחודש ספטמבר 2011 פרסם המפקח הודעה על כוונה ליצור קודקס רגולציה, שיהווה מסגרת רגולטורית עדכנית ומקיפה (הכוללת חוקים, תקנות וחוזרי הממונה), הנוגעת לכל הגורמים שתחת פיקוחו של הממונה. הקודקס יהווה ספר רגולציה סדור ומקיף שיסייע בהתמצאות בהנחיות השונות ויקל על עבודת הגורמים המפוקחים. הקודקס יורכב משני חלקים - אחד עבור גופים מוסדיים ואחד לסוכני ביטוח, משווקים ויועצים פנסיונים. בהתאם לכך יאוגדו שני "חוזרי על", אשר יחליפו את מערכת החוזרים הקיימת, במערכת מותאמת למבנה המתוכנן של הקודקס. כמו כן מוצע להתאים את הרגולציה המקומית, לרבות חקיקה ראשית, לעקרונות הדירקטיבה Solvency II, תוך ביצוע ההתאמות הנדרשות לדין המקומי.

8.2.5 רישיונות

בידי הקבוצה רישיונות ו/או היתרים לפעול כמבטח, סוכן או חברה מנהלת, לפי העניין, כמתחייב על פי כל דין.

בהתאם לסעיף 15 לחוק הפיקוח בידי הקבוצה רישיונות מבטח ישראלי, לעסוק בענף פנסיה וכן בענפי הביטוח המפורטים להלן: חיים מקיף; תאונות אישיות; מחלות ואשפוז; אחריות המעבידים; כלי רכב חובה; רכב מנועי - רכוש (עצמי וצד ג'); מקיף לדירות ובתי עסק; כלי טיס לרבות אחריות כלפי צד שלישי; כלי שיט לרבות אחריות כלפי צד שלישי; מטענים בהובלה; אחריות כלפי צד שלישי; אבדן רכוש; חקלאי; הנדסי; אחריות למוצרים פגומים; מתן ערבויות; סיכונים אחרים; והשקעות של רוכשי דירות.

8.2.6 היתר להחזקת אמצעי שליטה

בהתאם להוראות הדין, החזקת אמצעי שליטה ושליטה במבטח (לרבות בחברה מנהלת של קרן פנסיה), בסוכן ובחברה מנהלת של קופת גמל, כפופים לקבלת היתר מאת

המפקח על הביטוח או הממונה. בחודש ינואר 2013, נתן המפקח⁸ למר מנחם גורביץ, היתר להחזקת אמצעי שליטה ולשליטה, במישרין או בעקיפין⁹, באמצעות מנורה מבטחים החזקות, במבטחים: החברה, מנורה מבטחים פנסיה ושומרה; בחברות המנהלות: מנורה מבטחים גמל; מנורה מבטחים מהנדסים; ובסוכני התאגיד: סיני סוכנות לביטוח בע"מ, סוכנות ארנון את וינשטוק וסוכנות אורות (להלן: "התאגידים נשוא היתר").

בהיתר נקבעו, בין היתר, התנאים העיקריים כדלקמן: הוראות בדבר שימור גרעין השליטה¹⁰ במלוא שרשרת השליטה בתאגידים נשוא היתר, וזאת בדרך של הגבלות על שיעבוד, מכירה, העברה של גרעין השליטה בתאגידים הנ"ל, לרבות בדרך של הנפקה; הוראות בדבר הפקדה, בידי נאמן (ער"ד ישראלי) על פי כתב נאמנות, של תעודות מניה המייצגות לפחות את גרעין השליטה במבטחים ובחברות המנהלות וכן חתימה על יפויי כוח לנאמן על אמצעי השליטה שימנה המפקח למכירת מניות גרעין השליטה, בהתקיים תנאים המפורטים בהיתר. נכון למועד הדוח, החברה עומדת בכל תנאי ההיתר.

8.3 השקעות

8.3.1 מבטחים וגופים מוסדיים

הנכסים המנוהלים על ידי הקבוצה:

נכסי נוסטרו החברה ושומרה (הון עצמי, עתודות ביטוח כללי ועתודות ביטוח חיים של פוליסות מבטיחות תשואה) - נכסי הנוסטרו מושקעים בהתאם למגבלות הקבועות בתקנות דרכי ההשקעה ומדיניות ההשקעות המאושרת.

כנגד עתודות ביטוח החיים של פוליסות מבטיחות תשואה ששווקו עד לסוף שנת 1990 מונפקות אג"ח מיועדות (ח"ץ) בהתאם להסכמים של כלל המבטחים במשק עם משרד האוצר. הסיכונים הנובעים מהשקעות של נכסי נוסטרו חלים על המבטחים.

ועדות השקעה

בקבוצה קיימים שני סוגים של ועדות השקעה אשר מיישמות את מדיניות ההשקעה הכוללת שאושרה ומקבלות את החלטות ההשקעה: אחת - ועדת השקעות תלויות תשואה ("כספי מבוטחים/עמיתים") והשנייה - ועדת השקעות שאינן תלויות תשואה ("נוסטרו").

לפירוט נוסף לעניין ועדות ההשקעה הנ"ל ראה סעיפים 9.2.2 ו-9.2.3 להלן.

ועדת אשראי

הוועדה החלה לפעול בשנת 2008 וזאת על פי חוזר המפקח להסדרת פעילות האשראי. פעילותה היא בתחום האשראי הבלתי סחיר למעט מספר סוגי אשראי שהוחרגו וכן בתחום החובות הבעייתיים. לפירוט לעניין ועדת אשראי ראה סעיף 9.2.4 להלן.

על רקע, המשבר בשוק האשראי החוץ בנקאי בשנת 2008, התפתח תהליך של "הסדרי חוב" לחברות בקשיים באמצעות מנגנון של נציגות בעלי אג"ח. בהקשר זה פועלת הקבוצה באמצעות נציג מקצועי חיצוני ייעודי לנושא, תוך הקפדה על ביצוע הפרדה בין פעילותו השוטפת לקידום הסדרי חוב לבין פעילות ההשקעות באמצעות אגף ההשקעות, והכל בהתאם להנחיות והוראות הדין הרלבנטיות.

⁸ היתר ניתן בעקבות שינוי מבנה החזקות בתאגידים בקבוצה שבוצע במהלך שנת 2012 ובתחילת שנת 2013 על דרך חלוקת מנורה מבטחים פנסיה ושומרה, כדיבידנד בעין, למנורה מבטחים החזקות (לפרטים ראה סעיף 1.2.6 לדוח).

⁹ באמצעות נידון ופולמס, תאגידים זרים הרשומים בואדוז - ליכטנשטיין המחזיקים במניות השליטה של מנורה מבטחים החזקות (לעיל ולהלן: "התאגידים הזרים"). התאגידים הזרים מוחזקים בנאמנות בה מר גורביץ הוא הנהנה יחיד ובלעדי.

¹⁰ לעניין זה, "גרעין שליטה" - 50.01% בכל אחד מאמצעי השליטה, במישרין או בעקיפין, בדילול מלא של כלל אמצעי השליטה בתאגיד הרלבנטי.

8.3.2 ניהול ההשקעות

השקעות הקבוצה בתחום ביטוח החיים, ביטוח אלמנטרי וההון העצמי, מנוהלות ע"י אגף ההשקעות של החברה וזאת על מנת לנצל ידע ומומחיות הנדרשים בתחומי ההשקעות השונים. באגף קיימים צוותי השקעה מתמחים בהשקעות בחו"ל, במניות בישראל, בנכסי חוב, במחקר ואנליזה, קרנות השקעה ומערך אשראי לא סחיר. כמו כן, הוקמה מחלקת נדל"ן העוסקת בהשקעות בנדל"ן מניב עבור קבוצת מנורה מבטחים. מתקיימת הפרדה בין ניהול כלל כספי הנוסטרו לבין ניהול כספי המבוטחים בחברה והעמיתים בקבוצת מנורה מבטחים.

בנוסף, קיים באגף צוות "מידל אופיס" בהתאם להוראות חוזר גופים מוסדיים שעניינו מערך התפעול הדיווח והבקרה בתחום ההשקעות של הגופים המוסדיים בקבוצת מנורה מבטחים.

החלטות ההשקעה בפועל מתקבלות על ידי מנהלי התחומים באגף ומנהלי ההשקעות השונים, תוך הסתייעות בצוות המחקר והאנליזה ובעבודות מחקר חיצוניות בארץ ובחו"ל, ופגישות שוטפות עם מומחים מקצועיים בתחום, והכל בכפוף למסגרת המדיניות המאושרת על ידי הדירקטוריונים הרלבנטיים וועדות ההשקעה השונות.

8.3.3 דוח ועדת חודק

בחודש פברואר 2010 פרסמה הוועדה לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות רכישת אג"ח לא ממשלתיות ("דוח חודק" ו- "הוועדה") את המלצותיה. בהתאם להמלצות ועדת חודק, פרסם המפקח חוזרים (לרבות הבהרות ועדכונים) בדבר השקעות באגרות חוב לא ממשלתיות, המאמץ למעשה את עיקרי המלצות הוועדה ביחס לגופים המוסדיים. מטרת החוזרים הינה שיפור איכות המוצר הנרכש על ידי הגופים המוסדיים עבור ציבור החוסכים, זאת, בין היתר, על ידי קביעת תניות ואמות מידה מינימאליות אשר יכללו באגרות חוב, ובהתאם יעניקו לגופים המוסדיים זכות לפירעון מיידי בהפרות התניות ואמות המידה האמורות. כמו כן, כולל החוזר תניות חוזיות ואמות מידה מומלצות אשר על הגופים המוסדיים לשקול לדרוש את קיומן במסגרת תנאי אגרות החוב. החל מינואר 2013 מוחלות הוראות חוזר הוראות לעניין השקעת גופים מוסדיים באגרות חוב לא ממשלתיות על אגרות חוב של מבטחים ובנקים.

8.3.4 השקעות מנוהלות

8.3.4.1 ענף ביטוח חיים - תיק נכסים תלוי תשואה (*)

שיעור מסך הנכסים	באלפי ש"ח	סעיף השקעה
32%	4,408,305	אג"ח סחירות
11%	1,471,389	אג"ח לא סחירות
27%	3,752,295	מניות ואופציות (כולל תעודות סל ו-ETF)
5%	619,096	מזומנים ושוי מזומנים
5%	734,379	פקדונות
6%	877,779	קרנות השקעה
14%	1,909,339	הלוואות, חייבים ואחרים
(0%)	(23,635)	התחייבויות בגין חוזים עתידיים
100%	13,748,947	סה"כ כללי

(*) כוללים גם נכסים בסך של 58,877 אלפי ביטוח הבריאות תלוי תשואה.

8.3.5 פעילויות השקעה מהותיות

8.3.5.1 לחברה השקעות במספר חברות בנות, אשר המהותיות שבהן הינן:

שומרה חברה לביטוח - החברה השקיעה סך של כ- 36 מיליוני ש"ח כנגד שטרי הון, המהווים הון משני בשומרה. לאחר תאריך המאזן, ביום 31 בינואר 2013, חילקה החברה את מלוא השקעתה במניות שומרה ביטוח בצירוף שטרי הון שהנפיקה לה שומרה ביטוח, כדיבדנד בעין לחברה האם, מנורה מבטחים החזקות.

ארנון את ויינשטוק - החברה העמידה הלוואות בעלים לארנון את ויינשטוק בסך של כ- 29 מיליוני ש"ח לצורך מימון פעילותה, וכן לרכישת פעילות ארנון את ויינשטוק.

מנורה נכסים והשקעות - חברה העמידה הלוואות בעלים למנורה נכסים והשקעות, לצורך רכישת נכסי נדל"ן ובהם משרדי החברה בסך של כ- 142 מיליוני ש"ח.

8.3.5.2 הלוואות מיוחדות

החברה העמידה הלוואות ללקוחות (להלן בסעיף זה: "הלווים"), במהלך התקופה שבין אוקטובר 2004 עד מרס 2007, ללא בטחונות במועד העמדת הלוואות, כנגד שיעבוד פוליסות ביטוח חיים שהופקו על ידי החברה לטובת הלווים בסמוך למועד העמדת הלוואות. הלווים הופנו לחברה על ידי סוכנים. סך יתרת הלוואות כאמור בקבוצה, נכון ליום 31 בדצמבר 2012, עמד על כ- 77.7 מיליוני ש"ח. ערכי הפדיון של הפוליסות ששועבדו כאמור כנגד העמדת הלוואות, נכון ליום 31 בדצמבר 2012, הינם בסך של כ- 5.6 מיליוני ש"ח. כנגד הלוואות כאמור בוצעה הפרשה לחובות מסופקים בדוחות הכספיים של החברה, בסך של כ- 57.8 מיליוני ש"ח. יצוין, כי כחלק מהסדרי גביית הלוואות, נחתמו הסכמי הלוואה חדשים עם מנורה מבטחים החזקות ששימשו בעיקר לפירעון הלוואות שניתנו במקור על ידי החברה.

8.3.6 השקעות כספי המבוטחים והרווחיות הנזקפת לחברה מהם

השקעות בענפי ביטוח חיים נועדו לכסות את התחייבויות המבטח כלפי המבוטחים, כפי שהן מוערכות על ידי האקטואר הממונה.

תקנות דרכי השקעה, כוללות הוראות בדבר כללי השקעה של נכסים המוחזקים כנגד ההתחייבויות השונות וכן כללים לעניין דרכי ניהול השקעות המבטח.

8.3.6.1 ביטוח חיים

עיקר עתודות ביטוח חיים נובעות ממרכיב החיסכון אשר נצבר בפוליסות והתחייבויות לתשלום גמלא. קיימת עתודה גם לתשלומי תביעות ריסק (מוות, אי-כושר עבודה, סיעודי וכדו') אשר בחלקן צמודות מדד ובחלקן צמודות לתשואות המושגות עבור הפוליסות המשתתפות ברווחים, כמפורט להלן.

ביטוח חיים צמוד (פוליסות מבטיחות תשואה)

עד וכולל 1990 הונפקו על ידי החברה פוליסות ביטוח אשר העניקו למבוטח תשואה או ערכי פדיון מובטחים. בכדי לעמוד בהתחייבויות אלו, נחתמו בין החברה וחברות הביטוח האחרות במשק לבין ממשלת ישראל הסכמי השקעה המכונים "הסכמי ח"ץ" (חיים צמוד) המסדירים את השקעות עתודות הביטוח כאמור באג"ח מיוחדות המונפקות על ידי מדינת ישראל (להלן: "איגרות חוב מיועדות").

איגרות החוב הנ"ל נושאות ריבית צמודה בשיעור שהלך ופחת עם השנים מ- 6.2% ל-4%. התשואה למבוטח נגזרה מריבית איגרות החוב המיועדות, בניכוי מרווח למבטח. אגרות החוב מכוח הסכמי ח"ץ, הונפקו כנגד חלק עיקרי מעתודות הביטוח שנצברו בפוליסות האמורות, כאשר יתרת עתודות הביטוח הושקעו בהשקעות חופשיות בשוק ההון. בשל הבטחת תשואה או ערכי פדיון למבוטח בפוליסות אלו, סיכוני ההשקעות החופשיות חלות על המבטח. במהלך השנים עד סוף 2001, פדתה החברה בהתאם להסדר עם משרד האוצר, חלק מאיגרות החוב המיועדות והמירה אותן להשקעות בנכסים בעלי תשואה עודפת. סך ההשקעות החילופיות (השקעות חופשיות במקום איגרות חוב מיועדות), הסתכם ליום 31 בדצמבר 2012 לסך של כ- 1,021 מיליוני ש"ח.

ביטוח חיים תלוי תשואה

החל מינואר 1991 הנפיקה החברה פוליסות משתתפות ברווחי השקעה. בפוליסות שנמכרו עד ליום 31 בדצמבר 2003 התשואה למבוטחים נקבעת לפי שיעור התשואה המושגת בפועל על ההשקעות, בניכוי דמי ניהול קבועים

גובה 0.6% מהצבירה (0.05% לחודש) ודמי ניהול משתנים בגובה 15% מהרווחים הריאליים שהושגו.

החל משנת 2004, החברה מוכרת פוליסות בהן נגבים דמי ניהול קבועים מהצבירה בלבד וכן דמי ניהול מההפקדות השוטפות. שיעור דמי הניהול הינו עד 2% מהצבירה ו/או עד 13% מההפקדות בהתאם למסלולים הקבועים בפוליסות. החל משנת 2013 נכנסה לתוקף הרפורמה בדמי הניהול אשר עיקרה הפחתת התקרה לגביית דמי ניהול מהצבירה בידי מבטחים וחברות מנהלות של קופות גמל לשיעור של 1.1% בשנת 2013 ו- 1.05%, החל משנת 2014 וכן הגבלת תקרת דמי הניהול מההפקדות לשיעור של עד 4%. לפרטים נוספים לעניין רפורמת דמי הניהול ראה סעיף 3.1.1.3 לעיל.

הפוליסות כאמור לעיל מכונות פוליסות תלויות תשואה, היינו, פוליסות שבהן כספי החיסכון מושקעים באפיקי השקעות שונים. הרווחים שנובעים מהשקעות אלו נזקפים על מרכיב החיסכון בפוליסה. בפוליסות מעורב (מסורתית) כמפורט בסעיף 3.2.1 לעיל, כאשר ההשקעות מניבות תשואות חיוביות, מתווסף בונוס לסכום הביטוח או ערך הפדיון, או לחילופין כאשר הן מניבות תשואות שליליות - המבוטח משלם פרמיה נוספת ("מאלוס") לשמירת סכום הביטוח או ערך הפדיון. כאשר המאלוס עולה על שיעור הנקוב בפוליסה ניתנת למבוטח האפשרות לוותר על תוספת התשלום תוך הקטנת סכום הביטוח/ערך הפדיון בהתאמה. בפוליסות מסוג "עדיף" כמפורט בסעיף 3.2.1 לעיל, מנגנון זה אינו קיים בדרך כלל. יובהר, כי דמי הניהול המשתנים (בפוליסות שהונפקו עד 2003) נגבים על תשואה ריאלית בלבד באופן שבו אם וככל שנוצרים הפסדים ריאליים (על בסיס שנתי), מנועה החברה מלגבות דמי ניהול משתנים עד לכיסוי ההפסד הריאלי. אם נוצרים הפסדים ריאליים במהלך השנה, לאחר שכבר נזקפו דמי ניהול כאמור בגין אותה השנה, החברה נדרשת לבטל את זקיפת החיוב בדמי הניהול המשתנים. יצוין, כי הפסדים ריאליים עשויים לנבוע מעליית מדד המחירים לצרכן (אינפלציה) ו/או הפסדים מהשקעות בניירות ערך ו/או שילוב ביניהם.

בשנת 2011 התשואה הריאלית על תיק ההשקעות הייתה שלילית ולפיכך לא ניתן היה לגבות דמי ניהול משתנים כאמור עד אשר ההפסד הריאלי הנ"ל יוחזר. בפועל, ובעקבות כיסוי ההפסד הריאלי שנוצר כאמור, החלה החברה לגבות דמי ניהול משתנים במהלך הרבעון האחרון של שנת 2012. לפירוט הנכסים וההתחייבויות בביטוח חיים ראה באור 3 לדוחות הכספיים.

8.4 ביטוח משנה

8.4.1 כללי

ביטוחי המשנה של הקבוצה בתחום הביטוח הכללי, נערכים על בסיס שנתי עם מבטחי משנה שונים. ביטוחי משנה בתחומי החיים והבריאות נערכים על בסיס רב-שנתי עם אפשרות ביטול בהודעה מראש, לגבי פוליסות חדשות על ידי אחד הצדדים. חוזי ביטוח קטסטרופות בביטוח חיים נערכים על בסיס שנתי עם מבטח משנה וסינדיקטים של לוידיס. ביטוחי המשנה נועדו לשם גידור הסיכונים הביטוחיים של הקבוצה באמצעות העברת חלקם למבטחי המשנה, תוך הקטנת חשיפת הקבוצה בהתאמה. עם זאת, אין בהעברת הסיכון כאמור כדי לשחרר את הקבוצה ממלוא מחויבויותיה כלפי מבטחיה. לקבוצה אין תלות במבטח משנה מסוים כלשהו. בביטוח משנה משולמת פרמיה למבטחי המשנה ובתמורה מבטחי המשנה משתתפים בחלקם בתשלומי תביעות, וכן משלמים עמלות למבטח, בחוזים מסוימים, לפי העניין.

בחלק מההסכמים גובה העמלה תלוי ברווחים בשנה או בשנים האחרונות, בהתאם לתנאים שנקבעו בחוזה.

בחלק מהענפים שייר הקבוצה מכוסה בביטוח עודף הפסדים כנגד קטסטרופה (Excess Of Loss).

ביטוח המשנה לסוגיו מוצג בדוחות הכספיים בסעיפי הפרמיה, התביעות המשולמות והתלויות, העמלות, עתודות הביטוח וסכומים לקבל והתחייבויות אחרות.

8.4.2 תיאור סוגי חוזי ביטוח המשנה העיקריים ותיאור תמציתי של הכיסוי בגין כל מוצר עיקרי בתחומי הפעילות השונים:

בכל אחד מהענפים מותאם כיסוי ביטוח המשנה הנרכש למדיניות העסקית של הקבוצה ולאופי הסיכון ורמתו.

ההבחנה הבסיסית בסוגי ביטוח המשנה היא בין ביטוח משנה חוזי (יחסי או לא יחסי), שהינו ביטוח משנה הנערך עבור ענף או סוג ביטוח בהתאם לתנאי החוזה (Treaty) לבין ביטוח משנה פקולטטיבי, שהינו ביטוח משנה הנערך עבור עסקים ספציפיים או פוליסה בודדת. הביטוח היחסי מחלק את הסיכון באופן יחסי בין חברת הביטוח למבטחי המשנה, ואילו הביטוח הלא יחסי, מגן על החברה מפני תביעות העוברות את השייר העצמי שקבעה לעצמה.

פירוט הסכמי ההתקשרות בביטוח משנה חוזי עם מבטחי המשנה מועברים בכל שנה למפקח.

8.4.3 סוגי הכיסויים השונים המקובלים בענף הביטוח בכלל ובקבוצה בפרט הינם:

ביטוחי משנה יחסיים - הכוללים ביטוחי מכסה (Quota Share) וביטוחי מותר (Surplus). בביטוחי משנה יחסיים, מעבירה הקבוצה למבטח המשנה שיעור מסוים מסכום הפרמיה מכל פוליסה או כיסוי שמכוסה תחת החוזה, ומקבלת בתמורה ממבטח המשנה שיעור זה מסכום כל תביעה בגין הפוליסה או כיסוי הנ"ל, וכן עמלה. בביטוחי מכסה שיעור זה הינו קבוע לכל הפוליסות בענף המבוטח, ובביטוחי מותר שיעור זה משתנה על בסיס סכום הביטוח בהתאם לכל פוליסה או כיסוי.

ביטוחי משנה לא יחסיים כולל ביטוח מסוג עודף הפסדים (Excess of loss) - ביטוח עודף הפסדים הוא ביטוח המכסה תביעות או אירועים מעל לסכום מסוים המוגדר מראש, דהיינו, תביעה בודדת גבוהה או אירוע בו מעורבים מספר סיכונים שהצטברותם מעל הסכום המוסכם משולמת על ידי מבטח המשנה עד לגובה סכום התקרה המוסכמת. מאידך, תביעה הנמוכה מהסכום שהוגדר מראש תשולם על ידי חברת הביטוח באופן בלעדי.

ביטוח משנה פקולטטיבי - ביטוחי משנה פקולטטיביים נערכים לכיסוי סיכונים מיוחדים הגלומים בפוליסות ספציפיות. בדרך כלל מבטחים עסקים בביטוח מסוג זה כאשר סכום הביטוח עולה בהיקפו על קיבולת חוזי ביטוחי המשנה האוטומטיים של הקבוצה, או כאשר הסיכון מוחרג מהחוזה עם מבטח המשנה.

ביטוח משנה יחסי רב ענפי ("Multi-Line") - הקבוצה התקשרה לקראת שנת 2009 בהסכם ביטוח משנה יחסי (25%) על שייר החברה במרבית ענפי הביטוח הכללי עם מבטח משנה (Swiss-Re). ייחודיות ההסכם הוא בתחולתו על מספר ענפים בו-זמנית. ההסכם האמור חודש בשנת 2010 למשך שנתיים נוספות ולאחר מכן, בסוף שנת 2011, חודש לשנתיים נוספות, קרי- עד סוף שנת 2013.

8.4.4 תיאור ההסכמים העיקריים לתשלומי עמלות המתקבלות ממבטחי משנה

בחוזי ביטוח משנה לא יחסיים הקבוצה איננה מקבלת, בדרך כלל, עמלות ממבטחי המשנה. בחוזי ביטוח יחסיים וכן בהסכמי ביטוח פקולטטיביים, הקבוצה מקבלת עמלות ממבטחי המשנה בשיעור מוסכם ו/או בהתאם לתוצאות הביטוחיות, לפי העניין.

8.4.5 מדיניות החשיפה למבטחי משנה

8.4.5.1 ביטוח כללי

מדיניות החשיפה של הקבוצה באה להבטיח, באמצעות שימוש בכלי העברת סיכונים שונים, את המטרות העיקריות הבאות:

1. שמירה על יחס בין החשיפה בשייר לבין ההון העצמי.
2. מיצוע תנודות התוצאות החיתומיות בשייר.
3. העברת סיכונים חריגים למבטחי משנה.

סוג הסיכונים המועברים למבטחי המשנה ואופן העברתם נקבעים על פי ניתוח אופי הסיכון ויעילות העברתו למבטח המשנה, בהתבסס על ניסיון העבר ומודלים כלכליים פנימיים.

ההתקשרות עם מבטח המשנה נקבעת לפי איכות השירות הניתן על ידי מבטח המשנה, משך ואיכות היחסים בין החברות ואופי ההתקשרות (שירות או דרך מתווכים). בתחום הביטוח האלמנטרי הקבוצה מתקשרת עם מספר רב של מבטחי משנה על מנת למנוע תלות במבטח משנה בודד ולפזר את סיכון האשראי הגלום בהתקשרות שכזו.

על מנת למזער את סיכון האשראי, מהווה חוסן מבטח המשנה קריטריון מרכזי בהחלטה על ההתקשרות. מדיניות ההתקשרות של החברה בכל הנוגע לדירוג הבינלאומי של מבטחי משנה נבחנת ומאושרת מדי שנה. מדיניות ההתקשרות נכון למועד הדוח הינה כדלקמן:

ענפי זנב קצר - לא תבוצע התקשרות עם מבטח משנה שדירוגו פחות מ- A- לפי S&P או לפי דירוג דומה מסוכנויות אחרות למעט אישורים מיוחדים בגין נסיבות ספציפיות.

ענפי זנב ארוך - לא תבוצע התקשרות עם מבטח משנה שדירוגו פחות מ- A לפי S&P או לפי דירוג דומה מסוכנויות אחרות, למעט אישורים מיוחדים בגין נסיבות ספציפיות.

בנוסף, בהתאם להוראות הפיקוח, קובע דירקטוריון המבטח, אחת לשנה, מסגרת חשיפה מרבית למבטחי משנה. מסגרת החשיפה הנ"ל מבוססת על דירוג האשראי הבינלאומי של מבטח המשנה, וקובעת מסגרות חשיפה למבטח, הן ברמת ההסכם הבודד והן ברמת כלל החוזים.

סך החשיפה למבטח משנה בביטוח רעידת אדמה, לאחר MPL (כמוגדר בסעיף זה להלן) בכל אחד מן המבטחים בקבוצה, לא יעלה על 250 מיליון דולר למבטח משנה בודד בכלל החוזים (TREATY), ובתנאי שמבטח זה מדורג בקבוצת AA ומעלה.

8.4.5.2 חשיפה לרעידת אדמה

חשיפת מבטחי המשנה לסיכון רעידת האדמה מורכבת מהסיכונים המועברים אליהם במסגרת חוזה הרכוש היחסיים, בהם מבטח המשנה משתתף בחלק יחסי מן הסיכון. החשיפה הזו מוגבלת בסכום מקסימום לאירוע (EVENT LIMIT).

עבור סיכון רעידת האדמה שאינו במסגרת חוזה ביטוח המשנה היחסיים רוכשת הקבוצה הגנה בחוזה "עודף הפסדים" (EXCESS OF LOSS) בשכבות שונות. תקרת הכיסוי מקבילה לגבול ה-MPL אותו בוחרת החברה לרכוש. ה-MPL (Maximum Probable Loss) מייצג את מקסימום הנזק הצפוי להיגרם לחברה כתוצאה מאירוע בודד. מכיוון שסיכון רעידת האדמה, הוא הסיכון המרכזי בישראל, מפוזר על פני שטח גיאוגרפי רחב, ה-MPL מייצג ממוצע שמרני של הנזק הצפוי במקרה קטסטרופה. הקבוצה קובעת MPL שמרני, תוך לקיחת שולי ביטחון נוספים, לכל סוג סיכון, בהתבסס על התפלגות התיק של החברה, ותוך שימוש במודלים בין-לאומיים.

בשנת 2012 התבססה הקבוצה לצורך הגנות לרעידת אדמה, על MPL ממוצע של 2%.

סכומי החשיפה לרעידת אדמה המכוסים בביטוח משנה יחסי, עמדו בשנת 2012, נכון למועד הדוח, על כ- 101 מיליארדי ש"ח, בעוד שהסכומים המכוסים בביטוח משנה לא יחסי הממוצעים, נכון למועד הדוח, עומדים על כ- 88 מיליארדי ש"ח. כאמור, הסכמי ביטוח המשנה של החברה אינם מגנים על הסכומים המלאים אלא מבוססים על הערכות סיכון שמרניות של נזק מקסימאלי פוטנציאלי.

מבטחי המשנה שחלקם מסך החשיפה לרעידת אדמה עולה על 10% הינם, EVEREST RE, SWISS RE וזאת נכון למועד הדוח.

8.4.5.3 להלן ריכוז תוצאות ביטוח משנה בביטוח כללי לפי תחומי פעילות:

רכב חובה			רכב רכוש			
2010	2011	2012	2010	2011	2012	
112,036	14,407	17,970	233,497	163,683	181,042	פרמיות ביטוח משנה רווח (הפסד) למבטחי המשנה
(9,734)	(15,244)	67	(4,529)	14,748	(2,889)	

ענף ביטוח חבויות			ענף ביטוח רכוש			
2010	2011	2012	2010	2011	2012	
113,859	97,660	118,837	296,756	315,208	349,813	פרמיות ביטוח משנה רווח (הפסד) למבטחי המשנה
4,631	(45,127)	(36,066)	(19,518)	(48,107)	(59,360)	

סה"כ			
2010	2011	2012	
756,148	590,958	667,662	פרמיות ביטוח משנה הפסד למבטחי המשנה
(29,150)	(93,730)	(98,247)	

פירוט שאר ענפי רכוש לפי סוגי פרמיות			
2010	2011	2012	
203,775	211,852	219,975	פרמיות ביטוח משנה - יחסי
3,983	5,829	14,175	פרמיות ביטוח משנה- לא יחסי
88,998	97,527	115,662	פרמיות ביטוח משנה- רעידת אדמה
296,756	315,208	349,813	סה"כ פרמיות ביטוח משנה

8.4.5.4 ביטוח חיים

במהלך שנת 2012, בהתאם למדיניות החשיפה של החברה, התקשרויות החברה הינן עם מבטחי משנה בדירוג איכותי בינלאומי של A- ומעלה לפי S&P, כאשר מקסימום הצטרפות החברה בחוזה מוגבל בהתאם לדירוג שנקבע על ידי דירקטוריון החברה, כאשר היקף החשיפה המרבי למבטח משנה בודד לא יעלה על 50% מסך הפרמיה באותו הסכם כולל שייר החברה.

8.4.5.5 ביטוח בריאות

בהתאם למדיניות החשיפה של החברה, התקשרויות החברה הינן עם מבטחי משנה בדירוג איכותי בינלאומי של A- ומעלה, לפי S&P. אחוזי ביטוח משנה בכל הסכם תלויים במידת הסיכון של ההסכם ושיקולים מסחריים בהתאם למדיניות שאישר הדירקטוריון. החברה לא רכשה בשנת 2012 ביטוח משנה למקרה קטסטרופה בבריאות. לפרטים בדבר החלפת מבטח משנה בשנת הדוח, ראה סעיף 2.2. לדוח הדירקטוריון ובאור 41 לדוח הכספי.

8.5 ספקים ונותני שירותים

במערכות המידע המשמשות את חברות הקבוצה, ספקי החומרה העיקריים של הקבוצה הינם חברת IBM המספקת את שרתי היישומים המרכזיים ופלטפורמות אחסון וחברת EMC המספקת חלק ניכר מפלטפורמת האחסון (Storage). בנוסף שומרה, חברה בת של החברה, קשורה עם מספר ספקי חומרה ותוכנה הן לרכישת מוצרים חדשים והן לתחזוקה שוטפת של מערכותיה. כאשר הספקים העיקריים לתחזוקת התוכנה של המערכת הביטוחית הינם "קומטק בע"מ", אשר הינו בית תוכנה המספק שירותים אלה לשומרה כמו גם לחברות ביטוח נוספות ו"דורטל בע"מ" שהינה חברה לתמיכה בתוכנות השונות בהן משתמשת שומרה באופן שוטף. באם ייווצר צורך לעבור לספקי תוכנה אחרים, יתכן והדבר יהיה כרוך בתוספת עלות מהותית.

בתחום שירותי המחשב, לקבוצה התקשרויות עם מספר ספקים המתמחים בתחומים שונים הרלבנטיים לפעילות הקבוצה ובפרט בתחום ביטוח חיים, אשר הפסקת מתן שירותים על ידי מי מהם, אם וככל שתהא, תהיה כרוכה בהשקעת משאבים כלכליים מסוימים ותשומות זמן להתארגנות הקבוצה, באמצעות ספק חליפי אחר.

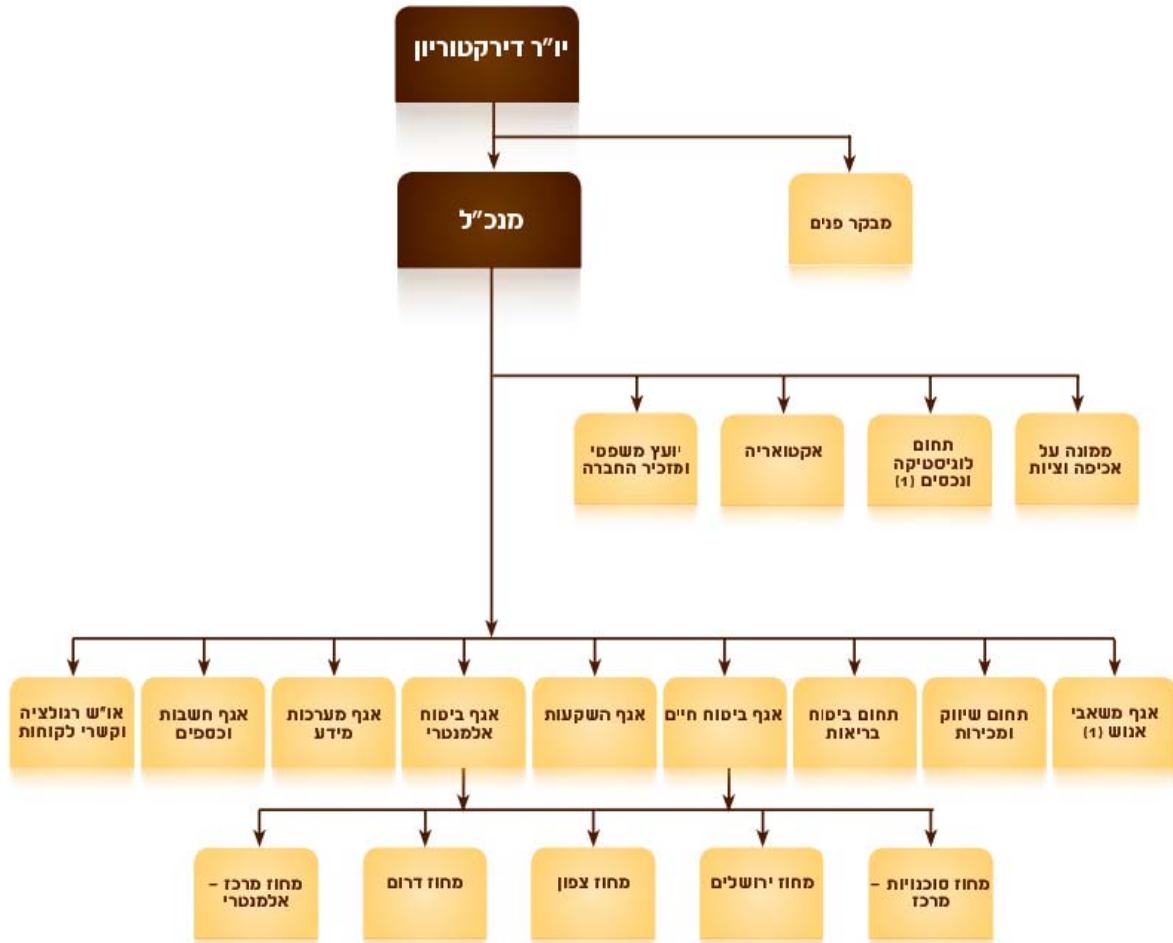
כמו כן, רוכשת הקבוצה שירותים מספקים שונים, ביניהם ספקי ציוד ותחזוקה, ספקי שירותים משפטיים, שמאים ומעריכי נזקים וחוקרים.

לקבוצה אין תלות בספק כלשהו, באיזה מתחומי פעילותה, למעט בכל הנוגע להתקשרותה עם חברת סאפיינס כמפורט בסעיף 3.8 לעיל.

8.6 הון אנושי

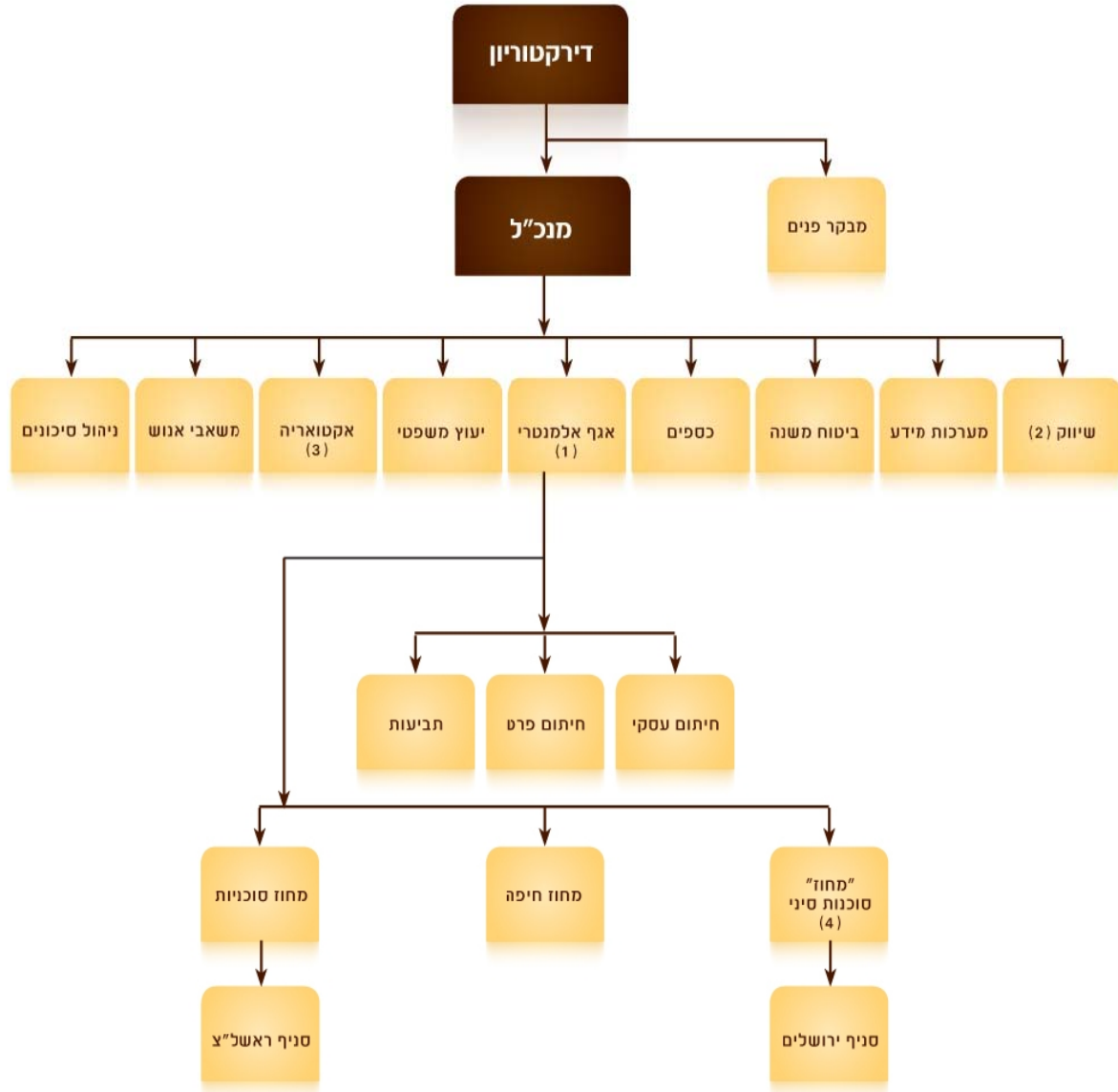
8.6.1 להלן המבנה הארגוני של הקבוצה למועד הדוח

מבנה ארגוני של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

1. החל מחודש פברואר 2012, שונה שמו של אגף משאבי אנוש ל"אגף משאבי אנוש", ותחום לוגיסטיקה ונכסים הופרד מאגף זה, והוכפף ישירות למנכ"ל.

שומרה חברה לביטוח בע"מ

1. מכהן גם כמנכ"ל.
2. מנהל המחלקה מכהן גם כמנהל מחוז המרכז.
3. בחברה מכהנים שני אקטוארים ממונים: אקטואר ממונה ביטוח כללי היו עובד של החברה ואקטואר ממונה בביטוח רכב חובה בלבד היו עובד מנורה מבטחים.
4. חברת - בת הפועלת כבוחק של מספר חברות ביטוח ובעלת היקף פעילות מהותי בשומרה.

8.6.2 מצבת העובדים

בקבוצה מועסקים עובדים על פי הפירוט שלהלן:

31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	
16	17	11	הנהלת הקבוצה
			חיסכון ארוך טווח
			ביטוח חיים
455	477	494	ביטוח כללי
483	513	523	ביטוח בריאות
21	47	65	עובדי סוכנויות ביטוח
87	115	124	יחידות מטה ושירות כלל חברתיות (משאבי ארגון, מערכות מידע, אקטואריה, כספים, קשרי לקוחות ועוד)
470	598	632	
1,532	1,767	1,849	סה"כ

נכון למועד הדוח, אין לקבוצה תלות בעובד כלשהו.

בנוסף לנתונים כמפורט בטבלה לעיל, הקבוצה מקבלת שירותי מיקור חוץ מספקי התוכנה לצורך פיתוח תוכנות של הקבוצה, אשר חלק משמעותי מעובדיהם ממוקמים במשרדי הקבוצה. נכון ליום 31 בדצמבר 2012, קיבלה החברה שירותים מ-201 עובדים של ספקים חיצוניים, וזאת לעומת 245 עובדים ליום 31 בדצמבר 2011, רובם נותני שירותים לאגף מערכות מידע. השינוי נובע בעיקר מהעובדה שבמהלך 2012 נקלטו חלק מעובדי הקבלן כעובדי חברה.

8.6.3 שינויים מהותיים במצבת העובדים ובמבנה הארגוני

בהמשך למגמת הגידול בפעילות הקבוצה, נכון ליום 31 בדצמבר 2012, גדלה מצבת העובדים בקבוצה בכ-157 עובדים, גידול של כ-7%, וזאת בעקבות צרכים עסקיים של החברה, כולל צרכי פיתוח ושיפור מערכות המידע של הקבוצה, העברת עובדי קבלן להעסקה כעובדי חברה, שיפור השירות ללקוחות הקבוצה ולצורך התמודדות עם דרישות רגולטוריות. כמו כן, הוקם תחום חדש - תחום המשפחה וחל גידול בתחום העסקים בביטוח כללי. עיקרו של הגידול בתחום הבריאות נובע משינוי ארגוני בו הועברו מספר יחידות מאגף ביטוח כללי לתחום הבריאות.

8.6.4 הדרכה ופיתוח ארגוני

הקבוצה משקיעה משאבים רבים בהדרכות מקצועיות לעובדים ולסוכנים בהתאם לצרכים העסקיים והוראות רגולטוריות. מערך ההדרכה לעובדים ולסוכנים כולל הכשרות מקצועיות, הכשרות ניהוליות והתנהגותיות, ייעוץ ארגוני ואישי למנהלים וזאת, על מנת לפתח רמה מקצועית גבוהה בנושאים מגוונים כגון: דרישות רגולטוריות, תכניות ביטוח חדשות, הדרכות בתחום ביטוח חיים, המיסוי והפיננסים ומתן שירות.

בנוסף, החברה פעלה ופועלת להכשרת עובדים בתחומי ביטוח חיים לצורך קבלת רישיון משוק פנסיוני בהתאם להנחיות המפקח.

8.6.5 הטבות וטיבם של חוזי העסקה

חלק מהעובדים הוותיקים בחברה, מועסקים על פי הסדר עבודה שהוראותיו נקבעו בעבר בין הנהלת החברה לבין נציגות העובדים, ובו מעוגנים כל תנאי העסקה, ובכללם מרכיבי שכר ברוטו לחודש, משכורת 13, ביטוח מנהלים, קרן השתלמות, והטבות נוספות על פי קריטריונים, כגון: רכב צמוד, טלפון סלולארי, השתתפות בעלות גני ילדים, ספרות מקצועית, הוצאות אש"ל. בנוסף, זכאים עובדי הקבוצה לקבל הלוואות בהתאם לנוהל שנקבע לעניין זה. חלק מהעובדים מועסקים בחברה בהסכמי עבודה אישיים אשר לגבי מרביתם הסכמי העסקה האישיים מכילים את מרבית הנושאים הכלולים בהסדר העבודה דלעיל. החל מחודש נובמבר 2011, הוחלה בחברה מדיניות העסקה חדשה לעובדים חדשים אשר איננה כוללת תשלום משכורת 13,

הפרשה לקרן השתלמות, ספרות מקצועית, השתתפות בעלות גני ילדים ותנאים סוציאליים ונלווים אחרים. יובהר, כי תנאי ההעסקה החדשים כאמור הינם בהתאם להוראות הדין.

בנוסף, קיימים בקבוצה עובדים אשר עיסוקם במכירות, ובכלל זה מפקחי רכישה בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, אשר מועסקים באמצעות הסכם עבודה אישי המבוסס על שכר יסוד ועמלות מכירה. בנוסף, קיימים עובדים, בעיקר בתחום השיווק, המועסקים במשותף על ידי מספר חברות בקבוצה.

הקבוצה עורכת דיוני שכר בהתאם להחלטת הנהלת הקבוצה ומבצעת תהליכי הערכה שנתית לעובדים על ידי הממונים עליהם.

על עובדי הקבוצה, לא חלים הסכמים קיבוציים, למעט הוראות הסכמים קיבוציים החלים מכח צווי הרחבה על כלל העובדים והמעבידים בישראל.

8.6.6 נושאי משרה ועובדי ההנהלה הבכירה

ההנהלה הבכירה מועסקת בקבוצה על פי חוזי העסקה אישיים. חוזי ההעסקה כוללים, בין היתר, מרכיבי שכר ברוטו, הוצאות אש"ל, משכורת 13 (בחלק מהחברות), מענק שנתי (באישור האורגנים המוסמכים), רכב צמוד או לחילופין החזר הוצאות רכב, טלפון סלולארי והפרשות סוציאליות וקרן השתלמות, כמקובל במשק. לאור תיקון 16 לחוק החברות, בוטלה בחברה ועדת התגמול, תוך קביעה כי עסקאות עם בעלי עניין ובפרט עסקאות הנוגעות לתנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה ומדיניות תגמול של נושאי משרה ידונו ויאשרו, לפי העניין, בוועדת הביקורת, בהתאם להוראות הדין.

נושאי משרה במנורה ביטוח ובגופים המוסדיים בקבוצה מתוגמלים בהתאם להנחיות המפקח בעניין מדיניות תגמול נושאי משרה בגופים מוסדיים (לפירוט מדיניות התגמול בחברה ראה סעיף 8.6.8 להלן ולעניין התגמול בשנת 2012 ראה סעיף 6 לפרק פרטים נוספים להלן).

בחודש פברואר 2012, בחנה מנורה ביטוח מחדש את הסיווג של מנהליה כ"נושאי משרה" על פי חוק החברות, ובהסתמך על חוות דעת משפטית בנושא, הוחלט על כך שמנהלים הנושאים בתואר "סמנכ"ל" ואשר אינם כפופים בפועל למנכ"ל, אינם נכללים עוד בגדר מי שהחברה רואה בו "נושא משרה" על פי חוק החברות, וזאת גם לאור בחינה של התוכן והמהות שנלווים לתפקידים שבהם מכהנים אותם מנהלים. בהתאם, סווגו כ"נושאי משרה" מנהלים אשר ממלאים תפקידים אשר על פי מהותם ותוכנם, מחייבים כפיפות למנכ"ל או שיש לגביהם הוראות רגולציה המעידות על היותם בתפקיד, אשר מהבחינה המהותית מחייב אותם כ"נושאי משרה".

8.6.7 תגמול ליר"ר דירקטוריון החברה

לפרטים בדבר הסכם העסקה של יו"ר דירקטוריון החברה לרבות תכנית המניות שאושרה לו בשנת 2003 כפי שתוקנה בשנת 2008, ראה סעיף 6 לדוח פרטים נוספים (פרק ד' לדוחות התקופתיים) וכן באור 34(ב) לדוחות הכספיים.

8.6.8 מדיניות תגמול לנושאי משרה בחברה

בהמשך לחוזר המפקח בדבר מדיניות תגמול לנושאי משרה בגופים מוסדיים, אישר דירקטוריון החברה, לראשונה, בחודש דצמבר 2010, תכנית תגמול לנושאי משרה בחברה, וזאת לאחר קבלת המלצות מוועדת התגמול וועדת הביקורת, לפי העניין (להלן: "האורגנים המוסמכים"). תכנית התגמול כוללת ברמה העקרונית ארבעה רבדים של תגמול: (1) שכר בסיס; (2) תנאים נלווים; (3) תגמול תלוי ביצועים - בונוס; ו- (4) תגמול טווח ארוך (יחידות תגמול) (להלן: "מדיניות התגמול הכוללת"). מדיניות התגמול הוחלה החל משנת 2011 לגבי נושאי משרה אשר הוגדרו על ידי דירקטוריון החברה. בין נושאי משרה אלו לא נכללים הדירקטורים, ונושא משרה בחברה הקשור לבעל השליטה בחברה וכן, לעניין שנת 2013, נושאי המשרה המכהנים במקביל בחברה האם אשר לגביהם תוחל מדיניות התגמול כפי שתאושר בחברה האם במהלך שנת 2013, בהתאם לתיקון 20 לחוק החברות. ראה סעיף 8 לדוח פרטים נוספים (פרק ד' לדוחות תקופתיים). יצוין, כי מבלי לגרוע מהעקרונות דלעיל ולהלן, קיימת שונות בין מדיניות התגמול שנקבעה בגופים המוסדיים השונים בקבוצה.

לקראת אישור הדוחות התקופתיים לשנת 2012 אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה, מדיניות תגמול כוללת עדכנית לנושאי משרה בכירים לשנת 2013, כמפורט להלן:

מודל הבונוס תלוי הביצועים כולל שני שלבים, אשר הראשון הינו קביעת סכום הבונוס הכולל אשר יחולק בשנה מסוימת (להלן: "תקציב הבונוס") אשר בעיקרו נגזר מיעדי תכנית העבודה השנתית המאושרת, והשלב השני, הינו חלוקת תקציב הבונוס בין נושאי המשרה.

שלב א' - קביעת סל הבונוס (תקציב הבונוס)

בכל שנה, ייקבע יעד רווח ממוצע לפני מס של החברה (רווח כולל) בנטרול אירועים חריגים. יעד הרווח יקבע על ידי חישוב ממוצע משוקלל של יעד הרווח על פני 3 שנים אחרונות, כאשר בכל שנה יינתן שיעור שונה למשקל חישוב יעד הרווח (להלן: "יעד הרווח").

מדידת השגת יעד הרווח תתבצע על ידי חישוב ממוצע משוקלל של רווחי החברה, על פני שלוש שנים, כאשר לכל שנה יינתן שיעור אחר במשקל חישוב יעד הרווח.

תנאי הסף לחלוקת בונוס בשנה מסוימת הינו עמידה ביעד הרווח בשיעור של 75% לפחות. מובהר כי עד 75% מיעד הרווח לא ישולם בונוס (למעט בונוס למצטיינים בסכום מקסימלי שנקבע לעניין זה בשיעור של 65% מתקציב הבונוס לעמידה ב- 100% יעד הרווח, בכפוף לעמידה של נושא המשרה ב- 85% לפחות מיעדיו האישיים והערכת מנכ"ל, בחישוב משוקלל ובאישור האורגנים המוסמכים), כאשר מעל 75% מיעד הרווח ועד 150% ממנו, יוקצב לצורך חלוקת בונוס סך השווה לשיעור מהרווח המשוקלל לפני מס בפועל, אשר ייקבע על ידי האורגנים המוסמכים. בנוסף, החל מ- 100% מיעד הרווח, ייגזר תקציב בונוס נוסף (להלן: "תוספת הבונוס") בשיעור שנקבע כאמור מהרווח לפני מס בפועל, אשר יוענק לנושא משרה בכפוף לעמידה ברף יעדים אישיים כנ"ל, בהמלצת המנכ"ל ו/או יו"ר הדירקטוריון (לפי העניין) ובאישור האורגנים המוסמכים.

שלב ב' - חלוקת הבונוס לנושאי המשרה

על מנת לחלק את תקציב הבונוס בין נושאי המשרה, יקבע לכל נושא משרה פוטנציאל בונוס (להלן: "בונוס מטרה") עבור עמידה מדויקת (100%) ביעדים שנקבעו לו כמפורט להלן, ובונוס מקסימלי, והכל כנגזרת של מספר משכורות.

נושאי המשרה ימדדו על ביצועים ברמות מדידה שונות - החברה, האגף, היחידה וביצועים אישיים על פי הערכת מנהל, בהתאם למשקלות שנקבעו, תוך אבחנה בין מנהל עסקי לבין מנהל יחידת מטה.

לכל נושא משרה ייקבעו רמות המדידה, הרכיבים הרלוונטיים והמשקל לכל רכיב. יצוין, כי לא ייקבעו יותר מ- 5 רכיבים לנושא משרה.

הבונוס יחושב עבור כל רכיב בנפרד, כאשר לכל רכיב ייקבע סולם ציונים לפיו יחושב הבונוס. סך הבונוסים שיחושבו בגין כל אחד מהרכיבים יהווה את הבונוס הכולל.

סכומי הבונוס לא ייחשבו כחלק מן השכר ולא יבוצעו הפרשות סוציאליות בגינם.

הדירקטוריון יהיה אמון על תהליכי הפיקוח והבקרה של מדיניות התגמול, כאשר הבונוס יחושב בהתאם לעקרונות אשר אושרו כאמור ויובא לאישור המנכ"ל והאורגנים המוסמכים. בעת אישור הבונוס כאמור, יוצג מידע מפורט בנוגע לאופן חישוב תקציב הבונוס וחלוקתו לנושאי המשרה השונים.

מבלי לגרוע מהאמור, מנכ"ל ו/או יו"ר הדירקטוריון (לפי העניין) יהיו רשאים להמליץ על מענק בגין פעילות מיוחדת שאינה פעילות שוטפת/או משיקולים ארוכי טווח (כגון; שימור נושא משרה) (להלן "מענק מיוחד"), אשר לגביהם לא יחולו הוראות תכנית הבונוס תלוי הביצועים. מתן מענק מיוחד כפוף לאישור האורגנים המוסמכים. מובהר, כי מענק מיוחד ו/או תוספת הבונוס מוגבלים בתקרה.

תגמול ארוך טווח - יחידות התגמול (אופציות פאנטום)

במסגרת תוכנית התגמול הכוללת שאושרה בשנת 2010, לחלק מחברי ההנהלה שהינם נושאי משרה בחברה, יחידות תגמול בתנאים המפורטים להלן. דירקטוריון החברה יהיה מופקד על ניהול תכנית הענקת יחידות התגמול במסגרת תכנית התגמול הכוללת,

ועל כל הפעולות שתהיינה נדרשות לשם כך, לרבות קביעת זהות הניצעים, הענקת יחידות תגמול נוספות לניצעים נוספים בהתאם להוראות תכנית יחידות התגמול או בשונה מהוראותיה לגבי ניצעים ספציפיים, וכן על כל עניין אחר הדרוש לשם הסדרת ההענקות לניצעים, וכן ניהול, הבהרה ויישום תכנית הענקת יחידות התגמול.

יחידות התגמול הינן יחידות לצורך חישוב התגמול הכספי (ברוטו) המגיע לניצע במועד מימוש יחידות התגמול, בלבד, ואינן מהוות אופציות ו/או זכות כלשהי לרכוש ניירות ערך כלשהם של מי מחברות הקבוצה ו/או איזה מהזכויות הצמודות למי ממניות חברות הקבוצה.

הסכום אשר ישולם לניצע בגין מימוש איזו מבין יחידות התגמול, יחושב על פי הפרש בין מחיר המימוש של כל יחידת תגמול לבין מחיר הבסיס של כל יחידת תגמול, כשהוא מוכפל במספר יחידות התגמול הממומשות (להלן: "סכום התגמול"). מחיר הבסיס של כל יחידת תגמול יהיה ממוצע מחיר מניית החברה בבורסה 90 יום לפני מועד אישור הדירקטוריון את ההקצאה לכל ניצע. מחיר המימוש יהא מחיר הנעילה של מניית החברה בבורסה, ביום המימוש (ואם יום המימוש אינו יום מסחר, אזי ביום המסחר הראשון שלאחר יום המימוש). הסכום אשר ישולם לניצע בגין מימוש יחידות התגמול הינו סכום "ברוטו", וכל מס מכל מין וסוג שהוא אשר יחול על התשלום בגין יחידות התגמול, ו/או שהחברה תהיה חייבת לנכות על פי כל דין, יחול על הניצע.

יחידות התגמול יבשילו בשלוש מנות על פני ארבע שנים ממועד אישור הדירקטוריון את הענקת יחידות התגמול, כאשר המנה הראשונה בשיעור של 50% תובשל בחלוף שנתיים, 25% בחלוף שלוש שנים ו- 25% הנותרים בחלוף ארבע שנים. כל מנה תהא ניתנת למימוש בתוך שנה ממועד הבשלתה, כאשר לאחר חלוף המועד האחרון למימוש יחידות התגמול ביחס לכל מנה, לא יהיה הניצע זכאי לממש את יחידות התגמול מכוח אותה מנה, או לזכות כלשהי מכוחן.

בתכנית נקבעו הוראות בדבר מימוש יחידות התגמול במקרה של התפטרות, פיטורין, פרישה, סיום יחסי עובד מעביד מחמת נכות/מוות, וכן התאמות של יחידות התגמול עקב חלוקת מניות הטבה, חלוקת דיבידנד והצעת זכויות בחברה וכן בשל אירועים נוספים אשר הדירקטוריון יקבע, אם יקבע לפי ישקול דעתו, מנגנוני התאמה, לפי העניין.

8.6.9 מדיניות תגמול נושאי משרה בתחום ההשקעות

לקראת אישור הדוחות התקופתיים לשנת 2012 אישר דירקטוריון החברה מדיניות תגמול כוללת עדכנית לנושאי משרה בתחום ההשקעות לשנת 2013, תוך אימוץ מדיניות התגמול לעניין זה שאושרה לשנת 2012, ללא שינוי, וכמפורט להלן:

בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח בדבר "מדיניות תגמול של נושאי משרה בגופים המוסדיים" על הגופים המוסדיים לאשר מדיניות תגמול גם לנושאי משרה ומנהלים במערך ההשקעות.

להלן עיקרי תכנית התגמול לנושאי משרה ומנהלים בתחום ההשקעות (להלן: "המנהלים") כפי שאושרה כאמור.

המנהלים ימדדו על ביצועים ברמות מדידה שונות: הקבוצה כולה, ביצועי היחידה (אגף השקעות), ביצועים אישיים והערכת מנהל. הרכיבים בתוכנית כוללים עמידה ביעדי רווחיות של הקבוצה, עמידה ביעדי תשואה אבסולוטית של אגף ההשקעות, מיקום בהשוואה למתחרים ותשואות ביחס לבאנצ'מרק ותיק סמן. בנוסף, המנהלים נמדדים על רכיבים שאינם פיננסיים (במסגרת הערכת המנהל הוגדרו קריטריונים ספציפיים, הכוללים בקורות ועבודה על פי נהלים, ציות להוראות הדין והנחיות הרגולציה וכדו'). בכל הפרמטרים הכמותיים הבנוס מתבסס על מדידת ביצועים תלת שנתית ע"י שקלול בין ביצועי השנה האחרונה (משקל 40%) וביצועים מצטברים ב- 3 השנים האחרונות (משקל 60%).

הביצועים ייבחנו הן ביחס לרמות ביצוע והן ביחס לרמות סיכון שייקבעו מראש. החלטות ההשקעה בתחומי אגף ההשקעות כפופות למגבלות הנקבעות על ידי הדירקטוריונים וועדות ההשקעה.

הבנוס מוגבל ע"י חסם עליון (תקרת בנוס) במספר משכורות חודשיות לכל מנהל. גובה הבנוס שיחולק כפוף לאישור המנכ"ל ודירקטוריון החברה. הבנוס לכפיפי מנהלים ההשקעות יקבע על בסיס עקרונות המדידה בתוכנית למנהלים.

8.6.10 כללי

זכאים לבונוס לפי הפרקים לעיל, נושאי משרה ו/או עובדים בתחום ההשקעות אשר עבדו בחברה לפחות 6 חודשים במהלך השנה בגינה מחולק הבונוס. עובדים אשר לא עבדו שנה מלאה יהיו זכאים לבונוס באופן יחסי לתקופת עבודתם. עובד שעזב במהלך השנה לא יהיה זכאי לבונוס בגין אותה שנה, אלא במקרים חריגים באישור המנכ"ל. כמו-כן, מנהל ו/או עובד בתחום ההשקעות לא יהיה זכאי לבונוס אם הפר את הסכם העבודה, הפר חובת נאמנות כלפי החברה, עבר על הוראות הדין, מעל באמון החברה או בכספי החברה, התנהג באופן פסול ו/או שלא לפי נהלי החברה.

8.6.11 לפרטים בדבר תנאי כתבי פטור והתחייבות לשיפוי לנושאי משרה, ראה סעיף 8.1.4 בדוח פרטים נוספים (פרק ה' לדוחות התקופתיים).

8.6.12 לפרטים בדבר ביטוח אחריות נושאי משרה, ראה סעיפים 8.1.2-8.1.4 לדוח פרטים נוספים (פרק ה' לדוחות התקופתיים).

8.7 שיווק והפצה

לתיאור ערוצי השיווק וההפצה ראה פירוט בתחומים השונים.

8.7.1 מערך הסוכנים של הקבוצה

כללי

הקבוצה משווקת את פוליסות הביטוח שלה בעיקר באמצעות סוכני וסוכנויות ביטוח (להלן: "הסוכנים").

על אף התפתחותו של ענף הביטוח הישיר ממשיכה הקבוצה לפתח ולטפח את שיווק מוצריה על ידי מערך הסוכנים ובמועד הדוח נמצאת הקבוצה בקשרים עסקיים עם כ-2,000 סוכנים.

הקבוצה קשורה עם מרבית הסוכנים הן בעסקי ביטוח כללי והן בעסקי ביטוח חיים, המבצעים את המכירות של הקבוצה. הסוכנים אינם בלעדיים ורובם עובדים גם עם חברות ביטוח נוספות. קיים גרעין של סוכנים המזוהים באופן מובהק עם הקבוצה. סוכני הקבוצה פועלים לפי תעריפים והנחיות חיתום שהקבוצה מפיצה מעת לעת בתחומי הפעילות השונים.

בתחומי ביטוח כללי וביטוח חיים, הקבוצה פועלת באמצעות מחוזות המרוכזים בעיקר בארבע ערים מרכזיות בארץ (תל אביב, חיפה, ירושלים וראשון לציון), כאשר כעיקרון הסוכנים משויכים למחוזות בהתאם למיקומם הגיאוגרפי.

מערך הסוכנים בביטוח כללי

בענפי ביטוח כללי, העמלה לסוכנים משולמת, במרבית הענפים, כאחוז מפרמיה נטו שנתית וחלקם מפרמיה ברוטו שנתית. העמלה משולמת באופן חד פעמי, בפוליסות המשולמות באמצעות הוראות קבע ובכרטיסי אשראי, כאשר מתקיימת התחשבות עם הסוכן בגין ביטולי פוליסות. שיעור העמלה נקבע בחלקו על פי ענפי הביטוח השונים, לעיתים אף בהתחשב ברווחיות תיק הביטוח של הסוכן וכן בהתאם לחוזרי המפקח. שיעור העמלה משתנה מסוכן לסוכן. נכון למועד הדוח, לקבוצה אין תלות במי מסוכניה וכן לקבוצה אין סוכן שהיקף הפעילות עימו עולה על 10% בכל אחד מתחומי הפעילות.

מערך הסוכנים בביטוח חיים ובריאות

בביטוח חיים מפעילה הקבוצה את סוכניה באמצעות מערך מחוזות מכירה ושירות כנזכר לעיל. במסגרת המחוזות פועלים מפקחי רכישה (שהינם לרוב עובדי הקבוצה), אשר מתפקידם לפקח על פעילות הסוכנים ובכלל זה ייעוץ והכוונה לסוכני הביטוח שתחת פיקוחם.

עבור שירותי התיווך של הסוכנים משולמות עמלות בשיעורים משתנים, בכסף או בשווה כסף, כאשר שיעור העמלה נקבע בחלקו על פי המוצר ובחלקו מותנה בהיקף התפוקה של הסוכן ולעיתים גם ברווחיות תיק הביטוח שלו. נכון למועד הדוח, לקבוצה אין תלות במי מסוכניה וכן אין סוכן שהיקף הפעילות עימו עולה על 10% בכל אחד מתחומי הפעילות.

לתיאור נוסף של מערך הסוכנים בביטוח חיים ותגמולם, ראה סעיף 3.5.2 לעיל.

8.7.2 שיוק ביטוח חיים וביטוח מבנה אגב מתן הלוואות לדיר

הקבוצה התקשרה עם בנקים וסוכנויות ביטוח בבעלותם למכירת פוליסות לביטוח חיים וביטוח מבנה אגב הלוואה לדיר בסניפי הבנק, בכפוף להסדרים שקבע המפקח לעניין זה.

8.7.3 סוכנויות ביטוח

נכון למועד הדוח, לקבוצה שלוש סוכנויות ביטוח בשליטתה. סוכנות להסדרים פנסיוניים (סוכנות אורות), הפעילה בתחומי ביטוח החיים וחיסכון ארוך טווח וכן בתחום ביטוח בריאות, וכן שתי סוכנויות בבעלות שומרה (סיני סוכנות לביטוח בע"מ וארנון את וינשטוק סוכנות לביטוח (1989) בע"מ) שעיסוקם בתיווך לביטוח בתחום הביטוח הכללי כמו גם בתחום הביטוח הפנסיוני¹¹.

8.8 רכוש קבוע ומתקנים

8.8.1 להלן פירוט הנכסים המשמשים לפעילות הקבוצה

משרדי הקבוצה, למעט המחוזות, סוכנות אורות ושומרה, מרוכזים בעיקר במתחם אחד ברחוב אלנבי בתל-אביב בשני מבנים צמודים בבעלותה בשטח מצטבר של כ- 12,000 מ"ר. אחד המבנים הינו בן 17 קומות ו- 3 חניונים תת קרקעיים, כאשר הקבוצה מאכלסת לצרכיה כ- 11 קומות במבנה וחלק יחסי מוסכם בחניונים. שאר המבנה בבעלות ובחזקת גורמים אחרים. בבעלות הקבוצה 2,500 מ"ר נוספים במתחם כאמור, אשר מאוכלסים מאמצע שנת 2012. המבנה כולו מנוהל באמצעות חברת ניהול, חצרון חברה להשקעות בע"מ, בבעלות משותפת (במישרין או בעקיפין), של בעלי הבניין. החניון בבניין מתופעל ומנוהל גם הוא באמצעות חברה, חניון אלנבי 115 תל-אביב בע"מ, בבעלות משותפת של בעלי הבניין כאמור.

החל משנת 2011 שוכרת החברה שטח של כ- 3,500 מ"ר, לשימוש האגף לביטוח כללי. בשנת 2012, שכרה החברה מבנה נוסף בשטח של כ- 1,600 מ"ר, עבור אגף מערכות מידע.

לחברה 4 מחוזות המצויים מחוץ למבנים הנ"ל, בהם מועסקים עובדי המחוזות. מחוז ירושלים (בשטח כולל של כ- 600 מ"ר) ממוקם במבנה הנמצא בבעלות מנורה נכסים והשקעות. מחוז ת"א, מחוז מרכז (אלמנטרי וחיים סוכנויות) נמצא, החל מסוף שנת 2012, במבנה המרכזי של הקבוצה במתחם שברחוב אלנבי (בשטח של כ- 2,500 מ"ר). מחוז דרום נמצא בראשון לציון (בשטח של כ- 1,750 מ"ר) וממוקם במבנה שהחברה שוכרת מגורם חיצוני. מחוז צפון נמצא במבנה שהחברה שוכרת מגורם חיצוני (בשטח של כ- 1,800 מ"ר) בחיפה.

בנוסף, מחזיקה הקבוצה נכסי מקרקעין אחרים בעיקר באזור המרכז (מבני משרדים וקרקעות), המושכרים בחלקם לגורמים חיצוניים.

בבעלות שומרה נדל"ן 100% מבניין משרדים בן כ- 2,000 מ"ר ("בית סיני") ברחוב הסיבים 13 פתח-תקווה. חלק מבית סיני משמש את החברה לשימושה העצמי, וחלק לשכירות חופשית. כמו כן, בבעלותה 50% מבניין משרדים בין כ- 3,000 מ"ר ("בית שומרה") ברח' הסיבים 23 פתח-תקווה. בחלק מבניין זה יושב מטה החברה וכן מחוז מרכז של החברה, ושאר הבניין מושכר בשכירות חופשית. עם רכש המחצית השנייה בבית שומרה נחתמו הסכמי שיתוף המותירים את ניהול הבית בידי שומרה נדל"ן.

בנוסף, רכשה שומרה נדל"ן, במהלך שנת 2009, נכס בחיפה המשמש את סניף חיפה של החברה וזאת בשטח כולל של כ- 250 מ"ר.

בבעלות סיני סוכנות לביטוח, זכויות בנכס המשמש כחלק ממשרדי סיני סוכנות לביטוח בפתח תקווה והיא משתמשת בו לצרכיה ומשכירה חלק ממנו לסוכנים הקשורים עמה. כמו כן, לסיני סוכנות לביטוח בעלות מלאה בנכס המשמש כמשרד בחדרה. רישום הבעלות על הנכס, על שמה במשרדי הרישום טרם בוצע, ואולם, לזכותה רשומה הערת אזהרה על הנכס.

¹¹ יצויין, כי לאחר תאריך הדוח, ביום 31 בינואר, 2013, חולקה שומרה כדיבדנד בעין לחברה האם וממועד זה, מחזיקה החברה בסוכנות ביטוח אחת בלבד - אורות.

בשנת 2011, חתמה החברה על שני הסכמי מכר לפיהם תרכוש נכס מקרקעין ברמת גן, הכולל זכויות בנייה בהיקף של כ- 35 אלפי מ"ר, תמורת כ- 159 מיליוני ש"ח, בתוספת הפרשי הצמדה למדד, מע"מ והוצאות עסקה נלוות. בכוונת החברה להקים מבנה משרדים בעיקר לשימוש עצמי ולשימוש תאגידי נוספים בקבוצה. על פי אומדן ראשוני עלות הקמת מבנה המשרדים מוערכת בכ- 285 מיליוני ש"ח נוספים.

כלי רכב בשימוש החברה

בבעלות החברה צי הרכב שבשימושה, אשר נכון ליום 31 בדצמבר 2012, עומד על כ- 325 כלי רכב לעומת כ- 308 כלי רכב בשנת 2011.

עלות הרכוש הקבוע

עלותו המופחתת של הרכוש הקבוע של כלל הקבוצה ליום 31 בדצמבר 2012 הינו כ- 413 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 357 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2011. בשנת 2012 השקיעה הקבוצה כ- 88 מיליוני ש"ח ברכוש קבוע לעומת סך של כ- 200 מיליוני ש"ח בשנת 2011. לפרטים נוספים ראה באור 7 לדוחות הכספיים.

8.9 עונתיות

8.9.1 ביטוח חיים

להלן טבלה המציגה את התפלגות הפרמיות ברוטו בתחום ביטוח החיים לפי רבעונים (באלפי ש"ח):

נתונים לשנת 2011		נתונים לשנת 2012		
%	באלפי ש"ח	%	באלפי ש"ח	
24%	404,184	24%	437,297	רבעון ראשון
24%	410,016	25%	444,202	רבעון שני
26%	436,308	24%	442,844	רבעון שלישי
26%	430,553	27%	484,146	רבעון רביעי
100%	1,681,061	100%	1,808,489	סה"כ

בדרך כלל, קיימת מגמה של גידול בדמי ביטוח ברבעון הרביעי של השנה, וזאת, בין היתר, כתוצאה מרצון המבוטחים למצות את הטבות המס המחושבות על בסיס שנתי. הגידול ברבעון האחרון של שנת 2012, נובע מהשינויים העתידיים בתחום, החל משנת 2013, כאמור בסעיף 3.1.1.5 לעיל.

8.9.2 ביטוח כללי

להלן טבלה המציגה את התפלגות הפרמיות ברוטו במגזר הביטוח הכללי לפי רבעונים (באלפי ש"ח):

נתונים לשנת 2011		נתונים לשנת 2012		
%	באלפי ש"ח	%	באלפי ש"ח	
30%	691,299	31%	773,809	רבעון ראשון
23%	528,193	23%	590,283	רבעון שני
25%	571,532	24%	613,573	רבעון שלישי
22%	519,613	22%	558,266	רבעון רביעי
100%	2,310,637	100%	2,535,931	סה"כ

בביטוח כללי הפרמיה הנרשמת ברבעון הראשון היא הגדולה ביותר, וזאת בשל נטייתם של עסקים לחדש את ביטוחיהם (רכב חובה, רכב רכוש, חבויות ורכוש) בתחילת השנה. בביטוח כללי מנגנון עתודה לסיכונים שטרם חלפו מווסת את ההשפעה של עונתיות המחזור על הרווח.

8.9.3 ביטוח בריאות

להלן טבלה המציגה את התפלגות הפרמיות ברוטו בתחום ביטוח בריאות, לפי רבעונים (באלפי ש"ח):

נתונים לשנת 2011		נתונים לשנת 2012		
%	באלפי ש"ח	%	באלפי ש"ח	
24%	89,360	25%	107,042	רבעון ראשון
23%	86,387	24%	102,313	רבעון שני
26%	95,585	25%	106,593	רבעון שלישי
27%	98,852	27%	118,895	רבעון רביעי
100%	370,184	100%	434,843	סה"כ

הגידול בפרמיות, ברבעון הרביעי, נובע מהפקת פוליסות קולקטיביות גדולות לקראת סוף השנה. מנגנון העתודה לסיכונים שטרם חלפו מווסת את ההשפעה של עונתיות המחזור על הרווח.

8.10 נכסים לא מוחשיים

בבעלות כמה מהחברות בקבוצה מספר מאגרי מידע נפרדים, מאובטחים, שנרשמו בפנקס מאגרי המידע, הנוגעים בעיקר ללקוחות, עובדי וספקי אותן החברות, לפי העניין. והכל בהתאם להוראות חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981; כמפורט בסעיף 8.2.3 לעיל.

הקבוצה מנהלת פעילות אבטחת מידע בליווי חברה חיצונית ויועצים נוספים, על מנת להבטיח הגנה נאותה למאגרי המידע הרשומים הנ"ל וכן לאוספי נתונים נוספים שאינם חייבים ברישום, וזאת בהתאם להוראות חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 והנחיות המפקח לעניין אבטחת מידע.

הקבוצה משתמשת בשמות המותג "מנורה מבטחים" ו-"שומרה". לקבוצה ישנם מספר סימני מסחר רשומים אצל רשם הפטנטים, המדגמים וסימני המסחר וביניהם - "מבטחים", "מנורה", "מנורה מבטחים", "שומרה חברה לביטוח בע"מ - משפחה ישראלית" ועוד. לפרטים בדבר נכסים לא מוחשיים ראה באור 5 בדוחות הכספיים.

8.10.1 מערכות מידע

הקבוצה משקיעה סכומים ניכרים במערכות המידע, המשמשות אותה לצורך התפעול והניהול השוטפים של עסקיה. דרישות רגולציה ושינויים עסקיים מחייבים את החברה לשדרג את מערכות המחשב, ולהתאימן לניהול השוטף של עסקיה. בשנת 2012 השקיעה החברה 170 מיליוני ש"ח בפיתוח המערכות האמורות, לעומת סך של 127 מיליוני ש"ח בשנת 2011.

מערכת "טופז"

מערכת טופז הינה מערכת מידע מרכזית לניהול ותפעול מוצרי ביטוח חיים. המערכת מיועדת לשמש ככלי המרכזי בתפעול אגף ביטוח חיים. נכון לסוף שנת 2009, החלה החברה להפיק את כלל מוצריה (למעט חריגים בודדים) באמצעות מערכת זו. הקבוצה ממשיכה בפיתוח המערכת והשקיעה סך של כ- 15 מיליוני ש"ח בשנת 2012 לעומת כ- 19 מיליוני ש"ח בשנת 2011.

לפרטים בדבר הסכם עם חברת "ספייאנס" בנוגע למערכות טופז ומערכות אחרות שפותחו בעזרת סאפיינס, ראה סעיף 3.8 לעיל.

8.10.2 אבטחת מידע

הקבוצה משקיעה משאבים רבים בתחום אבטחת המידע לשמירת מידע פרטי ורגיש שלה ושל לקוחותיה, ובכלל זה, בהתאם להוראות הדין ודרישות הרגולציה.

ההשקעה כוללת ביצוע סקרי סיכונים, סקרי אבטחה, שיפור נושא האבטחה במערכות החברה, רכישת כלים שונים לביצוע מעקב ואוטוריזציה, פרויקט הפרדת רשתות, פרויקט SIM ועוד.

סה"כ ההשקעה בנושא זה, כ- 6.9 מיליוני ש"ח בשנת 2012 וכ- 3.3 מיליוני ש"ח בשנת 2011.

8.11 הליכים משפטיים

הקבוצה הינה צד להליכים משפטיים, ובכלל זה תביעות ביטוחיות, תביעות ספקים ותביעות בנושאים שונים נוספים (בין כתובעת ובין כנתבעת), והכל במהלך העסקים הרגיל של הקבוצה. לתיאור הליכים משפטיים מהותיים, ובכלל זה תובענות ייצוגיות, ראה באור 40 לדוחות הכספיים.

8.12 מימון

הקבוצה, מממנת את פעילותה באמצעים עצמיים, באשראי בנקאי ובאשראי חוץ בנקאי.

8.12.1 הלוואות הקבוצה ושיעורי הריבית

להלן פירוט שיעור הריבית הממוצעת על הלוואות אשר אינן מיועדות לשימוש ייחודי בידי הקבוצה, בפילוח של אשראי לזמן קצר ואשראי לזמן ארוך ממקורות אשראי בנקאיים וחוץ בנקאיים אשר היו בתוקף משנת 2010 עד לשנת 2012:

שיעור ממוצע		הלוואות לזמן ארוך		הלוואות לזמן קצר		
31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2012	
6.60%	6.60%	19,088	9,682	-	-	מקורות בנקאיים צמודים
6.60%	6.60%	-	-	2,498	-	מקורות בנקאיים לא צמודים
4.75%	4.67%	1,215,483	1,135,651	-	-	מקורות אחרים
4.78%	4.68%	4.78%	4.68%	-	-	שיעור ממוצע

בעניין זה, ראה גם באור 25 לדוחות הכספיים.

לטובת החברה מוקצה מסגרת אשראי בסך כ- 3,402 מיליוני ש"ח, לעומת 3,622.7 מיליוני ש"ח בשנה הקודמת, עבור פעילות בנגזרות פיננסיות כחלק מפעילות ההשקעות השוטפת של הקבוצה. בנוסף, קיימות בתאגידים בקבוצה, נכון למועד פרסום הדוח, מסגרות לפעילות שוטפת בחשבונות בנקים שונים בהיקף של עד כ- 56 מיליוני ש"ח.

8.12.2 גיוסי הון

לחברה, חברה בת בבעלות מלאה - מנורה מבטחים גיוס הון, אשר הוקמה לצורך גיוס הון באמצעות הנפקת כתבי התחייבות אשר תמורתם תופקד במלואה בחברה, וזאת כנגד כתבי התחייבות נדחים של החברה. בשנת 2012 הקבוצה לא ביצעה גיוסי הון.

8.12.3 כתבי התחייבות נדחים המהווים הון משני בחברה

בחברה כתבי התחייבות נדחים נוספים (סחירים ולא סחירים) אשר גויסו בהנפקות פרטיות למשקיעים מוסדיים ובהנפקות ציבוריות. הסך הכולל של כתבי התחייבות הנדחים בחברה הוא 855,800 אלפי ש"ח, אשר מתוכם סך של 407,682 אלפי ש"ח המהווים הון משני נחות וסך של 201,654 המהווים הון משני מורכב.

לפרטים נוספים ראה באור 25 לדוחות הכספיים.

8.13 דירוג ודירוג אשראי

להלן דירוגי אגרות החוב של הקבוצה נכון למועד דוח זה:

כתבי ההתחייבות הנדחים של החברה (הן כתבי התחייבות אשר הונפקו על ידי החברה (סדרה 1) והן כתבי התחייבות (סדרה א'), אשר הונפקו על ידי מנורה מבטחים גיוס הון) מדורגים על ידי מדרוג בדירוג של Aa3 עם אופק יציב (דוח מעקב מעודכן מחודש דצמבר 2012).

כתבי התחייבות נדחים (סדרה ב') אשר הונפקו על ידי מנורה מבטחים גיוס הון ומוגדרים כהון משני מורכב של החברה, מדורגים על ידי מדרוג בדירוג של A1 עם אופק יציב (דוח דירוג מחודש דצמבר 2012).

לפרטים נוספים ראה סעיף 2.1 לדוח הדירקטוריון.

8.14 מיסוי

לתיאור נושא המיסוי ראה באור 22 לדוחות הכספיים.

8.15 יעדים ואסטרטגיה עסקית

המידע המובא להלן הינו מידע צופה פני עתיד, וככזה, המידע איננו וודאי לגבי העתיד, ועלול שלא להתממש, כולו או חלקו. המידע הצופה פני עתיד מבוסס על מידע הקיים בקבוצה בתאריך הדוח, וכולל הערכות של הקבוצה או כוונות שלה נכון לתאריך הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או משתמעות ממידע זה, בין היתר, בשל שינויים שיחולו בגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 10 להלן.

8.15.1 אסטרטגיה

רווחיות הקבוצה תלויה בעיקרה בתשואות שוק ההון. הדבר מקבל ביטוי בעסקי ביטוח כללי וביטוח חיים תלוי תשואה (לעניין פוליסות שהופקו עד שנת 2003) וכן בפוליסות מבטיחות תשואה וקופות גמל מבטיחות תשואה. על מנת למתן את התלות האמורה, הקבוצה שוקדת על פיתוח עוגנים עסקיים נוספים שאינם תלויים, לפחות לא באופן מובהק וישיר, בתשואות שוק ההון. כך פעלה הקבוצה בשנת 2004 לרכישת קרן הפנסיה מבטחים החדשה, אשר מעבר לחשיבותה לסינרגיה של פעילות הקבוצה בתחום המוצרים הפנסיוניים, פעילותה, וממילא תוצאותיה, אינם מושפעים באופן מובהק מתשואות שוק ההון, אלא מהכנסותיה בגין ניהול נכסי העמיתים הנגזרים מהיקף דמי הגמולים והנכסים שנצברו. בנוסף, הקבוצה פעלה ופועלת להמשך פיתוח פעילות מנורה מבטחים נדל"ן כזרוע הנדל"ן של הקבוצה. בהמשך לאמור, הקבוצה תשאף, ככל הניתן, ובהתקיים הזדמנויות מתאימות, לפתח פעילויות נוספות ולעבות פעילויות קיימות שאינן תלויות במישרין ובאופן מובהק בתשואות שוק ההון.

8.15.2 אסטרטגיה בתחום ביטוח חיים

8.15.2.1 ענף ביטוח חיים

האסטרטגיה של הקבוצה בביטוח חיים:

1. שיפור השירות ומערכות הבקרה וניהול מערכת יחסים הוגנת עם קהל לקוחות הקבוצה.
2. שמירה על רווחיות פעילות ביטוח חיים תוך מיקוד במכירת מוצרים בעלי שיעור רווח גבוה כגון פוליסות ריסק וכיסויים נוספים.
3. שימור לקוחות הקבוצה תוך צמצום היקף ביטולי פוליסות ופדיונות.
4. הרחבת נתח השוק של הקבוצה במוצרי הביטוח והחיסכון ארוך הטווח ומוצרי TOP FINANCE לכלל הלקוחות ובפרט לאוכלוסיית "הגיל השלישי".
5. פתרונות ומוצרים חדשים בתחום ביטוח החיים תוך מתן מענה מתקדם למגמות התחרות בשוק ולצרכי המבוטחים. שימור מעמדה של הקבוצה בתחום ביטוח במוצרים נלווים למשכנתא.

הפעילות שהקבוצה נוקטת כדי להשיג מטרות אלה הינה:

1. שיפור השירות ומערך היחסים עם סוכני החברה ולקוחותיה באמצעות בקרה ומדידה של תהליכי השירות, בחינה וייעול של תהליכי העבודה והטמעה אפקטיבית של מערכות מידע מתקדמות לניהול פוליסות ביטוח חיים והסכמי פנסיה.
2. מקסום הסינרגיה בין החטיבות השונות של הקבוצה למינוף מכירות חדשות בתחום, תוך שימוש ביתרונות הקבוצה בתחום הפנסיה ובניהול נכסים.
3. הרחבת מכירות ביטוח חיים על ידי גיוס סוכנים, פיתוח מוצרים חדשים, בפרט בתחום הריסק, החיסכון הטהור והגיל השלישי.
4. ביצוע מהלכים לשימור הלקוחות תוך מתן מענה לטיפול בכספים בתום תקופת הביטוח והחיסכון וטיפול שיטתי ומוסדר בחובות של לקוחות.
5. התמקצעות של הנהלת האגף לביטוח חיים על ידי גיוס כוח אדם מוביל בענף ולימוד מקצועי ושיטתי של המנהלים את מערך הידע בביטוח חיים וכן שיפור מיומנויות ניהוליות.
6. התאמת מוצר ביטוח המשכנתא לסביבת התחרות בשוק תוך שמירה על רווחיות גבוהה.

8.15.3 אסטרטגיה בביטוח כללי

בתחום הביטוח הכללי, נכון למועד הדוח, הגיעה הקבוצה לנתח שוק של כ- 14%, והיא שומרת על מעמדה כמבטח השלישי בגודלו בתחום הביטוח הכללי. המיקוד בשנת 2012 יהיה בשימור מעמדה כמבטח השלישי בגודלו בתחום הביטוח הכללי, בין היתר, תוך ניצול יכולותיה ואיכותה של שומרה והגדלת נתח השוק בעסקים גדולים. כמו כן תימשך מדיניות שיפור פיזור תיק הביטוח בין הענפים השונים ושיפור שיעור הרווחיות. צמיחת הקבוצה בתחום זה תגיע מהגדלת כמות הסוכנים העובדים עימה, תוך ניפוי סוכנים הפסדיים לאורך זמן. בתחום הטיפול בתביעות תמשיך הקבוצה להתמקד בשירות יעיל למבוטחים תוך הרחבת השימוש במערכות ממחושבות ליעול הטיפול בתביעות ובעבודה מול ספקים.

8.15.3.1 תחום פעילות ביטוח רכב חובה

בתחום זה מתכוונת הקבוצה להתמקד בפלח השוק של הנהגים המבוגרים יותר, מתוך כוונה לשמר ולשפר את הרווחיות בתחום. המודל התעריפי של הקבוצה מכוון לצורך השגת מטרה זו. ההימנעות מביטוחים קבוצתיים, בהם שיעורי הרווחיות מוטלים בספק, תימשך.

8.15.3.2 תחום פעילות ביטוח רכב רכוש

נתח השוק של הקבוצה בתחום רכב רכוש גבוה מנתח השוק הכללי שלה, ואסטרטגיית הקבוצה לשנים הבאות היא לשמור על נתח זה, תוך הקפדה ושיפור התוצאות החיתומיות.

8.15.3.3 תחום ביטוח כללי אחר

תחום פעילות ביטוח רכוש

נתח השוק של הקבוצה בתחום הרכוש נמוך מנתח השוק הכללי שלה, ואסטרטגיית הקבוצה לשנים הבאות היא להגדיל נתח זה.

הקבוצה תתמקד במקסום הגישה שלה ללקוחות, באמצעות הפתרונות השונים הקיימים בקבוצה, על מנת לצמוח בפלח שוק זה.

תחום פעילות ביטוח חבויות

ביטוחי הדירקטורים, ימשיכו להוות מוצר מרכזי בתיק ביטוח החבויות של הקבוצה, תוך מינוף התמחות הקבוצה בפלחי שוק ספציפיים בענף זה.

באשר לענפי החבויות האחרים תמשיך הקבוצה להציע פתרון ביטוחי מקיף למבוטחים, שיכלול ביטוחי רכוש וביטוחי חבויות.

8.15.4 אסטרטגיה בתחום ביטוח בריאות

היעד האסטרטגי של הקבוצה בביטוח בריאות הוא להיות שחקן משמעותי בשוק ביטוחי הבריאות הפרטיים.

הפעילות שהקבוצה נוקטת כדי להשיג יעד זה הינה:

1. פיתוח מוצרים חדשים בתחום הבריאות תוך מענה מתקדם לצרכי הלקוחות ולהתפתחויות בתחום הרפואה בארץ ובעולם.
2. התמקצעות הנהלת התחום ועובדיו על ידי גיוס כוח אדם מוביל בענף ופיתוח מקצועי וניהולי של כח האדם הקיים.
3. שיפור השירות ללקוחות ולסוכנים והעמקת הקשר עם הסוכנים
4. שיפור המקצועיות והמומחיות של הסוכנים והעובדים באמצעות הדרכות מקצועיות במהלך כל השנה.
5. הרחבת מערך המכירות על ידי גיוס סוכנים חדשים והרחבת הפעילות של סוכנים קיימים למכירות בריאות.
6. יצירת סינרגיה עם אגפים אחרים בקבוצה על מנת למנף את מוצרי הבריאות.

8.15.5 בקרה

בכוונת הקבוצה להמשיך ולהשקיע משאבים לשיפור מערך הבקרה הכולל בקבוצה ובפרט באגפים העסקיים וכן לצורך חיזוק הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי. השקעת המשאבים תהיה במונחי כוח אדם, כמו גם באמצעים מיכוניים ותוך הטמעה של מתודולוגיות מקובלות בתחום זה.

חלק ה': משטר תאגידי

9. משטר תאגידי

חלק זה ניתן על פי הוראות המפקח על הביטוח והוא מתייחס למבטחים בקבוצה בלבד.

9.1 כללי - ישיבות הדירקטוריון וועדותיו

להלן מידע בדבר ישיבות מליאת הדירקטוריון בשנת הדוח ומידע בדבר ועדות הדירקטוריון וועדות השקעות:

מספר ישיבות ומועדיהן	ועדות		דירקטוריון		
	מספר החברים בוועדה	סוג הוועדה	מס' דירקטורים משתתפים	מספר ישיבות	שם החברה
14 ¹⁷	4	ביקורת	בין 6 ל- 8 ¹³	14 ¹²	מנורה מבטחים ביטוח
16 ²⁹	5 ¹⁵	השקעות תלויות תשואה			
17 ²²	3	השקעות שאינן תלויות תשואה			
18 ⁸	3	מאזן ו- solvency II			
20 ²¹	3 ¹⁹	אשראי			
21 ⁷	4	ביקורת			שומרה
22 ¹²	3	השקעות שאינן תלויות תשואה			

¹² להלן מועדי הישיבות: 04.01.2012; 08.01.2012; 30.01.2012; 02.02.2012; 14.02.2012; 27.02.2012; 29.03.2012; 30.05.2012; 25.06.2012; 30.07.2012; 27.08.2012; 24.09.2012; 28.11.2012; 26.12.2012. בנוסף, התקבלו בשנת הדוח 3 החלטות בכתב.

¹³ מתחילת שנת 2012 ועד ליום 30.05.2012 מנה הדירקטוריון 7 חברים. ביום 1.6.2012 מונתה ה"ה אלה רובינק לדירקטורית בחברה ולאחר מכן, ביום 18.06.2012 פרש ה"ה יעקב רוזן מדירקטוריון החברה. נכון למועד הדוח ולמועד הגשת דוח זה, עומד מספר הדירקטורים על 8 חברים.

¹⁴ להלן מועדי הישיבות: 12.01.2012; 25.01.2012; 13.02.2012; 06.03.2012; 26.03.2012; 05.04.2012; 21.05.2012; 03.06.2012; 08.07.2012; 19.07.2012; 26.07.2012; 12.08.2012; 23.09.2012; 28.10.2012; 26.11.2012; 23.12.2012.

¹⁵ בחודש מאי 2012, סיים יו"ר הוועדה, ה"ה אבשלום פלבר, את כהונתו, לאחר 9 שנות כהונה ובמקומו מונתה ה"ה נדין בודו-טרכטנברג. כמו כן, חבר הוועדה ה"ה מיכה סמיון פרש מהוועדה, במהלך שנת הדוח, ובמקומו התמנה ה"ה צבי גרינוולד. במהלך השנה כולה מנתה הוועדה חמישה חברים.

¹⁶ להלן מועדי הישיבות: 04.01.2012; 18.01.2012; 01.02.2012; 22.02.2012; 29.02.2012; 14.03.2012; 21.03.2012; 28.03.2012; 04.04.2012; 18.04.2012; 02.05.2012; 16.05.2012; 30.05.2012; 20.06.2012; 27.06.2012; 11.07.2012; 18.07.2012; 08.08.2012; 22.08.2012; 05.09.2012; 19.09.2012; 10.10.2012; 24.10.2012; 07.11.2012; 21.11.2012; 02.12.2012; 05.12.2012; 10.12.2012.

¹⁷ להלן מועדי הישיבות: 30.01.2012; 27.02.2012; 04.03.2012; 22.03.2012; 29.03.2012; 18.04.2012; 06.05.2012; 20.06.2012; 25.06.2012; 02.08.2012; 20.08.2012; 24.09.2012; 31.10.2012; 19.11.2012; 06.12.2012; 18.12.2012; 23.12.2012; 24.12.2012.

¹⁸ להלן מועדי הישיבות: 30.01.2012; 22.3.2012; 26.3.2012; 21.5.2012; 28.5.2012; 26.7.2012; 22.8.2012; 25.11.2012. כמו כן, התקבלה החלטה אחת בכתב.

¹⁹ בחודש מאי 2012, פרש מר מיכה סמיון והתמנה במקומו מר צבי גרינוולד. במהלך השנה כולה מנתה הוועדה שלושה חברים.

²⁰ להלן מועדי הישיבות: 16.01.2012; 30.01.2012; 01.02.2012; 13.02.2012; 29.02.2012; 05.03.2012; 19.03.2012; 23.04.2012; 21.05.2012; 18.06.2012; 16.07.2012; 18.07.2012; 30.07.2012; 05.08.2012; 27.08.2012; 10.09.2012; 17.10.2012; 05.11.2012; 19.11.2012; 03.12.2012; 17.12.2012.

²¹ להלן מועדי הישיבות: 26.01.2012; 18.03.2012; 29.04.2012; 28.06.2012; 14.08.2012; 16.10.2012; 25.12.2012.

²² להלן מועדי הישיבות: 26.01.2012; 26.02.2012; 22.03.2012; 29.04.2012; 28.06.2012; 30.07.2012; 14.08.2012; 13.09.2012; 25.11.2012; 18.10.2012.

ועדות			דירקטוריון		
מספר ישיבות ומועדיהן	מספר החברים בוועדה	סוג הוועדה	מס' דירקטורים משתתפים	מספר ישיבות	שם החברה
²⁴ 4	5	מאזן	5-7	²³ 12	
²⁶ 21	²⁵ 3	אשראי			
²⁷ 3	3	Solvency II			

9.2 ועדות דירקטוריון

במבטחים שבקבוצה קיימות ועדות דירקטוריון שונות כמפורט בטבלה לעיל שתפקידיהן העיקריים הינם:

9.2.1 ועדת ביקורת

ועדות הביקורת של המבטחים בקבוצה הוקמו בעקבות תיקון 16 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), תשמ"א-1981 שהחיל עליהן חובה זו, בדומה לחברות ציבוריות. ועדת הביקורת אמונה על בדיקת ליקויים בניהול העסקי של החברה, אישור תוכנית העבודה השנתית והרב שנתית של מערך ביקורת הפנים, דיון בנושאים המפורטים בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007 (להלן: "תקנות דירקטוריון וועדותיו"), זאת, בין היתר, תוך הישענות על דוחות המבקר הפנימי והתייעצות עימו ועם רואה החשבון המבקר של החברה ומתן המלצות לדירקטוריון בדבר הדרכים לתיקון ליקויים שנמצאו ומעקב אחר ביצוע תכנית הביקורת ויישום ממצאי הדוחות של מבקר הפנים. בנוסף, ועדת הביקורת דנה ומחליטה בעסקאות של החברה הטעונות סיווגה ו/או אישורה לפי כל דין ובפרט בהתאם להוראות סעיף 117 לחוק החברות.

9.2.2 ועדת השקעות שאינן תלויות תשואה (נוסטרו)

לחברה ועדת השקעות נוסטרו שמונתה בהתאם לחוק הפיקוח ותקנות דרכי ההשקעה. ועדת ההשקעות נוסטרו הינה ועדה לניהול ההשקעות שאינן נובעות מהתחייבויות תלויות התשואה.

תפקידי הוועדה, בין היתר, הם קביעת מדיניות ההשקעות, במסגרת מדיניות ההשקעות הכוללת של התאגיד כפי שקבע הדירקטוריון; אישור סוגי עסקאות מסוימות טרם ביצוען, ושעורי אחזקה בנכסי השקעה שונים, קביעת נהלי השקעה, בקרה ומעקב לגבי יישום מדיניות ההשקעה שנקבעה.

בנוסף, ועדת השקעות נוסטרו, מפקחת על מתן ההלוואות לסוכני הביטוח, בהתאם לתנאים הקבועים בחוזר המפקח לעניין זה.

בהתאם לתקנות ההשקעה, תדירות ישיבות ועדת השקעות נוסטרו הינה לפחות אחת לחודש.

²³ להלן מועדי הישיבות: 26.01.2012; 26.02.2012; 01.02.2012; 22.03.2012; 19.04.2012; 24.05.2012; 28.06.2012; 30.07.2012; 14.08.2012; 13.09.2012; 16.10.2012; 25.11.2012; 25.12.2012.

²⁴ להלן מועדי הישיבות: 18.03.2012; 20.05.2012; 12.08.2012; 18.11.2012.

²⁵ בחודש מאי 2012, פרש מר מיכה סמיון והתמנה במקומו מר צבי גרינוולד. במהלך השנה כולה מנתה הוועדה שלושה חברים.

²⁶ להלן מועדי הישיבות: 16.01.2012; 30.01.2012; 01.02.2012; 13.02.2012; 29.02.2012; 05.03.2012; 19.03.2012; 23.04.2012; 21.05.2012; 18.06.2012; 16.07.2012; 18.07.2012; 30.07.2012; 05.08.2012; 27.08.2012; 10.09.2012; 17.10.2012; 05.11.2012; 19.11.2012; 03.12.2012; 17.12.2012.

²⁷ להלן מועדי הישיבות: 26.01.2012; 24.05.2012; 30.07.2012.

9.2.3 ועדות השקעות תלויות תשואה ("משתתפת" פנסיה וגמל)

מדיניות ההשקעה הכוללת של המבטחים והגופים המוסדיים בקבוצה נקבעת על ידי הדירקטוריונים של כל מבטח/חברה מנהלת, לפי העניין, ובהתאם להוראות הדין החלות על המבטח/חברה מנהלת הרלבנטית, ובין היתר, הוראות תקנות דרכי ההשקעה ותקנות כללי השקעה, חוזר כללי השקעה, חוזרי אשראי, חוזר השקעה באגרות חוב לא ממשלתיות, חוזר חובות בעייתיים ועוד.

לחברה ועדת השקעות "משתתפת" שמונתה בהתאם לחוק הפיקוח ותקנות דרכי ההשקעה. תפקידי הוועדה הינם, בין היתר, קביעת מדיניות ההשקעות של הכספים העומדים כנגד התחייבויות תלויות תשואה במסגרת המדיניות הכוללת שקבע הדירקטוריון ובפרט קביעת מדיניות ההשקעה למסלולי ההשקעה השונים שבפוליסות המשתתפות ברווחים; אישור עסקאות מסוימות טרם ביצוען ושעורי אחזקה בנכסי השקעה שונים; החלטות הנוגעות לשימוש באמצעי שליטה בתאגידים שונים המוחזקים במסגרת ההשקעות כאמור; קביעת נהלי השקעה, בקרה ומעקב לגבי יישום מדיניות ההשקעות שנקבעה.

כיום, מונה הוועדה חמישה חברים שהינם נציגי ציבור, אשר זהותם זהה בכל וועדות ההשקעה של כספי עמיתים בקבוצה. הוועדות מקיימות ישיבות משותפות.

בהתאם לתקנות דרכי ההשקעה, תדירות ישיבות ועדות השקעות תלויות תשואה הינה לפחות אחת לשבועיים.

9.2.4 ועדת אשראי משותפת

ועדת האשראי עוסקת באישור עסקאות אשראי מעבר להיקף מסוים, כמו כן, עוקבת אחר יישום מדיניות האשראי ומצב האשראי של הקבוצה. הוועדה, פועלת כאמור עבור הקבוצה כולה, לעניין כספי מבוטחים/עמיתים (ביטוח, פנסיה, גמל) כמו גם לעניין כספי נוסטרו, למעט תחום השירותים הפיננסיים.

הוועדה אחראית על אישור מראש של העמדת אשראי אגב פעילות השקעות אשר אינו אשראי מוחרג, בהתאם לסמכויות שהוקנו לה ועל פי מדיניות האשראי שאושרה בוועדות ההשקעה ובדירקטוריונים של הגופים המוסדיים.

ועדת האשראי מסתייעת בפורום חוב שהוקם בהתאם להנחיות המפקח בחוזר שעניינו טיפול בחובות בעייתיים ואשר תפקידו העיקרי ביצוע מעקב שוטף אחר חובות בעייתיים, דירוגם, וקביעת דרכי הטיפול בהם.

חבר ועדת אשראי יהיה מי שהינו בעל מומחיות וניסיון מוכחים בתחום האשראי. ועדת האשראי מונה 3 חברים, שהינם נציגי ציבור.

9.2.5 ועדת מאזן ו- Solvency II

בשנת 2007 מינו דירקטוריון החברה ודירקטוריון שומרה, כל אחת, ועדות מאזן, בהתאם לתקנות הדירקטוריון וועדותיו וחוק החברות. תפקידי הוועדות הינם, בין היתר, לדון ולהמליץ בפני דירקטוריון החברות בנושאים הנוגעים לדוחות הכספיים שלהן, לפי העניין, ובכלל זה ההערכות והאומדנים אשר נעשו בקשר עם הדוחות הכספיים, הבקורות הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי, שלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים, סקירת הבקורות הפנימיות, חוות דעתו של רואה החשבון המבקר, המדיניות החשבונאית שאומצה והטיפול החשבונאי שיושם בעניינים המהותיים של התאגיד. יצוין, כי ועדות המאזן אינן ועדות הביקורת של החברות.

בהתאם לחוזר הפיקוח מחודש יולי 2008 בנושא היערכות ל- Solvency II, הסמיך דירקטוריון החברה, בחודש אוקטובר 2008, את ועדת המאזן של החברה להיות אחראית על פיקוח ובקרה על תהליך היערכות החברה ליישום דירקטיב Solvency II. הוועדה מתכנסת מעת לעת, לפי הצורך, מספר פעמים בשנה. הוועדה מדווחת לדירקטוריון, לפי הצורך.

בחודש אוגוסט 2008, הסמיך דירקטוריון שומרה ועדת Solvency II, המונה 3 חברי דירקטוריון, ביניהם דח"צ אחד, אשר תתכנס מעת לעת, לפי הצורך, מספר פעמים בשנה, להיות אחראית על פיקוח ובקרה על תהליך היערכות החברה ליישום דירקטיב Solvency II.

9.2.6 ועדת תגמול

לאור תיקון 16 לחוק החברות, ובפרט לאור סעיפים 117 ו-272(ג), החליט דירקטוריון החברה, במהלך שנת 2011, על ביטולה של ועדת התגמול שהייתה קיימת עד למועד זה, תוך קביעה כי עסקאות עם בעלי עניין ובפרט עסקאות הנוגעות לתנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה ומדיניות תגמול של נושאי משרה ידונו ויאשרו, לפי העניין, בוועדת הביקורת, בהתאם להוראות הדין.

בשומרה, ועל רקע חוזר המפקח בנושא תגמול נושאי משרה, מונתה בשנת 2010, ועדת הביקורת כוועדת התגמול של החברה. תפקידה כוועדת תגמול לדון בדיווחי המנכ"ל, לעקוב ולפקח על אופן יישום מדיניות השכר בפועל ולגבש המלצות ולייעץ לדירקטוריון בתחום זה, לפי דרישתו.

9.2.7 ממונה אכיפה וציות

בחודש אוגוסט 2011, חוקק חוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 (להלן: "חוק הגברת האכיפה") ואשר תחילתו בחודש אוגוסט 2012. במסגרת החוק, תוקנו הוראות חוק הפיקוח, חוק קופות גמל וחוק הייעוץ הפנסיוני. החוק מקנה, בין היתר, למפקח ו/או לממונה (להלן: "הממונה") סמכויות פיקוח ובירור מנהלי (חלקן בכפוף לצו שיפוטי) בקשר להפרות שונות של החוקים הנ"ל ובכלל זה, סמכות לקבלת ידיעות ומסמכים, סמכות הזמנה לתשאול, סמכות כניסה לחצרים ותפיסת מסמכים לרבות חומר מחשב ומתן צו להפסקת או מניעת עיסוק בלא רישיון וזאת, בין היתר, באמצעות מוסמכי פיקוח מטעמו. בנוסף, קובע החוק סמכות להטלת עיצום כספי בגין הפרות שונות של החוקים הנ"ל (סמכות שבעיקרה הייתה קיימת גם עובר לחקיקת החוק), תוך הגדלת סכומי העיצום הכספי ותוך קביעת אפשרות לסנקציה חליפית של התחייבות להימנע מהפרה או קביעת עיצום על תנאי ותוך פירוט ההליכים בקשר להטלת עיצום כספי ושיקול הדעת להפחתתו. בנוסף, נקבעה בחוק חובת פיקוח של מנכ"ל או שותף בתאגיד מפוקח תוך קביעת חזקת הפרה של חובת הפיקוח בהתקיים הפרה של הוראות כאמור ותוך סמכות להטיל עיצום כספי, למעט אם וככל שנקבעו נהלים מספקים למניעת הפרות ("תכנית אכיפה"). כמו-כן, נקבע איסור שיפוי וביטוח לאדם בגין עיצום כספי בשל הפרות כאמור לעיל. תחילתן של הוראות חוק הפיקוח על הביטוח וחוק קופות גמל לעניין עיצומים כספיים, נקבעה לשנה מיום פרסום החוק ברשומות (אוגוסט 2012). ההוראות הכלולות בחוק עלולות להוביל בעתיד להגברת השימוש באמצעי האכיפה שנקבעו בו כלפי הגופים המפוקחים (הגופים המוסדיים וסוכני הביטוח) ולהגדלת סכומי העיצום הכספי אותם יטיל המפקח אם וככל שיקבע כי הופרו הוראות החוק הנ"ל.

יצויין, כי בחודש יולי 2012, פורסמה טיוטה שניה של חוזר שעניינה ניהול סיכונים ציות בגופים מוסדיים. בהתאם להוראות הטיטה יהיה על הנהלת גוף מוסדי למנות אחראי למערך הציות והאכיפה הפנימית.

מנורה מבטחים ביטוח

בחודש דצמבר 2010, מינתה החברה את עו"ד רונה לרר לקצינת ציות, בהיקף משרה מלא, ובכפיפות ישירה לחבר הנהלה האחראי, בין היתר, לתחומי האר"ש ורגולציה. עו"ד לרר הינה בעלת רישיון עריכת דין ורישיון משווק השקעות מטעם רשות ני"ע, וכיהנה משנת 2008 כבקירת סיכונים וקצינת ציות של מנורה מבטחים פיננסיים בע"מ, חברה בת של החברה, וכן כבקירת סיכונים של אגף ביטוח חיים ובריאות, משנת 2009 עד למינויה, כאמור. בנוסף, עסקה בעבר בביקורת חקירתית.

לאור התמורות החדשות בחקיקה, ובעיקרן חקיקת חוק הגברת האכיפה וכן טיטות חוזר המפקח הנ"ל, ובמסגרת המאמצים להבטחת ציות תוך מילוי מלא וקפדני של הוראות הדין החלות על החברה והקבוצה במסגרת פעילותה, מינתה החברה בחודש אוגוסט 2012, את עו"ד רונה לרר, ששימשה כקצינת הציות של החברה עד לאותו מועד, כממונה על האכיפה הפנימית והציות בחברה תוך מיזוג שני התפקידים למסגרת פעילות אחת של אכיפה וציות ("הממונה על האכיפה").

הממונה על האכיפה מפקחת על עמידת החברה ועובדיה בהוראות הדין ופועלת לאיתור "סיכונים ציות", ניטורם וטיפול בהם באמצעות ביצוע בקורות ציות במסגרת תכנית עבודה מוסדרת. הממונה על האכיפה מבצעת מעקב שוטף אחר תיקון ליקויי ציות שאותרו במסגרת פעילותה כאמור ומדווחת דיווח תקופתי למנכ"ל החברה וכן לדירקטוריון. תחום הציות מונה שני עובדים נוספים, מלבד הממונה על האכיפה.

כמו כן, הנהלת החברה פועלת להטמעת הוראות הדין באמצעים נוספים - הוראות רגולטוריות הנוגעות לפעילותה של החברה כמבטח מופצים לראשי האגפים והתחומים הרלבנטיים הפועלים ליישומן בדרכים שונות לרבות באמצעות קביעת נהלים ובקורות וכן באמצעות הדרכות והכשרות לעובדים

שומרה

בשלהי שנת 2006, קלטה שומרה אחראית רגולציה אשר מתפקידיה ליישם ולהטמיע את ההוראות הרגולטוריות השונות, והחל משנת 2008 היא מכהנת גם כיועצת המשפטית של החברה. כמו כן, החל משנת 2009 מינתה החברה את עוזר היועצת המשפטית כקצין ציות הכפוף לאחראית הרגולציה ומסייע לה להטמיע את הוראות הדין ולבצע מעקב אחר יישומן. קצין הציות מועסק בחברה במשרה מלאה, ואין עובדים הכפופים לו.

במסגרת תפקידו, נדרש קצין הציות לבצע מעקב שוטף אחר עמידת החברה בכל הוראות הדין, וזאת לפי תוכנית עבודה שנקבעה על ידי מנכ"ל החברה והיועצת המשפטית (המכהנת גם כאחראית הרגולציה). בנוסף, אחראי קצין הציות לתיאום בין המחלקות השונות בשומרה, לשם היערכות לעמידה בהוראות דין חדשות, לוודוא הכרתן של הוראות דין קיימות ויישומן בפועל. קצין הציות מועסק בחברה במשרה מלאה, ואין עובדים הכפופים לו. כיום מכהן בתפקיד עו"ד רוני בן יוסף, אשר הינו בעל רישיון עו"ד מחודש מאי 2009.

מנהל מחלקת מערכות מידע בשומרה משמש כממונה על אבטחת מידע, לצורך הבטחת יישום הוראות החוק בעניין הגנת הפרטיות והוראות המפקח בתחום זה. כמו כן, ההוראות הרגולטוריות השונות הנוגעות לפעילותה של שומרה כמבטחת מובאים, מעת לעת ועל פי הצורך, לידיעת דירקטוריון החברה, ובאופן שוטף להנהלתה ולראשי התחומים הפועלים להטמעתן, כל אחד לגבי התחומים שבאחריותו וזאת, בין היתר, באמצעות פרויקט כתיבת נהלים מקיף ובאמצעות התאמת מערכות המיכון של שומרה.

9.3 קוד אתי

בשנת הדיווח, אימצה החברה קוד אתי, מתוך אמונה כי על עובדיה ועליה מוטלת האחריות להתנהלות עסקית הוגנת, ערכית וראויה. הקוד האתי אינו בא להגדיר דרך חדשה להתנהלות הקבוצה, אלא לאגד ולמסד את כללי פעולתה, ולשקף את האופן בו היא פועלת.

הקוד האתי כולל עקרונות מנחים לפעילות אתית בששה מישורים מרכזיים: ציות לחוק, ניקיון כפיים, שמירת פרטיות וחסיון מידע, כבוד לזולת, שקיפות ונגישות מידע ומחויבות לקבוצה, המתווים את הדרך הראויה לפעולה, ומפורטים בכללים מחייבים במסגרת הפעילות בקבוצה מול מחזיקי עניין שונים.

הקוד האתי פורסם באתר האינטרנט של הקבוצה, והודעה על כך פורסמה לכלל עובדי הקבוצה. החברה תפעל להטמעת הקוד האתי במהלך שנת 2013.

חלק ו': ניהול סיכונים

10. ניהול סיכונים

10.1 מדיניות ניהול הסיכונים

לפירוט בנושא זה ראה באור 38 לדוחות הכספיים השנתיים.

10.2 תהליכי העבודה

לפירוט בנושא זה ראה באור 38 לדוחות הכספיים השנתיים.

10.3 דיון בגורמי סיכון

סיכונים מקרו כלכליים:

10.3.1 שינויים במצב המדיני

הקבוצה חשופה לשינויים במצב המדיני והביטחוני של מדינת ישראל בעסקי הביטוח כמו גם בצד ההשקעות. ראשית, התרחשות אירוע מדיני בטחוני, כגון מלחמה, עלול לגרום להאטה כלכלית ולהגדלת תביעות בגין מקרים שהחברה מבטחת (כגון, נזקי גוף). שנית, שינויים בשווקים הפיננסיים כתוצאה מאירוע או ציפייה לאירוע מדיני-בטחוני עלולים להשפיע על שווי נכסי הקבוצה והנכסים בניהולה.

10.3.2 שינויים במצב המשק

הקבוצה חשופה למצב הכלכלי ורמת התעסוקה במשק. מיתון במשק עלול להשפיע על היקף עסקי הביטוח, בין היתר דרך ירידה במכירות, עליה בפדיון פוליסות ביטוח חיים, קופות גמל ויחידות השתתפות בקרנות נאמנות ועליה בהיקף תביעות. כמו כן, הרעה במצב המשק עלולה להשפיע על שווי נכסי הקבוצה והנכסים בניהולה ויכולת הפירעון של גופים בישראל שאליהם חשופה הקבוצה.

10.3.3 סיכון שוק

סיכון זה נובע משינויים בשוויים ההוגן של מכשירים פיננסיים והתחייבויות ביטוחיות כתוצאה מתנודתיות של גורמי השוק כגון שיעור ריבית, שער חליפין, שיעור האינפלציה, מדדי מניות ונדל"ן בשוק המקומי ובשוק העולמי. שינוי בגורמי סיכון אלה עשוי להשפיע על שווי נכסי הקבוצה (נוסטרו), התחייבויותיה ושווי תיק הנכסים אותו היא מנהלת עבור עמיתים/מבוטחים (פוליסות תלויות תשואה, קרנות פנסיה, קופות גמל, קרנות השתלמות, ניהול תיקים וניהול קרנות נאמנות ושבינו היא גובה דמי ניהול).

מרכיב משמעותי בהכנסות הקבוצה נובע מהכנסות מדמי ניהול. עיקר הכנסות מדמי ניהול מושפעות מהיקף התיק המנוהל ("דמי ניהול קבועים") ומהתשואה המושגת על הנכסים שבניהול החברה ("דמי ניהול משתנים"), לגבי פוליסות שהופקו עד שנת 2003 (כולל). דמי הניהול המשתנים מחושבים כפונקציה של תשואה ריאלית שנתית. תשואה ריאלית שלילית תפגע בהכנסות הקבוצה בתקופה השוטפת ואף בתקופה עתידית עד להשגת תשואה ריאלית חיובית למבוטחים. במוצרי ביטוח חיים וקופות גמל מבטיחי תשואה ההשפעה של שינוי בגורמי הסיכון האמורים על המרווח הפיננסי של הקבוצה (הפער בין התשואה שאליה התחייבה הקבוצה למבוטחים/עמיתים לבין התשואה שהקבוצה השיגה על נכסים אלו) גבוהה.

שינויים קיצוניים בגורמי סיכון השוק עלולים לגרום לאי התאמה כלכלית בין נכסי הקבוצה והתחייבויותיה, בעיקר לאור העובדה כי ההשפעה על ערכם החשבונאי אינה בהכרח משקפת את ההשפעה על ערכם הכלכלי, בפרט לגבי נכסים והתחייבויות שאינם סחירים.

לקבוצה חשיפה מוגבלת לסוגי נכסים מורכבים אשר מחיר השוק שלהם עלול להיות מושפע ממשברי אשראי עולמיים או מקומיים. לתאריך הדוח החשיפה לסיכון זה הינה זניחה.

10.3.4 סיכונים אשראי

הקבוצה משקיעה חלק מנכסיה במתן אשראי וערבויות לתאגידים ולוויים שונים וכן בפיקדונות. אי לכך, פגיעה ביציבותם וכושר ההחזר של גופים שונים עימם התקשרה החברה, כגון לוויים, מנפיקים, בנקים ומבטחי משנה עלולה להשפיע על ערך נכסיה.

כמו כן, נכסי אשראי הניתנים מכספי עמיתים וכן נכסי אשראי סחירים בתיקי הנוסטרו, המוצגים בשווי הוגן, מושפעים משינויים במרווחי אשראי כתוצאה משינוי בפרמיית הסיכון המיוחסת לחברות הלוות/מנפיקים.

10.3.5 סיכויי נזילות

סיכון נזילות נובע מאי ודאות לגבי התזמון וההיקף של מימוש התחייבויותיה הביטוחיות של הקבוצה, בכללן תביעות ביטוח, פדיונות וזכויות מבטחים/עמיתים נוספות, כנגד זמינות נכסים באותו מועד. בהתאם, צורך לפרוע התחייבויות בהיקף ניכר במועד בלתי צפוי (בעיקר בעקבות אירוע קטסטרופה כגון רעידת אדמה ו/או מלחמה) על ידי מימוש נכסים עלול לגרום לשחיקה בערכם ביחס לשווים ההוגן, ו/או לדרוש מהקבוצה לגייס מקורות הון בפרמיית סיכון גבוהה.

סיכונים ענפיים:

10.3.6 רמת שימור התיק

הקבוצה חשופה לאפשרות מימוש אופציית הביטול והפדיון של פוליסות בידי לקוחותיה, בעיקר בתחום ביטוח חיים ובריאות. סיכון נידוד הכספים, המתבטא בהחלטת לקוחותיה והציבור הרחב על העברת הכספים שבניהול הקבוצה לגורמים מתחרים בשוק וכן על העברות כספים לקבוצה ממתחרים, מושפע, בין היתר, משינוי בטעמי הציבור לגבי רמת החיסכון ו/או אפיקי חסכון שונים, מהתנאים המוצעים ע"י מתחרים, מהוראות רגולציה המקלות על נידוד כספי חסכון ארוך טווח ומרמת שירות. לרמת שימור התיק השפעה גבוהה על רווחיות הקבוצה ועל הערך הגלום של עסקי ביטוח חיים.

10.3.7 סיכונים ביטוחיים

הקבוצה מוכרת פוליסות ביטוח המכסות סיכונים שונים וביניהם סיכויי תוחלת חיים (מוות ואריכות חיים), נכות, מחלות (לרבות מחלות מקצוע), חבויות בגין נזקי גוף ואחריות מקצועית, אש, נזקי טבע (לרבות רעידת אדמה), גניבה ופריצה. חישובי שכיחותם וחומרם של אותם אירועים אשר החברה מכסה בפוליסות הביטוח מתבצע על ידי הערכות אקטואריות בהסתמך על ניסיון העבר (של החברה ומבטחי משנה), והמצב הרגולטורי והמשפטי הידוע. הסיכון נובע מכך שפרמיה שתגבה בגין פוליסות ביטוח לא תספיק כדי לשלם את התביעות שייווצרו כתוצאה משינויים בלתי צפויים בגורמי הסיכון שבבסיס התמחור, בפרט בכיסויים בהם יתכן פער זמן משמעותי בין מכירת הכיסוי והתממשות הנזק/התביעה. עבור סיכון קטסטרופה המודל להתמודדות עם הסיכון מבוסס בעיקרו על העברת הסיכון למבטחי משנה זאת בשל השכיחות הנמוכה למול החומרה הגבוהה במיוחד של אירועים מסוג זה.

שימוש במודל לא מתאים או בפרמטרים שגויים בתמחור ו/או בהערכת העתודות, כמו גם הנחיות חדשות מהרגולטור לגבי אופן חישוב העתודות, עלולים לגרום לתנודתיות ברווחיות החברה. אופן חישוב הרזרבות נבדק מעת לעת, וההנחות המשמשות להערכת התביעות העתידיות נבדקות גם הן מול הניסיון שנצבר בפועל ומתעדכנות במידת הצורך. החברה מפרישה "פרמיה בחסר" במקרים שלהערכתה הפרמיה שנגבתה איננה מספקת לכיסוי הסיכון וההוצאות הכרוכות בניהולו, ולעתים מסתמכת לצורך כך גם על ניסיון מבטחי משנה.

10.3.8 אירועי קטסטרופה

הקבוצה חשופה לסיכון שאירוע בודד, כגון אסון טבע (רעידת אדמה), מלחמה, אירוע טרור גדול או מגיפה המונית יגרום להצטברות של תביעות במספר תחומי פעילות של הקבוצה בו זמנית בהיקף המסכן את יציבותה הפיננסית. אירוע רעידת אדמה, לדוגמה, עלול לגרום לעלייה משמעותית פתאומית בהיקף התביעות בביטוחי חיים ובריאות ובביטוחי רכוש. כמו כן, לאירוע קטסטרופה עלולה להיות השפעה עקיפה על החברה, כגון ירידה בשווקים הפיננסיים, פגיעה בנזילות ועלייה בחומרת תביעות בענפי רכוש כתוצאה מהתייקרות חומרי גלם ושכר בענף הבנייה. הקבוצה מטפלת בסיכויי קטסטרופה בעיקר ע"י העברתם (חלקית) למבטחי משנה במסגרת חוזים שונים. הסיכון המהותי הוא כי רמת הכיסוי הנרכש ממבטחי המשנה, המבוססת על מודל כמותי, תהיה נמוכה משמעותית מהנזק שיגרם בפועל כתוצאה מרעידת אדמה בישראל.

10.3.9 שינויים רגולטוריים

שינויים בהוראות חוק, תקנות והנחיות רגולטוריות שונות החלות על גופים מוסדיים כרוכים בהוצאות כספיות ליישום ההתאמות הדרושות, לדוגמא עבור מערכות מידע וכוח אדם, ו/או משפיעים ישירות על התוצאות העסקיות בענף. להלן דוגמאות לשינויים רגולטוריים אשר משפיעים באופן ישיר על מצבה הכספי של החברה: (א) הגדלת דרישות ההון (ב) קביעת דרישות המשפיעות על התפעול העסקי השוטף (ג) שינוי בחוקי מס החלים על החברה או על מוצריה (ד) שינוי בכללים לקביעת תעריפי ביטוח (ה) שינוי בנוסחאות לחישוב עתודה (ו) שינוי בעקרונות המוצרים הנמכרים (תוכניות הוניות, תוכניות לקצבה).

10.3.10 שינויים באקלים השיפוטי

עלות ההגנה כנגד תביעות, תשלום תביעות ושינוי באקלים השיפוטי (תקדימים משפטיים בנוגע למוצרים ביטוחיים) הם גורמים שטומנים בחובם אי וודאות ועלולים להשפיע על תוצאות הקבוצה. הקבוצה מודעת למגמה של ריבוי תובענות ייצוגיות עקב שכלולם של הכלים המשפטיים לביצוע תביעות אלה והתמחותם של עו"ד בהם, וכן במגמה מתפתחת של אישור תובענות מסוג זה. עקב כך, בכוונת הקבוצה לעקוב אחר התפתחותן של תביעות מסוג זה, לנתח את מאפייניהן הייחודיים, ולהעריך את השלכתן המעשית על החברה, במטרה לנקוט בצעדים מונעים/מקלים.

10.3.11 שינויים בתנאי התחרות

התוצאות העסקיות תלויות ביכולת הקבוצה לפעול בענף תחרותי. ענף הביטוח וענף החיסכון לטווח ארוך עוברים שינויים רבים המגבירים את התחרות בשוק. החברות המתחרות בקבוצה אינן רק חברות ביטוח אלא גם קרנות פנסיה, קופות גמל ובתי השקעות. יכולת הקבוצה לעצב מוצרים חדשניים ולפתח יחסי עבודה תקינים עם מפיצים (סוכני ביטוח ויועצים בבנקים) ובו בזמן להתייעל מבחינה תפעולית הינה קריטית להמשך רווחיות החברה.

10.3.12 קריסת מבטח משנה מוביל

הקבוצה רוכשת ביטוחי משנה לשם העברה חלקית של הסיכון בעסקי הביטוח. בשל כך חשופה החברה ליציבות הפיננסית של מבטח המשנה ויכולת העמידה שלו בהתחייבויותיו לקבוצה. הקבוצה מבטחת חלק מעסקיה בביטוח משנה, שרובו נעשה באמצעות מבטחי משנה בחו"ל. עם זאת, ביטוח המשנה אינו משחרר את הקבוצה מחובתה כלפי מבוטחיה על פי פוליסות הביטוח.

הקבוצה חשופה לסיכונים הנובעים מאי וודאות לגבי יכולת מבטחי המשנה לשלם את חלקם בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (נכסי ביטוח המשנה) ואת חובותיהם בגין תביעות ששולמו. הקבוצה חשופה לריכוז סיכון אשראי למבטח משנה בודד, עקב מבנה שוק ביטוח המשנה והכמות המוגבלת של מבטחי משנה בעלי דירוג מספק.

10.3.13 שינויים בענף ביטוח המשנה העולמי

ירידה בזמינות ביטוח משנה ועליה בתעריפים עלולים להגביל את צמיחת עסקי הקבוצה. בפרט, במצב זה, הקבוצה עלולה להידרש לשאת בחשיפה גדולה יותר בשייר או לשנות את תמהיל עסקיה, כאשר בשני המקרים הרווחיות עלולה להיפגע. אין לקבוצה שליטה על שוק ביטוח המשנה (רובו ככולו בחו"ל), ואין ביטחון כי מבטחי משנה יהיו מוכנים לקבל סיכונים ביטוחיים באותם תנאים הקיימים כיום. על מנת להקטין את הסיכון כתוצאה מאי יכולת של מבטח משנה לעמוד בהתחייבויותיו לחברה, הקבוצה מפזרת את חשיפותיה בין מספר מבטחי משנה המדורגים בדירוג בינלאומי גבוה. בנוסף, הקבוצה התקשרה עם מבטח משנה מהמובילים בעולם בהסכם ביטוח משנה "רב ענפי" שמשפר את הקשר העסקי בין הצדדים תוך חיזוק היכולת להשיג ביטוח משנה גם בתקופות משבר בשוק זה.

10.3.14 סיכונים תפעוליים כלליים

הסיכון התפעולי מתייחס להפסד שנובע מכשל או אי נאותות של תהליכים, אנשים או מערכות פנימיות או כתוצאה מאירוע חיצוני לארגון. לדוגמא, מעילות והונאות בכספי החברה עלולות להביא להפסדים בלתי צפויים; פריצה למערכת מחשב עלולה לגרום

להשבת פעילות זמנית, כמו גם טעויות אנוש בביצוע תהליכי השקעות, חיתום, גביה, תביעות וביטוח משנה. התרחשות אירועים חיצוניים שאינם כלולים בתוכנית ההתאוששות מאסון (DRP) והמשכיות עסקית עלולים להשפיע על יכולת החברה לתפקד באופן אפקטיבי ולגרום לפגיעה בעסקיה.

10.3.15 תלות במערכות מידע

פעילות הקבוצה תלויה באופן מהותי במערכות המידע. כישלון בפיתוח, הטמעה ותפעול שוטף של מערכות המידע התומכות בתהליכי הליבה בקבוצה עלול לגרום לפגיעה ביכולת החברה לתפקד באופן תקין, ולפגיעה ביכולתה לפתח מוצרים חדשים ובמתן שירות הולם ללקוחותיה.

10.3.16 הליכים משפטיים

פעילות הקבוצה בתחום הביטוח יוצרת חשיפה מהותית לסיכונים משפטיים, ובכללם תובענות ייצוגיות ועיצומים מצד הרגולטור. תקדימים משפטיים עלולים להגדיל את סכומי התביעות כתוצאה מהליכים משפטיים בגין ליקויים בעצוב ותפעול ההסכמים אליהם כפופה החברה (לרבות פוליסות, והתקשרויות עם צדדים שלישיים). בשנת 2011 חוקקו חוקי אכיפה מנהלית בתחום ני"ע ובתחום שוק ההון אשר הרחיבו את סמכויות רשות ני"ע והמפקח על הביטוח, בהתאמה, להטלת קנסות ועיצומים כספיים על חברות מדווחות ו/או על גופים מוסדיים (לפי העניין) ועל נושאי משרה בהן בשל הפרות של הוראות המנויות בתוספת לחוקים האמורים ותוך הטלת אחריות אישית-פיקוחית על המנכ"ל לעניין זה, למעט אם הוטמעה "תכנית אכיפה" בחברה.

10.4 טבלת גורמי סיכון

בטבלה הבאה מוצגים גורמי הסיכון שתוארו לעיל על פי טיבם - סיכונים מקרו, סיכונים ענפיים וסיכונים מיוחדים לחברה, אשר דורגו, בהתאם להערכות הנהלת החברה, על פי השפעתם על עסקי החברה בכללותה:

הערות	דירוג הסיכון			תיאור הסיכונים
	השפעה גבוהה	בינונית	השפעה נמוכה	
				סיכונים מקרו
סעיף 10.3.1		X		שינויים במצב המדיני
סעיף 10.3.2		X		שינויים במצב המשק
סעיף 10.3.3		X		שינויים בשווקים הפיננסיים
סעיף 10.3.4	X			סיכוני אשראי
סעיף 10.3.5			X	סיכוני נזילות
				סיכונים ענפיים
סעיף 10.3.6		X		רמת שימור התיק
סעיף 10.3.7		X		סיכוני ביטוח
סעיף 10.3.8	X			אירועי קטסטרופה
סעיף 10.3.9	X			שינויים רגולטורים
סעיף 10.3.10		X		שינויים באקלים השיפוטי
סעיף 10.3.11		X		שינויים בתנאי התחרות
סעיף 10.3.12		X		קריסת מבטח משנה מוביל
סעיף 10.3.13		X		שינויים בענף ביטוח המשנה העולמי
				סיכונים מיוחדים לחברה
סעיף 10.3.14		X		סיכונים תפעוליים כלליים
סעיף 10.3.15	X			תלות במערכות מידע
סעיף 10.3.16		X		הליכים משפטיים

10.4.1 עמדת הדירקטוריון בעניין אופן ניהול הסיכונים

בהתחשב בכל המתואר לעיל ובדוחות הכספיים השנתיים, לדעת הדירקטוריון, ניהול הסיכונים הינו סביר בנסיבות העניין.

מוטי רוזן
מנהל כללי

ארי קלמן
י"ר דירקטוריון

תל אביב, 24 במרס, 2013

פרק ב': דוח הדירקטוריון

תוכן עניינים

1	תיאור המבטח והסביבה העסקית	.1
1	1.1 כללי	
1	1.2 תחומי פעילותה של החברה	
2	שינויים עיקריים אודות עסקי התאגיד בתקופת הדוח	.2
2	2.1 דירוג כתבי התחייבות של החברה וחברה בת	
2	2.2 הסכמי ביטוח משנה	
2	2.3 תכנית אכיפה מנהלית	
2	2.4 שינוי מבנה בקבוצה	
3	2.5 חידוש פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה	
3	2.6 הסכם פשרה - תביעה נגזרת	
3	2.7 רכישת נכס- בנק לפיתוח תעשייה	
3	2.8 הטמעת מערכת ERP לניהול משאבי הארגון	
3	2.9 דירקטוריון ונושאי משרה בכירה	
3	2.10 שינויים רגולטוריים עיקריים בתקופת הדוח	
5	2.11 הליכים משפטיים	
5	2.12 סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד	
7	המצב הכספי	.3
7	3.1 נתונים עיקריים מתוך המאזנים המאוחדים	
8	3.2 דיבידנד	
8	3.3 נתונים מדוחות רווח והפסד המאוחדים	
9	3.4 הרכב הכנסות בתקופת הדוח	
11	תוצאות הפעילות	.4
11	4.1 רווח (הפסד) מתחומי פעילות	
12	4.2 רווח (הפסד) כולל מתחומי פעילות	
12	4.3 השינויים בתוצאות הפעילות בתקופת הדוח	
13	4.4 מידע כספי לפי תחומי פעילות	
21	תזרים מזומנים	.5
21	6. גילוי בדבר ירידת ערך של נכסים פיננסיים	.6
21	6.1 מכשירי חוב	
22	6.2 מכשירים הוניים	
22	6.3 סה"כ מכשירי חוב ומכשירים הוניים	
22	מקורות מימון	.7
23	8. גילוי בדבר שכר רואי החשבון המבקרים	.8
23	9. תשלומים לנושאי משרה	.9
24	10. גילוי בדבר מבקר פנימי בתאגיד	.10
24	10.1 פרטי המבקר הפנימי	
24	10.2 דרך המינוי	
24	10.3 זהות הממונה על המבקר הפנימי	
24	10.4 תכנית עבודה	
25	10.5 היקף הביקורת הפנימית	
25	10.6 עריכת הביקורת	
25	10.7 גישה למידע	

25	10.8	דין וחשבון המבקר הפנימי	
25	10.9	הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי	
26	10.10	תגמול	
26	.11	גילוי בדבר התקדמות ההיערכות ליישום דירקטיבת SOLVENCY II	
27	.12	גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים בחברה	
27	.13	בקורות ונהלים לגבי הגילוי ובקרה פנימית על הדיווח הכספי	
28	13.1	תרומות	
29	.14	אירועים לאחר תאריך מאזן	
29	14.1	חלוקת דיבידנד בעין	
29	14.2	מינוי מבקרת פנים	

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

דוח הדירקטוריון לשנת 2012

פרק זה בדוח התקופתי, כולל מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על האינפורמציה הקיימת בחברה במועד פרסום הדוח וכולל את הערכות החברה או כוונותיה, נכון למועד פרסום הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על ידי הופעת מילים, כגון: "החברה/הקבוצה מעריכה", "החברה/הקבוצה סבורה", "בכוונת החברה/הקבוצה", "צפויה" וכדומה, אך ייתכן כי מידע זה יופיע גם בניסוחים אחרים.

דוח הדירקטוריון שלהלן סוקר את השינויים העיקריים בפעילות החברה בשנת 2012 (להלן: "תקופת הדוח"). הדוח נערך בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998.

החברה כפופה להוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הפיקוח") ולתקנות וצווים שהוצאו מכוחו, וכן להנחיות המפקח על הביטוח. התקנות כוללות הוראות בדבר ניהול עסקים של חברות ביטוח וביניהן תקנות ההון העצמי המינימאלי הנדרש מחברות ביטוח, תקנות ההשקעה, תקנות בדבר החזקת עתודות ביטוח ותביעות תלויות ודרכי חישובן, תקנות בדבר תוכנם, פרטיהם והעקרונות החשבונאיים לעריכתם של הדוחות הכספיים השנתיים והביניים והוראות שהוצאו מכח כל התקנות הנ"ל.

דוח הדירקטוריון הינו חלק בלתי נפרד מהדוח התקופתי על כל חלקיו, ויש לקרוא את הדוח התקופתי כולו כמקשה אחת.

1. תיאור המבטח והסביבה העסקית

1.1 כללי

החברה הינה חברה פרטית בשליטה מלאה של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן: "מנורה מבטחים החזקות") שהינה חברה ציבורית אשר מניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב. בעלי מניותיה העיקריים של מנורה מבטחים החזקות הינם ניידן אסטבלישמנט ופלמס אסטבלישמנט (תאגידים זרים) המוחזקים בנאמנות עבור מר מנחם גורביץ כנהנה יחיד, והמחזיקים בכ- 61.86% ממניות מנורה מבטחים החזקות. יתרת מניות מנורה מבטחים החזקות מוחזקות בידי הציבור. עיקר פעילותה של החברה וחברות הבנות שלה הינה בתחומי הביטוח ועד לחודש פברואר 2012 גם בתחום הפנסיה¹.

1.2 תחומי פעילותה של החברה

נכון למועד הדוח, החברה עוסקת, באמצעות חברות בנות בשליטתה, בכל ענפי הביטוח העיקריים, ובכלל זה ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (הכולל ביטוחי חיים ופנסיה), ביטוח כללי (הכולל ביטוח רכב (חובה ורכוש), ביטוח כללי אחר) וביטוח בריאות².

בנוסף, מחזיקה החברה בסוכנות הביטוח אורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ, וכן החזיקה בתקופת הדוח, באמצעות שומרה חברה לביטוח בע"מ (להלן: "שומרה"), עד למועד חלוקתה כדיבידנד בעין³, בארנון את וינשטוק סוכנות לביטוח (1989) בע"מ וסיני סוכנות

¹ יצוין, כי בחודש פברואר 2012, חילקה החברה את מלוא (100%) מניות מנורה מבטחים פנסיה שבעלותה, כדיבידנד בעין, למנורה מבטחים החזקות.

² תחום בריאות, הכולל פעילות החברה בשיווק ומכירה של פוליסות בריאות לטווח ארוך, פרט או קולקטיביות, (ובכללן ביטוח מחלות ואשפוז, ביטוחי שיניים ביטוח סיעודי וביטוח מחלות קשות), מהווה, החל מחודש ינואר 2011, תחום פעילות נפרד. יצוין, כי החל מיום 1 בינואר 2012, תחום בריאות, מאחד תחתיו גם את מרבית פוליסות ביטוח הבריאות השונות לטווח קצר. לפרטים נוספים ראה סעיף 1.3.6 לדוח תיאור עסקי התאגיד.

³ לאחר תאריך המאזן, בחודש ינואר 2013, חילקה החברה את מניות שומרה כדיבידנד בעין למנורה מבטחים החזקות, החברה האם. לפרטים נוספים בדבר החלוקה ראה סעיפים 2.4, 14.1 להלן.

לביטוח בע"מ, והכל כמפורט בתרשים מבנה ההחזקות של החברה, בסעיף 1.2 לדוח תיאור עסקי התאגיד.

לתיאור תחומי הפעילות של הקבוצה ראה סעיף 1.3 בפרק תיאור עסקי התאגיד.

2. שינויים עיקריים אודות עסקי התאגיד בתקופת הדוח

2.1 דירוג כתבי התחייבות של החברה וחברה בת

בחודש דצמבר 2012, פרסמה חברת מידרוג בע"מ (להלן: "מידרוג"), דוחות מעקב אחר דירוג כתבי ההתחייבות של החברה. לעניין כתבי ההתחייבות של החברה לרבות אלה שגויסו באמצעות מנורה מבטחים גיוס הון בע"מ (להלן: "מנורה מבטחים גיוס הון"), הורידה מידרוג את דירוג כתבי ההתחייבות סדרות 1 ו-א' מדרוג Aa2 באופן שלילי ל- Aa3 באופן יציב ואת דירוג כתבי ההתחייבות סדרה ב' (הון משני מורכב בחברה) מ- Aa3 באופן שלילי ל- A1 באופן יציב. בהתאם למפורט בדוח הדירוג הורדת הדירוג כאמור, לוקחת בחשבון את חלוקת מניות מנורה מבטחים פנסייה, כדיבדנד בעין, למנורה מבטחים החזקות ואת ביטול מקדם הקצבה בפוליסות ביטוח חיים המצרים, לדעת מידרוג, את תמהיל העסקים של החברה.

2.2 הסכמי ביטוח משנה

בהמשך לפניית מבטח משנה לחברה, בדבר רצונו להפסיק חבותו כמבטח משנה בשיעור של כ- 15%, בחלק מפוליסות ביטוח הבריאות של החברה, וזאת בתוקף מיום 1 בינואר 2012, נחתם בחודש ספטמבר 2012, הסכם בין הצדדים להפסקת ההתקשרות כאמור (להלן: "הסכם Cut-off"). במקביל, ולאור הסכמתו של מבטח משנה אחר, אשר הינו כיום מבטח משנה של החברה בתחום ביטוחי הבריאות, לקבל לאחריותו כמבטח משנה גם את עסקי הביטוח אשר נכללו בהסכם ה-Cut-off, בתוקף מיום ה- 1 בינואר 2012 ואילך, נחתם עימו הסכם ביטוח משנה חליפי, הכולל קבלת אחריות מלאה ורציפה לעסקי הביטוח בתחום הבריאות שביטוח המשנה בגינם הופסק מכוח הסכם ה-Cut-off, ובשיעור זהה (למעט לגבי כמות מוגבלת ושולית של פוליסות פיצוי), וזאת בנוסף לחלקו כיום בביטוח המשנה האמור (להלן: "ההסכם החליפי"). יצויין, כי ההסכם החליפי כולל גם הסדר לגבי העברת עסקי ביטוח משנה חדשים, לשנים 2012 עד 2014, בשיעור של עד 25% במרבית פעילות ביטוחי הבריאות של החברה. המהלך המשולב של חתימה על שני ההסכמים, הגדיל, באופן חד-פעמי, את רווחיה (לפני מס) של החברה בהיקף של כ- 50 מיליוני ש"ח (כ- 32 מיליוני ש"ח לאחר השפעת המס). לפרטים נוספים, ראה באור 41 לדוח הכספי.

2.3 תכנית אכיפה מנהלית

בחודש אוגוסט 2012, נכנס לתוקף חוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 (להלן: "חוק הגברת האכיפה"). כמו כן, בחודש יולי 2012, פורסמה טיוטה שניה של חוזר שעניינה ניהול סיכונים ציות בגופים מוסדיים, אשר על פיו יהיה על הנהלת גוף מוסדי למנות אחראי למערך הציות והאכיפה הפנימית. נוכח ההתפתחויות והתמורות הנ"ל ברגולציה ובמסגרת המאמצים להבטחת ציות בקבוצה, תוך מילוי מלא וקפדני של הוראות הדין החלות עליה, מינתה החברה בחודש אוגוסט 2012, את עו"ד רונה לרר, ששימשה כקצינת הציות של החברה עד לאותו מועד, כממונה על האכיפה הפנימית והציות בחברה תוך מיזוג שני התפקידים למסגרת פעילות אחת של אכיפה וציות ("הממונה על האכיפה").

2.4 שינוי מבנה בקבוצה

מנורה מבטחים פנסייה בע"מ (להלן: "מנורה מבטחים פנסייה") - בחודש פברואר, 2012, חילקה החברה את מניות מנורה מבטחים פנסייה, כדיבדנד בעין, למנורה מבטחים החזקות. לפרטים נוספים ראה באור 15 לדוחות הכספיים.

שומרה חברה לביטוח בע"מ - לאחר תאריך המאזן, בחודש ינואר 2013, חילקה החברה את מניות שומרה, כדיבדנד בעין, למנורה מבטחים החזקות. לפרטים נוספים ראה סעיף 14.1 להלן, אירועים לאחר תאריך המאזן.

לעניין עמידה בדרישות ההון של החברה ולפרטים נוספים, ראה סעיף 3.1.2 להלן ובאור 15 לדוחות הכספיים.

2.5 חידוש פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה

בחודש אוגוסט 2012, חודשו פוליסות ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה (D&O) של החברה והחברות הבנות בקבוצה, לתקופה שעד ליום 31 ביולי, 2013, בגבול אחריות כולל של 75 מיליוני דולר למקרה ולתקופה. לפרטים ראה ביאור 139' לדוחות הכספיים.

2.6 הסכם פשרה - תביעה נגזרת

בחודש מאי 2012, אישר בית המשפט הסכם פשרה שהוגש במסגרת בקשה לאישור תביעה נגזרת נגד החברה ומנורה מבטחים החזקות אשר הוגשה בחודש פברואר 2011, בהתאם לסעיף 194 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "הבקשה"). לפרטים נוספים, ראה גם באור 40 א' (7) לדוח הכספי.

2.7 רכישת נכס- בנק לפיתוח תעשייה

בחודש מרס 2012, השלימה החברה את העסקה לרכישת מלוא (100%) המניות הנכללות בהון המניות המונפק והנפרע של הבנק לפיתוח תעשייה בישראל בע"מ (להלן: "בל"ת") ומיזוג פעילות בל"ת לחברה, וזאת לאחר קיום כל התנאים המתלים, לרבות אישור בית המשפט למיזוג כאמור ואישור רשות המסים לעסקה. כתוצאה מהשלמת העסקה, החברה רשמה, בשנת הדוח, הכנסות מיסים בסך של כ- 54 מיליוני ש"ח. לפרטים ראה באור 4 לדוחות הכספיים.

2.8 הטמעת מערכת ERP לניהול משאבי הארגון

בחודש אוקטובר 2012, החלה הקבוצה (למעט שומרה ביטוח) להפעיל מערכת ERP חדשה לניהול משאבי הארגון (רכש, משאבי אנוש ודיווח כספי), וזאת חלק מערכות מיכוניות ישנות ונפרדות לכל תחום כאמור. למהלך זה צפויה להיות השפעה חיובית, בין היתר, על שיפור הבקורות לצורך הדיווח הכספי.

2.9 דירקטוריון ונושאי משרה בכירה

- א. החל מיום 15 בנובמבר 2012, חדלה ד"ר דנה הלר להיות מנהלת הסיכונים בחברה ובחברה הבת - מנורה מבטחים גיוס הון בע"מ (להלן: "מנורה מבטחים גיוס הון"). החל ממועד זה, מנהל אגף חשבות וכספים של החברה, ר"ח שי קומפל, ישמש כמנהל הסיכונים של החברה, וזאת עד למינוי מנהל סיכונים קבוע.
- ב. בחודש אוגוסט 2012, מונתה ה"ה עו"ד רונה לרר, כממונה על אכיפה והציות של החברה. יצוין, כי הגב' לרר מונתה במקביל גם כממונה אכיפה וציות בחברה האם - מנורה מבטחים החזקות ובחברה הבת - מנורה מבטחים גיוס הון בע"מ.
- ג. החל מיום 1 במאי 2012, חדל ה"ה שמואל שורץ לכהן כמבקר הפנים של החברה ושל חברות בנות נוספות בקבוצה. בהמשך לאמור, בחודש יולי 2012, אישר דירקטוריון החברה (בהמלצת ועדת הביקורת), את מינויו של ה"ה ר"ח מאיר איליה (שותף) ממשד רואה החשבון רוזנבלום הולצמן, כמבקר הפנים של החברה ושל מספר חברות נוספות בקבוצה, וזאת החל מיום 1 באוגוסט, 2012. ראה גם סעיף 14.2 להלן.
- ד. ה"ה עו"ד אלה רובינק, מונתה לדירקטורית, החל מיום 1 ביוני, 2012. ה"ה רובינק מכהנת במקביל כדירקטורית בלתי תלויה בחברה האם - מנורה מבטחים החזקות.
- ה. בחודש מרס 2012, מונה ה"ה אורי קויאטק לכהונה שלישית, כדח"צ, בחברה.
- ו. בחודש מרס 2012 פרש ה"ה אבשלום פלבר מוועדת ההשקעות תלויות התשואה ("משתתפת") של החברה, בה כיהן כיו"ר ובמקומו מונתה ד"ר נדין-בודו טרכטנברג.
- ז. בחודש מרס 2012 פרש ה"ה מיכה סימיון מחברותו בוועדת ההשקעות תלויות התשואה ("משתתפת") של החברה וכן מוועדת האשראי המשותפת של הקבוצה. במקומו של ה"ה סימיון מונה ה"ה צבי גרינולד.

2.10 שינויים רגולטוריים עיקריים בתקופת הדוח

(א) הרפורמה בדמי ניהול

במסגרת ההסדרה הרגולטורית בתחום החיסכון ארוך הטווח, פורסמו בתקופת הדוח, הסדרים תחיקתיים שעניינם הנהגת הרפורמה בדמי הניהול המירביים שניתן לגבות לגבי חלק ממוצרי

תחום החיסכון ארוך הטווח בתוקף מחודש ינואר 2013, וכן הגבלות על גביית דמי ניהול ממבוטחים ועמיתים מנותקי קשר, וזאת במסגרת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול), התשע"ב-2012 (להלן, לצורך ס"ק זה: "התקנות"). בנוסף, פורסמו הצעות חקיקה לעניין קביעת דמי ניהול מינימליים. לפרטים נוספים בדבר מרכיבי הרפורמה האמורה בדמי הניהול ראה ביאור 28 לדוחות הכספיים.

כלל השינויים המוצעים כאמור, צפויים להביא להפחתה בהכנסות הקבוצה מדמי ניהול. בנוסף, ליישום התקנות צפויה להיות השפעה גם על הערך הגלום בגין מכירת פוליסות ביטוח חיים חדשות שימכרו בעתיד. כמו כן, כניסת התקנות לתוקף עלולה להעלות את שיעור ביטולי פוליסות עם דמי ניהול גבוהים יותר שמכרה החברה בעבר והחלפתן או נידון לפוליסות חדשות עם דמי ניהול נמוכים. מאידך, הפסקת שיווק תכניות ביטוח חיים משולבות בחסכון הכוללות מקדמי קצבה מובטחים כנזכר בסעיף קטן (ב) להלן, עשויה למתן תופעה זו.

הקבוצה בוחנת את ההשפעה הכוללת של התקנות על הכנסותיה ועל רווחיותה, אשר בשלב זה איננה ניתנת להערכה במיוחד לאור רפורמות נוספות בתחום החיסכון הפנסיוני שנכנסו לתוקף בשנים האחרונות ו/או שנמצאות בהליכי חקיקה ואשר נועדו להגביר את התחרות, השקיפות והניידות בתחום החיסכון הפנסיוני (ראה גם סעיף 3.1.1 לפרק תיאור עסקי התאגיד לעיל). **הערכת החברה כאמור הינה מידע צופה פני עתיד המבוססת על הוראות התקנות והצעות החוק והתקנות כפי נוסחן היום, ואולם, אין באפשרות החברה לאמוד את עוצמת והיקף ההשפעה המצרפית על תוצאותיה.** החברה תוסיף ותבחן את ההשפעה של התקנות והצעות החוק והתקנות הנ"ל על תוצאות פעילותה וכן דרכים להתמודד עם השפעות אלו.

(ב) הסדרה בנושא מקדמי קצבה מובטחים בפוליסות ביטוח חיים

בחודש יולי 2012 פרסם משרד האוצר את טיוטת חוזר מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים. טיוטת החוזר פורסמה בהמשך למחקר שנערך על ידי אגף שוק ההון ביטוח וחיסכון אשר בחן, בין היתר, את יכולת חברות ביטוח להתמודד עם הסיכון הגלום במקדמי קצבה מובטחים. כיום, תכניות לביטוח חיים משולבות בחיסכון המשוקות על ידי חברות ביטוח, כוללות מקדמי המרה לקצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים (להלן: "מקדמי קצבה"). על פי תוצאות המחקר, המשך שיווק תכניות ביטוח חיים הכוללות מקדמי קצבה מובטחים יכול לפגוע ביכולתן של חברות לעמוד, בטווח הארוך, בהתחייבויות לתשלום קצבאות בגין פוליסות אלו.

בהמשך לאמור, ועל סמך הבחינה שערכה החברה, עדכנה החברה את אומדני תוחלת החיים ואומדני שיעור לקיחת הקצבה ובהתאם הגדילה את ההפרשה לעתודה משלימה לגמלאות בהיקף של כ- 52 מיליון ש"ח, לפני מסים על ההכנסה (וכ- 34 מיליון ש"ח לאחר מס). ההפרשה האמורה מתייחסת לכספים שנצברו בפוליסות ביטוח חיים עד ליום 30 ביוני 2012 ואינם כוללים התחייבות בגין צבירה עתידית בפוליסות אלו.

בחודש נובמבר 2012 פרסם הממונה נייר עמדה בעניין עדכון מערך ההנחות הדמוגרפיות בקרנות פנסיה וביטוחי מנהלים, שבמסגרתו נקבע כי יש לעדכן את מערך הנחות ברירת המחדל של קרנות הפנסיה ולהפסיק שיווק תוכניות ביטוח חיים עם מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים, וזאת בין היתר, לאור ממצאי הממונה במחקר הנ"ל שערך המפקח. בהמשך לאמור, פרסם הממונה מספר חוזרים לצורך יישום מסקנות נייר העמדה. לפרטים נוספים, ראה ביאור 38(5)ב(3) בדוחות הכספיים.

בחודש דצמבר 2012 פרסם הממונה את חוזר פנסיה בעניין דרך חישוב מאזן אקטוארי ומקדמי תקנון של קרן פנסיה שבו פורסמו לוחות חדשים לצורך חישוב המאזן האקטוארי, אשר יביאו ל: (1) הפחתה מהותית בעלויות בגין כיסוי לנכות; (2) עליית מקדם המרה מצבירה לפנסייית זקנה בפרישה. החוזר נכנס לתוקף ביחס לדוחות הכספיים משנת 2012 ואילך.

להסדרה הכוללת הנ"ל עשויה להיות השפעה על היקף המכירות של פוליסות ביטוח חיים על ידי החברה, על צמצום בהיקף הביטולים והפדיונות בפוליסות עם מקדם קצבה מובטח ועל תמהיל המכירות של מוצרי החיסכון הארוך טווח של הקבוצה. להערכת הקבוצה, לשינויים האמורים צפויה להיות השפעה מהותית על מבנה התחרות בשוק החיסכון הפנסיוני, מאחר ומתן אפשרות לקופות הגמל למכור כיסויים ביטוחיים והוזלת עלות כיסויי הנכות בקרנות הפנסיה כאמור, תוך ביטול מקדמי הקצבה של פוליסות ביטוח חיים, צפויים להגביר את התחרות בין המוצרים השונים בתחום. בשלב זה, לא ניתן להעריך מהו שיווי המשקל שאליו יגיע שוק החיסכון הפנסיוני, בעקבות השינויים האמורים ולפיכך לא ניתן להעריך את ההשפעה הכוללת של השינויים האמורים על התוצאות הכספיות של הקבוצה על הפעילות במוצרי החיסכון הפנסיוני השונים, על שימור תיק פוליסות ביטוח חיים ועל הרווחיות

הגלומה בהם. יתר על כן, יתכן כי לרפורמה בדמי הניהול כמפורט בסעיף א' לעיל ולהסדרה בנושא מקדמי הקצבה כמפורט בסעיף זה, תהיה השפעה מקזזת במישור שימור תיק פוליסות ביטוח החיים הקיימות. הערכות החברה כאמור הינן מידע צופה פני עתיד המבוססת על נייר העמדה והחוזרים הנ"ל ועל תקנות דמי הניהול והצעות החוק והתקנות בנושא זה כפי שפורסמו, וכאמור אין וודאות כי ההערכות האמורות תתממשנה. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, בין היתר, בשל שינוי אפשרי בהתנהגות הצרכנים כפי שתהיה בפועל.

(ג) חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי

בחודש ינואר 2013 פורסמו תקנות חישוב עתודות אשר מחליפות את תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984, תוך הסמכת המפקח ליתן הוראות לאופן חישובן של העתודות בביטוח כללי מסוגים כמפורט בתקנות החדשות. במקביל, פרסם המפקח חוזר בדבר חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי הכולל הוראות אשר רובן נכללו בתקנות שבוטלו. השינוי המהותי הנכלל בחוזר נוגע לביטול מנגנון ה"צבירה" שעניינו שמירת עתודה בסכום השווה לעודף הכנסות על הוצאות מצטבר לשלוש השנים הראשונות ממועד תחילת הביטוח, וזאת בענפים בעלי זנב תביעות ארוך. יצוין, כי ביטול המנגנון האמור הוגבל לענפים בהם קיימת הערכה אקטוארית של התביעות התלויות בתחולה לראשונה מהדוח הכספיים ליום 31 במרס 2014.

בנוסף, בחודש יולי 2012, פורסמה טיוטה שעניינה עמדת ממונה - נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך דיווח כספי. מטרת הטיוטה הינה להציג את עמדת המפקח לגבי נוהג מיטבי ("Best Practice") לאקטוארים בבואם לחשב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך הדוחות הכספיים השנתיים כך שישקפו באופן נאות והולם את ההתחייבויות הביטוחיות. סטייה מהותית מהנוהג המיטבי אפשרית כאשר קיימת סיבה מוצדקת לכך. במסמך מפורטים עקרונות כלליים, אופן בחירת ההנחות והמודל, שיעור היוון תזרים התחייבויות, קיבוץ סיכונים וקביעת גובה התחייבויות ביטוחיות בגין פוליסות שנמכרו בפרקי זמן הסמוכים ליום המאזן ולסיכונים לאחר יום המאזן. על פי הטיוטה תחילתה של עמדת המפקח כאמור החל מהדוחות הכספיים לשנת 2013.

החברה בוחנת את הוראות התקנות, החוזר והטיוטה. ביטול הצבירה יביא להקטנת סך ההתחייבויות הביטוחיות ולהגדלת ההון העצמי. מאידך, קשה להעריך את השפעת השינוי בכללי החישוב של העתודה האקטוארית ביחס לכללים המיושמים כיום, על התוצאות העסקיות של החברה. לפיכך, לא ניתן, בשלב זה, להעריך את ההשפעה המצרפית של התיקונים האמורים.

2.11 הליכים משפטיים

לעניין התפתחויות בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות ולאישור תובענות שהוגשו כנגד החברה ו/או חברות המאוחדות שלה, כייצוגיות, ותביעות תלויות נוספות, ראה באור 40 לדוחות הכספיים.

2.12 סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד

2.12.1 שוק ההון - התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית

האינדיקטורים המאקרו כלכליים שהתפרסמו במהלך החודשים האחרונים, מעידים, כי הפעילות הכלכלית במהלך שנת 2012 התפתחה בקצב מתון. האומדן המעודכן לצמיחה בשנת 2012 עומד על כ- 3%.

הסיבה לקצב הצמיחה המתון נובע, בין היתר, מהיחלשות בקצב הגידול של הביקושים על רקע ההאטה בפעילות בעולם. הסביבה העולמית בתקופה הנסקרת אופיינה בסיכון להתפרצות משבר באירופה, בעקבות משבר החובות של מספר מדינות בגוש היורו ובעקבות השלכותיו על שאר הגוש ועל שאר העולם.

הצמיחה הצפויה לשנת 2013 עומדת על 3.8%, בהנחה שהפקת הגז מקידוח "תמר" תחל במהלך הרבעון השני של 2013, כמתוכנן, ועל 2.8% בניכוי השפעת הזרמת הגז.

למרות ההאטה, המשק הישראלי עודנו נמצא ברמת פעילות גבוהה יחסית. שיעור האבטלה עומד על פחות מכ- 7%, מאז הרבעון השני של 2011, רמה נמוכה, במונחים היסטוריים, למרות ששיעור ההשתתפות בשוק העבודה עומד על שיא של 63.8% אחוזים. במקביל לכך, השכר הנומינלי המשיך לעלות בקצב נאה. על פי נתונים מנוכי עונתיות, סך תשלומי מס הבראות, המהווים אינדיקציה לתשלומי השכר הנומינלי,

היו גבוהים בחודשים נובמבר-דצמבר 2012 בכ- 5.7% לעומת החודשים המקבילים אשתקד.

מדד המחירים לצרכן עלה בשנת 2012 בכ- 1.6%, שיעור המצוי בסביבת מרכז יעד האינפלציה של בנק ישראל. התרומה העיקרית לאינפלציה בשנת 2012 נבעה ממחירי הדירור והאנרגיה, שעלו ב- 3.3% וב- 6.5%, בהתאמה. המדיניות המוניטרית של בנק ישראל הגיבה להמשך הפעילות המתונה באופן מדוד. לאחר שבמחצית הראשונה של השנה נשמר שיעור הריבית על שיעור של 2.5%, הוריד בנק ישראל את הריבית במשק במחצית השנייה של 2012 עד לרמה של 1.75%, בסוף השנה, זאת על מנת לתמוך בפעילות הריאלית נוכח ההשפעה השלילית של ההאטה הגלובלית על צמיחת המשק המקומי ועל רקע הירידה בציפיות האינפלציה.

במהלך הרבעון השלישי של 2012, אושרו על ידי הכנסת מספר צעדים כלכליים במטרה להגדיל את היקף הכנסות המדינה ממסים ובכך להקטין את גירעונות הממשלה ובכלל זה, העלאת המע"מ מ- 16% ל- 17% וכתוצאה מכך העלאת המס על חברות ביטוח ומוסדות כספיים אחרים.

2.12.2 שוקי האג"ח והמניות

שנת 2012 התאפיינה במגמה חיובית בשווקים הפיננסיים העולמיים. הגורם השלילי העיקרי שהשפיע על מדדי המניות בארץ היה ההאטה הכלל עולמית כתוצאה ממשבר החוב במדינות אירופה שהחל בשנת 2011 והחריף השנה עם הורדת דירוג אשראי למדינות ולבנקים מובילים באירופה. במקביל, התרבו העדויות להאטה במשק, ביניהם: ירידה בקצב הצמיחה והתייצבותה על שיעור שנתי של כ- 3%, עלייה בשיעור האבטלה ועלייה בגירעון הממשלתי.

בין הגורמים החיוביים המקומיים שהשפיעו על מגמת המסחר בתל-אביב היו הורדות הריבית ע"י בנק ישראל ברבע אחוז, שלוש פעמים במהלך השנה. הורדות הריבית היו על רקע עליית מדד המחירים לצרכן בשיעור נמוך מתקרת האינפלציה שהציבה הממשלה. במישור הבינלאומי, תרמו עליות השערים, בעיקר בשוקי ארה"ב.

במהלך שנת 2012, עלה מדד ת"א 25 בשיעור של כ- 9.2%, כאשר מדד ת"א 100 עלה בשיעור של כ- 7.2%. מדד ת"א 75 עלה בשיעור של כ- 4.8% ומדד היתר 50 עלה בשיעור של כ- 21.6%. בלט לחיוב בעלייה של כ- 23% מדד ת"א-פיננסים (בנקים, חברות ביטוח ובתי השקעות). לעומתם, מניות ענף התקשורת שהושפעו מהוראות רגולטוריות חדשות המשיכו במגמה השלילית שאפיינה אותם בשנת 2011 ואיבדו במהלך שנת 2012 כ- 32.7% נוספים מערכם.

גם שוקי המניות בעולם הציגו מתחילת שנת 2012 עליות שערים. בארה"ב, מדד ה-S&P עלה במהלך התקופה הנסקרת בשיעור של כ- 13.4%, מדד הדאו ג'ונס עלה בכ- 7.3% ומדד הנאסד"ק עלה בשיעור חד של 15.9%. באירופה, מדד הדאקס הגרמני עלה במהלך שנת 2012 בשיעור חד של כ- 29.1%, מדד הקאק הצרפתי עלה בכ- 15.2% ומדד הפוטסי האנגלי עלה בשיעור של כ- 5.8%.

במהלך שנת 2012, עלו מדד התל בונד 20 ומדד תל בונד 40 בכ- 8% ובכ- 9%, בהתאמה. מדד האג"ח הממשלתי הצמוד עלה בכ- 9.4% ומדד האג"ח הממשלתי השקלי עלה בכ- 7%.

גם בבורסות אסיה נרשמו עליות שערים, במהלך התקופה הנסקרת, כאשר מדד הניקיי היפני עלה בשיעור של כ- 23.8% ומדד המניות בהונג קונג (ההאנג-סאנג) עלה בשיעור של כ- 23.1%.

בסיכום התקופה הנסקרת, פוחת השקל בשיעור של כ- 2.2% לעומת שער היציג של הדולר ויוסף בשיעור של כ- 0.1% מול שער היציג של האירו. יתרות המט"ח של בנק ישראל הסתכמו בסוף דצמבר 2012 בכ- 75.9 מיליארדי דולר לעומת סך של כ- 74.9 מיליארדי דולר, בסוף דצמבר 2011.

3. המצב הכספי

3.1 נתונים עיקריים מתוך המאזנים המאוחדים

3.1.1 נתונים מתוך המאזנים המאוחדים של החברה

31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2012	(באלפי ש"ח)
12,124,752	13,772,582	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
9,582,488	10,076,764	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
4,003,499	4,629,221	נכסים אחרים
690,436	-	נכסים המיועדים לחלוקה לבעלים
26,401,175	28,478,567	סך כל הנכסים
1,917,366	1,650,159	הון עצמי התחייבויות:
		התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
9,890,535	10,473,890	שאינם תלויי תשואה
		התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
11,790,991	13,725,075	תלויי תשואה*)
		התחייבויות פיננסיות
1,342,721	1,177,284	התחייבויות אחרות
1,413,800	1,452,158	התחייבויות המיועדות לחלוקה לבעלים
45,762	-	
26,401,175	28,478,567	סך כל ההון וההתחייבויות

(* חלק מההתחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה מוצגות בסעיפי זכאים ויתרות זכות והתחייבויות פיננסיות).

סך הנכסים של החברה נכון ליום 31 בדצמבר, 2012 עומד על סך של כ- 28,479 מיליוני ש"ח לעומת סך של 26,401 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר, 2011. הגידול בסך הנכסים בתקופת הדוח נבע בעיקר מתוספת התשואה על הנכסים הפיננסיים כתוצאה מעליות השערים בשוקי ההון ומדמי ביטוח שנתקבלו בניכוי ירידה בנכסים בגין חלוקת מניות מבטחים המוצגים כנכסים מיועדים לחלוקה (לפרטים נוספים ראה באור 36 לדוחות הכספיים).

סך ההתחייבויות של החברה נכון ליום 31 בדצמבר, 2012 הסתכם בכ- 26,828 מיליוני ש"ח לעומת סך של 24,484 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר, 2011. הגידול בסך ההתחייבויות בתקופת הדוח נבע בעיקר מגידול בתשואה שנוקפה למבטחים בחוזי ביטוח וחוזי השקעה וכן מגידול בהתחייבויות מדמי ביטוח שהתקבלו בחוזים כאמור.

3.1.2 הון עצמי

הון החברה נכון ליום 31 בדצמבר 2012, מסתכם בכ- 1,650 מיליוני ש"ח לעומת סך של 1,917 מיליוני ש"ח, נכון ליום 31 בדצמבר 2011. הקיטון בהון נובע בעיקר מחלוקת מניות מבטחים פנסיה כדיבידנד בעין למנורה החזקות בסך כ-621 מש"ח, ומנגד רווח כולל בסך של כ-345 מיליוני ש"ח.

בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 (להלן: "תקנות ההון"), החלות על המבטחים בקבוצה, לחברה ולשומרה קיים, נכון לתאריך הדוח, עודף הון בסך של כ- 417 מיליוני ש"ח וכ- 89 מיליוני ש"ח, בהתאמה. בנוסף, סכום ההשקעות שיש חובה להעמידם בחברה, כנגד עודפי הון בהתאם להוראות המפקח, ולפיכך מהווים עודפים שאינם ניתנים לחלוקה, מסתכמים בכ- 18 מיליוני ש"ח ובשומרה בכ- 17 מיליוני ש"ח.

בחודש אוגוסט 2012 הנפיקה החברה למנורה מבטחים החזקות (חברה האם של החברה) סך של 1,251 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. בתמורה לסך של 8.8 מיליוני ש"ח. לפרטים נוספים ראה סעיף 2.6 לעיל וכן באור 40(א)7 לדוחות הכספיים.

לאחר תאריך הדיווח, ביום 31 בינואר, 2013, חילקה החברה את מלוא השקעתה במניות שומרה ביטוח בצירוף שטרי ההון שהנפיקה לה שומרה ביטוח, כדיבידנד בעין

למנורה מבטחים החזקות. חלוקת הדיבידנד כאמור הקטינה את עודף ההון של החברה בכ- 90 מיליוני ש"ח, נכון לתאריך הדוח. לפרטים נוספים בעניין חלוקת הדיבידנד בעין ראה סעיף 14.1 להלן וסעיף 1.5 לדוח תיאור עסקי התאגיד.

לפרטים נוספים לעניין ההון העצמי ויעד הון בחברה, ראה באור 15 לדוחות הכספיים.

3.2 דיבידנד

להלן הפרטים על מועדי תשלום דיבידנד, במזומן ובעין, לרבות לאחר תאריך המאזן-

- א. בשנת 2010 החברה לא חילקה דיבידנד.
 - ב. בחודש מאי 2011, חילקה החברה דיבידנד במזומן למנורה החזקות בסך של 100 מיליוני ש"ח.
 - ג. ביום 15 בפברואר 2012, חילקה החברה את מלוא (100%) מניות מנורה מבטחים פנסיה שבבעלותה, כדיבידנד בעין, למנורה מבטחים החזקות. לפרטים נוספים ראה באור 15 ז'9) לדוחות הכספיים.
 - ד. לאחר תאריך המאזן, בחודש ינואר 2013, חילקה החברה את מלוא (100%) מניות שומרה, שבבעלותה ושטרי הון שהוענקו לשומרה, כדיבידנד בעין, למנורה מבטחים החזקות. לפרטים נוספים ראה סעיף 14.1 להלן.
- לעניין עמידה בדרישות ההון של החברה, ראה סעיף 3.1.2 לעיל ובאור 15 לדוחות הכספיים.

3.3 נתונים מדוחות רווח והפסד המאוחדים

1-12/2010	1-12/2011	1-12/2012	(באלפי ש"ח)
4,270,410	4,318,853	4,681,462	פרמיות שהורווחו ברוטו
3,365,592	3,440,420	3,819,438	פרמיות שהורווחו בשייר
1,907,247	(60,130)	2,046,531	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
193,325	94,232	117,407	הכנסות מדמי ניהול
217,267	200,896	204,900	הכנסות מעמלות
388	1,484	464	הכנסות אחרות
4,185,082	2,352,726	4,618,674	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
815,959	811,729	905,644	עמלות והוצאות רכישה אחרות
354,896	413,986	384,543	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
77,194	99,557	90,083	הוצאות מימון
5,160	13,714	25,078	חלק ברווחי חברות כלולות, נטו
255,848	12,618	214,874	רווח לפני מיסים על הכנסה
92,661	16,458	20,264	מיסים על הכנסה
163,187	(3,840)	194,610	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת
62,215	57,153	5,915	רווח נקי מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים
225,402	53,313	200,525	רווח נקי
242,572	(33,350)	345,347	רווח (הפסד) כולל

3.4 הרכב הכנסות בתקופת הדוח

3.4.1 נתונים על פרמיות ביטוח שהורווחו לפי תחומים

1-12/2010	1-12/2011	1-12/2012	(באלפי ש"ח)
886,312	891,154	970,047	רכב רכוש
609,679	616,130	678,335	רכב חובה
492,912	517,703	544,839	ענפי רכוש ואחרים
243,950	241,884	252,171	ענפי חבויות אחרים
2,232,853	2,266,872	2,445,393	סך תחום ביטוח כללי
1,700,893	1,681,061	1,808,489	תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
336,664	370,920	427,580	תחום בריאות
4,270,410	4,318,853	4,681,462	סה"כ פרמיות שהורווחו ברוטו

ההכנסות מפרמיות שהורווחו בתקופת הדוח עמדו על סך של כ- 4,681 מיליוני ש"ח, לעומת 4,319 מיליוני ש"ח בשנה קודמת, גידול של כ- 8%. הפרמיות בשנת הדוח כוללות סך של 1,808 מיליוני ש"ח בביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח המהווים שיעור של כ- 39% מסך כל הפרמיות שהורווחו (שיעור זהה לשנה קודמת) וסך של 2,445 מיליוני ש"ח בביטוח כללי המהווים שיעור של 52% מסך כל הפרמיות שהורווחו (שנה קודמת - 53%) וסך של 428 מיליוני ש"ח בביטוח בריאות המהווים שיעור של 9% מסך כל הפרמיות שהורווחו (שנה קודמת 8%).

להסברים בדבר השינוי בפרמיות בתחומי הפעילות ראה סעיפים 4.4.1, 4.4.2 ו- 4.4.3 להלן.

3.4.2 ביטוח חיים (במיליוני ש"ח):

סה"כ	פרמיות שוטפות	פרמיות חד-פעמיות	סה"כ
1-12/2012			
1,809	1,684	125	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	93%	7%	שיעור מסך דמי ביטוח חיים
1-12/2011			
1,681	1,587	94	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	94%	6%	שיעור מסך דמי ביטוח חיים
1-12/2010			
1,701	1,508	193	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	89%	11%	שיעור מסך דמי ביטוח חיים

3.4.3 ביטוח כללי (במיליוני ש"ח):

סה"כ	חבויות	רכוש	רכב חובה	רכב רכוש	
1-12/2012					
2,536	275	569	695	997	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	11%	23%	27%	39%	שיעור מסך דמי ביטוח כללי
סה"כ	חבויות	רכוש	רכב חובה	רכב רכוש	
1-12/2011					
2,311	232	539	635	904	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	10%	23%	27%	39%	שיעור מסך דמי ביטוח כללי
סה"כ	חבויות	רכוש	רכב חובה	רכב רכוש	
1-12/2010					
2,244	240	500	602	902	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	11%	22%	27%	40%	שיעור מסך דמי ביטוח כללי

3.4.4 ביטוח בריאות (במיליוני ש"ח)

פרמיות ברוטו	פרמיות בשייר)	
1-12/2012			
435	332		סה"כ פרמיות ברוטו
1-12/2011			
370	268		סה"כ פרמיות ברוטו
1-12/2010			
348	252		סה"כ פרמיות ברוטו

4. תוצאות הפעילות

4.1 רווח (הפסד) מתחומי פעילות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
1-12/2010	1-12/2011	1-12/2012	(באלפי ש"ח)
			רווח (הפסד) מתחומי הפעילות לפני מס:
163,254	(22,595)	(61,553)	רווח (הפסד) מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
14,126	52,692	63,196	רווח מביטוח בריאות
154,240	123,150	213,790	רווח מביטוח כללי
331,620	153,247	215,433	סך רווח לפני מס מתחומי פעילות ברי דיווח
(99,774)	(90,986)	(9,639)	רווח מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים
24,002	(49,643)	9,080	רווח (הפסד) לפני מס מאחרים (שלא נכללו בתחומים)*
255,848	12,618	214,874	סה"כ רווח לפני מס
92,661	16,458	20,264	מיסים על הכנסה (הטבת מס)
163,187	(3,840)	194,610	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת
62,215	57,153	5,915	רווח מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים, נטו
225,402	53,313	200,525	רווח נקי
			מיוחס ל:
225,061	52,782	199,860	בעלי מניות בחברה
341	531	665	זכויות מיעוט
225,402	53,313	200,525	רווח נקי

(* כולל בעיקר הוצאות מימון, תוצאות פעילות שאיננה מוגדרת כתחום פעילות והכנסות מהשקעות שאינן משויכות לתחום פעילות מוגדר.

4.2 רווח (הפסד) כולל מתחומי פעילות

1-12/2010	1-12/2011	1-12/2012	(באלפי ש"ח)
			רווח (הפסד) כולל מתחומי הפעילות לפני מס:
181,919	(35,348)	10,377	רווח (הפסד) כולל מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
15,971	48,076	82,593	רווח כולל מביטוח בריאות
161,997	44,327	317,480	רווח כולל מביטוח כללי
359,887	57,055	410,450	סך רווח כולל לפני מס מתחומי פעילות ברי דיווח
(99,774)	(90,986)	(9,639)	רווח מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים
19,449	(82,782)	40,871	רווח (הפסד) כולל לפני מס מאחרים (שלא נכללו בתחומים)*
279,562	(116,713)	441,682	סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מס
99,205	(26,210)	102,250	מיסים על הכנסה (הטבת מס)
180,357	(90,503)	339,432	רווח (הפסד) כולל מפעילות נמשכת
62,215	57,153	5,915	רווח כולל מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים, נטו
242,572	(33,350)	345,347	רווח (הפסד) כולל
			מיוחס ל:
242,231	(33,881)	344,682	בעלי מניות בחברה
341	531	665	זכויות מיעוט
242,572	(33,350)	345,347	רווח (הפסד) כולל

(* כולל בעיקר הוצאות מימון, תוצאות פעילות שאיננה מוגדרת כתחום פעילות והכנסות מהשקעות שאינן משוייכות לתחום פעילות מוגדר.

4.3 השינויים בתוצאות הפעילות בתקופת הדוח

הרווח הנקי בתקופת הדוח הסתכם בכ- 201 מיליוני ש"ח לעומת רווח נקי שהסתכם בכ- 53 מיליוני ש"ח בשנת 2011 ולעומת רווח נקי שהסתכם בכ- 225 מיליוני ש"ח בשנת 2010.

הרווח הכולל, המורכב מהרווח הנקי בתוספת השינוי נטו בקרן הון בגין נכסים זמינים למכירה ושינויים אחרים המשפיעים על ההון העצמי, הסתכם בשנת 2012 בכ- 345 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל שהסתכם בכ- 33 מיליוני ש"ח בשנת 2011 ולעומת רווח כולל שהסתכם בכ- 243 מיליוני ש"ח בשנת 2010. הגידול ברווח הכולל בשנת 2012 נובע בעיקר מעליית ערך הנכסים הפיננסיים כתוצאה מעליות שערם בשוק ההון המקומי והעולמי אשר הגדילה את ההכנסות מהשקעות בפעילות הנוסטרט ואת המרווח הפיננסי בביטוח חיים. עליות השערים בשוק ההון גרמו לירידה בריבית חסרת הסיכון אשר הביאה לגידול בהתייבויות הביטוחיות המחושבות על פיה. בנוסף, השפיעו על הרווח הגורמים הבאים: השלמת עסקת רכישת הבנק לפיתוח התעשייה ומיזוגו לחברה, התבטאה ברישום הכנסות מיסים בסך של כ- 54 מיליוני ש"ח (לפירוט נוסף ראה באור 4 לדוחות הכספיים). כמו-כן, כתוצאה מחתימה על שני הסכמים במקביל עם מבטחי משנה של החברה (כמפורט בסעיף 2.2 לעיל) גדל הרווח של החברה, באופן חד-פעמי, בהיקף של כ- 50 מיליוני ש"ח, לפני מיסים על ההכנסה (בסך של כ- 32 מיליוני ש"ח, לאחר מס). מנגד, בוצעה הפרשה בגין התייבויות לתשלום גמלה בעתיד על רקע נייר העמדה שפרסם המפקח (כמפורט בסעיף 2.10 (ב) לעיל) בסך של כ- 52 מיליוני ש"ח, לפני מיסים על הכנסה (סך של כ- 34 מיליוני ש"ח, אחרי מיסים על ההכנסה).

הרווח הכולל מעסקי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, לפני מיסים על ההכנסה, בשנת 2012 הסתכם ב- 10 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל שהסתכם בכ- 35 מיליוני ש"ח בשנת 2011 ולעומת רווח כולל בשנת 2010 שהסתכם בכ- 182 מיליוני ש"ח (ראה סעיף 4.4.1 להלן).

הרווח הכולל מעסקי ביטוח כללי לפני מיסים על ההכנסה, בשנת 2012 הסתכם ב- 317 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל שהסתכם בכ- 44 מיליוני ש"ח בשנת 2011 ורווח כולל שהסתכם בכ- 162 מיליוני ש"ח בשנת 2010 (ראה סעיף 4.4.2 להלן).

הרווח הכולל מעסקי ביטוח בריאות, לפני מיסים על ההכנסה, בשנת 2012 הסתכם ב- 83 מיליוני ש"ח לעומת רווח שהסתכם בכ- 48 מיליוני ש"ח בשנת 2011 ולעומת רווח בשנת 2010 שהסתכם בכ- 16 מיליוני ש"ח (ראה סעיף 4.4.3 להלן).

הרווח הכולל מפעילות אחרת שאינה מעסקי ביטוח, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם בשנת 2012 בכ- 41 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל של כ- 83 מיליוני ש"ח בשנת 2011 ורווח בסך 19 מיליוני ש"ח בשנת 2010. הגידול ברווח הכולל מפעילות אחרת כאמור בשנת 2012, נובע בעיקר מעליית ערך הנכסים הפיננסיים כתוצאה מעליות שערים בשוק ההון המקומי והעולמי אשר הגדילה את ההכנסות מהשקעות בפעילות הנוסטרו. בנוסף, חלה ירידה בהוצאות המימון, כתוצאה מירידה בהתחייבויות הפיננסיות ומשיעור אינפלציה נמוך, לעומת השיעור בשנת 2011.

4.4 מידע כספי לפי תחומי פעילות

4.4.1 תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

תוצאות תחום חסכון ארוך טווח (באלפי ש"ח):

1-12/2010	1-12/2011	1-12/2012	
1,700,893	1,681,061	1,808,489	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,535,421	(302,597)	1,719,365	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
472,772	417,545	157,390	הכנסות מדמי ניהול
33,164	31,408	38,644	הכנסות מעמלות
2,887,202	1,080,408	3,223,518	תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
312,995	324,913	288,082	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
340,893	400,376	235,136	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
163,254	(22,595)	(61,553)	רווח (הפסד) לפני מס
181,919	(35,348)	10,377	רווח (הפסד) כולל לפני מס

המגזר משקף את ענף ביטוח החיים ואת ענף הפנסיה אשר פעילותו הועברה לחברה האם ביום 15 בפברואר, 2012 (לפרטים נוספים ראה באור 36 לדוחות הכספיים). בפעילות ביטוח החיים חלה עלייה ברווח הכולל הנובעת בסך של כ- 127 מיליוני ש"ח. לפרטים נוספים ראה פירוט בסעיפים 4.4.1. א ו- 4.4.1. ב, להלן.

א. ענף ביטוח חיים - פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות:

1-12/2010	1-12/2011	1-12/2012	באלפי ש"ח
1,700,893	1,681,061	1,808,489	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,524,709	(304,087)	1,718,699	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
193,325	94,232	117,407	הכנסות מדמי ניהול
30,738	28,634	38,266	הכנסות מעמלות
2,887,202	1,080,408	3,223,518	תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
257,399	252,718	279,108	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
203,678	235,980	212,722	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
63,480	(113,581)	(71,192)	רווח (הפסד) לפני מס
82,145	(126,334)	738	רווח (הפסד) כולל לפני מס

הפרמיות בביטוח חיים הסתכמו ב- 1,808 מיליוני ש"ח בשנת 2012 בהשוואה ל- 1,681 מיליוני ש"ח בשנת 2011 ובהשוואה ל- 1,701 מיליוני ש"ח בשנת 2010, בהתאמה. בשנת 2012 חלה עלייה בהכנסות מפרמיות בשיעור של כ- 7% לעומת שנת 2011. בשנת 2010 התקבלו פרמיות חד פעמיות בסך של כ-

125 מיליוני ש"ח ממשרדי ממשלה לתשלום קצבה מיידית. בנטרול השפעת הפרמיות החד פעמיות הנ"ל, הגידול בפרמיות בשנת 2011 היה בשיעור דומה של כ- 7%.

בנוסף, בשנת 2012 נתקבלו פרמיות שנזקפו ישירות להתחייבויות בגין חוזי השקעה (ללא מרכיב סיכון ביטוח משמעותי) בסך 352 מיליוני ש"ח לעומת 408 מיליוני ש"ח בשנת 2011.

הפוליסות שנפדו בשנת 2012 הסתכמו ב- 568 מיליוני ש"ח בהשוואה לפדיונות בסך של 527 מיליוני ש"ח בשנת 2011, גידול של כ- 7.8%. שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת בשנת הדוח הינו 3.5% (זהה לשיעור אשתקד).

פדיונות בגין פוליסות שהפרמיות בגינן נזקפו ישירות להתחייבויות בגין חוזי השקעה (ללא מרכיב סיכון ביטוח משמעותי) הסתכמו בכ- 281 מיליוני ש"ח בשנת 2012 לעומת סך של כ- 284 מיליוני ש"ח בשנת 2011.

הרווח הכולל מעסקי ביטוח חיים, לפני מס, בשנת 2012, הסתכם בסך של כמיליון ש"ח לעומת הפסד כולל, לפני מס, בסך של כ- 126 מיליוני ש"ח בשנת 2011 ורווח כולל לפני מס בשנת 2010 בסך של כ- 82 מיליוני ש"ח.

הגידול ברווח הכולל מפעילות ביטוח חיים נובע ממספר מקורות אשר לחלקן קיימת השפעה מקזזת, כמפורט להלן: (א) מגידול חיובי במרווח הפיננסי הנובע בעיקר מעליית ערך הנכסים הפיננסיים בשוק ההון המקומי והעולמי. (ב) משיפור בתוצאות הפעילות החיתומית והתפעולית בתחום זה. (ג) מגידול בגביית דמי ניהול קבועים, והחל מחודש נובמבר 2012, גם מגביית דמי ניהול משתנים בשל התשואה הריאלית המצטברת החיובית בתיק ההשקעות תלוי התשואה שהושגה ממועד זה ואילך (לעומת שנת 2011 בה לא נגבו דמי ניהול משתנים כלל).

ומנגד - (ד) מגידול בהתחייבויות הביטוחיות לקצבה בשל ירידה בריבית חסרת הסיכון המחושבות על פיה. (ה) מהפרשה בגין התחייבות לתשלום גמלה בעתיד אשר בוצעה ברבעון השני של השנה, כנזכר בסעיף לעיל. ו- (ו) מעדכון ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח (לרבות בגין עדכון הערכות, הנחות ואומדנים אקטואריים).

פוליסות הכוללות מרכיב חסכון

להלן פרטים נוספים לעניין נתונים המופיעים בבאור 19 לדוחות הכספיים:

פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון

הפרמיות מפוליסות שהונפקו עד וכולל שנת 1990 (רובן צמודות למדד ומבטיחות תשואה המגובה בחלקה הגדול באג"ח מיועדות), הסתכמו בשנת 2012 בכ- 96 מיליוני ש"ח, למול כ- 101 מיליוני ש"ח בשנת 2011, ירידה של כ- 5%. הרווח הכולל מפוליסות אלו הסתכם בכ- 61 מיליוני ש"ח בשנת 2012 למול רווח כולל בסך של כ- 21 מיליוני ש"ח בשנת 2011, עלייה של כ- 40 מיליוני ש"ח. העלייה ברווח הכולל נובעת בעיקרה מהעלייה במרווח הפיננסי מפוליסות אלו בסך של כ- 75 מיליוני ש"ח, ממרווח של כ- 89 מיליוני ש"ח בשנת 2012 למול מרווח של כ- 14 מיליוני ש"ח בשנת 2011, זאת כתוצאה מעליה בהכנסות מהשקעות ומירידה במדד המחירים לצרכן. מנגד בוצעו עדכוני הערכות אקטואריות בעיקר עקב הפרשה לתשלומי קצבה בעתיד, אשר הקטינו את הרווח עד לסך של כ 40 מיליוני ש"ח, כאמור.

הפרמיות בפוליסות תלויות תשואה שהונפקו משנת 1991 ועד שנת 2003, הסתכמו בשנת 2012 בכ- 600 מיליוני ש"ח, למול כ- 620 מיליוני ש"ח בשנת 2011, ירידה של כ- 3%. ההפסד הכולל מפוליסות אלו הסתכם בסך של כ- 45 מיליוני ש"ח בשנת 2012 למול הפסד כולל בסך של כ- 29 מיליוני ש"ח בשנת 2011, גידול בהפסד של כ- 16 מיליוני ש"ח. הגידול בהפסד הכולל ביחס לשנה קודמת נובע מעדכוני הערכות אקטואריים בעיקר עקב הפרשה לתשלומי קצבה בעתיד ועקב ירידת שיעור הריבית חסרת הסיכון, אשר הגדילה את ההפרשה לקצבה. הפרשות אלו קוזזו בהכנסות מדמי ניהול שמרביתן נובעים מדמי ניהול משתנים.

פוליסות שהונפקו משנת 2004 ואילך ואינן תלויות תשואה, הינן ברובן בגין מכרזים של משרדי הממשלה לתשלום קצבה מיידית. ההפסד הכולל מפוליסות אלו הסתכם בכ- 10 מיליוני ש"ח בשנת 2012 למול הפסד כולל בסך כ- 5 מיליוני ש"ח בשנת 2011. ההפסד הכולל בשנת 2012 נרשם בשל הגידול בעתודות הביטוח לאור הירידה בריבית חסרת הסיכון וכתוצאה מכך המרווח הפיננסי השלילי גדל ביחס לשנת 2011.

הפרמיות בפוליסות תלויות תשואה שהונפקו משנת 2004 ואילך, הסתכמו בשנת 2012 בכ- 775 מיליוני ש"ח, למול כ- 661 מיליוני ש"ח בשנת 2011, גידול של כ- 17%. הגידול בפרמיה נובע בעיקרו ממכירות חדשות ומגידול בפרמיות החד פעמיות אשר נבע בחלקו מהמגבלה על מכירת פוליסות עם מקדמי קצבה מובטחים החל משנת 2013. ההפסד מפוליסות אלו הסתכם בכ- 35 מיליוני ש"ח בשנת 2012 למול הפסד בסך כ- 114 מיליוני ש"ח בשנת 2011. הירידה בהפסד נובעת בעיקר מגידול בהכנסות מפרמיה אשר בחלקה הינה בגין רכיבי הסיכון בפוליסה ואינם נזקפים לעתודה.

פוליסות שאינן כוללות מרכיב חיסכון

הפרמיות בפוליסות סיכון ביטוח חיים פרט וקבוצתי, הסתכמו בשנת 2012 בסך של כ- 329 מיליוני ש"ח, למול סך של כ- 299 מיליוני ש"ח בשנת 2011, גידול של כ- 10%. בין השנים 2011 ו- 2012 חלה עלייה ברווח הכולל בסך של כ- 27.5 מיליוני ש"ח. העלייה ברווח הכולל נובעת בעיקרה מגידול ברווח החיתומי, וכן גידול בהכנסות מהשקעות.

פוליסות תלויות תשואה

כספי עתודות הביטוח הנצברים בפוליסות תלויות תשואה מושקעים לפי הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 ותקנותיו. רווחי השקעות אלו נזקפים לזכות המבוטחים בניכוי דמי ניהול.

התחייבויות הנובעות מפוליסות תלויות תשואה ליום 31 בדצמבר 2012 הסתכמו בסך של כ- 13,662 מיליוני ש"ח בהשוואה לסך של כ- 11,744 מיליוני ש"ח, ליום 31 בדצמבר 2011, עלייה של כ- 1,918 מיליוני ש"ח. העלייה בהתחייבויות בשנת הדוח נובעת בעיקרה מרווחים מהשקעות ומהכנסות מפרמיות ותקבולים בגין חוזי השקעה בניכוי פדיונות ופירעונות.

פרטים בדבר שיעורי התשואות בפוליסות תלויות תשואה

פוליסות שהוצאו בשנים 1992-2003 (קרן י')

1-12/2010	1-12/2011	1-12/2012	
9.14%	(8.02%)	10.80%	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
7.22%	(8.58%)	9.97%	תשואה ריאלית אחרי תשלום דמי ניהול
11.63%	(5.67%)	12.39%	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
9.66%	(6.24%)	11.55%	תשואה נומינלית אחרי תשלום דמי ניהול

פוליסות שהוצאו החל משנת 2004 (קרן י' החדשה)

1-12/2010	1-12/2011	1-12/2012	
9.01%	(7.92%)	10.80%	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
7.53%	(9.10%)	9.32%	תשואה ריאלית אחרי תשלום דמי ניהול
11.50%	(5.57%)	12.39%	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
9.98%	(6.78%)	10.98%	תשואה נומינלית אחרי תשלום דמי ניהול

פרטים בדבר רווחי (הפסדי) ההשקעה שנקפו למבוטחים בפוליסות תלויות תשואה ודמי הניהול (במיליוני ש"ח)

1-12/2010	1-12/2011	1-12/2012	
			רווחי (הפסדי) ההשקעה הנומינליים שנקפו למבוטחים לאחר דמי הניהול
937.4	(698.0)	1,253.1	
85.2	94.2	101.7	דמי ניהול קבועים
108.1	-	15.7	דמי ניהול משתנים
193.3	94.2	117.4	סך-הכל דמי ניהול

בפוליסות תלויות תשואה שהונפקו בשנים 1991 עד 2003, רשאי מבטח לגבות דמי ניהול קבועים ודמי ניהול משתנים בשיעורים הקבועים בתקנות והנגזרים מהתשואה הריאלית של תיק ההשקעות. דמי הניהול המשתנים נגבים רק בגין תשואה ריאלית חיובית. במידה והושגה תשואה ריאלית שלילית המבטח מנוע מגביית דמי הניהול המשתנים עד אשר התשואה שתושג תכסה את ההפסד הריאלי המצטבר. יצויין, כי בכל הנוגע לפוליסות תלויות תשואה שהונפקו החל משנת 2004, דמי הניהול הנגבים הינם דמי ניהול קבועים בלבד ואשר על כן, להפסדים ריאליים מהשקעות אין השלכה ישירה כאמור על גביית דמי ניהול אלה.

ההכנסות מדמי ניהול פוליסות ביטוח חיים תלוי תשואה בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 117 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 94 מיליוני ש"ח בשנת 2011 וסך של 193 מיליוני ש"ח בשנת 2010. גידול זה נובע בעיקר מכך שהחל מחודש נובמבר 2012, החלה מנורה מבטחים ביטוח לגבות דמי ניהול משתנים בפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה שהונפקו בשנים 1991 עד 2003 לאחר שהשיגה תשואה ריאלית מצטברת חיובית בשיעור של 10.8%, תוך קיזוז ההפסד הריאלי שנגרם בשל התשואה הריאלית השלילית שהושגה בשנת 2011. בנוסף, בשנת 2012 חלה עלייה בגביית דמי הניהול הקבועים בשל הגידול בהיקף הנכסים בגין פוליסות שהונפקו החל משנת 2004, לעומת שנת 2011.

הרכב הנכסים בפוליסות תלויות תשואה (באלפי ש"ח):

ליום 31 בדצמבר 2011	ליום 31 בדצמבר 2012	
8,457	6,389	הוצאות רכישה נדחות
47,392	11,738	חייבים ויתרות חובה
67,347	59,713	פרמיות לגבייה
4,001,963	4,408,305	נכסי חוב סחירים
3,082,928	3,466,745	נכסי חוב שאינם סחירים (כולל הלוואות ופיקדונות)
2,682,486	3,131,177	מניות
1,698,864	2,069,419	אחרות
535,315	619,096	מזומנים ושווי מזומנים
12,124,752	13,772,582	סה"כ

(* הנכסים כוללים גם נכסים כנגד ביטוח בריאות תלוי תשואה, בסך של 58,877 אלפי ש"ח, ליום 31 בדצמבר 2012 לעומת סך של 45,811 אלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2011.)

ב. ענף הפנסיה

תוצאות הפעילות בענף הפנסיה מתייחסות לתוצאות חברה מאוחדת - מנורה מבטחים פנסיה.

עיקרי תוצאות הפעילות בענף הפנסיה:

1-12/2010	1-12/2011	לתקופה של חודש וחצי שהסתיימה ביום 15.02.2012	
279,447	323,313	39,983	הכנסות מדמי ניהול
10,712	1,490	666	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
2,426	2,774	378	הכנסות מעמלות
55,596	72,195	8,974	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
137,215	164,396	22,414	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
99,774	90,986	9,639	רווח לפני מס

בעקבות חלוקת מניות מנורה מבטחים פנסיה ב-15 לפברואר 2012, התוצאות הנ"ל משקפות את פעילות הפנסיה עד מועד החלוקה. תקופות ההשוואה משקפות תקופות מלאות. בתקופת הדוח נרשם רווח לפני מס בענף הפנסיה בסך של כ-10 מיליוני ש"ח בתקופה שהחלה ביום 1 בינואר 2012, והסתיימה ביום 15 בפברואר 2012, לעומת רווח לפני מס של כ-91 מיליוני ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011.

באופן יחסי חל גידול בהכנסות מדמי הניהול, נטו, בשל הגידול בהיקף הנכסים המנוהלים ובשל הגידול בגבייה, לאחר הנחות לעמיתים, ומעלייה בהכנסות מהשקעות. מנגד, קיימת עלייה בהוצאות הנהלה וכלליות והוצאות שיווק, הנובעת בעיקר מגידול במצבת העובדים והוצאות מיכון.

4.4.2 תוצאות תחום הפעילות בביטוח כללי

עסקי הביטוח הכללי מחולקים לשלושה תחומי פעילות: רכב חובה, רכב רכוש, ויתרת עסקי ביטוח כללי (חבויות אחרות וענפי רכוש אחרים).

4.4.2.1 עיקרי תוצאות תחום ביטוח כללי (באלפי ש"ח)

1-12/2010	1-12/2011	1-12/2012	
2,243,760	2,310,637	2,535,931	פרמיות ברוטו
235,294	186,315	208,679	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
166,743	153,583	148,789	הכנסות מעמלות תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
1,706,223	1,603,531	1,704,438	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
485,618	482,944	518,830	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
95,780	130,752	106,569	
154,240	123,150	213,790	רווח לפני מס
161,997	44,327	317,480	רווח כולל לפני מס

ההכנסות מפרמיה ברוטו בשנת 2012 הסתכמו בסך של כ- 2,536 מיליוני ש"ח בהשוואה לסך של כ- 2,311 מיליוני ש"ח בשנת 2011, וסך של כ- 2,244 מיליוני ש"ח בשנת 2010. הגידול בפרמיות ברוטו בשנת 2012 נובע מגידול בפרמיות בתחום רכב רכוש בסך של כ- 93 מיליוני ש"ח, מגידול בפרמיות בתחום ביטוח הכללי אחר בסך של כ- 72 מיליוני ש"ח (גידול של כ- 30 מיליוני ש"ח בענפי רכוש אחרים וגידול של כ- 42 מיליוני ש"ח בענפי חבויות אחרים) ומגידול בפרמיה בתחום רכב חובה בסך של כ- 60 מיליוני ש"ח. לעניין פירוט השינוי בפרמיה ברוטו ראה סעיפים 4.4.2.1-4.4.2.5 להלן.

הרווח הכולל לפני מס מעסקי ביטוח כללי בתקופת הדוח הסתכם בכ- 317 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 44 מיליוני ש"ח בשנת 2011 ורווח כולל בסך של כ- 162 מיליוני ש"ח בשנת 2010. העלייה ברווח בשנת 2012 נובעת מגידול ברווח הכולל בתחום רכב חובה בסך של כ- 197 מיליוני ש"ח, מגידול ברווח הכולל בתחום רכב רכוש בסך של כ- 56 מיליוני ש"ח, ומגידול ברווח הכולל בתחום ביטוח כללי אחר בסך של כ- 20 מיליון ש"ח (מגידול ברווח הכולל בענפי חבויות אחרים בסך של כ- 35 מיליוני ש"ח מקיטון ברווח הכולל בענפי ביטוח רכוש אחרים בסך של כ- 15 מיליוני ש"ח). לעניין פירוט השינוי ברווח הכולל מענפי הביטוח הכללי ראה סעיפים 4.4.2.1-4.4.2.5 להלן.

4.4.2.2 תחום פעילות ביטוח רכב חובה

עיקרי תוצאות הפעילות בענף רכב חובה (באלפי ש"ח):

1-12/2010	1-12/2011	1-12/2012	
602,065	634,780	695,101	פרמיות ברוטו
152,771	121,182	136,461	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
12,058	3,771	-	הכנסות מעמלות תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
605,126	491,199	515,911	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
57,064	63,539	68,018	הוצאות הנהלה וכלליות אחרות
31,555	39,854	28,754	
78,570	126,375	201,965	רווח לפני מס
83,815	73,872	270,987	רווח כולל לפני מס

ההכנסות מפרמיה בשנת 2012 הסתכמו בסך של כ- 695 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 635 מיליוני ש"ח בשנת 2011 וסך של 602 מיליוני ש"ח בשנת 2010, גידול של כ- 10% ושל כ- 5%, בהתאמה. העלייה נובעת מגידול בהיקף תיק הלקוחות לרבות בכלי רכב מסחריים.

הרווח הכולל לפני מס בשנת 2012 עמד על סך של כ- 271 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס של כ- 74 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח הכולל נובע בעיקר מהגורמים הבאים: מעלייה בהכנסות מהשקעות ומעלייה בשחרור הצבירה.

4.4.2.3 תחום פעילות ביטוח רכב רכוש

עיקרי תוצאות הפעילות בענף רכב רכוש (באלפי ש"ח):

1-12/2010	1-12/2011	1-12/2012	
902,069	904,352	996,957	פרמיות ברוטו
24,706	18,407	23,185	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
58,110	49,053	48,886	הכנסות מעמלות
638,300	705,041	722,667	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
227,107	221,045	237,237	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
33,155	45,190	41,115	הוצאות הנהלה וכלליות אחרות
6,367	(47,083)	(11,469)	רווח (הפסד) לפני מס
7,248	(55,297)	405	רווח (הפסד) כולל לפני מס

הפרמיות ברוטו בשנת 2012 הסתכמו בסך של כ- 997 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 904 מיליוני ש"ח בשנת 2011 וסך של 902 מיליוני ש"ח בשנת 2010. הפרמיה ברוטו בשנת 2012 לעומת שנת 2011 גדלה בשיעור של כ- 10% הנובעת בעיקרה מגידול במספר כלי הרכב המבוטחים.

הרווח הכולל לפני מס בשנת 2012 הינו בסך של כ- 0.4 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל לפני מס של כ- 55 מיליוני ש"ח בשנת 2011 ורווח כולל לפני מס בסך של כ- 7 מיליוני ש"ח בשנת 2010. השינוי ברווח הכולל נובע בעיקר מהשיפור החיתומי, מעדכון בהערכת ההתחייבויות הביטוחיות הנובע מקיטון בהפרשה לפרמיה בחסר וכן מעלייה בהכנסות מהשקעות.

4.4.2.4 עיקרי תוצאות הפעילות בענפי ביטוח כללי אחר (באלפי ש"ח):

1-12/2010	1-12/2011	1-12/2012	
739,626	771,505	843,873	פרמיות ברוטו
57,817	46,726	49,033	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
96,575	100,759	99,903	הכנסות מעמלות
462,797	407,291	465,860	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
201,447	198,360	213,575	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
31,070	45,708	36,700	הוצאות הנהלה וכלליות אחרות
69,303	43,858	23,294	רווח לפני מס
70,934	25,752	46,088	רווח כולל לפני מס

הפרמיות ברוטו בשנת 2012 הסתכמו בסך של כ- 844 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 772 מיליוני ש"ח בשנת 2011 וסך של 740 מיליוני ש"ח בשנת 2010, גידול של כ- 9% למול שנת 2011. הגידול בפרמיות השנה נובע מגידול למול שנה קודמת בסך של כ- 30 מיליוני ש"ח בענפי רכוש אחרים ומגידול

בפרמיות בענפי חבויות אחרים בסך של כ- 42 מיליוני ש"ח. הגידול בפרמיות בענפי ביטוח כללי אחרים נובע בעיקר מגידול במספר הלקוחות העסקיים.

הרווח הכולל לפני מס בשנת 2012 הסתכם בסך של כ- 46 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס של כ- 26 מיליוני ש"ח בשנת 2011 ורווח כולל לפני מס בסך של כ- 71 מיליוני ש"ח בשנת 2010. הרווח הכולל לפני מס בענפי רכוש אחרים הסתכם בשנת 2012 בכ- 11 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 25 מיליוני ש"ח בשנת 2011, ירידה של כ- 14 מיליוני ש"ח, והרווח הכולל לפני מס בענפי חבויות אחרים הסתכם בשנת 2012 בכ- 35 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 0.65 מיליוני ש"ח בשנת 2011, עלייה של כ- 34 מיליוני ש"ח.

הקיטון ברווח הכולל מענפי רכוש אחרים נובע בעיקר מגידול בעלות ביטוח משנה לכיסוי סיכוני רעידת אדמה, מעדכון הערכות אקטואריות שנרשמו בשנת הדוח לעומת שנה קודמת ומנגד מעלייה בהכנסות מהשקעות.

העלייה ברווח הכולל מענפי חבויות אחרים נובע בעיקר מהעלייה בהכנסות מהשקעות.

4.4.2.5 פרמיות ברוטו והרווח הכולל לפי תחומי פעילות בביטוח כללי (באלפי ש"ח):

סה"כ	חבויות	רכוש ואחרים	רכב חובה	רכב רכוש	סה"כ פרמיות ברוטו
2,535,931	274,554	569,319	695,101	996,957	01-12/2012
2,310,637	232,198	539,307	634,780	904,352	01-12/2011
2,243,760	239,570	500,056	602,065	902,069	01-12/2010
					רווח (הפסד) כולל
317,480	35,227	10,861	270,987	405	01-12/2012
44,327	650	25,102	73,872	(55,297)	01-12/2011
161,997	37,059	33,875	83,815	7,248	01-12/2010

4.4.3 תוצאות תחום פעילות ביטוח בריאות (באלפי ש"ח):

1-12/2010	1-12/2011	1-12/2012	
336,664	370,920	427,580	פרמיות שהורווחו ברוטו
39,809	28,118	42,214	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
13,712	9,617	9,941	הכנסות מעמלות
271,406	239,487	416,977	תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
75,957	82,112	115,059	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
30,065	30,513	46,324	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
14,126	52,692	63,196	רווח לפני מס
15,971	48,076	82,593	רווח כולל לפני מס

ההכנסות מפרמיה שהורווחה בשנת 2012 הסתכמו בכ- 428 מיליוני ש"ח לעומת כ- 371 מיליוני ש"ח בשנת 2011 וסך של כ- 337 מיליוני ש"ח בשנת 2010, גידול של כ- 15% בשנת 2012 למול שנת 2011. העלייה בפרמיות נובעת בעיקר מגידול בהיקף תיק הלקוחות.

הרווח הכולל לפני מס בשנת 2012 הסתכם בסך של כ- 83 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ- 48 מיליוני ש"ח בשנת 2011 ורווח בסך של כ- 16 מיליוני ש"ח בשנת 2010. הגידול ברווח נובע בעיקר מחתימה במקביל על שני הסכמים עם מבטחי משנה של מנורה ביטוח (כמפורט בסעיף 2.2 לעיל) אשר הגדילו את הרווח לפני מס של מנורה ביטוח בתחום, באופן חד-פעמי, בסך של כ- 50 מיליוני ש"ח. בנוסף, חלה עלייה

בהכנסות מהשקעות וגידול בפרמיה המורוחת ומנגד חל גידול בהוצאות הנהלה וכלליות ועמלות המיזוג לתחום וכן גידול בהתחייבויות הביטוחיות.

5. תזרים מזומנים

תזרימי המזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת הסתכמו בתקופת הדוח ב- 661 מיליוני ש"ח.
תזרימי המזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה הסתכמו בתקופת הדוח ב- 344 מיליוני ש"ח.
תזרימי המזומנים נטו שנבעו מפעילות מימון הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 140 מיליוני ש"ח.
השפעת התנודות בשער החליפין על יתרות המזומנים גרמה לקיטון יתרת המזומנים בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח.
התוצאה הכוללת של הפעילות שתוארה לעיל מסתכמת בגידול ביתרות המזומנים ושווי המזומנים בסך של 174 מיליוני ש"ח. יתרת המזומנים לתאריך הדוח הינה כ- 919 מיליוני ש"ח.

6. גילוי בדבר ירידת ערך של נכסים פיננסיים

הקבוצה סיווגה את הנכסים הסחירים (נכסי חוב ומניות סחירות) והמניות שאינן סחירות השייכים לחברות הביטוח שבקבוצה (למעט נכסים כאמור הכלולים בתיק השקעות כנגד פוליסות תלויות תשואה), כנכסים פיננסיים זמינים למכירה (ראה באור 2(4) לדוחות הכספיים).
להלן פירוט הסכומים שנזקפו להון עצמי (קרן הון) בשל ירידת ערך נכסים פיננסיים זמינים למכירה, לפי שיעור ירידת הערך ממועד רכישתם ועד לתאריך הדוח ובהתאם לתקופת ההחזקה בהם.
השיקולים שעמדו בבסיס הקביעה כי ירידות ערך בשווי הוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה נזקפו ישירות להון העצמי (ולא לרווח והפסד) הינם כדלקמן:

6.1 מכשירי חוב

באלפי ש"ח	עד 6 חודשים	6-9 חודשים	9-12 חודשים	מעל 12 חודשים	סה"כ
עד 20%	(21)	-	(1,465)	(1,349)	(2,835)
20% - 40%	-	-	-	-	-
מעל 40%	-	-	-	-	-
עליה	12,149	15,417	41,506	67,545	136,617
סה"כ	12,128	15,417	40,041	66,196	133,782

בכדי לבחון ירידת ערך של מכשירי חוב, החברה בחנה, בין היתר, את הגורמים הבאים:

- קשיים פיננסיים משמעותיים של המנפיק או של החייב;
- הפרת חוזה כגון אי עמידה בתנאים או פיגור בתשלומי ריבית או קרן;
- הענקת הקלה ללווה הנובעת בעיקרה מקשיים פיננסיים אשר לא הייתה נשקלת על ידי המלווה בנסיבות אחרות;
- צפי כי הלווה יכנס להליך פשיטת רגל או לארגון מחדש פיננסי אחר;
- היעלמות שוק פעיל לאותו נכס פיננסי כתוצאה מקשיים פיננסיים;
- קיומה של ירידה הניתנת למדידה באומדן תזרימי המזומנים העתידיים מקבוצה של נכסים פיננסיים מאז ההכרה לראשונה בנכסים אלה, למרות שלא ניתן עדיין לשייך את הירידה לנכסים פיננסיים בודדים בתוך הקבוצה האמורה;
- הפנייה להערת עסק חי, אם קיימת, בחוות דעת המבקרים של הלווה;
- בחינת יחסים פיננסיים שונים של הלווה ובכלל זה, הון חוזר; שיעור תשואה על אג"ח; שיעור הון עצמי למאזן; שווי מזומנים; פירעונות צפויים של הלווה בשנתיים קרובות;

- שווי ביטחונות/ערבויות, אם קיימים;
 - דירוג חיצוני של הלווה, אם קיים ובחינת עדכונים לעניין זה;
 - זהות בעלי השליטה של הלווה (תאגידים בבעלות ממשלתית סווגו ברמת סיכון נמוכה).
- הפחתות ערך מכשירי חוב בוצעו בהתאם לחוות דעת מקצועית של אגף ההשקעות של הקבוצה אשר מכיר ועוקב אחר הלווים באופן שוטף ואשר שיקלל על פי מיטב שיקול דעתו את הגורמים דלעיל.

6.2 מכשירים הוניים

ס"כ	מעל 12 חודשים	9-12 חודשים	6-9 חודשים	עד 6 חודשים	באלפי ש"ח
(1,393)	(515)	(74)	(55)	(749)	עד 20%
58,147	13,159	42,020	261	2,707	עליית ערך
56,754	12,644	41,946	206	1,958	סה"כ

ככלל, כל שינוי בשווי הוגן נזקף לקרן הון. העברת שינוי בשל ירידת ערך מקרן הון לרווח והפסד מתבצעת במקרים הבאים:

- ירידת ערך מעל 20%;
- ירידת ערך בין 10% ל- 20% של ני"ע המוחזק מעל שנה;

6.3 סה"כ מכשירי חוב ומכשירים הוניים

ס"כ	מעל 12 חודשים	9-12 חודשים	6-9 חודשים	עד 6 חודשים	באלפי ש"ח
(4,228)	(1,864)	(1,539)	(55)	(770)	עד 20%
-	-	-	-	-	40% - 20%
-	-	-	-	-	מעל 40%
194,764	80,704	83,526	15,678	14,856	עליית ערך
190,536	78,840	81,987	15,623	14,086	סה"כ

7. מקורות מימון

יתרת ההתחייבויות הפיננסיות של הקבוצה לתאריך הדוח הינה 1,145 מיליוני ש"ח לעומת 1,235 מיליוני ש"ח, ליום 31 בדצמבר 2011. הירידה נובעת.

היקפן הממוצע של ההתחייבויות הפיננסיות בתקופת הדוח, הסתכם לסך של כ- 1,111 מיליוני ש"ח. בשנת 2012 פרעה הקבוצה הלוואות בסך של כ- 128 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 74 מיליוני ש"ח, אשר נפרעו בשנת 2011.

בתקופת הדוח, חילקה מנורה מבטחים ביטוח לחברה האם את מלוא (100%) מניות מנורה מבטחים פנסיה ובוצעה הנפקת הון לחברה האם בסך של כ- 8.8 מיליוני ש"ח.

לאחר תאריך המאזן, החברה חילקה לחברה האם גם את מלוא (100%) מניות שומרה, כדיבידנד בעין. ראה סעיף 1.3.4 לעיל ו- 9.2 להלן.

לפרטים נוספים בדבר אגרות החוב של החברה ודירוגן, ראה סעיף 8 להלן.

8. גילוי בדבר שכר רואי החשבון המבקרים

רואי החשבון המבקרים של החברה והחברות שבשליטתה (לרבות מנורה מבטחים פנסיה ושומרה), הינם קוסט פורר גבאי את קסירר רואי חשבון, המכהנים בתפקידם החל משנת 1999. השותף האחראי (החל מחודש מרס 2011) הינו ר"ח יאיר קופל.

		לשנת 2011		לשנת 2012		שכר באלפי ש"ח (לא כולל מע"מ):
סה"כ	שירותים אחרים*	ביקורת ושירותי מס	סה"כ	שירותים אחרים*	ביקורת ושירותי מס	
4,622	1,523	3,099	5,737	2,690	3,047	החברה
435	-	435	435	-	435	שומרה
625	45	580	-	-	-	מנורה מבטחים פנסיה**
30	-	30	30	-	30	חברות אחרות
5,712	1,568	4,144	6,202	2,690	3,512	סה"כ

* שכר בגין שירותים אחרים מתייחס לייעוץ אקטוארי, סקר סיכונים, וייעוץ בנושא ענ"א.

** אינה כלולה בדיווח מ-2012 עקב חלוקת מניות הפנסיה כדיבדנד בעין למנורה החזקות.

היקף שעות עבודה:

		לשנת 2011		לשנת 2012		
סה"כ	שירותים אחרים	ביקורת ושירותי מס*	סה"כ	שירותים אחרים	ביקורת ושירותי מס*	
19,660	5,413	14,247	26,319	9,952	16,367	החברה
2,090	-	2,090	2,200	-	2,200	שומרה
2,200	100	2,100	-	-	-	מנורה מבטחים פנסיה**
130	-	130	130	-	130	חברות אחרות
24,080	5,513	18,567	28,649	9,952	18,697	סה"כ

* כולל ביקורת SOX404.

** אינה כלולה בדיווח מ-2012 עקב חלוקת מניות הפנסיה כדיבדנד בעין למנורה החזקות.

שכר הטרחה של רואי החשבון בגין שירותי ביקורת נקבע על ידי הנהלת החברה באישור הדירקטוריון וזאת לאחר משא ומתן בהתבסס, בין היתר, על תעריף מקובל עבור ביקורת בתאגידים שפעילותם מחייבת מומחיות והבנה מעמיקים בסביבה החשבונאית והעסקית הרלבנטיים.

9. תשלומים לנושאי משרה

ככלל ההתקשרות עם נושאי המשרה בקבוצה נעשית על פי סיכום אישי בין נושא המשרה לבין החברה הרלבנטית בקבוצה. הסיכום כולל פירוט לגבי השכר, התנאים הסוציאליים, התשלומים הנלווים, תנאי פרישה והגבלות בדבר סודיות ואי תחרות בגמר ההעסקה של נושא המשרה. תנאי ההעסקה נגזרים בעיקרם מהיקף אחריותו ומורכבות תפקידו של נושא המשרה.

בנוסף, ומעבר לתנאי ההעסקה האישיים, זכאים נושאי המשרה הכפופים לתכנית התגמול הכוללת שאישר הדירקטוריון לראשונה בחודש דצמבר 2010 כפי שעודכנה ב-2012, לבונוס כפי שיאושר מדי שנה או מעת לעת, על ידי וועדת הביקורת והדירקטוריון בהתאם לתנאי התכנית. בנוסף, זכאים חלק מנושאי המשרה ליחידות תגמול (פאנטום) בהתאם לתכנית התגמול הכוללת הנ"ל. להרחבה בעניין תכנית התגמול ראה סעיף 8.6.8 בפרק תיאור עסקי התאגיד.

להערכת הדירקטוריון, תנאי ההעסקה של נושאי המשרה הבכירה, לרבות מרכיבי תכנית התגמול הינם סבירים והוגנים ומשקפים את מורכבות תפקידם של נושאי המשרה הבכירים וכן את תרומתם לקבוצה.

לפרטים נוספים לגבי תגמול נושאי משרה בכירה ובעלי עניין ראה סעיף 6 לדוח פרטים נוספים.

10. גילוי בדבר מבקר פנימי בתאגיד

10.1 פרטי המבקר הפנימי

החל מיום 1 באוגוסט 2012, כיהן ה"ה ר"ח מאיר איליה (M.B.A, LL.M), (שותף) ממשרד רואה החשבון רוזנבלום הולצמן, כמבקר הפנימי הראשי של החברה ושל חברות נוספות בקבוצה, לרבות החברה האם – מנורה מבטחים החזקות, וזאת לאחר שה"ה ר"ח שמואל שורץ, חדל מלכהן כמבקר הפנימי הראשי של החברה ושל חברות נוספות בקבוצה, החל מיום 1 במאי 2012, וזאת לפי בקשתו ומטעמים שאין בהם עניין לציבור (להלן: "המבקרים הפנימיים"). מר איליה מונה למבקר פנימי לתקופה זמנית, וזאת עד למינוי מבקר פנים קבוע, עובד החברה, בהתאם למדיניות החברה.

לאחר תקופת הדוח, ביום 28 בפברואר 2013, סיים ה"ה מאיר איליה את כהונתו כמבקר הפנימי של החברה, לאור מינויה של ה"ה אתי הירשמן, ר"ח, למבקרת פנים בחברה ובחברות נוספות בקבוצה, בתוקף החל מיום 1 במרס 2013. לפרטים נוספים בעניין חילופי המבקרים, ראה סעיף 14.2 להלן.

המבקרים הפנימיים עמדו בכל התנאים הקבועים בסעיף 3(א) לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 (להלן: "חוק הביקורת הפנימית") ובהוראות סעיף 8 לחוק האמור וכן בהוראות סעיף 146(ב) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות").

למיטב ידיעת החברה, המבקרים הפנימיים אינם מחזיקים בניירות ערך של החברה או של גוף קשור אליה.

10.2 דרך המינוי

ה"ה שמואל שורץ, מונה לתפקידו ביום 8 בינואר 2007 (ועד ליום 1 במאי, 2012, כאמור) על פי המלצת ועדת הביקורת ובאישור הדירקטוריון. המינוי אושר על רקע השכלתו, כישוריו וניסיונו בחברה ובמנורה מבטחים ביטוח בתפקידו הקודם כמשנה למנכ"ל ומנהל אגף חשבות וכספים במשך תקופה של כ- 7 שנים. המבקר הפנימי היה עובד החברה. למעט תפקידו כמבקר פנימי של החברה והחברות בקבוצה לא מילא המבקר הפנימי תפקיד אחר בקבוצה.

ה"ה מאיר איליה, מונה לתפקידו ביום 1 באוגוסט 2012 (ועד ליום 28 בפברואר 2013, כאמור), על פי המלצת ועדת הביקורת ובאישור הדירקטוריון. המינוי אושר על רקע השכלתו, כישוריו וניסיונו הרב בביצוע ביקורות בתחומים בהם פועלת החברה וחברות נוספות בקבוצה ובכלל זה כמבקר הפנימי של שומרה (חברת ביטוח בקבוצה). מר איליה העניק את שירותי הביקורת, במיקור חוץ ולא כעובד החברה. למעט תפקידו כמבקר פנימי של החברה והחברות בקבוצה, לא ממלא מר איליה תפקיד אחר בקבוצה.

10.3 זהות הממונה על המבקר הפנימי

הממונה הארגוני על המבקרים הפנימיים הינו יו"ר הדירקטוריון.

10.4 תכנית עבודה

תכנית העבודה של הביקורת הפנימית הינה שנתית. במהלך שנת 2011 נערך מיפוי וסקר של מוקדי סיכון בחברה לצורך עריכת תכנית עבודה רב שנתית, ממוקדת סיכונים, לשנים 2012 עד 2015, אשר נדונו ואושרו על ידי ועדת הביקורת, לאחר שההצעה לתכנית העבודה הועברה לעיונם של יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל. תכנית העבודה הרב שנתית התייחסה לתדירות ולהיקף שבהם תבוצע ביקורת בכל תחום פעילות של החברה ברמה שנתית, והתבססה על מיפוי פעילויות החברה וסקר סיכונים תפעולי שנערך כאמור בתחומי הפעילות השונים בחברה, תוך התחשבות בצרכים ובאילוצים אד-הוק. סקר הסיכונים נערך בסיוע של גורם מקצועי חיצוני. תכנית העבודה נבנתה על בסיס מתודולוגיות מקובלות לרבות COSO. על פי התכנית כל פעילות מהותית תבוקר אחת לשנה, פעילויות פחות מהותיות יבוקרו על פי העניין אחת לשנתיים או שלוש, ובכל מקרה כל פעילות בחברה תבוקר בתדירות של אחת לארבע שנים. כמו-כן, התכנית התחשבה בקיומן של בקורות למוקדי הסיכון וממצאי ביקורת בשנים קודמות

וכן קוימה התייעצות עם ר"ח-מבקר של החברה. תכנית העבודה הקצתה גם שעות למעקב אחר תיקון ליקויים וכן שעות לצורכי ביקורת אד-הוק.

תכנית העבודה הועברה כאמור לעיון היר"ר והמנכ"ל והובאה לדיון ולאישור ועדת הביקורת. בפועל, לא היו סטיות מהותיות מתכנית העבודה כפי שאושרה בוועדת הביקורת. תכנית הביקורת מותירה בידי המבקר הפנימי שיקול דעת לביצוע שינויים לא מהותיים בתכנית בהתחשב בצרכים אד-הוק. עסקאות בעלי עניין מובאות לדיון ואישור הגורמים המוסמכים לאחר שנבחנו על ידי הגורמים המקצועיים הרלבנטיים. בדיקת עסקאות מהותיות אחרות, אם וככל שישנן, מבוצעת לפי העניין בהתאם לכללי ביקורת מקובלים.

10.5 היקף הביקורת הפנימית

א. היקף פעילות הביקורת לפי מספר שעות בחברה ובתאגידים מוחזקים נקבע בתכנית העבודה המאושרת כנגזרת מסקר הסיכונים ועומדת בדרישות הממונה על שוק ההון לעניין זה -

שעות ביקורת החברה	שעות ביקורת ע"י מיקור חוץ	סה"כ שעות ביקורת
מנורה מבטחים ביטוח	195	16,583
סוכנות אורות	85	100
שומרה	1,500	1,500

ב. בשומרה מכהן מר איליה כמבקר פנימי ומעניק שירותי מיקור חוץ.

ג. היקף שעות הביקורת הפנימית בחברה קטן ביחס לתקופת הדיווח האחרונה, בשיעור של 3%, זאת בהתאם לתכנית הביקורת שאושרה כאמור בהתבסס על סקרי הסיכונים הנ"ל.

10.6 עריכת הביקורת

הביקורת מבוצעת ונערכת על פי התקנים המקצועיים ובהתאם להנחיות מקצועיות של הלשכה הבינלאומית של המבקרים הפנימיים (IIA) אשר אומצו על ידי IIA ישראל - איגוד המבקרים הפנימיים בישראל. וכן בהתאם להוראות הדין הרלבנטיות לכל חברה בקבוצה, לפי העניין. הדירקטוריון, באמצעות ועדת הביקורת, מפקח על עבודת המבקר הפנימי בחברה.

10.7 גישה למידע

למבקר הפנימי ולשאר המבקרים במערך הביקורת בקבוצה, גישה חופשית לכל מקור מידע, רבות למסמכים, למאגר רגיל או ממוחשב ולנתונים כספיים. האמור בפסקה זו מתקיים גם לגבי החברות בנות של החברה בהן מכהן מבקר הפנים.

10.8 דין וחשבון המבקר הפנימי

דוחות הביקורת של מבקר הפנים מוגשים בכתב, לאחר שמתקיימים דיונים עם המבוקרים על טיטות דוחות הביקורת. הדוחות מוגשים לעיון יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל ולאחר מכן מובאים לדיון בוועדת הביקורת. בנוסף, מוגשים לוועדת הביקורת דוחות מעקב אחר ביצוע המלצות המבקר שעלו בדוחות הביקורת הקודמים ודוחות בדיקה אד-הוק.

בתקופת הדיווח התקיימו שבע עשרה ישיבות של ועדת ביקורת של החברה, במועדים הבאים: 12.1.12; 25.1.12; 13.2.12; 6.3.12; 26.3.12; 25.4.12; 21.5.12; 3.6.12; 8.7.12; 19.7.12; 26.7.12; 12.8.12; 23.9.12; 28.10.12; 26.11.12; 23.12.12.

ארבע עשרה ישיבות מתוך הנ"ל עסקו בדוחות ביקורת והיתרה - באישור עסקאות ונושאים אחרים, על פי דין.

10.9 הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי

להערכת הדירקטוריון, היקף אופי ורציפות פעילות המבקר הפנימי ותוכנית עבודתו הינם סבירים בנסיבות העניין ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בחברה. על רקע האמור, הדירקטוריון סבור כי הביקורת עמדה ביעדי תכנית הביקורת שלה לשנת הדיווח.

הדירקטוריון הניח את דעתו, כי הביקורת הפנימית פועלת על פי הדרישות שנקבעו בדברי החקיקה השונים, וזאת, בין היתר, על בסיס הנושאים, הדוחות והדיווחים השונים שהובאו לדיון בפני הדירקטוריון ו/או ועדת הביקורת, ובתוכם כתב הסמכויות של הביקורת הפנימית, כשירות ומשאבי הביקורת הפנימית ושמירה ומעקב שוטף אחר אי תלות הביקורת והמבקר הפנימי.

בנוסף, יצוין, כי בשנת 2012 בוצעה הערכה בלתי תלויה של פעילות הביקורת הפנימית וזאת בהתאם לתקנים המקצועיים. בהתאם להערכה, צוין, כי הביקורת הפנימית בחברה מבוצעת ברמה מקצועית גבוהה ועל פי הסטנדרטים המקצועיים המקובלים.

10.10 תגמול

ה"ה שורץ, הועסק על-פי הסכם עבודה אישי כעובד הקבוצה במשרה מלאה וקיבל שכר חודשי ומענק קבוע וכן היה זכאי להטבות סוציאליות ונלוות כמקובל ויחידות "פאנטום", במסגרת תכנית תגמול לנושאי משרה שאישר הדירקטוריון בשנת 2010. עלות תגמולו של מר שורץ בשנת הדוח (כולל מענק פרישה) עמדה על סך של 1,394 אלפי ש"ח. יצוין, כי עם פרישתו של מר שורץ פקע תוקפן של יחידות הפאנטום הנ"ל.

המבקר הפנימי ה"ה איליה תוגמל לפי סכום חודשי קבוע כנגד חשבונית. בתקופת הדוח הסתכם התגמול ששולם לסך של 300,000 ש"ח (לא כולל מע"מ).

דירקטוריון החברה סבור כי תגמול המבקרים הפנימיים הלם את היקף פעילותם ותפקודם ולא היה בו כדי להשפיע על שיקול דעתם המקצועי.

11. גילוי בדבר התקדמות ההיערכות ליישום דירקטיב Solvency II

בחודש יולי 2008 פרסם המפקח על הביטוח בישראל חוזר מס' 5-1-2008 בדבר כוונתו ליישם את הוראות הדירקטיבה האירופאית Solvency II (להלן: "הדירקטיבה") לגבי חברות ביטוח בישראל והורה לחברות הביטוח להיערך באופן שיבטיח את מוכנותן ליישום הדירקטיבה. הדירקטיבה כוללת בחינה מקיפה של הסיכונים להם חשופות חברות ביטוח וקביעת סטנדרטים לניהולם ומדידתם, תוך מתן ביטוי בהקצאת ההון לסיכונים הגלומים בפעילותן (נדבך I). לבד מההיבטים הכמותיים, הדירקטיבה מתמקדת גם בפעילויות פיקוח ובקרה פנימיים (נדבך II) וכן במשמעת שוק, גילוי ודיווח (נדבך III).

בחודש ספטמבר 2012, פרסם המפקח על הביטוח מכתב "משטר כושר פירעון ישראלי" (שה. 31381-2012) ובו הודיע על כוונתו ליישם בישראל משטר כושר פירעון מבוסס סיכונים ברוח הדירקטיבה, זאת על רקע אי הוודאות בנוגע ללוחות הזמנים ליישום הדירקטיבה באירופה. המכתב מתייחס, בין היתר, להיבטים הבאים: ביצוע סקר הערכה כמותי נוסף (Israeli - IQIS) על בסיס מאזני 2011; הנעת תהליך הערכה עצמית של סיכונים וכושר פירעון (ORSA) ומתווה למדרג התערבות פיקוחי ולהחלת דרישות ההון במתכונתן החדשה.

החברה ושומרה (חברות בנות של החברה) ממשיכות להיערך ליישום הדירקטיבה, ובמהלך השנה, נקטו, בין היתר, בצעדים הבאים ובכלל זה על פי הנחיה לביצוע IQIS (מס' 6-1-2012):

1. ועדות הדירקטוריון, שמונו לשמש כוועדות פיקוח על תהליך היישום של הדירקטיבה, התכנסו תקופתית במהלך השנה לצורך דיון בהתקדמות הפרויקט.
2. בוצע סקר ההערכה הכמותי (IQIS) על בסיס נתוני מאזני 2011, ע"פ הנחייה לביצוע IQIS (ח.ב 6-1-2012). תוצאות הסקר נידונו בדירקטוריונים והוגשו למפקח על הביטוח בתאריך 31.1.2013.
3. החברה התקשרה עם משרד רו"ח המבקר ארנסט אנד יאנג לצורך סקירת תהליך החישוב ותוצאותיו. הערות המבקר הופנו לטיפול הגורמים המקצועיים ומסקנות סקירת הביניים נידונו בישיבות צוות מפתח.
4. בוצעו התאמות לתוכנית המיכונית, חלקן על בסיס לקחים שהופקו מביצוע חישוב סקרי ההשפעה הכמותיים. בפרט, הקבוצה שכרה מערכת ממוכנת המסייעת בחישוב דרישת ההון על פי המודל הסטנדרטי. במקביל, במחצית השנייה של השנה התבצע אפיון חלקי של הנתונים הדרושים לחישוב ה IQIS כתשתית לבניית מאגר נתונים כולל בקבוצה.

5. בתחילת שנת 2012 אושרה מתודולוגיה לניהול סיכונים תפעוליים בדירקטוריון החברה. עיקרי המתודולוגיה לניהול סיכונים תפעוליים הינם הקמת מערך בקרה פנימי מאוחד שמטרתו ליצור תהליך עקבי, מקיף ושוטף שנועד להבטיח את אפקטיביות ויעילות הפעילות התפעולית של המבטח, מהימנות הדיווח הפיננסי והלא פיננסי ועמידת החברה בדרישות החוק ותקנות הרגולטור. במסגרת יישום המתודולוגיה נבנה מערך דיווח המתבסס על שרשרת תהליכי הארגון ומפת הסיכונים, בדגש על יכולת לזהות ולהעריך סיכונים ברמה רוחבית (חוצת תהליכים) ובדרגות פירוט שונות.

12. גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים בחברה

במסגרת בחינת התוצאות הכספיות וכחלק מתהליך הכנת הדוחות הכספיים, מתקיימים דיונים בהשתתפות המנכ"ל, מנהל אגף חשבות וכספים ומנהלי האגפים השונים במנורה ביטוח ובהשתתפות גורמים מקצועיים רלוונטיים נוספים, בהם נבחנות סוגיות מרכזיות אשר להן השלכה על הדיווח הכספי תוך בדיקת סבירות הנתונים ובחינת סוגיות שעניינן מדיניות חשבונאית.

דירקטוריון החברה המופקד על בקרת העל בחברה, מינה ועדת מאזן אשר תפקידה לדון ולהמליץ בפני דירקטוריון החברה בנושאים הנוגעים לדוחות הכספיים של החברה ובכלל זה חוות דעתו של הרואה חשבון המבקר, נאותות הדוחות הכספיים, המדיניות החשבונאית, שלמות הגילוי וסקירת הבקורות הפנימיות.

בוועדת המאזן חברים בר-כוכבא בן-גרא (דח"צ), אורי קויאטק (דח"צ) ואורלי ירקוני. כל החברים בוועדה הינם בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית. לפרטים נוספים בדבר כשירותם של חברי ועדת המאזן, ראה סעיף 13 (תקנה 26) לפרק ד' לדוח - דוח פרטים נוספים.

בישיבות ועדת המאזן נוכחים גם רואי החשבון המבקרים של החברה. ועדת המאזן מתכנסת מספר ימים לפני מועד אישור הדוחות הכספיים על ידי דירקטוריון החברה, ובישיבתה מוצגים הדוחות הכספיים, נדונים עיקרי המדיניות החשבונאית שיושמה ושינויים שחלו בה, אשר עשויים להיות בעלי השפעה מהותית על הדוחות הכספיים. הדוחות הכספיים נמסרים לחברי הדירקטוריון לעיון לפני מועד אישורם.

הדוחות הכספיים של החברה נדונו בשתי ישיבות של ועדת המאזן אשר התקיימו ביום 20.03.2013 וביום 21.03.2013. כל חברי ועדת המאזן נכחו בישיבות הנ"ל. בנוסף, השתתפו בישיבות נושאי משרה ומנהלים בקבוצה כמפורט להלן: מר ש. קומפל, מנהל כספים; מר מ. רוזן, מנכ"ל; רואי החשבון המבקרים; ד"ר אברהם לוונגליק, האקטואר הראשי; גב' רגינה אדין-חייקין, אקטוארית ממונה בביטוח חיים; מר שמעון עיר-שי היועץ המשפטי; גב' אתי הירשמן, מבקרת הפנים ומנהלי אגפים העסקיים העיקריים בחברה.

טיוטת הדוח התקופתי של החברה לשנת 2012 לרבות דוח הדירקטוריון, תיאור עסקי התאגיד ופרטים נוספים על התאגיד, נמסרו לחברי ועדת המאזן ולחברי הדירקטוריון בעוד מועד, מספר ימים לפני מועד אישורם.

בישיבת הדירקטוריון לאישור הדוח התקופתי אשר נערכה ביום 24 במרס, 2013, נסקרה פעילותה השוטפת של החברה, והשפעת פעילות זו על תוצאותיה, תוך הדגשת סוגיות מהותיות. חברי הדירקטוריון דנו בהמלצות ועדת המאזן, בסיועם של מנהל הכספים של החברה ורואי החשבון המבקרים של החברה ולאחר מכן, אישרו את הדוחות.

13. בקורות ונהלים לגבי הגילוי ובקרה פנימית על הדיווח הכספי

תהליכי ה-SOX בגופים המוסדיים

בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון (להלן: "הממונה"), הגופים המוסדיים בקבוצה מיישמים את הוראות סעיפים 302 ו-404 ל"חוק Sarbanes-Oxley" שנחקק בארצות-הברית. בנובמבר 2010, פרסם הממונה חוזר (מס' 7-9-2010), שעניינו "בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים", אשר הסדיר את נוסח ההצהרות ומתכונת הגילוי וכן קבע את נוסח חוות דעת רואה החשבון המבקר ודוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי.

הוראות סעיף 302, קובעות כי המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים, יחתמו כל אחד בנפרד על הצהרה בנושא בקורות ונהלים לגבי הגילוי. לצורך קיום ההליך הנדרש עפ"י ההנחיות האמורות,

ביצעו הגופים המוסדיים בקבוצה, בין היתר, בחינה של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי וקיום דיונים בהשתתפות הגורמים השותפים להכנת הדוחות הכספיים.

הוראות סעיף 404 מיושמות בהתאם לחוזר הממונה (מס' 10-9-2009) שעניינו "אחריות הנהלה על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי". על פי החוזר, על גופים מוסדיים להגדרתם בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, לרבות קופות גמל וקרנות פנסיה, לכלול בדוח השנתי הצהרה בדבר אחריות הנהלה להקמה ולתחזוקה של מערך ונהלי בקרה פנימית נאותים על הדיווח הכספי וכן הערכה לתום שנת הכספים לגבי יעילות המערך ונהלי הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על הדיווח הכספי. בנוסף, על רואה החשבון המבקר של הגוף המוסדי להמציא חוות דעת לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

במסגרת היישום של הוראות סעיף 404, ביצעו הגופים המוסדיים בקבוצה, בין היתר, את תהליכי העבודה הבאים: זיהוי החשבונות, התהליכים העסקיים ומערכות המידע המהותיים לדיווח הכספי (Scoping), תיעוד התהליכים והערכת הסיכונים הקשורים לדיווח הכספי ולגילוי נאות, קביעת הבקורות שמטרתן למנוע או לצמצם את אותם סיכונים וניתוח פערי בקרה וקביעת תכניות עבודה לסגירתם. הגופים המוסדיים מיסדו תהליכי עבודה לניטור שוטף של הבקורות שנקבעו כאמור בכדי לוודא המשך אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי והגילוי.

בהתאם לאמור, לא נתגלו "חולשות מהותיות" כהגדרתן בחוזר. יחד עם זאת, נמצא כי קיימים מספר ליקויים משמעותיים בחברה הנוגעים בעיקר למספר תהליכים בתחום בקורות מחשב כלליות ולחלק מתהליכי העבודה והמיכון בתחום ביטוח חיים ואקטואריה. יצוין, כי החברה פעלה ופועלת לתיקונם ובכלל זה באמצעות הטמעת בקורות מפתח רלבנטיות, הסדרת תהליכי עבודה ושיפור הבקורות הממוכנות.

ליקויים אלו כאמור דווחו כנדרש לוועדת המאזן ולדירקטוריון החברה ובהתאם הוגדרה תוכנית עבודה לתיקונם תוך הקצאת משאבים והגדרת לוחות זמנים.

החברה נמצאת בתהליך של פיתוח, שדרוג ו/או החלפה של מספר מערכות מידע מרכזיות, ובכלל זה, מערכת לניתוב כספי דמי ביטוח ודמי גמולים במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, ישירות למערכות התפעוליות הרלבנטיות, וזאת, בין היתר, מתוך מגמה לשפר ולייעל ביצוע התהליכים השונים ובפרט את הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי. יצוין, כי בחודש אוקטובר 2012 הופעלה מערכת ERP חדשה לניהול משאבי הארגון כנזכר בסעיף 2.8 לעיל.

בקורות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלות הגופים המוסדיים בקבוצה, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה, את אפקטיביות הבקורות והנהלים לגבי הגילוי שלהם. על בסיס הערכה זו, הסיקו מנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של כל גוף מוסדי, כי לתום תקופה זו, הבקורות והנהלים לגבי הגילוי הינן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע הנדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח של המפקח על הביטוח ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

בתקופת הדוח, המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2012, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגופים המוסדיים הנ"ל על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של אותם גופים על דיווח כספי.

13.1 תרומות

החברות בקבוצה נוהגות, מעת לעת, לתרום למטרות חברתיות שונות, בהתאם לשיקול דעתן. בשנת 2012 הסתכם היקף התרומות של החברה לסך של כ- 290 אלפי ש"ח. לא נקבעה מדיניות מוסדרת לעניין זה.

14. אירועים לאחר תאריך מאזן

14.1 חלוקת דיבידנד בעין

בחודש ינואר 2013, לאחר תאריך המאזן, חילקה החברה, את מלוא (100%) מניות שומרה חברה לביטוח בע"מ, חברה בת של החברה, כדיבידנד בעין, למנורה מבטחים החזקות, וזאת לאחר בחינת מבחני החלוקה הקבועים בסעיף 302 לחוק החברות (מבחן הרווח ויכולת הפירעון), בצירוף שטרי ההון שהנפיקה שומרה לחברה, שבתוקף, במועד החלוקה.

14.2 מינוי מבקרת פנים

בהמשך לאמור בסעיף 2.9(ג) ו-10 לעיל, בדבר שינויים בזהות מבקר הפנים של הקבוצה, אישר דירקטוריון החברה, בהמלצת ועדת הביקורת, בחודש ינואר 2013, לאחר תאריך המאזן, את מינויה של ה"ה אתי הירשמן, ר"ח, כמבקרת פנימית של החברה ושל חברות נוספות בקבוצה, וזאת החל מיום 1 במרס 2013. במועד זה חדל ר"ח מאיר איליה לכהן כמבקר פנים בקבוצה.

הדירקטוריון מביע את הערכתו להנהלת החברה, למנהליה, סוכניה ועובדיה על עבודתם ותרומתם להישגי החברה.

מוטי רוזן
מנהל כללי

ארי קלמן
י"ר הדירקטוריון

תל אביב, 24 במרס, 2013

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

הנהלה, בביקוח הדירקטוריון, של **מנורה מבטחים ביטוח בע"מ** (להלן: "חברת הביטוח") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של חברת הביטוח תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של חברת הביטוח לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות המפקח על הביטוח. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך, גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה, בביקוח הדירקטוריון, מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות הנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, הנהלה בביקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת חברת הביטוח, בביקוח הדירקטוריון, העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2012, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, הנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2012, הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

תאריך אישור הדוח: 24 במרס, 2013

שי קומפל
משנה למנהל כללי
ומנהל אגף חשבות וכספים

מוטי רוזן
מנכ"ל

ארי קלמן
י"ר הדירקטוריון

הצהרה (certification)

אני, מוטי רוזן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לשנת 2012 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכן-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת המאזן של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי. אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (certification)

אני, שי קומפל, מצהיר כי:

6. סקרתי את הדוח השנתי של **מנורה מבטחים ביטוח בע"מ** (להלן: "חברת הביטוח") לשנת 2012 (להלן: "הדוח").
7. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
8. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
9. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי² ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-
 - (ה) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ו) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ז) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ח) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכן-
10. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת המאזן של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

 - (ג) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - (ד) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

שי קומפל
משנה למנהל כללי
ומנהל אגף חשבות וכספים

24 במרס, 2013

² כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

דוח רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ וחברות בנות שלה (להלן - החברה) ליום 31 בדצמבר, 2012 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - COSO). הדירקטוריון והנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB Public Company Accounting Oversight Board (בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, אשר אומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קויימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי החברה (לרבות הוצאתם מרשותה); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 ושקבלת כספים והוצאת כספים של החברה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי החברה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2012 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של החברה לימים 31 בדצמבר, 2012 ו-2011 ולכל אחת מהשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2012, 2011 ו-2010 והדוח שלנו מיום 24 במרס, 2013, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים והפניית תשומת לב לאמור בביאור 40(א) לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

פרק ג': דוחות כספיים

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים

ליום 31 בדצמבר, 2012

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים ליום 31 בדצמבר, 2012

תוכן העניינים

<u>עמוד</u>	
2	דוח רואה החשבון המבקר
3 - 4	דוחות מאוחדים על המצב הכספי
5	דוחות מאוחדים על רווח או הפסד
6	דוחות מאוחדים על הרווח הכולל
7 - 9	דוחות מאוחדים על השינויים בהון
10 - 13	דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים
14 - 203	באורים לדוחות הכספיים מאוחדים
204 - 230	נספחים לדוחות הכספיים המאוחדים

דוח רואי החשבון המבקרים
לבעלי המניות של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

ביקרנו את הדוחות המאוחדים על המצב הכספי המצורפים של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ והחברות הבנות שלה (להלן - החברה), לימים 31 בדצמבר, 2012 ו- 2011, ואת הדוחות המאוחדים על רווח או הפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת מהשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2012, 2011 ו- 2010. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דיעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות המוצגות על בסיס שיטת השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הסתכמה לסך של כ- 113,538 אלפי ש"ח ו- 98,788 אלפי ש"ח לימים 31 בדצמבר, 2012 ו- 2011, בהתאמה ואשר חלקה של החברה ברווחיהן הסתכם לסך של 8,947 אלפי ש"ח ו- 11,957 אלפי ש"ח לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2012 ו- 2011, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה נדרש מאתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על-ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי החשבון האחרים, הדוחות הכספיים המאוחדים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי המאוחד לימים 31 בדצמבר, 2012 ו- 2011, ואת תוצאות הפעולות המאוחדות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים המאוחדים לכל אחת מהשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2012, 2011 ו- 2010 בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 40(א) לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה- PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר, 2012, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 24 במרס, 2013 כולל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

נכסים

ליום 31 בדצמבר		באור	
2011	2012		
אלפי ש"ח			
366,338	413,845	5	נכסים בלתי מוחשיים
7,602	232	22	נכסי מסים נדחים
845,820	927,210	6	הוצאות רכישה נדחות
357,463	412,921	7	רכוש קבוע
115,670	177,744	8	השקעה בחברות כלולות
68,768	67,488	9	נדל"ן להשקעה
1,371,510	1,558,467	16	נכסי ביטוח משנה
89,824	128,439	22	נכסי מסים שוטפים
145,828	147,564	10	חייבים ויתרות חובה
547,602	573,062	11	פרמיות לגבייה
11,466,241	13,075,646	12	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
		13	השקעות פיננסיות אחרות:
3,679,513	3,881,617		נכסי חוב סחירים
5,248,752	5,500,746		נכסי חוב שאינם סחירים
262,170	244,557		מניות
392,053	449,844		אחרות
9,582,488	10,076,764		סך כל השקעות פיננסיות אחרות
535,315	619,096	'א14	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
210,270	300,089	'ב14	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
690,436	-	36	נכסים המיועדים לחלוקה לבעלים
26,401,175	28,478,567		סך כל הנכסים
12,124,752	13,772,582	12	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

הון והתחייבויות

ליום 31 בדצמבר		באור	הון
2011	2012		
אלפי ש"ח			
		15	הון מניות
291,331	291,332		פרמיה על מניות
324,687	333,486		קרנות הון
95,527	240,349		יתרת עודפים
1,204,748	783,254		סך כל ההון המיוחס לבעלי המניות של החברה
1,916,293	1,648,421		זכויות שאינן מקנות שליטה
1,073	1,738		סך כל ההון
1,917,366	1,650,159		<u>התחייבויות</u>
			התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
9,890,535	10,473,890	16,18-21	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
11,790,991	13,725,075	17,19-21	התחייבויות בגין מסים נדחים
80,556	94,825	22	התחייבות בשל הטבות לעובדים
125,922	124,508	23	התחייבויות בגין מסים שוטפים
6,052	5,669	22	זכאים ויתרות זכות
1,201,270	1,227,157	24	התחייבויות פיננסיות
1,342,721	1,177,284	25	התחייבויות המתייחסות לנכסים המיועדים לחלוקה לבעלים
45,762	-	36	סך כל ההתחייבויות
24,483,809	26,828,408		סך כל ההון וההתחייבויות
26,401,175	28,478,567		

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

24 במרס, 2013	
שי קומפל משנה למנהל כללי ומנהל אגף חשבות וכספים	מוטי רוזן מנהל כללי
	ארי קלמן יו"ר הדירקטוריון
	תאריך אישור הדוחות הכספיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			באור	
2010	2011	2012		
אלפי ש"ח [למעט נתוני רווח נקי (הפסד) למניה]				
4,270,410	4,318,853	4,681,462		פרמיות שהורווחו ברוטו
904,818	878,433	862,024		פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
3,365,592	3,440,420	3,819,438	26	פרמיות שהורווחו בשייר
1,907,247	(60,130)	2,046,531	27	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
193,325	94,232	117,407	28	הכנסות מדמי ניהול
217,267	200,896	204,900	29	הכנסות מעמלות
388	1,484	464	30	הכנסות אחרות
5,683,819	3,676,902	6,188,740		סך כל ההכנסות
4,864,831	2,923,426	5,344,933		תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(679,749)	(570,700)	(726,259)		חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
4,185,082	2,352,726	4,618,674	31	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
815,959	811,729	905,644	32	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
348,353	406,668	377,129	33	הוצאות הנהלה וכלליות
6,543	7,318	7,414	5	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
77,194	99,557	90,083	35	הוצאות מימון
5,433,131	3,677,998	5,998,944		סך כל ההוצאות
5,160	13,714	25,078	8	חלק ברווחי חברות כלולות
255,848	12,618	214,874		רווח לפני מסים על ההכנסה
92,661	16,458	20,264	22	מסים על ההכנסה
163,187	(3,840)	194,610		רווח נקי (הפסד) מפעילויות נמשכות
62,215	57,153	5,915	36	רווח נקי מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים
225,402	53,313	200,525		רווח נקי
				מיוחס ל:
225,061	52,782	199,860		בעלי המניות של החברה
341	531	665		זכויות שאינן מקנות שליטה
225,402	53,313	200,525		רווח נקי
			37	רווח נקי (הפסד) למניה המיוחס לבעלי המניות של החברה (בש"ח)
0.71	(0.02)	0.84		רווח נקי (הפסד) מפעילויות נמשכות
0.26	0.25	0.02		רווח נקי מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים
0.97	0.23	0.86		

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2010	2011	2012	
אלפי ש"ח			
225,402	53,313	200,525	רווח נקי
			רווח (הפסד) כולל אחר:
(2,083)	9,379	(3,093)	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
138,738	(194,383)	254,670	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקק לקרנות הון
(124,863)	13,885	(51,336)	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד
11,922	41,788	26,567	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
23,714	(129,331)	226,808	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה (הטבת מס)
6,544	(42,668)	81,986	מסים על ההכנסה (הטבת מס) המתייחסים לרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר
17,170	(86,663)	144,822	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
242,572	(33,350)	345,347	סך-הכל רווח (הפסד) כולל
			מיוחס ל:
242,231	(33,881)	344,682	בעלי המניות של החברה
341	531	665	זכויות שאינן מקנות שליטה
242,572	(33,350)	345,347	

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
סה"כ הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ	יתרת עודפים	קרנות הון אחרות	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ אלפי ש"ח	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	פרמיה על מניות	הון מניות	
1,917,366	1,073	1,916,293	1,204,748	7,034	4,738	43,670	40,085	324,687	291,331	יתרה ליום 1 בינואר, 2012
200,525	665	199,860	199,860	-	-	-	-	-	-	רווח נקי
(3,093)	-	(3,093)	-	-	(3,093)	-	-	-	-	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
254,670	-	254,670	-	-	-	254,670	-	-	-	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקק לקרנות הון
(51,336)	-	(51,336)	-	-	-	(51,336)	-	-	-	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד
26,567	-	26,567	-	-	-	26,567	-	-	-	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
(81,986)	-	(81,986)	-	-	1,049	(83,035)	-	-	-	הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר
144,822	-	144,822	-	-	(2,044)	146,866	-	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
345,347	665	344,682	199,860	-	(2,044)	146,866	-	-	-	סה"כ הרווח (ההפסד) כולל
8,800	-	8,800	-	-	-	-	-	8,799	1	הנפקת הון מניות
(621,354)	-	(621,354)	(621,354)	-	-	-	-	-	-	דיבידנד לבעלי מניות החברה - באור 36
1,650,159	1,738	1,648,421	783,254	7,034	2,694	190,536	40,085	333,486	291,332	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה									
הון מניות	פרמיה על מניות	קרבן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קרבן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ אלפי ש"ח	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון
291,331	324,687	38,757	136,550	(1,479)	7,034	1,251,966	2,048,846	542	2,049,388
-	-	-	-	-	-	52,782	52,782	531	53,313
-	-	-	-	9,379	-	9,379	9,379	-	9,379
-	-	-	(194,383)	-	-	-	(194,383)	-	(194,383)
-	-	-	13,885	-	-	-	13,885	-	13,885
-	-	-	41,788	-	-	-	41,788	-	41,788
-	-	-	45,830	(3,162)	-	-	42,668	-	42,668
-	-	-	(92,880)	6,217	-	-	(86,663)	-	(86,663)
-	-	-	(92,880)	6,217	-	52,782	(33,881)	531	(33,350)
-	-	-	-	-	-	(100,000)	(100,000)	-	(100,000)
-	-	1,328	-	-	-	-	1,328	-	1,328
291,331	324,687	40,085	43,670	4,738	7,034	1,204,748	1,916,293	1,073	1,917,366

יתרה ליום 1 בינואר, 2011

רווח נקי

התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ

שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון

רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד

הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד

הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתנייחים לרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל

דיבידנד לבעלי מניות החברה

עלות תשלום מבוסס מניות

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2011

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
סה"כ הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ	יתרת עודפים	קרנות הון אחרות	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ		קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	פרמיה על מניות	הון מניות
					אלפי ש"ח	אלפי ש"ח				
1,804,870	201	1,804,669	1,026,905	7,034	-	117,901	36,811	324,687	291,331	יתרה ליום 1 בינואר, 2010
225,402	341	225,061	225,061	-	-	-	-	-	-	רווח נקי
(2,083)	-	(2,083)	-	-	(2,083)	-	-	-	-	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
138,738	-	138,738	-	-	-	138,738	-	-	-	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
(124,863)	-	(124,863)	-	-	-	(124,863)	-	-	-	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד
11,922	-	11,922	-	-	-	11,922	-	-	-	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
(6,544)	-	(6,544)	-	-	604	(7,148)	-	-	-	הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר
17,170	-	17,170	-	-	(1,479)	18,649	-	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
242,572	341	242,231	225,061	-	(1,479)	18,649	-	-	-	סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל
1,946	-	1,946	-	-	-	-	1,946	-	-	עלות תשלום מבוסס מניות
2,049,388	542	2,048,846	1,251,966	7,034	(1,479)	136,550	38,757	324,687	291,331	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2010

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום			נספח	
31 בדצמבר				
2010	2011	2012		
	אלפי ש"ח			
(159,748)	619,129	638,898	(א)	<u>תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת</u>
56,771	36,142	22,118		תזרימי מזומנים מפעילויות שוטפות נמשכות
(102,977)	655,271	661,016		תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת המיועדת לחלוקה לבעלים
				תזרימי מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת
				<u>תזרימי מזומנים מפעילות השקעה</u>
794	(73,692)	(50,464)		החזר השקעות (השקעות) בחברות כלולות
930	3,049	1,113		דיבידנד שהתקבל מחברה כלולה
(48,248)	(149,311)	(134,519)		השקעה ברכוש קבוע
(113,663)	(124,080)	(129,625)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
4,678	3,435	4,042		תמורה ממימוש רכוש קבוע
-	-	(34,336)	(ד)	רכישת נכסים, נטו
-	(18,975)	-		רכישת פעילות
(155,509)	(359,574)	(343,789)		תזרימי מזומנים נטו ששימשו לפעילויות השקעה נמשכות
(2,534)	(3,262)	(312)		תזרימי מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה המיועדת לחלוקה לבעלים
(158,043)	(362,836)	(344,101)		תזרימי מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
				<u>תזרימי מזומנים מפעילות מימון</u>
253,500	201,541	-		קבלת התחייבויות פיננסיות
(73,653)	(73,796)	(127,671)		פרעון התחייבויות פיננסיות
-	-	8,800		הנפקת הון
-	(100,000)	(20,490)		דיבידנד ששולם
179,847	27,745	(139,361)		תזרימי מזומנים נטו שנבעו מפעילויות (ששימשו לפעילויות) מימון נמשכות
-	-	(1,249)		תזרימי מזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון המיועדת לחלוקה לבעלים
179,847	27,745	(140,610)		תזרימי מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
(1,453)	4,257	(2,705)		השפעת תנודות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווי מזומנים
(82,626)	324,437	173,600		עליה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
503,774	421,148	745,585	(ב)	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
421,148	745,585	919,185	(ג)	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2010	2011	2012	
אלפי ש"ח			
163,187	(3,840)	194,610	(א) <u>תזרימי מזומנים מפעילויות שוטפות נמשכות</u>
			רווח נקי (הפסד)
			התאמות לסעיפי רווח והפסד:
			חלק ברווחי חברות כלולות
(5,160)	(13,714)	(25,078)	הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
(1,185,969)	658,562	(1,461,755)	הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות:
(260,962)	(548,001)	(204,468)	נכסי חוב סחירים
(339,474)	(377,952)	(334,513)	נכסי חוב שאינם סחירים
(41,902)	(13,690)	(11,400)	מניות
(29,777)	12,737	(16,972)	השקעות אחרות
(672,115)	(926,906)	(567,353)	הוצאות מימון בגין התחייבויות פיננסיות
62,867	78,983	76,935	
(388)	22	220	הפסד (רווח) ממימוש רכוש קבוע
(6,381)	(820)	(1,515)	עליה בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה
			פחת והפחתות:
26,995	28,260	29,614	רכוש קבוע
59,118	77,728	101,627	נכסים בלתי מוחשיים

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2010	2011	2012	
אלפי ש"ח			
			(א) <u>תזרימי מזומנים מפעילויות שוטפות נמשכות (המשך)</u>
1,670,106	(117,817)	1,934,084	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
722,705	425,983	583,355	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
1,926	3,179	287	עסקאות תשלום מבוסס מניות
(291,609)	(34,169)	(186,957)	שינוי בנכסי ביטוח משנה
(70,961)	(56,215)	(81,390)	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
92,661	16,458	20,264	מסים על ההכנסה
			שינויים בסעיפים מאזניים אחרים:
			השקעות פיננסיות עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה:
(1,145,082)	(796,857)	(705,945)	רכישות, נטו של השקעות פיננסיות
			השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה:
(22,275)	(20)	-	רכישת נדל"ן להשקעה
-	2,625	1,436	תמורה ממימוש נדל"ן להשקעה
(575,993)	337,490	(117,425)	מימושים (רכישות), נטו של השקעות פיננסיות
2,623	(22,527)	(25,460)	פרמיות לגבייה
330	(42,748)	(1,571)	חייבים ויתרות חובה
167,858	87,528	87,067	זכאים ויתרות זכות
15,151	11,684	(1,414)	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
(1,153,593)	(283,291)	(340,974)	סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילויות שוטפות נמשכות
			מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך השנה עבור:
(50,464)	(65,338)	(72,780)	ריבית ששולמה
776,576	847,418	830,278	ריבית שהתקבלה
(84,979)	(85,286)	(139,736)	מסים ששולמו
64,439	61,219	49,520	מסים שהתקבלו
125,086	148,247	117,980	דיבידנד שהתקבל
830,658	906,260	785,262	
(159,748)	619,129	638,898	סך הכל תזרימי מזומנים מפעילויות שוטפות נמשכות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2010	2011	2012	
אלפי ש"ח			
			(ב) <u>מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה</u>
105,295	67,575	535,315	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
398,479	353,573	210,270	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
503,774	421,148	745,585	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
			(ג) <u>מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה</u>
67,575	535,315	619,096	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
353,573	210,270	300,089	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
421,148	745,585	919,185	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה
			(ד) <u>רכישת נכסים, נטו (באור 4)</u>
-	-	32,477	נכסי מסים נדחים
-	-	166	חייבים ויתרות חובה
-	-	26,241	השקעות פיננסיות אחרות
-	-	(2,721)	זכאים ויתרות זכות
-	-	(21,827)	התחייבויות פיננסיות
-	-	34,336	סה"כ
			(ה) <u>פעילות מהותית שלא במזומן</u>
			<u>חלוקת מניות חברה שאוחדה בעבר כדיבידנד בעין לבעלים (באור 36)</u>
-	-	510,020	נכסים בלתי מוחשיים
-	-	98,258	הוצאות רכישה נדחות
-	-	5,363	רכוש קבוע
-	-	1,873	נכסי מסים שוטפים
-	-	4,561	חייבים ויתרות חובה
-	-	72,810	השקעות פיננסיות אחרות
-	-	(2,348)	התחייבויות בגין מסים נדחים
-	-	(1,390)	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
-	-	(87,034)	זכאים ויתרות זכות
-	-	(1,249)	התחייבויות פיננסיות
-	-	600,864	סה"כ
-	48,722	1,271	רכישת רכוש קבוע כנגד זכאים ויתרות זכות
-	-	19,509	רכישת נכסים בלתי מוחשיים כנגד זכאים ויתרות זכות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

באור 1: - כללי

א. תאור כללי של הקבוצה ופעילותה

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (להלן - החברה) נשלטת על-ידי מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - החברה האם), שהינה חברה ציבורית הנסחרת בבורסה לניירות ערך בתל-אביב יפו, המחזיקה ב-100% מהון המניות של החברה. החברה פועלת בכל ענפי הביטוח העיקריים ובכללם ביטוח כללי, ביטוח חיים וביטוח בריאות. הפעילות בתחום הביטוח הכללי נעשית גם באמצעות שומרה חברה לביטוח בע"מ (להלן - שומרה ביטוח), חברת בת בבעלות ושליטה מלאה של החברה. בנוסף עסקה החברה עד ליום 15 בפברואר, 2012 (ראה להלן) באמצעות מנורה מבטחים פנסיה בע"מ, חברת בת בבעלות ובשליטה מלאה של החברה, בניהול קרן הפנסיה מבטחים.

החברה הינה תושבת ישראל, אשר נתאגדה בישראל וכתובת משרדה הראשיים הינה אלנבי 115, תל-אביב-יפו.

ב. שינויי מבנה בקבוצה

ביום 15 בפברואר, 2012, חילקה החברה את מלוא החזקותיה במנורה מבטחים פנסיה בע"מ כדיבידנד בעין לחברה האם, ראה ביאור 36 להלן. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את תוצאות פעולותיה של מבטחים פנסיה עד למועד החלוקה.

ביום 4 במרס, 2012, השלימה החברה עסקה לרכישת 100% ממניות החברה לפיתוח התעשייה בע"מ (לשעבר הבנק לפיתוח התעשייה בע"מ) (להלן - הבנק). עם השלמת הרכישה, מוזג הבנק לתוך החברה, ראה ביאור 4 להלן.

לאחר תאריך הדיווח, ביום 31 בינואר, 2013 חילקה החברה את מלוא החזקותיה במניות שומרה ביטוח, בצירוף שטרי ההון שהנפיקה שומרה ביטוח לחברה, כדיבידנד בעין לחברה האם, ראה ביאור 42 להלן.

ג. הגדרות

דוחות כספיים אלה -

החברה	- מנורה מבטחים ביטוח בע"מ.
החברה האם	- מנורה מבטחים החזקות בע"מ.
חברות מאוחדות	- חברות אשר לחברה שליטה בהן (כהגדרתן ב- IAS 27 (2008)) ואשר דוחותיהן מאוחדים עם דוחות החברה.
חברה בשליטה משותפת	- חברה המוחזקת על ידי החברה ועל ידי גורם נוסף, ואשר בגינה קיימת הסכמה חוזית לשליטה משותפת, ודוחותיה מאוחדים עם הדוחות הכספיים המאוחדים בדרך של איחוד יחסי.
חברות כלולות	- שותפויות אשר לחברה השפעה מהותית בהן, ואשר השקעת החברה בהן כלולה בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה על בסיס השווי המאזני.
חברות מוחזקות	חברות מאוחדות, חברה בשליטה משותפת וחברות כלולות.
הקבוצה	- החברה והחברות המוחזקות שלה.
צדדים קשורים	- כהגדרתם ב- IAS 24.
בעלי עניין ובעל שליטה	- כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010.
המפקח	- המפקח על הביטוח.
חוק הפיקוח	- חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.
תקנות ההון	- תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקונן.

באור 1: - כללי (המשך)

ג. הגדרות (המשך)

- תקנות דרכי השקעה
 - תקנות דרכי השקעה
 - תקנות פרטי דין וחשבון
 - תקנות פרטי דין וחשבון
 - חוזי ביטוח
 - חוזי ביטוח
 - חוזי השקעה
 - חוזים תלויי תשואה
 - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח
 - נכסי ביטוח משנה
 - פרמיות
 - פרמיות שהורווחו
 - מדד
 - דולר
- תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), (דרכי השקעת ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויותיו), התשס"א-2001, על תיקונן.
- תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012, על תיקונן.
- תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998, על תיקונן.
- חוזים לפיהם צד אחד (המבטח) לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר (בעל הפוליסה), על-ידי הסכמה לפצות או לשפות את בעל הפוליסה אם אירוע עתידי לא ודאי מוגדר (מקרה הביטוח) ישפיע באופן שלילי על בעל הפוליסה.
- פוליסות שאינן מהוות חוזי ביטוח.
- חוזי ביטוח וחוזי השקעה במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח ובמגזר בריאות, בהם ההתחייבויות צמודות לתשואת תיק ההשקעות (פוליסות משתתפות ברווחי השקעה).
- סך כל הנכסים העומדים כנגד התחייבויות הנובעות מחוזים תלויי תשואה.
- עתודות ביטוח ותביעות תלויות במגזרי הפעילות ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, ביטוח בריאות וביטוח כללי.
- חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח.
- פרמיות לרבות דמים.
- פרמיות המתייחסות לתקופת הדוח.
- מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
- דולר ארה"ב.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס הצגת הדוחות הכספיים המאוחדים

1. בסיס המדידה

הדוחות הכספיים המאוחדים ערוכים על בסיס העלות, למעט נדל"ן להשקעה, נכסים פיננסיים זמינים למכירה, נכסים והתחייבויות פיננסיות הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, התחייבויות ביטוחיות ונכסי ביטוח משנה, נכסי מיסים נדחים, השקעות בחברות כלולות, נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים.

2. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים

דוחות כספיים אלו נערכו בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - תקני IFRS).

כמו כן, הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לדרישות הגילויי כפי שנקבעו בחוק הפיקוח והתקנות שהותקנו על-פיו והוראות המפקח.

3. מדיניות חשבונאית עקבית ויישום לראשונה של תקני IFRS

המדיניות החשבונאית יושמה בדוחות הכספיים באופן עקבי בכל התקופות המוצגות, למעט אם נאמר אחרת.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים

השיקולים

בתהליך יישום עיקרי המדיניות החשבונאית של הקבוצה שקלה ההנהלה את הנושאים הבאים, שלהם השפעה מהותית ביותר על הסכומים שהוכרו בדוחות הכספיים המאוחדים:

1. סיווג חוזי ביטוח וחוזי השקעה

חוזי ביטוח הינם חוזים בהם המבטח לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר. ההנהלה שוקלת לגבי כל חוזה עם מבוטח או עם קבוצת מבטחים בעלי זיקה משותפת, האם הוא כרוך בלקיחת סיכון ביטוחי משמעותי על מנת לסווגו כחוזה ביטוח, או לחילופין כחוזה השקעה.

2. סיווג ויעוד ההשקעות הפיננסיות

הנהלת הקבוצה הפעילה שיקול דעת בבואה לסווג ולייעד את ההשקעות הפיננסיות לקבוצות הבאות:

- נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.
- השקעות המוחזקות לפדיון.
- הלוואות וחייבים.
- נכסים פיננסיים זמינים למכירה.

אומדנים והנחות

בעת הכנת הדוחות הכספיים, נדרשת הנהלת הקבוצה להפעיל שיקול דעת ולהסתייע באומדנים, הערכות והנחות המשפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות, הכנסות והוצאות. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. השינויים באומדנים החשבונאיים נזקפים בתקופה בה נעשה השינוי באומדן.

להלן ההנחות העיקריות שנעשו בדוחות הכספיים המאוחדים בקשר לאי הודאות לתאריך הדיווח ואומדנים קריטיים שחושבו על-ידי הקבוצה, ואשר שינוי מהותי באומדנים ובהנחות עשוי לשנות את ערכם של נכסים והתחייבויות בדוחות הכספיים המאוחדים בשנה העוקבת:

1. ירידת ערך מוניטין

הקבוצה בוחנת ירידת ערך של מוניטין לפחות אחת לשנה. הבחינה מחייבת את ההנהלה לבצע אומדן של תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים לנבוע משימוש מתמשך ביחידה מניבת המזומנים שאליה הוקצה המוניטין. כמו כן נדרשת ההנהלה לאמוד שיעור ניכיון מתאים לתזרימי מזומנים אלה.

2. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים לא סחירים

השווי ההוגן של אגרות חוב בלתי סחירות, הלוואות ופיקדונות מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים, כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על-ידי חברה המספקת ציטוטי מכירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים.

השווי ההוגן של קרנות השקעה נקבע על-פי ערך נכסי נקי (N.A.V.) בהתבסס על הדוחות הכספיים של הקרנות. השווי ההוגן של מניות לא סחירות נקבע על פי הערכת שווי של מומחה. השווי ההוגן של אופציות ומכשירים מורכבים נקבע על פי ציטוט.

3. ירידת ערך של השקעות פיננסיות

כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית שקיים הפסד מירידת ערך בגין הלוואות וחייבים המוצגים בעלותם המופחתת, או בגין נכסים פיננסיים שסווגו כזמינים למכירה, סכום ההפסד נזקף לדוח רווח והפסד, ראה סעיף יד(1) להלן.

בכל תאריך דיווח, הקבוצה בוחנת האם קיימת ראייה אובייקטיבית כאמור.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות (המשך)

4. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה מוצג לפי שווי הוגן לתאריך הדיווח כאשר שינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. השווי ההוגן נקבע על-ידי מעריכי שווי חיצוניים בלתי תלויים בהתאם להערכות שווי כלכליות הכוללות שימוש בטכניקות הערכה והנחות לגבי אומדנים של תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים מהנכס ואומדן שיעור היוון מתאים לתזרימי מזומנים אלה. אם ניתן, נקבע השווי ההוגן בהתאם לעסקאות שנעשו לאחרונה בנדל"ן בעל אופי ומיקום דומים לזה המוערך.

במידת השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה נדרשים מעריכי השווי והנהלת הקבוצה להשתמש בהנחות מסוימות לגבי שיעורי התשואה הנדרשים לגבי נכסי הקבוצה, מחירי ההשכרה העתידיים, שיעורי התפוסה, חידושי חוזים, הסתברות להשכרת שטחים פנויים, הוצאות תפעול הנכסים, איתנותם הפיננסית של השוכרים והשלכות הנובעות מהשקעות שתידרשנה לפיתוח עתידי, על מנת להעריך את תזרימי המזומנים העתידיים מהנדל"ן.

5. קביעת ברות ההשבה של הוצאות רכישה נדחות

ברות ההשבה של הוצאות הרכישה הנדחות נבדקת אחת לשנה תוך שימוש בהנחות לגבי שיעורי ביטולים, תמותה ותחלואה ומשתנים נוספים כאמור בסעיף ו' (1) (ה) להלן. אם תחת הנחות אלו לא תתקיים ברות ההשבה, יתכן שיהיה צורך בהאצת ההפחתה או אף במחיקת הוצאות הרכישה הנדחות.

6. התחייבויות בגין חוזי ביטוח

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח מבוססות על שיטות הערכה אקטואריות ועל הנחות המפורטות בבאור 38(5) (ב') להלן לגבי ביטוח חיים וביטוח בריאות ובבאור 38(5) (ג') להלן לגבי ביטוח כללי.

בדיקת נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נבדקת אחת לשנה. במידה והבדיקה מעלה כי הפרמיות המתקבלות אינן מספיקות לכיסוי התביעות הצפויות, נרשמת הפרשה מיוחדת בגין החוסר.

ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, והן נקבעות על ידי האקטואר מידי שנה על פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים.

ההערכות האקטואריות וההנחות השונות נעשות על סמך ניסיון העבר ומבוססות, בעיקר, על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את מה שיקרה בעתיד. השתנות בגורמי הסיכון, בשכיחות האירועים או בחומרתם, וכן שינוי המצב המשפטי עשויים להשפיע באופן מהותי על גובה ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח. לגבי ניתוחי רגישות של הסיכון הביטוחי בביטוח חיים ובביטוח בריאות ראה באור 38(5) (ב') (4).

7. תביעות משפטיות

כנגד הקבוצה תלויות ועומדות תביעות משפטיות, תובענות ייצוגיות וכן בקשות לאישור תובענות כייצוגיות. בהערכות סיכויי התביעות המשפטיות שהוגשו נגד הקבוצה, הסתמכה הקבוצה על חוות דעת יועציה המשפטיים. הערכות אלה של היועצים המשפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים. מאחר שתוצאות התביעות תקבענה בבתי המשפט, עלולות התוצאות להיות שונות מהערכות אלה. ראה מידע נוסף בסעיף יט' ובבאור 40(א) להלן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות (המשך)

7. תביעות משפטיות (המשך)

בנוסף לתביעות האמורות, חשופה הקבוצה לטענות /תביעות משפטיות שטרם נטענו / הוגשו, וזאת, בין היתר, בהתקיים ספק בפרשנות הסכם ו/או הוראת דין ו/או אופן יישומם. חשיפה זו מובאת לידיעת הקבוצה במספר דרכים, בין היתר, באמצעות פניות לקוחות לגורמים בקבוצה ובמיוחד לממונה על פניות הציבור בקבוצה, באמצעות תלונות של לקוחות ליחידה לפניות הציבור במשרד המפקח, ובאמצעות תביעות שאינן ייצוגיות המוגשות לבתי המשפט. נושאים אלו מובאים לידיעת הנהלת הקבוצה, אם וככל שהגורמים המטפלים מזהים כי הטענות עשויות להיות בעלות השלכות רחבות. בהערכת הסיכון הנובע מטענות / תביעות שטרם הוגשו, מסתמכת הקבוצה על הערכות פנימיות של הגורמים המטפלים וההנהלה, המשקללות את הערכת הסיכוי להגשת תביעה ואת הסיכוי להצלחת התביעה, אם וככל שתוגש. ההערכה מבוססת על הניסיון שנצבר ביחס להגשת תביעות ועל ניתוח הטענות לגופן. מטבע הדברים, לאור השלב הראשוני בו מצוי ברור הטענה המשפטית, עשויה התוצאה בפועל להיות שונה מההערכה שנעשתה בשלב בו טרם הוגשה התביעה.

8. הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה

התחייבות בגין תוכניות הטבה מוגדרות לאחר סיום העסקה נקבעת תוך שימוש בטכניקות הערכה אקטואריות. חישוב ההתחייבות כרוך בקביעת הנחות בין השאר לגבי שיעורי היוון, שיעורי תשואה צפויים על נכסים, שיעור עליית השכר ושיעורי תחלופת עובדים. יתרת ההתחייבויות עשויה להיות מושפעת בצורה משמעותית אם יחולו שינויים באומדנים אלו.

9. נכסי מסים נדחים

נכסי מסים נדחים מוכרים בגין הפסדים מועברים לצורכי מס והפרשים זמניים שטרם נוצלו, במידה וצפוי שתהיה הכנסה חייבת עתידית שכנגדה ניתן יהיה לנצלם. נדרש אומדן של ההנהלה על מנת לקבוע האם ניתן להכיר בנכס מסים נדחים ואת סכום נכס המסים הנדחים שניתן להכיר בו וזאת בהתבסס על קיום, עיתוי וסכום ההכנסה החייבת במס הצפויה.

10. קביעת השווי ההוגן של עסקאות תשלום מבוסס מניות

השווי ההוגן של עסקאות תשלום מבוסס מניות נקבע באמצעות מודל תמחור אופציות. הנחות המודל כוללות את מחיר המניה, מחיר המימוש, תנודתיות צפויה, אורך החיים הצפוי, דיבידנד צפוי ושיעור ריבית חסרת סיכון. ראה מידע נוסף בסעיף יח' להלן.

11. רכישת חברות בנות שאינן צירופי עסקים

במועד רכישת חברות בנות ופעילויות, החברה מעריכה האם הרכישה מהווה צירוף עסקים בהתאם ל- IFRS 3. הערכה זו מתבססת על הנסיבות הבאות המצביעות על רכישת עסק: מספר רב של נכסים שנרכשו, קיומם של שירותים נלווים בהיקף רחב הקשורים בתפעול הנכס ומורכבות ניהול הנכס.

ג. מטבע הפעילות ומטבע חוץ

1. מטבע הפעילות ומטבע ההצגה

מטבע ההצגה של הדוחות הכספיים ומטבע הפעילות של החברה הינם ש"ח.

מטבע פעילות הוא המטבע המשקף באופן הטוב ביותר את הסביבה הכלכלית שבה פועלת חברה ואת עסקאותיה. מטבע הפעילות, נקבע בנפרד עבור כל חברה בקבוצה, לרבות חברות כלולות, ולפי מטבע זה נמדדים מצבה הכספי ותוצאות פעולותיה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. מטבע הפעילות ומטבע חוץ (המשך)

1. מטבע הפעילות ומטבע ההצגה (המשך)

כאשר מטבע הפעילות של חברה בקבוצה שונה ממטבע הפעילות של החברה, חברה זו מהווה פעילות חוץ שנתוני דוחותיה הכספיים מתורגמים לצורך הכללתם בדוחות הכספיים המאוחדים כדלקמן:

- (א) נכסים והתחייבויות בכל תאריך דיווח (כולל מספרי השוואה) מתורגמים לפי שער סגירה של תאריך הדיווח הרלוונטי.
- (ב) הכנסות והוצאות לתקופות המוצגות בדוח רווח והפסד (כולל מספרי השוואה) מתורגמות לפי שערי חליפין ממוצעים בתקופות המוצגות; אולם, במקרים בהם חלו תנודות משמעותיות בשערי החליפין, הכנסות והוצאות מתורגמות לפי שערי החליפין כפי שהיו במועד העסקאות עצמן.
- (ג) הון מניות, קרנות הון ותנועות הוניות אחרות מתורגמים לפי שער החליפין במועד התהוותם.
- (ד) יתרת הרווח (הפסד) מתורגמת בהתבסס על יתרת הפתיחה שתורגמה לפי שער החליפין לאותו מועד ותנועות רלוונטיות נוספות (כגון: דיבידנד) במשך התקופה שתורגמו כאמור בסעיפים ב) ו-ג) לעיל.
- (ה) כל הפרשי התרגום שנוצרו נזקפים כרווח (הפסד) כולל אחר לסעיף נפרד בהון, בקרן הון "התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ".

הלוואות בינחברתיות בקבוצה, אשר אין כוונה לסלקן והן אינן צפויות להיפרע בעתיד הנראה לעין, ולפיכך מהוות במהותן חלק מההשקעה בפעילות חוץ, מטופלות כחלק מההשקעה, כאשר הפרשי שער הנובעים מהלוואות אלו (בניכוי השפעת המס) נזקפים לאותו סעיף בהון, כאמור בסעיף ה) לעיל.

2. עסקאות, נכסים והתחייבויות במטבע חוץ

עסקאות הנקובות במטבע חוץ (מטבע השונה ממטבע הפעילות) נרשמות עם ההכרה הראשונית בהן לפי שער החליפין במועד העסקה. לאחר ההכרה הראשונית, נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ מתורגמים בכל תאריך דיווח למטבע הפעילות לפי שער החליפין במועד זה. הפרשי שער נזקפים לדוח רווח והפסד, למעט הפרשי שער בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה שאינם מכשירי חוב, הנזקפים לקרן הון עד למועד המימוש.

3. פריטים כספיים צמודי מדד

נכסים והתחייבויות כספיים הצמודים על-פי תנאיהם לשינויים במדד מותאמים לפי המדד הרלוונטי, בכל תאריך דיווח, בהתאם לתנאי ההסכם. הפרשי הצמדה הנובעים מההתאמה כאמור נזקפים לדוח רווח והפסד.

ד. מבנה הדיווח הנוכחי

הדוחות המאוחדים על המצב הכספי, הכוללים בעיקר את הנכסים וההתחייבויות של החברה וחברת ביטוח מאוחדת, הוצגו לפי סדר נזילות ללא הבחנה בין שוטף ללא שוטף. הצגה זו, המספקת מידע מהימן ורלוונטי יותר, תואמת את הנחיות IAS 1.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. דוחות כספיים מאוחדים

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות של חברות שלחברה יש שליטה בהן (חברות בנות). שליטה מתקיימת כאשר לחברה יש את היכולת, במישרין או בעקיפין, להתוות את המדיניות הכספית והתפעולית של החברה הנשלטת. בבחינת שליטה נלקחת בחשבון השפעת זכויות הצבעה פוטנציאליות שניתנות למימוש בתאריך הדיווח. איחוד הדוחות הכספיים מתבצע החל ממועד השגת השליטה, ועד למועד בו הופסקה השליטה.

הדוחות הכספיים של החברה והחברות הבנות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברות הבנות יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים של החברה. יתרות ועסקאות הדדיות מהותיות ורווחים והפסדים הנובעים מעסקאות בין חברות הקבוצה בוטלו במלואם בדוחות הכספיים המאוחדים.

זכויות שאינן מקנות שליטה בגין חברת בנות מייצגות את חלקן של הזכויות שאינן מקנות שליטה ברווח (הפסד) הכולל ובנכסים המזוהים נטו של החברות הבנות. הזכויות שאינן מקנות שליטה מוצגות בנפרד במסגרת ההון של החברה.

מימוש החזקה בחברת בת ללא איבוד שליטה, מוכר כשינוי בהון. בעת מימוש החזקה בחברה בת תוך איבוד שליטה, החברה:

- גורעת את הנכסים (לרבות מוניטין) ואת ההתחייבויות של חברת הבת במלואם.
- גורעת את יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה.
- גורעת את ההתאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים שנזקפו להון העצמי.
- מכירה בשווי ההוגן של התמורה שהתקבלה.
- מכירה בשווי ההוגן של השקעה כלשהיא שנותרה.
- זוקפת את הרכיבים שהוכרו קודם לכן ברווח (הפסד) כולל אחר, באותו אופן שהיה נדרש אם החברה הבת היתה מממשת ישירות את הנכסים או ההתחייבויות הקשורים.
- מכירה בהפרש כלשהוא שנוצר כרווח או הפסד.

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות הכספיים של חברה בשליטה משותפת, לגביה קיים בין בעלי מניותיה הסכם חוזי לשליטה משותפת, ואשר מאוחדת עם דוחות החברה בדרך של איחוד יחסי. החברה מאחדת בדוחותיה הכספיים המאוחדים את חלקה בנכסים, בהתחייבויות, בהכנסות ובהוצאות של החברה בשליטה משותפת עם פריטי הדוחות הכספיים המתאימים. יתרות ועסקאות הדדיות מהותיות ורווחים והפסדים הנובעים מעסקאות בין הקבוצה לבין החברה בשליטה משותפת מבוטלים בהתאם לשיעור ההחזקה בחברה בשליטה משותפת.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים

IFRS 4 הדן בחוזי ביטוח מאפשר למבטח להמשיך במדיניות החשבונאית בה נקט לפני מועד המעבר לתקינה הבינלאומית לגבי חוזי ביטוח שהוא מנפיק (לרבות עלויות רכישה קשורות ונכסים בלתי מוחשיים קשורים) וכן חוזי ביטוח משנה שהוא רוכש. להלן תמצית המדיניות החשבונאית בקשר לחוזי ביטוח:

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

(א) הכרה בהכנסות - ראה סעיף כ' להלן.

(ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים:

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים מחושבות בהתאם להוראות המפקח (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטוארית הממונה בחברה על ביטוח חיים (גב' רגינה חייקין (F.I.L.AA)). חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבע על-פי התנאים של החוזים הרלוונטיים.

(ג) התחייבויות בגין עסקי ביטוח חיים הצמודות למדד וההשקעות צמודות למדד המשמשות כיסוי להתחייבויות אלה, נכללו בדוחות הכספיים לפי המדד שפורסם לאחרונה לפני תאריך הדיווח לרבות התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים בקשר לפוליסות שלפי תנאיהן ההצמדה הינה חצי שנתית.

(ד) הנחיות המפקח בדבר התחייבויות לתשלום קיצבה:

בחוזרים שפרסם המפקח בדבר חישוב התחייבויות לתשלום קצבה בפוליסות ביטוח חיים, נקבעו הוראות עדכניות לחישוב ההפרשות וזאת עקב קצב העלייה בתוחלת החיים המצריכה מעקב אחר הלימות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים, המאפשרות קבלת קצבה והשלמתן באופן ראוי.

בהתאם לכך, ביצעה החברה השלמה מיידית של ההתחייבות, ככל שנדרש, בגין פוליסות לגביהן הקצבה בתשלום, כאשר המבוטח הגיע לגיל פרישה או בגין קבוצת פוליסות שאינה רווחית. לגבי פוליסות אחרות, בהן צפויה רווחיות, מתבצעת השלמת ההתחייבות, תוך הקבלה להכנסות הצפויות, לאורך חיי הפוליסה, ראה גם ביאור 38(5)ב' להלן.

(ה) הוצאות רכישה נדחות:

(1) הוצאות הרכישה הנדחות בגין פוליסות ביטוח חיים (להלן - ה-DAC) הנמכרות החל מיום 1 בינואר, 1999 כוללות עמלות לסוכנים ומפקחי רכישה והוצאות הנהלה וכלליות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות. ה-DAC מופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-15 שנה. ה-DAC המתייחס לפוליסות שבוטלו נמחק במועד הביטול.

הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים בגין פוליסות שהופקו עד ליום 31 בדצמבר, 1998 מחושבות על-ידי האקטוארית הממונה, על בסיס שיטת "ניכוי הצילמר" לפי שיעורים מהפרמיה או מהסכום בסיכון בהתאם לתוכניות הביטוח השונות.

הוצאות רכישה נדחות בגין חוזים לניהול נכסים בגין עסקי הפנסיה כוללות עמלות לסוכנים ומפקחי רכישה בקשר עם יצירת זכויות חוזיות חדשות. ה-DAC בגין עסקי הפנסיה מופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני התקופה המשוערת לקבלת הכנסות מדמי ניהול. ה-DAC בגין עסקי הפנסיה, המתייחס לחוזי ניהול נכסים שבוטלו, נמחק במועד הביטול.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ו. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ה) הוצאות רכישה נדחות: (המשך)

(2) בהתאם להוראות המפקח, האקטוארית הממונה בודקת מידי תקופת דיווח את ברות השבת ה-DAC בביטוח חיים ובריאות (סיעוד ומחלות קשות). הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי ה-DAC בגין הפוליסות שנמכרו מאז שנת 1999 מספיקה, ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסינה את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, דמי ניהול צפויים, תמותה ותחלואה, הנקבעות על-ידי האקטוארית הממונה בחברה מדי שנה על-פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

(3) לעניין ברות השבת ה-DAC בגין עסקי פנסיה, נערכת בדיקה על מנת לוודא שחוזי ניהול הנכסים צפויים ליצור הכנסות עתידיות שתכסינה את הפחתת ה-DAC ואת הוצאות התפעול והעמלות בגין אותם חוזים.

(1) בדיקת נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים (Liability Adequacy Test):

האקטוארית הממונה בודקת מדי שנה כי סך סכום העתודה בניכוי הוצאות רכישה נדחות מספיק לכסות את התזרים העתידי הצפוי בגין תביעות, עמלות והוצאות בניכוי פרמיות והכנסות מהשקעות. התזרים נבדק לאחר ניכוי ביטולים צפויים ומהוון ריבית ריאלית חסרת סיכון בגין הפוליסות הקיימות, תחת הנחות סבירות. הבדיקה נעשית בנפרד עבור פוליסות פרט ובנפרד עבור פוליסות קולקטיביות. בבדיקת פוליסות פרט, הבדיקה נעשית ברמת המוצר או ביחד לפוליסות (לרבות הכיסויים שלהן) שהונפקו בתקופות שונות, לפי סוגי השתתפות וכן בנפרד לפוליסות ריסק יסודיות ובמקרה של פוליסות קולקטיביות, הבדיקה מתבצעת ברמת הקולקטיב הבודד.

ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה והן נקבעות על-ידי האקטוארית הממונה מדי שנה על-פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים. עבור פוליסות קולקטיביות הבדיקה נעשית בהתאם לניסיון התביעות של הקולקטיב הבודד ובכפוף למהימנות הסטטיסטית של ניסיון זה.

(2) תביעות תלויות:

תביעות תלויות מחושבות באופן פרטני בהתאם להערכת מומחי החברה על בסיס ההודעות בגין אירועי הביטוח וסכומי הביטוח ולאור גורמי התפתחות צפויים שנקבעו על ידי האקטוארית הממונה. חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות מחושב על פי ההסכמים שנחתמו עימם. הוצאות העקיפות ליישוב תביעות אלו חושבו על ידי האקטוארית הממונה.

הפרשות לתשלומי גמלאות, הפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח אובדן כושר עבודה, ההוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), חושבו על ידי האקטוארית הממונה ונכללו במסגרת התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

(ח) חוזי השקעה:

תקבולים בגין חוזי השקעה לא נכללים בסעיף פרמיות שהורווחו אלא נזקפים ישירות להתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. פדיונות ותום תקופה בגין חוזים אלה לא נזקפים לדוח רווח והפסד אלא נגרעים ישירות מהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

בדוח רווח והפסד נזקפים בשל חוזים אלה ההכנסות מהשקעות, דמי הניהול הנגבים מהמבוטחים, תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשל חלקם של המבוטחים בהכנסות מהשקעות, עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

(ט) הפרשה בגין השתתפות ברווחים של המבוטחים בביטוח קבוצתי:

ההפרשה נכללה בסעיף "זכאים ויתרות זכות". כמו כן, השינוי בהפרשה נזקף לסעיף פרמיות שהורווחו בדוח רווח והפסד.

2. ביטוח כללי

(א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף כ' להלן.

(ב) סעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ושייר כולל, בין היתר, סילוק ועלויות טיפול ישירות בגין תביעות ששולמו, הוצאות עקיפות ליישוב תביעות, תלויות שאירעו בשנת הדוח וכן עדכון ההפרשה לתביעות התלויות (הכוללת הפרשה לעלויות ישירות ועקיפות בטיפול בתביעות) שנרשמה בשנים קודמות.

(ג) התחייבויות בגין חוזי ביטוח והוצאות רכישה נדחות:

עתודות הביטוח והתביעות התלויות הכלולות בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, וחלקם של מבטחי משנה בעתודה ובתביעות התלויות, הכלול בסעיף נכסי ביטוח משנה, והוצאות הרכישה הנדחות בביטוח כללי, חושבו בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984, על תיקונייהן (להלן - תקנות חישוב עתודות), הנחיות המפקח ושיטות אקטואריות מקובלות לחישוב תביעות תלויות, המיושמות בהתאם לשיקול דעתם של האקטוארים הממונים.

(ד) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן:

(1) הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה (Unearned Premium Reserve) משקפת את דמי הביטוח המתייחסים לתקופת ביטוח שלאחר תאריך הדיווח.

(2) הפרשה לפרמיה בחסר (Premium Deficiency) נרשמת במידה והפרמיה שטרם הורווחה (בניכוי הוצאות הרכישה הנדחות) אינה מכסה את העלויות הצפויות בגין חוזי הביטוח.

(3) תביעות תלויות המחושבות לפי השיטות כמפורט להלן:

3.1 תביעות תלויות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נכללו לפי הערכה אקטוארית, למעט לגבי ענפים כאמור בסעיף 3.2 להלן. הוצאות עקיפות ליישוב תביעות נכללות לפי הערכה אקטוארית. התחשיב האקטוארי עבור החברה, בוצע על-ידי האקטואר הממונה על ביטוח כללי ד"ר אברהם לוונגליק (F.I.L.A.A.) שהינו נושא משרה בחברה, ובגין ההתחייבויות הביטוחיות (למעט ענף רכב חובה) של שומרה ביטוח, על-ידי מר ניר הרמתי שהינו נושא משרה בשומרה ביטוח. התחשיב האקטוארי בענף רכב חובה בשומרה ביטוח מבוצע על ידי ד"ר אברהם לוונגליק.

3.2 בענפי ביטוח המהווים 2% מהתביעות התלויות בשייר, שבהן קבע האקטואר כי לא ניתן ליישם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית, נכללו התביעות התלויות הידועות בהתבסס על הערכה פרטנית לכל תביעה לפי חוות דעת שנתקבלה מעורכי דין, מומחי החברה ומומחים חיצוניים שמטפלים בתביעות. ההערכות כוללות הפרשה מתאימה לסילוק והוצאות הטיפול אשר טרם שולמו לתאריך הדוחות הכספיים וכן בתוספת IBNER, ככל שנדרש.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

2. ביטוח כללי (המשך)

ד) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן: (המשך)

3) תביעות תלויות המחושבות לפי השיטות כמפורט להלן: (המשך)

3.3 עודף הכנסות על הוצאות:

לגבי עסקים עם זנב תביעות ארוך (ענפים בהם הזמן הנדרש למתן הודעה על קרות הנזק ו/או לקביעת הנזק והפיצוי בגינו, ארוך ועשוי להמשך מספר שנים), כגון ענפי רכב חובה, חבויות, כלי טייס וכלי שיט, מחושב עודף הכנסות על הוצאות על בסיס תלת שנתי מצטבר, בענף ערבויות חוק מכר על בסיס חמש שנים מצטבר (להלן - העודף). בשומרה ביטוח בענפי חבות כלפי צד שלישי וחבות מעבידים מחושב העודף על בסיס חמש שנים מצטבר.

העודף מחושב, בהתאם לתקנות חישוב עתודות ולהנחיית המפקח, על בסיס ההכנסות מפרמיות בניכוי הוצאות רכישה ותביעות, בתוספת הכנסות מהשקעות המחושבות לפי שיעור תשואה ריאלית של 3% לשנה (ללא תלות בתשואה בפועל על ההשקעות), בניכוי חלקם של מבטחי המשנה, לפי ענפי הביטוח ושנת החיתום. העודף המצטבר עד למועד שחרורו משנת תחילת הביטוח בניכוי הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ובניכוי התביעות התלויות כפי שחושבו כמפורט לעיל (להלן - הצבירה), נכלל בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה. והגירעון, אם קיים, נזקף כהוצאה בדוח רווח והפסד.

לעניין הנחיות לביטול שיטת העודף בענפים בהן קיימת הערכה אקטוארית החל מיום 31 במרס, 2014, ראה באור 38(5)ג(5) להלן.

3.4 שיבובים ושרידים נלקחים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות. בענפים שאינם סטטיסטיים נלקחים השיבובים בחשבון בעת הערכת הסיכון הכלול בתיקי התביעה על בסיס פרטני.

3.5 להערכת הקבוצה התביעות התלויות הינן נאותות, וזאת בהתחשב בכך שהתביעות התלויות מחושבות בעיקרן על בסיס אקטוארי וכוללות הפרשות מתאימות ככל שנדרש ל-IBNR.

ה) הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי כוללות עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות המיוחסות לרכישת פוליסות, המתייחסות לפרמיות שטרם הורווחו. הוצאות הרכישה מחושבות לפי שיעורי ההוצאות בפועל או לפי שיעורים תקינים, שנקבעו בתקנות הפיקוח, כאחוז מהפרמיה שטרם הורווחה, לכל ענף בנפרד, לפי הנמוך שבהם.

ו) עסקים המתקבלים מהמאגר הישראלי לביטוח רכב שליד איגוד חברות הביטוח בישראל (להלן - הפול), מחברות ביטוח אחרות (לרבות ביטוח משותף) וסוכנויות חיתום, נכללים לפי דיווחים המתקבלים עד לתאריך הדיווח בתוספת הפרשות לפי העניין, והכול בהתאם לשיעור השתתפות החברה ושומרה ביטוח בהם.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

3. ביטוח בריאות

- (א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף כ' להלן.
 (ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות:

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות מחושבות בהתאם להוראות המפקח (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות וחלקם של מבטחי משנה בהן נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על ידי האקטואר הממונה בחברה (ד"ר אברהם לוונגליק F.I.L.A.A שהינו נושא משרה בחברה), למעט בענפי מחלות קשות וביטוח סיעודי, בהם מתבצעת הערכה האקטוארית על ידי האקטוארית הממונה בביטוח חיים.

ההתחייבויות כוללות במידת הצורך, הפרשה בגין הפסד צפוי בשייר (פרמיה בחסר), המחושבת על בסיס הערכה אקטוארית על בסיס אומדן תזרים מזומנים בגין החוזה.

(ג) הוצאות רכישה נדחות:

הוצאות רכישה נדחות בביטוח בריאות כוללות עמלות לסוכנים ולמפקחי רכישה והוצאות הנהלה וכלליות, בקשר לרכישת פוליסות חדשות. ה-DAC בביטוח בריאות (מחלות ואשפוז) מחושב על פוליסות שנמכרו החל משנת 2005 ומופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ- 6 שנים. בפוליסות שבוטלו ה-DAC נמחק במועד הביטול.

מידי שנה בודק האקטואר הממונה את ברות ההשבה של ה-DAC. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי הביטוח בניכוי ה-DAC בגין הפוליסות שנמכרו מספיקות, ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסינה את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, הנקבעות על ידי האקטואר הממונה מידי שנה על פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים.

(ד) בדיקת נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות (Liability Adequacy Test):

האקטואר הממונה בודק מדי שנה כי סך סכום העתודה בניכוי הוצאות רכישה נדחות מספיק לכסות את התזרים העתידי הצפוי בגין תביעות, עמלות והוצאות בניכוי פרמיות והכנסות מהשקעות. התזרים נבדק לאחר ניכוי ביטולים צפויים ומהוון בריבית ריאלית חסרת סיכון בגין הפוליסות הקיימות, תחת הנחות סבירות. הבדיקה נעשית ברמת המוצר בהתאם להנחיות המפקח.

ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה והן נקבעות על-ידי האקטוארית הממונה מדי שנה על-פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים. עבור פוליסות קולקטיביות הבדיקה נעשית בהתאם לניסיון התביעות של הקולקטיב הבודד ובכפוף למהימנות הסטטיסטית של ניסיון זה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

3. ביטוח בריאות (המשך)

(ה) תביעות תלויות

ההפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח סיעודי, ההוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן ההפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללו במסגרת ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח.

(ו) הפרשה בגין השתתפות ברווחים של מבוטחים בביטוח קבוצתי:

ההפרשה נכללה בסעיף "זכאים ויתרות זכות". כמו כן, השינוי בהפרשה נזקף לסעיף פרמיות שהורווחו בדוח רווח והפסד.

2. מכשירים פיננסיים

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים

מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות. נכסים פיננסיים כוללים השקעות פיננסיות (נכסי חוב סחירים, נכסי חוב בלתי סחירים, מניות ואחרות) וכן נכסים פיננסיים אחרים כגון: פרמיות לגביה, חייבים אחרים, מזומנים ושווי מזומנים. כמו כן, מכשירים פיננסיים כוללים התחייבויות פיננסיות, כגון הלוואות ואשראי שנתקבלו ואשראי ספקים וזכאים אחרים.

ההכרה הראשונית במכשירים פיננסיים שאינם נגזרים הינה לפי שווי הוגן ולגבי מכשירים שאינם מוצגים בשווי ההוגן דרך רווח והפסד בתוספת כל עלויות העסקה הישירות הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה הראשונית, מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים נמדדים כמפורט בהמשך.

מזומנים ושווי מזומנים

מזומנים כוללים יתרות מזומנים הניתנים לשימוש מיידי. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר, ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנים להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופים לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי ואינם מוגבלים בשעבוד.

נכסים פיננסיים זמינים למכירה

נכסים פיננסיים זמינים למכירה הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים, אשר יועדו כזמינים למכירה או שאינם מסווגים לאחת משתי הקבוצות: נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד או הלוואות וחייבים. לאחר ההכרה הראשונית, נכסים פיננסיים זמינים למכירה נמדדים לפי השווי ההוגן. רווחים או הפסדים כתוצאה מהתאמות שווי הוגן, למעט בגין ריבית והפרשי שער המתייחסים למכשירי חוב, אשר נזקפים לרווח והפסד לסעיף רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון, נזקפים כרווח (הפסד) כולל אחר לקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה. במועד גריעת ההשקעה או במקרה של ירידת ערך, הרווח או הפסד כולל אחר שהוכר בעבר, נזקף לדוח רווח והפסד.

נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

מכשיר פיננסי מסווג כנמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד, אם הוא מוחזק למסחר או אם יועד ככזה בעת ההכרה הראשונית בו.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים (המשך)

הלוואות וחייבים

הלוואות וחייבים הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים, בעלי תשלומים קבועים או הניתנים לקביעה שאינם סחירים בשוק פעיל. לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות וחייבים נמדדים לפי העלות המופחתת לפי שיטת הריבית האפקטיבית תוך התחשבות בעלויות עסקה ובניכוי הפרשות לירידת ערך.

2. מכשירים פיננסיים נגזרים

נגזרים פיננסיים מוכרים לראשונה לפי שווי הוגן; עלויות עסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. לאחר ההכרה הראשונית, נמדדים הנגזרים לפי שווי הוגן, כשהשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.

3. נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

ערכם של נכסים והתחייבויות פיננסיות צמודי מדד, שאינם נמדדים לפי שווי הוגן, משוערך בכל תקופה בהתאם לשיעור עליית המדד בפועל.

4. ייעוד הנכסים הפיננסיים

הקבוצה קיבלה החלטות לייעוד הנכסים כדלקמן:

(א) נכסים של החברה הכלולים בתיקי השקעה של פוליסות משתתפות ברווחי השקעות

מרבית נכסים אלו, הכוללים מכשירים פיננסיים סחירים ומכשירים פיננסיים לא סחירים, יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד, וזאת מהנימוקים הבאים: מדובר בתיקים מנוהלים, נפרדים ומזוהים, אשר הצגתם לפי שווי הוגן מקטינה באופן משמעותי עיוות חשבונאי של הצגת נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות לפי בסיסי מדידה שונים (mismatch), כמו כן הניהול מתבצע לפי שווי הוגן וביצועי התיק נמדדים לפי שווי הוגן בהתאם לאסטרטגיית ניהול סיכונים מתועדת, והמידע לגבי המכשירים הפיננסיים מדווח להנהלה (וועדת ההשקעות הרלוונטית) באופן פנימי על בסיס שווי הוגן.

חלק ממכשירי החוב הלא סחירים, הכלולים בתיקי השקעה של פוליסות משתתפות ברווחי השקעות, אשר נרכשו בשנת 2009, סווגו כהלוואות וחייבים, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית, כמתאפשר על פי הוראת שעה שפרסם המפקח.

תיקי ההשקעה של פוליסות משתתפות ברווחי השקעות כוללים השקעות בשותפויות המחזיקות בנכסי נדל"ן בחו"ל, אשר בהן יש לחברה השפעה מהותית כהגדרתה ב- IAS 28. השקעות אלה נמדדות לפי שוויין ההוגן ומוצגות כהשקעות פיננסיות.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. מכשירים פיננסיים (המשך)

4. ייעוד הנכסים הפיננסיים (המשך)

(ב) נכסים של החברה ושל חברת ביטוח מאוחדת שאינם נכללים בתיקי השקעות כנגד פוליסות משתתפות ברווחים (נוסטר)

(1) נכסים שאינם סחירים, שאינם כוללים נגזרים משובצים או שאינם מהווים נגזרים

נכסי חוב שאינם סחירים הכוללים אגרות חוב מיועדות (אג"ח ח"צ), אגרות חוב בלתי סחירות אחרות, תעודות מסחריות, פקדונות בבנקים והלוואות, סווגו כהלוואות וחייבים. מניות שאינן סחירות סווגו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה.

(2) נכסים סחירים שאינם כוללים נגזרים משובצים או שאינם מהווים נגזרים

נכסי חוב ומניות סחירים סווגו לקבוצת נכסים פיננסיים זמינים למכירה, למעט מלוות קצרי מועד ממשלתיות אשר יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד.

(3) נגזרים ומכשירים פיננסיים הכוללים נגזרים משובצים שנדרש להפרידם

נכסים אלו, סחירים ושאינם סחירים, יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד.

(4) נכסים פיננסיים שהועברו אל החברה מחברת בת שאינה חברת ביטוח

נכסים פיננסיים כאמור בסעיפים 1 ו-2 לעיל, אשר הועברו אל החברה מחברה מאוחדת שאינה חברת ביטוח, מסווגים בחברה בקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד, וזאת בהתאם לסיווגם המקורי בחברה המעבירה כאמור בסעיף ג) להלן.

(ג) מכשירים פיננסיים המוחזקים על-ידי חברות בנות שאינן חברות ביטוח

כל הנכסים הפיננסיים הסחירים של החברות הבנות שאינן חברות ביטוח, יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד.

5. קביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים הנסחרים בשוק פעיל נקבע על-ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין מכשירים פיננסיים שלהם אין שוק פעיל, השווי ההוגן נקבע באמצעות שימוש בשיטות הערכה. שיטות אלו כוללות התבססות על עסקאות שבוצעו לאחרונה בתנאי שוק, התייחסות לשווי השוק הנוכחי של מכשיר אחר דומה במהותו, היוון תזרימי מזומנים או שיטות הערכה אחרות. השווי ההוגן של אגרות חוב בלתי סחירות, הלוואות ופיקדונות, מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים, ראה באור 13 ז'.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. מכשירים פיננסיים (המשך)

6. התחייבויות פיננסיות

א. התחייבויות פיננסיות בעלות מופחתת

כתבי התחייבות, שטרי הון ואשראי נושאי ריבית מוכרים לראשונה לפי שווי הוגן בניכוי עלויות עסקה מיוחסות ישירות (לדוגמה, עלויות גיוס הלוואה). לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות ואשראי נושאי ריבית מוצגים לפי עלות מופחתת תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית הלוקחת בחשבון גם את עלויות העסקה המיוחסות ישירות.

ב. התחייבויות פיננסיות הנמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד

התחייבויות פיננסיות הנמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד מתייחסות לנגזרים המיועדים עם ההכרה הראשונית בהם, להיות מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.

7. גריעת מכשירים פיננסיים

נכסים פיננסיים

נכס פיננסי נגרע כאשר פקעו הזכויות החוזיות לקבלת תזרימי מזומנים מהנכס הפיננסי; או כאשר הקבוצה מעבירה את הזכויות החוזיות לקבלת תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי או נוטלת על עצמה מחויבות לשלם את תזרימי המזומנים שהתקבלו במלואם לצד שלישי, ללא עיכוב משמעותי, ובנוסף העבירה באופן ממשי את כל הסיכונים וההטבות הקשורים לנכס או לא העבירה ולא הותירה בידיה באופן ממשי את כל הסיכונים וההטבות הקשורים לנכס אך העבירה את השליטה על הנכס.

התחייבויות פיננסיות

התחייבות פיננסית נגרעת כאשר היא מסולקת, דהיינו ההתחייבות נפרעה, בוטלה או פקעה. התחייבות פיננסית מסולקת כאשר החייב (הקבוצה):

- פורע את ההתחייבות על-ידי תשלום במזומן, בנכסים פיננסיים אחרים, בסחורות או שירותים, או
- משוחרר משפטית מההתחייבות.

8. לעניין ירידת ערך נכסים פיננסיים, ראה סעיף יד' להלן.

ח. רכוש קבוע

1. הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות, בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד המתייחס, מהוונת כחלק מעלות ציוד זה.

עלות נכס בהקמה כוללת את עלות החומרים, עלויות אשראי וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב כך שיוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.

2. עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי התועלת הכלכלית העתידית הגלומה בפריט תזרום אל הקבוצה וכי עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. רכוש קבוע (המשך)

3. פחת

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע.

שיעורי הפחת בהם נעשה שימוש בתקופה השוטפת ובתקופות ההשוואתיות הינו כדלקמן:

בניינים (למעט מרכיב הקרקע)	4%
שיפורים במושכר	לאורך תקופת השכירות כולל תקופת האופציה
כלי רכב	15%
מחשבים וציוד היקפי	25%-33%
ריהוט וציוד משרדי	6%-15%

אורך החיים השימושיים נבחן לפחות פעם בשנה והשינויים מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי באופן של מכאן ולהבא.

הפחתת הנכסים מופסקת כמוקדם מבין המועד בו הנכס מסווג כמוחזק למכירה לבין המועד שבו הנכס נגרע. נכס נגרע מהדוחות הכספיים במועד המכירה או כאשר לא צפויות עוד הטבות כלכליות מהשימוש בנכס. רווח או הפסד מגריעת הנכס (המחושב כהפרש בין התמורה נטו מהגריעה והעלות המופחתת בדוחות הכספיים) נכלל בדוח רווח והפסד בתקופה בה נגרע הנכס.

4. שינוי ייעוד

העברת נכס מרכוש קבוע לנדל"ן להשקעה מתבצעת כאשר יש שינוי בייעוד, כגון הפסקת שימוש בנכס על-ידי הבעלים או הסכם שכירות תפעולית עם צד שלישי.

העברת נכס מנדל"ן להשקעה לרכוש קבוע מתבצעת כאשר יש שינוי בייעוד, כגון התחלת שימוש בנכס על-ידי הבעלים.

העלות של הנכס המועבר מנדל"ן להשקעה לרכוש קבוע הוא השווי ההוגן במועד המעבר.

ט. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי עלות בתוספת עלויות רכישה ישירות. בתקופות עוקבות הנדל"ן להשקעה נמדד לפי שווי הוגן, כשהשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.

לצורך קביעת השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה מתבססת הקבוצה על הערכת שווי שמבוצעת על-ידי מעריכים חיצוניים בלתי תלויים שהינם מומחים בהערכות שווי של נדל"ן והינם בעלי הידע והניסיון הנדרשים. ראה באור 9 ב' להלן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. חכירות

המבחנים לסיווג חכירה כמימונית או כתפעולית מבוססים על מהות ההסכמים והם נבחנים במועד ההתקשרות על-פי הכללים להלן שנקבעו ב-17 IAS;

1. חכירה מימונית

בחכירה מימונית, הועברו לקבוצה באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הקשורים לשימוש בנכס החכור. הנכס החכור נמדד בתחילת תקופת החכירה לפי הנמוך מבין השווי ההוגן של הנכס החכור או הערך הנוכחי של תשלומי החכירה המינימליים, ולאחר מכן מופחת לאורך תקופת החיים השימושיים שלו או תקופת החכירה, הקצרה מבין השתיים. ההתחייבות בגין תשלומי החכירה מוצגת בערך נוכחי כאשר תשלומי החכירה מוקצים בין הוצאות המימון ופרעון של ההתחייבות בגין החכירה לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

2. חכירה תפעולית

הסכמי חכירה, בהם לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הגלומים בשימוש בנכס החכור, מסווגים כחכירה תפעולית. תשלומי החכירה מוכרים כהוצאה בדוח רווח והפסד באופן שוטף על פני תקופת החכירה.

יא. השקעות בחברות כלולות

חברות כלולות הינן חברות שלקבוצה יש השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית שלהן, אך לא הושגה בהן שליטה.

ההשקעה בחברות כלולות מטופלת על פי שיטת השווי המאזני. לפי שיטת השווי המאזני, ההשקעה בחברות הכלולות מוצגת בדוח על המצב הכספי לפי עלות בתוספת שינויים שלאחר הרכישה בחלק הקבוצה בנכסים נטו, לרבות רווח (הפסד) כולל אחר של החברות הכלולות.

השקעות בשותפויות אשר לקבוצה יש השפעה מהותית בהן, ובוצעו בתיקי ההשקעות של פוליסות משתתפות ברווחי השקעות, טופלו כהשקעות פיננסיות ונמדדו לפי שוויין ההוגן (ראה גם סעיף ז'(4)(א) לעיל).

שיטת השווי המאזני מיושמת עד למועד איבוד ההשפעה המהותית, ומאותו מועד מטופלת ההשקעה כנכס פיננסי בהתאם להוראות IAS 39. במועד איבוד ההשפעה המהותית, מודדת הקבוצה את ההשקעה שנותרה בשווי הוגן, וההפרש בין השווי ההוגן של ההשקעה הנותרת בתוספת התמורה שהתקבלה ממימוש חלק מההשקעה ובין הערך בספרים של ההשקעה במועד המימוש, נזקף לדוח רווח והפסד. כמו כן, במועד זה מסווגת הקבוצה מחדש סכומים מצטברים שהוכרו קודם לכן ברווח כולל אחר, באותו אופן שהיה נדרש אם החברה הכלולה היתה מממשת ישירות את הנכסים או ההתחייבויות הקשורים.

הדוחות הכספיים של החברה והחברות הכלולות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברות הכלולות יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים של הקבוצה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י.ב. צירופי עסקים ומוניטין

צירופי עסקים מטופלים בשיטת הרכישה. עלות הרכישה נמדדת על פי השווי ההוגן של התמורה שהועברה במועד הרכישה בתוספת זכויות שאינן מקנות שליטה בנרכשת.

עלויות רכישה ישירות נזקפות בעת התהוותן לדוח רווח והפסד.

בעת רכישת עסק, החברה מבצעת סיווג וייעוד של הנכסים וההתחייבויות בהתאם לתנאים החוזיים, התנאים הכלכליים ותנאים רלוונטיים אחרים במועד הרכישה.

מוניטין נמדד לראשונה לפי העלות, שהינה ההפרש בין תמורת הרכישה והזכויות שאינן מקנות שליטה לבין הסכום נטו של הנכסים המזוהים שנרכשו ושל ההתחייבויות שניטלו. אם סכום המוניטין שהתקבל הינו שלילי, החברה מכירה ברווח שנוצר במועד הרכישה.

באשר לבחינת ירידת ערך של מוניטין, מוניטין שנרכש בצירוף עסקים, נבחן ומיוחס ליחידות מניבות המזומנים אשר אליהן הוקצה.

י.ג. נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בנפרד נמדדים עם ההכרה הראשונית לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות. נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בצירופי עסקים נכללים לפי השווי ההוגן במועד הרכישה. לאחר ההכרה הראשונית, נכסים בלתי מוחשיים מוצגים על-פי עלותם בניכוי הפחתה מצטברת ובניכוי הפסדים מירידות ערך שנצברו.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים בלתי מוגדר אינם מופחתים באופן שיטתי וכפופים לבחינת ירידת ערך מדי שנה וכן בכל עת שקיים סימן המצביע כי ייתכן שחלה ירידת ערך (ראה גם סעיף יד' (4) להלן). אורך החיים השימושיים של נכסים אלה נבחן מדי שנה כדי לקבוע אם הערכת אורך החיים כבלתי מוגדר עדיין תקפה. אם האירועים והנסיבות אינם תומכים עוד בהערכה כאמור, השינוי באורך החיים השימושיים מבלתי מוגדר למוגדר מטופל כשינוי באומדן חשבונאי מכאן ולהבא, ובאותו מועד נבחנת גם ירידת ערך ומופחת הנכס באופן שיטתי על פני תקופת אורך החיים השימושים שלו.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים מוגדר מופחתים על פני אורך החיים השימושיים שלהם על בסיס שיטת הקו הישר ונבחנת לגביהם ירידת ערך כאשר קיימים סימנים המצביעים על כך שקיימת לגביהם ירידת ערך. תקופת ההפחתה ושיטת ההפחתה של נכס בלתי מוחשי עם אורך חיים שימושיים מוגדר נבחנות לפחות בכל סוף שנה.

1. עלויות פיתוח תוכנה

הוצאות פיתוח תוכנה מהוונות אך ורק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח; התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית; צפויה הטבה כלכלית עתידית מהפיתוח, ולקבוצה כוונה ומקורות מספיקים להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. הוצאה שהוונה כוללת שכר עבודה ישיר שניתן לייחסו ישירות להכנת הנכס לשימוש המיועד. הוצאות פיתוח אחרות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

2. תוכנות

נכסי הקבוצה כוללים מערכות מחשב המורכבות מחומרה ותוכנות. תוכנות המהוות חלק אינטגרלי מחומרה, אשר אינה יכולה לפעול ללא התוכנות המותקנות עליה, מסווגות כרכוש קבוע. לעומת זאת, רישיונות לתוכנות העומדות בפני עצמן ומוסיפות פונקציונליות נוספת לחומרה, מסווגים כנכסים בלתי מוחשיים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יג. נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

3. עלויות עוקבות

עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. כל העלויות האחרות, לרבות עלויות הקשורות למוניטין או מותגים שפותחו באופן עצמי, נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

4. הפחתה

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של הנכסים הבלתי מוחשיים, פרט למוניטין, מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש.

אומדן אורך החיים השימושי לתקופה הנוכחית ולתקופות השוואתיות הינו כדלקמן:

(א) עודף עלות המיוחס לתיק ביטוח נרכש מופחת על פני 5 שנים, עודף עלות המיוחס לקשרי סוכנים של סוכנות ביטוח מאוחדת מופחת על פני 10-20 שנים ועודף עלות המיוחס לשם מסחרי מופחת על פני 6 שנים.

(ב) עודף עלות שנוצר ברכישתה של מבטחים פנסיה והמיוחס לתיק לקוחות מופחת על פני 20 שנים.

(ג) תוכנות - מופחתות בקו ישר על פני 4-8 שנים.

האומדנים בדבר שיטת הפחת ואורך החיים השימושי נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח.

יד. ירידת ערך והפרשות לחובות מסופקים

הקבוצה בוחנת בכל תאריך דיווח אם קיימת ירידת ערך כמפורט להלן:

1. השקעות פיננסיות

א. נכסים פיננסיים המוצגים בעלות מופחתת

ראיה אובייקטיבית לירידת ערך קיימת כאשר אירוע אחד או יותר השפיעו באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים מהנכס לאחר מועד ההכרה. ראיות לירידת ערך כוללות סימנים לכך שלחייב קשיים פיננסיים, לרבות קשיי נזילות ואי יכולת לעמוד בתשלומי קרן או ריבית.

הקבוצה בוחנת ראיות לירידת ערך לגבי נכסי חוב המסווגים להלוואות וחייבים ברמת הנכס הבודד.

במידה וקיימת ראיה אובייקטיבית כי צפוי הפסד מירידת ערך בגין הלוואות וחייבים המוצגים בעלותם המופחתת, סכום ההפסד הנזקף לדוח רווח והפסד נמדד כהפרש בין יתרת הנכס בספרים והערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, המהוונים בהתאם לשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של הנכס הפיננסי (שיעור הריבית האפקטיבית שחושב בעת ההכרה הראשונית). יתרת הנכס מוקטנת באמצעות רישום הפרשה הנזקפת לדוח רווח והפסד.

בתקופות עוקבות הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן ליחס באופן אובייקטיבי את השבת ערכו של הנכס לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד. ביטול כאמור נזקף לרווח והפסד עד לגובה ההפסד שהוכר.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. ירידת ערך והפרשות לחובות מסופקים (המשך)

1. השקעות פיננסיות (המשך)

ב. נכסים פיננסיים זמינים למכירה

הראיה לירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהם מכשירים הוניים, כוללת ירידה משמעותית או מתמשכת בשווי ההוגן של הנכס מתחת לעלותו וכן בחינת שינויים בסביבה הטכנולוגית, הכלכלית או המשפטית או בסביבת השוק בה פועלת החברה שהנפיקה את המכשיר. הבחינה של ירידה משמעותית או מתמשכת, תלויה בנסיבות בכל תאריך דיווח, כאשר, במסגרת הבחינה, מובאות בחשבון התנודתיות ההיסטורית בשווי ההוגן וכן קיומה של מגמה מתמשכת של ירידה בשווי ההוגן בשיעור כולל של 20% ומעלה או אם משך הזמן שהנכס הפיננסי מוחזק הינו מעל שנה ובלבד שירידת הערך עולה על 10%. כאשר קיימת ראייה לירידת ערך, ההפסד המצטבר שנזקף להון, הנמדד כהפרש בין עלות הרכישה (בניכוי הפסדים קודמים מירידת ערך) לבין השווי ההוגן, מועבר מההון ומוכר כהפסד מירידת ערך בדוח רווח והפסד. בתקופות עוקבות, ביטול הפסד מירידת ערך אינו נזקף לרווח והפסד אלא נזקף להון כרווח כולל אחר.

ראיות לירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהם מכשירי חוב, כוללות אירוע אחד או יותר שהשפיעו באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים מהנכס לאחר מועד ההשקעה. ראיות לירידת ערך כוללות סימנים לכך שלחייב קשיים פיננסיים, לרבות קשיי נזילות ואי יכולת לעמוד בתשלומי קרן או ריבית. כאשר קיימת ראייה לירידת ערך, ההפסד המצטבר שנזקף לרווח כולל אחר, הנמדד כהפרש בין עלות הרכישה (בניכוי תשלומי קרן, הפחתות לפי שיטת הריבית האפקטיבית והפסדים קודמים מירידת ערך) לבין השווי ההוגן, מוכר כהפסד מירידת ערך בדוח רווח והפסד. בתקופות עוקבות הפסד מירידת ערך שיוחס למכשיר חוב מבוטל כאשר ניתן לייחס באופן אובייקטיבי את העלייה בשווי ההוגן לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד מירידת הערך. ביטול כאמור נזקף לרווח והפסד עד לגובה ההפסד שהוכר.

2. ביטוח משנה

א. ההתחייבויות של מבטחי המשנה כלפי החברה וכלפי שומרה ביטוח אינן משחררות אותן מהתחייבויותיהן כלפי המבוטחים על-פי פוליסות הביטוח.

מבטח משנה, אשר לא יעמוד בהתחייבויותיו על-פי חוזה ביטוח המשנה, עלול לגרום לחברה ולשומרה ביטוח הפסדים.

ב. החברה ושומרה ביטוח מבצעות הפרשה לחובות מסופקים בגין חובות מבטחי משנה שגבייתם מוטלת בספק על בסיס הערכות סיכון פרטניות ועל בסיס עומק החוב.

בנוסף, בקביעת חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות הביטוחיות מתחשבות החברה ושומרה ביטוח, בין היתר, בהערכת אפשרות הגביה ממבטחי המשנה. כאשר חלקם של מבטחי המשנה כאמור מחושב על בסיס אקטוארי, חלקם של אותם מבטחי משנה שבקשיים מחושב בהתאם להמלצת האקטואר, המביאה בחשבון את כלל גורמי הסיכון. כמו כן, מתחשבות החברה ושומרה ביטוח בעת עריכת ההפרשות, בין היתר, בנכונות הצדדים להגיע להסכמי CUT OFF (סיום התקשרויות בדרך של פירעון סופי של החובות) במטרה לצמצם את החשיפה.

3. פרמיה לגביה

הפרשה לחובות מסופקים בגין פרמיות לגבייה מחושבת בהתאם לגיל החוב ובנוסף נקבעת באופן ספציפי בגין חובות שלדעת ההנהלה גבייתם מוטלת בספק.

4. נכסים שאינם פיננסיים

הקבוצה בוחנת אפשרות לירידת ערך של נכסים שאינם פיננסיים (למעט הוצאות רכישה נדחות, נדל"ן להשקעה ונכסי מס נדחים), כאשר ישנם סימנים כתוצאה מאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהיתרה בספרים אינה ברת-השבה. במקרים בהם יתרת הנכסים הלא פיננסיים בספרים עולה על הסכום בר-ההשבה שלהם, מופחתים הנכסים לשווי בר-ההשבה שלהם. השווי בר-ההשבה הוא הגבוה מבין מחיר המכירה, נטו ושווי שימוש.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. ירידת ערך והפרשות לחובות מסופקים (המשך)

4. נכסים שאינם פיננסיים (המשך)

השווי בר-ההשבה הוא הגבוה מבין מחיר המכירה, נטו ושווי שימוש. בהערכת שווי השימוש מהוונים תזרימי המזומנים הצפויים לפי שיעור ניכיון לפני מס המשקף את הסיכונים הספציפיים לכל נכס. בגין נכס שאינו מייצר תזרימי מזומנים עצמאיים נקבע סכום בר-השבה עבור היחידה מניבת המזומנים שאליה שייך הנכס. הפסדים מירידת ערך נזקפים לדוח רווח והפסד לסעיף הוצאות הנהלה וכלליות.

הקריטריונים הייחודיים להלן מיושמים בבחינת ירידת ערך של הנכסים הספציפיים הבאים:

(א) מוניטין

לצורך בחינת ירידת ערך, מוניטין שנרכש בצירוף עסקים מוקצה במועד הרכישה לכל אחת מהיחידות מניבות המזומנים של הקבוצה, שצפויות להפיק תועלת מצירוף העסקים.

הקבוצה בוחנת את המוניטין לצורך ירידת ערך, בתום כל שנה, או לעיתים קרובות יותר אם אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שקיימת ירידת ערך.

ירידת ערך נקבעת בגין מוניטין על-ידי בחינת סכום בר-ההשבה של יחידה מניבת מזומנים (או קבוצה של יחידות מניבות מזומנים) שאליה מתייחס המוניטין. כאשר סכום בר-השבה של יחידה מניבת מזומנים (או קבוצה של יחידות מניבות מזומנים) נמוך מהשווי הפנקסני של יחידה מניבת מזומנים (או קבוצה של יחידות מניבות מזומנים) שאליה הוקצה המוניטין, מוכר הפסד מירידת ערך המיוחס ראשית למוניטין.

(ב) חברות כלולות

הקבוצה קובעת, לאחר יישום שיטת השווי המאזני, אם יש צורך להכיר בהפסד נוסף בגין ירידת ערך של ההשקעות בחברות כלולות. הקבוצה קובעת בכל תאריך דיווח אם קיימת ראיה אובייקטיבית לירידת ערך של ההשקעה בחברה כלולה. במידה ויש צורך בכך, מוכר הפסד מירידת ערך, בסכום ההפרש בין סכום בר ההשבה של ההשקעה בחברה הכלולה לבין ערכה בדוחות הכספיים. סכום בר ההשבה הינו הגבוה מבין שווי הוגן ושווי שימוש המחושב בהתבסס על הערכת שווי של תזרימי המזומנים נטו שמפיקה החברה הכלולה. ההפסד מירידת ערך נזקף לדוח רווח והפסד בסעיף חלק ברווחי חברות כלולות, נטו.

טו. פעילות המיועדת לחלוקה לבעלים

נכסים מסווגים כמיועדים לחלוקה לבעלים, כאשר יישובם ייעשה באמצעות חלוקה לבעלים ולא באמצעות שימוש מתמשך. האמור מתקיים כאשר הנכסים זמינים לחלוקה מיידית במצבם הנוכחי, והחלוקה לבעלים צפויה, ברמת ודאות גבוהה ביותר, להסתיים בתוך שנה ממועד הסיווג. נכסים אלה מוצגים בנפרד בדוח על המצב הכספי, לפי הנמוך מבין ערכם בדוחות הכספיים ושוויים ההוגן. במקביל, התחייבויות המתייחסות לנכסים אלה מוצגות בנפרד בדוח על המצב הכספי באופן דומה. בהתאמה, פריטי רווח והפסד המתייחסים לפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים בסעיף נפרד נטו ממס כפעילות מיועדת לחלוקה לבעלים.

טז. הון מניות

עלויות המתייחסות ישירות להנפקת מניות מוצגות כהפחתה מההון.

זי. התחייבויות בשל הטבות לעובדים

1. הטבות לזמן קצר

הטבות לעובדים לזמן קצר כוללות משכורות, ימי חופשה, הבראה והפקדות מעסיק לביטוח לאומי ומוכרות כהוצאות עם מתן השירותים. התחייבות בגין בונוס במזומן או תוכנית להשתתפות ברווחים, מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות משפטית או משתמעת לשלם את הסכום האמור בגין שירות שניתן על-ידי העובד וניתן לאמוד באופן מהימן את הסכום.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יז. התחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

2. הטבות לאחר סיום העסקה

בקבוצה קיימות מספר תוכניות הטבה לאחר העסקה. התוכניות ממומנות בדרך כלל על-ידי הפקדות בחברות ביטוח ובקרנות פנסיה (להלן - נכסי תוכנית).

א. תוכניות הפקדה מוגדרת

בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, משלמת הקבוצה באופן קבוע תשלומים מבלי שתהיה לה מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים, גם אם בקרן לא הצטברו סכומים מספיקים כדי לשלם את כל ההטבות לעובד המתייחסות לשירות העובד בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. הפקדות הקבוצה בתוכניות הפקדה מוגדרת, נזקפות כהוצאה לרווח והפסד במקביל לקבלת שירותי העבודה מהעובד.

ב. תכנית הטבה מוגדרת

לקבוצה תוכנית להטבה מוגדרת בגין תשלום פיצויים בהתאם לחוק פיצויי פיטורין, אשר לפיו זכאים עובדים לקבל פיצויים עם פיטוריהם או פרישתם. ההתחייבות בשל סיום העסקה נמדדת לפי שיטת שווי אקטוארי של יחידת הזכאות החזויה. החישוב האקטוארי מביא בחשבון עליות שכר עתידיות ושיעור עזיבת עובדים, וזאת על בסיס הערכה של עיתוי התשלום. הסכומים מוצגים על בסיס היוון תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, לפי שיעורי הריבית של אגרות חוב ממשלתיות, אשר מועד פרעונן דומה לתקופת ההתחייבות המתייחסת לפיצויי הפרישה.

הקבוצה מפקידה כספים בגין התחייבויותיה לתשלום פיצויים לחלק מעובדיה באופן שוטף בקרנות פנסיה וחברות ביטוח (להלן - נכסי התוכנית). נכסי התוכנית הינם נכסים המוחזקים על ידי קרן הטבות עובד לזמן ארוך או בפוליסות ביטוח כשירות. נכסי התוכנית אינם זמינים לשימוש נושי הקבוצה ולא ניתן לשלמם ישירות לקבוצה.

מרכיב הפיצויים בפוליסות שהופקו על-ידי החברה אינו מהווה נכסי תוכנית ומקוזז מההתחייבויות בגין חוזה הביטוח.

ההתחייבות בשל הטבות לעובדים המוצגת בדוח על המצב הכספי מייצגת את הערך הנוכחי של התחייבות ההטבות המוגדרת בניכוי השווי ההוגן של נכסי התוכנית, בניכוי עלות שירותי העבר.

רווחים והפסדים אקטואריים נזקפים לרווח והפסד בתקופה בה הם נוצרו.

3. הטבות אחרות לעובדים לטווח ארוך

המחויבות נטו של הקבוצה בגין הטבות אחרות לעובדים לטווח ארוך, שאינן מתייחסות לתוכניות הטבה לאחר העסקה, היא בגין סכום ההטבה העתידית המגיעה לעובדים בגין שירותים שהוענקו בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. סכום הטבות אלו מהווה לערכו הנוכחי. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב ממשלתיות שהמטבע שלהן ומועד הפירעון שלהן דומים לתנאי המחויבויות של הקבוצה.

יח. עסקאות תשלומים מבוססי מניות

(1) עסקאות המסולקות במכשירים הוניים

עלות תוכנית הקצאת מניות שהוענקו למנכ"ל החברה האם (לשעבר מנכ"ל החברה) נמדדה לפי השווי ההוגן במועד ההענקה של המכשירים ההוניים שהוענקו.

עלות תוכנית ההקצאה מוכרת ברווח והפסד כהוצאת שכר יחד עם גידול מקביל בהון על פני התקופה שבה תנאי השירות מתקיימים, ומסתיימת במועד שבו מנכ"ל החברה האם זכאי לגמול (להלן - תקופת ההבשלה). ההוצאה המצטברת המוכרת בגין תוכנית ההקצאה בכל מועד דיווח עד למועד ההבשלה, משקפת את מידת חלוף תקופת ההבשלה ואת האומדן הטוב ביותר של החברה לגבי מספר המכשירים ההוניים שיבשילו בסופו של דבר.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יח. עסקאות תשלומים מבוססי מניות (המשך)

(2) המסולקות עסקאות במזומן

עלות עסקה המסולקת במזומן נמדדת לפי השווי ההוגן במועד ההענקה באמצעות שימוש במודל תמחור מקובל, ראה פרטים נוספים בבאור 34. השווי ההוגן מוכר כהוצאה על פני תקופת ההבשלה ובמקביל מוכרת התחייבות. ההתחייבות נמדדת מחדש בכל תקופת דיווח לפי השווי ההוגן עד לסילוקה, כאשר שינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.

יט. הפרשות

הפרשה בהתאם ל- IAS 37 מוכרת כאשר לקבוצה יש מחוייבות נוכחית, משפטית או משתמעת, כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, הניתנת לאמידה בצורה מהימנה, וכאשר צפוי כי יידרש שימוש במשאבים כלכליים על מנת לסלק את המחויבות.

הפרשה בגין תביעות משפטיות מוכרת כאשר לקבוצה מחוייבות קיימת (משפטית או משתמעת) כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, ויותר סביר מאשר לא (MORE LIKELY THAN NOT) כי הקבוצה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחוייבות וניתן לאמוד את המחוייבות באופן מהימן.

כ. הכרה בהכנסה

1. פרמיות:

(א) פרמיות בביטוח חיים ובביטוח בריאות, לרבות פרמיות חסכון ולמעט תקבולים בגין חוזי השקעה נרשמות כהכנסות בהגיע מועד גבייתן. ביטולים נרשמים במועד קבלת ההודעה מבעל הפוליסה, או באופן יזום על-ידי החברה עקב פיגורים בתשלום, בכפוף להוראות כל דין. השתתפות המבוטחים ברווחים בפוליסות מנוכה מהפרמיות.

(ב) פרמיות בביטוח כללי נרשמות כהכנסות על בסיס דוחות תפוקה חודשיים. הפרמיות מתייחסות בעיקרן לתקופת ביטוח של שנה. ההכנסות מפרמיה ברוטו ושינויים בפרמיה שטרם הורווחה בגינה, נרשמים בסעיף פרמיות שהורווחו, ברוטו.

פרמיות בענף רכב חובה נרשמות בעת פירעון הפרמיה אך לא לפני תחילת תקופת הביטוח הואיל והכיסוי הביטוחי מותנה בתשלום הפרמיה.

פרמיות בענף דירות המבוטחות כבטוחה למשכנתא נרשמות כהכנסה בהגיע מועד גבייתן (מדי חודש).

פרמיות מפוליסות שתחילת הביטוח שלהן לאחר תאריך הדיווח נרשמות כהכנסות מראש.

דוחות התפוקה החודשיים, בעיקר בענפי רכב רכוש ודירות, כוללים חידושים אוטומטיים של פוליסות שמועד החידוש שלהן הגיע.

ההכנסות שנכללו בדוחות הכספיים הינן לאחר ביטולים שנתקבלו מבעלי פוליסות, ובניכוי ביטולים והפרשות עקב אי פירעון דמי הביטוח, בכפוף להוראות כל דין ובניכוי השתתפות המבוטחים ברווחים, על בסיס ההסכמים שבתוקף.

2. דמי ניהול:

דמי ניהול בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה:

דמי הניהול מחושבים בהתאם להנחיות המפקח על בסיס התשואה וצבירת החיסכון של המבוטחים בתיק המשתתף ברווחים.

דמי הניהול כוללים את המרכיבים דלקמן:

פוליסות שנמכרות החל מ-1 בינואר, 2004 - דמי ניהול קבועים בלבד.
 בגין פוליסות שנמכרו עד ליום 31 בדצמבר, 2003 - דמי ניהול קבועים ומשתנים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כ. הכרה בהכנסה (המשך)

2. דמי ניהול: (המשך)

דמי ניהול בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה: (המשך)

דמי הניהול הקבועים מחושבים בשיעורים קבועים מצבירת החיסכון ונרשמים על בסיס צבירה.

דמי הניהול המשתנים מחושבים כשיעור מהרווח הריאלי השנתי (מה- 1 בינואר ועד ה- 31 בדצמבר) בניכוי דמי הניהול הקבועים. ניתן לגבות רק דמי ניהול משתנים חיוביים ובניכוי סכומים שליליים שנצברו בשנים קודמות.

במהלך השנה נרשמים דמי הניהול המשתנים על בסיס צבירה בהתאם לתשואה החודשית הריאלית, ככל שהיא חיובית. בחודשים בהם התשואה הריאלית שלילית מוקטנים דמי הניהול המשתנים עד לגובה סך דמי הניהול המשתנים שנגבו במצטבר מתחילת השנה. תשואה שלילית שלא בוצע בגינה הקטנה של דמי ניהול במהלך השנה השוטפת, תנוכה לצורך חישוב דמי הניהול המשתנים מתשואה חיובית בשנה העוקבת.

לעניין דמי הניהול אשר יגבו בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה אשר יופקו החל מיום 1 בינואר, 2013, ראה באור 28 ב' להלן.

3. עמלות:

הכנסות מעמלות בסוכנויות ביטוח מאוחדות נזקפות בעת התהוותן.

הכנסות מעמלות ממבטחי משנה נזקפות במועד הזכאות לקבלתן, בהתאם להסכמים עם מבטחי המשנה.

כא. רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, הכנסות מימון והוצאות מימון

רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון כוללים הכנסות ריבית והפרשי הצמדה בגין נכסי חוב, הכנסות מדיבידנדים, רווחים (הפסדים) ממכירת נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה והפסדים שהועברו לרווח והפסד בגין ירידות ערך קבועות, שינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, שינויים בשווי ההוגן של נגזרים המוצגים כהתחייבויות פיננסיות, הפסדים מירידות ערך קבועות בנכסי חוב שאינם סחירים, רווחים (הפסדים) ממטבע חוץ בגין נכסי חוב, שינויים בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה והכנסות מדמי שכירות של נדל"ן להשקעה.

רווחים (הפסדים) ממימוש השקעות המחושבים כהפרש בין תמורת המימוש נטו ובין העלות המקורית או העלות המופחתת ומוכרים בעת קרות אירוע המכירה. הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן, באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית. הכנסות מדיבידנדים מוכרות במועד בו מוקנית לחברה הזכות לקבלת תשלום.

רווחים והפסדים מהפרשי שער ושינויים בשווי ההוגן של השקעות הפיננסיות מדווחים בנטו.

הוצאות מימון כוללות הוצאות ריבית והפרשי הצמדה בגין התחייבויות פיננסיות וריבית והפרשי שער על פקדונות ויתרות מבטחי משנה.

כב. הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות מסווגות להוצאות עקיפות ליישוב תביעות, הנכללות בסעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, להוצאות הקשורות ברכישה, הנכללות בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות וליתרת הוצאות הנהלה וכלליות אחרות הנכללות בסעיף זה. הסיווג נערך בהתאם למודלים פנימיים של הקבוצה, המבוססים על הוצאות ישירות שנזקפו והוצאות עקיפות שהועמסו.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כג. מסים על הכנסה

הוצאת מסים על הכנסה כוללת מסים שוטפים ונדחים. הוצאת מסים על הכנסה נזקפת לדוח רווח והפסד אלא אם המס נובע מעסקה או אירוע אשר מוכרים ישירות בהון. במקרים אלו, נזקפת השפעת המס לסעיף המתייחס בהון.

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב על-פי שיעורי המס ובהתבסס על חוקי המס שנחקקו, או אשר חקיקתם הושלמה למעשה עד לתאריך הדיווח, וכן התאמות נדרשות בקשר לחבות המס לתשלום בגין שנים קודמות.

ההכרה במסים נדחים הינה בהתאם לגישה המאזנית, בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים.

המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על ההפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה לתאריך הדיווח.

נכס מס נדחה מוכר בספרים כאשר צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה ניתן יהיה לנצל את ההפרשים הזמניים. נכסי המסים הנדחים נבדקים בכל תאריך דיווח, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתייחסות תתממשנה, הם מופחתים.

בחשובי המסים הנדחים לא מובאים בחשבון המסים שהיו חלים במקרה של מימוש ההשקעות בחברות מוחזקות, כל עוד מכירת ההשקעות בחברות המוחזקות אינה צפויה בעתיד הנראה לעין.

במקרה בו צפויה חברה מוחזקת לחלק דיבידנד מרווחים הכרוכים בתוספת מס לחברה, יוצרת החברה עתודה למס בגין תוספת המס שעשויה החברה להתחייב בה, בגין חלוקת הדיבידנד.

מס נדחה בגין עסקאות בינחברתיות בדוחות המאוחדים נרשם לפי שיעור המס על החברה הרוכשת.

כד. רווח למניה

החברה מציגה נתוני רווח בסיסי למניה לגבי הון המניות הרגילות שלה. הרווח הבסיסי למניה מחושב על-ידי חלוקת הרווח או ההפסד, מפעילויות נמשכות ומפעילות המיועדות לחלוקה לבעלים, המיוחסים לבעלי המניות של החברה במספר הממוצע המשוקלל של המניות שהיו במחזור במשך התקופה. חלקה של החברה ברווחי חברות מוחזקות מחושב לפי חלקה ברווח למניה של אותן חברות מוחזקות מוכפל במספר המניות שבידי החברה.

כה. עלויות אשראי

הקבוצה מהוונת עלויות אשראי הקשורות ברכישה, הקמה או ייצור נכסים כשירים. נכס כשיר הינו נכס אשר נדרשת תקופת זמן משמעותית להכנתו לשימוש המיועד או מכירתו והוא כולל רכוש קבוע ותוכנות מחשב. היוון עלויות האשראי מתחיל במועד שבו הוצאו עלויות בגין הנכס עצמו, התחילו הפעולות להכנת הנכס ונצברו עלויות אשראי, ומסתיים כאשר הושלמו מהותית כל הפעולות להכנת הנכס הכשיר לשימוש המיועד או למכירתו.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כו. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם

IAS 1 - הצגת דוחות כספיים

בחודש יוני 2011 פרסם ה-IASB תיקון ל- IAS 1, אשר עוסק בהצגת רווח כולל אחר.

בהתאם לתיקון, פריטים אשר ניתן להעבירם לרווח והפסד בתקופה מאוחרת יותר (למשל בעת גריעה או יישוב), יוצגו בנפרד מפריטים שלא יועברו לרווח והפסד לעולם.

התיקון ייושם למפרע החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2013.

החברה תאמץ את התיקון בדוחות הכספיים החל ממועד יישום התקן בשנת 2013.

IAS 19 (מתוקן) - הטבות עובד

ה-IASB פרסם מספר תיקונים ל- IAS 19. עיקרי התיקונים הם:

- מדידה מחדש של התחייבות להטבה מוגדרת, נטו (לשעבר רווחים והפסדים אקטואריים) תוכר ברווח הכולל האחר ולא תיזקף לרווח או הפסד לעולם.
- שיטת "הרצועה", אשר אפשרה דחייה של רווחים או הפסדים אקטואריים מבוטלת.
- הכנסות בגין נכסי התכנית תוכרנה ברווח או הפסד בהתבסס על שיעור היוון שמשמש למדידת ההתחייבויות בשל הטבות לעובדים. התשואה על נכסי התכנית למעט הכנסות כאמור, הכלולות ברווח והפסד, יכללו כחלק מהמדידה מחדש של ההתחייבות להטבה מוגדרת.
- האבחנה בין הטבות עובד לטווח קצר לבין הטבות עובד לטווח ארוך תתבסס על מועד הסילוק הצפוי ולא על המועד בו קמה זכאות העובד להטבות.
- עלות שירותי עבר הנובעת משינויים בתכנית תוכר מיידית.

התקן ייושם למפרע החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2013. אימוץ מוקדם אפשרי.

להערכת הקבוצה, לתקן לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

IAS 32 - מכשירים פיננסיים: הצגה ו- IFRS 7 - מכשירים פיננסיים: גילוי

ה-IASB פרסם תיקונים ל- IAS 32 (להלן - התיקונים ל- IAS 32) בנושא קיזוז נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות. התיקונים ל- IAS 32 מבהירים, בין היתר, את משמעות המונח "קיימת באופן מידי (currently) זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקיזוז" (להלן - הזכות לקיזוז). התיקונים ל- IAS 32 קובעים, בין היתר, כי הזכות לקיזוז חייבת להיות ניתנת לאכיפה משפטית לא רק במהלך העסקים הרגיל של הצדדים לחוזה אלא גם במקרה של פשיטת רגל או חדלות פירעון של אחד הצדדים. כמו כן, התיקונים ל- IAS 32 קובעים שעל מנת שהזכות לקיזוז תהיה קיימת באופן מידי, אסור שהיא תהיה תלויה באירוע עתידי או שיהיו פרקי זמן שבהם היא לא תחול, או שיהיו אירועים שיגרמו לפגיעתה.

ה-IASB פרסם גם תיקונים ל- IFRS 7 (להלן - התיקונים ל- IFRS 7) בנושא קיזוז נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות. בהתאם לתיקונים ל- IFRS 7 נדרשת החברה, בין היתר, לתת מידע על זכויות קיזוז ועל הסדרים קשורים (כגון הסכמים בנושא בטוחות), כמו כן נדרש לתת מידע על הרכב הסכומים שקוזזו וכן לתת מידע על סכומים הכפופים להסדרים שמאפשרים קיזוז אולם אינם עומדים בכל הקריטריונים לקיזוז שנקבעו ב- IAS 32.

התיקונים ל- IAS 32 ייושמו למפרע החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2014. אימוץ מוקדם אפשרי, אולם נדרש לתת גילוי לעובדה זו וכן לתת את הגילויים הנדרשים על פי התיקונים ל- IFRS 7 כאמור לעיל. התיקונים ל- IFRS 7 ייושמו למפרע החל מהדוחות הכספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר, 2013.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כ. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

IAS 32 - מכשירים פיננסיים: הצגה ו- IFRS 7 - מכשירים פיננסיים: גילוי (המשך)

להערכת החברה, לתיקונים ל- IAS 32 לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים. הגילויים הנדרשים לפי התיקונים ל- IFRS 7 יכללו בדוחות הכספיים של החברה.

IFRS 9 - מכשירים פיננסיים

1. ה-IASB פרסם את החלק הראשון בשלב הראשון (phase 1) של IFRS 9 - מכשירים פיננסיים, כחלק מפרויקט החלפת IAS 39 - מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה. IFRS 9 (להלן - התקן) מתמקד בעיקר בסיווג ובמדידה של נכסים פיננסיים והוא חל על כל הנכסים הפיננסיים שבתחולת IAS 39.

התקן קובע כי בעת ההכרה לראשונה כל הנכסים הפיננסיים (כולל מכשירים משולבים שבהם החוזה המארח הוא נכס פיננסי) יימדדו בשווי הוגן. בתקופות עוקבות יש למדוד מכשירי חוב בעלות מופחתת רק אם מתקיימים שני התנאים המצטברים הבאים:

- הנכס מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו היא להחזיק בנכסים על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים הנובעים מהם.

- על פי התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי, החברה זכאית, במועדים מסוימים, לקבל תזרימי מזומנים המהווים אך ורק תשלומי קרן ותשלומי ריבית על יתרת הקרן.

למרות האמור לעיל, חברה יכולה, בעת ההכרה לראשונה, לייעד מכשיר חוב אשר עונה על שני התנאים האמורים לשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם עשות כן מבטלת או מפחיתה משמעותית חוסר סימטריות במדידה או בהכרה (accounting mismatch) שהייתה נגרמת אלמלא כן.

המדידה העוקבת של כל יתר מכשירי החוב והנכסים הפיננסיים האחרים תהיה על פי שווי הוגן.

נכסים פיננסיים שהינם מכשירים הוניים יימדדו בתקופות עוקבות בשווי הוגן, וההפרשים ייזקפו לרווח והפסד או לרווח (הפסד) כולל אחר, על פי בחירת המדיניות החשבונאית לגבי כל מכשיר ומכשיר (סכומים שהוכרו ברווח כולל אחר לא יועברו לאחר מכן לרווח או הפסד). אם מדובר במכשירים הוניים המוחזקים למטרות מסחר, חובה למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. הבחירה הינה סופית ואין לשנותה.

תאריך התחילה של התקן הוא 1 בינואר, 2015. אימוץ מוקדם אפשרי. אימוץ לראשונה ייעשה למפרע תוך מתן גילוי נדרש או הצגה מחדש של מספרי השוואה, בכפוף להקלות המפורטות בתקן.

2. פורסמו תיקונים בנושא גריעה ובנושא התחייבויות פיננסיות. לפי הוראות התיקונים, יש להמשיך וליישם את הוראות IAS 39 לגבי גריעה ולגבי התחייבויות פיננסיות שלא נבחרה לגביהן חלופת השווי ההוגן (ייעוד לשווי הוגן דרך רווח או הפסד). כלומר, הוראות הסיווג והמדידה של IAS 39 ימשיכו לחול על התחייבויות פיננסיות שמוחזקות למסחר ועל התחייבויות פיננסיות שנמדדות בעלות מופחתת.

לפי התיקונים, סכום השינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות - שמיחוס לשינויים בסיכון האשראי - ייזקף לרווח כולל אחר. כל יתר השינויים בשווי ההוגן ייזקפו לרווח או הפסד. אם זקיפת השינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות, שנגרם כתוצאה משינויים בסיכון האשראי, לרווח כולל אחר ייצור חוסר סימטריה חשבונאית ברווח או הפסד, אזי גם אותו שינוי ייזקף לרווח או הפסד ולא לרווח כולל אחר.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כ. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

IFRS 9 - מכשירים פיננסיים (המשך)

2. (המשך)

תאריך התחילה של התיקונים הוא 1 בינואר, 2015. אימוץ מוקדם אפשרי, בתנאי שהחברה מיישמת גם את הוראות התקן בנוגע לסיווג ומדידה של נכסים פיננסיים (שלב הנכסים). אימוץ לראשונה של התיקונים ייעשה למפרע תוך מתן גילוי נדרש או הצגה מחדש של מספרי ההשוואה, בכפוף להקלות המצויינות בתיקונים.

הקבוצה בוחנת את ההשפעה האפשרית של התקן, אך אין ביכולתה, בשלב זה, לאמוד את השפעתו, אם בכלל, על הדוחות הכספיים.

IFRS 10, IFRS 11, IFRS 12, IFRS 13 - דוחות כספיים מאוחדים, הסדרים משותפים, גילוי בדבר זכויות בישויות אחרות, מדידת שווי הוגן

ה-IASB פרסם ארבעה תקנים חדשים: IFRS 10 דוחות כספיים מאוחדים, IFRS 11 הסדרים משותפים, IFRS 12 גילוי בדבר זכויות בישויות אחרות (להלן - התקנים החדשים) וכן את IFRS 13 מדידת שווי הוגן, ותיקן שני תקנים קיימים IAS 27R (מתוקן 2011) דוחות כספיים נפרדים ו-IAS 28R (מתוקן 2011) השקעות בחברות כלולות ובעסקאות משותפות.

התקנים החדשים ייושמו למפרע החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2013, או לאחרי. אימוץ מוקדם אפשרי, אולם אם חברה בוחרת לבצעו, עליה לאמץ את התקנים החדשים כמכלול אחד (למעט דרישות הגילוי על פי IFRS 12 שניתן לאמצן בנפרד). התקנים כוללים הוראות מעבר עם הקלות מסוימות בעת היישום לראשונה.

להלן עיקרי הוראות התקנים האמורים והשפעותיהם הצפויות על הקבוצה:

IFRS 10 - דוחות כספיים מאוחדים

IFRS 10 (להלן - תקן 10) מחליף את IAS 27 בדבר הטיפול החשבונאי בדוחות כספיים מאוחדים, וכן כולל את הטיפול החשבונאי באיחוד ישויות מובנות (structured entities) שטופלו בעבר ב-SIC 12 איחוד - ישויות למטרות מיוחדות.

על פי תקן 10 על מנת שתתקיים שליטה נדרש קיומם של כוח (power) וחשיפה או זכות לתשואות משתנות (variable returns) מהחברה המושקעת. כוח הינו היכולת להשפיע ולכוון את הפעילויות של החברה המושקעת, אשר משפיעות באופן משמעותי על התשואה של המשקיע. תקן 10 קובע כי בעת בחינת קיומה של שליטה יש להביא בחשבון זכויות הצבעה פוטנציאליות רק אם הן ממשיות.

בנוסף, תקן 10 קובע כי משקיע יכול שישלוט גם אם הוא מחזיק פחות מרוב זכויות הצבעה בחברה המוחזקת (שליטה אפקטיבית), וזאת בניגוד ל-IAS 27 הקיים אשר מאפשר לבחור שני מודלים לאיחוד - מודל השליטה האפקטיבית ומודל השליטה המשפטית.

תקן 10 ייושם למפרע החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2013.

להערכת החברה, לתקן 10 לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

IFRS 11 - הסדרים משותפים

IFRS 11 (להלן - תקן 11) מחליף את IAS 31 בדבר הטיפול החשבונאי בזכויות בעסקאות משותפות ואת SIC 13 בדבר פרשנות לטיפול החשבונאי בהשקעות לא כספיות על ידי ישויות בשליטה משותפת.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כו. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

IFRS 10, IFRS 11, IFRS 12, IFRS 13 - דוחות כספיים מאוחדים, הסדרים משותפים, גילוי בדבר זכויות בישויות אחרות, מדידת שווי הוגן (המשך)

IFRS 11 - הסדרים משותפים (המשך)

תקן זה מחלק את ההסדרים לשני סוגים:

- עסקאות משותפות (joint ventures), שבהן לצדדים להסדר יש שליטה משותפת על הזכויות בנכסים נטו של העסקה המשותפת, אשר יטופלו רק לפי שיטת השווי המאזני.

- פעילויות משותפות (joint operations), שבהן לצדדים להסדר יש שליטה משותפת על הזכויות בנכסים של הפעילות המשותפת ומחויבות משותפת בגין ההתחייבויות של הפעילות המשותפת ולכן יאוחדו בדוחות הכספיים על פי חלקה היחסי בפעילות זו כפי שנקבע בהסדר המשותף, בדומה לטיפול החשבונאי הקיים היום.

תקן 11 ייושם למפרע החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2013.

להערכת הקבוצה, לתקן 11 לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

IFRS 12 - גילוי בדבר זכויות בישויות אחרות

IFRS 12 (להלן - תקן 12) קובע דרישות גילוי לגבי ישויות מוחזקות של החברה, לרבות חברות בנות, הסדרים משותפים, חברות כלולות וישויות מובנות (structured entities). תקן 12 מרחיב את דרישות הגילוי בנוגע לשיקולים ולהנחות ששימשו את ההנהלה בקביעת קיומה של שליטה, שליטה משותפת או השפעה מהותית בישויות מוחזקות, וכן בקביעת סוג ההסדר המשותף. תקן 12 כולל גם דרישות גילוי לגבי ישויות מוחזקות מהותיות.

הגילויים המתאימים יכללו בדוחות הכספיים של החברה עם אימוץ התקן לראשונה.

IFRS 13 - מדידת שווי הוגן

IFRS 13 (להלן - תקן 13) קובע הנחיות באשר לאופן מדידת שווי הוגן, ככל שמדידה זו נדרשת בהתאם לתקינה הבינלאומית. תקן 13 מגדיר שווי הוגן כמחיר שהיה מתקבל במכירת נכס, או משולם בהעברת התחייבות, בעסקה רגילה (orderly) בין משתתפי שוק במועד המדידה. בנוסף, מפרט את המאפיינים של משתתפים בשוק (market participants) עליהן התבססו ההנחות בחישוב השווי ההוגן. מדידת שווי הוגן תבוסס על ההנחה כי העסקה תבוצע בשוק העיקרי של הנכס או ההתחייבות, או בהיעדר שוק עיקרי, בשוק המועיל (advantageous) ביותר. הגילויים החדשים חלים מכאן ולהבא ולא חלים על מספרי השוואה.

הגילויים המתאימים יכללו בדוחות הכספיים של החברה עם אימוץ התקן לראשונה.

כז. להלן שיעורי השינוי של המדד ושער החליפין של הדולר:

שער חליפין יציג של הדולר	מדד המחירים לצרכן		
	מדד ידוע	מדד בגין	
%	%	%	
(2.3)	1.4	1.6	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012
7.7	2.6	2.2	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2011
(6.0)	2.3	2.7	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2010

באור 3: - מגזרי פעילות

החברה פועלת במגזרי הפעילות הבאים:

1. מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח כולל את ענפי ביטוח חיים ופנסיה והוא מתמקד בעיקר בחסכון לטווח ארוך (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן וקרנות פנסיה) וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות, אובדן כושר עבודה ועוד.

החל מיום 15 בפברואר, 2012, בו חולקה מניית מנורה מבטחים פנסיה כדיבידנד לחברה האם כאמור בביאור 1.ב. לעיל, מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח כולל את ענפי ביטוח חיים בלבד. פעילות הפנסיה כלולה בפעילות מיועדת לחלוקה לבעלים.

בהתאם להוראות המפקח, מפורט מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח לביטוח חיים ופנסיה.

2. מגזר ביטוח בריאות

מגזר ביטוח בריאות כולל ביטוח סיעודי, ביטוח הוצאות רפואיות, מחלות קשות, ניתוחים והשתלות, ביטוח שיניים, עובדים זרים ועוד.

יצויין כי החל מיום 1 בינואר, 2012 מגזר ביטוח בריאות מאחד תחתיו גם את מרבית פוליסות ביטוח הבריאות השונות לטווח קצר, אשר הועברו אליו ממגזר הביטוח הכללי. על מנת לאפשר השוואה לתקופות קודמות, הוצגו מחדש בדוחות הכספיים המאוחדים אלה מספרי השוואה.

3. מגזר ביטוח כללי

מגזר הביטוח הכללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. בהתאם להוראות המפקח מפורט מגזר הביטוח הכללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש ואחרים וענפי חבויות אחרים.

● ענף רכב חובה

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על-ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על-פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

● ענף רכב רכוש

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי.

● ענפי רכוש ואחרים

יתר ענפי הרכוש שאינם רכב וחבויות וכן ענפי ביטוח אחרים.

● ענפי חבויות אחרים

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שהוא יגרום לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים, אחריות מקצועית ואחריות המוצר וכן ענפים אחרים המחושבים בשיטת עודף הכנסות על הוצאות כגון כלי שיט, כלי טייס וערבות חוק המכר.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012

ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	לא מיוחס		פעילות מיועדת לחלוקה	סה"כ
			התאמות וקיזוזים	למגזרי פעילות		
אלפי ש"ח						
1,808,489	427,580	2,445,393	-	-	-	4,681,462
115,769	103,318	642,937	-	-	-	862,024
1,692,720	324,262	1,802,456	-	-	-	3,819,438
1,719,365	42,214	208,679	(17,090)	94,029	666	2,046,531
157,390	-	-	-	-	39,983	117,407
38,644	9,941	148,789	(27,267)	35,171	378	204,900
-	-	-	-	464	-	464
3,608,119	376,417	2,159,924	(44,357)	129,664	41,027	6,188,740
3,223,518	416,977	1,704,438	-	-	-	5,344,933
(69,205)	(265,293)	(391,761)	-	-	-	(726,259)
3,154,313	151,684	1,312,677	-	-	-	4,618,674
288,082	115,059	518,830	(27,267)	19,914	8,974	905,644
233,911	46,324	102,083	(17,090)	33,090	21,189	377,129
1,225	-	4,486	-	2,928	1,225	7,414
4,744	154	8,058	-	77,127	-	90,083
3,682,275	313,221	1,946,134	(44,357)	133,059	31,388	5,998,944
12,603	-	-	-	12,475	-	25,078
(61,553)	63,196	213,790	-	9,080	9,639	214,874
71,930	19,397	103,690	-	31,791	-	226,808
10,377	82,593	317,480	-	40,871	9,639	441,682

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי
 השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי
 בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי
 השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות כלולות
 רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2011

סה"כ	פעילות מיועדת לחלוקה	סה"כ	לא מיוחס		ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
			התאמות וקיצוזים	למגזרי פעילות				
אלפי ש"ח								
4,318,853	-	4,318,853	-	-	2,266,872	370,920	1,681,061	פרמיות שהורווחו ברוטו
878,433	-	878,433	-	-	657,992	101,862	118,579	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
3,440,420	-	3,440,420	-	-	1,608,880	269,058	1,562,482	פרמיות שהורווחו בשייר
(60,130)	1,490	(58,640)	(15,526)	45,050	186,315	28,118	(302,597)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
94,232	323,313	417,545	-	-	-	-	417,545	הכנסות מדמי ניהול
200,896	2,774	203,670	(22,494)	31,556	153,583	9,617	31,408	הכנסות מעמלות
1,484	-	1,484	-	1,484	-	-	-	הכנסות אחרות
3,676,902	327,577	4,004,479	(38,020)	78,090	1,948,778	306,793	1,708,838	סך כל ההכנסות
2,923,426	-	2,923,426	-	-	1,603,531	239,487	1,080,408	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
(570,700)	-	(570,700)	-	-	(400,736)	(99,093)	(70,871)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
2,352,726	-	2,352,726	-	-	1,202,795	140,394	1,009,537	הוצאות הנהלה וכלליות
811,729	72,195	883,924	(22,494)	16,449	482,944	82,112	324,913	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
406,668	154,596	561,264	(15,526)	29,435	126,266	30,513	390,576	הוצאות מימון
7,318	9,800	17,118	-	2,832	4,486	-	9,800	סך כל ההוצאות
99,557	-	99,557	-	79,017	9,137	1,082	10,321	חלק ברווחי חברות כלולות
3,677,998	236,591	3,914,589	(38,020)	127,733	1,825,628	254,101	1,745,147	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
13,714	-	13,714	-	-	-	-	13,714	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
12,618	90,986	103,604	-	(49,643)	123,150	52,692	(22,595)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
(129,331)	-	(129,331)	-	(33,139)	(78,823)	(4,616)	(12,753)	
(116,713)	90,986	(25,727)	-	(82,782)	44,327	48,076	(35,348)	

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2010

ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	לא מיוחס		סה"כ	פעילות מיועדת לחלוקה	סה"כ
			התאמות וקיזוזים	למגזרי פעילות			
אלפי ש"ח							
1,700,893	336,664	2,232,853	-	-	4,270,410	-	4,270,410
113,191	95,984	695,643	-	-	904,818	-	904,818
1,587,702	240,680	1,537,210	-	-	3,365,592	-	3,365,592
1,535,421	39,809	235,294	(11,655)	119,090	1,917,959	10,712	1,907,247
472,772	-	-	-	-	472,772	279,447	193,325
33,164	13,712	166,743	(15,175)	21,249	219,693	2,426	217,267
-	-	-	-	388	388	-	388
3,629,059	294,201	1,939,247	(26,830)	140,727	5,976,404	292,585	5,683,819
2,887,202	271,406	1,706,223	-	-	4,864,831	-	4,864,831
(74,436)	(97,359)	(507,954)	-	-	(679,749)	-	(679,749)
2,812,766	174,047	1,198,269	-	-	4,185,082	-	4,185,082
312,995	75,957	485,618	(15,175)	12,160	871,555	55,596	815,959
331,093	30,065	91,294	(11,655)	34,971	475,768	127,415	348,353
9,800	-	4,486	-	2,057	16,343	9,800	6,543
4,311	6	5,340	-	67,537	77,194	-	77,194
3,470,965	280,075	1,785,007	(26,830)	116,725	5,625,942	192,811	5,433,131
5,160	-	-	-	-	5,160	-	5,160
163,254	14,126	154,240	-	24,002	355,622	99,774	255,848
18,665	1,845	7,757	-	(4,553)	23,714	-	23,714
181,919	15,971	161,997	-	19,449	379,336	99,774	279,562

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי
 בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברה כלולה
 רווח לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2012					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס		ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
		למגזרי פעילות	ביטוח כללי		
אלפי ש"ח					
413,845	-	28,701	135,254	52,325	197,565
927,210	-	-	213,474	149,062	564,674
177,744	-	44,609	-	-	133,135
67,488	-	11,091	-	-	56,397
13,075,646	-	-	-	60,466	13,015,180
3,881,617	-	129,369	2,652,427	257,267	842,554
5,500,746	-	109,203	1,140,106	268,392	3,983,045
244,557	-	28,894	207,668	1,334	6,661
449,844	-	21,109	314,174	19,121	95,440
10,076,764	-	288,575	4,314,375	546,114	4,927,700
619,096	-	-	-	2,408	616,688
300,089	-	43,046	219,377	4,761	32,905
1,558,467	-	-	1,006,775	422,065	129,627
573,062	-	-	469,885	33,379	69,798
689,156	(164,277)	487,499	157,245	24,475	184,214
28,478,567	(164,277)	903,521	6,516,385	1,295,055	19,927,883
13,772,582	-	-	-	58,405	13,714,177
10,473,890	-	-	4,726,188	806,469	4,941,233
13,725,075	-	-	-	58,877	13,666,198
1,177,284	-	1,150,433	724	-	26,127
1,452,159	(164,277)	270,842	635,569	256,081	453,944
26,828,408	(164,277)	1,421,275	5,362,481	1,121,427	19,087,502

נכסים

נכסים בלתי מוחשיים
 הוצאות רכישה נדחות
 השקעות בחברות כלולות
 נדל"ן להשקעה
 השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
 השקעות פיננסיות אחרות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 אחרות
 סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
 מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
 מזומנים ושווי מזומנים אחרים
 נכסי ביטוח משנה
 פרמיות לגבייה
 נכסים אחרים
 סך כל הנכסים
 סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה
התחייבויות
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
 התחייבויות פיננסיות
 התחייבויות אחרות
 סך כל ההתחייבויות

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2011					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
אלפי ש"ח					
366,338	-	30,508	129,660	11,509	194,661
845,820	-	-	194,629	117,566	533,625
115,670	-	-	-	-	115,670
68,768	-	-	12,531	-	56,237
11,466,241	-	-	-	43,208	11,423,033
3,679,513	-	569,889	2,454,857	104,597	550,170
5,248,752	-	81,387	1,045,155	243,789	3,878,421
262,170	-	240,961	15,043	985	5,181
392,053	-	284,725	55,489	8,281	43,558
9,582,488	-	1,176,962	3,570,544	357,652	4,477,330
535,315	-	-	-	2,272	533,043
210,270	-	147,628	26,432	4,793	31,417
1,371,510	-	-	966,204	286,872	118,434
547,602	-	-	453,810	16,622	77,170
690,436	-	-	-	-	690,436
600,717	(30,206)	231,760	173,914	9,199	216,050
26,401,175	(30,206)	1,586,858	5,527,724	849,693	18,467,106
12,124,752	-	-	-	47,103	12,077,649
9,890,535	-	-	4,504,355	610,332	4,775,848
11,790,991	-	-	-	45,811	11,745,180
1,342,721	-	1,245,278	2,261	-	95,182
45,762	(24,671)	-	-	-	70,433
1,413,800	(5,535)	108,287	775,557	157,386	378,105
24,483,809	(30,206)	1,353,565	5,282,173	813,529	17,064,748

נכסים:

נכסים בלתי מוחשיים
 הוצאות רכישה נדחות
 השקעה בחברה כלולה
 נדל"ן להשקעה
 השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
 השקעות פיננסיות אחרות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 אחרות
 סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
 מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
 מזומנים ושווי מזומנים אחרים
 נכסי ביטוח משנה
 פרמיות לגבייה
 נכסים מיועדים לחלוקה לבעלים
 נכסים אחרים
 סך כל הנכסים
 סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

התחייבויות:

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
 התחייבויות פיננסיות
 התחייבויות המתייחסות לנכסים המיועדים לחלוקה לבעלים
 התחייבויות אחרות
 סך כל ההתחייבויות

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012					
סה"כ	ענפי חבויות אחרים (**)	ענפי רכוש (ואחרים *)	רכב רכוש	רכב חובה	
אלפי ש"ח					
2,535,931	274,554	569,319	996,957	695,101	פרמיות ברוטו
667,662	118,837	349,813	181,042	17,970	פרמיות ביטוח משנה
1,868,269	155,717	219,506	815,915	677,131	פרמיות בשייר
(65,813)	(22,469)	(2,159)	(24,420)	(16,765)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
1,802,456	133,248	217,347	791,495	660,366	פרמיות שהורווחו בשייר
208,679	42,930	6,103	23,185	136,461	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
148,789	15,579	84,324	48,886	-	הכנסות מעמלות
2,159,924	191,757	307,774	863,566	796,827	סך כל ההכנסות
1,704,438	169,346	296,514	722,667	515,911	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(391,761)	(61,493)	(181,192)	(128,177)	(20,899)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,312,677	107,853	115,322	594,490	495,012	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
518,830	55,349	158,226	237,237	68,018	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
102,083	12,250	24,450	38,872	26,511	הוצאות הנהלה וכלליות
4,486	-	-	2,243	2,243	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
8,058	951	1,836	2,193	3,078	הוצאות מימון
1,946,134	176,403	299,834	875,035	594,862	סך כל ההוצאות
213,790	15,354	7,940	(11,469)	201,965	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
103,690	19,873	2,921	11,874	69,022	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
317,480	35,227	10,861	405	270,987	סך הכל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה
4,726,188	1,061,453	426,051	656,428	2,582,256	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2012

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 80% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 84% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2011					
סה"כ	ענפי חבויות אחרים (**)	ענפי רכוש ואחרים (*)	רכב רכוש	רכב חובה	
אלפי ש"ח					
2,310,637	232,198	539,307	904,352	634,780	פרמיות ברוטו
590,958	97,660	315,208	163,683	14,407	פרמיות ביטוח משנה
1,719,679	134,538	224,099	740,669	620,373	פרמיות בשייר
(110,799)	(5,514)	(8,985)	(36,617)	(59,683)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
1,608,880	129,024	215,114	704,052	560,690	פרמיות שהורווחו בשייר
186,315	40,473	6,253	18,407	121,182	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
153,583	15,487	85,272	49,053	3,771	הכנסות מעמלות
1,948,778	184,984	306,639	771,512	685,643	סך כל ההכנסות
1,603,531	151,469	255,822	705,041	491,199	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(400,736)	(48,412)	(158,364)	(155,189)	(38,771)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,202,795	103,057	97,458	549,852	452,428	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
482,944	52,602	145,758	221,045	63,539	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
126,266	12,159	33,549	42,947	37,611	הוצאות הנהלה וכלליות
4,486	-	-	2,243	2,243	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
9,137	908	2,274	2,508	3,447	הוצאות מימון
1,825,628	168,726	279,039	818,595	559,268	סך כל ההוצאות
123,150	16,258	27,600	(47,083)	126,375	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(78,823)	(15,608)	(2,498)	(8,214)	(52,503)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
44,327	650	25,102	(55,297)	73,872	סך הכל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
4,504,355	1,001,065	407,549	634,749	2,460,992	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2011

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 81% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 82% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2010					
סה"כ	ענפי		רכב רכוש	רכב חובה	
	חבויות אחרים (**)	ענפי רכוש ואחרים (*)			
אלפי ש"ח					
2,243,760	239,570	500,056	902,069	602,065	פרמיות ברוטו
756,148	113,859	296,756	233,497	112,036	פרמיות ביטוח משנה
1,487,612	125,711	203,300	668,572	490,029	פרמיות בשייר
49,598	6,260	606	(5,915)	48,647	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
1,537,210	131,971	203,906	662,657	538,676	פרמיות שהורווחו בשייר
235,294	49,460	8,357	24,706	152,771	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
166,743	17,389	79,186	58,110	12,058	הכנסות מעמלות
1,939,247	198,820	291,449	745,473	703,505	סך כל ההכנסות
1,706,223	194,840	267,957	638,300	605,126	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(507,954)	(95,064)	(181,633)	(160,923)	(70,334)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,198,269	99,776	86,324	477,377	534,792	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
485,618	54,913	146,534	227,107	57,064	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
91,294	8,130	22,940	30,912	29,312	הוצאות הנהלה וכלליות
4,486	-	-	2,243	2,243	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
5,340	326	2,023	1,467	1,524	הוצאות מימון
1,785,007	163,145	257,821	739,106	624,935	סך כל ההוצאות
154,240	35,675	33,628	6,367	78,570	רווח לפני מסים על ההכנסה
7,757	1,384	247	881	5,245	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
161,997	37,059	33,875	7,248	83,815	סך הכל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה
4,314,429	984,473	386,062	578,640	2,365,254	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2010

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 82% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 83% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012			
פנסיה (* אלפי ש"ח	ביטוח חיים אלפי ש"ח	סה"כ	
-	1,808,489	1,808,489	פרמיות שהורווחו ברוטו
-	115,769	115,769	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
-	1,692,720	1,692,720	פרמיות שהורווחו בשייר
666	1,718,699	1,719,365	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
39,983	117,407	157,390	הכנסות מדמי ניהול
378	38,266	38,644	הכנסות מעמלות
41,027	3,567,092	3,608,119	סך כל ההכנסות
-	3,223,518	3,223,518	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
-	(69,205)	(69,205)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
-	3,154,313	3,154,313	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
8,974	279,108	288,082	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
21,189	212,722	233,911	הוצאות הנהלה וכלליות
1,225	-	1,225	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
-	4,744	4,744	הוצאות מימון
31,388	3,650,887	3,682,275	סך כל ההוצאות
-	12,603	12,603	חלק ברווחי חברות כלולות
9,639	(71,192)	(61,553)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
-	71,930	71,930	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
9,639	738	10,377	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

(* מוצג כפעילות מיועדת לחלוקה לבעלים (ראה באור 36 להלן).

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2011			
סה"כ	ביטוח חיים אלפי ש"ח	פנסיה (*)	
1,681,061	1,681,061	-	פרמיות שהורווחו ברוטו
118,579	118,579	-	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
1,562,482	1,562,482	-	פרמיות שהורווחו בשייר
(302,597)	(304,087)	1,490	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
417,545	94,232	323,313	הכנסות מדמי ניהול
31,408	28,634	2,774	הכנסות מעמלות
1,708,838	1,381,261	327,577	סך כל ההכנסות
1,080,408	1,080,408	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(70,871)	(70,871)	-	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,009,537	1,009,537	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
324,913	252,718	72,195	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
390,576	235,980	154,596	הוצאות הנהלה וכלליות
9,800	-	9,800	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
10,321	10,321	-	הוצאות מימון
1,745,147	1,508,556	236,591	סך כל ההוצאות
13,714	13,714	-	חלק ברווחי חברות כלולות
(22,595)	(113,581)	90,986	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(12,753)	(12,753)	-	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
(35,348)	(126,334)	90,986	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

(* מוצג כפעילות מיועדת לחלוקה לבעלים (ראה באור 36 להלן).

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2010

סה"כ	ביטוח חיים אלפי ש"ח	פנסיה (*)	
1,700,893	1,700,893	-	פרמיות שהורווחו ברוטו
113,191	113,191	-	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
1,587,702	1,587,702	-	פרמיות שהורווחו בשייר
1,535,421	1,524,709	10,712	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
472,772	193,325	279,447	הכנסות מדמי ניהול
33,164	30,738	2,426	הכנסות מעמלות
3,629,059	3,336,474	292,585	סך כל ההכנסות
2,887,202	2,887,202	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(74,436)	(74,436)	-	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
2,812,766	2,812,766	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
312,995	257,399	55,596	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
331,093	203,678	127,415	הוצאות הנהלה וכלליות
9,800	-	9,800	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
4,311	4,311	-	הוצאות מימון
3,470,965	3,278,154	192,811	סך כל ההוצאות
5,160	5,160	-	חלק ברווחי חברה כלולה
163,254	63,480	99,774	רווח לפני מסים על ההכנסה
18,665	18,665	-	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
181,919	82,145	99,774	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

(* מוצג כפעילות מיועדת לחלוקה לבעלים (ראה באור 36 להלן).

באור 4: - רכישת החברה לפיתוח התעשייה בישראל בע"מ (לשעבר הבנק לפיתוח תעשייה בע"מ) (להלן - הבנק)

ביום 29 במרס, 2011 חתמה החברה על הסכם לרכישת מלוא (100%) המניות הנכללות בהון המניות המונפק והנפרע של הבנק. ביום 4 במרס, 2012, עם התקיימות כל התנאים המתלים בהסכם, הושלמה העסקה. סכום התמורה שנקבע בהסכם עבור מניות הבנק הינו כ- 324 מיליוני ש"ח, כאשר מתוך סכום זה, סך של כ- 242 מיליוני ש"ח שולם כנגד סכום המזומן שהיה בקופת הבנק במועד השלמת העסקה, בניכוי סכום כל התחייבויותיו של הבנק לאותו מועד.

בהסכם נקבע כי פיקדון בגובה של כ- 48 מיליוני ש"ח יוותר בחברה להבטחת גביית האשראי מלקוחות הבנק. הפיקדון הינו צמוד מדד ונושא ריבית צמודה בשיעור של 4.5%. כמו כן נקבע, כי החברה תהיה זכאית לתגמול אשר יחושב כשיעור מסכומי הגביה מלקוחות הבנק. בנוסף, החברה תהיה זכאית להשבת סכומים ששולמו תמורת הרכישה בגין יתרת האשראי שלא תיגבה תוך חמש שנים ממועד השלמת העסקה.

עם השלמת רכישת מניות הבנק על ידי החברה, מוזג הבנק לתוך החברה במיזוג סטטוטורי בהתאם להוראות סעיף 103 לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א - 1961 ועל פי צו בית המשפט בהתאם לסעיפים 350 ו-351 לחוק החברות, התשנ"ט - 1999, אשר ניתן ביום 15 ביוני, 2011 לבקשת החברה והבנק, באופן שהחברה מהווה החברה הקולטת והבנק מהווה את חברת היעד. בנוסף התקבל אישור רשות המסים (רולינג) בדבר מיזוג הבנק לצורכי מס החל מיום 1 באפריל, 2011.

מאחר ורכישת הנכסים, נטו אינה מהווה רכישת עסק, הקצתה החברה את עלות הרכישה בהתאם לשוויים ההוגן של הנכסים וההתחייבויות אשר זוהו בעסקה.

עלות הרכישה הוקצתה, בהתבסס על הערכת שווי שבוצעה על ידי מעריך שווי חיצוני, לנכסים ולהתחייבויות המזוהים כמפורט להלן:

אלפי ש"ח

32,477	נכסי מסים נדחים
166	חייבים ויתרות חובה
26,241	השקעות פיננסיות אחרות
(2,721)	זכאים ויתרות זכות
<u>(21,827)</u>	התחייבויות פיננסיות
<u>34,336</u>	

מזומנים אשר שימשו לרכישה

241,556	מזומנים ושווי מזומנים בחברה הנרכשת למועד הרכישה
<u>275,892</u>	תמורת הרכישה בניכוי הפיקדון להבטחת גביית האשראי
<u>34,336</u>	

בתקופת הדוח רשמה החברה הכנסות מסים בסך של כ- 53,561 אלפי ש"ח, בגין ההפרש בין נכס המס הנדחה שחושב בהתאם ליתרת ההפסדים הצבורים בבנק לצורכי מס הכנסה בסך של כ- 344 מיליוני ש"ח כפי שנקבעו ברולינג, לבין נכס המס הנדחה כפי שנוצר בעסקה כאמור לעיל.

ההפסדים הצבורים מותרים להפחתה בחברה בהתאם להוראות סעיף 103 לפקודת מס הכנסה.

באור 5: - נכסים בלתי מוחשיים

א. ההרכב והתנועה:

מוניטין	תיקי ביטוח	תיקי לקוחות וקשרי סוכנים	שם מסחרי	תוכנות מחשב	אחר	סה"כ	
אלפי ש"ח							
<u>עלות</u>							
437,140	19,267	210,416	11,572	474,636	-	1,153,031	יתרה ליום 1 בינואר, 2011
-	1,000	-	-	124,634	-	125,634	תוספות (*)
2,581	-	14,068	-	-	1,051	17,700	צירוף עסקים
(410,591)	-	(195,981)	-	(3,633)	-	(610,205)	העברה לנכסים המיועדים לחלוקה לבעלים
29,130	20,267	28,503	11,572	595,637	1,051	686,160	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2011
-	854	-	-	148,280	-	149,134	תוספות
29,130	21,121	28,503	11,572	743,917	1,051	835,294	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012
<u>הפחתה שנצברה</u>							
25,662	12,227	65,632	5,825	221,258	-	330,604	יתרה ליום 1 בינואר, 2011
-	3,268	11,934	1,916	71,111	-	88,229	הפחתה שהוכרה במהלך השנה
(25,662)	-	(71,049)	-	(2,300)	-	(99,011)	העברה לנכסים מיועדים לחלוקה
-	15,495	6,517	7,741	290,069	-	319,822	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2011
-	3,359	2,139	1,916	94,213	-	101,627	הפחתה שהוכרה במהלך השנה
-	18,854	8,656	9,657	384,282	-	421,449	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012
<u>ערך בספרים, נטו</u>							
29,130	2,267	19,847	1,915	359,635	1,051	413,845	ביום 31 בדצמבר, 2012
29,130	4,772	21,986	3,831	305,568	1,051	366,338	ביום 31 בדצמבר, 2011

(*) תוספות בגין תוכנות מחשב כוללות תוספות בגין פיתוח עצמי: בשנת 2012 בסך 135,217 אלפי ש"ח ובשנת 2011 בסך 99,819 אלפי ש"ח.

באור 5: - נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

ב. ירידת ערך מוניטין

היחידה מניבת המזומנים אליה הוקצתה יתרת המוניטין לתאריך הדיווח לצורך בחינת ירידת ערך, הינה מגזר ביטוח כללי.

לצורך בחינת ירידת ערך של המוניטין יש לבחון את ערך היחידה המניבה מזומנים הקטנה ביותר בתוך המגזר, שאליה יוחס המוניטין בהשוואה לסכום בר השבה שלה. אם הסכום בר השבה של היחידה עולה על הערך בדוחות הכספיים של היחידה, היחידה והמוניטין שהוקצה לה יחשבו כבלתי פגומים בערכם. אם הערך בדוחות הכספיים של היחידה עולה על הסכום בר השבה שלה, החברה מכירה בהפסד מירידת ערך.

הסכום בר השבה של שומרה ביטוח כיחידה מניבה מזומנים המהווה חלק מעסקי ביטוח כללי, נקבע על בסיס שווי השימוש המחושב לפי אומדן תזרימי המזומנים העתידיים למשך 10 שנים.

ההנחות שנלקחו לצורך בחינת ברות ההשבה הינן שמרניות ביחס לעסקי שומרה ביטוח.

ההנחות העיקריות ששימשו בחישוב שווי השימוש הינן:

- שיעור ריבית ההיוון - 10%.
- שיעור התשואה הריאלית על ההשקעות - 2% (הנחת אינפלציה שנתית של 3%).
- שיעור גידול בהכנסות - 0%.
- שיעור הוצאות הנהלה וכלליות מדמי ביטוח - 10%.
- שיעור תביעות בענפי רכוש - 75%.

מאחר ואומדן תזרימי המזומנים הצפוי גבוה מהותית מערך הנכס בדוחות הכספיים ולאור ההנחות השמרניות שנלקחו כאמור, להערכת החברה, כל שינוי סביר בהנחות המפתח ששימשו בחישוב שווי השימוש לא יגרמו לערך בדוחות הכספיים להיות נמוך מסכום בר השבה.

באור 6: - הוצאות רכישה נדחות

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר	
2011	2012
אלפי ש"ח	
533,625	564,674
117,566	149,062
194,629	213,474
845,820	927,210

ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
ביטוח בריאות
ביטוח כללי

באור 6 - הוצאות רכישה נדחות (המשך)

ב. התנועה בהוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח ובביטוח בריאות:

סה"כ	ביטוח בריאות אלפי ש"ח	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	
692,991	100,066	592,925	<u>יתרה ליום 1 בינואר, 2011</u>
			תוספות:
139,725	37,231	102,494	עמלות רכישה
91,586	14,199	77,387	הוצאות רכישה אחרות
231,311	51,430	179,881	סה"כ תוספות
			הפחתות:
(82,154)	(20,738)	(61,416)	הפחתה שוטפת
(97,065)	(13,192)	(83,873)	הפחתה בגין ביטולים
(179,219)	(33,930)	(145,289)	
(93,892)	-	(93,892)	העברה לנכסים המיועדים לחלוקה לבעלים
651,191	117,566	533,625	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2011</u>
			תוספות:
127,968	44,127	83,841	עמלות רכישה
117,827	29,213	88,614	הוצאות רכישה אחרות
245,795	73,340	172,455	סה"כ תוספות
			הפחתות:
(85,304)	(26,950)	(58,354)	הפחתה שוטפת
(97,946)	(14,894)	(83,052)	הפחתה בגין ביטולים
(183,250)	(41,844)	(141,406)	
713,736	149,062	564,674	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012</u>

באור 7: - רכוש קבוע

הרכב ותנועה:

שנת 2012

סה"כ	שיפורים במושכר	ציוד וריהוט משרדי	כלי רכב	מחשבים וציוד היקפי	קרקע (* ובניני משרדים	
<u>עלות</u>						
630,369	26,479	44,890	37,883	196,017	325,100	יתרה ליום 1 בינואר, 2012
88,094	2,642	2,547	9,983	18,754	54,168	תוספות במשך השנה
1,359	-	-	-	-	1,359	העברה מנדל"ן להשקעה
(10,172)	(699)	(72)	(9,401)	-	-	גריעות במשך השנה
<u>709,650</u>	<u>28,422</u>	<u>47,365</u>	<u>38,465</u>	<u>214,771</u>	<u>380,627</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012
<u>פחת שנצבר</u>						
272,906	9,329	29,512	11,814	169,010	53,241	יתרה ליום 1 בינואר, 2012
29,614	2,540	2,117	5,578	14,310	5,069	תוספות במשך השנה
(5,791)	(699)	(72)	(5,020)	-	-	גריעות במשך השנה
<u>296,729</u>	<u>11,170</u>	<u>31,557</u>	<u>12,372</u>	<u>183,320</u>	<u>58,310</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012
<u>412,921</u>	<u>17,252</u>	<u>15,808</u>	<u>26,093</u>	<u>31,451</u>	<u>322,317</u>	יתרת עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2012

(* הקרקע ובנייני המשרדים נמצאים בבעלות מלאה של הקבוצה.)

באור 7: - רכוש קבוע (המשך)

הרכב ותנועה: (המשך)

שנת 2011

סה"כ	שיפורים במושכר	ציוד		מחשבים וציוד היקפי	קרקע (* ובניני משרדים	
		וריהוט משרדי	כלי רכב			
<u>אלפי ש"ח</u>						
<u>עלות</u>						
455,739	25,109	48,425	34,942	189,784	157,479	יתרה ליום 1 בינואר, 2011
200,026	3,328	2,662	10,617	15,798	167,621	תוספות במשך השנה
200	14	95	-	91	-	צירוף עסקים
(7,804)	(37)	(175)	(7,445)	(147)	-	גריעות במשך השנה
(17,792)	(1,935)	(6,117)	(231)	(9,509)	-	העברה לנכסים המיועדים לחלוקה לבעלים
630,369	26,479	44,890	37,883	196,017	325,100	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2011
<u>פחת שנצבר</u>						
259,868	8,198	30,775	10,130	162,165	48,600	יתרה ליום 1 בינואר, 2011
29,545	2,046	2,470	5,482	14,906	4,641	תוספות במשך השנה
(4,062)	(24)	(124)	(3,767)	(147)	-	גריעות במשך השנה
(12,445)	(891)	(3,609)	(31)	(7,914)	-	העברה לנכסים המיועדים לחלוקה לבעלים
272,906	9,329	29,512	11,814	169,010	53,241	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2011
357,463	17,150	15,378	26,069	27,007	271,859	<u>יתרת עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2011</u>

(* הקרקע נמצאת בבעלות מלאה של הקבוצה.)

מבנה משרדים בהקמה

בחודש אוגוסט 2011 חתמה החברה על הסכם לרכישת נכס מקרקעין ברמת גן, הכולל זכויות בנייה בהיקף של כ- 35 אלף מ"ר. עלות הרכישה הסתכמה לסך של כ- 158,733 אלפי ש"ח, בתוספת עלויות נלוות בסך של כ- 7,684 אלפי ש"ח. בכוונת החברה להקים מבנה משרדים, בעיקר לשימוש עצמי ולשימוש תאגידי נוספים בקבוצה. על פי אומדן ראשוני, עלות הקמת המשרדים מוערכת בסך של כ- 285 מיליוני ש"ח נוספים.

באור 8: - השקעות בחברות כלולות

א. הרכב ההשקעות בחברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

ליום 31 בדצמבר		
2011	2012	
אלפי ש"ח		
18,467	42,891	מניות
75,013	91,791	הלוואות לזמן ארוך
14,894	38,859	חלק ברווחים שנצברו ממועד הרכישה, נטו
7,296	4,203	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
<u>115,670</u>	<u>177,744</u>	

החברה העמידה לחברה כלולה הלוואות המסתכמות לתאריך הדיווח בסך של 55,728 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2011 בסך של 45,539 אלפי ש"ח), המוצגות בסעיף השקעות פיננסיות אחרות כנכסי חוב שאינם סחירים. לפרטים נוספים ראה באור 39 א' להלן.

ב. תמצית נתונים כספיים מהדוחות הכספיים של חברות כלולות, בהתאמה לשיעורי הבעלות המוחזקים בידי הקבוצה:

ליום 31 בדצמבר		
2011	2012	
אלפי ש"ח		
304,301	433,590	חלק הקבוצה בנכסים נטו של חברות כלולות בהתאם לשיעור ההחזקה בהן:
(188,631)	(255,846)	נכסים התחייבויות
<u>115,670</u>	<u>177,744</u>	נכסים, נטו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2010	2011	2012	
אלפי ש"ח			
8,525	26,851	70,359	חלק הקבוצה בתוצאות הפעולות של החברות הכלולות בהתאם לשיעור ההחזקה בהן:
5,160	13,714	25,078	הכנסות רווח

באור 8: - השקעה בחברות כלולות (המשך)

ג. שיעורי ההחזקה ופרטים נוספים

בהון המונפק, ברווחים ובזכויות הצבעה

ליום 31 בדצמבר

2011	2012		
באחוזים		הערה	
28.1	28.1	(1)	Surrey Street Limited Partnership
39.0	39.0	(2)	Sienna Bay Finance LP
39.0	39.0	(3)	Treybrooke Equity LP
39.0	39.0	(4)	Landmark at Maple Glen LP
38.3	38.3	(5)	Square LLC Gaia Jurnal
34.1	34.1	(6)	Sunshen Properties LP
30.1	30.1	(7)	Boulder Texas Holdings LLC
23.2	23.2	(8)	Baltimore Portfolio Finance LP
-	37.3	(9)	MM Peachtree Holdings LP
-	20.1	(10)	120 Wall Holdings LLC
-	38.0	(11)	SARL RI Menora German Holdings
-	29.0	(12)	Wichford VBG Holding SARL

שיעורי ההחזקה המפורטים בטבלה שלעיל מתייחסים להחזקות החברה הן באמצעות תיק ההשקעה של הנוסטרו והן באמצעות תיקי ההשקעה של פוליסות תלויות תשואה. ההשקעות אשר בוצעו באמצעות תיקי ההשקעה של פוליסות תלויות תשואה טופלו כהשקעות פיננסיות ונמדדו בהתאם לשוויין ההוגן.

- (1) בחודש דצמבר 2009 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, המנוהלת על ידי חברת הבת מנורה מבטחים פנסיה בע"מ, באמצעות חברות ייעודיות בחו"ל, 48% מזכויות בשותפות שבבעלותה בניין משרדים באנגליה, המושכר לתקופה של 20 שנה ל- Aviva Central Services UK Ltd. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 7.95%.
- (2) בחודש יוני 2011 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 48.9% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה מתחם מגורים בפלורידה, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 19%.
- (3) בחודש מאי 2011 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 48.9% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה מתחם מגורים בצפון קרוליינה, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 19%.
- (4) בחודש מאי 2011 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 48.9% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה מתחם מגורים בפלורידה, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 19%.
- (5) בחודש אוגוסט 2011 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 48.2% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה בניין משרדים בניו ג'רזי, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 18.3%.
- (6) בחודש אוגוסט 2011 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 44% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה מבנה מסחרי בפלורידה, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 14.1%.
- (7) בחודש ספטמבר 2011 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 40% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה מתחם מגורים בטקסס, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 10.1%.

באור 8: - השקעה בחברות כלולות (המשך)

ג. שיעורי ההחזקה ופרטים נוספים (המשך)

- (8) בחודש יולי 2011 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 33.1% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה שישה מתחמי מגורים במרילנד, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 10%.
- (9) בחודש ינואר 2012 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 47.2% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה חוות שרתים באטלנטה, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 14.5%.
- (10) בחודש ספטמבר 2012 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 30% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה בניין משרדים בניו יורק, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 7%.
- (11) בחודש יוני 2012 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 48% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה שלושה מרכזים מסחריים בבוואריה, גרמניה. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 12.5%.
- (12) בחודש אוקטובר 2012 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 49% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה ארבעה מבני משרדים בערים מרכזיות בגרמניה. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 9.6%.

ד. בשנת הדוח חילקה חברה כלולה לחברה דיבידנד בסך של 1,113 אלפי ש"ח (אשתקד 3,049 אלפי ש"ח).

באור 9: - נדל"ן להשקעה

א. תנועה:

2011	2012	
<u>אלפי ש"ח</u>		
70,553	68,768	יתרה ליום 1 בינואר
		<u>תוספות במשך השנה</u>
20	-	רכישות ותוספות לנכסים קיימים
		<u>גריעות במהלך השנה</u>
2,625	1,436	מימושים
-	1,359	העברה לרכוש קבוע
2,625	2,795	סה"כ גריעות
820	1,515	<u>התאמת שווי הוגן</u>
68,768	67,488	יתרה ליום 31 בדצמבר

ב. נדל"ן להשקעה מוצג על בסיס השווי ההוגן כפי שנקבע בהערכות שווי שבוצעו על-ידי מעריכי שווי חיצוניים בלתי תלויים שהינם בעלי כישורים מקצועיים מוכרים וניסיון רב בנוגע למיקום וסוג הנדל"ן שהוערך. השווי ההוגן נקבע בהתבסס על עסקאות שנערכו לאחרונה בשוק ביחס לנדל"ן דומה ובמיקום דומה לזה של הנדל"ן שבבעלות הקבוצה, וכן בהתבסס על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים מהנכס. באמידת תזרימי המזומנים הובא בחשבון הסיכון המובנה שלהם. בחישוב השווי ההוגן השתמשו מעריכי השווי בשיעור היוון של 9% - 8.5%.

הנדל"ן להשקעה מושכר ברובו לעסקים, אך כולל גם מספר דירות המושכרות למגורים.

ג. באשר להתקשרויות המתייחסות לחכירה של נדל"ן להשקעה, ראה באור 40(ה).

באור 9 - נדל"ן להשקעה (המשך)

ד. לאחר תאריך הדיווח, ביום 12 בפברואר, 2013, חתמה החברה על הסכם לרכישת 10% מקניון רננים ומקניון סביונים, מתוכם 3.33% נרכשו באמצעות חברה מאוחדת ו- 6.67% מכספי תיק ביטוח החיים תלויי התשואה (קרן הפנסיה מבטחים רכשה 30% נוספים). סכום הרכישה הכולל הצפוי הינו כ- 102 מיליוני ש"ח. נכון למועד פרסום הדוח, טרם נסגרה העסקה.

באור 10 - חייבים ויתרות חובה

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר		
2011	2012	
אלפי ש"ח		
27,030	25,000	הוצאות מראש
-	4,944	מוסדות ורשויות ממשלתיות
3,654	56,598	חברות קשורות
8,141	1,102	מקדמות לספקים
28,661	38,165	חברות ביטוח ותווכני ביטוח
55,788	47,386	סוכני ביטוח
57,695	11,488	אחרים
(35,141)	(37,119)	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
<u>145,828</u>	<u>147,564</u>	סה"כ חייבים ויתרות חובה

ב. להלן התנועה בהפרשה לחובות מסופקים:

2011	2012	
אלפי ש"ח		
46,970	35,141	יתרה ליום 1 בינואר
(11,829)	1,978	שינוי בהפרשה
<u>35,141</u>	<u>37,119</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר

באור 11: - פרמיות לגבייה

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר	
2011	2012
אלפי ש"ח	
558,923	585,294
(11,321)	(12,232)
547,602	573,062
402,683	419,644

פרמיות לגבייה (*)
 בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
 סה"כ פרמיות לגבייה
 (*) כולל המחאות לגבייה והוראות קבע

ב. גיול:

ליום 31 בדצמבר	
2011	2012
אלפי ש"ח	
398,649	414,754
57,886	64,791
46,057	54,081
23,541	14,515
526,133	548,141
21,469	24,921
547,602	573,062

פרמיות לגבייה שערך לא נפגם
 ללא פיגור
 בפיגור:
 מתחת ל- 90 ימים
 בין 90 ל- 180 ימים
 מעל 180 ימים
 סה"כ פרמיות לגבייה שערך לא נפגם
 פרמיות לגבייה שערך נפגם
 סה"כ פרמיות לגבייה

ג. להלן התנועה בהפרשה לחובות מסופקים בגין הפרמיות לגבייה:

2011	2012
אלפי ש"ח	
9,433	11,321
1,888	911
11,321	12,232

יתרה ליום 1 בינואר
 שינוי בהפרשה
 יתרה ליום 31 בדצמבר

באור 12: - השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

א. להלן פירוט הנכסים:

ליום 31 בדצמבר		
2011	2012	
אלפי ש"ח		
		השקעות פיננסיות:
4,001,963	4,408,305	נכסי חוב סחירים
3,082,928	3,466,745	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
2,682,486	3,131,177	מניות
1,698,864	2,069,419	השקעות פיננסיות אחרות
11,466,241	13,075,646	סך הכל השקעות פיננסיות
535,315	619,096	מזומנים ושווי מזומנים
123,196	77,840	אחר
12,124,752	13,772,582	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
		(*) כולל נכסי חוב שאינם סחירים שנמדדו לפי עלות מופחתת
482,473	499,840	(ראה באור 2(ז)(4)(א))

לעניין החשיפה בגין נכסים עבור חוזים תלויי תשואה ראה באור 38(6) בדבר ניהול סיכונים.

ב. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח מכשירים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

ליום 31 בדצמבר, 2012				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
				השקעות פיננסיות:
4,408,305	-	1,775	4,406,530	נכסי חוב סחירים
2,966,905	40,846	2,926,059	-	נכסי חוב שאינם סחירים
3,131,177	98,773	-	3,032,404	מניות
2,069,419	933,464	45,265	1,090,690	השקעות פיננסיות אחרות
12,575,806	1,073,083	2,973,099	8,529,624	סה"כ

באור 12: - השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ב. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2011			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
4,001,963	-	-	4,001,963
2,600,455	26,344	2,574,111	-
2,682,486	128,796	-	2,553,690
1,698,864	805,987	19,325	873,552
<u>10,983,768</u>	<u>961,127</u>	<u>2,593,436</u>	<u>7,429,205</u>

השקעות פיננסיות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 השקעות פיננסיות אחרות
 סה"כ

ג. התנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן והמסווגים לרמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
אלפי ש"ח			
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
961,127	805,987	128,796	26,344
34,484	44,829	(7,350)	(2,995)
231,564	231,564	-	-
(150,726)	(148,916)	(1,810)	-
(11,211)	-	-	(11,211)
41,332	-	245	41,087
(33,487)	-	(21,108)	(12,379)
<u>1,073,083</u>	<u>933,464</u>	<u>98,773</u>	<u>40,846</u>

יתרה ליום 1 בינואר, 2012
 סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד
 רכישות
 מכירות
 פדיונות
 העברות אל רמה 3
 העברות מתוך רמה 3

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012
 סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2012

באור 12: - השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ג. התנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן והמסווגים לרמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד				
אלפי ש"ח				
סה"כ	השקעות פיננסיות		נכסי חוב שאינם סחירים	
	אחרות	מניות		
767,367	554,266	124,854	88,247	יתרה ליום 1 בינואר, 2011
37,288	31,467	25,395	(19,574)	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד
329,676	328,960	716	-	רכישות
(62,692)	(40,523)	(22,169)	-	מכירות
(124,835)	(68,183)	-	(56,652)	פדיונות
38,071	-	-	38,071	העברות אל רמה 3
(23,748)	-	-	(23,748)	העברות מתוך רמה 3
<u>961,127</u>	<u>805,987</u>	<u>128,796</u>	<u>26,344</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2011
				סך הרווחים (הפסדים) לתקופה
				שנכללו ברווח והפסד בגין
				נכסים המוחזקים נכון
<u>99,566</u>	<u>71,533</u>	<u>39,940</u>	<u>(11,907)</u>	ליום 31 בדצמבר, 2011

באור 13: - השקעות פיננסיות אחרות

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר, 2012					
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	פירוט בסעיף	
אלפי ש"ח					
3,881,617	-	3,576,744	304,873	ב	נכסי חוב סחירים
5,500,746	5,500,746	-	-	ג	נכסי חוב שאינם סחירים
244,557	-	228,509	16,048	ה	מניות
449,844	-	345,446	104,398	ו	אחרות
<u>10,076,764</u>	<u>5,500,746</u>	<u>4,150,699</u>	<u>425,319</u>		סה"כ

ליום 31 בדצמבר, 2011					
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	פירוט בסעיף	
אלפי ש"ח					
3,679,513	-	3,149,459	530,054	ב	נכסי חוב סחירים
5,248,752	5,248,752	-	-	ג	נכסי חוב שאינם סחירים
262,170	-	239,708	22,462	ה	מניות
392,053	-	187,041	205,012	ו	אחרות
<u>9,582,488</u>	<u>5,248,752</u>	<u>3,576,208</u>	<u>757,528</u>		סה"כ

באור 13: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ב. נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר	
2011	2012
אלפי ש"ח	
410,126	218,154
1,523,517	1,764,553
1,933,643	1,982,707
116,257	84,972
1,625,942	1,812,191
1,742,199	1,897,163
3,671	1,747
3,679,513	3,881,617
67,050	46,289

אגרות חוב ממשלתיות

נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
שיועדו בעת ההכרה לראשונה
זמינות למכירה

סך הכל אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
שיועדו בעת ההכרה לראשונה
זמינים למכירה

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

הניתנים להמרה

נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
שיועדו בעת ההכרה לראשונה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

באור 13: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ג. נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר, 2012	
ערך בספרים	שווי הוגן (*)
אלפי ש"ח	

אגרות חוב ממשלתיות

מוצגות כהלוואות וחייבים:

אג"ח מיועדות

3,059,855	2,401,998
-----------	-----------

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

מוצגים כהלוואות וחייבים, לרבות פקדונות בבנקים

3,402,955	3,098,522
-----------	-----------

ניתנים להמרה

ממדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה

226	226
-----	-----

6,463,036	5,500,746
-----------	-----------

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

97,746	
--------	--

ליום 31 בדצמבר, 2011	
ערך בספרים	שווי הוגן (*)
אלפי ש"ח	

אגרות חוב ממשלתיות

מוצגות כהלוואות וחייבים:

אג"ח מיועדות

2,894,471	2,366,397
-----------	-----------

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

מוצגים כהלוואות וחייבים, לרבות פקדונות בבנקים

2,938,814	2,882,355
-----------	-----------

5,833,285	5,248,752
-----------	-----------

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

91,475	
--------	--

(* לעניין שיעורי הריבית ששימשו לקביעת השווי ההוגן, ראה סעיף ז' להלן).

באור 13: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ד. פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב

ליום 31 בדצמבר	
2011	2012
<u>אחוזים</u>	

נכסי חוב סחירים

בסיס הצמדה:

3.60 2.46

צמוד מדד

4.21 2.64

שקלי

8.50 4.78

צמוד מט"ח

נכסי חוב שאינם סחירים

בסיס הצמדה:

4.99 5.47

צמוד מדד

3.04 3.35

שקלי

5.97 6.32

צמוד מט"ח

ה. מניות

ליום 31 בדצמבר	
2011	2012
<u>אלפי ש"ח</u>	

סחירות

נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה

22,462 16,048

229,629 213,189

זמינות למכירה

252,091 229,237

סך הכל מניות סחירות

שאינן סחירות

זמינות למכירה

10,079 15,320

262,170 244,557

סך הכל מניות

72,331 58,390

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

באור 13: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

1. אחרות

ליום 31 בדצמבר		
2011	2012	
אלפי ש"ח		
		<u>סחירות</u>
156,740	47,110	נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
69,315	218,598	זמינות למכירה
428	394	מכשירים נגזרים (*)
<u>226,483</u>	<u>266,102</u>	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות סחירות
		<u>שאינן סחירות</u>
40,001	36,844	נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
117,726	126,848	זמינות למכירה
7,843	20,050	מכשירים נגזרים (*)
<u>165,570</u>	<u>183,742</u>	סך הכל השקעות פיננסיות שאינן סחירות
<u>392,053</u>	<u>449,844</u>	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
<u>27,615</u>	<u>26,916</u>	

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

לעניין התחייבויות להשקעה בקרנות השקעה, ראה באור 40 (ד) 2 להלן.

(*) להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריך הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר		
2011	2012	
אלפי ש"ח		
2	1	מניות
51,000	(363,493)	מטבע חוץ
-	(145,728)	ריבית
-	21,288	מדדי מניות

באור 13: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ז. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים אשר מידע לגבי השווי ההוגן שלהם ניתן לצרכי באור בלבד, נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שיעורי ההיוון מתבססים בעיקרם על התשואות של אגרות חוב ממשלתיות והמרווחים של אגרות חוב קונצרניות, כפי שנמדדו בבורסה לני"ע בתל אביב.

ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברה שזכתה במכרז, שפורסם על ידי משרד האוצר, להקמה ולתפעול של מאגר ציטוטי מחירים ושיעורי ריבית לגופים מוסדיים. החל מיום 20 במרס, 2011, מספקת קבוצת מרווח הוגן ציטוטי מחירים ושיעורי ריבית היוון לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים (להלן - מודל מרווח הוגן). מאותו מועד הפסיקה קבוצת שערי ריבית לספק ציטוטים אלו לגופים המוסדיים. מודל מרווח הוגן בעיקרו אינו מתבסס על דירוג האשראי של הנכס אלא על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת מיקום הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר והמעבר למודל מרווח הוגן ייושם כשינוי אומדן. אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים כתוצאה מיישום המודל החדש לראשונה ביום המעבר.

בעקבות פסק דין של בית המשפט העליון אשר הורה על ביטול המכרז בו זכתה קבוצת מרווח הוגן פורסם מכרז חדש. ביום 15 באוקטובר, 2012 הודיע משרד האוצר שקבוצת "שערי ריבית" זכתה במכרז האמור. הקבוצה הזוכה תהיה אחראית על המתודולוגיה לקביעת מחירים ושיעורי ריבית להיוון תזרימי המזומנים של נכסי חוב לא סחירים. בשלב זה אין ביכולת הקבוצה להעריך את השפעת השינוי הצפוי במתודולוגיה על השווי ההוגן של נכסי חוב לא סחירים והאם תהיה השפעה כאמור.

בהתאם למכתב שפרסם משרד האוצר תמשיך מרווח הוגן בע"מ לספק שירותים אלו עד ליום 30 באפריל, 2013 והמעבר לשערוך המתבסס על ציטוטי שערי ריבית בע"מ יהיה ביום ה-22 באפריל, 2013 כאשר הציטוטים שתספק מרווח הוגן בע"מ החל מאותו יום ישמשו לצורכי בדיקות ובקרה.

להלן שיעורי הריבית עבור נכסי חוב שאינם סחירים:

ליום 31 בדצמבר	
2011	2012
באחוזים	

2.4	1.2	עבור נכסי חוב שאינם סחירים בארץ לפי דירוג (*):
6.0	3.4	AA ומעלה
13.6	37.8	BBB עד +A
14.5	13.8	נמוך מ-BBB
		לא מדורג

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות", "מדרוג" ודירוג פנימי. נתוני חברת מדרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד +A.

ח. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח מכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

באור 13: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ח. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

היתרה בדוחות הכספיים של מזומנים, פרמיות לגביה, לקוחות, חייבים ויתרות חובה ונכסי מיסים שוטפים, תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

ליום 31 בדצמבר, 2012				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
3,881,617	-	2,218	3,879,399	נכסי חוב סחירים
244,557	15,320	-	229,237	מניות
449,844	164,124	19,618	266,102	אחרות
<u>4,576,018</u>	<u>179,444</u>	<u>21,836</u>	<u>4,374,738</u>	סה"כ

ליום 31 בדצמבר, 2011				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
3,679,513	-	-	3,679,513	נכסי חוב סחירים
262,170	12,285	-	249,885	מניות
392,053	157,727	7,843	226,483	אחרות
<u>4,333,736</u>	<u>170,012</u>	<u>7,843</u>	<u>4,155,881</u>	סה"כ

התנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן והמסווגים לרמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח			
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	
170,012	157,727	12,285	יתרה ליום 1 בינואר, 2012
13,243	13,265	(22)	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד
(1,693)	(3,084)	1,391	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח כולל אחר
36,001	32,100	3,901	רכישות
(12,798)	(12,769)	(29)	מכירות
(23,115)	(23,115)	-	פדיונות
(2,206)	-	(2,206)	העברות מתוך רמה 3
<u>179,444</u>	<u>164,124</u>	<u>15,320</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012
8,849	8,779	70	סך הרווחים לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2012

באור 13: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ח. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

התנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן והמסווגים לרמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח		
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח		
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה		
סה"כ	אחרות	מניות
120,834	110,177	10,657
(13,873)	(13,671)	(202)
13,498	11,320	2,178
62,046	62,046	-
(3,325)	(2,977)	(348)
(9,168)	(9,168)	-
<u>170,012</u>	<u>157,727</u>	<u>12,285</u>
		יתרה ליום 1 בינואר, 2011
		סך ההפסדים שהוכרו ברווח והפסד
		סך הרווחים שהוכרו ברווח כולל אחר
		רכישות
		מכירות
		פדיונות
		יתרה ליום 31 בדצמבר, 2011
		סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין
		נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2011
<u>(10,940)</u>	<u>(13,272)</u>	<u>2,332</u>

באור 14: - מזומנים ושווי מזומנים

א. עבור חוזים תלויי תשואה:

ליום 31 בדצמבר	
2011	2012
אלפי ש"ח	
120,138	266,387
415,177	352,709
<u>535,315</u>	<u>619,096</u>
	מזומנים ופקדונות למשיכה מיידית
	פקדונות לזמן קצר
	מזומנים ושווי מזומנים

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים לתאריך הדיווח ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות הנעה בין 1.75% ל- 1.83% (אשתקד - בין 2.29% ל- 2.54%).

פקדונות לזמן קצר המופקדים בתאגידים הבנקאיים הינם לתקופות של בין שבוע לשלושה חודשים. הפקדונות נושאים ריבית בשיעור ממוצע של 2.1% (אשתקד - 2.91%).

באשר לתנאי הצמדה של המזומנים ופקדונות לזמן קצר, ראה באור 38(ה2).

באור 14: - מזומנים ושווי מזומנים (המשך)

ב. אחרים:

ליום 31 בדצמבר		
2011	2012	
אלפי ש"ח		
98,088	195,265	מזומנים ופקדונות למשיכה מיידית:
40,671	26,215	בש"ח
697	12,089	בדולר
139,456	233,569	במט"ח אחר
70,814	66,520	פקדונות לזמן קצר - בש"ח
210,270	300,089	מזומנים ושווי מזומנים

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים לתאריך הדיווח ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות הנעה בין 1.75% ל- 1.83% (אשתקד - בין 2.29% ל- 2.54%).

פקדונות לזמן קצר המופקדים בתאגידים הבנקאיים הינם לתקופות של בין שבוע לשלושה חודשים. הפקדונות נושאים ריבית בשיעור ממוצע של 2.1% (אשתקד - 2.91%).

באשר לתנאי הצמדה של המזומנים ופקדונות לזמן קצר, ראה באור 38(2)(ה').

באור 15: - הון ודרישות הון

א. הרכב הון המניות

ליום 31 בדצמבר, 2011		ליום 31 בדצמבר, 2012		
מונפק ונפרע	רשום	מונפק ונפרע	רשום	
אלפי ש"ח				
230,868	300,000	230,869	300,000	מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א

ב. התנועה בהון המניות

מספר מניות באלפים	יתרה לימים 1 בינואר, 2011 ו- 2012
230,868	הנפקת הון מניות (*)
1	
230,869	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012

(*) בחודש אוגוסט 2012 הנפיקה החברה לחברה האם 1,251 מניות רגילות בנות 1 ש"ח כל אחת תמורת 8.8 מיליוני ש"ח.

באור 15: - הון ודרישות הון (המשך)

ג. זכויות הנלוות למניות

למחזיקי המניות הרגילות זכויות הצבעה באסיפה הכללית, זכות לדיבידנד, זכויות בפירוק החברה וזכות למינוי הדירקטורים בחברה.

ד. דיבידנד

בשנת 2010 לא חולק דיבידנד.
בשנת 2011 חילקה החברה דיבידנד בסך של 100,000 אלפי ש"ח, המהווה 0.43 ש"ח לכל מניה בת 1 ש"ח ע.ג.
בשנת 2012 חילקה החברה דיבידנד בסך של 621,354 אלפי ש"ח, המהווה 2.69 ש"ח לכל מניה בת 1 ש"ח ע.ג. (ראה ביאור 36 להלן).

ה. קרנות הון אחרות

ההרכב לימים 31 בדצמבר, 2012 ו-2011 מיוחס לבעלי מניות החברה:

<u>אלפי ש"ח</u>	
6,169	הטבת מס בגין הענקת מניות ליו"ר דירקטוריון החברה (לשעבר-מנכ"ל החברה)
865	עסקה עם בעל שליטה
<u>7,034</u>	יתרה לימים 31 בדצמבר, 2011 ו-31 בדצמבר, 2012

ו. זכויות שאינן מקנות שליטה

הרכב זכויות שאינן מקנות שליטה בדוחות המאוחדים על המצב הכספי:

<u>ליום 31 בדצמבר</u>		
2011	2012	
<u>אלפי ש"ח</u>		
<u>1,073</u>	<u>1,738</u>	החלק בשווי המאזני

ז. ניהול ודרישות הון

1. מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה על מנת שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה, וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית עתידית. החברה ושומרה ביטוח כפופות לדרישות הון הנקבעות על-ידי המפקח.

כחלק מתהליך יישומה של הדירקטיבה SOLVENCY II, נדרשת החברה לבצע תהליך הערכה עצמית של הסיכונים להם היא חשופה ולקבוע הון אשר לדעתה יהווה כרית ביטחון לסיכונים אלו (ראה גם סעיף 5 להלן). בתקופת הדוח, הגדירה החברה כהון עצמי נדרש ("הון יעד") את דרישת ההון כפי שנדרשה על ידי הדירקטיבה והוגשה למפקח בינואר 2013, ובלבד שלא יפחת מתקנות ההון העצמי. מובהר כי אין מדובר בהון מחייב, אלא בהון יעד שהחברה תשאף לשמור עליו, וכי אין ודאות כי החברה תעמוד בהון יעד זה בכל נקודת זמן.

באור 15: - הון ודרישות הון (המשך)

ז. ניהול ודרישות הון (המשך)

2. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של החברה ושומרה ביטוח בהתאם לתקנות ההון והנחיות המפקח:

החברה		
ליום 31 בדצמבר		
2011	2012	
אלפי ש"ח		
2,637,959	2,107,478	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות המפקח (א)
		הסכום הקיים המחושב על פי תקנות ההון:
1,916,293	1,648,420	הון ראשוני בסיסי
263,379	266,912	הון ראשוני מורכב (ב)
2,179,672	1,915,332	סך הכל הון ראשוני
199,065	201,654	הון משני מורכב (ג)
509,358	407,682	הון משני נחות (ד)
2,888,095	2,524,668	סך ההון הקיים המחושב על פי תקנות ההון
250,136	417,190	עודף (*)
		פעולה הוגנית לאחר תאריך הדיווח:
	(89,822)	השקעה בחברת ביטוח מאוחדת שחולקה כדיבידנד בעין בניכוי דרישת ההון בגין השקעה זו (ראה סעיף 12)
	327,368	עודף בהתחשב כדיבידנד שחולק
		סכום ההשקעות שיש חובה להעמידן כנגד עודפי הון בהתאם להוראות המפקח, ולפיכך מהווה עודפים שאינם ניתנים לחלוקה (ראה סעיף 8)
19,388	18,317	
		(1א) הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין:
280,670	283,625	פעילות בביטוח כללי
7,036	7,712	פעילות בביטוח סיעודי
141,358	141,358	סיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים
608,661	681,895	הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים ובביטוח מפני מחלות אישפוז
3,537	3,822	דרישות בגין תוכניות מבטיחות תשואה
43,950	36,165	נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון
855,873	262,904	השקעה בחברת ביטוח ובחברה מנהלת (ראה סעיף 9)
392,125	392,368	נכסי השקעה ונכסים אחרים
130,040	136,706	סיכונים קטסטרופה בביטוח כללי
138,082	138,813	סיכונים תפעוליים
36,627	22,110	ערבויות
2,637,959	2,107,478	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות המפקח

(*) מלבד הדרישות הכלליות בחוק החברות, חלוקת דיבידנד מעודפי הון בחברות ביטוח כפופה גם לדרישות נזילות ועמידה בכללי תקנות ההשקעה.

באור 15: - הון ודרישות הון (המשך)

ז. ניהול ודרישות הון (המשך)

2. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של החברה ושומרה ביטוח בהתאם לתקנות ההון והנחיות המפקח: (המשך)

שומרה ביטוח		
ליום 31 בדצמבר		
2011	2012	
אלפי ש"ח		
204,933	230,449	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות המפקח (2א)
		הסכום הקיים המחושב על פי תקנות ההון:
203,667	284,428	הון ראשוני בסיסי
36,726	35,843	הון משני נחות (ד)
240,393	320,271	סך הכל הסכום הקיים המחושב על פי תקנות ההון
35,460	89,822	עודף (*)
		סכום ההשקעות שיש חובה להעמידן כנגד עודפי הון בהתאם להוראות המפקח, ולפיכך מהווה עודפים שאינם ניתנים לחלוקה (ראה סעיף 8)
12,576	16,689	הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין: (2א)
126,837	138,080	פעילות בביטוח כללי
1,463	1,586	נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון
38,893	49,448	נכסי השקעה ונכסים אחרים
15,087	15,961	סיכונים קטסטרופה בביטוח כללי
22,653	25,374	סיכונים תפעוליים
204,933	230,449	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות המפקח

(*) מלבד הדרישות הכלליות בחוק החברות, חלוקת דיבידנד מעודפי הון בחברות ביטוח כפופה גם לדרישות נזילות ועמידה בכללי תקנות ההשקעה.

באור 15: - הון ודרישות הון (המשך)

ז. ניהול ודרישות הון (המשך)

2. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של החברה ושומרה ביטוח בהתאם לתקנות ההון והנחיות המפקח. (המשך)

(ב) לפרטים בדבר הון ראשוני מורכב שהנפיקה החברה לחברה האם, ראה באור 25 ד' להלן.

(ג) לפרטים בדבר הנפקת כתבי התחייבות נדחים המהווים הון משני מורכב בחברה, ראה באור 25 ג' (5).

(ד) כולל שטרי הון בשומרה ביטוח שהונפקו לחברה וכתבי התחייבות נדחים בחברה, אשר הונפקו עד ליום 31 בדצמבר, 2009 ומהווים הון משני נחות.

3. הרכב ההון של מבטח

חוזר המפקח, מחודש אוגוסט 2011, קובע כללים למבנה הון עצמי מוכר של מבטח, וכן מסגרת עקרונות להכרה ברכיבי הון שונים ולסיווגם לרובדי ההון השונים, כדלהלן:

(1) הון ראשוני - כולל הון ראשוני בסיסי (בגובה ההון המיוחס לבעלי המניות של החברה), שטרי הון צמיתים או מניות בכורה לא צוברות ומכשירי הון ראשוני מורכב. מכשירי ההון הראשוני המורכב כוללים מכשירים פיננסיים שהינם זמינים לספוג את הפסדי המבטח באמצעות ביטול תשלומי ריבית ודחיית תשלומי קרן ופרעונם נדחה בפני כל התחייבויות המבטח ובנסיבות מסויימות (הון עצמי מוכר קיים נמוך מהנדרש) קרן המכשיר תמחק או תומר למניות רגילות. מועד הפרעון הראשון של מכשירים אלה יבוא לאחר פרעון ההתחייבויות הביטוחיות המאוחרות ביותר או 49 שנים, כמוקדם שביניהם, אך לא קודם לתום 10 שנים ממועד ההנפקה.

(2) הון משני - כולל מכשירים פיננסיים שהינם זמינים לספוג את הפסדי המבטח באמצעות דחיית תשלומי קרן וריבית, ופרעונם נדחה בפני כל חוב אחר למעט בפני הון ראשוני. מועד הפרעון הראשון של מכשירי ההון המשני יבוא לאחר תום תקופה המשקפת ממוצע משוקלל של התקופות לפרעון ההתחייבויות הביטוחיות בתוספת שנתיים, או 20 שנים כמוקדם שביניהם, אך לא קודם לתום 8 שנים ממועד ההנפקה.

(3) הון שלישוני - כולל מכשירים פיננסיים שהינם זמינים לספוג את הפסדי המבטח באמצעות דחיית תשלומי קרן בלבד, ופרעונם נדחה בפני כל חוב אחר למעט בפני הון ראשוני (אם כי ניתן לקבוע שלא יידחה גם בפני הון משני אחר או הון שלישוני). מועד הפרעון הראשון של מכשירי ההון השלישוני אינו מוקדם לתום 5 שנים מיום הנפקתו.

לעניין זה, התחייבויות ביטוחיות כוללות התחייבויות שאינן תלויות תשואה, ללא חלק ההתחייבויות המגובה במלואו באג"ח ח"ץ ובניכוי חלקם של מבטחי משנה.

ההון העצמי המוכר של המבטח הוא סכום הרכיבים ומכשירים הכלולים ברבדים השונים בשיעורים הבאים:

- א. שיעורם הכולל של רכיבי ומכשירי הון הנכללים בהון הראשוני לא יפחת מ-60% מסך ההון העצמי של המבטח.
- ב. שיעורם הכולל של רכיבי ומכשירי הון הנכללים בהון הראשוני הבסיסי לא יפחת מ-70% מסך ההון הראשוני.
- ג. שיעורם הכולל של מכשירי הון ראשוני מורכב לא יעלה על 20% מסך ההון הראשוני.
- ד. שיעורם הכולל של רכיבי ומכשירי הון הנכללים בהון השלישוני לא יעלה על 15% מסך ההון העצמי של מבטח.

החוזר כולל הוראת שעה לעניין הרכב ההון העצמי של מבטח בתקופה שמיום 30 בספטמבר, 2011 ועד למועד יישומה של הדירקטיבה, כהגדרתה בסעיף 5 להלן, בישראל במועד עליו יודיע המפקח לפיה הוראות החוזר יכנסו לתוקף בהדרגה.

באור 15: - הון ודרישות הון (המשך)

ז. ניהול ודרישות הון (המשך)

3. הרכב ההון של מבטח (המשך)

כמו כן נקבע בהוראת השעה כי שיעורם הכולל של מכשירי הון הנכללים ב"הון משני נחות" לא יעלה על 50% מההון הבסיסי. הון משני נחות מוגדר כסך הרכיבים הבאים:

(1) כתבי התחייבות נדחים, בין שניתנים להמרה במניות ובין שלא ניתנים להמרה במניות, שהונפקו לתקופה של 5 שנים לפחות, ותקופת פרעונם בעוד שנתיים לפחות לאחר תאריך הדוח, ובלבד שלא הוצאו לבעל שליטה;

(2) כתבי התחייבות נדחים שהונפקו לבעלי שליטה והם צמודים למדד לכל היותר, אך אינם נושאים ריבית ושמועד הפרעון שלהם לא פחות משנתיים לאחר תאריך הדוח.

בנוסף להוראת השעה כולל החוזר הוראות מעבר כדלהלן:

- א. הון משני נחות אשר הונפק עד ליום 31 בדצמבר, 2009 יוכר עד למועד פרעונו הסופי בתנאים בהם הוכר עד לפרסום חוזר זה.
- ב. הון משני נחות אשר הונפק מיום 1 בינואר, 2010 ואילך לא יוכר עם יישומה של הדירקטיבה בישראל או מיום 31 בינואר 2013, לפי המוקדם.
- ג. מכשירי הון ראשוני מורכב, משני מורכב ושלישוני מורכב אשר הונפקו מיום 1 בינואר, 2010 ואילך ואשר אושרו על-ידי המפקח, יוכרו עד למועד פירעונם הסופי בתנאים בהם הונפקו ובהתאם למגבלות השיעורים החלים על הרבדים השונים.
- ד. מכשירי הון ראשוני מורכב, משני מורכב ושלישוני מורכב, אשר יונפקו ממועד תחילתו של החוזר בתנאים הקבועים בו, יוכרו במלואם עם יישומה של הדירקטיבה בישראל עד למועד פרעונם.

4. בחודש מרס 2010 פרסם מכתב הבהרה שענינו קריטריונים לאישור חלוקת דיבידנד על ידי מבטח (להלן - ההבהרה).

בהתאם להבהרה חברת ביטוח תהיה רשאית להגיש בקשה לקבלת אישור המפקח לחלוקת דיבידנד, החל מיום פרסום הדוחות התקופתיים לשנת 2009, בכפוף לקיום הון עצמי כמפורט בהבהרה וכן בהגשת תחזית רווח שנתית לשנים 2011 ו-2012, תוכנית שרות חוב מעודכנת ומאושרת בידי דירקטוריון חברת ההחזקות המחזיקה בחברת הביטוח, תוכנית פעולה אופרטיבית לגיוס הון שאושרה בידי דירקטוריון חברת הביטוח ופרוטוקול הדיון בדירקטוריון חברת הביטוח בו אושרה חלוקת הדיבידנד.

יחד עם זאת נאמר בהבהרה כי חברה אשר סך ההון העצמי שלה, לאחר חלוקת הדיבידנד, גבוה מ-110% מהסכום הנדרש בהבהרה, תהא רשאית לחלק דיבידנד ללא צורך בקבלת אישור מראש של המפקח, ובלבד שמסרה למפקח הודעה על כך וכן את המסמכים הנדרשים טרם חלוקת הדיבידנד.

בחודש דצמבר 2011 פרסם המפקח מכתב (להלן - ההבהרה השנייה) המאריך את תוקף ההגבלה על חלוקת דיבידנד, כולל את הקריטריונים המוזכרים בהבהרה בתוספת דרישה לאישור תוכנית שרות החוב גם על ידי דירקטוריון חברת הביטוח וכן דרישה לפיה לאחר אישור המפקח יעמוד היחס המינימלי שבין ההון העצמי הקיים לאחר חלוקת דיבידנד לבין הסכום הנדרש על שיעור של 105%. לגבי חלוקת דיבידנד ללא צורך בקבלת אישור מראש של המפקח עודכן היחס שבין סך ההון העצמי לאחר חלוקת הדיבידנד לבין הסכום הנדרש בהבהרה השנייה לשיעור של 115% (במקום 110%).

באור 15: - הון ודרישות הון (המשך)

ז. ניהול ודרישות הון (המשך)

5. ביום 10 ביולי, 2007 אימץ האיחוד האירופי נוסח מוצע לדירקטיבה Solvency II (להלן - "הדירקטיבה"). הדירקטיבה מהווה שינוי יסודי ומקיף של הרגולציה הנוגעת להבטחת כושר הפרעון והלימות ההון של חברות הביטוח במדינות האיחוד.
- הדירקטיבה מבוססת על שלושה נדבכים: דרישות כמותיות, דרישות איכותיות ודרישות גילוי. הקבוצה החלה בתהליך יישום הדירקטיבה המוצעת בלוחות הזמנים שנקבעו.
- בחודש ספטמבר 2012 פרסם אגף שוק ההון, הביטוח והחיסכון במשרד האוצר (להלן - "האגף") מכתב בעניין משטר כושר פירעון ישראלי (להלן - "המכתב"). בהתאם למכתב האגף מתכוון לפתח משטר כושר פרעון מבוסס סיכונים ברוח סולבנסי II וזאת עקב אי וודאות בנוגע ללוחות הזמנים ליישום הדירקטיבה באירופה.
- המכתב נוקב ברשימת דיווחים שחברות הביטוח תידרשנה להגיש לאגף בשנים 2012 עד 2014 שבעקבותיהם הממונה יבחן את נאותות ההון הנדרש מכל חברת ביטוח ובמקרה הצורך יחליט, במהלך שנת 2015 ולאחר הסדרת סמכויותיו, על דרישות הון נוספת (תוספת הון). החלטות הממונה על תוספת הון יתבססו על דיווחי החברות ועל איכות הממשל התאגידי וניהול הסיכונים בחברה.
6. בחודש יוני 2008 פורסם חוזר בדבר אופן יישום כללי המדידה וההצגה לפי ה- IFRS לצורך חישוב ההון הנדרש וההון המוכר של חברות ביטוח. מטרת החוזר הייתה לקבוע הוראות לעניין אופן יישום תקנות ההון לגבי השקעות בחברות מוחזקות (לרבות חברות ביטוח וחברות מנהלות שבשליטת חברת הביטוח). על פי החוזר דרישות ההון לפי תקנות ההון יוסיפו להיות מבוססות על דוחות סולו. לצורך חישוב ההון המוכר לפי תקנות ההון, ההשקעה של חברת ביטוח בחברת ביטוח או בחברה מנהלת נשלטת וכן בחברות מוחזקות אחרות תחושב על בסיס אקוויטי בשרשור מלא.
- לגבי ההון העצמי הכלול בתמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה (להלן - "סולו") בהתאם להוראות החוזר האמור, ראה נספח א' לדוחות כספיים אלו.
7. בחודש יולי 2012, פרסם המפקח הבהרות לעניין חישוב דרישות הון של חברות הביטוח (להלן - "ההבהרות") שעיקרן: הבהרות בנוגע להון נדרש בגין השקעות, דרישות הון בגין סיכון תפעולי, גירעון או עודף שנוצר בפוליסות משתתפות ברווחים, סיווג מכשירים פיננסיים נגזרים, דיווח אודות התחייבויות להשקעה בקרנות השקעה, דירוג חיצוני ועודף/גרעון ההון של חברות ביטוח בשל פעולות שבין תאריך הדוח לתאריך הפרסום. ליום 31 בדצמבר, 2012 החברה ושומרה ביטוח מיישמות בחישוב דרישות ההון את הסעיפים בהבהרות.
8. בחודש יולי 2012 נכנסו לתוקפן תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 (להלן - "תקנות ההשקעה") וכן פורסם הנוסח הסופי של חוזר "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים" (להלן - "חוזר ההשקעה") (תקנות ההשקעה וחוזר ההשקעה יקראו "כללי ההשקעה החדשים").
- כללי ההשקעה החדשים כוללים, בין היתר, שינויים לעומת מגבלות ההשקעה הקיימות, לגבי שינויים אלו קיימות הוראות מעבר.
9. ביום 15 בפברואר, 2012, חילקה החברה את מלוא מניות מבטחים פנסיה כדיבידנד בעין לחברה האם כמפורט בביאור 36 להלן. הערך בספרי החברה של ההשקעה במבטחים פנסיה ליום חלוקת הדיבידנד הינו כ- 621 מיליוני ש"ח, המהווה כ- 2.69 ש"ח לכל מניה רגילה של החברה. לחלוקה הנ"ל לא היתה השפעה מהותית על עודף ההון של החברה.
10. בחודש אוגוסט 2012 הנפיקה החברה לחברה האם 1,251 מניות רגילות בנות 1 ש"ח כל אחת תמורת 8.8 מיליוני ש"ח (לפרטים נוספים ראה באור 40(א)7 להלן).
11. לעניין יישום מודל דירוג פנימי מאושר בקבוצה, ראה באור 38(ג) להלן. באישור שניתן נקבע כי דרישות ההון בגין נכסים ליום 31 בדצמבר, 2012 תחושבנה ללא התחשבות בדירוג על בסיס המודל הפנימי.

באור 15: - הון ודרישות הון (המשך)

ז. ניהול ודרישות הון (המשך)

12. לאחר תאריך הדיווח, ביום 31 בינואר, 2013, חילקה החברה את מלוא השקעתה במניות שומרה ביטוח בצירוף שטרי ההון שהנפיקה שומרה ביטוח לחברה, כדיבידנד בעין לחברה האם. הערך בספרי החברה של ההשקעה בשומרה ליום 31 בדצמבר, 2012 הינו כ- 353 מיליוני ש"ח ובהתאם לכך, חלוקת הדיבידנד כאמור הקטינה את עודף ההון של החברה בכ- 90 מיליוני ש"ח.

באור 16: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

31 בדצמבר						
2011	2012	2011	2012	2011	2012	
שייר		ביטוח משנה		ברוטו		
						אלפי ש"ח
4,668,223	4,815,547	118,434	129,627	4,786,657	4,945,174	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:
5,738	6,080	-	-	5,738	6,080	חוזי ביטוח
4,673,961	4,821,627	118,434	129,627	4,792,395	4,951,254	חוזי השקעה
(16,547)	(10,021)	-	-	(16,547)	(10,021)	בניכוי סכומים המופקדים בחברה במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה
4,657,414	4,811,606	118,434	129,627	4,775,848	4,941,233	סך הכל ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
323,460	384,404	286,872	422,065	610,332	806,469	חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח בריאות
3,538,151	3,719,413	966,204	1,006,775	4,504,355	4,726,188	חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי
8,519,025	8,915,423	1,371,510	1,558,467	9,890,535	10,473,890	סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

31 בדצמבר						
2011	2012	2011	2012	2011	2012	
שייר		ביטוח משנה באלפי ש"ח		ברוטו		
						ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:
10,631,622	12,382,790	-	-	10,631,622	12,382,790	חוזי ביטוח
1,177,355	1,345,360	-	-	1,177,355	1,345,360	חוזי השקעה
11,808,977	13,728,150	-	-	11,808,977	13,728,150	
						בניכוי סכומים המופקדים בחברה במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה
(63,797)	(61,952)	-	-	(63,797)	(61,952)	
11,745,180	13,666,198	-	-	11,745,180	13,666,198	סך הכל ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
45,811	58,877	-	-	45,811	58,877	חוזי ביטוח הכלולים במגזר בריאות
11,790,991	13,725,075	-	-	11,790,991	13,725,075	סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

בחוזי ביטוח תלויי תשואה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המוטב תלויים או צמודים לתשואה שמניבות השקעות מסוימות של החברה בניכוי דמי ניהול. חוזים אלה כוללים, בין היתר, תוכניות ביטוח המזכות/מחייבות את המבוטח בבונוס/מארוס לפי תוצאות ההשקעות של תיק הפוליסות המשתתפות ברווחי השקעה של החברה. בחוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המבוטח אינם תלויים ברווח או ההפסד מההשקעות שביצעה החברה.

ההבחנה בין חוזים תלויי תשואה לבין חוזים שאינם תלויי תשואה נעשית ברמת הכיסוי הבודד, כך שישנן פוליסות ביטוח עם מספר כיסויים אשר חלקם תלויי תשואה וחלקם אינם תלויי תשואה.

באור 18: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

א'. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי סוגים:

31 בדצמבר							
2011		2012		2011		2012	
שייר		ביטוח משנה		ברוטו		אלפי ש"ח	
ענף רכב חובה							
280,670	297,436	-	-	280,670	297,436	הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה	
189,858	217,739	10,113	11,118	199,971	228,857	עודף הכנסות על הוצאות (צבירה)	
1,797,814	1,879,391	182,537	176,573	1,980,351	2,055,964	תביעות תלויות	
2,268,342	2,394,566	192,650	187,691	2,460,992	2,582,257	סך ענף רכב חובה (ראה ג' ו- ג' 4 להלן)	
ענפי חבויות							
49,726	72,194	44,826	49,219	94,552	121,413	הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה	
124,934	100,567	144,571	154,659	269,505	255,226	עודף הכנסות על הוצאות (צבירה)	
1,688	1,863	-	-	1,688	1,863	הפרשה לפרמיה בחסר	
483,107	493,362	156,360	189,589	639,467	682,951	תביעות תלויות	
659,455	667,986	345,757	393,467	1,005,212	1,061,453	סך ענפי חבויות	
2,927,797	3,062,552	538,407	581,158	3,466,204	3,643,710	סך בענפי רכב חובה וחבויות (ראה ג' ו- ג' 2 להלן)	
ענפי רכוש ואחרים							
400,913	427,494	190,187	210,519	591,100	638,013	הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה	
22,828	22,676	5,412	3,308	28,240	25,984	הפרשה לפרמייה בחסר	
190,760	206,691	232,198	211,790	422,958	418,481	תביעות תלויות	
614,501	656,861	427,797	425,617	1,042,298	1,082,478	סך ענפי רכוש ואחרים (ראה ב' להלן)	
יתרה בגין צרוף עסקים							
(4,147)	-	-	-	(4,147)	-	ענפי חבויות	
3,538,151	3,719,413	966,204	1,006,775	4,504,355	4,726,188	סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי	
הוצאות רכישה נדחות:							
26,060	27,884	-	-	26,060	27,884	ענף רכב חובה	
11,229	16,019	9,732	10,577	20,961	26,596	ענפי חבויות	
101,302	106,982	47,252	52,012	148,554	158,994	ענפי רכוש ואחרים	
138,591	150,885	56,984	62,589	195,575	213,474		
(946)	-	-	-	(946)	-	יתרה בגין צרוף עסקים	
137,645	150,885	56,984	62,589	194,629	213,474	ענפי חבויות	
סך-הכל הוצאות רכישה נדחות							
2,242,282	2,366,682	192,650	187,691	2,434,932	2,554,373	התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות:	
645,025	651,967	336,025	382,890	981,050	1,034,857	ענף רכב חובה	
513,199	549,879	380,545	373,605	893,744	923,484	ענפי חבויות	
3,400,506	3,568,528	909,220	944,186	4,309,726	4,512,714	ענפי רכוש ואחרים	

באור 18: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

א'2. התחייבויות ביטוחיות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי שיטות חישובן:

2011		2012		31 בדצמבר	
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
		אלפי ש"ח			
2,363,700	2,451,443	508,473	494,724	2,872,173	2,946,167
81,827	93,849	16,050	16,343	97,877	110,192
2,445,527	2,545,292	524,523	511,067	2,970,050	3,056,359
<u>הערכות אקטואריות:</u>					
דר' אברהם לוונגליק					
מר ניר הרמתי					
סה"כ הערכות אקטואריות					
<u>הפרשות על בסיס הערכות אחרות:</u>					
הערכת מחלקת תביעות בגין התביעות התלויות הידועות					
47,735	58,570	46,904	69,334	94,639	127,904
תוספת לתביעות התלויות בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו (IBNR)					
2,153	-	3,940	-	6,093	-
הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה					
731,309	797,124	235,013	259,738	966,322	1,056,862
782	121	1,140	859	1,922	980
הערכות אחרות					
314,792	318,306	154,684	165,777	469,476	484,083
עודף הכנסות על הוצאות (צבירה)					
3,542,298	3,719,413	966,204	1,006,775	4,508,502	4,726,188
(4,147)	-	-	-	(4,147)	-
יתרה בגין צרוף עסקים					
סה"כ ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי					
<u>3,538,151</u>	<u>3,719,413</u>	<u>966,204</u>	<u>1,006,775</u>	<u>4,504,355</u>	<u>4,726,188</u>

באור 18: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ב'. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזרי ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות:

1. ענפי רכב חובה וחבויות

31 בדצמבר						
2011	2012	2011	2012	2011	2012	
שייר		ביטוח משנה		ברוטו		
אלפי ש"ח						
2,776,139	2,887,307	526,726	528,675	3,302,865	3,415,982	יתרה לתחילת השנה
605,304	657,667	69,786	71,817	675,090	729,484	עלות התביעות המצטברת בגין שנת חיתום שוטפת
65,731	41,621	12,299	7,672	78,030	49,293	שינוי ביתרות לתחילת שנה כתוצאה מהצמדה למדד
(83,201)	(71,467)	(48,041)	(4,641)	(131,242)	(76,108)	שינוי באומדן עלות התביעות המצטברת בגין שנות חיתום קודמות
587,834	627,821	34,044	74,848	621,878	702,669	סך השינוי בעלות התביעות המצטברת
6,694	7,584	2,848	1,660	9,542	9,244	תשלומים לשוב תביעות במהלך השנה:
497,749	495,612	36,730	42,374	534,479	537,986	בגין שנת חיתום שוטפת בגין שנות חיתום קודמות
504,443	503,196	39,578	44,034	544,021	547,230	סך תשלומים לתקופה
66,579	74,422	22,294	43,820	88,873	118,242	צבירה בגין שנת חיתום שוטפת
(115,343)	(155,838)	(55,845)	(47,450)	(171,188)	(203,288)	צבירה שנזקפה לרווח בגין שנת החיתום ששוחזרה
75,675	84,932	41,034	14,722	116,709	99,654	יתרת השינוי בצבירה
26,911	3,516	7,483	11,092	34,394	14,608	סך שינוי בצבירה לתקופה
866	3,201	-	-	866	3,201	שינוי עקב צירוף עסקים
2,887,307	3,018,649	528,675	570,581	3,415,982	3,589,230	יתרה לסוף השנה

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, צבירה, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
2. עלות התביעות המצטברת (Ultimate) הינה: יתרת תביעות תלויות (ללא צבירה), הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות בתוספת סך תשלומי התביעות כולל הוצאות ישירות ועקיפות לשוב תביעות.
3. התשלומים כוללים הוצאות עקיפות לשוב תביעות (הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות החיתום.

באור 18: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ב'. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזרי ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות (המשך):

2. ענפי רכוש ואחרים

31 בדצמבר						
2011	2012	2011	2012	2011	2012	
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו		
445,702	513,199	375,355	380,545	821,057	893,744	יתרה לתחילת השנה
619,179	683,856	312,381	313,822	931,560	997,678	עלות התביעות המצטברות בגין שנת חיתום שוטפת
9,965	27,017	(4,239)	(3,263)	5,726	23,754	שינוי בעלות התביעות המצטברות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח
629,144	710,873	308,142	310,559	937,286	1,021,432	
469,816	520,233	183,253	211,304	653,069	731,537	תשלומים לישוב תביעות במהלך השנה:
145,022	173,796	115,263	120,579	260,285	294,375	בגין אירועים של שנת הדוח בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח
614,838	694,029	298,516	331,883	913,354	1,025,912	סך תשלומים
35,021	20,902	(9,848)	15,574	25,173	36,476	שינוי בהפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, נטו מהוצאות רכישה נדחות
18,170	(1,066)	5,412	(1,190)	23,582	(2,256)	שינוי בהפרשה לפרמיה בחסר
513,199	549,879	380,545	373,605	893,744	923,484	יתרה לסוף השנה

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות בתוספת הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
2. עלות התביעות המצטברות בגין אירועים בשנת הדוח כוללת את יתרת תביעות תלויות לסוף שנת הדוח בתוספת סך תשלומי התביעות בתקופת הדוח לרבות הוצאות ישירות ועקיפות לישוב תביעות.
3. תשלומים לישוב תביעות במהלך השנה כוללים תשלומים בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח ובתוספת השינוי ביתרת תביעות תלויות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח.
4. התשלומים ליישוב תביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישובן (הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות הנזק.

באור 18: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג'1. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו, בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות ליום 31 בדצמבר, 2012:

שנת חיתום	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	סה"כ
	אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2012 (*)										
תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:	9,081	11,244	14,889	16,033	16,303	16,081	14,792	10,085	9,708	9,245	
לאחר שנה ראשונה	59,128	78,677	95,993	105,175	191,277	97,450	78,218	62,988	62,338		
לאחר שנתיים	117,075	166,692	187,830	195,154	286,464	194,839	176,466	157,484			
לאחר שלוש שנים	176,707	237,020	276,723	278,792	376,163	278,042	256,391				
לאחר ארבע שנים	229,187	296,341	357,436	371,623	463,425	349,353					
לאחר חמש שנים	283,197	352,448	425,147	435,436	544,617						
לאחר שש שנים	312,304	388,989	488,500	488,959							
לאחר שבע שנים	335,206	424,182	530,660								
לאחר שמונה שנים	360,481	444,199									
לאחר תשע שנים	373,191										
לאחר עשר שנים											
אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:	509,426	658,283	703,301	695,900	714,214	707,159	706,373	666,414	674,289	847,726	
לאחר שנה ראשונה	547,998	716,039	780,705	774,364	812,814	802,146	820,473	771,530	788,273		
לאחר שנתיים	578,146	745,959	799,776	779,502	849,931	817,587	835,626	792,539			
לאחר שלוש שנים	413,068	510,538	639,038	680,237	792,866	650,399	646,146				
לאחר ארבע שנים	418,585	527,801	635,140	694,164	796,418	655,415					
לאחר חמש שנים	421,595	524,662	642,882	672,109	773,173						
לאחר שש שנים	417,917	522,599	634,385	667,243							
לאחר שבע שנים	425,842	517,187	635,614								
לאחר שמונה שנים	422,717	509,410									
לאחר תשע שנים	425,036										
לאחר עשר שנים											
עודף (חסר) לאחר שחרור הצבירה (**)	(11,968)	1,128	3,424	12,994	19,693	(5,016)				20,255	
שיעור סטייה לאחר שחרור הצבירה באחוזים	(2.90%)	0.22%	0.54%	1.91%	2.48%	(0.77%)				0.55%	
עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2012	425,036	509,410	635,614	667,243	773,173	655,415	646,146	792,539	788,273	847,726	6,740,575
תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2012	373,191	444,199	530,660	488,959	544,617	349,353	256,391	157,484	62,338	9,245	3,216,437
סה"כ התחייבויות ביטוחיות	51,845	65,211	104,954	178,284	228,556	306,062	389,755	635,055	725,935	838,481	3,524,138
תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת 2002											65,092
סך כל ההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2012											3,589,230

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**) עודף בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הרביעית (הראשונה לאחר שחרור הצבירה) להערכת התביעות המצטברות נכון לתאריך הדוח.

באור 18: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג'2. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות ליום 31 בדצמבר, 2012:

שנת חיתום	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	סה"כ
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2012 (*)											
תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:	8,478	10,045	13,283	15,116	15,664	15,369	13,170	6,278	6,812	7,979	
לאחר שנה ראשונה	55,601	74,719	91,569	102,306	111,707	93,355	73,623	48,031	55,368		
לאחר שנתיים	107,219	160,079	182,617	191,519	205,524	186,759	163,750	126,792			
לאחר שלוש שנים	160,480	230,037	269,548	274,722	293,855	269,377	239,461				
לאחר ארבע שנים	210,121	286,684	348,284	367,302	377,532	339,988					
לאחר חמש שנים	261,598	337,246	414,112	429,474	451,127						
לאחר שש שנים	289,159	372,694	475,789	482,350							
לאחר שבע שנים	311,692	406,441	519,308								
לאחר שמונה שנים	336,644	426,119									
לאחר תשע שנים	349,027										
לאחר עשר שנים											
אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:	444,716	608,958	640,200	620,984	628,894	629,522	603,473	472,838	576,808	732,483	
לאחר שנה ראשונה	476,761	659,209	703,364	694,412	688,007	705,440	707,108	567,899	683,047		
לאחר שנתיים	498,128	688,249	721,620	701,663	710,140	720,491	722,313	586,610			
לאחר שלוש שנים	373,953	488,851	619,681	642,728	657,624	615,710	578,739				
לאחר ארבע שנים	387,043	505,348	613,030	647,151	664,898	613,156					
לאחר חמש שנים	391,688	501,393	621,995	628,721	653,049						
לאחר שש שנים	389,247	499,398	612,639	625,141							
לאחר שבע שנים	386,260	494,501	616,388								
לאחר שמונה שנים	385,410	489,279									
לאחר תשע שנים	387,259										
לאחר עשר שנים											
עודף (חסר) לאחר שחרור הצבירה (**)	(13,306)	(428)	3,293	17,587	4,575	2,554				14,275	
שיעור סטייה לאחר שחרור הצבירה באחוזים	(3.56%)	(0.09%)	0.53%	2.74%	0.70%	0.41%				0.42%	
עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2012	387,259	489,279	616,388	625,141	653,049	613,156	578,739	586,610	683,047	732,483	5,965,151
תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2012	349,027	426,119	519,308	482,350	451,127	339,988	239,461	126,792	55,368	7,979	2,997,519
סה"כ התחייבויות ביטוחיות	38,232	63,160	97,080	142,791	201,922	273,168	339,278	459,818	627,679	724,504	2,967,632
תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת 2002											51,017
סך כל ההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2012											3,018,649

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**) עודף בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הרביעית (הראשונה לאחר שחרור הצבירה) להערכת התביעות המצטברות נכון לתאריך הדוח.

באור 18: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג'3. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו, בענפי ביטוח רכב חובה ליום 31 בדצמבר, 2012:

שנת חיתום	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	סה"כ
	אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2012 (*)										
תביעות שולמו (מצטבר) בסוף השנה:	4,766	4,293	4,872	11,309	12,817	13,362	12,018	11,958	8,804	6,771	
לאחר שנה ראשונה		44,735	48,998	64,566	81,021	88,271	88,101	85,673	69,190	49,452	
לאחר שנתיים			132,102	145,666	157,991	171,218	167,843	167,632	146,189	101,003	
לאחר שלוש שנים				208,510	224,995	243,445	235,464	246,603	206,785	153,347	
לאחר ארבע שנים					276,646	308,901	315,729	315,496	255,725	198,237	
לאחר חמש שנים						370,800	369,467	369,467	297,995	242,447	
לאחר שש שנים							402,417	416,236	328,385	266,259	
לאחר שבע שנים								449,127	356,354	284,163	
לאחר שמונה שנים									372,461	304,526	
לאחר תשע שנים										314,018	
לאחר עשר שנים											
אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:	621,032	476,487	465,310	500,373	481,225	481,407	473,771	500,879	478,361	341,399	
לאחר שנה ראשונה		588,085	565,524	613,328	568,798	562,023	545,040	565,746	532,457	389,462	
לאחר שנתיים			582,665	626,312	577,862	574,853	538,598	574,468	554,636	415,776	
לאחר שלוש שנים				516,228	495,419	544,814	515,044	526,346	424,261	340,905	
לאחר ארבע שנים					473,289	539,196	527,893	518,368	433,225	339,640	
לאחר חמש שנים						514,162	511,056	532,109	434,675	345,445	
לאחר שש שנים							510,141	516,987	434,074	345,336	
לאחר שבע שנים								519,873	428,059	343,629	
לאחר שמונה שנים									421,635	340,772	
לאחר תשע שנים										342,961	
לאחר עשר שנים											
עודף (חסר) לאחר שחרור הצבירה (**)	64,728				22,130	30,652	4,903	6,473	2,626	(2,056)	
שיעור סטייה לאחר שחרור הצבירה באחוזים	2.29%				4.47%	5.63%	0.95%	1.23%	0.62%	(0.60%)	
עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2012	5,090,071	621,032	588,085	582,665	516,228	473,289	514,162	510,141	519,873	421,635	342,961
תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2012	2,575,582	4,766	44,735	132,102	208,510	276,646	370,800	402,417	449,127	372,461	314,018
סה"כ התחייבויות ביטוחיות	2,514,489	616,266	543,350	450,563	307,718	196,643	143,362	107,724	70,746	49,174	28,943
תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת 2002	39,884										
סך כל ההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2012	2,554,373										

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.
 (**) עודף בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הרביעית (הראשונה לאחר שחרור הצבירה) להערכת התביעות המצטברות נכון לתאריך הדוח.

באור 18: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג'4. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענפי ביטוח רכב חובה ליום 31 בדצמבר, 2012:

שנת חיתום	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	סה"כ
	אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2012 (*)										
תביעות שולמו (מצטבר) בסוף השנה:	6,771	8,804	11,958	12,018	13,362	12,817	11,308	4,115	4,293	4,766	
לאחר שנה ראשונה	49,452	69,190	85,673	88,101	88,271	81,021	64,566	40,895	44,735		
לאחר שנתיים	95,035	146,189	167,632	167,843	171,218	157,991	143,881	109,056			
לאחר שלוש שנים	142,139	206,785	246,233	235,464	243,350	224,995	206,707				
לאחר ארבע שנים	184,325	254,427	313,644	315,695	305,852	276,646					
לאחר חמש שנים	226,794	296,304	366,145	364,660	360,529						
לאחר שש שנים	249,437	325,751	411,814	401,592							
לאחר שבע שנים	267,108	353,047	444,622								
לאחר שמונה שנים	287,485	369,128									
לאחר תשע שנים	296,771										
לאחר עשר שנים											
אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:	338,072	470,152	492,188	465,726	470,600	469,130	486,784	370,038	461,472	606,580	
לאחר שנה ראשונה	382,268	521,557	551,917	533,157	539,336	545,450	588,785	462,908	567,016		
לאחר שנתיים	395,913	543,703	561,017	527,224	548,942	555,032	602,277	473,578			
לאחר שלוש שנים	311,676	417,693	520,193	507,547	510,483	482,434	492,904				
לאחר ארבע שנים	319,276	426,736	512,200	514,492	508,661	462,311					
לאחר חמש שנים	325,303	428,085	525,160	499,703	493,516						
לאחר שש שנים	325,685	427,617	511,105	498,320							
לאחר שבע שנים	324,422	421,978	514,019								
לאחר שמונה שנים	322,660	417,357									
לאחר תשע שנים	324,469										
לאחר עשר שנים	(12,793)	336	6,174	9,227	16,967	20,123					40,034
עודף (חסר) לאחר שחרור הצבירה (**)	(4.10%)	0.08%	1.19%	1.82%	3.32%	4.17%					1.46%
שיעור סטייה לאחר שחרור הצבירה באחוזים	324,469	417,357	514,019	498,320	493,516	462,311	492,904	473,578	567,016	606,580	4,850,070
עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2012	296,771	369,128	444,622	401,592	360,529	276,646	206,707	109,056	44,735	4,766	2,514,552
תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2012	27,698	48,229	69,397	96,728	132,987	185,665	286,197	364,522	522,281	601,814	2,335,518
סה"כ התחייבויות ביטוחיות											31,164
תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת 2002											2,366,682

סך כל ההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2012

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.
 (**) עודף בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הרביעית (הראשונה לאחר שחרור הצבירה) להערכת התביעות המצטברות נכון לתאריך הדוח.

באור 19: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה לפי חשיפות

פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה						נתונים ליום 31 בדצמבר, 2012	
פוליסות ללא מרכיב חסכון			פוליסות ללא מרכיב חסכון				
סיכון הנמכר כפוליסה בודדת			משנת 2004				
סה"כ	קבוצתי	פרט	תלוי	שאינו תלוי	עד שנת	עד שנת	
			תשואה	תשואה	2003	(* 1990)	
באלפי ש"ח							
-	-	-	-	-	-	-	(א) לפי חשיפה ביטוחית: התחייבויות בגין חוזי ביטוח: קצבה ללא מקדמים מובטחים
6,169,972	-	-	-	-	4,473,209	1,696,763	קצבה עם מקדמים מובטחים: עד חודש מאי 2001
3,108,683	-	-	2,294,783	-	813,900	-	מחודש יוני 2001
466,375	-	-	14,135	190,343	127,518	134,379	קצבה בתשלום
6,439,672	-	-	626,305	-	3,715,377	2,097,990	הוני (ללא אופציה לקצבה)
1,071,631	30,114	311,715	277,912	-	373,421	78,469	מרכיבי סיכון אחרים
17,256,333	30,114	311,715	3,213,135	190,343	9,503,425	4,007,601	סה"כ בגין חוזי ביטוח
1,351,098	-	-	1,339,483	752	5,535	5,328	התחייבויות בגין חוזי השקעה
18,607,431	30,114	311,715	4,552,618	191,095	9,508,960	4,012,929	סה"כ בביטוח חיים
-	-	-	-	-	-	-	(ב) לפי חשיפה פיננסית: שאינו תלוי תשואה
4,941,233	30,114	286,080	277,680	191,095	202,152	3,954,112	תלוי תשואה
13,666,198	-	25,635	4,274,938	-	9,306,808	58,817	
18,607,431	30,114	311,715	4,552,618	191,095	9,508,960	4,012,929	סה"כ

(* המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

באור 19: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה לפי חשיפות (המשך)

פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה						נתונים ליום 31 בדצמבר, 2011	
פוליסות ללא מרכיב חסכון			פוליסות ללא מרכיב חסכון				
סיכון הנמכר כפוליסה בודדת			מספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה				
			משנת 2004				
			תלוי	שאינו תלוי	עד שנת	עד שנת	
			תשואה	תשואה	2003	1990 (*)	
סה"כ	קבוצתי	פרט	באלפי ש"ח				
-	-	-	-	-	-	-	(א) לפי חשיפה ביטוחית: התחייבויות בגין חוזי ביטוח: קצבה ללא מקדמים מובטחים
5,417,279	-	-	-	-	3,855,501	1,561,778	קצבה עם מקדמים מובטחים: עד חודש מאי 2001
2,301,857	-	-	1,640,987	-	660,870	-	מחודש יוני 2001
386,664	-	-	5,171	174,949	98,734	107,810	קצבה בתשלום
6,226,571	-	-	588,978	-	3,481,472	2,156,121	הוני (ללא אופציה לקצבה)
1,005,564	31,602	271,428	261,030	-	361,308	80,196	מרכיבי סיכון אחרים
15,337,935	31,602	271,428	2,496,166	174,949	8,457,885	3,905,905	סה"כ בגין חוזי ביטוח
1,183,093	-	-	1,174,512	1,840	2,843	3,898	התחייבויות בגין חוזי השקעה
16,521,028	31,602	271,428	3,670,678	176,789	8,460,728	3,909,803	סה"כ בביטוח חיים
4,775,848	31,602	248,242	260,796	176,789	199,717	3,858,702	(ב) לפי חשיפה פיננסית: שאינו תלוי תשואה
11,745,180	-	23,186	3,409,882	-	8,261,011	51,101	תלוי תשואה
16,521,028	31,602	271,428	3,670,678	176,789	8,460,728	3,909,803	סה"כ

(* המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

באור 19: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות

פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה משנת 2004							נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012
פוליסות ללא מרכיב חסכון			פוליסות ללא מרכיב חסכון				
סה"כ	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת (1) 1990	
105,445	-	-	-	-	53,478	51,967	
1,089,721	-	-	695,650	-	364,268	29,803	
613,323	19,025	310,190	79,121	-	186,056	18,931	
1,808,489	19,025	310,190	774,771	-	603,802	100,701	
351,677	-	-	351,568	6	84	19	
197,754	-	-	47,646	(8,754)	69,761	89,101	
(70,852)	8,083	13,798	(43,562)	(14,789)	(47,920)	13,538	
(340)	-	-	-	-	(340)	-	
(71,192)	8,083	13,798	(43,562)	(14,789)	(48,260)	13,538	
71,930	848	5,046	8,151	4,298	5,808	47,779	
738	8,931	18,844	(35,411)	(10,491)	(42,452)	61,317	
9,639							
10,377							
256,577	-	61,857	193,094	-	1,528	98	
124,827	-	-	119,613	-	4,702	512	
12,976	-	-	12,976	-	-	-	
292,775	-	-	292,775	-	-	-	
70,194	-	-	70,194	-	-	-	
90,817	-	-	59,571	-	29,512	1,734	

פרמיות ברוטו:
 מסורת/מעורב
 מרכיב החיסכון
 אחר
 סה"כ
 תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח
 מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (3)
 רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
 קיזוזים והתאמות
 רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים לאחר קיזוזים והתאמות
 רווח כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
 סך כל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
 רווח מפנסיה
 סה"כ רווח מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
 פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח עסק חדש (2)
 פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
 פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה עסק חדש
 פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
 העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
 העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

באור 19: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2011			
סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)		
סה"כ	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)	
109,618	-	-	-	-	59,214	50,404	פרמיות ברוטו:
974,363	-	-	582,472	55	363,329	28,507	מסורתי/מעורב
597,080	9,768	289,333	78,383	-	197,857	21,739	מרכיב החיסכון
1,681,061	9,768	289,333	660,855	55	620,400	100,650	אחר
							סה"כ
407,694	-	-	407,629	6	56	3	תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח
104,416	-	-	42,012	(4,279)	52,220	14,463	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (3)
(111,166)	(114)	1,177	(112,246)	(4,054)	(25,607)	29,678	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
(2,415)	-	-	-	-	(2,415)	-	קיזוזים והתאמות
(113,581)	(114)	1,177	(112,246)	(4,054)	(28,022)	29,678	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים לאחר קיזוזים והתאמות
(12,753)	(157)	(745)	(1,397)	(659)	(1,106)	(8,689)	רווח כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
(126,334)	(271)	432	(113,643)	(4,713)	(29,128)	20,989	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
90,986							רווח מפנסיה
(35,348)							סה"כ רווח מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
194,213	-	48,130	144,545	-	1,337	201	פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש (2)
93,755	-	-	86,932	55	6,157	611	פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
17,707	-	-	17,707	-	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה - עסק חדש
351,379	-	-	351,379	-	-	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
25,682	-	-	25,682	-	-	-	העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
62,663	-	-	37,377	-	25,246	40	העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

באור 19: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה							נתונים לשנה שהסתיימה
פוליסות ללא מרכיב חסכון							ביום 31 בדצמבר, 2010
סיכון הנמכר כפוליסה בודדת							
סה"כ	קבוצתי	פרט	משנת 2004				
			עד שנת 2003	שאינו תלוי תשואה	תלוי תשואה	עד שנת 1990 (1)	
אלפי ש"ח							
112,362	-	-	-	-	61,861	50,501	פרמיות ברוטו:
986,788	-	-	462,740	124,738	364,261	35,049	מסורתי/מעורב
601,743	18,051	268,973	103,126	-	205,493	6,100	מרכיב החיסכון
1,700,893	18,051	268,973	565,866	124,738	631,615	91,650	אחר
399,634	-	-	399,511	9	111	3	סה"כ
251,041	-	-	33,870	(13,290)	159,455	71,006	תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח
65,663	2,047	47,259	(84,485)	(13,832)	57,637	57,037	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (3)
(2,183)	-	-	-	-	(2,183)	-	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
63,480	2,047	47,259	(84,485)	(13,832)	55,454	57,037	קיזוזים והתאמות
18,665	116	663	982	-	874	16,030	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים לאחר קיזוזים והתאמות
82,145	2,163	47,922	(83,503)	(13,832)	56,328	73,067	רווח כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
99,774	-	-	-	-	-	-	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
181,919	-	-	-	-	-	-	רווח מפנסייה
177,639	-	50,258	125,400	-	1,786	195	סה"כ רווח מביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
192,600	-	-	62,818	124,738	4,993	51	פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש (2)
28,996	-	-	28,996	-	-	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
352,578	-	-	352,578	-	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה - עסק חדש
							פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה

הערות:

- (1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.
 - (2) הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.
 - (3) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות.
- המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל (לרבות רווח כולל אחר) לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 19: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ג. מידע נוסף אודות התחייבויות תלויות תשואה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012			ליום 31 בדצמבר 2012
גמלאות	תביעות	פרמיות/ תקבולים	התחייבויות תלויות תשואה
פדיונות	ותום תקופה	אלפי ש"ח	
15,352	12,903	18,076	439,381
294,297	256,008	886,017	8,946,344
199,394	57,965	776,168	2,935,455
279,268	-	351,652	1,345,018
<u>788,311</u>	<u>326,876</u>	<u>2,031,913</u>	<u>13,666,198</u>

בגין פוליסות שהונפקו בין 1991-2003:
קרן ט'
קרן י'
בגין פוליסות שהונפקו החל משנת 2004
חוזי השקעה
סך הכל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011			ליום 31 בדצמבר 2011
גמלאות	תביעות	פרמיות/ תקבולים	התחייבויות תלויות תשואה
פדיונות	ותום תקופה	אלפי ש"ח	
15,848	14,445	18,789	405,859
294,960	250,605	888,105	7,926,598
151,548	68,486	660,679	2,235,368
280,768	-	407,685	1,177,355
<u>743,124</u>	<u>333,536</u>	<u>1,975,258</u>	<u>11,745,180</u>

בגין פוליסות שהונפקו בין 1991-2003:
קרן ט'
קרן י'
בגין פוליסות שהונפקו החל משנת 2004
חוזי השקעה
סך הכל

באור 19: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ד. מידע אודות תשואה ודמי ניהול בגין התחייבויות תלויות תשואה

דמי ניהול לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			תשואה שנתית ממוצעת		תשואה שנתית נומינלית ברוטו					
			נומינלית 5 שנים							
2010	2011	2012	אחרי דמי ניהול	לפני דמי ניהול	2008	2009	2010	2011	2012	
באלפי ש"ח					באחוזים					
159,455	52,220	69,761	4.11	5.04	(23.12)	40.53	11.63	(5.67)	12.39	קרן י'
25,196	30,824	34,651	3.70	5.03	(23.12)	40.53	11.50	(5.57)	12.39	מסלול כללי בפוליסות החל משנת 2004
8,674	11,188	12,995								אחר
193,325	94,232	117,407								סך הכל

באור 19: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ה. מידע אודות העברות כספים

לשנה שהסתיימה			
ביום 31 בדצמבר			
2011	2012		
אלפי ש"ח			
		העברות לחברה מגופים אחרים:	
19,337	46,927	העברות מחברות ביטוח אחרות	
1,511	12,632	העברות מקרנות פנסיה	
4,834	10,635	העברות מקופות גמל	
25,682	70,194	סך הכל העברות לחברה	
		העברות מהחברה לגופים אחרים:	
39,131	54,707	העברות לחברות ביטוח אחרות	
11,335	17,020	העברות לקרנות פנסיה	
12,197	19,090	העברות לקופות גמל	
62,663	90,817	סך הכל העברות מהחברה	
(36,981)	(20,623)	העברות נטו	

ההעברות מתייחסות לביטוח חיים ואינן מתייחסות לנכסי קרנות פנסיה אשר אינם כלולים בדוחות הכספיים המאוחדים.

באור 20: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות

א. פירוט ההתחייבויות ברוטו בגין חוזי ביטוח לפי חשיפה פיננסית

הנתונים הכלולים בכל אחד מהטורים בטבלאות שלהלן הינם בגין הפוליסה העיקרית והכיסויים הנוספים המצורפים אליה.

נתונים ליום 31 בדצמבר, 2012				
סה"כ	אחר (*)	סיעודי		
		קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח				
58,877	-	-	58,877	תלוי תשואה
806,469	249,307	2,303	554,859	אינו תלוי תשואה
865,346	249,307	2,303	613,736	סה"כ
נתונים ליום 31 בדצמבר, 2011				
סה"כ	אחר (*)	סיעודי		
		קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח				
45,811	-	-	45,811	תלוי תשואה
610,332	218,069	3,711	388,552	אינו תלוי תשואה
656,143	218,069	3,711	434,363	סה"כ

(*) החלק המהותי ביותר בביטוח בריאות אחר הינו לזמן ארוך והכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר הינו הוצאות רפואיות.

באור 20: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות (המשך)

ג. פירוט ההתחייבויות ברוטו בגין חוזי ביטוח לפי חשיפה ביטוחית

נתונים ליום 31 בדצמבר, 2012				קצבה בתשלום מרכיבי סיכון אחרים סה"כ
סה"כ	אחר (*)	סיעודי		
		קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח				
273,157	220,565	961	51,631	
592,189	28,742	1,342	562,105	
865,346	249,307	2,303	613,736	

נתונים ליום 31 בדצמבר, 2011				קצבה בתשלום מרכיבי סיכון אחרים סה"כ
סה"כ	אחר (*)	סיעודי		
		קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח				
235,726	189,175	1,872	44,679	
420,417	28,894	1,839	389,684	
656,143	218,069	3,711	434,363	

(* החלק המהותי ביותר בביטוח בריאות אחר הינו לזמן ארוך והכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר הינו הוצאות רפואיות.)

ג. פירוט התוצאות לפי פוליסות

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012				פרמיות ברוטו רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות סך כל הרווח הכולל מעסקי ביטוח בריאות פרמיה משוננת - עסק חדש
סה"כ	אחר	סיעודי		
		קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח				
434,842	371,426 (*)	1,206	62,211	
63,196	62,959	1,719	(1,482)	
19,397	4,460	55	14,882	
82,593	67,419	1,774	13,400	
44,876	38,918	-	5,958	

(* מתוך זה פרמיות פרט בסך של 327,677 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 43,749 אלפי ש"ח.)

באור 20 - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות (המשך)

ג. פירוט התוצאות לפי פוליסות (המשך)

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2011				
סה"כ	אחר	סיעודי		
		קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח				
370,184	(* 312,564)	724	56,896	פרמיות ברוטו רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות
52,692	30,381	1,402	20,909	רווח כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
(4,616)	(2,355)	(16)	(2,245)	סך כל הרווח הכולל מעסקי ביטוח בריאות
48,076	28,026	1,386	18,664	פרמיה משוננת - עסק חדש
36,187	31,663	-	4,524	

(* מתוך זה פרמיות פרט בסך של 275,921 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 36,643 אלפי ש"ח.

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2010				
סה"כ	אחר	סיעודי		
		קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח				
347,855	(* 297,448)	859	49,548	פרמיות ברוטו רווח מעסקי ביטוח בריאות
14,126	21,911	(972)	(6,813)	רווח כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
1,845	221	19	1,605	סך כל הרווח הכולל מעסקי ביטוח בריאות
15,971	22,132	(953)	(5,208)	פרמיה משוננת - עסק חדש
30,712	25,128	-	5,584	

(* מתוך זה פרמיות פרט בסך של 256,380 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 41,068 אלפי ש"ח.

באור 21: - תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים, חוזי השקעה וחוזי ביטוח בריאות, ברוטו

בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (*)			
	אלפי ש"ח	חוזי השקעה	חוזי ביטוח	
604,476	16,454,455	1,134,995	15,319,460	יתרה ליום 1 בינואר, 2011
12,304	(464,167)	(54,379)	(409,788)	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה (1)
32,711	1,586,818	407,693	1,179,125	גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות (2)
-	(1,119,543)	(283,542)	(836,001)	קיטון בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה שינויים בגין שינוי בהנחות
(7,308)	10,245	-	10,245	סיווג מחדש של תוכניות השקעה
-	-	(21,674)	21,674	שינויים אחרים (3)
13,960	53,220	-	53,220	
656,143	16,521,028	1,183,093	15,337,935	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2011
12,459	1,452,517	95,413	1,357,104	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה (1)
41,673	1,546,652	351,676	1,194,976	גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות (2)
-	(1,102,005)	(280,672)	(821,333)	קיטון בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה שינויים בגין שינוי בהנחות (4)
146,393	99,545	-	99,545	סיווג מחדש של תוכניות השקעה
-	-	1,588	(1,588)	שינויים אחרים (3)
8,678	89,694	-	89,694	
865,346	18,607,431	1,351,098	17,256,333	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012

ליום 31 בדצמבר		אלפי ש"ח	(*) הרכב (ברוטו):
2011	2012		
4,775,848	4,941,233		חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
11,745,180	13,666,198		חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
16,521,028	18,607,431		

1. ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות - סעיף זה כולל ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות בגין היתרה לתחילת השנה, בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות בגין הפרמיות לחסכון בלבד שנרשמו בתקופת הדוח.
 2. גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות - פרמיה זו איננה כוללת את כל הפרמיה שנרשמה כהכנסה. הפרמיה כוללת את הפרמיה לחסכון וחלק מהפרמיה במוצרים בעלי פרמיה קבועה.
 3. שינויים אחרים - הסעיף כולל שינויים בעתודה בגין תביעות תלויות, רזרבה לתביעות עיתיות, IBNR, קצבאות בתשלום וכדומה (על-פי ההנחות שהיו בשימוש בסוף השנה הקודמת). בנוסף הסעיף כולל גם את השפעת הריבית, הפרשי הצמדה ורווחי ההשקעה שלא נכללו בסעיף "ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות", כגון: ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה על תשלומי תביעות ועל פרמיות שאינן חסכון. בביטוח בריאות, עיקר הסכום הנכלל בסעיף זה מהווה שינוי אומדן אקטוארי, הנובע מההפרש בין התוצאות בפועל ובין הערכה לתחילת השנה.
 4. לעניין ההנחות העיקריות המשמשות בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות, ראה באור 38(5) להלן.
- התנועה בהתחייבות בגין חוזי ביטוח אינה כוללת התייחסות לפוליסות שהונפקו ובוטלו בשנת הדוח.

באור 22: - מסים על ההכנסה

א. חוקי המס החלים על חברות הקבוצה

1. כללי

החברה, שומרה ביטוח, מבטחים פנסיה וגיוס הון הינן "מוסד כספי" כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975. המס החל על הכנסות של מוסדות כספיים מורכב ממס חברות וממס רווח.

על הכנסות יתר החברות המוחזקות חל מס חברות בלבד.

2. חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985

על החברה והחברות המוחזקות חל, עד לתום שנת 2007, חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 (להלן - החוק). על-פי החוק, נמדדו התוצאות לצורכי מס כשהן מותאמות לשינויים במדד.

בחודש פברואר 2008 התקבל בכנסת תיקון לחוק שקבע כי תחולתו של חוק התיאומים תסתיים בשנת המס 2007, ומשנת המס 2008 לא יחולו עוד הוראות החוק, למעט הוראות המעבר שמטרתן למנוע עיוותים בחישובי המס. החל משנת 2008, נמדדות התוצאות לצורכי מס בערכים נומינליים למעט תיאומים מסוימים בגין שינויים במדד בתקופה שעד ליום 31 בדצמבר, 2007. התיקון לחוק כולל בין היתר את ביטול תיאום התוספת והניכוי בשל אינפלציה והניכוי הנוסף בשל פחת לנכסים בני פחת שנרכשו לאחר שנת המס 2007.

3. הסדרי מס ייחודים לענף הביטוח

א. הסכם עם שלטונות המס

בין התאחדות חברות הביטוח בישראל לבין שלטונות המס קיים הסכם (להלן - הסכם המס) המתחדש ומתעדכן מדי שנה, המסדיר סוגיות מס ייחודיות לענף בגין שנות המס עד וכולל שנת המס 2011. ההסכם מתייחס בין היתר לנושאים הבאים:

- הוצאות רכישה נדחות (DAC) - הוצאות ישירות של חברות ביטוח לרכישת חוזי ביטוח חיים יותרו בניכוי לצורכי מס בחלקים שווים בפריסה על פני ארבע שנים. הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואשפוז מופחתות על פני תקופה של 6 שנים, בדומה לשיעור ההפחתה בספרים.
- ייחוס הוצאות להכנסות מועדפות - להכנסות החייבות בשיעורי מס מופחתים ולהכנסות הפטורות ממס המתקבלות בחברות הביטוח ("הכנסות מועדפות") יתבצע ייחוס הוצאות שמשמעותו הפיכת חלק מההכנסות המועדפות להכנסות חייבות במס מלא, בהתאם לשיעור הייחוס. שיעור הייחוס שנקבע בהסכם תלוי במקור הכספים המניבים את ההכנסות המועדפות.
- מיסוי הכנסות מנכסים המוחזקים כהשקעות חופפות להתחייבויות תלויות תשואה.
- השפעת המעבר לתקינה בינלאומית - הוסכם כי ההשפעה החד פעמית ביום המעבר לתקינה הבינלאומית תופחת לצורכי מס בפריסה ל-3 שנים החל משנת 2008 ועד וכולל שנת 2010. יחד עם זאת, סוכם כי אם וכאשר רשות המסים תגבש את עמדתה בנושא באופן הסותר את עקרונות ההסכם, ידונו הצדדים בהשלכות המס הנובעות מכך.
- ביטול חוק התיאומים - הוסכם כי השפעת הוראת המעבר בחוק התיאומים בכל הנוגע לניירות ערך סחירים תופחת לצורכי מס בפריסה ל-3 שנים החל משנת 2008 ועד וכולל שנת 2010.

טרם נחתם הסכם לשנת המס 2012. הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לעקרונות ההסכם האמור.

באור 22: - מסים על ההכנסה (המשך)

א. חוקי המס החלים על חברות הקבוצה (המשך)

3. הסדרי מס ייחודים לענף הביטוח (המשך)

ב. המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים

בחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2007), התשס"ז-2007 מיום 11 בינואר, 2007 נקבעו כללים לגבי המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים שנכללה בדוחות הכספיים עד ליום 31 בדצמבר, 2006. על פי הכללים, חלק העתודה המחושב בגובה 0.17% מסכום הביטוח בסיכון, בשייר עצמי, הקיים בביטוח חיים ואשר בגינו הוגדרה דרישת הון, יהיה פטור ממס. בהסכם המיסוי הענפי צוין כי בבסיס הפטור עומדת דרישת ההון, שבאה לידי ביטוי כאמור לעיל, ובמידה ותבטל או תקטן דרישת ההון ידונו הצדדים בהשלכות המס הנובעות מכך, ככל שישנן.

ליום 31 בדצמבר, 2006 יתרת העתודה הקיימת בחברה היוותה 0.17% מסכום הביטוח בסיכון בשייר העצמי.

ב. שיעורי המס החלים על ההכנסות של חברות הקבוצה

1. המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים ובכללם החברה, המהווה את עיקר פעילות הקבוצה, מורכב ממס חברות וממס רווח.

2. בהתאם לצו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה), התשס"ט-2009 שאישרה הכנסת בחודש דצמבר 2010 יעמוד שיעור מס הרווח החל על מוסדות כספיים בשנים 2010-2012 על 16%.

בחודש אוגוסט 2012 פורסם צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשע"ב-2012, אשר קבע כי שיעור מס הרווח החל על מוסדות כספיים יעמוד על 17% מהרווח שהופק. ההוראה לגבי מס הרווח בשנת המס 2012 תחול לגבי שליש מהרווח בשנה זו. הצו האמור ביטל את הוראת השעה האמורה.

3. ביום 5 בדצמבר, 2011 התקבל בכנסת החוק לשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה), התשע"ב - 2011 (להלן - החוק). במסגרת החוק בוטל, בין היתר, החל משנת 2012, מתווה ההפחתה של שיעורי מס החברות. במסגרת החוק גם הועלה מס החברות לשיעור של 25% החל משנת 2012. לאור העלאת שיעור מס החברות ל- 25% כאמור לעיל, הועלו בהתאמה גם שיעור המס על רווח הון ריאלי ושיעור המס על השבח הריאלי.

להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם החברה:

שנה	שיעור מס		שיעור מס כולל במוסדות כספיים
	שיעור מס רווח	שיעור מס חברות	
	%		
2010	16.00	25	35.34
2011	16.00	24	34.48
2012	16.33 (*)	25	35.53
2013 ואילך	17.00	25	35.90

(* שיעור מס משוקלל).

השפעת השינויים כאמור על יתרות המסים הנדחים, הביאה לקיטון ברווח הכולל בשנת 2011 בסך של כ-15,043 אלפי ש"ח. מתוך הסכום האמור סך של כ-12,927 אלפי ש"ח שמקורו בהגדלת התחייבויות בגין מסים נדחים נזקף לסעיף מסים על ההכנסה, סך של 77 אלפי ש"ח נזקף לסעיף רווח נקי מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים וסך של כ-2,039 אלפי ש"ח נזקף להון.

לשינוי בשיעור מס הרווח בשנת 2012 אין השפעה מהותית על הרווח הכולל.

באור 22: - מסים על ההכנסה (המשך)

ג. שומות מס

1. שומות מס סופיות

לחברה הוצאו שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2008. לשומרה ביטוח הוצאו שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2009. לשומרה נדל"ן שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2010. השומות של חברות מאוחדות אחרות לשנות המס עד וכולל 2008 נחשבות כסופיות.

2. הסכם פשרה עם רשות המסים

בחודש פברואר 2012 נחתם הסכם פשרה בין רשות המסים לבין החברה ומבטחים פנסיה, אשר במסגרתו הוסכם כי עלות הרכישה בגין מבטחים פנסיה לא תופחת לצרכי מס והשומה החלופית שהוצאה למבטחים פנסיה בגין שנת המס 2004 תבוטל. להסכם ניתן תוקף של פסק דין. לפיכך, נחשבת השומה לשנת מס זו כסופית. להסכם הפשרה לא הייתה השפעה מהותית על הרווח הכולל של הקבוצה.

ד. הפסדים מועברים לצורכי מס והפרשים זמניים אחרים

לחברה ולחברה מאוחדת הפסדים עסקיים לצורכי מס המועברים לשנים הבאות ומסתכמים ליום 31 בדצמבר, 2012 לסך של כ- 315,063 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2011 - 1,193 אלפי ש"ח). בגין יתרות אלה ובגין הפרשים זמניים אחרים הניתנים לניכוי, נרשמו בדוחות הכספיים נכסי מסים נדחים כמפורט בסעיף ח' להלן.

לחברה מאוחדת של שומרה ביטוח הפסדים עסקיים לצורכי מס המועברים לשנים הבאות ומסתכמים ליום 31 בדצמבר, 2012 לסך של כ- 3,774 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2011 - 3,734 אלפי ש"ח), והפסדי הון בסך 3,155 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2011 - 3,161 אלפי ש"ח). בגין הפסדים אלה לא הוכר נכס מס נדחה, בהיעדר צפי לניצולו בעתיד הנראה לעין.

ה. מסים על ההכנסה הכלולים בדוחות רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2010	2011	2012
אלפי ש"ח		
84,828	30,906	48,607
		מסים שוטפים
5,250	(22,193)	(28,089)
2,583	(5,182)	(254)
		מסים נדחים המתייחסים ליצירה והיפוך של הפרשים זמניים, ראה גם סעיף ח' להלן
		מסים בגין שנים קודמות (שוטפים ונדחים)
		התאמת יתרות המסים הנדחים בעקבות שינוי בשיעורי המס
-	12,927	-
92,661	16,458	20,264

באור 22: - מסים על ההכנסה (המשך)

1. מסים על ההכנסה (הטבת מס) המתייחסים לסעיפי רווח (הפסד) כולל אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2010	2011	2012
אלפי ש"ח		
7,148	(45,830)	83,035
(604)	3,162	(1,049)
<u>6,544</u>	<u>(42,668)</u>	<u>81,986</u>

נכסים פיננסיים זמינים למכירה
התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של
פעילות חוץ

2. הטבת מס המתייחסת לסעיפי ההון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2010	2011	2012
אלפי ש"ח		
25	18	-

הטבת מס בגין תשלום מבוסס מניות

באור 22: - מסים על ההכנסה (המשך)

ח. מסים נדחים

ההרכב:

סה"כ	אחרים	הטבות לעובדים	הפרשות לחובות מסופקים	מכשירים פיננסיים	רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה	הפסדים לצרכי מס	הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים	
אלפי ש"ח								
(132,539)	3,959	17,333	30,410	(41,951)	(28,881)	1,017	(114,426)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2011 שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד שינויים אשר נזקפו לרווח הכולל ולהון
27,628	1,565	5,156	(2,771)	30,111	(6,576)	(583)	726	השפעת השינוי בשיעורי המס
42,686	(3,144)	-	-	45,830	-	-	-	העברה לנכסים מיועדים לחלוקה
(13,004)	166	2,469	2,373	1,561	(4,929)	102	(14,746)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2011 שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד שינויים אשר נזקפו לרווח הכולל ולהון
2,275	-	(1,546)	-	3,821	-	-	-	העברה לחברה האם
(72,954)	2,546	23,412	30,012	39,372	(40,386)	536	(128,446)	תוספת בגין מיזוג
29,193	1,690	4,081	6,356	(11,226)	(8,873)	45,727	(8,561)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2012
(81,986)	1,049	-	-	(83,035)	-	-	-	
(1,324)	-	(1,324)	-	-	-	-	-	
32,477	-	-	-	-	-	32,477	-	
(94,593)	5,285	26,169	36,368	(54,889)	(49,259)	78,740	(137,007)	

באור 22: - מסים על ההכנסה (המשך)

ח. מסים נדחים (המשך)

ההרכב: (המשך)

המסים הנדחים מוצגים בדוחות המאוחדים על המצב הכספי כדלקמן:

31 בדצמבר	
2011	2012
אלפי ש"ח	
7,602	232
(80,556)	(94,825)
(72,954)	(94,593)

נכסי מסים נדחים
התחייבויות בגין מסים נדחים

ט. מס תאורטי

להלן מובאת התאמה בין סכום המס, שהיה חל אילו כל ההכנסות וההוצאות, הרווחים וההפסדים בדוח רווח והפסד היו מתחייבים במס לפי שיעור המס הסטטוטורי, לבין סכום מסים על ההכנסה שנזקף בדוח רווח והפסד:

לשנה שהסתיימה ליום		
31 בדצמבר		
2010	2011	2012
אלפי ש"ח		
255,848	12,618	214,874
35.34%	34.48%	35.53%
93,514	2,882	74,732
6,969	2,634	1,346
(5,184)	(2,065)	(3,449)
(63)	395	(543)
(416)	16	(541)
85	(28)	39
-	-	(50)
-	12,927	-
(5,097)	3,614	739
2,583	(5,182)	(254)
-	-	(53,561)
270	1,265	1,806
92,661	16,458	20,264
36.22%	130.43%	9.43%

רווח לפני מסים על ההכנסה

שיעור המס הסטטוטורי הכולל החל על מוסדות כספיים
(ראה סעיף ב לעיל)

מס מחושב לפי שיעור המס הסטטוטורי הכולל
הפחתה בגין אי החלת מס רווח על חברות שאינן מוסד כספי
עלייה (ירידה) במסים על ההכנסה הנובעת מהגורמים הבאים:
הוצאות שאינן מותרות בניכוי לצורכי מס
הכנסות פטורות
הפרשים בבסיס המדידה
הפרשים זמניים בגינם לא נזקפו מסים נדחים
גידול (קיטון) בהפסדים לצורכי מס בגינם לא נזקפו מסים נדחים
ניצול הפסדים לצורכי מס משנים קודמות, בגינם לא נזקפו
מסים נדחים בעבר
עדכון מסים נדחים בגין שינויי חקיקה
עדכונים שוטפים של יתרות מסים נדחים בגין שינויים בשיעורי
המס
מסים בגין שנים קודמות (שוטפים ונדחים)
הטבת מס שנוצרה במיזוג
אחרים
מסים על ההכנסה
שיעור מס אפקטיבי ממוצע

באור 23: - התחייבויות בשל הטבות לעובדים

הטבות לעובדים כוללות הטבות לטווח קצר, הטבות לאחר סיום העסקה, הטבות אחרות לטווח ארוך והטבות בגין פיטורין.

הטבות לאחר סיום העסקה

דיני העבודה וחוק פיצויי פיטורין בישראל מחייבים את הקבוצה לשלם פיצויים לעובד בעת פיטורין או פרישה או לבצע הפקדות שוטפות בתוכנית הפקדה מוגדרת, לפי סעיף 14 כמתואר להלן. התחייבויות הקבוצה בשל כך מטופלות כהטבות לאחר סיום העסקה. חישוב התחייבות הקבוצה בשל הטבות לעובדים מתבצע על-פי הסכם העסקה בתוקף ומבוסס על משכורת העובד אשר, לדעת ההנהלה, יוצרת את הזכות לקבלת הפיצויים.

ההטבות לעובדים לאחר סיום העסקה, ממומנות, בדרך כלל, על-ידי הפקדות המסווגות כתוכנית הטבה מוגדרת או כתוכנית הפקדה מוגדרת כמפורט להלן:

תוכניות הפקדה מוגדרת

לגבי חלק מתשלומי הפיצויים, חלים תנאי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963, על-פיו הפקדותיה השוטפות של הקבוצה בקרנות פנסיה ו/או בפוליסות בחברות ביטוח, פוטרות אותה מכל התחייבות נוספת לעובדים, בגינם הופקדו הסכומים כאמור לעיל. הפקדות אלו וכן הפקדות בגין תגמולים מהוות תוכניות הפקדה מוגדרת. ההוצאות בגין תוכניות ההפקדה המוגדרת הסתכמו בשנים 2012, 2011 ו-2010 לסך של 20,179 אלפי ש"ח, לסך של 20,688 אלפי ש"ח וסך של 14,558 אלפי ש"ח בהתאמה (ההוצאות לשנים 2010 ו-2011 כוללות את נתוני הפנסיה) ונכללו במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות.

תוכנית הטבה מוגדרת

החלק של תשלומי הפיצויים שאינו מכוסה על-ידי הפקדות בתוכניות הפקדה מוגדרת, כאמור לעיל, מטופל על-ידי הקבוצה כתוכנית הטבה מוגדרת לפיה נרשמת התחייבות בגין הטבות עובדים ומנגד קיימים סכומים בקופות מרכזיות לפיצויים ובפוליסות ביטוח מתאימות.

א. הרכב ההתחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו

31 בדצמבר		
2011	2012	
אלפי ש"ח		
37,074	39,205	התחייבויות בגין תוכנית הטבה מוגדרת שאיננה ממומנת
131,037	122,634	התחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת ממומנת
168,111	161,839	
42,189	37,331	שווי הוגן של נכסי התוכנית
125,922	124,508	

באור 23: - התחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ב. מידע באשר לתוכניות הטבה מוגדרות

1. השינויים בערך הנוכחי של ההתחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת

2011	2012	
אלפי ש"ח		
156,507	168,111	יתרה ליום 1 בינואר
7,414	5,353	עלות הריבית
17,984	14,703	עלות שירות שוטף
(8,444)	(14,893)	הטבות ששולמו
(975)	7,322	הפסד (רווח) אקטוארי, נטו
(1,158)	(18,757)	התאמות אחרות
		העברה להתחייבויות המתייחסות לנכסים המיועדים לחלוקה לבעלים
(3,217)	-	
168,111	161,839	יתרה ליום 31 בדצמבר

2. נכסי התוכנית

(א) נכסי התוכנית

נכסי התוכנית כוללים נכסים המוחזקים על-ידי קרן הטבות לעובד לזמן ארוך (קופ"ג לשכירים וקרנות פנסיה) וכן פוליסות ביטוח מתאימות.

(ב) התנועה בשווי ההוגן של נכסי התוכנית

2011	2012	
אלפי ש"ח		
40,641	42,189	יתרה ליום 1 בינואר
2,172	1,572	תשואה צפויה
(2,428)	(577)	הפסד אקטוארי, נטו
9,003	6,270	הפקדות לתוכנית על-ידי המעביד
(3,786)	(5,436)	הטבות ששולמו
(1,566)	(6,687)	התאמות אחרות
		העברה להתחייבויות המתייחסות לנכסים המיועדים לחלוקה לבעלים
(1,847)	-	
42,189	37,331	יתרה ליום 31 בדצמבר

באור 23: - התחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ב. מידע באשר לתוכניות הטבה מוגדרות (המשך)

3. ההנחות האקטואריות העיקריות בקביעת ההתחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת (נומינלי)

31 בדצמבר		
2011	2012	
%		
4.96	4.69	שיעור ההיוון
5.37	4.83	שיעור התשואה הצפויה על נכסי התוכנית
4.96	5.15	שיעור עליית שכר צפויה

4. הסכומים לגבי השנה השוטפת ושנים קודמות

31 בדצמבר					
2008	2009	2010	2011	2012	
אלפי ש"ח					
110,714	132,272	156,507	168,111	161,839	ערך נוכחי של ההתחייבות בגין ההטבה המוגדרת
24,575	31,520	40,641	42,189	37,331	שווי הוגן של נכסי התוכנית
(86,139)	(100,752)	(115,866)	(125,922)	(124,508)	גרעון בתוכנית התאמות הנובעות מניסיון העבר לגבי:
4,408	10,833	7,391	(975)	7,322	התחייבויות התוכנית
(2,330)	3,021	317	(2,428)	(577)	נכסי התוכנית

5. הוצאות שנזקפו לרווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2010	2011	2012	
אלפי ש"ח			
16,137	17,745	14,703	עלות שירות שוטף
6,685	7,343	5,353	ריבית בגין ההתחייבות להטבות
(1,756)	(2,102)	(1,572)	תשואה צפויה על נכסי התוכנית
6,898	1,312	7,899	הפסד אקטוארי, נטו שהוכר השנה
27,964	24,298	26,383	סך הוצאות בגין הטבות לעובדים (*)
2,175	(374)	2,186	תשואה בפועל על נכסי התוכנית

(*) ההוצאות נכללו בסעיף שכר עבודה ונלוות בדוח רווח והפסד, ראה באור 33 להלן.

באור 24 - זכאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר		
2011	2012	
אלפי ש"ח		
62,972	68,097	עובדים והתחייבויות אחרות בשל שכר ומשכורת
18,400	18,692	הוצאות לשלם
113,359	102,356	ספקים ונותני שירותים
48,722	19,509	זכאים בגין רכוש קבוע ונכסים בלתי מוחשיים
18,764	20,513	מוסדות ורשויות ממשלתיות
6,419	5,420	חברות קשורות
59,813	65,173	הוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה
		חברות ביטוח ותווכני ביטוח:
381,588	382,259	פקדונות של מבטחי משנה
81,701	85,270	חשבונות אחרים
463,289	467,529	סך כל חברות ביטוח ותווכני ביטוח
170,891	210,480	סוכני ביטוח
183,899	175,127	מבוטחים ועמיתים
12,577	11,965	הפרשה להשתתפות מבוטחים ברווחים
31,981	42,466	פרמיה מראש
6,775	4,278	קרנות פנסיה
3,409	15,552	אחרים
<u>1,201,270</u>	<u>1,227,157</u>	סך הכל זכאים ויתרות זכות

ראה פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה במסגרת באור 38(2)(ה').

באור 25 - התחייבויות פיננסיות

באור זה מספק מידע בדבר התנאים החוזיים של התחייבויות פיננסיות. מידע נוסף בדבר החשיפה של הקבוצה לסיכונים ריבית, מטבע חוץ ונזילות, ניתן בבאור 38 בדבר ניהול סיכונים.

א. פרוט התחייבויות פיננסיות

31 בדצמבר				
2011	2012	2011	2012	
שווי הוגן (**)		ערך בספרים		
אלפי ש"ח				
				<u>התחייבויות פיננסיות המוצגות</u>
				1. <u>בעלות מופחתת:</u>
				כתבי התחייבויות נדחים (*)
1,012,982	958,147	964,213	855,800	(ראה סעיף ג' להלן)
247,048	292,239	270,358	273,993	שטרי הון שהונפקו לחברה האם
				(ראה סעיף ד' להלן)
-	37,742	-	15,540	פיקדון צובר ריבית (ראה סעיף ה' להלן)
1,260,030	1,288,128	1,234,571	1,145,333	
				2. <u>התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:</u>
108,150	31,951	108,150	31,951	נגזרים (ראה סעיף ז' להלן)
1,368,180	1,320,079	1,342,721	1,177,284	סך התחייבויות פיננסיות
759,498	704,916	708,423	609,336	מזה כתבי התחייבות נדחים (* המהווים הון משני

(**) השווי ההוגן של תעודות ההתחייבות הנסחרות בבורסה בתל-אביב מבוסס על מחירן בבורסה לתאריך הדיווח, השווי ההוגן של תעודות ההתחייבות שאינן נסחרות מבוסס על היוון תזרים מזומנים צפוי מתעודות ההתחייבות.

באור 25: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ב. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת - פרטים בדבר ריבית והצמדה

31 בדצמבר		
2011	2012	
ריבית אפקטיבית		
אחוזים		
4.73	4.83	בסיס הצמדה: צמוד מדד

ג. כתבי התחייבות נדחים - פרטים נוספים

ערך בספרים ליום		% ריבית		
31 בדצמבר		שנתית		
2011	2012	נקובה	פירוט	צמודים למדד:
אלפי ש"ח				
19,088	9,682	6.60	(1)	
31,416	23,901	5.84	(2)	
241,502	183,726	5.45	(3)	
470,925	434,799	4.05	(4)	
201,282	203,692	4.65	(5)	
964,213	855,800			

(1) כתב התחייבות נדחה שהנפיקה החברה לבנק ביום 20 בינואר, 2000. כתב ההתחייבות נפרע בעשרה תשלומים שנתיים שווים החל מיום 20 בינואר, 2004. זכויות הבנק לקבלת סכומים כלשהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של החברה.

(2) כתבי התחייבויות נדחים שהנפיקה החברה למשקיעים מוסדיים ביום 8 ביולי, 2001 ושאינם סחירים בבורסה. כתבי ההתחייבות נפרעים בעשרה תשלומים שנתיים שווים, החל מיום 8 ביולי, 2006. זכויות המשקיעים לקבלת סכומים כלשהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של החברה.

(3) כתבי התחייבות נדחים שהנפיקה החברה למשקיעים מוסדיים בחודשים מאי וספטמבר 2004 ושאינם סחירים בבורסה. כתבי התחייבות דורגו על-ידי חברת מידרוג בע"מ בדירוג Aa2. בחודש דצמבר 2012 הורידה מדרוג את דירוג כתבי ההתחייבות ל-Aa3 עם אופק יציב.

כתבי ההתחייבות נפרעים בששה תשלומים שנתיים שווים החל מיום 6 במאי, 2010. זכויות המשקיעים לקבלת סכומים כלשהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של החברה.

באור 25: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ג. כתבי התחייבות נדחים - פרטים נוספים (המשך)

(4) כתבי התחייבות בסך של 200 מיליון ש"ח ע.ג. שהונפקו על-ידי מנורה גיוס הון למשקיעים מוסדיים ולציבור בחודש מאי, 2007. תמורת הנפקת כתבי ההתחייבות הופקדה בחברה, לשימושה, על-פי שיקוליה ועל אחריותה. החברה התחייבה לשלם לבעלי כתבי ההתחייבות את הקרן, ההצמדה והריבית על-פי תנאי כתבי ההתחייבות. כתבי ההתחייבות דורגו על-ידי חברת מידרוג בדירוג Aa2 והינם סחירים בבורסה. כתבי ההתחייבות ייפרעו באחד עשר תשלומים שנתיים שווים החל מיום 1 ביולי, 2012.

בחודש מאי 2008 הנפיקה מנורה גיוס הון על-פי תשקיף 200,000,000 ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות (סדרה א'), רשומים על שם, בני 1 ש"ח ע.ג. כ"א, של מנורה גיוס הון בדרך של הרחבת סדרה שנרשמה לראשונה בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ, על-פי תשקיף שפרסמה מנורה גיוס הון ביום 3 במאי, 2007 (להלן - סדרה א'). כתבי ההתחייבות הונפקו בניכיון בשיעור של 2.57%. זכויות המשקיעים לקבלת סכומים כלשהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של החברה.

בחודש דצמבר 2012 הודיעה חברת מדרוג בע"מ כי היא מורידה את דירוג כתבי ההתחייבות (סדרה א') שהונפקו על ידי מנורה גיוס הון לדירוג Aa3 עם אופק יציב.

(5) ביום 6 באוקטובר, 2011 גייסה מנורה גיוס הון חוב בהיקף של 200 מיליון ש"ח בהנפקה פרטית מגופים מוסדיים. כספי הגיוס משמשים כהון משני מורכב בחברה. לקראת ההנפקה פרסמה חברת מדרוג דוח דירוג אשר קבע כי דירוג כתבי ההתחייבות האמורים הינו Aa3 באופק שלילי.

כתבי ההתחייבות (סדרה ב') בני 1 ש"ח ערך נקוב כל אחד, נושאים ריבית שנתי בשיעור של 4.65%, צמודים למדד שפורסם בחודש אוגוסט 2011 ועומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 14 באוקטובר, 2024. הריבית על כתבי ההתחייבות (סדרה ב') תשולם בתשלומים שנתיים ביום 14 באוקטובר של כל שנה קלנדרית החל משנת 2012 ועד מועד פירעון הסופי בשנת 2024. עם זאת, למנורה גיוס הון אפשרות לפידיון מוקדם בשנת 2021, בהתקיים אחד מהתנאים הבאים: (1) במקביל לפידיון המוקדם של כתבי ההתחייבות (סדרה ב'), תנפיק מנורה גיוס הון מכשיר הון בעל איכות זהה או עדיפה; או (2) באישור מראש של המפקח ובתנאים שיקבע.

ככל שמנורה גיוס הון לא תנצל את זכותה לפירעון מוקדם, תשולם תוספת ריבית למחזיקי כתבי ההתחייבות על הריבית אותה נושאים כתבי ההתחייבות באותה עת, בגין יתרת התקופה (ממועד הפידיון המוקדם שלא נוצל כאמור ועד למועד הפירעון בפועל), שתהא בשיעור של 50% ממרווח הסיכון המקורי שנקבע בהנפקה ("הריבית המעודכנת"). תוספת הריבית כאמור תעמוד על שיעור של 1.235%.

כמו כן, בגין כתבי ההתחייבות (סדרה ב'), יידחו תשלומי קרן ו/או ריבית, אשר במועד הקובע לתשלומם תתקיימנה "נסיבות משהות", כהגדרתן בשטר הנאמנות. תשלומים אלו יידחו עד שתחלנה להתקיים "הנסיבות המשהות" וזאת לא יותר משלוש שנים ממועד פירעון הריבית ו/או הקרן. תשלומי קרן וריבית אשר נדחו כאמור, ימשיכו לצבור הפרשי הצמדה וריבית בשיעור הריבית הנקובה בגין כתבי ההתחייבות כמפורט בשטר הנאמנות.

תמורת ההנפקה הסתכמה לסך של 200 מיליון ש"ח והופקדה בחברה בפיקדון נדחה בתנאי פירעון וריבית זהים לתנאי כתבי ההתחייבות. הפיקדון האמור הינו בדרגה שווה לכתבי ההתחייבות הנדחים שהנפיקה ו/או תנפיק החברה, ובעל מעמד נדחה לעומת שאר התחייבויותיה של החברה כלפי נושיה.

בחודש דצמבר 2012 דורגו כתבי התחייבויות על ידי מידרוג בדירוג A1, עם אופק יציב.

ד. שטרי הון שהונפקו לחברה האם

בחודש יולי 2010, הנפיקה החברה שטר הון נדחה לחברה האם, בסך של 170 מיליון ש"ח. שטר ההון הונפק לתקופה של ארבעים ותשע שנים, כאשר לחברה קיימת אופציה לפירעון מוקדם לאחר עשר שנים ולאחר מכן, מדי חמש שנים. הריבית שתשולם על השטר הינה בשיעור של 5.3%, צמודה למדד. שטר ההון הנדחה אושר על ידי המפקח כהון ראשוני מורכב. בחודש ספטמבר 2010 הנפיקה החברה לחברה האם שטר הון נדחה נוסף בסך 80 מיליון ש"ח ע.ג.. שטר ההון הונפק בפרמיה של כ-3 מיליון ש"ח, בתנאים זהים לשטר ההון שהונפק בחודש יולי 2010.

באור 25: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ה. פיקדון צובר ריבית

הפיקדון התקבל ממוכרת החברה לפיתוח התעשייה בישראל בע"מ (לשעבר הבנק לפיתוח תעשייה בע"מ) (להלן - הבנק) להבטחת גביית האשראי מלקוחות הבנק, ראה באור 4 לעיל. הפיקדון הינו צמוד מדד ונושא ריבית בשיעור של 4.5%.

ו. הוצאות הנפקה שטרם הופחתו

יתרת הוצאות ההנפקה הנדחות שטרם הופחתו ליום 31 בדצמבר, 2012 הינה בסך של 2,699 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2011 - 3,235 אלפי ש"ח). הוצאות ההנפקה הנדחות מופחתות לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

ז. התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן

שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך דוח רווח והפסד בחלוקה לרמות:

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

31 בדצמבר, 2012			
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ
אלפי ש"ח			
3,986	27,965	-	31,951

(נגזרים *)

31 בדצמבר, 2011			
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ
אלפי ש"ח			
-	108,150	-	108,150

(נגזרים *)

(* להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של ההתחייבויות הפיננסיות לתאריך הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר		
2011	2012	
אלפי ש"ח		
(403,111)	112,746	מטבע חוץ
18,784	-	מדד מניות
(203,738)	(57,822)	ריבית

באור 26: - פרמיות שהורווחו בשייר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012			
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו	
1,692,720	115,769	1,808,489	פרמיות בביטוח חיים
331,550	103,292	434,842	פרמיות בביטוח בריאות
1,868,269	667,662	2,535,931	פרמיות בביטוח כללי
3,892,539	886,723	4,779,262	סה"כ פרמיות
(73,101)	(24,699)	(97,800)	שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה (*)
<u>3,819,438</u>	<u>862,024</u>	<u>4,681,462</u>	סה"כ פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2011			
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו	
1,562,482	118,579	1,681,061	פרמיות בביטוח חיים
268,330	101,854	370,184	פרמיות בביטוח בריאות
1,719,679	590,958	2,310,637	פרמיות בביטוח כללי
3,550,491	811,391	4,361,882	סה"כ פרמיות
(110,071)	67,042	(43,029)	שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה (*)
<u>3,440,420</u>	<u>878,433</u>	<u>4,318,853</u>	סה"כ פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2010			
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו	
1,587,702	113,191	1,700,893	פרמיות בביטוח חיים
252,265	95,590	347,855	פרמיות בביטוח בריאות
1,487,612	756,148	2,243,760	פרמיות בביטוח כללי
3,327,579	964,929	4,292,508	סה"כ פרמיות
38,013	(60,111)	(22,098)	שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה (*)
<u>3,365,592</u>	<u>904,818</u>	<u>4,270,410</u>	סה"כ פרמיות שהורווחו

(*) עיקר השינוי נובע מפרמיות בענפי ביטוח כללי.

באור 27 - רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2010	2011	2012	
אלפי ש"ח			
			<u>רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה</u>
			השקעות פיננסיות:
			נכסי חוב סחירים
320,655	97,075	520,758	נכסי חוב שאינם סחירים
276,464	56,961	389,529	מניות
430,336	(681,745)	279,153	אחרות
146,565	(116,646)	221,247	מזומנים ושווי מזומנים
626	3,742	6,348	
<u>1,174,646</u>	<u>(640,613)</u>	<u>1,417,035</u>	סך הכל רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, נטו
			<u>רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות שאינן תלויות תשואה, הון ואחרים</u>
			הכנסות מנדל"ן להשקעה:
6,381	820	1,515	שערוך נדל"ן להשקעה
6,386	6,321	6,754	הכנסות שוטפות בגין נדל"ן להשקעה
<u>12,767</u>	<u>7,141</u>	<u>8,269</u>	סך הכל הכנסות מנדל"ן להשקעה
			רווחים (הפסדים) מהשקעות פיננסיות, למעט ריבית הפרשי הצמדה הפרשי שער ודיבידנד בגין:
138,590	6,075	59,898	נכסים פיננסיים זמינים למכירה (א)
39,977	(46,778)	21,921	נכסים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד (ב)
18,230	25,732	52,515	נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים (ג)
196,797	(14,971)	134,334	
539,072	496,175	466,506	הכנסות ריבית (*) והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים שאינם נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
16,714	37,620	11,753	הכנסות ריבית והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
(47,005)	35,294	(769)	רווח (הפסד) מהפרשי שער בגין השקעות שאינן נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד ומנכסים אחרים
14,256	19,224	9,403	הכנסות מדיבידנד
<u>1,907,247</u>	<u>(60,130)</u>	<u>2,046,531</u>	סך הכל רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון
<u>4,833</u>	<u>4,388</u>	<u>3,421</u>	(*) בהכנסות הנ"ל כלולה ריבית בגין נכסים פיננסיים אשר אינם מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד שערכם נפגם

באור 27 - רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון (המשך)

א. רווחים נטו מהשקעות בגין נכסים זמינים למכירה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2010	2011	2012	
אלפי ש"ח			
122,499	82,880	24,497	רווחים נטו מניירות ערך שמומשו
16,091	(76,805)	35,401	ביטול ירידות ערך (ירידות ערך) נטו שנזקפו לרווח והפסד
<u>138,590</u>	<u>6,075</u>	<u>59,898</u>	סך הכל רווחים מהשקעות בגין נכסים זמינים למכירה

ב. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2010	2011	2012	
אלפי ש"ח			
39,977	(46,778)	21,921	שינויים בשווי ההוגן נטו, לרבות רווח ממימוש בגין נכסים שיועדו בעת ההכרה הראשונית

ג. רווחים מהשקעות בגין נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2010	2011	2012	
אלפי ש"ח			
16,783	23,938	58,786	רווחים נטו ממימוש נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים
1,447	1,794	(6,271)	ביטול ירידות ערך (ירידות ערך) נטו שנזקפו לרווח והפסד
<u>18,230</u>	<u>25,732</u>	<u>52,515</u>	סך הכל רווחים מהשקעות בגין נכסים המוצגים כהלוואות ויתרות חובה

באור 28: - הכנסות מדמי ניהול

א. ההרכב

לשנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר		
2010	2011	2012
אלפי ש"ח		
108,082	-	(* 15,673)
68,350	78,167	85,676
16,893	16,065	16,058
193,325	94,232	117,407

דמי ניהול משתנים בגין חוזי ביטוח חיים
 דמי ניהול קבועים בגין חוזי ביטוח חיים
 דמי ניהול בגין חוזי השקעה
 סה"כ הכנסות מדמי ניהול

(* ראה ביאור 38 (2) ב'.

ב. הפחתת דמי ניהול

בחודש יוני 2012 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול), התשע"ב-2012, תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאים בחוזי ביטוח) (תיקון), התשע"ב-2012 ותקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) (תיקון מס' 4), התשע"ב-2012 שעניינן תיקון לדמי הניהול במוצרי החיסכון הפנסיוני (להלן - "התקנות").

בהתאם לתקנות, דמי הניהול המרבים שייגבו במוצרי ביטוח חיים שיימכרו החל מיום 1 בינואר, 2013, יהיו עד 1.1% מהצבירה ועד 4% מההפקדות והחל מיום 1 בינואר, 2014 יהיו עד 1.05% מהצבירה ועד 4% מההפקדות. כמו כן, דמי הניהול המרביים שייגבו בקופות גמל ובקרנות פנסיה חדשות כלליות החל מאותו מועד יהיו עד 1.05% מהצבירה ו- 4% מההפקדות.

התקנות לא שינו את דמי הניהול המרביים בקרנות פנסיה אחרות ובקרנות השתלמות. כמו כן אושר כי דמי הניהול המרביים בקופה משלמת לקצבה שניתן לגבות מקצבאות לא יעלה על שיעור של 0.6% מהצבירה וכן כי דמי הניהול המרביים שתהיה רשאית קופה לגבות בגין מנותקי קשר כהגדרתם על פי חוזר המפקח לא יעלה על 0.3% מהצבירה, תוך קביעה כי במידה והקופה הצליחה ליצור קשר עם עמית שהקשר עימו נותק, היא תהיה רשאית לחזור ולגבות מחשבון העמית, החל ממועד זה ואילך, את שיעור דמי הניהול שגבתה במועד ניתוק הקשר, ולגבי תקופת ניתוק הקשר, תהיה רשאית לגבות שיעור של 0.5% דמי ניהול לשנה בלבד.

כניסת התקנות לתוקף ושינוי תקרת דמי הניהול, צפויים להקטין את דמי הניהול שייגבו על ידי החברה וזאת כתוצאה מהפחתת דמי הניהול שייגבו בגין מוצרי ביטוח שיימכרו החל מיום 1 בינואר, 2013 ומהפחתת דמי הניהול בגין עמיתים מנותקי קשר. כמו כן, כניסת התקנות לתוקף עלולה להעלות את שיעור ביטולי פוליסות עם דמי ניהול גבוהים יותר שמכרה החברה בעבר והחלפתן או נידון לפוליסות חדשות עם דמי ניהול נמוכים.

להערכת החברה, הפסקת שיווק תכניות ביטוח חיים משולבות בחסכון הכוללות מקדמי קצבה מובטחים, כאמור בבאור 38(5)(ב)(3)(5) להלן, עשויה למתן תופעה זו.

החברה בוחנת את השפעה הכוללת של התקנות על הכנסותיה ועל רווחיותה, אשר בשלב זה איננה ניתנת להערכה במיוחד לאור רפורמות נוספות בתחום החיסכון הפנסיוני שנכנסו לתוקף בשנים האחרונות ו/או שנמצאות בהליכי חקיקה ואשר נועדו להגביר את התחרות, השקיפות והניידות בתחום החיסכון הפנסיוני.

באור 29: - הכנסות מעמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2010	2011	2012
אלפי ש"ח		
9,110	12,868	14,879
208,157	188,028	190,021
217,267	200,896	204,900

עמלת סוכנויות ביטוח
עמלת ביטוח משנה, בניכוי שינוי בהוצאות רכישה
נדחות בגין ביטוח משנה
סה"כ הכנסות מעמלות

באור 30: - הכנסות אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2010	2011	2012
אלפי ש"ח		
-	650	-
388	(22)	(201)
-	311	332
-	545	333
388	1,484	464

הכנסות מתמלוגים
רווח (הפסד) הון ממכירת רכוש קבוע
הכנסות שכירות
אחרות
סה"כ הכנסות אחרות

באור 31 - תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2010	2011	2012	
אלפי ש"ח			
			בגין חוזי ביטוח חיים:
			תביעות ששולמו ותלויות
292,827	299,626	319,372	מקרי מוות, נכות ואחרים
(69,160)	(53,782)	(61,274)	בניכוי ביטוח משנה
223,667	245,844	258,098	
549,146	521,345	561,839	פוליסות שנפדו
136,897	209,866	198,234	פוליסות שמועדן תם
15,234	22,059	25,954	גמלאות
924,944	999,114	1,044,125	סך כל התביעות
			גידול בהתחייבויות בגין חוזי
1,812,024	43,674	1,997,129	ביטוח חיים (למעט שינוי בתלויות) בשייר
			גידול (קיצון) בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
75,798	(33,251)	113,059	בשל מרכיב התשואה
2,812,766	1,009,537	3,154,313	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי
			ביטוח וחוזי השקעה בשייר בגין חוזי ביטוח חיים
			סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין
			חוזי ביטוח כללי:
1,706,223	1,603,531	1,704,438	ברוטו
(507,954)	(400,736)	(391,761)	ביטוח משנה
1,198,269	1,202,795	1,312,677	בשייר
			סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין
			חוזי ביטוח בריאות:
271,406	239,487	416,977	ברוטו
(97,359)	(99,093)	(265,293)	ביטוח משנה
174,047	140,394	151,684	בשייר
4,185,082	2,352,726	4,618,674	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבות בגין חוזי
			ביטוח וחוזי השקעה בשייר

באור 32: - עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2010	2011	2012	
אלפי ש"ח			
505,913	492,978	533,234	הוצאות רכישה:
207,682	200,821	254,930	עמלות רכישה
(70,961)	(41,712)	(81,390)	הוצאות רכישה אחרות
642,634	652,087	706,774	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
166,089	148,739	185,459	סה"כ הוצאות רכישה
7,236	10,903	13,411	עמלות שוטפות אחרות
815,959	811,729	905,644	הוצאות שיווק אחרות
24,902	16,587	6,378	סה"כ עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
			לאחר השתתפות של חברות אחרות בהוצאות בסך

באור 33: - הוצאות הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2010	2011	2012	
אלפי ש"ח			
349,978	404,371	411,243	שכר עבודה ונלוות
65,802	82,039	102,587	פחת והפחתות
42,665	54,249	56,692	אחזקת משרדים ותקשורת
28,945	36,762	37,544	ייעוץ משפטי ומקצועי
69,756	77,723	84,452	מיכון (ללא פחת ושכר)
14,176	262	825	קנסות
18,627	20,604	20,410	בנק
9,829	11,543	14,328	אחזקת רכב
31,960	34,175	44,802	אחרות
(9,558)	(32,323)	(38,500)	השתתפויות
622,180	689,405	734,383	סה"כ (*)
			בניכוי:
(58,909)	(71,013)	(88,913)	סכומים שסווגו בסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח
(214,918)	(211,724)	(268,341)	סכומים שסווגו בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
348,353	406,668	377,129	הוצאות הנהלה וכלליות
160,760	208,192	242,558	(*) הוצאות הנהלה וכלליות כוללות הוצאות בגין מיכון בסך
42,748	56,448	71,178	לאחר השתתפות של חברות אחרות בהוצאות הנהלה וכלליות בסך

באור 34: - תשלום מבוסס מניות

א. הוצאה שהוכרה בדוחות הכספיים

להלן ההוצאה שהוכרה בדוחות הכספיים בגין תוכניות תשלום מבוסס מניות:

לשנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר		
2010	2011	2012
אלפי ש"ח		
1,921	1,310	-
סך ההוצאה שהוכרה מעסקת תשלום מבוסס מניות המסולקת במכשירים הוניים (ראה סעיף ב' להלן)		
5	1,869	287
סך ההוצאה שהוכרה מתוכנית תשלום מבוסס מניות המסולקת במזומן (ראה סעיף ג' להלן)		
1,926	3,179	287

ב. תוכנית להקצאת מניות ליו"ר דירקטוריון החברה (לשעבר - מנכ"ל החברה)

1. פרטי התוכנית

ביום 27 באוגוסט, 2003 אישרו דירקטוריון החברה ולאחר מכן האסיפה הכללית שלה וכן ועדת הביקורת והדירקטוריון של החברה האם תוכנית להקצאת מניות ליו"ר דירקטוריון החברה (במועד אישור התוכנית - מנכ"ל החברה) (להלן - התוכנית), כמפורט להלן:

במסגרת התוכנית הקצתה החברה לנאמן עבור יו"ר דירקטוריון החברה מניות המהוות 4% מהונה המונפק של החברה לאחר ההקצאה. המניות הוקצו ללא תמורה והינן זכאיות לכל דיבידנד או הטבה אחרת, שתחלק החברה ממועד אישור התוכנית. מניות אלה אינן ניתנות להעברה, מכירה או שעבוד.

הנאמן יעביר את המניות ליו"ר דירקטוריון החברה בעשר מנות שנתיות שוות, החל מתום שנה ממועד חתימת התוכנית. כמו כן, ממועד הזכאות, תהיה ליו"ר דירקטוריון החברה הזכות להמיר את מניות החברה למניות החברה האם, המהוות 4% מהונה של החברה האם לאחר ההמרה, כפוף להתאמות. לחברה האם הזכות לחייב את יו"ר דירקטוריון החברה להמיר את המניות כאמור לעיל.

שוויין ההוגן של המניות כאמור במועד הקצאתן הינו כ-44.7 מיליוני ש"ח. השווי ההוגן נמדד על-פי השווי בו נסחרו מניות החברה האם בבורסה לניירות ערך בתל-אביב במועד הקצאת המניות כאמור.

החברה והחברה האם קיבלו משלטונות המס אישור לתכנית בהתאם להוראות סעיף 102 לפקודת מס הכנסה, במסלול הכנסת עבודה.

תוכנית הקצאת המניות כוללת תנאים אשר בקרות אחד מהם יהיה יו"ר דירקטוריון החברה זכאי לכל המניות והפירות מהן באופן מיידי וכן ניתנה ליו"ר הדירקטוריון החברה האם הסמכות להקדים את זכאות יו"ר דירקטוריון החברה בגין המניות בכמות שלא תעלה על 20% מהמניות.

התכנית להקצאת המניות אושרה באסיפה הכללית של החברה האם ביום 19 בנובמבר, 2003 וקיבלה את כל האישורים הנדרשים לפי החוק.

בשנת 2005 המיר יו"ר דירקטוריון החברה שתי מנות (מתוך עשר) של מניות החברה שהוענקו לו למניות החברה האם.

2. שינוי בתוכנית

ביום 31 ביולי, 2008 אישרו ועדות הביקורת והדירקטוריונים של החברה והחברה האם שינוי בתכנית להקצאת מניות ליו"ר דירקטוריון החברה, שאושרה לראשונה ביום 27 באוגוסט, 2003 (להלן - התכנית המקורית) כמפורט להלן.

באור 34 - תשלום מבוסס מניות (המשך)

ב. תוכנית להקצאת מניות ליו"ר דירקטוריון החברה (לשעבר - מנכ"ל החברה) (המשך)

2. שינוי התוכנית (המשך)

בוצעה המרה מיידית של מלוא מניות החברה, שהוחזקו אצל הנאמן עבור יו"ר דירקטוריון החברה, למניות החברה האם, המוחזקות גם הן על-ידי הנאמן לטובתו, וזאת בהתאם ליחס ההמרה הקבוע בתוכנית המקורית, כשהוא מחושב נכון לערב אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון כאמור, דהיינו נכון לתום יום המסחר של ה-30 ביולי, 2008 (להלן - ההמרה המיידית). מובהר בזאת, כי כתוצאה מההמרה המיידית לא חל כל שינוי במועדי ההבשלה של מנות המניות להן זכאי יו"ר דירקטוריון החברה על-פי התוכנית המקורית.

בנוסף, שונה מסלול המיסוי החל על המניות להן זכאי יו"ר דירקטוריון החברה, ממסלול פירותי למסלול הוני על-פי סעיף 102 לפקודת מס הכנסה, דהיינו: במקום מסלול ההקצאה הפירותי (מסלול הכנסת עבודה), כפי שנקבע בתוכנית המקורית, ימוסה יו"ר דירקטוריון החברה במועד המימוש (כהגדרתו בסעיף 102 לפקודת מס הכנסה) על-פי המסלול ההוני. מובהר, כי תוכנית המניות על-פי המסלול ההוני כאמור מחליפה את התוכנית המקורית בתחולה לגבי שש המנות שטרם הבשילו על-פי התוכנית המקורית בלבד, למעט השינויים הנ"ל ימשיכו לחול תנאי התוכנית המקורית.

בהמשך לאמור לעיל, ביום 24 באוגוסט, 2008 הנפיקה החברה האם סך של 1,696,518 מניות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א, כנגד קבלת מלוא יתרת מניות החברה שהוחזקו בנאמנות עבור יו"ר דירקטוריון החברה על-פי התוכנית המקורית וכתוצאה מכך עלה שיעור החזקות החברה האם בחברה ל-100%.

החל משנת 2012, מועסק יו"ר הדירקטוריון על ידי החברה האם ולפיכך ההוצאות בגין התשלום מבוסס מניות נרשמות בדוחות החברה האם.

ג. תוכנית להקצאת יחידות תגמול למנכ"ל החברה ולנושאי משרה בכירה

1. פרטי התוכנית

במסגרת תוכנית תגמול כוללת כמפורט בבאור 39 ג' להלן, הוקצו לנושאי משרה בחברה וכן למנכ"ל מבטחים פנסיה, יחידות תגמול בתנאים המפורטים להלן. לא הוקצו יחידות תגמול לדירקטורים בחברה ולנושאי משרה אשר הינם צד קשור לבעל השליטה או שאינם חברי הנהלה. דירקטוריון החברה מופקד על ניהול תוכנית הענקת יחידות התגמול במסגרת תוכנית התגמול הכוללת, ועל כל הפעולות שתהיינה נדרשות לשם כך, לרבות קביעת זהות הניצעים, הענקת יחידות תגמול נוספות לניצעים נוספים בהתאם להוראות תוכנית יחידות התגמול או בשונה מהוראותיה לגבי ניצעים ספציפיים, וכן על כל עניין אחר הדרוש לשם הסדרת הענקות לניצעים, וכן ניהול, הבהרה ויישום תוכנית הענקת יחידות התגמול.

יחידות התגמול הינן יחידות לצורך חישוב התגמול הכספי (ברוטו) המגיע לניצע במועד מימוש יחידות התגמול בלבד, ואינן מהוות אופציות ו/או זכות כלשהיא לרכוש ניירות ערך כלשהם של מי מחברות הקבוצה ו/או אילו מהזכויות הצמודות למי ממניות חברות הקבוצה.

הסכום אשר ישולם לניצע בגין מימוש איזו מבין יחידות התגמול, יחושב על פי ההפרש בין מחיר המימוש של כל יחידת תגמול לבין מחיר הבסיס של כל יחידת תגמול, כשהוא מוכפל במספר יחידות התגמול הממומשות (להלן - סכום התגמול). מחיר הבסיס של כל יחידת תגמול הינו ממוצע מחיר מניית החברה האם בבורסה 90 יום לפני מועד אישור הדירקטוריון את הקצאה לכל ניצע. מחיר המימוש יהא מחיר הנעילה של מניית החברה האם בבורסה, ביום המימוש (ואם יום המימוש אינו יום מסחר, אזי ביום המסחר הראשון שלאחר יום המימוש). הסכום אשר ישולם לניצע בגין מימוש יחידות התגמול הינו סכום "ברוטו", וכל מס מכל מין וסוג שהוא אשר יחול על התשלום בגין יחידות התגמול, ו/או שהחברה תהיה חייבת לנכות על פי כל דין, יחול על הניצע.

יחידות התגמול יבשילו במספר מנות, על פני ארבע שנים ממועד אישור דירקטוריון החברה את הענקת יחידות התגמול, כאשר המנה הראשונה בשיעור של 50% תובשל בחלוף שנתיים, 25% בחלוף שלוש שנים ו- 25% הנותרים בחלוף ארבע שנים. כל מנה תהא ניתנת למימוש בתוך שנה ממועד הבשלתה, כאשר לאחר חלוף המועד האחרון למימוש יחידות התגמול ביחס לכל מנה, לא יהיה הניצע זכאי לממש את יחידות התגמול מכוח אותה מנה, או לזכות כלשהי מכוחן.

באור 34: - תשלום מבוסס מניות (המשך)

ג. תוכנית להקצאת יחידות תגמול למנכ"ל החברה ולנושאי משרה בכירה (המשך)

1. פרטי התוכנית (המשך)

בתכנית נקבעו הוראות בדבר מימוש יחידות התגמול במקרה של התפטרות, פיטורין, פרישה, סיום יחסי עובד מעביד מחמת נכות/מוות, וכן התאמות של יחידות התגמול עקב חלוקת מניות הטבה, חלוקת דיבידנד והצעת זכויות בחברה וכן בשל אירועים נוספים אשר הדירקטוריון יקבע, אם יקבע לפי ישקול דעתו, מנגנוני התאמה, לפי העניין.

החל משנת 2012, חלק מהניצעים מועסקים על ידי החברה האם, ולפיכך ההוצאות בגין תשלום מבוסס המניות נרשמות בדוחות החברה האם.

2. יתרת ההתחייבות בגין זכויות העובדים שהבשילה עד לתאריך הדיווח

31 בדצמבר	
2011	2012
אלפי ש"ח	
-	774

3. השווי ההוגן של יחידות התגמול הוערך ביום ההענקה תוך שימוש במודל הבינומי. סך שווי ההטבה לנושאי המשרה בקבוצה, בגין הענקת יחידות התגמול כאמור הינו כ- 2,169 אלפי ש"ח, על פני ארבע שנים, המוכר על פני תקופת ההבשלה הצפויה.

עד למועד סילוק ההתחייבות, מודדת החברה מחדש את השווי ההוגן של ההתחייבות בכל מועד דיווח, כאשר השינויים בשווי ההוגן מוכרים בדוח רווח והפסד.

להלן טבלה המציגה את הנתונים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של האופציות:

-	תשואת דיבידנד (%)
37% - 36%	תנודתיות צפויה במחיר המניה (%)
1.83% - 1.76%	שיעור ריבית חסרת סיכון (%)
1- 3.7	משך החיים החזוי של האופציות למניות (שנים)
34.56	מחיר מניה (ש"ח)

4. תנועה במהלך השנה

2011	2012	
יחידות		
1,052,337	1,137,995	יתרה ליום 1 בינואר
-	(333,557)	יחידות תגמול בגין עובדים שהועברו לחברה האם
(40,334)	-	יחידות תגמול שחולטו
125,992	-	יחידות תגמול שהוענקו
1,137,995	804,438	יתרה ליום 31 בדצמבר

5. הממוצע המשוקלל של יתרת אורך החיים החזוי של יחידות התגמול ליום 31 בדצמבר, 2012, הינו 1.8 שנים (ליום 31 בדצמבר, 2011 - 2.7 שנים).

באור 35: - הוצאות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2010	2011	2012
אלפי ש"ח		
57,025	58,713	53,248
10,452	20,198	17,653
9,063	13,275	11,174
654	7,371	8,008
<u>77,194</u>	<u>99,557</u>	<u>90,083</u>

הוצאות ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער בגין:
 כתבי התחייבות נדחים
 שטרי הון שהונפקו לחברה האם
 מבטחי משנה
 אחרות
 סך הכל הוצאות מימון

באור 36: - קבוצת מימוש המיועדת לחלוקה לבעלי המניות

ביום 14 בפברואר, 2012 החליט דירקטוריון החברה על חלוקה של מלוא מניות מבטחים פנסיה כדיבידנד בעין לחברה האם. ביום 15 בפברואר, 2012 בוצעה החלוקה. בהתאם לכך מוצגים נכסי והתחייבויות מבטחים פנסיה ליום 31 בדצמבר, 2011 כמיועדים לחלוקה לבעלי המניות ותוצאות הפעילות מוצגות כפעילות המיועדת לחלוקה לבעלי המניות.

להלן קבוצות הנכסים וההתחייבויות העיקריות שסווגו כמיועדים לחלוקה לבעלים:

ליום 31
 בדצמבר
 2011
 אלפי ש"ח

	<u>נכסים</u>
511,194	נכסים בלתי מוחשיים
93,892	הוצאות רכישה נדחות
73,443	השקעות פיננסיות אחרות
11,907	נכסים אחרים
<u>690,436</u>	נכסים המיועדים לחלוקה לבעלים
	<u>התחייבויות</u>
39,619	זכאים ויתרות זכות
6,143	התחייבויות אחרות
<u>45,762</u>	התחייבויות המתייחסות לנכסים המיועדים לחלוקה לבעלים
<u>644,674</u>	נכסים נטו המיועדים לחלוקה לבעלים

באור 36: - קבוצת מימוש המיועדת לחלוקה לבעלי המניות (המשך)

להלן נתונים על תוצאות הפעולות המתייחסים לפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2010	2011	2012	
אלפי ש"ח			
10,712	1,490	666	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
279,447	323,313	39,983	הכנסות מדמי ניהול
2,426	2,774	378	הכנסות מעמלות
292,585	327,577	41,027	סך כל ההכנסות
55,596	72,195	8,974	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
127,415	154,596	21,189	הוצאות הנהלה וכלליות
9,800	9,800	1,225	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
192,811	236,591	31,388	סך כל ההוצאות
99,774	90,986	9,639	רווח לפני מסים על ההכנסה
37,559	33,833	3,724	מסים על ההכנסה
62,215	57,153	5,915	רווח מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים

באור 37: - רווח למניה

חישוב הרווח הבסיסי למניה, הרווח הבסיסי מפעילויות נמשכות והרווח הבסיסי מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים לשנת 2012 התבסס על הרווח המיוחס לבעלי המניות הרגילות בסך של 199,860 אלפי ש"ח, רווח בסך 193,945 אלפי ש"ח ורווח בסך 5,915 אלפי ש"ח בהתאמה (לשנת 2011 - רווח בסך 52,782 אלפי ש"ח, הפסד בסך 4,371 אלפי ש"ח ורווח בסך 57,153 אלפי ש"ח בהתאמה, לשנת 2010 - רווח בסך 225,061 אלפי ש"ח, רווח בסך 162,846 אלפי ש"ח ורווח בסך 62,215 אלפי ש"ח) מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות שבמחזור בסך של 230,869 אלפי מניות (בשנים 2010 ו- 2011 - 230,868 אלפי מניות).

באור 38: - ניהול סיכונים

1. כללי

א. מגזרי פעילות

הקבוצה פועלת בתחומי הפעילות העיקריים הבאים: ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (ביטוח חיים), ביטוח בריאות וביטוח כללי. בפעילותה חשופה הקבוצה לסיכונים הבאים:

- סיכונים פיננסיים.
- סיכונים ביטוחיים.
- סיכונים תפעוליים.

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול סיכונים

מדיניות ניהול הסיכונים של הקבוצה מכוונת להבטיח חשיפה מבוקרת לסיכונים אלה, תוך עמידה בדרישות הרגולטוריות ומגבלות סיכון שנקבעו מראש ושמירה על יעדיה העסקיים של הקבוצה ועל איתנותה הפיננסית. בקבוצה מנהל סיכונים ראשי שתפקידו לנהל את מערך ניהול הסיכונים וליישם שיטות מקובלות לניהול סיכונים המתאימות לצרכיה העסקיים של הקבוצה ובהתאמה גם לדרישות המפקח.

ניהול הסיכונים הינו פעילות חוצת-ארגון המבוססת על אחריות הגורמים העסקיים באורגנים השונים בקבוצה לסיכונים הנלקחים על ידם, יחידות תומכות הכוללות אקטואריה, ביטוח משנה וחשבות, ותחום ניהול סיכונים העוסק בזיהוי, מדידה, בקרה ודיווח. הדירקטוריונים השונים בקבוצה מתווים עקרונות לניהול הסיכונים ומאשרים מדיניות בתחומי הפעילות השונים תוך התייחסות לפעילות ניהול הסיכונים. בקבוצה פועלות ועדות לניהול סיכונים, אחת עבור פעילות הביטוח כספי נוסטרו ואחת עבור כספי עמיתים, בראשות המנכ"ל אשר תפקידן להגדיר, לכוון ולתמוך בפעילויותיו של מערך ניהול הסיכונים בקבוצה, תוך התחשבות בהיבטים עסקיים ורגולטורים.

בחברה ובשומרה ביטוח נערך מדי שנה סקר זיהוי סיכונים בשיתוף מנהליה הבכירים של הקבוצה. במהלך הסקר מזוהים סיכונים חדשים, מוערכים מחדש סיכונים קיימים ונבחנים הצעדים שנקטו לטיפול בסיכונים שהתממשו במהלך השנה. תהליך השקת מוצרים חדשים כולל זיהוי ובחינה מקיפה של הסיכונים הכרוכים במוצר וקביעת הדרכים לניהולם ולבקרה עליהם.

(1) ניהול סיכונים פיננסיים (שוק, נזילות ואשראי)

סיכון שוק מתייחס לאי הוודאות לגבי ערך הנכסים העתידי אשר עלול לעלות או לרדת כתוצאה מחשיפתם לשינויים בגורמי שוק שונים, כגון שיעורי ריבית, שערי חליפין, מחירי המניות ומרווחי אשראי.

סיכון אשראי מתייחס לאי הוודאות ביכולתו של לוה, מנפיק, או מבטח משנה לעמוד בהתחייבויותיו לקבוצה. סיכון זה בא לידי ביטוי בשתי צורות:

א. במחיר השוק של נכס החוב - המחיר מבטא את הערכת השוק לגבי יכולתה של החברה המנפיקה לעמוד בהתחייבויותיה ולכן סיכון האשראי בא לידי ביטוי במרווח הריבית בהשוואה לנכס חוב זה שהונפק ע"י הממשלה ומוגדר, לעניין זה, כחסר סיכון. ככל שהשוק מעריך כי סיכון האשראי עולה, המרווח שבו נסחר נכס החוב בשוק מתרחב וערכו יורד, ולהפך.

ב. בהפסד ההשקעה שייגרם במקרה של חדלות פירעון - כתוצאה מחוסר יכולתו של המנפיק לעמוד בהתחייבויותיו לתשלום קרן ו/או ריבית.

סיכון נזילות נובע מ: (א) פדיונות מואצים של פוליסות ביטוח חיים (הסתברותו של תרחיש זה גברה עם פרסומן של תקנות לניוד כספי ההשקעות לטווח ארוך). (ב) אי וודאות לגבי העוצמה והעיתוי של תביעות במסגרת הביטוח הכללי.

אחריות ניהול הסיכונים הפיננסיים מתחלקת בין בעלי תפקידים ופונקציות בארגון. החל בדירקטוריון, דרך ועדות השקעה, ועדות אשראי, אגף השקעות, מחלקת ניהול סיכונים, מחלקת המערך האחורי (בק אופיס) ומחלקת דיווח ובקרה (מידל אופיס).

באור 38 - : ניהול סיכונים (המשך)

1. כללי (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול סיכונים (המשך)

(1) ניהול סיכונים פיננסיים (שוק, נזילות ואשראי) (המשך)

בנכסים נזילים בחו"ל, בהתחשב בהסתברות להתממשות אירוע קטסטרופלי החברות בקבוצה נוקטות במדיניות של ניהול סיכונים פיננסיים על ידי פיזור החשיפות באמצעות קביעת טווחי השקעה מותרים לסוגי הנכסים השונים, תוך התייחסות לפיזור, בין השאר, על פני אזורים גיאוגרפיים, מנפיקים, מטבעות וענפי משק. כמו כן קיימות מגבלות המתייחסות לגורמי סיכון ספציפיים, כגון: ריבית, מניות, אשראי ושערי חליפין.

הדירקטוריונים בחברות הקבוצה קובעים את מדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים, מאשרים טווחי השקעה בסוגי נכסים עיקריים ומאשרים מגבלות חשיפה וסיכון. עבור התיקים המנוהלים (בהם הסיכונים הפיננסיים מושגים על המבוטח או העמית), מאשרים הדירקטוריונים את הקצאת הנכסים בכל תיק וקובעים מגבלת סיכון כולל עבור כל אחד מהתיקים המנוהלים בהתאם להרכב תיק הייחוס. הדירקטוריונים מקבלים דיווח שוטף לגבי עמידה במגבלות סטטוטוריות ומגבלות ניהול סיכונים שאושרו על ידם. הנהלות החברות בקבוצה מיישמות את מדיניות ההשקעות, מדיניות האשראי ומדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים.

בקבוצה פועלות ועדות השקעה נוסטרו וועדות השקעה לכספי עמיתים או מבוטחים אשר תפקידן, בין השאר, לפקח על מגבלות חשיפה וניהול סיכונים בקבוצה שאושרו בדירקטוריונים השונים.

מחלקת דיווח ובקרה באגף השקעות (מידל אופיס) מנטרת באופן שוטף את המגבלות, מתריעה על חריגות, ומדווחת, ע"פ העניין, לוועדות ההשקעה. מחלקת ניהול סיכונים מבקרת את התהליך. חישוב ומעקב אחר מדדי סיכון, בתיק הנוסטרו ובתיקים המנוהלים, מתבצעת ע"י מחלקת ניהול הסיכונים מדי רבעון ומדווח לוועדות השקעה ולדירקטוריונים של החברות השונות בהתאם להוראות הדין. ראה פירוט לגבי סוגי הסיכונים הפיננסיים, החשיפות אליהם ומבחני רגישות לשינויים בגורמי סיכון בסעיפים 2 ו-3 להלן.

עקרונות ניהול סיכונים שוק בנוסטרו של חברות הביטוח (נכסים כנגד עתודות ביטוח כללי וביטוח חיים שאינם תלויי תשואה והון עצמי) מבוססים על ניהול נכסים מול התחייבויות (ALM): הקצאת הנכסים נגזרת מהתאמת בסיסי ההצמדה, כמו גם, מעיתוי התקבולים והתשלומים הצפויים של הנכסים וההתחייבויות בהתאמה. ניהול אפקטיבי של הנכסים מול ההתחייבויות מתבצע ע"י הגבלת החשיפה לסיכון ריבית (פער מחמ"מ), מדידת סיכון השוק באמצעות מדד ה"ערך בסיכון" (VaR), מעקב אחר התאמת נכסים להתחייבויות בתקופות פירעון שונות וביצוע תרחישי קיצון. בתיקים המנוהלים (ביטוח חיים תלוי תשואה) מתבצע ניהול סיכונים אקטיבי: בחינה של הקצאת נכסים אסטרטגית לכל תיק מנוהל כנגד תיק סמן, מדידת סיכונים אבסולוטיים ויחסיים (יחסית לתיק סמן), חישוב מדדי ביצוע מתואמי סיכון וניתוח השפעת תרחישי קיצון.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

1. כללי (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול סיכונים (המשך)

(1) ניהול סיכונים פיננסיים (שוק, אשראי ונזילות) (המשך)

עקרונות ניהול סיכוני אשראי בתיק הנכסים כוללים פיזור סיכון האשראי על פני ענפי משק, אזורים גיאוגרפיים, לוויים (קבוצות ובודדים) ודירוגים. הערכת סיכון הלוואות ואשראי לא סחיר מתבצעים על פי מדיניות האשראי הלא סחיר שאושרו בדירקטוריונים. כל עסקת אשראי מעבר לסכום מינימלי מועברת לאישור וועדת אשראי. עסקאות אשראי בסכומים גדולים יאושרו ע"י מדרג סמכויות שבנהלי אגף השקעות ו/או בנסיבות מיוחדות בהמלצת ועדת אשראי ו/או אגף השקעות, יובאו לאישור גם וועדות השקעה. כל עסקה מדורגת בדרוג חיצוני, או בדרוג פנימי על פי מודל דרוג פנימי (אושר ע"י הדירקטוריונים והמפקח בחודש דצמבר 2012) או בהסתמך על דרוג בנק או מבטח אחר (למעט אשראי מוחרג ו/או הלוואות בסכומים לא מהותיים כמוגדר בנהלי החברה ובכפוף לתקנות המפקח). וועדות ההשקעה מפקחות על רמת פיזור נאותה בתיק נכסי החוב כולל שמירה על מגבלות חשיפה הנגזרות מתקנות השקעה ו/או המדיניות המאושרת. במסגרת פעילות ניהול סיכוני אשראי מתבצעת הערכה שוטפת של הסיכונים תוך מאמץ לאיתור מוקדם של חובות בעייתיים לטיפול.

עקרונות מדיניות ניהול סיכון האשראי הנובע מחשיפה למבטחי משנה, המבוססים על שמירה על איכות התיק ופיזורו, מפורטים בסעיף 4 (ו) להלן.

עקרונות מדיניות ניהול סיכון הנזילות מבוססים בעיקרם על שמירה על רמה מינימאלית של שיעור נכסים סחירים ומזומנים בתיקי הנכסים. בנוסף, נקבע משקל מינימאלי להשקעה בישראל שיחייב העמדת סכומי מזומנים גדולים בפרק זמן קצר.

(2) ניהול סיכונים ביטוחיים

הסיכון הביטוחי (הנובע מחיתום הפוליסות - Underwriting Risk) מתייחס לחשיפה להפסדים כספיים כתוצאה מבחירה של סיכונים אותם הקבוצה מבטחת ומתבטא באי הוודאות לגבי מספר התביעות וסכום התביעות שעלול להיות גבוה מהצפוי בגלל אירועים בלתי צפויים (למשל: אסון טבע, משבר פוליטי-חברתי, שינויים רגולטוריים, פריצת דרך רפואית שתביא להארכה של תוחלת החיים, מגיפה וכו').

הסיכונים הביטוחיים מנוהלים על ידי הגורמים העסקיים של תחומי הביטוח השונים, תוך תמיכה של יחידות אקטואריה, חשבות וניהול סיכונים.

גורמים אלה מקיימים דיונים מקצועיים/ביטוחיים בנושא ניהול סיכונים, ובכלל זה ניתוחי חשיפות, רווחיות ענפית, ובדיקות תקופתיות של גורמי הסיכון, ובהתאם לכך מתקבלות החלטות ניהוליות. החשיפה לסיכונים ביטוחיים ממונתת על ידי פיזור של חוזי הביטוח וע"י העברת החשיפה (חלקית) למבטחי משנה. הסיכונים מוקטנים גם על ידי בחירה ויישום של אסטרטגיות חיתום ויצירת פיזור על פני ענפים, סוגי הסיכון, גובה הכיסוי וכדו'. הדירקטוריון בוחן ומאשר מדי שנה את מדיניות העברת הסיכון באמצעות חוזי ביטוח משנה בכל ענפי הביטוח. ראה פירוט לגבי סוגי הסיכונים הביטוחיים, החשיפות אליהם, כלים ושיטות המשמשים באומדנם ומבחני רגישות בגינם בסעיף 5 להלן.

בחברה ובשומרה ביטוח קיימת מדיניות ניהול סיכונים ביטוחיים שאושרה על ידי הדירקטוריונים של אותן חברות.

עקרונות מדיניות ניהול הסיכונים הביטוחיים הינם:

גישה כללית: תעריך הביטוח מותאם לתת מענה לכלל ההתחייבויות הביטוחיות העתידיות שיווצרו כתוצאה מהתממשות הסיכונים הביטוחיים (המזוהים ברמת הסתברות גבוהה) המגולמים בכל פוליסה, כולל הוצאות ושיעורי רווח רצויים. משך ואופי הכיסוי הביטוחי קובע את אופי תזרים ההתחייבויות העתידיות ("זנב קצר" לעומת "זנב ארוך").

באור 38 - ניהול סיכונים (המשך)

1. כללי (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול סיכונים (המשך)

(2) ניהול סיכונים ביטוחיים (המשך)

עקרונות מדיניות ניהול הסיכונים הביטוחיים הינם:

מגבלות חשיפה בשייר: בכל ענף וענף נקבעת מגבלת חשיפה מכסימלית בשייר ברמת התיק, הפוליסה או האירוע. המגבלה מבטאת את החשיפה לסיכון הביטוחי שהקבוצה מוכנה לקחת על עצמה. כל סיכון מעבר לכך מועבר למבטחי משנה בחו"ל. בביטוח רכב חובה, חבות המבטח, לפי חוק, הינה בלתי מוגבלת. הקבוצה רוכשת הגנת ביטוח משנה מוגבלת, כך שלהערכתה ההסתברות כי תיווצר חשיפה מעל לגבול ההגנה שנרכש הינה זניחה. חשיפה לסוג סיכון חדש מתבצעת בהדרגתיות, תוך איסוף נתונים על התפתחות התביעות, כאשר בתחילה חלק גדול מהסיכון מועבר למבטחי משנה.

תהליך עיצוב המוצר הביטוחי: בתהליך זה הקבוצה מגדירה את מהות הכיסוי הביטוחי שהיא מעוניינת למכור. מטרת התהליך הינה להגביל, כבר בשלב עיצוב המוצר, חשיפה לסיכונים שהקבוצה אינה מעוניינת לקחת. במסגרת תהליך עיצוב מוצר חדש מתבצע, בין היתר, תהליך של זיהוי ובחינה מקיפה של הסיכונים הכרוכים במוצר וקביעת הדרכים לניהולם ולבקרה עליהם. הקבוצה שואפת לבצע הערכה מדויקת ככל האפשר לגבי ההון הדרוש (מותאם סיכון) להשקת המוצר החדש על מנת לכלול בתמחור המוצר את עלות ההון הנדרש. במהלך מחזור החיים של המוצר, כאשר מתעורר חשש כי קיימת הרעה בתוצאות החיתומיות, שמקורה אינו בתנודות אקראיות, נערכות בדיקות מעמיקות, בין השאר, להערכת הסיכון הגלום, ובמידת הצורך מותאמת הערכת הרזרבות.

חיתום: מערכת כללי החיתום כוללת מגבלות אשר מטרתן כפולה: (א) ליצור היררכיה בקבלת ההחלטות לגבי לקיחת הסיכון (מרמת הסוכן, דרך מנהל המחוז, החתם ועד מנהל האגף) (ב) להגביל את החשיפה לסיכונים הביטוחיים. כללי החיתום נאכפים בצורה ממוכנת (למשל, חתם אוטומטי בביטוח חיים או חסימות לרמת הכיסוי בביטוח כללי) או ידנית ע"י איש מקצוע.

עקרונות ניהול סיכונים של אירועים בהסתברות נמוכה ובעלי עצימות גבוהה: (המשך)

הקבוצה נוקטת במדיניות של הגבלת החשיפה לקטסטרופות על ידי קביעת סכומי כיסוי מרביים בחוזים מסוימים וכן על ידי רכישת כיסוי ביטוח משנה מתאים. מטרת מדיניות החיתום וביטוח המשנה הינה להתאים את ההפסד המרבי הנגזר מהחשיפה לקטסטרופות לסיכון שתומחר בתעריף. ההפסד המרבי נקבע מראש בהתאם לטעמי הסיכון של הקבוצה כפי שאושרו על ידי הדירקטוריון.

(א) **ניהול סיכון רעידת אדמה:** סיכון זה הוא סיכון ביטוחי מהותי בו הקבוצה מתייחסת להשפעה הפוטנציאלית של אירוע קיצון בלתי צפוי. מדיניות ניהול הסיכון המובאת לאישור דירקטוריון הקבוצה, מדי שנה, מושתתת על שלושה עקרונות:

- רוב הפוליסות המכסות רעידת אדמה כוללות מרכיב של השתתפות עצמית.
- העברת סיכון רעידת האדמה למבטחי משנה באמצעות חוזה יחסי.
- קניית הגנה על החשיפה בשייר, על פי הסתברות לאירוע גדול ונדיר (MPL), באמצעות חוזה קטסטרופה (Cat Cover).

העקרונות הנ"ל מבוססים על הנחות ואומדנים לגבי אופי אירוע רעידת האדמה והנזק בעטיו. אירוע נדיר מאוד שיתרחש בשונה מההנחות והאומדנים הנ"ל, עלול לחשוף את הקבוצה לנזק בסכום גבוה מאוד.

(ב) **ניהול סיכון מלחמה:** סיכון זה הוא סיכון ביטוחי מהותי בתחום ביטוח חיים בו הקבוצה מתייחסת להשפעה פוטנציאלית של אירוע קיצון בלתי צפוי. בגין סיכון מעין זה אין הקבוצה שומרת עתודות ביטוח ולכן מדיניות ניהול הסיכון מבוססת בעיקרה על קניית הגנה לפי שיקול דעת ההנהלה על החשיפה בשייר יצוין, כי בתחילת שנת 2011 רכשה הקבוצה הגנה נוספת על החשיפה בשייר כנגד כיסויי ריסק מוות, נכות מוחלטת ואובדן כושר עבודה, באמצעות חוזה Cat Cover המכסה גם רעידת אדמה וגם אירועים מסוג מלחמה גרעינית/ביולוגית/כימית עד לגבול כיסוי מסוים.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

1. כללי (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול סיכונים (המשך)

(2) ניהול הסיכונים הביטוחיים (המשך)

תהליך ניטור הסיכון:

התהליך כולל את הפעילויות הבאות:

- בקרה על תהליך נטילת הסיכון וניהולו (מגבלות חשיפה, חיתום, טיפול בתביעות) המתבצעת על ידי יחידות ייעודיות באגפים העסקיים.
- הערכת הסיכון והעברתו למבטחי משנה מתבצעת ע"י מנהל אגף, אקטואר או יחידה יעודית על פי המדיניות המאושרת בדירקטוריונים (המבצעים גם מעקב אחר יישום המדיניות בפועל).
- הערכה כמותית של הסיכונים על ידי ביצוע מבחני רגישות לגורמי הסיכון העיקריים מתבצעת על ידי מחלקת אקטואריה, כמו גם מחקרים סטטיסטיים של גורמי סיכון באופן כללי ועל בסיס ניסיון הקבוצה.
- בחברות הביטוח מבצעת מחלקת ניהול סיכונים חישוב של הון מותאם סיכון המדווח ישירות למנכ"ל החברות ולדירקטוריונים של החברות.

(3) ניהול סיכונים תפעוליים

לפי הגדרה מקובלת הסיכון התפעולי מתייחס להפסד שנובע מכשל או אי התאמה של תהליכים, אנשים או מערכות פנימיות או כתוצאה מאירוע חיצוני לארגון. דירקטוריון החברה אישר מתודולוגיה לניהול הסיכונים התפעוליים. החברה החלה בביצוע סקר מקיף של סיכונים תפעוליים שימופו לתהליכים העסקיים, במטרה לזהות את הסיכונים המהותיים ולקבוע תוכנית אפקטיבית להגברת הבקורות התפעוליות והפחתת הסיכונים התפעוליים.

הקבוצה נקטה בפעולות שונות בתחום ניהול הסיכונים התפעוליים: ערכה תכנית DRP (Disaster Recovery Plan) להקמה מחדש של המערכות המיכוניות במקרה של אירוע חיצוני קטסטרופאלי שיפגע במשרדה; הקימה, כמתחייב, בין היתר מהוראות הרגולטור, יחידות אבטחת מידע לטיפול בסיכונים אבטחת מידע בחברות הבנות השונות; ביצעה סקרי סיכונים מעילות והונאות במטרה לגבש תכנית ביקורת רב שנתית, ממוקדת סיכונים, מתוך הכרה כי קיומם והאפקטיביות של תהליכי ביקורת ובקרה פנימית עשויים להפחית את הסיכונים התפעוליים. בשנת 2012 הוגדרה תוכנית לניהול סיכונים IT (מערכות מידע) עפ"י דרישות חוזר ניהול טכנולוגיות. נבנתה מתודולוגיה לניהול סיכונים IT והוצפו סיכונים וליקויים מהותיים, כמו כן הוכנה תוכנית לטיפול בסיכונים וליקויים שנמצאו.

במסגרת יישום הוראות סעיף 404 לחוק "Sarbanes-Oxley" בהתאם להנחיות המפקח, בוצע תהליך של הערכת הסיכונים הקשורים לדיווח הכספי ולגילוי נאות, נקבעו הבקורות שמטרתן למנוע או לצמצם את אותם סיכונים ונותחו פערי בקרה. במסגרת זאת, אימצה החברה את מודול הבקרה הפנימית של ה-COSO, המהווה מסגרת מוגדרת ומוכרת להערכת הבקרה הפנימית

בכוונת הקבוצה להמשיך ולנתח ולאחד את ממצאי סקרי הסיכונים התפעוליים השונים במטרה לזהות את הסיכונים המהותיים ולקבוע תוכנית אפקטיבית להגברת הבקורות התפעוליות והפחתת הסיכונים התפעוליים.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

1. כללי (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול סיכונים (המשך)

(4) ניהול סיכונים כולל

חברות הביטוח בקבוצה מיישמות תהליך היערכות ליישום הוראות הדירקטיבה האירופאית Solvency II. בחודש ספטמבר 2012, פרסם המפקח מכתב "משטר כושר פירעון ישראלי" (שה. 2012-31381) ובו הודיע על כוונתו ליישם בישראל משטר כושר פירעון מבוסס סיכונים ברוח הדירקטיבה, זאת על רקע אי הוודאות בנוגע ללוחות הזמנים ליישום הדירקטיבה באירופה. המכתב מתייחס, בין היתר, להיבטים הבאים: ביצוע סקר הערכה כמותי נוסף (IQIS - Israeli QIS) על בסיס מאזני 2011 אשר בוצע ע"י החברה ושומרה ביטוח והוגש למפקח ביום 31 בינואר, 2013. הנעת תהליך הערכה עצמית של סיכונים וכושר פירעון (ORSA) ומתווה למדרג התערבות פיקוחי ולהחלת דרישות ההון במתכונתן החדשה.

הדירקטוריונים דנים מעת לעת בהשלכות של אימוץ משטר Solvency II בישראל על ניהול ההון מותאם סיכון בקבוצה ומוודא היערכותה הארגונית והמיכונית של הקבוצה לקראת יישום הדירקטיבה. לעניין זה, מונו ועדות דירקטוריון המפקחות על ההיערכות לאימוץ Solvency II, בכוונת הקבוצה לגבש עקרונות לניהול סיכונים כולל, לאחר פרסום הנחיות מהמפקח בדבר יישום הנדבך השני בישראל.

ג. דרישות חוקיות

תהליך ניהול הסיכונים בקבוצה מונחה על ידי דרישות רגולטוריות הרלוונטיות לתחומי הפעילות השונים שפורסמו בשנים האחרונות, הכוללות, חובת מינוי מנהל סיכונים שתפקידו העיקריים:

- זיהוי הסיכונים הביטוחיים והפיננסיים המהותיים לחוסנו של המבטח או העומדים בפני המבוטחים העשויים להשפיע על החבות כלפי המבוטחים, ו/או הכרוכים בנכסים המוחזקים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות או כנגד התחייבויות תלויות תשואה.
- כימות החשיפה והערכת ההשפעה הפוטנציאלית של הסיכונים המהותיים שזוהו לפי אמות מידה שיוגדרו ע"י המבטח ולתקופות עתידיות שיקבעו.
- תיאור אמצעי הבקרה והערכת הבקרה, ההיערכות והביצוע.
- המלצות לשיפור אופן ניהול הסיכונים המהותיים שזוהו.
- הערכת ההון העצמי הנדרש (ההון הכלכלי) מחברת הביטוח לצורך נשיאה בסיכונים המהותיים תוך התייחסות למידת המתאם בין הסיכונים השונים.

2. סיכוני שוק

א. הגדרת סיכוני שוק

סיכון שוק הוא הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים בגורמי סיכון השוק. גורמי סיכון השוק כוללים, בין היתר, שינויים בעקומי הריבית, בשערי מניות, בשערי מטבע חוץ ובמרווחי האשראי. בנוסף, ריכוזיות של תיק ההשקעות בנכסים בארץ חושף את שווי התיק הנכסים לשינויים פוליטיים וביטחוניים בישראל. סיכון ריבית: תיק הנכסים חשוף לשינויים בעקומי הריבית (בעיקר לעקום הריבית הריאלי) ובעקבות כך לשינויים באפיק נכסי החוב הסחירים. אין התאמה מלאה בין משך חיים ממוצע ("מח"מ") של הנכסים למח"מ ההתחייבויות, בפרט בעסקי ביטוח חיים בהם מח"מ ההתחייבויות ארוך ממח"מ הנכסים. סיכון אקוויטי: סיכון של ירידות חדות בשווקי המניות בארץ ובעולם עלול לפגוע בשווי מכשירים הוניים (כדוגמת: מניות, קרנות השקעה, קרנות נאמנות, אופציות) בתיק הנכסים. סיכון מטבע: שינוי בשער חליפין של מטבעות זרים מול השקל עלול לגרום לשינוי בשווי הנכסים הצמודים למטבע חוץ. הקבוצה מגדרת חלקית את החשיפה למט"ח באמצעות חוזי אקדמה. סיכון בסיס: סיכון של שינויים בבסיס ההצמדה של הנכסים וההתחייבויות. אי התאמה בין נכסים להתחייבויות בבסיס הצמדה עלול להביא למצב ששינוי בבסיס הצמדה ישפיע על הנכסים ועל ההתחייבויות בצורה שונה ולגרום לפגיעה בהון הקבוצה. סיכון נדל"ן: סיכון של ירידה במחירי הנדל"ן עלול לפגוע בערכם של נכסי נדל"ן בהם משקיעה הקבוצה ישירות או באמצעות קרנות השקעה.

ב. הסיכונים הגלומים בנכסים ובהתחייבויות עבור חוזים תלויי תשואה (בחברה בלבד)

התחייבויות תלויות תשואה הינן התחייבויות בגין חוזים בהם תגמולי הביטוח שלהם זכאי המבוטח תלויים בתשואה שמניבות השקעות מסוימות של הקבוצה, בניכוי דמי ניהול מפורט להלן:

- לגבי פוליסות שהונפקו עד שנת 2004 דמי ניהול קבועים וכן דמי ניהול משתנים בשיעור 15% מהתשואה הריאלית לאחר ניכוי דמי הניהול הקבועים.
- בפוליסות שהונפקו משנת 2004 ואילך - דמי ניהול קבועים בלבד.

לגבי הנכסים וההתחייבויות בגין מוצרים אלו לא קיימת לקבוצה חשיפה ישירה בגין שינויים בגורמי שוק. השפעת התוצאות הכספיות על רווחי חברת הביטוח מצטמצמת לחשיפה הנגזרת מדמי הניהול המשתנים בהתאם לתנודתיות בתשואה הנזקפת למבוטחים, וזאת רק לגבי פוליסות שהונפקו עד 2004, ומן הדיקף הכולל של ההתחייבות ממנה נגזרים דמי הניהול הקבועים של המבטח לגבי כלל המוצרים תלויי התשואה.

לאור האמור, מבחני הרגישות ומועדי הפירעון של ההתחייבויות המפורטים בסעיפים הבאים אינם כוללים חוזים תלויי תשואה.

להלן מבחן רגישות לגבי חוזים תלויי תשואה והאופן בו הרווח (הפסד) מושפע מכל שינוי בתשואה:

כל שינוי של 1% בתשואה הריאלית על ההשקעות לאחר ניכוי דמי ניהול הקבועים במסגרת חוזים תלויי תשואה בגין פוליסות שהונפקו עד שנת 2004, שהיקף ההתחייבויות בגינם ליום 31 בדצמבר, 2012 כ- 9.3 מיליארד ש"ח, משפיע על ההכנסות מדמי הניהול בסך של כ- 14.1 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2011 כ- 8.3 מיליארד ש"ח, משפיע על ההכנסות מדמי הניהול בסך של כ- 12.7 מיליון ש"ח). השפעת שינוי כאמור על פוליסות שהונפקו משנת 2004 ואילך אינה מהותית. בפוליסות שהונפקו עד שנת 2004, כאשר התשואה בחוזים אלה הינה שלילית החברה אינה רשאית לגבות דמי ניהול משתנים כל עוד לא תושג תשואה חיובית שתכסה את סך ההפסדים שנצברו בתיק ההשקעות בשל התשואה השלילית. החל מחודש נובמבר 2012 כיסתה החברה את סך ההפסדים שנצברו בשנת 2011 והחלה לגבות דמי ניהול משתנים.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ג. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק

להלן מבחני רגישות ביחס להשפעת השינויים בשיעורי ריבית, בשווי של השקעות במכשירים הוניים, במדד ובשע"ח על הרווח (הפסד) וההכנסה הכוללת (הון עצמי) עבור הנכסים הפיננסיים, ההתחייבויות הפיננסיות וההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי ההשקעה בגין משתנה הסיכון הרלבנטי נכון לכל מועד דיווח, ובהנחה שכל שאר המשתנים האחרים קבועים. כך, למשל, השינוי בריבית הינו בהנחה שכל הפרמטרים האחרים לא השתנו. תוצאות מבחני הרגישות מבוססות על ההנחות הבאות:

- מבחני רגישות אלו אינם כוללים כאמור את השפעתם של חוזים תלויי תשואה.
- השינויים במשתנים הינם ביחס לערך הפנקסני של הנכסים וההתחייבויות.
- כמו כן, הונח שהשינויים האמורים אינם משקפים ירידת ערך פרמננטית של נכסים המוצגים בעלות מופחתת או של נכסים זמינים למכירה ולפיכך, במבחני הרגישות שלהלן, לא נכללו בגין נכסים אלו הפסדים מירידת ערך.
- מבחני הרגישות, מביאים לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד ללא השפעות משניות.
- יצוין גם כי הרגישויות אינן ליניאריות, כך ששינויים גדולים או קטנים יותר ביחס לשינויים שמתוארים להלן אינם בהכרח אקסטרפולציה פשוטה של השפעת אותם שינויים.
- תוצאות מבחני הרגישות מוצגות נטו לאחר ניכוי השפעת המס.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ג. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2012:

שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ (****)		שיעור השינוי במדד (***)		השקעות במכשירים הונניים (**)		שיעורי הריבית (*)		
10%-	10%+	1%-	1%+	10%-	10%+	1%-	1%+	
אלפי ש"ח								
(12,443)	12,443	4,134	(3,827)	(2,296)	2,297	(3,509)	3,181	רווח (הפסד)
(35,752)	35,752	4,134	(3,827)	(39,299)	39,299	120,606	(107,483)	רווח (הפסד) כולל (***)

ליום 31 בדצמבר, 2011:

שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ (****)		שיעור השינוי במדד (***)		השקעות במכשירים הונניים (**)		שיעורי הריבית (*)		
10%-	10%+	1%-	1%+	10%-	10%+	1%-	1%+	
אלפי ש"ח								
(12,107)	12,107	4,665	(4,665)	(7,192)	7,192	(738)	582	רווח (הפסד)
(32,161)	32,161	4,665	(4,665)	(33,921)	33,922	98,641	(87,483)	רווח (הפסד) כולל (***)

(*) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. בגין מכשירים בריבית קבועה ניתוח הרגישות נעשה ביחס לשווי ההוגן של המכשיר שערך הפנקסני מוצג ע"פ שווי ההוגן. בגין מכשירים בריבית משתנה החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי (ההשפעה מחושבת על הריבית הצבורה). במבחני הרגישות לא נלקחו בחשבון, מתוך הנכסים וההתחייבויות המוצגים בטבלה בסעיף ד' שלהלן כנכסים או התחייבויות "עם סיכון ריבית ישיר", נכסי חוב שאינם סחירים המטופלים כהלוואות וחייבים, מזומנים ושווי מזומנים, נכסי ביטוח משנה, התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, התחייבויות פיננסיות ופיקדונות ויתרות ביטוח משנה. לצורך חישוב ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה. סכום הנכסים המושפעים מסיכון ריבית ישיר הינו 3,957 מיליוני ש"ח (שנה קודמת 3,876 מיליוני ש"ח), ומתוכו 381 מיליוני ש"ח עובר דרך רווח והפסד (שנה קודמת 728 מיליוני ש"ח).

(**) השקעות במכשירים שאין להם תזרים קבוע, או שלחילופין, לקבוצה אין מידע ביחס לתזרים זה. בהתאם להגדרות ב-IFRS 7 אין כוללות השקעות בחברות כלולות.

(***) ניתוחי הרגישות ביחס להכנסה הכוללת מביאים לידי ביטוי גם את ההשפעה על הרווח (הפסד) לתקופה.

(****) במסגרת מבחני הרגישות למדד ולשע"ח נלקחו גם מכשירים פיננסיים שאינם פריטים כספיים.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ד. סיכון ריבית ישיר

סיכון ריבית ישיר הינו הסיכון ששינוי בריבית השוק יגרום לשינוי בשווי ההוגן או בתזרים המזומנים הנובע מהנכס או ההתחייבות. סיכון זה מתייחס לנכסים שהסליקה שלהם נעשית במזומן.

יש לציין כי קיימים נכסים עם סיכון ריבית ישיר אשר שוויים ההוגן מושפע משינוי הריבית בשוק אך הקבוצה אינה רושמת אותם בשווי הוגן בדוח הכספי ולכן אינם כלולים במבחני הרגישות המתוארים בסעיף הקודם. ראה סכום נכסים אלה להלן. תוספת המילה "ישיר" מבליטה את העובדה ששינוי הריבית יכול להשפיע גם על סוגי נכסים אחרים אבל לא באופן ישיר, כדוגמת השפעת שינוי הריבית על שערי המניות.

ליום 31 בדצמבר, 2012			
סך הכל	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה	
8,289,922	4,408,305	3,881,617	נכסים עם סיכון ריבית ישיר:
			נכסי חוב סחירים
			נכסי חוב שאינם סחירים:
2,577,592	175,594	2,401,998	אג"ח ח"ץ
6,389,899	3,291,151	3,098,748	אחר
206,198	121,346	84,852	השקעות פיננסיות אחרות
919,185	619,096	300,089	מזומנים ושווי מזומנים
1,558,467	-	1,558,467	נכסי ביטוח משנה
19,941,263	8,615,492	11,325,771	סך הכל נכסים עם סיכון ריבית ישיר
8,537,304	5,157,090	3,380,214	נכסים ללא סיכון ריבית ישיר (*)
28,478,567	13,772,582	14,705,985	סך הכל נכסים
			התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר:
1,177,284	23,635	1,153,649	התחייבויות פיננסיות
24,198,965	13,725,075	10,473,890	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
386,740	-	386,740	אחרים
25,762,989	13,748,710	12,014,279	סך הכל התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
1,065,419	168,204	897,215	התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר (**)
1,650,159	-	1,650,159	הון
28,478,567	13,916,914	14,561,653	סך הכל הון והתחייבויות
-	(144,332)	144,332	סך הכל נכסים בניכוי התחייבויות

(*) נכסים ללא סיכון ריבית ישיר כוללים: מניות, רכוש קבוע, מקרקעין להשכרה, הוצאות רכישה נדחות, רכוש אחר וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים שמשך החיים הממוצע (מח"מ) שלהם עד חצי שנה ולפיכך סיכון הריבית נמוך יחסית (חייבים ויתרות חובה, פרמיות לגבייה, ויתרות שוטפות).

(**) התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר כוללות התחייבויות בגין מיסים נדחים, יתרות חו"ז למיניהן, וכו'.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ד. סיכון ריבית ישיר (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2011			
סך הכל	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה	
7,681,476	4,001,963	3,679,513	נכסים עם סיכון ריבית ישיר: נכסי חוב סחירים
2,534,863	168,466	2,366,397	נכסי חוב שאינם סחירים: אג"ח ח"ץ
5,796,817	2,914,462	2,882,355	אחר
345,385	157,862	187,523	השקעות פיננסיות אחרות
745,585	535,315	210,270	מזומנים ושווי מזומנים
30,517	-	30,517	נכסים המיועדים לחלוקה לבעלים
1,371,510	-	1,371,510	נכסי ביטוח משנה
18,506,153	7,778,068	10,728,085	סך הכל נכסים עם סיכון ריבית ישיר
7,895,022	4,346,684	3,548,338	נכסים ללא סיכון ריבית ישיר (*)
26,401,175	12,124,752	14,276,423	סך הכל נכסים
1,342,721	79,775	1,262,946	התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר: התחייבויות פיננסיות
21,681,526	11,790,991	9,890,535	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
381,588	-	381,588	אחרים
23,405,835	11,870,766	11,535,069	סך הכל התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
1,077,974	133,844	944,130	התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר (**)
1,917,366	-	1,917,366	הון
26,401,175	12,004,610	14,396,565	סך הכל הון והתחייבויות
-	120,142	(120,142)	סך הכל נכסים בניכוי התחייבויות

(*) נכסים ללא סיכון ריבית ישיר כוללים: מניות, רכוש קבוע, מקרקעין להשכרה, הוצאות רכישה נדחות, רכוש אחר וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים שמשך החיים הממוצע (מח"מ) שלהם עד חצי שנה ולפיכך סיכון הריבית נמוך יחסית (חייבים ויתרות חובה, פרמיות לגבייה, ויתרות שוטפות).

(**) התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר כוללות התחייבויות בגיו מסים נדחים, יתרות חו"ז למיניהן, וכו'.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ד. סיכון ריבית ישיר (המשך)

הערות:

ביטוח חיים שאינו תלוי תשואה- עיקרו של תיק ביטוח החיים הינו בגין פוליסות מבטיחות תשואה המגובות בעיקרן באגרות חוב מיועדות (ח"ג) המונפקות על ידי בנק ישראל לכל אורך תקופת הפוליסה. לפיכך, קיים לחברה כיסוי פיננסי חופף על עיקר ההתחייבויות מבחינת ריבית והצמדה למשך חיי הפוליסות. ליום 31 בדצמבר, 2012 כיסו אגרות החוב המיועדות כ- 62% מכלל ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים בתוכניות אלו (ללא שינוי משנה קודמת).

בגין יתר השקעות החברה במסגרת עסקי ביטוח חיים, קיימת חשיפה לשערי הריבית שישררו בעת מחזור ההשקעות אשר משך החיים שלהן עשוי להיות נמוך מאורך החיים הממוצע של ההתחייבויות הביטוחיות.

בגין מוצרים אלה וכן בגין תביעות מתמשכות בתשלום, בביטוח סיעודי ובביטוח אי-כושר עבודה, מבוסס חישוב ההתחייבות הביטוחית על שיעור הריבית התעריפית שבפוליסה (ראה פירוט בסעיף 5 (ב) (4)).

בגין מוצרים במסגרת עסקי ביטוח כללי, מבוסס חישוב ההתחייבויות הביטוחיות על תזרים תביעות עתידי ריאלי בלתי מהוון ולכן ערכם המאזני אינו מושפע משינויים בריבית מעבר לאינפלציה.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ה. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר, 2012

סה"כ	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה (אליו *)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
413,845	-	413,845	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
232	-	232	-	-	-	נכסי מסים נדחים
927,210	6,389	920,821	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות
412,921	-	412,921	-	-	-	רכוש קבוע
177,744	-	-	177,744	-	-	השקעה בחברות כלולות
67,488	-	67,488	-	-	-	נדל"ן להשקעה
1,558,467	-	-	185,327	953,762	419,378	נכסי ביטוח משנה
128,439	-	-	-	128,439	-	נכסי מסים שוטפים
147,564	11,738	27,340	19,015	5,642	83,829	חייבים ויתרות חובה
573,062	59,713	-	25,368	487,981	-	פרמיות לגבייה
13,075,646	13,075,646	-	-	-	-	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
						השקעות פיננסיות אחרות:
3,881,617	-	-	307,382	2,898,882	675,353	נכסי חוב סחירים
5,500,746	-	-	158,247	4,970,694	371,805	נכסי חוב שאינם סחירים
244,557	-	-	69,921	-	174,636	מניות (**)
449,844	-	-	230,205	146,996	72,643	אחרות
10,076,764	-	-	765,755	8,016,572	1,294,437	סה"כ השקעות פיננסיות אחרות
619,096	619,096	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
300,089	-	-	38,304	-	261,785	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
28,478,567	13,772,582	1,842,647	1,211,513	9,592,396	2,059,429	סך כל הנכסים

(* עיקר החשיפה למטבע חוץ מתייחסת לדולר.

(**) המטבע הרלוונטי לצורך החשיפה של מניות נקבע בהתאם למטבע הרשום.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ה. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לפי בסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2012					
בש"ח לא צמוד	בש"ח צמוד למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו (*)	פריטים לא פיננסים ואחרים	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	סה"כ
אלפי ש"ח					
-	-	-	1,650,159	-	1,650,159
סך כל ההון					
התחייבויות					
1,402,632	8,805,423	265,835	-	-	10,473,890
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה					
-	-	-	-	13,725,075	13,725,075
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה					
-	-	-	94,825	-	94,825
התחייבויות בגין מיסים נדחים					
124,508	-	-	-	-	124,508
התחייבויות בשל הטבות לעובדים					
-	5,669	-	-	-	5,669
התחייבויות בגין מסים שוטפים					
634,414	287,317	121,569	15,653	168,204	1,227,157
זכאים ויתרות זכות					
-	1,145,333	8,316	-	23,635	1,177,284
התחייבויות פיננסיות					
2,161,554	10,243,742	395,720	110,478	13,916,914	26,828,408
סך כל ההתחייבויות					
2,161,554	10,243,742	395,720	1,760,637	13,916,914	28,478,567
סך כל ההון וההתחייבויות					
(102,125)	(651,346)	815,793	82,010	(144,332)	-
סך הכל חשיפה מאזנית					
203,440	57,801	(261,241)	-	-	-
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא					
101,315	(593,545)	554,552	82,010	(144,332)	-
סך הכל חשיפה					

(* עיקר החשיפה למטבע חוץ מתייחסת לדולר.)

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ה. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לפי בסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2011

סה"כ	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה (אליו *)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
366,338	-	366,338	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
7,602	-	7,602	-	-	-	נכסי מסים נדחים
845,820	8,457	837,363	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות
357,463	-	357,463	-	-	-	רכוש קבוע
115,670	-	-	115,670	-	-	השקעה בחברות כלולות
68,768	-	68,768	-	-	-	נדל"ן להשקעה
1,371,510	-	-	189,395	792,392	389,723	נכסי ביטוח משנה
89,824	-	-	-	89,824	-	נכסי מסים שוטפים
145,828	47,392	29,856	38,398	13,983	16,199	חייבים ויתרות חובה
547,602	67,347	-	19,965	460,290	-	פרמיות לגבייה
11,466,241	11,466,241	-	-	-	-	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
						השקעות פיננסיות אחרות:
3,679,513	-	-	435,635	2,701,450	542,428	נכסי חוב סחירים
5,248,752	-	-	150,547	4,738,341	359,864	נכסי חוב שאינם סחירים
262,170	-	-	61,257	-	200,913	מניות (**)
392,053	-	-	179,594	165,719	46,740	אחרות
9,582,488	-	-	827,033	7,605,510	1,149,945	סה"כ השקעות פיננסיות אחרות
535,315	535,315	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
210,270	-	-	41,368	-	168,902	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
690,436	-	610,433	2,682	18,988	58,333	נכסים המיועדים לחלוקה לבעלים
<u>26,401,175</u>	<u>12,124,752</u>	<u>2,277,823</u>	<u>1,234,511</u>	<u>8,980,987</u>	<u>1,783,102</u>	סך כל הנכסים

(* עיקר החשיפה למטבע חוץ מתייחסת לדולר.

(**) המטבע הרלוונטי לצורך החשיפה של מניות נקבע בהתאם למטבע הרשום.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ה. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לפי בסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2011						
בש"ח לא צמוד	בש"ח צמוד למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו (*)	פריטים לא פיננסים ואחרים	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	סה"כ	
אלפי ש"ח						
-	-	-	1,917,366	-	1,917,366	סך כל ההון
התחייבויות						
1,451,354	8,179,257	259,924	-	-	9,890,535	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
-	-	-	-	11,790,991	11,790,991	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
-	-	-	80,556	-	80,556	התחייבויות בגין מסים נדחים
125,922	-	-	-	-	125,922	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
-	6,052	-	-	-	6,052	התחייבויות בגין מסים שוטפים
603,176	327,321	120,692	16,237	133,844	1,201,270	זכאים ויתרות זכות
-	1,234,571	28,375	-	79,775	1,342,721	התחייבויות פיננסיות התחייבויות המתייחסות לנכסים המיועדים לחלוקה לבעלים
40,989	2,498	-	2,275	-	45,762	
2,221,441	9,749,699	408,991	99,068	12,004,610	24,483,809	סך כל ההתחייבויות
2,221,441	9,749,699	408,991	2,016,434	12,004,610	26,401,175	סך כל ההון וההתחייבויות
(438,339)	(768,712)	825,520	261,389	120,142	-	סך הכל חשיפה מאזנית
277,953	56,711	(334,664)	-	-	-	חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
(160,386)	(712,001)	490,856	261,389	120,142	-	סך הכל חשיפה

(* עיקר החשיפה למטבע חוץ מתייחסת לדולר.)

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

1. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים

ליום 31 בדצמבר, 2012						
%	סה"כ	נסחר בחו"ל	נסחרות		נסחרות במדד ת"א 100	
			לא סחיר	במדד מניות היתר		
						אלפי ש"ח
						<u>ענף משק</u>
18.24%	44,611	9,742	-	3,520	31,349	תעשייה
17.66%	43,184	1,591	8,259	11,729	21,605	נדל"ן ובינוי
7.83%	19,163	574	2,513	6,476	9,600	מסחר ושירותים
6.81%	16,645	-	-	2,659	13,986	השקעה ואחזקות
9.74%	23,814	9,498	815	612	12,889	טכנולוגיה
25.25%	61,761	30,524	-	280	30,957	בנקים
4.90%	11,977	3,162	-	-	8,815	ביטוח
3.13%	7,654	2,064	3,733	210	1,647	ביומד
6.44%	15,748	-	-	1,394	14,354	חיפושי נפט וגז
100.00%	244,557	57,155	15,320	26,880	145,202	סה"כ

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

1. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2011						
%	סה"כ	נסחר בחו"ל	נסחרות		נסחרות במדד ת"א 100	
			לא סחיר	במדד מניות היתר		
						אלפי ש"ח
						<u>ענף משק</u>
20.46%	53,651	14,367	-	3,830	35,454	תעשייה
14.22%	37,276	1,231	6,510	8,162	21,373	נדל"ן ובינוי
14.15%	37,114	2,575	2,764	6,857	24,918	מסחר ושירותים
8.16%	21,388	-	-	4,416	16,972	השקעה ואחזקות
8.68%	22,757	9,795	805	873	11,284	טכנולוגיה
24.90%	65,268	21,434	-	245	43,589	בנקים
3.30%	8,652	1,545	-	-	7,107	ביטוח
1.60%	4,196	2,995	-	447	754	ביומד
4.53%	11,868	-	-	1,339	10,529	חיפושי נפט וגז
100.00%	262,170	53,942	10,079	26,169	171,980	סה"כ

3. סיכוני נזילות

א. סיכוני נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון שהקבוצה תידרש לממש את נכסיה במחיר נחות על מנת לעמוד בהתחייבויותיה.

הקבוצה חשופה לסיכונים הנובעים מאי הוודאות לגבי המועד בו תידרש הקבוצה לשלם תביעות והטבות אחרות למבוטחים ביחס להיקף הכספים שיהיו זמינים לכך באותו מועד.

יצוין כי צורך אפשרי לגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר - כתוצאה מהתממשותו של אירוע קטסטרופה בביטוח כללי או אירוע אשר יפגע בו זמנית גם בביטוח חיים ואשר יגרום לעלייה חדה, בלתי צפויה, בתביעות - עלול לחייב מימוש נכסים משמעותי באופן מהיר ומכירתם במחירים שלא בהכרח ישקפו את שווי השוק שלהם. בפרט, הקבוצה עלולה להדרש לשלם תביעות טרם קבלת ההשתתפות ממבטח המשנה.

בחלק ניכר מהתחייבויותיה הביטוחיות במגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, הסיכון מושג על המבוטחים או שהסיכון הינו נמוך וזאת בשל אופיים של חוזי הביטוח כמתואר להלן:

- **חוזים תלויי תשואה, בביטוח חיים** - על פי תנאי החוזים זכאים בעליהם לקבל תשואה בהתאם לתוצאות ההשקעות בניכוי דמי ניהול. לפיכך, ירידה בערך ההשקעות מכל סיבה שהיא תלווה במקביל בירידה בגובה התחייבויות הקבוצה.
- **חוזים שאינם תלויי תשואה, בביטוח חיים** - על פי תנאי החוזים, זכאים בעליהם לקבל תשואה מובטחת. ההתחייבות בגין חוזים אלה ליום 31 בדצמבר, 2012 הינה בסך של 4,098 מיליוני ש"ח המהווה 22% מתיק ביטוח החיים. (שנה קודמת 3,993 מיליוני ש"ח המהווה 24% מתיק ביטוח החיים). חוזים אלו לפני שנת 1991 מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות (ח"ץ) המונפקות על ידי מדינת ישראל. החברה זכאית לממש אג"ח אלו בעת שנדרש פדיון הפוליסות האמורות. וכן בעת תשלום קצבה המשולמת מתוך ערכי הפוליסות ולפי תנאי הפוליסות.

סיכון הנזילות של הקבוצה נובע, אפוא, בעיקר מיתרת הנכסים שאינם אגרות חוב מיועדות ואינם כנגד חוזים תלויי תשואה. יתרת הנכסים הללו ליום 31 בדצמבר, 2012 הינה בסך 7.7 מיליארד ש"ח (שנה קודמת 7.3 מיליארד ש"ח).

מתוך יתרת הנכסים האמורה, ליום 31 בדצמבר, 2012 סך של כ- 4.4 מיליארד ש"ח הינם נכסים סחירים (ליום 31 בדצמבר, 2011 כ- 4.2 מיליארד ש"ח), הניתנים למימוש בזמן קצר יחסית, בהתאם לתנאי הנזילות של שוקי ההון.

על פי תקנות כללי השקעה על חברת הביטוח להחזיק בנכסים נזילים כפי שהוגדרו בתקנות כללי השקעה בשיעור שלא יפחת מ-30% מההון הנדרש, בניכוי ההון הנדרש בשל נכסים שעל החברה להעמיד בגינם הון עצמי נוסף על פי תקנות כללי השקעה. ליום 31 בדצמבר, 2012 ו-2011, חברות הביטוח המאוחדות עמדו בדרישת התקנות.

ועדת השקעות דנה מדי רבעון בהתאמת הנכסים מול ההתחייבויות ומפקחת על קיומם של נכסים נזילים למימוש צרכי הנזילות של הקבוצה הנובעים מהפריסה הצפויה של התחייבויותיה

ב. ניהול נכסים והתחייבויות

הקבוצה מנהלת את נכסיה והתחייבויותיה בהתאם לדרישות חוק הפיקוח על תקנותיו.

הטבלאות להלן מרכזות את מועדי הפירעון המשוערים של סכומי ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות הבלתי מהוונות של הקבוצה. היות ומדובר בסכומים בלתי מהוונים הרי שאין התאמה בינם לבין יתרות ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות בדוח על המצב הכספי.

מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות בביטוח חיים ובריאות נכללו בטבלאות כדלקמן:

- כספי חסכון - מועדי פירעון חוזיים, דהיינו גיל הפרישה, ללא הנחות ביטולים, בהנחה שכל החיסכון ימשך כהוני ולא כקצבה.
- גמלאות בתשלום, אכ"ע בתשלום וסיעודי בתשלום - על בסיס אומדן אקטוארי.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

3. סיכוני נזילות (המשך)

ב. ניהול נכסים והתחייבויות (המשך)

- מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי נכללו בטבלאות כדלקמן:
- התחייבויות ביטוחיות שהוערכו ע"י האקטואר - על בסיס אומדן אקטוארי.
 - הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה - נפרסה על בסיס אומדן אקטוארי.
 - עודף הכנסות על הוצאות (צבירה) ופרמיה בחסר בגין מוצרי בריאות - נכלל בעמודת "ללא מועד פירעון מוגדר".

מועדי הפירעון של התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה נכללו על בסיס מועדי הפירעון החוזיים. בחוזים בהם הצד שכנגד רשאי לבחור את עיתוי התשלום של הסכום, ההתחייבות נכללת על בסיס המועד המוקדם ביותר שבו הקבוצה יכולה להידרש לשלם את ההתחייבות.

ג. ניתוח של מועדי פרעון של סכומי ההתחייבויות הפיננסיות והביטוחיות

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות (*)

סה"כ	ללא מועד פירעון מוגדר	מעל 15 שנים	מעל 10 שנים ועד 15 שנים	מעל 5 שנים ועד 10 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים	עד שנה	
7,143,032	1,328,527	954,688	1,112,497	1,386,394	1,537,735	823,191	ליום 31 בדצמבר, 2012
6,899,793	1,117,639	1,098,557	1,132,543	1,395,957	1,401,164	753,933	ליום 31 בדצמבר, 2011

(*) לא כולל חוזים תלויי תשואה.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי

סה"כ	ללא מועד פירעון מוגדר	מעל 5 שנים	מעל 3 שנים ועד 5 שנים	מעל שנה ועד 3 שנים	עד שנה	
4,726,188	484,083	634,043	657,297	1,112,897	1,837,868	ליום 31 בדצמבר, 2012
4,504,355	465,329	586,347	614,715	1,088,778	1,749,186	ליום 31 בדצמבר, 2011

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

3. סיכוני נזילות (המשך)

ג. ניתוח של מועדי פרעון של סכומי ההתחייבויות הפיננסיות והביטוחיות (המשך)

התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה

עד שנה	מעל 5 שנה	מעל 10 שנים	מעל 15 שנים	מעל 15 שנים	סה"כ	אלפי ש"ח	
						מעל 5 שנים	מעל 10 שנים
<u>ליום 31 בדצמבר, 2012</u>							
180,439	558,625	722,844	-	-	1,461,909	התחייבויות פיננסיות (**)	
6,080	-	-	-	-	6,080	התחייבויות בגין חוזי השקעה (*)	
1,345,018	-	-	-	-	1,345,018	התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה (*)	
<u>ליום 31 בדצמבר, 2011</u>							
175,290	549,659	844,920	44,144	-	1,614,013	התחייבויות פיננסיות (**)	
5,732	-	-	-	-	5,732	התחייבויות בגין חוזי השקעה (*)	
1,177,361	-	-	-	-	1,177,361	התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה (*)	

(*) ההתחייבויות סווגו כעומדות לפרעון עד שנה למרות שמועדי פרעונן בפועל עשויים להיות בשנים מאוחרות יותר.

(**) במקרים שבהן יש אופציה לפרעון מוקדם, הונח כי ההתחייבות תשולם במועד המוקדם ביותר.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי

א. חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם:

ליום 31 בדצמבר, 2012			
סה"כ	שאינם סחירים	סחירים (*)	
באלפי ש"ח			
9,026,941	5,445,018	3,581,923	בארץ
355,422	55,728	299,694	בחול
<u>9,382,363</u>	<u>5,500,746</u>	<u>3,881,617</u>	סך הכל נכסי חוב
ליום 31 בדצמבר, 2011			
סה"כ	שאינם סחירים	סחירים (*)	
באלפי ש"ח			
8,495,067	5,203,213	3,291,854	בארץ
433,198	45,539	387,659	בחול
<u>8,928,265</u>	<u>5,248,752</u>	<u>3,679,513</u>	סך הכל נכסי חוב

(* נכסי חוב סחירים מסווגים בעיקר לקטגוריית זמינים למכירה ונמדדים בשווי הוגן. ראה גם פירוט הנכסים בחלוקה לדירוגים להלן.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ב. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים:

1. נכסי חוב

דירוג מקומי (*)				
ליום 31 בדצמבר, 2012				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ - BBB	BBB עד A	AA ומעלה
אלפי ש"ח				
נכסי חוב בארץ				
נכסי חוב סחירים				
1,960,296	-	-	-	1,960,296
1,621,627	78,914	42,299	941,402	559,012
אגרות חוב ממשלתיות				
אגרות חוב קונצרניות				
סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ				
3,581,923	78,914	42,299	941,402	2,519,308
נכסי חוב שאינם סחירים				
אגרות חוב ממשלתיות				
2,401,998	-	-	-	2,401,998
981,832	4,942	2,548	275,403	698,939
אגרות חוב קונצרניות				
פיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים				
1,108,023	-	-	67,682	1,040,341
נכסי חוב אחרים לפי בטחונות:				
משכנתאות				
142,692	2,180	592	100,470	39,450
35,385	7,790	471	115	27,009
הלוואות על פוליסות				
62,237	-	-	35,053	27,184
הלוואות בשיעבוד נדל"ן				
664,661	45,269	1,721	341,463	276,208
בטחונות אחרים				
48,190	17,247	1,241	24,529	5,173
לא מובטחים				
סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץ				
5,445,018	77,428	6,573	844,715	4,516,302
סך הכל נכסי חוב בארץ				
9,026,941	156,342	48,872	1,786,117	7,035,610
מזה- נכסי חוב בדירוג פנימי (**)				
522,953	-	4,025	322,269	196,659

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) כל הסכומים המוצגים בשורה זו מייצגים נכסים שלא דורגו ע"י חברה חיצונית ודורגו ע"פ מודל הדירוג הפנימי של הקבוצה.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ב. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים: (המשך)

1. נכסי חוב

דירוג מקומי (*)

ליום 31 בדצמבר, 2011				
סה"כ	לא מדורג	נמוך	BBB	AA
		מ - BBB	עד A	ומעלה
אלפי ש"ח				
1,932,379	-	-	-	1,932,379
1,359,475	93,997	17,455	704,386	543,637
3,291,854	93,997	17,455	704,386	2,476,016
2,366,397	-	-	-	2,366,397
894,346	-	31,657	209,283	653,406
1,104,626	-	-	121,726	982,900
159,472	1,705	2,142	121,515	34,110
52,937	19,594	-	1,638	31,705
27,482	-	-	-	27,482
556,099	18,396	12,224	221,645	303,834
41,854	34,561	1,828	2,577	2,888
5,203,213	74,256	47,851	678,384	4,402,722
8,495,067	168,253	65,306	1,382,770	6,878,738
551,858	-	43,336	296,502	212,020

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב

סחירים בארץ

נכסי חוב שאינם סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

פיקדונות בבנקים

ובמוסדות פיננסים

נכסי חוב אחרים לפי

בטחונות:

משכנתאות

הלוואות על פוליסות

הלוואות בשיעבוד נדל"ן

בטחונות אחרים

לא מובטחים

סך הכל נכסי חוב

שאינם סחירים בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

מזה-נכסי חוב

בדירוג פנימי (**)

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) כל הסכומים המוצגים בשורה זו מייצגים נכסים שלא דורגו ע"י חברה חיצונית ודורגו ע"פ מודל הדירוג הפנימי של הקבוצה.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ב. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים: (המשך)

1. נכסי חוב (המשך)

דירוג בינלאומי (*)				
ליום 31 בדצמבר 2012				
	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB	A ומעלה
סה"כ		אלפי ש"ח		
22,411	-	-	-	22,411
277,283	-	45,138	208,377	23,768
299,694	-	45,138	208,377	46,179
55,728	10,258	-	45,470	-
355,422	10,258	45,138	253,847	46,179
45,470	-	-	45,470	-

נכסי חוב בחו"ל
 נכסי חוב סחירים
 אגרות חוב ממשלתיות
 אגרות חוב קונצרניות
 סך הכל נכסי חוב סחירים
 בחו"ל
 נכסי חוב שאינם סחירים
 בטחונות אחרים
 סך הכל נכסי חוב בחו"ל

מזה-נכסי חוב
 בדירוג פנימי (**)

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) כל הסכומים המוצגים בשורה זו מייצגים נכסים שלא דורגו ע"י חברה חיצונית ודורגו ע"פ מודל הדירוג הפנימי של הקבוצה.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ב. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים: (המשך)

1. נכסי חוב (המשך)

דירוג בינלאומי (*)				
ליום 31 בדצמבר 2011				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה
1,264	-	-	-	1,264
386,395	1,416	36,419	225,095	123,465
387,659	1,416	36,419	225,095	124,729
45,539	-	-	45,539	-
433,198	1,416	36,419	270,634	124,729
45,539	-	-	45,539	-

נכסי חוב בחו"ל
 נכסי חוב סחירים
 אגרות חוב ממשלתיות
 אגרות חוב קונצרניות
 סך הכל נכסי חוב סחירים
 בחו"ל
 נכסי חוב שאינם סחירים
 בטחונות אחרים
 סך הכל נכסי חוב בחו"ל
 מזה-נכסי חוב
 בדירוג פנימי (**)

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) כל הסכומים המוצגים בשורה זו מייצגים נכסים שלא דורגו ע"י חברה חיצונית ודורגו ע"פ מודל הדירוג הפנימי של הקבוצה.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ב. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך):

2. נכסים אחרים

דירוג מקומי *

ליום 31 בדצמבר, 2012				
סה"כ	לא מדורג	נמוך		ומעלה
		מ-BBB	עד A	
אלפי ש"ח				
115,752	115,752	-	-	-
232	-	-	-	232
49,954	432	25,283	1,673	22,566
300,089	-	-	-	300,089
<u>466,027</u>	<u>116,184</u>	<u>25,283</u>	<u>1,673</u>	<u>322,887</u>

חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה (**)
נכסי מסים נדחים
השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים
סה"כ חשיפת אשראי לנכסים אחרים

דירוג מקומי *

ליום 31 בדצמבר, 2011				
סה"כ	לא מדורג	נמוך		ומעלה
		מ-BBB	עד A	
אלפי ש"ח				
117,713	117,713	-	-	-
7,602	-	-	-	7,602
149,276	-	31,547	1,387	116,342
210,270	-	-	-	210,270
<u>484,861</u>	<u>117,713</u>	<u>31,547</u>	<u>1,387</u>	<u>334,214</u>

חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה (**)
נכסי מסים נדחים
השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים
סה"כ חשיפת אשראי לנכסים אחרים

(* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) ראה פירוט מבטחי משנה בסעיף 11 להלן.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ב. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים: (המשך)

2. נכסים אחרים (המשך)

דירוג בינלאומי (*)				
ליום 31 לדצמבר, 2012				
	סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	A ומעלה BBB
אלפי ש"ח				
	34,504	6	-	34,498

השקעות פיננסיות אחרות

דירוג בינלאומי (*)				
ליום 31 לדצמבר, 2011				
	סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	A ומעלה BBB
אלפי ש"ח				
	37,819	7,876	16	29,927

השקעות פיננסיות אחרות

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ג. מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי:

- (1) הקבוצה מבצעת דרוג אשראי לנכסי חוב לא סחירים שאינם מדורגים על ידי חברות דירוג חיצוניות ע"פ מודל שגובש ואושר ע"י הדירקטוריון וע"י המפקח בחודש דצמבר 2012. מודל זה משמש את החברה ואת יתר הגופים המוסדיים בקבוצה. הקבוצה ביצעה תיקוף למודל אל מול דרוגים שבוצעו על ידי חברות דירוג חיצוניות. בדיקות אלו הראו מתאם טוב של הדרוג הפנימי לחיצוני.
- (2) קיים שוני בסולמות דרוג בין נכסי חוב בארץ לבין נכסי חוב בחו"ל. בדוח כספי זה מדווחים הדירוגים המקומיים והדירוגים הבינלאומיים כפי שהם, ללא המרה לסולם אחיד. יצוין, כי בהתאם לחוזר שוק ההון 1-6-2008, בדבר פרסום סולם המרה בין סולם הדירוג הישראלי לסולם הדירוג הבינלאומי, הורה המפקח כי עד ליום 1 בינואר, 2009 על חברות הדירוג שקיבלו אישור מהממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון לפעול כחברה מדרגת בהתאם לחוזר שוק ההון 1/2004 לפרסום סולם המרה בין הדירוג המקומי לבין סולם הדירוג הבינלאומי.
- (3) מידע בדבר סיכוני אשראי בסעיף זה אינו כולל את הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה המוצגים בסעיף 6 להלן.
- (4) לעניין חשיפה למבטחי משנה ליום 31 בדצמבר, 2012 בסך 1,116 מיליון ש"ח (שנה קודמת 935 מיליון ש"ח) ראה סעיף 4 ו' להלן.
- (5) לעניין יתרות פרמיה לגבייה ליום 31 בדצמבר, 2012 בסך 573 מיליון ש"ח (שנה קודמת 548 מיליון ש"ח) ראה באור 11.

ד. גיול השקעות בנכסי חוב פיננסיים לא סחירים:

ליום 31 בדצמבר	
2011	2012
אלפי ש"ח	
5,169,113	5,459,003
11,463	13,870
1,028	2,847
20,382	3,579
<u>5,201,986</u>	<u>5,479,299</u>
138,241	119,193
(91,475)	(97,746)
46,766	21,447
<u>5,248,752</u>	<u>5,500,746</u>

נכסי חוב שערכם לא נפגם:

ללא פיגור

בפיגור (*):

מתחת ל- 90 ימים

בין 90 ל- 180 ימים

מעל 180 ימים

סה"כ נכסי חוב שערכם לא נפגם

נכסי חוב שערכם נפגם:

נכסים שערכם נפגם, ברוטו

הפרשה להפסד

נכסי חוב שערכם נפגם, נטו

סך הכל נכסי חוב לא סחירים

(*): בעיקר הלוואות על פוליסות שכנגדן קיימים ערכי פדיון מלאים ו/או הלוואות משכנתא.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ה. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסים סחירים ושאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר, 2012			
סיכון חוץ	סיכון אשראי מאזני		
מאזני	%	סכום	
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	
-	2.13	199,724	ענף משק
132,887	11.56	1,084,746	תעשייה
37,160	9.38	879,967	נדל"ן ובינוי
-	4.33	406,188	מסחר ושירותים
179,090	0.61	56,618	השקעה ואחזקות
-	19.67	1,845,200	טכנולוגיה
-	1.76	165,226	בנקים
-	0.92	86,546	ביטוח
-	2.91	273,443	חיפושי נפט וגז
349,137	53.27	4,997,658	אנשים פרטיים
-	46.73	4,384,705	אג"ח מדינה
349,137	100.00	9,382,363	סך הכל

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ה. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסיים סחירים ושאינם סחירים (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2011			
סיכון חוץ	סיכון אשראי מאזני		
מאזני	%	סכום	
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	
-	2.18	194,850	<u>ענף משק</u>
299,591	8.43	752,713	תעשייה
41,447	9.54	851,840	נדל"ן ובינוי
-	4.30	383,806	מסחר ושירותים
182,002	1.27	113,157	השקעה ואחזקות
-	21.29	1,900,628	טכנולוגיה
-	1.24	110,897	בנקים
-	0.32	28,335	ביטוח
-	3.27	291,999	חיפושי נפט וגז
523,040	51.84	4,628,225	אנשים פרטיים
-	48.16	4,300,040	אג"ח מדינה
523,040	100.00	8,928,265	סך הכל

ו. ביטוח משנה

1. תיאור אופן ניהול סיכוני אשראי הנובעים מהחשיפה למבטחי משנה

הקבוצה מבטחת חלק מעסקיה בביטוח משנה, שרובו נעשה באמצעות מבטחי משנה בחו"ל. עם זאת, ביטוח המשנה אינו משחרר את הקבוצה מחובתה כלפי מבוטחיה על פי פוליסות הביטוח.

הקבוצה חשופה לסיכונים הנובעים מאי וודאות לגבי יכולת מבטחי המשנה לשלם את חלקם בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (נכסי ביטוח המשנה) ואת חובותיהם בגין תביעות ששולמו. הקבוצה חשופה לריכוז סיכון אשראי למבטח משנה בודד, עקב מבנה שוק ביטוח המשנה והכמות המוגבלת של מבטחי משנה בעלי דירוג מספק.

בהתאם להנחיית המפקח קובע דירקטוריון הקבוצה, אחת לשנה, מסגרות חשיפה מירביות למבטחי המשנה, עימם התקשרה ו/או תתקשר הקבוצה, המבוססות על דירוגם הבינלאומי.

מסגרות החשיפה מנוהלות ברמת סוג חוזה ביטוח המשנה. כלומר לכל סוג חוזה נקבעת מגבלת חשיפה מקסימאלית למבטח משנה בודד ובנוסף נקבעת חשיפה מקסימאלית לקבוצות דירוג.

הקבוצה מבצעת מעקב שוטף אחר מצבו של מבטח המשנה בשוק העולמי, שינויים בדירוג האשראי שלו, וקיום התחייבויותיו הכספיות השוטפות.

כמו כן, חשיפות הקבוצה מפוזרות בין מבטחי משנה שונים, והעיקריות שבהן הינן למבטחי משנה המדורגים בדרוגים בינ"ל גבוהים.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

1. ביטוח משנה (המשך)

2. מידע בדבר חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה

חובות בפיגור		נכסי ביטוח משנה									ליום 31 בדצמבר, 2012:
מעל לשנה	בין חצי שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א)	סכום כתבי אשראי שנתקבלו ממבטחי משנה	פקדונות מבטחי משנה	ביטוח כללי				יתרות בחובה (זכות) נטו (ב)	סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2012	קבוצת דירוג
					בביטוחי חבויות	בביטוח רכוש	בביטוח בריאות	בביטוח חיים			
באלפי ש"ח											
-	-	386,773	452	223,572	241,797	149,053	175,194	67,487	(22,734)	433,284	AA ומעלה
-	-	165,888	-	38,846	30,340	5,160	146,885	32,153	(9,804)	41,862	Swiss Reinsurance
668	310	195,412	-	38,005	55,462	72,684	89,230	27,405	(11,364)	87,095	Munich Re
668	310	748,073	452	300,423	327,599	226,897	411,309	127,045	(43,902)	562,241	אחרים
1,524	444	336,353	-	65,544	237,487	164,000	10,756	2,041	(12,387)	266,333	A
-	-	7,428	-	5,525	1,645	11,995	-	-	(687)	15,698	BBB
209	88	23,853	-	10,767	14,430	22,721	-	541	3,072	42,451	נמוך מ-BBB או לא מדורגות
2,401	842	1,115,707	452	382,259	581,161	425,613	422,065	129,627	(53,904)	886,723	סך הכל

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

1. ביטוח משנה (המשך)

2. מידע בדבר חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה (המשך)

חובות בפיגור		נכסי ביטוח משנה									ליום 31 בדצמבר, 2011
מקל לשנה	בין חצי שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א)	סכום כתבי אשראי שנתקבלו ממבטחי משנה	פקדונות מבטחי משנה	ביטוח כללי				יתרות בחובה (זכות) נטו (ב)	סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2011	קבוצת דירוג
					בביטוח רכוש	בביטוח בריאות	בביטוח חיים	בביטוח חבויות			
באלפי ש"ח											
-	-	334,596	-	221,474	242,433	133,462	174,600	29,229	(23,654)	386,175	AA ומעלה
67	328	306,107	-	81,197	101,222	107,033	111,960	82,157	(15,068)	161,267	Swiss Reinsurance אחרים
67	328	640,703	-	302,671	343,655	240,495	286,560	111,386	(38,722)	547,442	
349	1,457	295,540	935	75,343	190,872	183,644	-	6,583	(9,281)	253,193	A
-	-	1,226	-	-	1,463	27	-	-	(264)	1,009	BBB
171	76	(2,450)	-	3,574	2,419	3,941	-	465	(5,701)	9,747	נמוך מ-BBB או לא מדורגות
587	1,861	935,019	935	381,588	538,409	428,107	286,560	118,434	(53,968)	811,391	סך הכל

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

1. ביטוח משנה (המשך)

2. מידע בדבר חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה (המשך)

- (א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: יתרות בחובה (זכות) נטו, נכסי ביטוח משנה, בניכוי פיקדונות וכתבי האשראי שנתקבלו ממבטחי המשנה כערבות להתחייבויותיהם ובתוספת (בניכוי) היתרות בחובה (בזכות) נטו.
- (ב) בשנת 2012 בוצעה הפחתה בשל הפרשה לחובות מסופקים בסך 4,761 אלפי ש"ח (בשנה קודמת בוצעה הפחתה של 547 אלפי ש"ח).
- (ג) היתרות אינן כוללות יתרות של חברות ביטוח בגין ביטוח משותף.
- (ד) הדירוג של מבטחי המשנה נקבע על סמך דירוגים של חברות הדירוג S&P ו- AM Best.
- (ה) סך-כל החשיפה של מבטחי המשנה לאירוע רעידת אדמה בשכיחות נזק של 1:500 שנה (שיעור נזק מירבי (MPL) 1.75%-2.60%) הינה 3,904 מיליוני ש"ח (לעומת 3,727 מיליוני ש"ח בשנה קודמת), מתוכה חלקו של מבטח המשנה המשמעותי ביותר הינו 840 מיליוני ש"ח, של חברת Swiss Reinsurance Co, המדרגת AA- (לעומת 538 מיליוני ש"ח בשנה קודמת).
- (ו) בשנת 2012, לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים

א. תיאור סיכונים ביטוחיים העיקריים

סיכוני חיתום: הסיכון לשימוש בתמחיר שגוי כתוצאה מליקויים בתהליך החיתום ומהפער בין הסיכון שהוערך בעת התמחור וקביעת הפרמיה, לבין ההתרחשות בפועל, כך שהפרמיות הנגבות אינן מספיקות לכיסוי תביעות עתידיות והוצאות. הפערים עשויים לנבוע משינויים מקריים בתוצאות העסקיות ומשינויים בעלות התביעה הממוצעת ו/או בשכיחות התביעות כתוצאה מגורמים שונים.

הקבוצה מנהלת סיכון זה בעיקר על ידי: (א) הגבלתו של הסיכון באמצעות תהליכי חיתום המותאמים לכל סוג מוצר ביטוחי (ב) העברתו של הסיכון לצד שלישי באמצעות חוזי ביטוח משנה.

סיכוני רזרבה: הסיכון להערכה לא נכונה של התחייבויות הביטוחיות אשר עלולה לגרום לכך שהרזרבות האקטואריות אינן מספיקות לכיסוי ההתחייבויות והתביעות. המודלים האקטואריים על פיהם, בין היתר, מעריכה הקבוצה את התחייבויות הביטוחיות, מבוססים על כך שדפוס ההתנהגות בעבר מייצג את העתיד לקרות. חשיפת הקבוצה מורכבת מהסיכונים הבאים:

- (א) סיכון מודל - הסיכון לבחירת מודל שגוי להערכת ההתחייבויות הביטוחיות.
- (ב) סיכון פרמטר - הסיכון לשימוש בפרמטרים שגויים וביניהם הסיכון שהסכום שישולם עבור סילוק ההתחייבויות הביטוחיות של הקבוצה, או שמועד סילוק ההתחייבויות הביטוחיות, יהיה שונה מזה הצפוי.
- (ג) סיכון התהליך - סיכון שגם אם המודלים והפרמטרים מתאימים, ייתכנו סטיות מקריות בפועל לעומת הערך הצפוי בשנה מסוימת.

הקבוצה מנהלת את שני הסיכונים הראשונים באמצעות עריכת סקירה מדוקדקת של דוחות האקטואריים ע"י ועדת המאזן שמטרתה היא הפחתת הסיכון של שימוש בהנחות או שיטות שגויות. בנוסף נערכות ביקורות של מבקר הפנים. הסיכון השלישי מנוהל על ידי מרכיב שמרנות בתהליך הערכת העתודות.

סיכון עיצוב המוצר: הסיכון שבתהליך עיצוב מוצרים חדשים או שינוי מוצרים קיימים, הקבוצה תיחשף לסיכונים שבתהליך העיצוב או השינוי לא נלקחו בחשבון.

הקבוצה מנהלת סיכון זה באמצעות קיום תהליך מוסדר של אפיון ופיתוח מוצר חדש, הכולל סקירה של הסיכונים ואופן הטיפול בהם וניסוח חוזה הביטוח באופן המשקף בצורה מדויקת את הסיכונים שהקבוצה מוכנה לקחת על עצמה מול המבוטח.

סיכון קטסטרופה: חשיפה לסיכון שאירוע בודד בעל השפעה רבה (קטסטרופה) כגון אסון טבע, מלחמה, טרור, יביא להצטברות נזקים בהיקף גבוה. אירועי הקטסטרופה המהותיים אליהם חשופה הקבוצה בארץ הם מלחמה ורעידת אדמה.

הקבוצה מנהלת את סיכון הקטסטרופה בביטוח חיים באמצעות העברתו למבטח משנה בחו"ל במסגרת חוזה Cat Cover אשר מכסה גם ריסק מוות, נכות מוחלטת ואובדן כושר עבודה כתוצאה מאירוע קטסטרופלי כגון רעידת אדמה או מלחמה.

גודל ההפסד המרבי הצפוי בעסקי ביטוח כללי, כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע רעידת אדמה בשכיחות נזק של 1:500 שנה (שיעור נזק מירבי (MPL) 1.75% - 2.60%), הוא כ- 3,998 מיליון ש"ח ברוטו וכ- 94 מיליון ש"ח בשייר עצמי (בשנה קודמת 3,822 מיליון ש"ח חשיפה ברוטו ו- 95 מיליון ש"ח בשייר עצמי).

הקבוצה מנהלת סיכון זה באמצעות העברתו למבטחי משנה בחו"ל במסגרת חוזים יחסיים ו- חוזה Cat Cover המחודשים מדי שנה ע"פ רמת ה- MPL הרצויה בהינתן היקף והרכב תיק הפוליסות המכסות סיכון זה. הקבוצה מבצעת הערכה מחדש של הסיכון מדי שנה ע"פ הרכב תיק הפוליסות בפועל.

לעניין נתונים בדבר מוצרי הביטוח השונים אשר בגינם נוצרת למבטח חשיפה לסיכונים הביטוחיים המתוארים לעיל - ראה פירוט ההתחייבויות הביטוחיות לפי סוגי סיכונים ביטוחיים בסעיפים ב' ו-ג' להלן.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב. ביטוח חיים ובריאות

1. תיאור המוצרים הביטוחיים והסיכונים הגלומים בהם

(א) תכנית ביטוח מסוג עדיף ומסוג מסלולי השקעה - במוצר זה קיים מרכיב חיטון מזוהה. עבור פוליסות שהופקו לפני שנת 2004, הסיכונים הגלומים כוללים סיכונים פיננסיים והשפעתם על דמי הניהול שהחברה גובה על פוליסות משתתפות ברווחים תלויות תשואה, כמו גם סיכונים ביטוחיים כגון תמותה, תחלואה, קטסטרופה וסיכונים אחרים כתוצאה מכיסויים המצורפים לפוליסה (מוות, א.כ.ע., מחלות קשות וסיעודי). רכיב החיטון ורכיב הריסק מושפעים מסיכון הוצאות וסיכון ביטולים.

עבור פוליסות לפני שנת 1991 שהינן מבטיחות תשואה, חלקן מגובות באגרת חוב ממשלתית מיועדות אבל לגבי החלק שלא מגובה, יש סיכון שהרווח ההשקעתי לא יספיק לכסות את הריבית שהובטחה.

(ב) תכנית ביטוח מסוג מעורב - במוצר זה מרכיב החיטון משולב במרכיב הביטוחי של סיכון המוות. במוצר זה גלומים אותם סיכונים המתוארים בפסקה (א) לעיל.

(ג) תכנית המבטיחה קצבה מובטחת - הסיכונים הגלומים במוצר זה הם: סיכון אריכות חיים וסיכון הוצאות.

(ד) תוכניות ביטוח חיים ובריאות אחרות - תוכניות אלו כוללות מוצרי סיכון טהור (אובדן כושר עבודה, מקרה מוות, סיעודי, מחלות קשות, נכויות וכו') נמכרות כפוליסות עצמאיות או שהן מצורפות לפוליסות אחרות. הסיכונים הגלומים בתוכניות אלו זהים לסיכונים המתוארים בפסקה (א) לעיל, ללא השפעה מהותית על דמי ניהול.

(ה) תוכניות ביטוח הוצאות רפואיות - תוכניות אלו כוללות בעיקר כיסויים של ניתוחים בארץ וגם השתלות וטיפולים מיוחדים בחו"ל, בחירת מנתח פרטי בבתי חולים פרטיים, תרופות שאינן בסל וכיסויים אמבולטוריים נוספים כגון התייעצות עם רופא מומחה. הסיכונים העיקריים הגלומים במוצר זה הם גידול בהוצאות הרפואיות כתוצאה מהתקדמות טכנולוגיות, הכנסת שר"פ (שירות רפואי פרטי) לבתי החולים הציבוריים או שינוי בסל הבריאות הממלכתי והשב"נים (שירותי בריאות הניתנים מחוץ למסגרת סל הבריאות הממלכתי באמצעות קופות החולים תמורת תשלום נוסף).

(ו) ביטוח דמי מחלה - כיסוי חבותו של המבוטח (המעסיק) כלפי עובדיו לתשלום ימי מחלה. חבות המעביד לתשלום כפופה להוראות הדין (חקיקה, תקנות, הסכמים קיבוצים וצווי הרחבה) לעניין זכויות עובדים.

סיכונים נוספים אשר גלומים במוצרים אלה באופן גנרי (משותף לכולם) הם: שינויים בכללי חיתום אשר עלולים להביא לאי התאמה בין פרופיל הסיכון לבין התעריף, שינויים באקלים שיפוטי אשר עלולים להביא לעלייה בלתי צפויה בתדירות של תביעות או בעלות של תביעה ממוצעת, שינויים רגולטוריים, סיכון מודל אשר מתייחס לשימוש במודל לא מתאים לתמחור או לחישוב רזרבה או שימוש בפרמטרים לא נכונים וסיכון ריכוז החשיפה.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב. ביטוח חיים ובריאות (המשך)

2. אופן מדידת הסיכון הביטוחי

הקבוצה מודדת את הסיכונים הביטוחיים לשתי מטרות עיקריות:

(1) תמחור המוצרים הביטוחיים.

(2) חישוב תרומת הסיכון הביטוחי לחישוב ההון הכולל הנדרש.

מדידת הסיכונים לכל מוצר נעשית ע"י האקטואר אשר מנתח את התביעות (ע"פ נתונים שהצטברו בחברה ובהסתמך על מידע שמתקבל ממבטח המשנה או ממקורות רלוונטיים אחרים), מעריך את צפי התביעות ויתר העלויות כגון הוצאות ועמלות וגוזר את התעריף המתאים למוצר ולאוכלוסיות השונות של המבוטחים הפוטנציאליים.

מדידת הסיכון הכולל (לכל הפוליסות יחד) נעשית ע"פ מודל סטנדרטי למוצרי ביטוח בישראל. המודל מבוסס על ביצוע שינויים בגורמי הסיכון המשפיעים על ערכם ההוגן (ע"פ הערכה מיטבית) של ההתחייבויות הביטוחיות. לדוגמא, שינוי קיצוני בשיעורי התמותה שהונחו או שינוי פתאומי בשיעורי הביטולים שהונחו לצורך חישוב ההתחייבויות הביטוחיות. כמו כן, המודל מניח השפעה של אירוע קיצון (קסטרופה) על גובה התחייבויות לפי פרמטרים שנקבעו מראש (גידול בתמותה ובתחלואה). יצוין, כי מדידת הסיכון מתחשבת בכך שלא כל הסיכונים מתממשים בו זמנית ולכן קיימות קורלציות בין הסיכונים השונים אשר מקטינות את הסיכון הכולל.

3. תיאור השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

(1) תוכניות ביטוח מסוג "עדיף" ומסוג "מסלולי השקעה":

בתוכניות ביטוח מסוג "עדיף" ומסוג "מסלולי השקעה" קיים מרכיב חיסכון מזוהה. העתודה הבסיסית והעיקרית היא בגובה החיסכון שנצבר בתוספת תשואה בהתאם לתנאי הפוליסה כדלקמן:

קרן צמודה לתשואת תיק השקעות (חוזים תלויי תשואה).

קרן צמודה למדד בתוספת ריבית קבועה מובטחת או מזוכה בתשואה מובטחת כנגד נכסים מותאמים (חוזים מבטיחי תשואה).

בחלק לא מהותי של המקרים יש הבטחה למתן הטבה לפוליסות מעל ותק מסוים לפי תנאי הפוליסה. רוב פוליסות אלו כוללות גם התחייבויות בגין קצבאות המשולמות כמתואר בסעיף (4) להלן.

בגין מרכיבים ביטוחיים המצורפים לפוליסות אלו (אי כושר עבודה, מקרה מוות, סיעודי וכו') מחושבת התחייבות ביטוחית בנפרד כאמור להלן.

(2) תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה ("מסורתית"):

תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה משלבות מרכיב של סכום חסכון במקרה שהמבוטח נשאר בחיים בתום תקופת התוכנית עם מרכיב ביטוחי של סיכון מוות במשך תקופת התוכנית. בגין מוצרים אלה מחושבת התחייבות ביטוחית לכל כיסוי כהיוון של תזרים המזומנים בגין התביעות הצפויות, כולל תשלום בתום התקופה, בניכוי הפרמיות העתידיות הצפויות. חישוב זה מבוסס על ההנחות לפיהן תומחרו המוצרים ו/או על הנחות שהופקו מניסיון התביעות, כולל שיעורי הריבית (להלן - ריבית תעריפית), לוח התמותה או התחלואה. החישוב נעשה בשיטה הידועה בשם "Net Premium Reserve", אשר אינה כוללת בזרם התקבולים הצפוי את המרכיב שהועמס בתעריף הפרמיות לכיסוי העמלות וההוצאות, ומנגד אינה מנכה את ההוצאות והעמלות הצפויות. בגין מוצרים מסורתיים תלויי תשואה מחושבת העתודה בהתאם לתשואה שהושגה בפועל בניכוי דמי ניהול.

(3) התחייבויות לקצבאות בתשלום מחושבות בהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה עדכניים אשר פורסמו על-ידי אקטואר האוצר בחוזר המפקח.

לעניין עדכון לוחות התמותה שעל פיהן מחושבות העתודות ראה סעיף 6.ב.5 להלן.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב. ביטוח חיים ובריאות (המשך)

3. תיאור השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

- (4) התחייבויות בגין קצבאות המשולמות לכל החיים בגין פוליסות בתוקף (משולמות ומסולקות) שטרם הגיעו לשלב מימוש הגמלא או הגיעו לגיל פרישה וטרם התחיל התשלום בפועל, מחושבות בהתאם לחוזרי המפקח ולהסתברות למשיכת הגמלא ובהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה עדכניים. בעת עדכון לוחות התמותה נעשית הגדלה הדרגתית של ההתחייבויות לגמלא בהתחשב ברווחים הצפויים מהפוליסות עד הגיע המבוטחים למועד הפרישה. ככל שמקדמי הקצבה המובטחים בפוליסות טובים יותר למבוטח, ההגדלה הנדרשת גבוהה יותר.
- ההגדלה ההדרגתית נעשית ע"י שימוש בפקטור היוון K, המייצג את שיעור ההכנסות העתידיות הצפויות מדמי ניהול או ממרווח פיננסי, הנובעים מההשקעות המוחזקות כנגד עתודות הביטוח בשל הפוליסה או מתשלומי פרמיה עבור הפוליסה. חברת הביטוח קובעת מעת לעת, לפי שיקול דעתו המקצועי של אקטואר החברה, את ערך ה K, על בסיס הנחות פיננסיות שמרניות, באופן שיובטח כי דמי הניהול או המרווח הפיננסי הנובעים מההשקעות המוחזקות כנגד העתודה בשל הפוליסה ותשלומי הפרמיה עבור הפוליסה, יספיקו לכיסוי הוצאות, לרבות ההשלמה לקצבה עד למועד הפרישה. ערך ה- K שיבחר יהיה זה שיביא לפרישה נאותה של העתודה לקצבה כאמור. שיעור המבוטחים הצפויים לממש את זכאותם לקצבה, נקבע על פי מחקרים שעורכת החברה מעת לעת. שיעורי המימוש מותאמים לתוכניות הביטוח וסוגי החיסכון השונים.
- (5) בחודש נובמבר 2012 פורסם חוזר "מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים". על-פי החוזר נקבע, בין היתר, כי החל ביום 1 בינואר, 2013, חברת ביטוח לא תשווק תכנית ביטוח חיים משולבת בחיסכון הכוללת מקדמי קצבה מובטחים, למעט: 1. מי שמלאו לו לפחות 60 שנה במועד המכירה 2. מי שיש לו חוזה ביטוח חיים הכולל מקדמי קצבה מובטחים ומבקש לבטלו כליל ולנייד את הכספים לחוזה ביטוח חדש עם מקדמי קצבה מובטחים והכל בכפוף לכללים נוספים שנקבעו לעניין זה בחוזר שפורסם.
- (6) תוכניות ביטוח חיים אחרות כוללות מוצרי סיכון טהור (אובדן כושר עבודה, מקרה מוות, סיעודי, מחלות קשות, נכויות וכו') הנמכרות כפוליסות עצמאיות או שהן מצורפות לפוליסות עם תוכנית יסודית מסוג "עדיף", "מסלולי השקעה" "מסורתי" או סיכון טהור. בגין תוכניות אלו מחושבת התחייבות אקטוארית. באובדן כושר עבודה וסיעודי עם פרמיה קבועה החישוב נעשה על בסיס Net Premium Reserve. באובדן כושר עבודה השיטה לוקחת בחשבון שיעורי ביטולים שמרניים ואילו בסיעודי נלקח בחשבון ללא ביטולים, ושניהם על בסיס הנחה מעודכנת לניסיון תביעות צפויות.
- (7) בגין תביעות מתמשכות בתשלום, בביטוח סיעודי, בביטוח אובדן כושר עבודה ורצף הכנסה, מחושבת התחייבות ביטוחית בהתאם למשך תקופת התשלום הצפויה.
- (8) ההתחייבות הביטוחית בגין ביטוח קבוצתי מורכבת מהתחייבות בגין עתודה לתביעות תלויות ו-IBNR (תביעות אשר אירעו אך טרם דווחו) והוצאות עקיפות לסילוק תביעות, עתודה להמשכיות, הפרשה והפרשה להפסדים עתידיים, ככל שנדרשת.
- (9) עתודת IBNR לתביעות אובדן כושר עבודה וסיעוד שקרו אך טרם דווחו, שמחושבת על בסיס ניסיון תביעות קודם בחברה.
- (10) עתודה להוצאות עקיפות לסילוק תביעות שמחושבת על בסיס נתוני הוצאות בהתאם לתחשיב שבוצע בחברה.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב. ביטוח חיים ובריאות (המשך)

3. תיאור השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

- (11) ההתחייבות הביטוחית בגין ביטוח קבוצתי מורכבת מהתחייבות בגין עתודה לתביעות תלויות ו-IBNR (תביעות אשר אירעו אך טרם דווחו) והוצאות עקיפות לסילוק תביעות, עתודה להמשכיות והפרשה להפסדים עתידיים, ככל שנדרשת.
- (12) ההתחייבות בגין תביעות תלויות בביטוח חיים כוללות הפרשות לתביעות שטרם שולמו, כולל IBNR, בכל הענפים חוץ מסיעודי, אובדן כושר עבודה ורצף הכנסה, אשר נכללים בסעיף עתודות.
- (13) התחייבויות בגין פוליסות בריאות הינן ממספר סוגים, לקולקטיבים ולפוליסות פרט בנפרד:

- הפרשה לפרמיה בחסר שמחושבת כעודף (אם גבוה מאפס) של הערך הנוכחי של כל העלויות העתידיות פחות הערך הנוכחי של כל ההכנסות העתידיות, לפי סוג הכיסוי.
- תביעות תלויות, כולל הפרשה ל-IBNR והוצאות עקיפות לסילוק תביעות.
- עלות סעיף ההמשכיות בפוליסות קולקטיביות.

4. ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

(1) שיעור ההיוון

בגין תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה ("מסורתית") (ראה סעיף 3(2) לעיל) ומוצרי סיכון טהור (ראה סעיף 3(6) לעיל) עם פרמיה קבועה הריבית המשמשת להיוון הינה כדלקמן:

- (א) בתוכניות ביטוח המגובות בעיקרן באגרות חוב מיועדות - בריבית בשיעורים של בין 2.5% ל-4.8% צמודה למדד; בחישוב של השלמת עתודה לתשלום קיצבה, החלק שאינו מגובה באגרות חוב מיועדות - בריבית חסרת סיכון.
- (ב) בתוכניות מבטיחות תשואה ומבטיחות מקדם קצבה שאינן מגובות באגרות חוב מיועדות (הושקו אחרי 2005) - ריבית של 2.5%, ובחישוב של השלמת עתודה לתשלום קיצבה - ריבית חסרת סיכון.
- (ג) בפוליסות המשלמות תשלומי סיעוד ואובדן כושר עבודה, הריבית המשמשת להיוון הינה כדלקמן:

- במידה והפיצוי אינו תלוי תשואה השיעור הוא 2.5%.
- פיצויים תלויי תשואה מהוונים בשיעור 3.1% ברמה של הברוטו ו- 2.5% בחלקם של מבטחי המשנה.

ירידה בשיעור הריבית לטווח הארוך עלולה להגדיל את עתודות הביטוח כתוצאה מהצורך בהעמדת עתודה נוספת במסגרת בדיקת נאותות העתודות (LAT). החברה בדקה את נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח (LAT) ומצאה כי בהתחשב בגובה העתודות הקיימות, אין צורך בהשלמה הנובעת מ-LAT.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב. ביטוח חיים ובריאות (המשך)

4. ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

(2) שיעורי תמותה ותחלואה

- שיעורי התמותה ששימשו לחישוב התחייבויות ביטוחיות בפוליסות מסוג מעורב ("קלאסי") בגין תמותה של מבוטחים לפני הגיעם לגיל פרישה (לא כולל תמותה של מבוטחים מקבלי קצבאות זקנה ומקבלי פיצוי חודשי, אי כושר עבודה או סיעוד) מבוססים בעיקר על טבלאות AM49/52.
- ההתחייבות לקצבאות המשולמות לכל החיים מחושבת בהתאם ללוחות תמותה עדכניים.
בהנחה שתהיה עליה בשיעור התמותה, עקב עלייה בשיעור התמותה בפועל לרמה העולה על ההנחה הקיימת, תביא לקיטון ההתחייבות לקצבאות המשולמות לכל החיים.
יצוין, כי קיימת מגמה של גידול בתוחלת החיים וקיטון בשיעור התמותה אשר נלקחת בחשבון לצורך קביעת הנחת התמותה המשמשת לחישוב ההתחייבות לקצבה שתשולם בעתיד.
- שיעורי התחלואה מתייחסים לשכיחות של מקרי תביעה בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה וכיוצ"ב. שיעורים אלה ותקופת תשלום הקצבאות (לעניין ביטוח סיעוד ואי כושר עבודה) נקבעו על בסיס ניסיון החברה או מחקרים של מבטחי משנה.
ככל שההנחה לגבי שיעור התחלואה תעלה כך תגדל ההתחייבות הביטוחית בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז ונכות מתאונה.

(3) שיעורי נטילת גמלא

- חוזי ביטוח חיים הכוללים מרכיב חיסכון, התנהלו, בגין כספים שהופקדו משנת 2000 עד לסוף שנת 2007 בשני מסלולים אפשריים: מסלול הוני או מסלול קצבתי. לעניין פרמיות שהופקדו עד חודש מאי 2000 רשאי המבוטח לבחור, במועד הפרישה, את המסלול המועדף עליו. היות וסכום ההתחייבות הביטוחית שונה בכל אחד משני המסלולים, נדרשת החברה להעריך את שיעור הפוליסות בהן יבחרו המבוטחים במסלול הקצבתי בשל ההשלכה לעניין העתודה הנדרשת בגין התחייבויות מסוג זה. שיעור זה נקבע על פי הנחיות הפיקוח, תוך התאמה לניסיון שנצבר בחברה. יצוין, כי החל משנת 2008 כמעט כל התוכניות הן לקצבה.
לעניין עדכון לוחות התמותה שעל פיהן מחושבות העתודות ראה סעיף 6.ב.5. להלן.

(4) שיעורי ביטולים

- שיעור הביטולים משפיע על ההתחייבויות הביטוחיות בגין חלק מביטוחי הבריאות וביטוחי אובדן כושר עבודה וכן על קצבאות המשולמות לכל החיים בתקופה שלפני התחלת התשלומים. ביטולי חוזי ביטוח יכולים לנבוע מביטול פוליסות היזום על ידי החברה עקב הפסקת תשלומי הפרמיות או פדיונות פוליסות לבקשת בעליהן. ההנחות לגבי שיעורי הביטולים מבוססות על ניסיון החברה לגבי משך החיים של המוצר. שיעור הביטולים משפיע גם על בדיקת נאותות העתודה בכל הענפים, וגם על בדיקת ברות ההשבה של הוצאות הרכישה הנדחות.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב. ביטוח חיים ובריאות (המשך)

4. ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

(5) שיעורי המשכיות

בחלק מביטוחי הבריאות וביטוחי ריסק קבוצתיים (מעל סכום ביטוח מסוים) בהם זכאים המבוטחים להמשיך ולהיות מבוטחים באותם תנאים ביטוחיים (אבל לאו דווקא באותו תעריף) במקרה בו החוזה הקולקטיבי לא יחודש או שהמבוטח פורש מהקבוצה. מאחר שמבוטחים אשר מפעילים את אופציית ההמשכיות יהיו במצב בריאותי פחות טוב, קיימת לחברה התחייבות המבוססת על הנחות לגבי שיעורי המשכיות של הביטוחים הקולקטיביים ושיעורי המשכיות של החוזים עם המבוטחים לאחר סיום החוזה הקולקטיבי ומצב בריאותם של מפעילי המשכיות.

5. מבחני רגישות בביטוח חיים ובריאות (*)

ליום 31 בדצמבר, 2012:

שיעור הביטולים (פדיונות, סילוקים והקטנות)						רווח (הפסד)
שיעור תמורה		שיעור תחלואה		-10%	+10%	
-10%	+10%	-10%	+10%	-10%	+10%	
אלפי ש"ח						
(68,079)	60,335	47,640	(94,347)	(15,953)	14,270	

ליום 31 בדצמבר, 2011:

שיעור הביטולים (פדיונות, סילוקים והקטנות)						רווח (הפסד)
שיעור תמורה		שיעור תחלואה		-10%	+10%	
-10%	+10%	-10%	+10%	-10%	+10%	
אלפי ש"ח						
(54,076)	46,567	37,770	(43,763)	(14,391)	13,130	

(*) ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך בספרים ולא על שווי כלכלי. לפיכך, כאשר יש שיפור בתמורה או בתחלואה והתוצאה הכלכלית המתקבלת בניתוח הרגישות מביאה להקטנת העתודה המחושבת ביחס לתמחור הכיסוי המקורי, אזי מטעמי שמרנות, הרווח שנוצר בגובה הפרש העתודה אינו נלקח בחשבון.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב. ביטוח חיים ובריאות (המשך)

6. מידע לגבי שינוי מהותי שנעשה בהנחות האקטואריות

א. בחודש יולי 2012, פרסם המפקח טיוטת נייר עמדה ומכתב הבהרה בקשר לעדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בקרנות הפנסיה וביטוח חיים (להלן: "הטיטה") ובעקבותיהם פורסמה בחודש מרס 2013 חוזר בעניין חישוב עתודות לתשלום קצבה בפוליסות ביטוח חיים המחליף חוזר שהתפרסם בשנת 2007 (להלן: "החוזר החדש").

להלן עיקרי הדברים:

הטיטה והחוזר החדש כוללים הנחיות עדכניות לחישוב הפרשות לעתודות לגמלאות בפוליסות ביטוח חיים, הכוללות מקדמי קצבה מובטחים. הטיטה מתייחסת, בין היתר, ללוח תמותת גמלאים חדש, שיעורי שיפור תמותה עתידיים, ולשיעור מימוש הגמלה ולהשלכות הנובעות מכך על גובה העתודות ואופן בנייתן.

בדוחות הכספיים לשנת 2012 עדכנה החברה את הערכותיה בדבר ההתחייבויות לגמלה על בסיס האומדנים המעודכנים של תוחלת החיים והשיפורים העתידיים הכלולים בטיטת חוזר הקצבה וזאת, בין היתר, לאור המגמות העולות מטיטת חוזר הקצבה הנצפות גם בנתוני החברה. בעקבות כך, רשמה החברה ברבעון השני של שנת 2012 הפרשה מידית לעתודה משלימה לגמלאות והקטינה את הרווח הכולל בסך של כ-52 מיליוני ש"ח לפני מס ושל כ-34 מיליוני ש"ח אחרי מס.

החוזר החדש קובע, בין היתר, כי חברת הביטוח תקבע באופן זהיר שני ערכי K. אחד בגין פוליסות שמרכיב החיסכון בהן תלוי תשואה ("פוליסות תלויות תשואה") ושני בגין פוליסות שמרכיב החיסכון בהן כולל תשואה מובטחת ("פוליסות מבטיחות תשואה") לעומת החישוב הקודם שהתבסס על ערך יחיד של K.

חישוב שני ערכי K לעומת ערך K יחיד לכלל התיק מאפשר ייחוס מדויק יותר של העתודה המשלימה לגמלא לחוזי הביטוח השונים.

בהתאם להוראות המעבר, השימוש בשני ערכי K יהיה לא מאוחר מיום 31 במרס, 2013.

החברה לא יישמה שני ערכי K לשנת 2012 וההשפעה, במידה ותחול, תבוא לידי ביטוי בתקופה של שלושה חודשים שתסתיים ביום 31 במרס, 2013.

ב. העתודה המשלימה לגמלאות, הכלולה בספרי החברה, מסתכמת לימים 31 בדצמבר, 2012 ו-2011, לסך של כ-305 מיליון ש"ח וכ-180 מיליון ש"ח בהתאמה.

יתרת ההפרשות אשר תיזקף לרווח והפסד על ידי שימוש בפקטורי היוון K כאמור לעיל, בצורה הדרגתית עד הגעת המבוטחים לגיל פרישה מסתכמת ליום 31 בדצמבר, 2012 לסך של כ-85 מיליון ש"ח.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג. ביטוח כללי

1. תיאור המוצרים הביטוחיים והסיכונים הגלומים בהם

הסיכונים הגלומים במוצרי הביטוח הכללי באופן גנרי (משותף לכל הענפים) הם: תנודתיות בחומרת התביעה ובשכיחותה (מספר גורמים משפיעים על אי וודאות זו אקלים שיפוטי, שינויי חקיקה). כמו כן קיימים סיכון מודל וסיכון ריכוז חשיפה.

(א) רכב חובה

ביטוח רכב חובה הינו ביטוח סטטוטורי אשר מהווה תנאי מוקדם הכרחי לשימוש ברכב מנועי. פוליסת ביטוח חובה, בהתאם לפקודת ביטוח רכב מנועי, מעניקה כיסוי לבעל הרכב והנוהג בו, מפני כל חבות שהם עלולים לחוב לפי חוק הפיצויים ומפני חבות אחרת שהם עלולים לחוב בשל נזק גוף שנגרם לנהג הרכב, לנוסעים בו או להולכי הרגל שנפגעו כתוצאה מהשימוש ברכב מנועי. הכיסוי הביטוחי בתחום רכב חובה קבוע ואחיד בין חברות הביטוח. תביעות ברכב חובה מתאפיינות ב "זנב ארוך" LONG TAIL דהיינו לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה. על פי תיקון לחוק ההסדרים משנת 2010 ואילך חלק גדול מההוצאות הרפואיות הוצאו מכיסוי פוליסת חובה ומשולמות על ידי קופות החולים.

(ב) רכב רכוש

פוליסת ביטוח רכב רכוש כוללת כיסויים בגין נזק עצמי הנגרם לרכב המבוטח, גניבה, וכן נזק רכוש הנגרם על ידי הרכב המבוטח לצד שלישי. ניתן לרכוש פוליסה לנזק לצד ג' בלבד או בשילוב עם כיסויים נוספים. הפוליסה התקנית קובעת נוסח ותנאים מינימליים לביטוח מקיף לרכב אשר חברת ביטוח יכולה לשנותם רק אם השינוי הוא לטובת המבוטח. התעריף לביטוח רכב רכוש אינו אחיד ותלוי במספר משתנים, כגון: סוג וערך הרכב המבוטח, ניסיון התביעה המצטבר של בעל הפוליסה, גילו של הנהג הצעיר שמורשה לנהוג ברכב והגבלת מספר הנהגים הרשאים לנהוג ברכב. ע"פ רוב, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח. רכב מקיף (פרטי ומסחרי לרבות משאיות) - כיסוי בגין נזק לרכב כתוצאה מתאונה, נזק לרכב כתוצאה מאש, גניבת הרכב, נזק שנגרם תוך כדי גניבת הרכב, נזק שנגרם כתוצאה מנזקי טבע (שיטפון, סערה, שלג וברד), נזק לרכב כתוצאה ממעשה זדון (למעט על ידי המבוטח או מי מטעמו), נזק שגרם הרכב לרכוש של צד שלישי.

(1) ביטוח מקיף ללא כיסוי נזק עצמי - כיסוי ביטוחי של כל הסיכונים המפורטים בס"ק ו' לעיל, למעט סעיף נזק עצמי כתוצאה מתאונה. (2) ביטוח מקיף ללא כיסוי גניבה - כיסוי ביטוחי של כל הסיכונים המפורטים בס"ק ו' לעיל, למעט גניבת הרכב.

(3) ביטוח אחריות כלפי צד שלישי - הגנה על המבוטח מפני אחריותו לנזקים שנגרמו לרכוש של צד שלישי כתוצאה משימוש ברכבו.

(4) ביטוח אופנועים.

(5) בנוסף לכיסויים הבסיסיים הנ"ל, הקבוצה מאפשרת למבוטח להרחיב את הכיסוי כדלקמן: כיסוי לנזקי רעידת אדמה, רכב חדש תמורת הישן שנגנב (לרכבים משנות דגם אחרונות בלבד ולמקרה ביטוח של אובדן גמור), ביטוח רדיו טייפ או רדיו דיסק חליפי, ביטוח שבר שמשות, שירותי גרירה ומתן רכב חליפי. בנוסף, קיים מסלול ייחודי לכלי רכב פרטיים בלבד, המאפשר סל רחב יותר של שירותים והטבות למבוטח, עם אפשרות לפרמיה מוזלת.

(6) בנוסף לכיסויים הבסיסיים הנ"ל, החברה ושומרה ביטוח מאפשרות למבוטח להרחיב את הכיסוי כדלקמן: כיסוי לנזקי רעידת אדמה, רכב חדש תמורת הישן שנגנב (לרכבים משנות דגם אחרונות בלבד ולמקרה ביטוח של אובדן גמור), ביטוח רדיו טייפ או רדיו דיסק חליפי, ביטוח שבר שמשות, שירותי גרירה ומתן רכב חליפי. בנוסף, קיים מסלול ייחודי לכלי רכב פרטיים בלבד, המאפשר סל רחב יותר של שירותים והטבות למבוטח, עם אפשרות לפרמיה מוזלת.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג. ביטוח כללי (המשך)

1. תיאור המוצרים הביטוחיים והסיכונים הגלומים בהם (המשך)

(ג) חביות אחרות

תביעות בחביות מתאפיינות ב"זנב ארוך" LONG TAIL.

(1) ביטוח חבות מעבידים - כיסוי למבוטח בגין אחריותו לנזקי גוף הנגרמים לעובד עקב ותוך כדי עבודתו אצל המבוטח. החבות המכוסה היא חבות לפי פקודת הנזיקין, התש"ם-1980, והביטוח הינו שיווי, מעל הכיסוי לפי חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995. הביטוח נערך בדרך כלל על בסיס אירוע. דמי הביטוח נקבעים כפונקציה של מספר משתנים, כאשר המרכזיים שבהם - מספר העובדים המועסקים או היקף שכר העבודה השנתי שמשלם המעסיק, סוג פעילות המעסיק, גבול האחריות הרצוי, ניסיון התביעות של המבוטח, אמצעי ההגנה הקיימים בעסק וכדומה. הגשת התביעה יכולה להיעשות לאחר תקופת הביטוח בתוך תקופת ההתיישנות.

(2) ביטוח צד שלישי - הפוליסה לביטוח אחריות כלפי צד שלישי מכסה את חבותו של המבוטח על פי כל דין, בגין נזקי גוף או רכוש שנגרמו לצד שלישי שאינו עובד המבוטח בשל נזק שנגרם מאירוע תאונתי אשר התרחש במהלך תקופת הביטוח בקשר עם הפעילות בגינה רכש המבוטח את הכיסוי הביטוחי. ביטוח זה נערך בדרך כלל על בסיס אירוע. דמי הביטוח נקבעים כפונקציה של מספר משתנים, כאשר המרכזיים שבהם - עיסוק המבוטח, היקף פעילות המבוטח, גבול האחריות הרצוי, ניסיון התביעות של המבוטח, חשיפה למפגעים או סיכונים סביבתיים, אמצעי ההגנה הקיימים בעסק וכדומה.

(3) ביטוח אחריות מקצועית - ביטוח המכסה את חבותו של בעל מקצוע בגין כשל בביצוע חובתו המקצועית שתוצאתו נזק לצד שלישי, בין אם הינו לקוח של המבוטח ובין אם לאו. ביטוח אחריות מקצועית נערך על בסיס הגשת תביעה. הכיסוי בפוליסה מוגבל לאירועים בלתי צפויים ואינו מכסה מעשים מכוונים של המבוטח. המשתנה העיקרי המשפיע על דמי הביטוח הוא עיסוקו של המבוטח, כאשר גם להיקף הפעילות, גבול האחריות הרצוי, ותק במקצוע, מספר העובדים, מחזור ההכנסות, ניסיון התביעות של המבוטח והתחום הטריטוריאלי של הכיסוי והשיפוט השפעה ניכרת על תעריף דמי הביטוח.

(4) ביטוח אחריות המוצר - ביטוח המכסה את חבותו של המבוטח בגין נזק שנגרם על ידי מוצרים שיוצרו/שווקו/ סופקו או הופצו על ידו, לאחר שפסקו מלהיות בחזקתו. ביטוח זה נערך על בסיס מועד הגשת תביעה. המשתנה העיקרי המשפיע על דמי הביטוח הוא עיסוקו של המבוטח, כאשר גם להיקף הפעילות, קיום פעילות ייצוא, התקופה הרטרואקטיבית הנדרשת, גבול האחריות הרצוי, ניסיון התביעות של המבוטח והתחולה הטריטוריאלית של הכיסוי השפעה על תעריף דמי הביטוח.

(5) ביטוח דירקטורים ונושאי משרה - ביטוח המכסה דירקטורים ונושאי משרה בשל הפרת חבותם הניהולית שהופרה על ידי הדירקטורים ונושאי המשרה. הביטוח נערך על בסיס מועד הגשת התביעה. החבות המכוסה היא בעיקרה מתוקף חוק החברות, המטיל חבות אישית על נושאי המשרה בחברה, וככל שהחוק מאפשר לתת שיפוי לנושאי המשרה. בעלת הפוליסה בביטוח זה הינה החברה, הרוכשת את הכיסוי עבור נושאי המשרה והדירקטורים המכהנים ו/או שכהינו בעבר והם המוגדרים כמבוטחים. דמי הביטוח בענף זה מתבססים על מספר משתנים, בהתאם לסוג הכיסוי, כאשר המרכזיים מביניהם: גבול האחריות הרצוי, ניסיון התביעות של המבוטח, תחום העיסוק של הקבוצה, הרכב בעלי המניות, המבנה והחוסן הפיננסיים של הקבוצה והיות הקבוצה ציבורית או פרטית.

באור 38: - גיהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג. ביטוח כללי (המשך)

1. תיאור המוצרים הביטוחיים והסיכונים הגלומים בהם (המשך)

(ג) חבויות אחרים (המשך)

(6) כלי טיס וכלי שיט - ביטוח המכסה נזק או אבדן הקשורים לסיכוני תעופה או שיט. ביטוח כלי שיט מכסה גופי אניות; ביטוח כלי טיס כולל ביטוח גופי מטוסים וביטוח תאונות נסיעה.

(7) ביטוח ערבות חוק המכר: הקבוצה משווקת ביטוח המכסה את השקעתם של רוכשי יחידות דיור כנגזר מחוק המכר (דירות), תשל"ג 1973 וחוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות רוכשי דירות), התשל"ה - 1974. ביטוח זה תואם את ההנחיות בחוק המכר ולרוב תקופת הביטוח שלו ארוכה (מעל שנה). הסיכון בפוליסות אלו הולך ופוחת עם הזמן כתוצאה מהתקדמות הבנייה וקבלת החזקה בנכס. בהתאם להוראות הפיקוח, ההכרה ברווח מהכנסות הקבוצה מענף זה נדחות לתקופה של 5 שנים. הקבוצה מנפיקה פוליסות אלו לקבלנים, בין אם באמצעות שיווק ישיר לקבלן או באמצעות בנקים המספקים מימון לפרוייקט הבנייה.

(ד) ביטוח רכוש

(1) ביטוח דירות (מקיף דירות) - ביטוח מבנה דירה וביטוח תכולת דירה למגורים. תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986 (להלן לצורך סעיף זה: "התקנות") מגדירות את סוג הכיסוי הביטוחי המינימלי למבנה דירה ותכולתה, כהגדרתן בתקנות (להלן: "הפוליסה התקנית דירה"). על פי התקנות, ביטוח דירות כולל כיסוי לתכולה ולמבנה כנגד סיכוני אש, פריצה, כיסוי נזקי טבע, רעידת אדמה ונזקי צנרת. חברת הביטוח יכולה לשנות את הפוליסה התקנית דירה רק אם השינוי הינו לטובת המבוטח. למבוטח ניתנת אפשרות לוותר בכתב על כיסוי לרעידת אדמה. במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

(2) אובדן רכוש ומקיף בתי עסק - ביטוחים המכסים אבדן רכוש שאינו דירת מגורים ותכולתה או רכב מנועי (למשל סחורות, מכונות, ציוד, מפעלים וכו'). ביטוח בתי עסק כולל כיסוי לתכולה ולמבנה כנגד סיכוני אש, פריצה, כיסוי נזקי טבע ורעידת אדמה. ניתן לרכוש בביטוחים אלה כיסוי לנזק תוצאתי של אובדן רווחים. כמו כן, פוליסת מקיף בתי עסק כוללת גם כיסויים לסיכוני צד שלישי וחבות מעבידים שתוארו בסעיף חבויות אחרות בתת סעיף 1 ו-2.

(3) ביטוח משכנתאות - כולל ביטוח מבנה עבור לווים הנוטלים משכנתא למימון רכישת דירות. פוליסות אלו משועבדות לטובת המלווה. ביטוח זה נמכר בדרך כלל בשילוב עם ביטוח חיים (ריסק) לכיסוי יתרת ההלוואה במקרה של מות המבוטח.

(4) ביטוח ימי - ביטוח ימי מכסה הובלת מטענים בים ובאוויר.

(5) מטענים בהובלה - ביטוח המכסה אובדן או נזק למטען הנגרם במסגרת הובלה יבשתית.

(6) ביטוח הנדסי (ביטוח שבר מכני) - ביטוח המכסה נזקים לציוד הנובעים מהפעלתו, בניגוד לנזקים הנגרמים על ידי גורמים חיצוניים בלתי תלויים.

(7) ביטוח ערבויות ביצוע וערבויות פיננסיות: הקבוצה משווקת ערבויות ביצוע שמהותן התחייבויות לשיפוי המוטב בגין הפרת התחייבות המבוטח כלפיו. הפוליסות מונפקות לטובת מזמיני עבודה בפרוייקטים ומיועדות להבטיח עמידה בהתחייבויותיהם של קבלנים, יזמים וגופים גדולים נוספים בביצוע פרויקטים, כפי שסוכמו בין הצדדים. בנוסף, הקבוצה משווקת ערבויות פיננסיות שמהותן התחייבות לשיפוי המוטב בגין הפרת התחייבות פיננסית של המבוטח כלפיו.

באור 38 - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג. ביטוח כללי (המשך)

1. תיאור המוצרים הביטוחיים והסיכונים הגלומים בהם (המשך)

(ד) ביטוח רכוש (המשך)

- (8) ביטוח הנדסי (עבודות קבלניות) - כיסוי לעבודות קבלניות, ציודן וחומרים, מפני נזק תאונתי.
- (9) ביטוח הנדסי (עבודות הקמה) - כיסוי לעבודות הקמה של מערכות מכניות, ציודן וחומרים, מפני נזק תאונתי.
- (10) ביטוח ציוד אלקטרוני - כיסוי לנזק תאונתי, למערכות מתח נמוך ולכיסוי הוצאות שחזור מידע מחשבים ושכירת ציוד חלופי.
- (11) ביטוח סיכוני טרור - ביטוח שיורי (מעל תקבולי מס רכוש) המכסה נזק פיזי לרכוש ואובדן רווח גולמי בשל מעשה טרור.

2. אופן מדידת הסיכון הביטוחי

החברה מודדת את הסיכונים הביטוחיים לשלוש מטרות עיקריות:

- תמחור המוצרים הביטוחיים אותם היא מוכרת.
- הסיכון שהעתודה לתביעות תלויות לא מספקת
- תרומת הסיכון הביטוחי לחישוב ההון הכולל הנדרש.

מדידת הסיכונים הביטוחיים לכל מוצר ומוצר נעשית ע"י האקטואר או מבטח משנה או חתם אשר מנתח את התביעות, מעריך את צפי התביעות, הסטייה מהצפי וגוזר את התעריף המתאים למוצר ולאוכלוסיות השונות של המבוטחים הפוטנציאליים.

מדידת הסיכון הכולל (לכל הפוליסות יחד) נעשית ע"פ מודל סטנדרטי שפותח באירופה עבור חברות ביטוח והותאם למוצרים של ענף הביטוח בישראל. המודל מבוסס על פרמטרים של היקף פרמיות, היקף רזרבות (המחושבות על בסיס הנחות מיטביות - לא שמרניות), שיעורי הפסד (Loss Ratios), סטיות תקן של קבוצות מוצרים בעלי מאפיינים דומים. כמו כן המודל מניח השפעה של אירוע קיצון (רעידת אדמה או מעשה ידי אדם) על הון החברה לפי פרמטרים שנקבעו מראש. לבסוף, מדידת הסיכון מתחשבת בכך שלא כל הסיכונים מתממשים בו זמנית בכל הענפים ולכן קיימות קורלציות בין ענפי הביטוח השונים אשר מקטינות את הסיכון הכולל.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג. ביטוח כללי (המשך)

3. תיאור השיטות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי כוללות את המרכיבים העיקריים הבאים:

- הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה.
- תביעות תלויות כולל הפרשה להוצאות עקיפות.
- הפרשה לפרמיה בחסר.

ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה והוצאות הרכישה הנדחות מחושבות באופן אריתמטי יחסי לתקופה שמעבר לתאריך הדוח ולכן אינן מושפעת מגורמי סיכון כלשהן. ראה גם באור 2(ו)2 - מדיניות חשבונאית.

בהתאם להוראות המפקח התביעות התלויות מחושבות על ידי אקטואר על-פי שיטות אקטואריות מקובלות המתבססות בעיקרן על ניסיון העבר של קבוצת הסיכונים הנבדקת, ומתחשבות בהתפתחות של תשלומי התביעות וכן בהתפתחות של עלות התביעות (תשלומי תביעות וההערכות הפרטניות של התביעות התלויות). בנוסף, לעיתים ההערכה מושפעת גם משינוי בחומרת התביעות בקבוצת הסיכון הרלוונטית. הערכת התביעות התלויות נעשתה ברמת הברוטו וברמת ביטוח המשנה בנפרד. השיבובים וכן ההשתתפות העצמית שתיגבה מהמבוטחים, מחושבים על בסיס ניסיון העבר המשתקף בנתוני המודל האקטוארי.

כמו-כן, נכללות הערכות איכותיות באשר לשינוי מגמות בעתיד לגבי גורמי סיכון שונים. גורמי סיכון פנימיים לדוגמא: שינויים בתמהיל התיק, שינויים במדיניות החיתום ושינויים בנהלי הטיפול בתביעות. גורמי סיכון חיצוניים לדוגמא: פסיקה משפטית, חקיקה וכדו'. כאשר שינויים כאמור לעיל, לא באו לידי ביטוי באופן מלא בניסיון העבר, האקטואר מעדכן את המודלים ו/או מבצע הפרשות ספציפיות על סמך הערכות סטטיסטיות ו/או משפטיות לפי העניין.

בענפים בהם אין מודל סטטיסטי מתאים, ההתחייבות הביטוחית נקבעת ברמת הברוטו על סמך חוות דעת מומחי הקבוצה, ובהתאם להמלצות יועציהם המשפטיים.

חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות נאמד בהתחשב בסוג ההסכם (יחסי/בלתי יחסי) ונתוני התביעות בפועל.

הערכת התביעות התלויות עבור חלק הקבוצה במאגר הישראלי לביטוחי רכב חובה (להלן - הפול) התבססה על חישוב שבוצע על ידי הפול.

לצורך הערכת התביעות התלויות נעשה שימוש במודלים האקטוארים המפורטים להלן, בשילוב ההנחות השונות. בחירת השיטה האקטוארית המתאימה לכל ענף ביטוח, סוג אירוע ולכל שנת אירוע/פתיחה, נעשית על פי שיקול דעת בהתאם למידת ההתאמה של השיטה למקרה ולעיתים נעשה שילוב בין השיטות השונות. במקרים מסוימים האקטואר מעדכן את המודלים בגין מגמות, פסיקה, שינויי חקיקה או גורמים אחרים שעשויים להשפיע על התביעות בעתיד, באופן שונה מאשר התפתחות בעבר.

כדי להעריך את ההתפתחות הצפויה לתביעות הידועות התביעות התלויות חושבו על בסיס שיטות אקטואריות מקובלות כמפורט להלן:

שיטת chain ladder: המתבססת על התפתחות התביעות ההיסטוריות בהיבטים שונים (התפתחות התשלומים ו/או התפתחות עלות התביעות, התפתחות כמות התביעות ועוד). ברוב הכיסויים, ההתפתחות של עלות התביעות משוקללת עם חומרה צפויה על פי ניסיון העבר במסגרת שיטת Bornhuetter-Ferguson. שיטה זו בעצם משקללת בין הערכה אי-פריאורי של עלות התביעות הסופית לבין ניבוי ה-chain ladder לעלות הסופית כאשר המשקלות הינן פונקציה של גורמי ההתפתחות. ככל שגורם ההתפתחות גדולה יותר כך השיטה משקללת יותר את העלות אי-פריאורי. העתודה תהיה שווה לעלות הסופית פחות העלות הנוכחית של התביעות לפי קבוצת סיכון ושנת פתיחה.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג. ביטוח כללי (המשך)

3. תיאור השיטות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

הערכת התביעות שאירעו וטרם דווחו (IBNR) מחושבת לפי סוג הכיסוי על פי מודל שמנתח את קצב כמות התביעות הצפויות להיפתח בעתיד מוכפל בחומרה הצפויה לתביעות בסוג הכיסוי.

4. הנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

החישובים האקטואריים אינם כוללים הפחתה בשל היוון תשלומי התביעות העתידיות. בנוסף מטעמי שמרנות בענפי אחריות המוצר, אחריות מקצועית, רכב חובה, חבות מעבידים וצד שלישי נזקי גוף, הרזרבות מוערכות כגבוהה מבין ההערכה האקטוארית להערכת מומחי התביעות, לכל שנת חיתום. לא נכללה תוספת אחרת בעד מרווח לסיכון (כגון סטיית תקן).

5. מידע לגבי שינוי מהותי שנעשה בהנחות האקטואריות

החל משנת 2012 מחושבים ענפי החובה והביטוח ההנדסי לפי שיטת ה- Bornhuetter-Ferguson. בנוסף לענפים שחושבו לפי שיטה זו כבר בשנת 2011. למעבר בין השיטות לא היה השפעה מהותית על תוצאות החברה. ענף כלי שיט וחלק מענף רכוש אחר מחושבים עדיין לפי שיטת chain ladder ולא לפי שיטת ה- Bornhuetter-Ferguson.

בחודש ינואר 2013 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי), התשע"ג - ג' 2013 (להלן: "התקנות החדשות") וחוזר (להלן, ביחד: "התיקון"), שעניינם עדכון הוראות הדין הקיימות בנושא חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי.

התיקון ביטל את תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984, כאשר במקומן תבואנה התקנות החדשות. השינוי המרכזי שיחול עם כניסת התיקון לתוקף הינו ביטול, החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרס, 2014, של עתודת עודף הכנסות על הוצאות (להלן: "העתודה"). בחברה העתודה מחושבת כיום לתקופות של 3 עד 5 שנים בענפי ביטוח כללי עם זנב תביעות ארוך (בעיקר רכב חובה וחבויות), אשר מחושבת לגביהם הערכה אקטוארית. בנוסף בחודש יולי 2012 פורסמה טיוטת עמדת המפקח (להלן: "עמדת המפקח") לעניין נוהג מיטבי לאקטוארים בבואם לחשב עתודת ביטוח בביטוח כללי לצורך הדוחות הכספיים כך שישקפו באופן נאות והולם את ההתחייבויות הביטוחיות. עמדת המפקח כוללת, בין היתר, את הקביעות הבאות:

1. "רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" פירושה כי קיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") - קרי, הסתברות של 75% לפחות כי ההתחייבויות הביטוחיות שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח.
2. ככל שקיימת וודאות רבה יותר בהתאמת הנחות ומודלים, על האקטואר לבחור את ההנחות והמודלים המתארים באופן הטוב ביותר ("Best Estimate") את צפי ההתחייבויות הביטוחיות. לכך יש להוסיף, באופן נפרד, מרווח בגין חוסר וודאות.
3. שיעור היוון תזרים התחייבויות (מוצרים עם זנב התחייבויות ארוך).
4. קיבוץ - לצורך חישוב מרווחים בגין חוסר הוודאות בענפים סטטיסטיים (כהגדרתם בחוזר), יש להתייחס לכל ענף בנפרד, אך ניתן לקבץ את הסיכונים מכל שנות החיתום (או נזק) בענף. בענפים שאינם סטטיסטיים, ניתן להתייחס לכולם כמקשה אחת.
5. קביעת גובה התחייבות ביטוחיות בגין פוליסות שנמכרו בפרקי זמן הסמוכים ליום הדיווח ולסיכונים לאחר יום הדיווח.

הקבוצה בוחנת את ההשפעה הכוללת על הדוחות הכספיים של התיקון, יחד עם עמדת המפקח. בשלב זה לא ניתן להעריך את ההשפעה, שכן עמדת המפקח נמצאת בדיונים והבהרות בין חברות הביטוח לבין המפקח.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

6. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

1. פירוט הרכב ההשקעות לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר, 2012				
סה"כ	במטבע חוץ או בהצמדה אליו		בש"ח לא צמוד	
	אליו	בש"ח צמוד למדד	בש"ח	
אלפי ש"ח				
619,096	-	-	619,096	מזומנים ושווי מזומנים
8,531,399	2,698,950	2,129,293	3,703,156	נכסים סחירים
4,544,247	1,144,540	3,110,954	288,753	נכסים בלתי סחירים
<u>13,694,742</u>	<u>3,843,490</u>	<u>5,240,247</u>	<u>4,611,005</u>	סך הכל הנכסים
ליום 31 בדצמבר, 2011				
סה"כ	במטבע חוץ או בהצמדה אליו		בש"ח לא צמוד	
	אליו	בש"ח צמוד למדד	בש"ח	
אלפי ש"ח				
535,315	-	-	535,315	מזומנים ושווי מזומנים
7,450,313	2,321,700	1,867,275	3,261,338	נכסים סחירים
4,015,928	947,924	2,775,772	292,232	נכסים בלתי סחירים
<u>12,001,556</u>	<u>3,269,624</u>	<u>4,643,047</u>	<u>4,088,885</u>	סך הכל הנכסים

באור 38 - : ניהול סיכונים (המשך)

6. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. סיכון אשראי עבור נכסים בארץ

דירוג מקומי (*)

ליום 31 בדצמבר, 2012:

לא	נמוך	BBB	AA	
מדורג	מ - BBB	עד A	ומעלה	סה"כ (**)
אלפי ש"ח				
-	-	-	2,039,780	2,039,780
87,241	33,796	937,486	895,761	1,954,284
30,323	4,867	085,888	2,028,825	3,149,903
117,564	38,663	2,023,374	4,964,366	7,143,967
-	-	334,050	346,655	680,705

נכסי חוב בארץ:
 אגרות חוב ממשלתיות 2,039,780
 נכסי חוב אחרים - סחירים 895,761
 נכסי חוב אחרים - בלתי סחירים 2,028,825
 סך הכל נכסי חוב בארץ 4,964,366
 מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי (***) 346,655

דירוג מקומי (*)

ליום 31 בדצמבר, 2011:

לא	נמוך	BBB	AA	
מדורג	מ - BBB	עד A	ומעלה	סה"כ (**)
אלפי ש"ח				
-	-	-	1,713,795	1,713,795
95,500	20,805	787,330	834,089	1,737,724
42,432	80,742	635,284	2,040,581	2,799,039
137,932	101,547	1,422,614	4,588,465	6,250,558
-	59,393	232,185	407,382	698,960

נכסי חוב בארץ:
 אגרות חוב ממשלתיות 1,713,795
 נכסי חוב אחרים - סחירים 834,089
 נכסי חוב אחרים - בלתי סחירים 2,040,581
 סך הכל נכסי חוב בארץ 4,588,465
 מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי (***) 407,382

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדרוג". נתוני חברת מדרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מרבי.

(***) כל הסכומים המוצגים בשורה זו מייצגים נכסים שלא דורגו ע"י חברה חיצונית ודורגו ע"פ מודל הדירוג הפנימי של החברה.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

6. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. סיכון אשראי עבור נכסים בחו"ל

דירוג בינלאומי (*)					
ליום 31 בדצמבר, 2012:					
	לא מדורג	נמוך מ - BBB	BBB	A ומעלה	
סה"כ (**)		אלפי ש"ח			
731,083	50,247	181,169	484,097	15,570	סך הכל נכסי חוב בחו"ל
115,248	-	-	115,248	-	מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי (***)

דירוג בינלאומי (*)					
ליום 31 בדצמבר, 2011:					
	לא מדורג	נמוך מ - BBB	BBB	A ומעלה	
סה"כ (**)		אלפי ש"ח			
834,333	18,712	138,165	480,929	196,527	סך הכל נכסי חוב בחו"ל
115,424	-	-	115,424	-	מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי (***)

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי המפקח S&P, Moody's ו-Fitch.

(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מרבי.

(***) כל הסכומים המוצגים בשורה זו מייצגים נכסים שלא דורגו ע"י חברה חיצונית ודורגו ע"פ מודל הדירוג הפנימי של החברה.

באור 39: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

ההרכב:

ליום 31 בדצמבר, 2012

בעל עניין וצדדים קשורים אחרים	חברה כלולה (*) אלפי ש"ח	בעל שליטה (החברה) (האם)	
-	55,728	-	נכסי חוב בלתי סחירים
56,598	-	-	חייבים ויתרות חובה
5,150	-	4,128	זכאים ויתרות זכות
(1,230)	-	273,993	התחייבויות פיננסיות

ליום 31 בדצמבר, 2011

בעל עניין וצדדים קשורים אחרים	חברה כלולה (*) אלפי ש"ח	בעל שליטה (החברה) (האם)	
-	45,539	-	נכסי חוב בלתי סחירים
3,654	-	-	חייבים ויתרות חובה
2,912	-	-	נכסים המיועדים לחלוקה לבעלים
5,817	-	5,054	זכאים ויתרות זכות
(1,414)	-	270,358	התחייבויות פיננסיות

(*) ההלוואה נקובה בליש"ט, נושאת ריבית שנתית בשיעור של 5.423%. בשנת 2012 הומרה השקעה בהון החברה הכלולה להלוואה נוספת, הנקובה אף היא בליש"ט ונושאת ריבית שנתית של 12%. שתי הלוואות צפויות להיפרע תוך 4 שנים מתאריך הדוחות הכספיים.

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012

בעל עניין וצדדים קשורים אחרים	חברה כלולה	בעל שליטה (החברה) (האם)	
1,683	4,145	107	רווחים מהשקעות והכנסות מימון
20,490	-	-	הכנסות מעמלות
(72,111)	-	12,840	הוצאות (השתתפות בהוצאות) הנהלה וכלליות
58	-	17,769	הוצאות מימון
94,226	4,145	(30,502)	

באור 39: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2011

בעל עניין וצדדים קשורים אחרים	חברה כלולה אלפי ש"ח	בעל שליטה (החברה האם)	
696	5,455	105	רווחים מהשקעות והכנסות מימון
15,057	-	-	הכנסות מעמלות
(13,716)	-	2,722	הוצאות (השתתפות בהוצאות) הנהלה וכלליות
45	-	20,382	הוצאות מימון
<u>29,424</u>	<u>5,455</u>	<u>(22,999)</u>	

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2010

בעל עניין וצדדים קשורים אחרים	חברה כלולה אלפי ש"ח	בעל שליטה (החברה האם)	
1,251	1,620	101	רווחים מהשקעות והכנסות מימון
13,576	-	-	הכנסות מעמלות
(11,496)	-	2,366	הוצאות (השתתפות בהוצאות) הנהלה וכלליות
169	-	10,496	הוצאות מימון
<u>26,154</u>	<u>1,620</u>	<u>(12,761)</u>	

נושאי משרה בחברה עשויים לרכוש, מידי פעם, חוזי ביטוח, חוזי השקעה או מוצרים פיננסיים אחרים שהונפקו על-ידי הקבוצה וזאת בתנאי שוק ובמהלך העסקים הרגיל.

התקשרות עם חברת האם

החברה התקשרה בהסכם עם חברת האם, על פיו סיפקה החברה האם, עד ליום 31 בדצמבר, 2011, לחברה שרותי ניהול ומיחשוב לצורך מתן הלוואות ומשכנתאות על ידי החברה ללקוחותיה.

תמורת השרותים שסיפקה החברה האם כאמור, שילמה החברה לחברה האם דמי ניהול רבעוניים בשיעור של 0.175% מיתרת תיק הלוואות כפי שהיתה בסוף החודש שקדם למועד התשלום.

החל מיום 1 בינואר, 2012, הועברה פעילות מתן הלוואות לחברה ולפיכך הופסקה ההתקשרות האמורה לעיל. בנוסף לכך הועברו לחברה האם מנהלים בכירים, בהם יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל החברה האם, אשר הועסקו בחברה. בתמורה לשירותים הניתנים על ידי אותם מנהלים בכירים לחברה, משלמת החברה דמי ניהול בהתאם לעלות בתוספת מרווח של 10%.

באור 39: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ג. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2010		2011		2012	
סכום	מס' אנשים	סכום	מס' אנשים	סכום	מס' אנשים
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		אלפי ש"ח	
18,681	8	20,677	8	15,021	5
1,926	3	2,488	4	162	2
<u>20,607</u>		<u>23,165</u>		<u>15,183</u>	

הטבות לטווח קצר
תשלומים מבוססי מניות
(ראה באור 34 לעיל)

1) הסכם העסקת יו"ר דירקטוריון

ביום 22 בינואר, 2007 אישרה האסיפה הכללית של החברה (לאחר קבלת אישור ועדת הביקורת ואישור הדירקטוריון) את חידוש הסכם ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון בהתאם לתנאים שבהסכם הקודם עימו בהצמדה למדד בלבד ללא תוספת ריאלית. לפי ההסכם המחודש דאז, זכאי היו"ר לשכר שנתי (לרבות תמריץ, במסגרת השכר השנתי) שעלותו לחברה לא תעלה על סך של כ- 1,383 אלפי ש"ח (צמוד למדד שפורסם בחודש ינואר 2007) ("השכר השנתי") בתוספת תנאים נלווים כפי שנהוג למנהלים בדרגת משרתו. כל אחד מהצדדים להסכם רשאי להביא לסיומו בהודעה מוקדמת בכתב של 60 ימים. ההסכם חודש בתוקף מיום 1 בינואר, 2007 לתקופה של חמש שנים. בהמשך להחלטת הדירקטוריון וועדת הביקורת, אישרה האסיפה הכללית של החברה, ביום 28 באוקטובר, 2010, להתקשר עם היו"ר בתיקון להסכם העסקתו שעניינו עדכון הגדרת תפקידו כיו"ר דירקטוריון החברה והפסקת כהונתו כמנכ"ל, וכן הארכת תוקפו של הסכם ההעסקה האמור כך שיסתיים בחלוף חמש שנים ממועד אישור האסיפה הכללית כאמור.

החל מיום 1 בינואר, 2012 מקבל היו"ר את שכרו מהחברה האם. (לעניין דמי ניהול מהחברה לחברה האם ראה סעיף ב' לעיל).

2) הסכם העסקת מנכ"ל

ביום 19 בספטמבר, 2010 אישר דירקטוריון החברה את מינויו ואת תנאי ההתקשרות עם המנכ"ל (לאחר קבלת אישורה והמלצתה של ועדת הביקורת של החברה מאותו יום). ההתקשרות הינה באמצעות הסכם למתן שירותי ניהול עם חברה בבעלותו המלאה של המנכ"ל (להלן: "חברת הניהול").

תוקפו של ההסכם הינו מיום 17 באוקטובר, 2010 לתקופה בלתי קצובה. על פי ההסכם לכל אחד מהצדדים זכות להביא להסכם לסיומו בכל עת בהודעה מוקדמת מראש ובכתב של שישה חודשים ("תקופת ההודעה המוקדמת"). במידה והחברה תודיע על סיום ההסכם, היא רשאית לוותר על שירותיו אולם תידרש לשלם את מלוא התמורה בגין שירותי הניהול של המנכ"ל עד לתום תקופת ההודעה המוקדמת. בנוסף, ובמקרה של סיום ההסכם על ידי מי מהצדדים (למעט בנסיבות פוטורות) יהיה המנכ"ל זכאי לתקופת הסתגלות (החופפת לתקופת ההודעה המוקדמת) של שנים עשר חודשים (להלן: "תקופת ההסתגלות"). בתקופת ההסתגלות ימשיכו לחול יחסים מסחריים בין הצדדים בה תהיה חברת הניהול זכאית למלוא התמורה המוסכמת לרבות לעניין המשך הבשלת יחידות התגמול (כמפורט להלן). יצוין, כי בנסיבות פוטורת חברת הניהול לא תהא זכאית לבונוסים וזכויות על פי תכנית הענקת יחידות התגמול אשר טרם שולמו או הוענקו נכון למועד סיום ההתקשרות.

באור 39: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ג. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

(2) הסכם העסקת מנכ"ל (המשך)

התמורה בגין שירותי הניהול של המנכ"ל הינה בסך של כ- 252 אלפי ש"ח לחודש (12 חודשים בשנה) כתמורה הכוללת זכויות סוציאליות. התשלום החודשי יהיה צמוד למדד (כאשר "מדד הבסיס" הוא המדד הידוע לספטמבר 2010) ויעודכן אחת לשנה. המנהל יהיה זכאי לתנאים נלווים כפי שנהוג למנהלים בדרגת משרתו.

המנכ"ל יהיה זכאי (באמצעות חברת הניהול) לבונוס שנתי בהתאם לתכנית התגמול כפי שאושרה על ידי דירקטוריון החברה בחודש דצמבר 2010 (להלן: "תכנית התגמול"), וזאת בטווח שבין 720 אלפי ש"ח (בונוס מטרה) ל- 1,080 אלפי ש"ח (בונוס מכסימלי) כהגדרתם בתכנית התגמול. בנוסף, הוקצו לחברת הניהול בגין המנכ"ל 621,404 יחידות תגמול (אופציות פאנטום) של החברה בהתאם לתכנית להענקת יחידות תגמול לנושא המשרה במסגרת תכנית התגמול, ובהתאם לתנאיה (לפרטים נוספים בדבר תכנית התגמול ראה ביאור 34(ג)).

בנוסף לתמורה המפורטת לעיל, תהיה חברת הניהול זכאית למענק חד-פעמי בסך של כ- 1,100 אלפי ש"ח אשר שולמו לה ב- 10 תשלומים חודשיים רצופים החל מחודש ינואר 2011.

הסכם השירותים כולל גם התחייבות לסודיות של חברת הניהול והמנכ"ל (לתקופה בלתי מוגבלת) וכן הסדר הגבלת תחרות כמקובל (למשך שנה מתחילת תקופת ההסתגלות).

(3) מדיניות תגמול לנושאי משרה בכירה בחברה

בחודש דצמבר, 2010 אישרו הדירקטוריונים של החברה ושל מבטחים פנסיה, תוכנית תגמול לנושאי משרה בחברה ובמבטחים פנסיה, וזאת לאחר קבלת המלצות מועדת התגמול ומועדת הביקורת לפי העניין. תכנית התגמול כוללת ארבעה רבדים של תגמול: (1) שכר בסיס; (2) תנאים נלווים; (3) בונוס; ו- (4) תגמול טווח ארוך (יחידות תגמול) (להלן - מדיניות התגמול הכוללת) (לפרטים נוספים ראה באור 34 לעיל). מדיניות התגמול תחול לגבי נושאי משרה אשר הוגדרו על ידי דירקטוריון החברה, ואינה כוללת דירקטורים בחברה או נושאי משרה הקשורים אשר הינם צד קשור לבעל השליטה בחברה.

מודל הבונוס כולל שני שלבים, אשר הראשון שבהם הינו קביעת סכום הבונוס הכולל אשר יחולק בשנה מסויימת (להלן - תקציב הבונוס), והשלב השני הינו חלוקת תקציב הבונוס בין נושאי המשרה.

(א) שלב א' - קביעת תקציב הבונוס

בכל שנה, ייקבע יעד רווח ממוצע של החברה האם לפני מס (להלן - יעד הרווח). מדידת השגת יעד הרווח תתבצע על ידי חישוב ממוצע משוקלל של החברה האם על פני שלוש שנים, כאשר לכל שנה יינתן שיעור אחר במשקל חישוב יעד הרווח.

תנאי הסף לחלוקת בונוס בשנה מסויימת הינו עמידה ביעד הרווח בשיעור של 75% לפחות. מובהר כי עד 75% מיעד הרווח, לא ישולם בונוס (למעט בונוס אשר יחולט על ידי המנכ"ל למצטיינים בשיעור של עד 20% מתקציב הבונוס), כאשר מעל 75% מיעד הרווח יוקצב לצורך חלוקת בונוס בסך השווה לשיעור שייקבע על ידי החברה מיעד הרווח ועד לתקרה של 150% מיעד הרווח.

באור 39: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ג. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

3) מדיניות תגמול לנושאי משרה בכירה בחברה ובמבטחים פנסיה (המשך)

ב) שלב ב' - חלוקת הבונוס לנושאי המשרה

על מנת לחלק את תקציב הבונוס בין נושאי המשרה, ייקבע לכל נושא משרה פוטנציאל בונוס (להלן - בונוס מטרה) עבור עמידה מדוייקת (100%) ביעדים ביחס לאותו נושא משרה כמפורט להלן, ובונוס מקסימלי, והכל כנגזרת של מספר משכורות.

נושאי המשרה יימדדו על ביצועיהם ברמות מידה שונות - החברה, האגף, היחידה וביצועים אישיים על פי הערכת מנהל.

לכל נושא משרה ייקבעו רמות המדידה, הרכיבים הרלוונטיים והמשקל לכל רכיב. יצויין כי לא ייקבעו יותר מחמישה רכיבים לנושא משרה ולא יינתן משקל נמוך מ- 10% לרכיב. בין היתר חלוקת המשקולות בין רמת החברה, רמת היחידה (עסקית/מקצועית) והערכת מנהל, ייקבעו בהתאם למידת החשיבות וההשפעה של נושא המשרה על פעילות החברה ומבטחים פנסיה.

הבונוס יחושב עבור כל רכיב בנפרד, כאשר לכל רכיב ייקבע סולם ציונים לפיו יחושב הבונוס. סך הבונוסים שיחושבו בגין כל אחד מהרכיבים יהווה את הבונוס הכולל.

סכומי הבונוס לא ייחשבו כחלק מהשכר ולא תבוצענה בגינם הפרשות סוציאליות.

דירקטוריוני החברה ומבטחים פנסיה יהיו אמונים על תהליכי הפיקוח והבקרה של מדיניות התגמול, כאשר הבונוס יחושב בהתאם לעקרונות אשר אושרו כאמור ויובא לאישור המנכ"ל, ועדת התגמול והדירקטוריונים. בעת אישור הבונוס על ידי הדירקטוריון כאמור, יוצג מידע מפורט בנוגע לאופן חישוב תקציב הבונוס וחלוקתו לנושאי המשרה השונים.

ד. הטבות לצדדים קשורים ולבעלי עניין אחרים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2010		2011		2012	
מס' אנשים	סכום	מס' אנשים	סכום	מס' אנשים	סכום
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		אלפי ש"ח	
7	1,048	8	1,241	7	874

דמי ניהול לשאינם מועסקים בחברה או מטעמה

ה. הכנסות והוצאות מצדדים קשורים ומבעלי עניין

חלק מפעילותה הכספית והביטוחית של החברה נעשה עם צדדים קשורים ובעלי עניין במהלך העסקים הרגיל ובמחירי שוק. יתרות שטרם נפרעו לתום השנה אינן מובטחות, אינן נושאות ריבית ויישובן יעשה במזומן. לא התקבלו או ניתנו כל ערבויות בגין סכומים לקבל או לשלם. לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2012, 2011 ו-2010 החברה לא רשמה כל הפרשה לחובות מסופקים בגין סכומים לקבל מצדדים קשורים.

באור 39: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

1. ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה

ביום 10 באוקטובר 2011 אישרה האסיפה הכללית של החברה האם (לאחר אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון ביום 25 וביום 28 באוגוסט 2011, בהתאמה) חידוש פוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי המשרה בקבוצה, בגבול אחריות של 15 מיליוני דולר לכל אחת מהחטיבות העסקיות בקבוצה, בתוספת כיסוי משותף בפוליסת מטריה ראשונה לכלל החטיבות העסקיות בקבוצה בגבול אחריות של 30 מיליוני דולר ובתוספת כיסוי משותף בפוליסת מטריה נוספת, לכלל החטיבות בקבוצה, בגבול אחריות של 30 מיליוני דולר נוספים. בנוסף, אושרה עסקת מסגרת לפיה ניתן אישור מראש להתקשרות החברה האם לשם חידוש הפוליסות האמורות לעיל, עבור החברה האם והחטיבות העסקיות הנוספות בקבוצה, אשר יחולו לגבי נושאי המשרה והדירקטורים, כפי שיכהנו בחברה האם ובחברות השונות מעת לעת, לרבות דירקטורים ונושאי משרה שהינם בעלי השליטה או קרוביהם (בתנאים זהים לתנאי הפוליסה של כלל נושאי המשרה). חידוש הפוליסות כאמור יעשה מדי שנה, במשך תקופה של שלוש שנים ממועד תחילת "שנת הבסיס" (שנת 2011-2012) ובכפוף לכך כי הפרמיה השנתית הכוללת, בכל שנה בה תחודשנה פוליסת הבסיס ופוליסת המטריה הראשונה והשנייה תהיה הפרמיה המצרפית בתוספת שנתית של עד 20% לכל שנה מהפרמיה הכוללת לכלל החטיבות בקבוצה, וכן כי ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה האם אישרו עבור כל שנה בה תחודשנה פוליסות הביטוח כאמור, כי החידוש תואם התנאי האמור.

2. התחייבות לשיפוי נושאי משרה ודירקטורים

ביום 24 בנובמבר, 2005 וביום 22 בינואר, 2007 אישרה האסיפה הכללית של החברה האם (לאחר קבלת אישור ועדת הביקורת ואישור הדירקטוריון) מתן כתב פטור והתחייבות לשיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בחברה האם ובכללם יו"ר דירקטוריון החברה האם וקרוביו המועסקים בחברות הקבוצה. כתב הפטור שהעניקה החברה האם הינו בהתאם למגבלות הקבועות לעניין זה בחוק החברות ואילו ההתחייבות לשיפוי מוגבלת לסך של 25 מיליוני דולר לנושא משרה ול- 30 מיליוני דולר לכלל מקבלי השיפוי באירוע בודד ובכל מקרה, לא יעלה השיפוי על 25% מההון העצמי של החברה האם לפי הדוח הכספי שלה ערב מתן השיפוי.

ביום 5 בינואר 2012 אישרה האסיפה הכללית של החברה האם (לאחר קבלת אישור ועדת הביקורת ביום 21 בנובמבר, 2011 ואישור הדירקטוריון בימים 24 בנובמבר, 2011 ו- 29 בדצמבר, 2011) להעניק כתב התחייבות לשיפוי חדש ליו"ר דירקטוריון החברה האם ובעל השליטה בחברה האם (להלן: "כתב השיפוי החדש"). בהתאם לכתב השיפוי החדש, סכום השיפוי הכולל והמצטבר שבו תחוב החברה האם בגין אירוע אחד, יחד עם כל סכום מכוח כתב שיפוי שבו תחוב מי מהחברות הקבוצה, בגין אותו אירוע לכלל נושאי המשרה, לא יעלה על 30 מיליון דולר. כמו כן, סכום השיפוי אשר בו תחוב החברה האם כלפי נושא משרה אחד בגין אירוע אחד, יחד עם כל סכום שהינו זכאי לקבל ממי מהחברות הנמנות על קבוצת מנורה מבטחים מכוח כתב שיפוי, בגין אותו אירוע, לא יעלה על 25 מיליון דולר. בכל מקרה, סכום השיפוי (נטו) לאחר הפחתות של תגמולי ביטוח ששולמו בגין אותו אירוע על פי פוליסות ביטוח נושאי משרה שרכשה החברה האם, לפי שיקול דעתה, אם רכשה, או בשל סכום השיפוי ששולם על ידי החברה האם בגין אותו אירוע מכוח כתבי שיפוי קודמים שהוענקו ליו"ר דירקטוריון החברה האם ו/או לקרוביו, לא יעלה, בכל מקרה, על 25% מההון העצמי של החברה האם לפי הדוח הכספי שלה, ערב מתן השיפוי. יצויין, כי כתב השיפוי החדש בא להוסיף על כל כתב שיפוי קודם, אם וככל שהוענק, ובלבד שסך השיפוי לא יעלה על המגבלות המפורטות לעיל.

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות

בשנים האחרונות ניכר גידול בהיקף הבקשות לאישור תובענות ייצוגיות המוגשות נגד הקבוצה. זאת, כחלק מגידול כללי של בקשות לאישור תובענות כייצוגיות בכלל, לרבות כנגד חברות העוסקות בתחומי העיסוק של הקבוצה, אשר נובע בעיקרו מחקיקת חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 ("חוק תובענות ייצוגיות"). מגמה זו מגדילה באופן מהותי את פוטנציאל החשיפה של הקבוצה להפסדים במקרה של אישור תביעה ייצוגית כנגדה.

תובענה ייצוגית ניתן להגיש בתביעה כמפורט בחוק האמור או בעניין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בגינה תובענה ייצוגית. יצוין, כי החל משנת 2006, ההגדרה של תביעה שבגינה ניתן להגיש בקשה לאישורה כייצוגית כלפי חברות הקבוצה, הינה הגדרה רחבה הכוללת כל עניין שבין חברה ללקוח, בין אם הצדדים התקשרו בעסקה ובין אם לאו. על מנת שבקשה לאישור תובענה ייצוגית תאושר על התובע הייצוגי להוכיח, בין היתר: (1) קיומה של עילת תביעה אישית (2) כי העילה מבוססת דיה כדי כך שמתקיים סיכוי לכאורה לזכיית התובע בתביעתו (3) כי עילת התביעה מעוררת שאלה מהותית של עובדה או משפט המשותפות לכלל הקבוצה המיוצגת וקיימת אפשרות סבירה שהשאלות המשותפות יוכרעו לטובת הקבוצה (4) התובענה הייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת לבידור המחלוקת (5) התאמת התובע ובא כוחו לייצג את הקבוצה המיוצגת.

בקשות לאישור תובענות כייצוגיות מוגשות באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות. ההליך הדיוני בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות נחלק לשני שלבים עיקריים: ראשית, שלב הדיון בבקשה לאישור התובענה כייצוגית ("בקשת האישור" ו-"שלב האישור", בהתאמה). במידה ובקשת האישור נדחת באופן חלוט - תם שלב הדיון ברמה הייצוגית. על החלטה בשלב האישור ניתן להגיש בקשת רשות ערעור לערכאות הערעור. בשלב השני, במידה ובקשת האישור מתקבלת, תתברר התובענה הייצוגית לגופה ("שלב התובענה כייצוגית").

על פסק דין בשלב התובענה כייצוגית ניתן להגיש ערעור לערכאות הערעור. במסגרת המנגנון לפי חוק תובענות ייצוגיות קיימים, בין היתר, הסדרים ספציפיים לעניין הסכמי פשרה, הן בשלב האישור והן בשלב התובענה כייצוגית, וכן הסדרים לעניין הסתלקות התובע מבקשת האישור או מהתובענה הייצוגית.

בגין התובענות הייצוגיות והבקשות לאישור תובענות כייצוגיות המפורטות בסעיפים 1-16, ו-20 להלן, אשר בהן, להערכת הנהלות החברה ושומרה ביטוח (לפי המקרה והעניין) המתבססת בין היתר, על חוות דעת משפטיות שקיבלו, יותר סביר מאשר לא ("More likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ושומרה ביטוח תתקבלנה והבקשות לאישור התובענות כייצוגיות תידחנה, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות בהן, ביחס לתביעה, כולה או חלקה, יותר סביר כי טענות ההגנה של החברות תידחנה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על-ידי חברות אלו.

להערכת הנהלת החברות, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלו, במקום בו נדרשו הפרשות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות לכיסוי החשיפה המוערכת על-ידן.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות, המפורטות בסעיפים 17 עד 19, ו-21 ו-22 להלן, לא ניתן בשלב ראשוני זה להעריך את סיכויי הבקשות, ולפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין תובענות אלו.

יצוין, כי לעניין באור זה, תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית תיחשב כמהותית אם הסכום הנתבע בה, עולה על סך של 15 מיליוני ש"ח.

להלן פירוט הבקשות בגין תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות מהותיות:

1. ביום 21 בנובמבר, 2005 הוגשה כנגד החברה תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("בקשת האישור"). עניינה של התובענה הוא בפרשנות נספח לפוליסות ביטוח חיים המתייחס לכיסוי ביטוחי בגין נכות תאונתית ("נספח נכות תאונתית"). הטענה המרכזית בתובענה הינה כי החברה מסייגת את חבותה בכל הקשור לכיסוי ביטוחי בגין נכות תאונתית הכלול בנספח נכות תאונתית, וזאת דרך חישוב תגמולי הביטוח שלא בהתאם להוראות הנספח, ולפיכך מפרה החברה את הסכם הביטוח ואת חובת הגילוי הקבועה בחוק הפיקוח והתקנות שהותקנו מכוחו, פעולה שהינה, לפי הטענה, גם בבחינת הטעיה.

באור 40 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

1. (המשך)

הסעד המבוקש על-ידי התובע הינו תשלום הפער בין סכום הפיצוי המגיע לו לטענתו לפי פרשנותו את הפוליסה ובין סכום הפיצוי ששולם לו בפועל לפי פרשנות החברה, וזאת לגבי כלל המבוטחים חברי הקבוצה המיוצגת. סכום התביעה האישית של התובע הועמד על סך של 17,599 ש"ח, בעוד שלגבי כלל חברי הקבוצה אין בידי התובע נתונים המאפשרים עריכת אומדן של הנזק הכולל. התלונה בעניין העולה בתובענה שהגיש המבקש למפקח נמצאה מוצדקת, ובהחלטת סגנית המפקח מיום 17 במאי, 2006 ("ההכרעה") נקבע, כי על החברה לחשב ממועד ההכרעה ואילך, את תגמולי הביטוח על-פי הפוליסה בדרך שנקבעה בהכרעה ולא בדרך בה נהגה החברה לחשב את תגמולי הביטוח. על הכרעה זו שיושמה על ידי החברה הגישה החברה ערעור ביום 30 באוקטובר, 2006. ביום 22 באוקטובר, 2012, הוחלט על מחיקת הערעור על הכרעת המפקח בהסכמה, ללא צו להוצאות.

ביום 11 בינואר, 2009 ניתנה החלטה המאשרת את בקשת האישור בהתאם לעילות ולסעדים כמפורט בהחלטה. ביום 5 ביולי, 2012, במסגרת בקשת רשות הערעור הנ"ל, קבע בית המשפט העליון כי התובענה תאושר כייצוגית בכל עילות התביעה שנקבע בהחלטת בית המשפט המחוזי, למעט עילת "ההטעיה" כאשר הסעד היחיד שידון בשלב בירור התובענה הייצוגית הינו השלמת תגמולי הביטוח ששולמו לסכום שטוען לו התובע.

2. ביום 3 בינואר, 2008 הוגשה כנגד החברה, כמו-גם כנגד חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות"), תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("הבקשה"). עניינה של התובענה הוא בדרישה להחזר סכומים שנטען כי נגבו ביתר ושללא כדין בגין מרכיב תשלום בפוליסות המכונה "תת שנתיות". על-פי הטענה, הגביה ביתר נובעת הן מגביה בשיעור העולה על השיעור המותר, הן בשל גביית מרכיב התת-שנתיות בגין חלקים או תשלומים בפוליסה שהתשלום אינו אמור לחול עליהם (כגון בגין חלק החיסכון בפוליסה או בגין תשלום המכונה "גורם פוליסה") וכן בשל גביית המרכיב האמור בפוליסות שאינן פוליסות ביטוח חיים, והכל בניגוד להנחיות המפקח. עילות התביעה העיקריות הנטענות הן: הפרת הוראות הדין הרלבנטיות, חוסר תום לב ועשיית עושר ולא במשפט.

הסעד המבוקש על-ידי התובעים הינו החזר סכום התת שנתיות שנגבה שלא כדין, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן כמתואר לעיל. הנזק האישי של כל התובעים ביחד הוערך בסך כולל של כ- 1,683 ש"ח (בגין שנת ביטוח אחת) בעוד שסכום התביעה הכולל כנגד כל הנתבעות (בגין תקופה של 7 השנים האחרונות) חושב והוערך על-ידי התובעים בסך של כ- 2.3 מיליארד ש"ח, מתוכם יוחס לחברה סך נזק כולל של כ- 229 מיליון ש"ח, והכל בהתבסס על הערכות והנחות שהניחו התובעים לענין זה. החברה הגישה תגובתה לבקשה.

3. ביום 14 באפריל, 2008 הוגשה כנגד החברה בבית הדין לעבודה ("הנתבעת") תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית ("התובענה" ו/או "הבקשה"). עניינה של התובענה הוא, לפי הטענה, בהפליה לרעה של נשים במסגרת פוליסות המכונות "ביטוחי מנהלים", שהופקו לפני שנת 2001. על-פי הטענה, הנתבעת נוהגת לזכות נשים מבוטחות, בהגיען לגיל הפרישה, בגמלא חודשית נמוכה מזו שמקבל מבוטח גבר בעל נתונים זהים, בנימוק כי תוחלת החיים של נשים גבוהה יותר. לעומת זאת, לפי הטענה, הנתבעת גובה מנשים פרמיית "ריסק" בשיעור זהה לזה שהיא גובה מגברים, על אף ששיעורי התמותה של נשים הינם נמוכים בהרבה. בכך, לטענת התובעת, יש משום הפליה אסורה מאחר והנתבעת מבחינה בין המגדרים כאשר ההבחנה פועלת לטובתה.

התובעת איננה מציינת את הנזק האישי שנגרם לה, לטענתה. התובעת טוענת כי לאור היקף הקבוצה (המוערך על ידה בעשרות אלפי נשים) הנזק שנגרם לכלל חברות הקבוצה מוערך במאות מיליוני ש"ח. עילות התביעה הן, בין היתר, הפליה בניגוד לחוק איסור הפליה; הפרת הוראות חוק הפיקוח; עשיית עושר ולא במשפט; הפרת חוק הגנת הצרכן וקביעת "תנאי מקפח" בחוזה אחיד. הסעדים העיקריים המבוקשים על-ידי התובעת הינם כי בית הדין יקבע ו/או יורה כי: א) ההפליה בה נוהגת הנתבעת, לפי הטענה, מנוגדת לדין, וכל הוראה בפוליסה ו/או כל פעולה מכוחה של הפליה זו - בטלות ומבוטלות; ב) בידי התובעת ויתר חברות הקבוצה הזכות לבחור בין החלופות הבאות: 1) להשוות את מקדמי הגמלא למבוטחת אישה לאלה הנוהגים למבוטח גבר באותו גיל. 2) הפחתה רטרואקטיבית ופרוספקטיבית של סכומי הריסק שנגבו מהתובעת בפוליסה נשוא התובענה ויתר המבוטחות בפוליסה מסוג זה, והעמדתם על סכומי הריסק הראויים למבוטחת אישה, כאשר הסכומים שיופחתו יצורפו לסכומי הצבירה לחיסכון של התובעת. כמו כן, התובעת מבקשת מבית הדין להתיר פיצול סעדים כך שניתן יהיה לתבוע בנפרד את הפיצוי ללא הוכחת נזק כקבוע בחוק איסור הפליה. החברה הגישה תגובתה לבקשה. ביום 3 בינואר, 2012 הגישו הנתבעות בקשה לסילוק התובענה על הסף מחמת התיישנות. ביום 12 ביולי, 2012 ניתנה החלטה הדוחה את הבקשה לסילוק על הסף (ללא צו להוצאות).

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

4. ביום 3 באוגוסט, 2008 הוגשה כנגד החברה ("הנתבעת"), תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("התובענה"). עניינה של התובענה, לפי הטענה, באי תשלום שיפוי למבוטחי הנתבעת בביטוחי רכב, בגין הנזק שנגרם לאמצעי המיגון שהותקן ברכב על-פי דרישתה תוך הפרת הוראות סעיף 1 לתוספת לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 ("הפוליסה התקנית"). הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה כל מבוטח אשר קיבל מהחברה, החל מיום 1 באפריל, 2004, תגמולי ביטוח בשל נזק לרכב פרטי או מסחרי עד 4 טון, לרבות בשל אובדן גמור, אובדן להלכה או גניבה ולא קיבל את כל ו/או חלק מתגמולי הביטוח בגין אובדן או נזק שנגרם לאמצעי המיגון כאמור.

התובע העמיד את נזקו האישי על סך של 550 ש"ח ובהסתמך על נתונים מדוחותיה הכספיים של החברה ועל חישובים שביצע לעניין זה, העריך את הנזק הכולל לקבוצה כהגדרתה לעיל בכ- 23 מיליון ש"ח. עילות התביעה הנטענות הינן הפרת חובה חקוקה ועשיית עושר ולא במשפט. ביום 2 ביולי, 2012 נחתם והוגש לאישור בית המשפט, הסדר פשרה בין התובע הייצוגי לבין הנתבעת וחברות ביטוח נוספות שנתבעו בתביעות דומות.

5. ביום 2 בנובמבר, 2008 הוגשה כנגד החברה, תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 ("התובענה" ו/או "הבקשה"). עניינה של התובענה הינה, לפי הטענה, בהפרה לכאורה של סעיפים 65, 67, ו-56 (א) ו-56 (ג) לחוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981, סעיף 12(א) לתוספת לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 והוראה של המפקח, המורים כי מקום בו מוגשת תביעת צד ג' לתגמולי ביטוח, על המבטח לשלם לידי צד ג' את מלוא הסכומים שהמבוטח צריך היה לשלם בשל מקרה הביטוח, לרבות את שכר טרחת השמאי. לטענת התובע, החברה נמנעת מלשלם ו/או להשיב לצד ג' את מלוא שכר טרחת השמאי. הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל אדם אשר היה זכאי לקבל מהחברה, כצד ג', כספים ו/או תגמולי ביטוח בשל נזק לרכב במהלך שבע השנים האחרונות, והחברה לא השיבה ו/או שילמה לידי, את מלוא הסכום ששילם בגין שכר טרחת השמאי ו/או חלק ממנו. התובע מעמיד את נזקו האישי על סך של 1,350 ש"ח, ומעריך את סך הנזק לקבוצה כולה בכ- 20 מיליון ש"ח. החברה הגישה תגובתה לבקשה. ביום 8 בדצמבר, 2011 הוגשה בתיק עמדת המפקח, המאמצת את עיקרי טענות הנתבעות. ביום 21 בפברואר 2013 אישר בית המשפט המחוזי (ת"א) את בקשת התובע להסתלק מהבקשה לאישור תוך דחיית תביעתו האישית, ובכך הסתיימה התובענה.

6. ביום 1 באפריל, 2009 הוגשה כנגד החברה, תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("התובענה" או "הבקשה לאישור"). עניינה של התובענה הינו פוליסות ביטוח בריאות הכוללות זכות לקבלת מחצית ערכו של "טופס 17" מטעם קופת החולים במקרים בהם המבטח לא השתתף במימון ניתוח המכוסה על-פי הפוליסה. הטענה המרכזית בתובענה הינה כי בכל הקשור לכיסוי הנ"ל הנתבעת מחשבת את תגמולי הביטוח באופן המפחית את סכום התגמולים המגיע לתובעת ולחברי הקבוצה לפי הבנתה וזאת תוך הטעיה של המבוטחים והפרת חוזה הביטוח בניגוד לדין. התובעת מעמידה את נזקה האישי על סך של 2,420 ש"ח ומעריכה את סך הנזק לקבוצה כולה בסך העולה על 10 מיליון ש"ח. ביום 16 באוגוסט, 2012 אישר בית המשפט את הבקשה לאישור בעילה של הפרת חוזה וקבע כי הסעדים שיתבררו הם סעד של השבת תגמולי ביטוח למבוטחים שעברו ניתוח פרטי שלא מומן על ידי הנתבעת, וצו המחייב את החברה לפעול מעתה ואילך בהתאם לפרשנות התובעת את הפוליסה ("החלטת האישור"). ביום 4 בפברואר, 2013 ניתנה החלטת ביהמ"ש העליון הדוחה את בקשת רשות הערעור שהגישה החברה על החלטת האישור, תוך שהוא מצייין כי לחברה שמורות כל טענותיה היה ויוגש ערעור על פסק הדין הסופי בתובענה זאת מבלי להתייחס לסיכוי הערעור.

7. ביום 13 בפברואר, 2011 התקבלה במשרדי מנורה החזקות והחברה, בקשה לאישור הגשת תובענה נגזרת ("הבקשה לאישור") וכן עותק מהתובענה הנגזרת אשר הוגשה על ידי בעל מניות במנורה החזקות. עניינה של הבקשה, כנטען בה, במעשיהם ו/או במחדליהם של נושאי משרה בכירים בחברה ביחס להלוואות שהעניקה החברה ללא בטחונות כביכול. ביום 19 בפברואר, 2012, הגישו הצדדים לבית המשפט הודעה מוסכמת ובקשה למתן תוקף של פסק דין להסכמות אליהם הגיעו הצדדים, בין היתר, על בסיס המלצות בית המשפט לפיה, יועבר סך של 13.8 מיליון ש"ח לחברה, לצורך הטבת נזקיה הנטענים (והמוכחשים) וכי סכום הפשרה ימומן ממקורותיה של מנורה החזקות וממקורות מבטחי נושאי המשרה כנגדם מכוונת התובענה הנגזרת בשיעור שיוסכם ביניהם ("הסדר הפשרה"). ביום 29 במאי, 2012 ניתן פסק דין המאשר את הסדר הפשרה ומעניק לו תוקף של פסק דין. לצורך יישומו של הסדר הפשרה, אישר דירקטוריון מנורה החזקות, העברת סך של 8.8 מיליון ש"ח, במזומן, לחברה, כהשקעה, וזאת כנגד הקצאת 1,251 מניות רגילות 1 ש"ח ע.ג. של החברה. ההקצאה בוצעה בפועל במהלך חודש אוגוסט 2012. לפרטים נוספים, ראה גם באור 15 לדוח הכספי.

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

8. ביום 24 בינואר, 2010 הוגשה כנגד שומרה ביטוח תובענה דומה לזו המפורטת בסעיף 6 לעיל. התובע מעמיד את נזקו האישי על סך של 6,500 ש"ח, ומעריך את סך הנזק לקבוצה כולה בכ- 29 מיליוני ש"ח. שומרה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. ביום 2 ביולי, 2012 נחתם והוגש לאישור בית המשפט, הסדר פשרה בין התובע הייצוגי לבין הנתבעת וחברות ביטוח נוספות שנתבעו בתביעות דומות.

9. ביום 11 באפריל, 2010 הוגשה כנגד החברה כמו-גם כנגד שלוש חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות"), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית ("הבקשה"). עניינה של התובענה הוא בטענה לפיה הנתבעות המחזיקות כספים שלא נדרשו על ידי בעלי זכויות בהם (מבוטחים, מוטבים ו/או יורשים), מפרות לכאורה חובות המוטלות עליהן לאיתור אותם בעלי זכויות ואף לא מעבירות את הכספים בהגיע המועד לכך לידי האפוטרופוס הכללי, זאת תוך התעשרות שלא כדון בשל גביית דמי ניהול בשיעור העולה על המותר או מתשואה שמניבים הכספים שלא נדרשו. הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה - כל בעלי הזכויות בנכסים המצויים בידי הנתבעות, באחריותן או בשליטתן, ואשר הנתבעות לא הביאו לידיעתם את דבר היותם בעלי נכסים כאמור. עילות התביעה הנטענות הן, בין היתר, הפרת חובה חקוקה, הפרת הוראות המפקח, הטעיה, חוסר תום לב, הפרת חוזה, רשלנות, הפרת חובת נאמנות ועשיית עושר ולא במשפט. הסעד המבוקש על ידי התובעים הינו מתן צווים מתאימים שיחייבו את הנתבעות לקיים את הוראות המפקח בעניין איתור בעלי הזכויות הנ"ל, השבה של כספים שנגבו שלא כדון ומינוי בעל תפקיד לצורך אכיפת הצווים שנתבקשו כאמור או מתן סעד אחר לטובת הקבוצה. סכום התביעה על פי התובענה לא ניתן להערכה. החברה הגישה תגובתה לבקשה. ביום 23 בספטמבר, 2012 הגיש היועץ המשפטי לממשלה הודעה בקשר לתיק שבנדון תוך פירוט עיקרי ההסדרה החדשה בנושא איתור מוטבים שנועדה להחליף ההסדרה הקיימת נשוא התובענה הייצוגית, ותוך ציון העובדה כי אינו מביע עמדה בכל הנוגע לבקשה גופה.

10. ביום 19 באפריל, 2010 הוגשה כנגד החברה, כמו-גם כנגד ארבע חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות"), תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("הבקשה"). עניינה של התובענה הוא בטענה לפיה כאשר מפסיק ביטוח, מסיבה כלשהי, הדבר קורה לרוב לאחר שנגבתה כבר פרמיה בגין החודש השוטף ולמרות שהמבוטח זכאי, לפי הטענה, לקבל החזר בגין החלק היחסי של החודש אין הנתבעות משיבות למבוטחים את החלק היחסי של הפרמיה החודשית או שהן משיבות אותו בערכים נומינליים. הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה - כל מי שהוא ו/או שהיה מבוטח אצל מי מבין הנתבעות בפוליסת ביטוח כלשהיא (למעט פוליסת ביטוח רכוש) או יורשו של מבוטח כאמור ופוליסת הביטוח הופסקה מסיבה כלשהיא בין אם עקב ביטולה ע"י המבוטח ובין אם עקב קרות אירוע ביטוח. להערכת התובעים הקבוצה מונה כ- 2 מיליון מבוטחים. עילות התביעה הנטענות הן, בין היתר, הפרת חוק הפיקוח וחוק חוזה הביטוח, חוסר תום לב, הטעיה, מצג שווא, ועשיית עושר ולא במשפט.

הסעד המבוקש על ידי התובעים הינו החזר סכום הפרמיות העודפות שנגבו שלא כדון ו/או שלא הוחזרו שלא כדון ו/או של הפרשי שערך שלא שולמו לכאורה לחברי הקבוצה, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן כמתואר בתובענה. הנזק האישי של התובעים ביחס לכל הנתבעות הועמד על סך של כ- 3,047 ש"ח בעוד שסכום התביעה הכולל כנגד כל הנתבעות חושב והוערך לסך של כ- 225 מיליון ש"ח. החברה הגישה תגובתה לבקשה.

11. ביום 18 באוגוסט, 2010 התקבלה במשרדי מנורה החזקות, תביעה כנגד מנורה החזקות וכנגד החברה, וכן בקשה לאישורה כייצוגית ("התביעה"). על פי הנטען בתביעה, החברה הפחיתה, שלא כדון, כספים מפוליסת ביטוח מנהלים של התובעת, בדרך של השמטת הפקדות שהועברו לחברה. הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג, כמפורט בתביעה, הינה כלל המבוטחים ו/או בעלי פוליסות ביטוח חיים אותן מנהלת ו/או מפעילה החברה, אשר, לפי הטענה, הופחתו, שלא כדון, מיתרתם בפוליסה כספים שהופקדו בחברה ("חברי הקבוצה"). להערכת התובעת, הקבוצה מונה כ- 75,000 מבוטחים. עילות התביעה העיקריות הנטענות הן הפרת הסכם התקשרות, הפרת חובת נאמנות, עוולת הגזל, עוולת הרשלנות וחוסר תום לב. הסכום הנתבע על ידי התובעת באופן אישי עומד על סך של 5,784 ש"ח והנזק הנטען לקבוצה, על פי הערכת התובעת, עומד על סך של כ- 110 מיליון ש"ח. החברה הגישה תגובתה לבקשה. ביום 20 ביוני, 2012 החליט בית המשפט המחוזי להעביר את הדיון בתביעה ובקשה לאישורה כייצוגית לבית הדין לענייני עבודה.

12. ביום 6 במרס, 2011, התקבלה במשרדי החברה, תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("הבקשה"). על פי הנטען בבקשה, נמצאה טעות בחישוב סך הצבירה בפוליסת ביטוח מנהלים ("קרן י") של התובע הייצוגי ("התובע") שנדמה כי אירעה (לפי הטענה) גם לגבי מבוטחים נוספים בפוליסות כאמור. הנזק האישי של התובע הוערך על ידו בסך כולל של כ- 70 אלף ש"ח, בעוד שהנזק המצרפי הנטען לכלל הקבוצה המיוצגת הוערך על ידי התובע בסך של כ- 50 מיליון ש"ח. ביום 16 באוקטובר, 2012, אישר בית המשפט את הסתלקותו של התובע הייצוגי מהבקשה לאישור התובענה כייצוגית והורה על דחיית תביעתו האישית ובכך הסתיימה התובענה.

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

13. ביום 21 באפריל, 2011, הוגשה כנגד החברה כמו גם כנגד שלוש חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות") תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("הבקשה"). עניינה של התובענה בטענה לגבייה, ללא כל עיגון בהסכם בין הצדדים, של סכומי כסף העולים, לטענת התובעים, כדי שיעור נכבד מן הפרמיה המשולמת על ידי המבוטח והמכונים "גורם פוליסה" ו/או "דמי ניהול אחרים". כרקע לדברים, מבהירים התובעים כי לחברות הביטוח הותר, כעקרון, לגבות בתנאים מסוימים תשלום הקרוי "גורם פוליסה" וזאת על פי חוזרים של המפקח על הביטוח, ואולם, לטענת התובעים, גביית עמלה זו מעולם לא סוכמה עמם ואף לא נאמר להם כי הם יחויבו בסכום כלשהו בגין דמי ניהול אחרים ו/או גורם פוליסה. עוד צוין, כי במסגרת תשובתן של הנתבעות לתובענה קודמת שעניינה אופן חישוב גורם הפוליסה, הודו, לטענת התובעים, הנתבעות בכך שגבו את גורם הפוליסה. עוד ציינו התובעים כי ביום 12 באפריל, 2011 קיבל בית המשפט המחוזי (מרכז) בקשה לאישור תביעה ייצוגית שהגישו כנגד חברת ביטוח נוספת ואשר הינה זהה לתביעה נשוא דיווח זה. על החלטה זו הוגשה בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון. הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג, כמפורט בבקשה, הינה כל מי שהוא ו/או היה מבוטח של הנתבעות או של מי מהן ושנגבה ממנו סכום כלשהו כ"גורם פוליסה" ו/או "דמי ניהול אחרים" ("הקבוצה המיוצגת").

עילות התביעה העיקריות על פי הבקשה הן: הטעיית לקוחות הן בשלב הטרם חוזי והן בשלב החוזי; הפרה של הוראות הדין ובפרט של חוק הפיקוח על הביטוח והתקנות מכוחו; חוסר תום לב; התעשרות שלא כדין; הפרת הסכם; הפרת חובת חקוקה; וכי הסתמכות על הוראות ההסכמים, ככל שתהיה, הינה הסתמכות על תנאי מקפח בחוזה אחד.

הנזק האישי של כלל התובעים אשר חושב לצרכי נוחות ביחס לשנה ספציפית אחת הוערך בסך של 1,522 ש"ח בערך נומינלי כאשר הנזק הכולל של כלל חברי הקבוצה המיוצגת, לתקופה של 7 שנים, הוערך בהתבסס על הנחות שונות ביחס לגביית גורם פוליסה והתשוואות השנתיות הרלבנטיות, בסך כולל של כ- 2.3 מיליארד ש"ח, מתוכם מייחס התובע לחברה סך של כ- 253 מיליוני ש"ח.

הסעדים המבוקשים על ידי התובע הינם: תשלום סכום פיצוי/השבה השווה לסכום גורם הפוליסה שנגבה מחברי הקבוצה המיוצגת בפועל, בצירוף 85% מהתשוואה שנמנעה מהם ביחס לסכום זה בשל כך שנוכה מן הפרמיה ולא הושקע בעבורם ולאור זכאותה של חברת הביטוח ל- 15% מהתשוואה. בנוסף, נתבקש סעד של מתן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את הדרך בה הן נוהגות בכל הקשור בגביית "דמי ניהול אחרים" ו/או "גורם פוליסה". החברה הגישה תגובתה לבקשה. ביום 19 בנובמבר, 2012 הודיע היועץ המשפטי לממשלה על התייצבותו בתיק תוך פירוט עמדתו בנוגע לגביית "גורם פוליסה".

14. ביום 1 ביוני, 2011, הוגשה כנגד החברה כמו גם נגד תשע חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות") תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("הבקשה"). עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות, משלמות תגמולי הביטוח, אשר תשלומם עוכב בשל עיקול או צווי כינוס או זכויות אחרות כלשהן של צדדים שלישיים, בערכים נומינליים ללא שיערוך וללא שהן משיבות למבוטחים הזכאים לתגמולי ביטוח את הפירות שנצמחו על אותם כספים. הנזק האישי שנגרם לפי הטענה לתובע אחד כנגד החברה עומד על סך של כ- 4,598 ש"ח ואילו הנזק שנגרם, לפי הערכה, לכלל התובעים עומד על סך של כ- 350 מיליון ש"ח, כאשר הנזק הקבוצתי הנטען כנגד החברה הוערך על סך של כ- 43 מיליון ש"ח. ביום 12 בדצמבר, 2012, אישר בית המשפט המחוזי (מרכז) את הבקשה כתובענה ייצוגית תוך שהוא קובע כי יש להגביל את הקבוצה הרלבנטית לתובענה כך שתתייחס רק לזכאים שעילת תביעתם קמה שלוש שנים לפני מועד הגשת התובענה כנ"ל. עילות התביעה בגינן אושרה התובענה היא זכותם של חברי הקבוצה לקבלת הפרשי הצמדה וריבית המייצגים את טובת ההנאה שהפיקו הנתבעות בתקופת העיכוב בשל העיקול.

15. ביום 7 ביולי, 2011 הוגשה כנגד החברה ("הנתבעת") תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("הבקשה"). עניינה של התובענה בטענה לגביית דמי אשראי ממבוטחי החברה, בביטוח כללי, בשיעור גבוה מתקרת הריבית השנתית המקסימלית שהחברה רשאית לגבות או בשיעור ריבית גבוה מזה שהיא מציגה למבוטח. הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, כמפורט בבקשה, הינם כל בעלי הפוליסות ו/או המוטבים ו/או המבוטחים שבוטחו על ידי הנתבעת בפוליסות ביטוח בענפי הביטוח הכללי, ואשר שילמו לנתבעת דמי אשראי ו/או דמי גבייה ו/או דמי הסדר תשלומים תוך חריגה מהוראות הדין ו/או תוך חריגה משיעורי הריבית אשר הוצגו למבוטחים בפוליסות, החל מיום 1 במאי, 1984 ("חברי הקבוצה").

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

15. (המשך)

עילות התביעה העיקריות על פי הבקשה הן: הטעייה, הפרה של הוראות הדין ובכלל זה, הוראות חוק הפיקוח על הביטוח ותקנות מכוחו; הפרת חובה חקוקה, הפרת חוזה, הפרה של חובת הגילוי המוגברת וחוסר תום לב במ"מ ובקיום החוזה, רשלנות, התעשרות שלא כדין והפרת הוראות המפקח. נזקו האישי של המבקש, כשהוא משוערך ליום הגשת הבקשה, הועמד על סך של 18.16 ש"ח, בעוד שאומדן הנזק לכלל חברי הקבוצה, החל מחודש מאי 1984, כשהוא משוערך ליום הגשת הבקשה, נע בין סך של כ- 162 מיליון ש"ח לבין סך של כ- 266 מיליון ש"ח. הסעדים העיקריים להם עותר המבקש הינם: השבה של הכספים שנגבו ביתר שלא כדין בתוספת הפרשי הצמדה וריבית, ולרבות תוספת ריבית מיוחדת כמשמעותה בחוק חוזה הביטוח החל ממועד כל תשלום ועד השבת הסכומים בפועל; פיצוי בגין הפירות שנצברו מהכספים שנגבו שלא כדין וסעד של מתן צו עשה בכל הקשור בגביית דמי אשראי ו/או דמי גבייה ו/או דמי הסדר תשלומים בכל פוליסה קיימת. החברה הגישה תגובתה לבקשה.

16. ביום 22 בפברואר, 2012, הוגשה כנגד החברה ("הנתבעת"), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית ("התובענה" או "הבקשה"). עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעת מכרה פוליסת ביטוח מבנה חסרה שאינה מכסה את מלוא ערך הדירה (לרבות שווי הקרקע) כך שבמקרה של הרס-נזק נרחב לבניין לא ניתן יהיה לכוון מחדש את הבניין ללא הסכמה של כל בעלי הדירות בבית המשותף. נזקו האישי של המבקש אשר הוגדר כמלוא תשלומי פרמיית ביטוח המבנה ששולמו על ידו - לא כומת, בעוד שאומדן הנזק לכלל חברי הקבוצה הוערך על יד המבקש (כאומדן בלבד) לסך של כ- 20 מיליון ש"ח. ביום 31 בדצמבר, 2012, אישר בית המשפט המחוזי (ת"א) את הסתלקותו של התובע הייצוגי מהבקשה לאישור התובענה כייצוגית והורה על דחיית תביעתו האישית של התובע, ובכך הסתיימה התובענה.

17. ביום 6 באוגוסט, 2012, הוגשה כנגד החברה ("הנתבעת"), וכן כנגד ארבע חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות") תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("הבקשה" ו/או "התובענה"). עניינה של הבקשה בדמי ניהול עודפים שגובות הנתבעות (לפי הטענה) ממבוטחיהן בפוליסות ביטוח חיים משולבות בחסכון, שהונפקו החל מתחילת שנת 2004 ("פוליסות ביטוח חיים") הן לעצמאיים ולשכירים ("קופות ביטוח") והן לפרטיים ("פרט") ("פוליסות מסוג ביטוח חיים"). לטענת התובעים, המפקח חרג מסמכותו על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאים בחוזי ביטוח), תשמ"ב-1981 ("תקנות הפיקוח") בעת אישור מודלים לגביית דמי ניהול בפוליסות מסוג ביטוח חיים ("המודלים") החלים על חברות ביטוח, אשר החברה נמנית עליהן. מעבר לאמור, טוענים המבקשים, כי הנתבעות חרגו אף מתנאי המודלים הנ"ל, כלהלן - (1) בגביית דמי הניהול מפרמיה ביחס לסך הכולל המשולם על ידי המבוטח, לרבות דמי הניהול עצמם (כלומר, לפי הטענה, גובות דמי ניהול גם ממרכיב דמי הניהול) (להלן, בהתאם ללשון הבקשה: "חישוב פרמיה מלמעלה"). (2) בגביית דמי הניהול מרכיב הפרמיה שנועד לרכישת כיסוי מפני סיכוני ביטוח (ריסק) שונים ושאינו מיועד לחיסכון. (3) המשך גביית דמי ניהול מפרמיה גם כאשר מפסיק המבוטח את ההפרשה לחיסכון והפוליסה הפכה למעשה לפוליסת ריסק בלבד. בהתאם, טענות המבקשים, בתמצית, הן: כי כל גבייה של דמי ניהול מפרמיה, הינה חסרת כל תוקף ויש להשיב דמי ניהול אלה למבוטחים, לחילופין - דמי הניהול המקסימאליים המותרים הינם 2% משווי תיק ההשקעות וכל דמי ניהול החורגים משיעור זה יש להשיב למבוטחים. לחילופין חילופין - אף אם שתי הטענות הנ"ל ייסתרו, לטענת המבקשים התובעים, הרי שעדיין יש להשיב למבוטחים את הפרמיה העודפת שנגבתה על פי "חישוב פרמיה מלמעלה", כהגדרתה לעיל.

הקבוצה, אותה מבקשים התובעים לייצג, כמפורט בבקשה, הינה כל מי שהיה או הינו מבוטח של אחת או יותר מן הנתבעות, בפוליסת ביטוח חיים משולבת בחסכון שהופקה החל מתחילת שנת 2004, והכל הן ביחס לפוליסות פעילות והן ביחס לפוליסות מסולקות או פדויות ("חברי הקבוצה"). עילות התביעה העיקריות, על פי הבקשה, הן: הפרה של הוראות הדין, בעיקר חוק הפיקוח על הביטוח ותקנותיו והוראות חוק חוזים אחידים; הטעייה; הפרת חובה חקוקה; חוסר תום לב; התעשרות שלא כדין ועשיית עושר ולא במשפט; וכן הפרת הסכם. נזקה האישי הנטען של מבקשת מס' 6 כלפי החברה (לפי הטענות החילופיות הנ"ל), מסתכם בסך של 196.7 ש"ח, ולחילופין - 10 ש"ח ולחילופי חילופין - 42.1 ש"ח. נזקו האישי הנטען של מבקש מס' 7 כלפי החברה (לפי הטענות החילופיות הנ"ל) מסתכם בסך של 680.4 ש"ח, ולחילופין - 42.2 ש"ח ולחילופי חילופין - 41.1 ש"ח. הנזק לכלל חברי הקבוצה, על בסיס התחשיב האמור, הועמד על סך נומינלי של כ- 570 מיליון ש"ח או לחילופין כ- 65 מיליוני

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

17. (המשך)

ש"ח ולחילופי חילופין 132 מיליוני ש"ח. חלקה של החברה, על פי התובעים, יחושב על פי חלקה בענף הביטוח, לשנים 2004 עד 2006 - 8.7%, 8.6% ו- 8.8%, מהסכומים הנדרשים (לחילופין), בהתאמה. הסעדים העיקריים להם עותרים התובעים הינם השבה של הכספים שנגבו (לפי הטענה) ביתר וכן מתן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את הדרך בה הן נוהגות בכל הקשור בגביית דמי ניהול בקשר עם הפוליסות. כמו כן, מבקשים התובעים מביהמ"ש לפסוק שכר טרחת עורכי דין לטובת התובעים. החברה טרם השיבה לבקשה.

18. ביום 11 בספטמבר 2012, הוגשה כנגד שומרה ביטוח ("הנתבעת") תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("הבקשה" ו/או "התובענה"). עניינה של הבקשה באופן פיצוי מבוטחי הנתבעת בקרות אירוע ביטוח של אובדן או גניבת תכשיט במסגרת פוליסת ביטוח דירה ותכולתה. על פי תנאי הפוליסה וסעיף 9(ג) לתקנות הפיקוח (דרכי הפיצוי האפשריות למבטחות המנפיקות פוליסת ביטוח לדירה ותכולתה), התשמ"ו-1986, במידה ותיקון תכולת דירה אינו אפשרי רשאית הנתבעת, לפי שיקול דעתה, לבחור בין תשלום כסף מזומן בגובה ערך האובדן או הנזק או החלפת התכשיט בתכשיט אחר מאותו סוג ואיכות. לטענת התובעת, הנתבעת, המעניקה שוברים לרכישת תכשיט חלופי באחת מהחנויות המופיעות ברשימה סגורה עמן הגיעה להסדר, איננה עומדת בתנאי הפוליסה על פיהם החלפת פריט שנגב או ניזוק יהיה "מאותו סוג ואיכות של אלו שאבדו או ניזוקו". הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג הינה: כל המבוטחים המחזיקים בפוליסת ביטוח דירה ותכולתה המונפקת על ידי הנתבעת, שנגרם להם נזק בדמות אובדן או גניבה של תכשיט בשבע השנים האחרונות, ושפוצו על ידי הנתבעות בדרך של מתן שובר לקניית תכשיט באחת מחנויות ההסדר של הנתבעת ("חברי הקבוצה").

עילות התביעה העיקריות, לכאורה, על פי הבקשה, הן: הפרת הוראות פוליסת ביטוח דירה ותכולתה; הפרת חובת הגילוי לפי סעיף 55 לחוק הפיקוח על הביטוח כאשר על פי הטענה אי-עיון שיטת הפיצוי בה נוקטת הנתבעת באופן מפורש בפוליסה מהווה הטעיה אסורה והפרת חובת הגילוי המוטלת על הנתבעת כלפי מבוטחיה. הסעדים העיקריים להם עותרת התובעת הינם: פיצוי חברי הקבוצה בסך הנזק להלן, וקבלת צו מניעה קבוע אשר יאסור על הנתבעת לתת למבוטחיה שובר קנייה לתכשיט חליפי באחת מחנויות ההסדר, באופן המנוגד, לפי הטענה, לתנאי הפוליסה. נזקה האישי של המבקשת הועמד על סך כולל של 2,450 ש"ח, ואילו הנזק הכולל לחברי הקבוצה הוערך על סמך הנחות התובעת בלבד, לסך של כ- 16 מיליוני ש"ח. שומרה ביטוח טרם השיבה לבקשה.

19. ביום 6 בדצמבר 2012, הוגשה כנגד החברה ("הנתבעת") וכנגד 6 חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות"), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית ("התובענה" או "הבקשה"). עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות מסווגות, לכאורה בניגוד להוראות הדין, כלי רכב מסוג הפנאי-שטח והמיני-וואנים אשר יוצרו עד שנת 2007 ("כלי הרכב"), מועד כניסתה לתוקף של הרפורמה בענף רישוי הרכב, כרכבים מסחריים מסוג N-1 ולא כרכבים פרטיים מסוג M-1. בנוסף נטען, כי ביחס לרכבים שייצרו לאחר כניסת הרפורמה לתוקף, כלומר החל משנת 2008 ואילך, שינו הנתבעות את התנהלותן וכלי רכב אלו מבוטחים על ידן ככלי רכב פרטיים, ובזאת, כביכול, הנתבעות יוצרות הפליה. לטענת התובעים, באמצעות סיווג כלי הרכב על ידי הנתבעות ככלי רכב מסחריים, הנתבעות גובות, לכאורה, פרמיות ביטוח הגבוהות מפרמיות הביטוח המקבילות לכלי רכב פרטיים. הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה, כל לקוחות הנתבעות אשר התקשרו בחוזה לביטוח רכב בביטוח חובה ו/או רכוש, מיום 9.1.2007, ואשר ברישיון הרכב שברשותם ו/או היה ברשותם במועד הרלוונטי, מופיע הסיווג M-1, ואשר נגבתה מהם פרמיית ביטוח בהתאם לסיווג רכבם ככלי רכב מסחרי. נזקו האישי של המבקש 1, הנובע מחיוב ביתר, על פי הטענה, בעת רכישת פוליסת ביטוח רכב חובה בלבד, הוערך על ידו בסך של 1,846 ש"ח. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה ביחס לחברה, מסתכם, להערכת התובעים, בסכום של כ- 72 מיליוני ש"ח. יצוין, כי התובעים עצמם מודים כי הנתבעות פועלות בהתאם להוראות הפיקוח על הביטוח, אלא שהם סבורים, כי היה על המפקח להורות לחברות הביטוח לפעול לפי ההגדרות שנקבעו על ידי משרד התחבורה בתקנות התעבורה. עילות התביעה העיקריות על פי הבקשה הן: עילת ההשבה; עשיית עושר ולא במשפט; הפרת חובות חקוקות לפי חוק הפיקוח על הביטוח וחוזר ביטוח בעניין נושא התובענה דנן; חוסר תום לב ואי גילוי נאות; הטעיה; דוקטרינת הציפיות הסבירות; עוולת הרשלנות הכללית; התנהלות קרטליסטית. הסעדים העיקריים להם עותרים התובעים הינם: להצהיר כי הסכומים שנגבו מחברי הקבוצה בגין פוליסות ביטוח בהן סווגו רכבים פרטיים כרכבים מסחריים נגבו שלא כדין ולהורות לנתבעות להשיבם בתוספת הפרשי הצמדה וריבית; מתן כל סעד אחר כפי שנראה לבית המשפט לנכון לעשות בנסיבות העניין; ותשלום גמול לתובעים בשיעור של 5% מסכום ההשבה ושכ"ט לבאי כוחם בשיעור של 15% מהסכום האמור. החברה טרם השיבה לבקשה.

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

20. ביום 13 בינואר, 2013, הוגשה, בבית המשפט המחוזי (מרכז) נגד החברה ונגד שומרה ביטוח, תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("הבקשה", "התובענה") אשר הוגשה במקביל כנגד המאגר הישראלי לביטוחי רכב ("הפול") וכנגד 12 חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה כי "הפול" ובאמצעותו יתר הנתבעות, גבה ביתר סכום מתוך פרמיית ביטוח חובה לרכב. על פי הנטען בתובענה, במקרה בו שילם מבוטח את מלוא הפרמיה לאחר חלוף המועד הנקוב בתעודה, "הפול" גובה פרמיה עבור פרק הזמן שתחילתו במועד הנקוב בתעודה וסופו במועד תשלום התעודה בפועל, מבלי ליתן כל כיסוי ביטוחי עבור פרק זמן זה. הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג, כמפורט בבקשה, הינה כל המבוטחים שבוחחו על ידי הנתבעת בפוליסות ביטוח רכב חובה (ולחילופין בלבד, כקבוצת מבוטחי "הפול" בלבד), ואשר שילמו את הפרמיה באיחור כאמור, וזאת בשבע השנים שקדמו להגשת התובענה. עילות התביעה העיקריות, על פי הבקשה, הן, בין היתר, עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובה חקוקה, הטעיה, אי גילוי, הפרת חובת תום הלב ורשלנות. נזקה האישי של התובעת, כשהוא משוערך ליום הגשת הבקשה, הועמד על סך של 46 ש"ח, בעוד שאומדן הנזק לכלל חברי הקבוצה (בהתאם להנחות התובעת לגבי גודל הקבוצה), הועמד על סך של כ- 45 מיליוני ש"ח, כאשר מסכום זה מיוחס סך של כ- 3.3 מיליוני ש"ח ל"פול" בלבד, וזאת לאחר צירוף הפרשי הצמדה וריבית מאמצע שנת 2008. הסעדים העיקריים להם עותרת התובעת הינם: לקבוע, כי המועד ממנו היה רשאי "הפול" לגבות פרמיה מהתובעת, הינו המועד בו משולמים בבנק דמי הביטוח על ידי התובעת בפועל, ולא מן המועד הנקוב בתעודת החובה; ליתן פסק דין המחייב את הנתבעות בסכום התביעה ולהצהיר כי על הנתבעות להשיב לכל חברי הקבוצה את דמי הפרמיה שגבו ביתר ושלא כדין, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית; לפסוק גמול לתובעת ושכ"ט לב"כ התובעת וכן לחייב את הנתבעות בכל הוצאות המשפט של התובעת. החברה ושומרה ביטוח טרם השיבו לבקשה.

21. ביום 13 בפברואר, 2013, הוגשה כנגד החברה וכן כנגד רשת חינוך ושתי רשויות מקומיות (להלן: "הנתבעות") תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית (להלן: "הבקשה" או "התובענה"). עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות ביטחו את התובע בביטוח תאונות אישיות לתלמידים, שתנאיו פחותים מתנאי הביטוח המינימאליים אשר נקבעו בחוק לימוד חובה ובחוזר מנכ"ל משרד החינוך מספטמבר 2003. הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, כמפורט בבקשה, כוללת כל תלמיד שלומד ולמד במהלך 7 שנים האחרונות, במוסדות החינוך של רשת החינוך הנתבעת 1 (לרבות הוריו הזכאים), ואשר במהלך 7 השנים נגרמה לו (או להוריו) נכות שבגינה נקבעה לו דרגת נכות צמיתה ו/או אי כושר ו/או הוצאות רפואיות ואשר הגיש תביעה לקבלת פיצוי מנתבעת 2, החברה (להלן: "חברי הקבוצה"). עילות התביעה העיקריות על פי הבקשה הן, בין היתר, הפרת חובה חקוקה, עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובת תום הלב, פעולות בניגוד לחוק הגנת הצרכן, הפרת חובת גילוי, הפרת חובת אמון. נזקו האישי של התובע הועמד על סך של 80 אלף ש"ח, בעוד שאומדן הנזק לכלל חברי הקבוצה הוערך על ידו לסך של 20 מיליוני ש"ח. הסעדים העיקריים להם עותר התובע הינם: השבה ופיצוי לחברי הקבוצה בגין הנזק שנגרם להם, שהינו לפי הטענה, ההפרש בין מה ששולם להם בפועל לבין הסכום שהיה צריך להיות משולם על פי דין, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית כחוק עד למועד התשלום בפועל. בנוסף, לקבוע גמול לתובע המייצג ושכ"ט לב"כ התובע וכן לחייב את הנתבעות בכל הוצאות המשפט של התובע. החברה טרם השיבה לבקשה.

22. ביום 19 בפברואר, 2013, הוגשה כנגד שומרה ביטוח (להלן: "הנתבעת"), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן: "הבקשה" ו/או "התובענה") שעילותיה וסעדיה דומים בעיקרם לעילות והסעדים בתובענה שהוגשה כנגד החברה כמפורט בסעיף 19 לעיל. נזקו האישי של המבקש הועמד על סך כולל של כ- 724 ש"ח, ואילו הנזק לחברי הקבוצה הוערך, על סמך הנחות המבקש בלבד, לסך כולל של כ- 33 מיליוני ש"ח. שומרה ביטוח טרם השיבה לבקשה.

בנוסף לתובענות ולבקשות לאישור כייצוגיות, המהותיות, המתוארות לעיל שאושרו או שטרם אושרו, קיימות תובענות ובקשות לאישור כייצוגיות כאמור, שסכום התביעה בכל אחת מהן אינו מהותי ולפיכך לא נכלל לגביהן תיאור מפורט בדוחות הכספיים:

1. תובענה מחודש אפריל 2006, כנגד החברה, על סך של 5.4 מיליוני ש"ח, שאושרה כייצוגית.
2. תובענה מחודש יולי, 2008, כנגד שומרה ביטוח, על סך של 6.8 מיליוני ש"ח, ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית אשר הסתיימה בהסתלקות התובע באישור בית המשפט המחוזי (ת"א) בחודש פברואר 2013.
3. תובענה ובקשה לאישור כייצוגית מחודש יולי 2012, כנגד שומרה ביטוח על סך של 4.5 מיליוני ש"ח.

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

טבלה מסכמת:

הסכום הנתבע	כמות תביעות	
אלפי ש"ח		
		תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית:
58,400	3	צוין סכום המתייחס לקבוצה
-	-	התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לקבוצה
-	1	לא צוין סכום התביעה
		בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות:
963,238	16	צוין סכום המתייחס לקבוצה (*)
267,000	3	התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לקבוצה (**)
-	1	לא צוין סכום התביעה
-	1	תביעות מהותיות אחרות (***)

לתאריך הדיווח, סכום ההפרשה המצטבר של התביעות שהוגשו כנגד החברה ושומרה ביטוח כמפורט לעיל, מסתכם בכ- 19 מיליוני ש"ח.

(*) בגין בקשות לאישור שהסתיימו בדחייה ו/או בהסתלקות במהלך תקופת הדוח, הופחת סכום התביעה לכאורה המיוחס לחברה.

(**) אחת התובענות הוערכה בסך של מאות מיליוני ש"ח ללא נקיבה בסכום כלשהוא.

(***) תובענה נגזרת (ראה סעיף 7 לעיל).

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

בנוסף על התובענות הייצוגיות והבקשות לאישור תובענות כייצוגיות שהוגשו כנגד הקבוצה וההליכים המשפטיים ואחרים, קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הקבוצה למבוטחיה. מורכבות שירותים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות בין הקבוצה לבין הצדדים השלישיים לחוזה הביטוח הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים. חשיפה זו מוגברת בתחומי החיסכון הפנסיוני והביטוח ארוך טווח, לרבות ביטוח בריאות, בהם פועלת הקבוצה. בתחומים אלו המדובר בפוליסות אשר נבחנות על פני שנים בהן מתרחשים שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. על כן בתחומים אלו קבלת פרשנות חדשה לאמור בפוליסות ביטוח ובמוצרים פנסיונים ארוכי טווח, יש לעיתים בכדי להשפיע על הרווחיות העתידית של הקבוצה בגין התיק הקיים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי לקוחות בגין פעילות העבר. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם חוזה הביטוח, המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

כמו כן, קיימת חשיפה, אשר בשלב זה לא ניתן להעריכה או לכמתה, לתקלות באופן תפעול המוצרים בתחום החיסכון ארוך הטווח ובתחום הבריאות המאופיינים כאמור באורך חיים ממושך וכפופים לשינויים רגולטוריים ואחרים, תכופים ומורכבים, לשינויים ותוספות לנוסח המוצרים ולשינויים רבים אחרים המבוצעים לאורך חיי המוצר, לרבות על ידי המבוטחים ו/או המעסיקים ו/או מי מטעמם, ביחס לכיסויי הביטוחיים ו/או ביחס להפקדות למרכיב החיסכון. מורכבות ושינויים אילו נוגעים, בין היתר, להיקפי ההפקדות ושיעורן, לרכיבי המוצר השונים, לאופן שיוך הכספים למבוטחים ו/או למרכיבים השונים של המוצרים, למועד זקיפתם, לזיהוי פיגורים בהפקדות ולטיפול בהם. מורכבות זו מועצמת לאור ריבוי הגורמים המעורבים בניהול המוצרים ותפעולם ולעיתים תוך מתן הנחיות סותרות מצדם או מטעמם.

הגופים המוסדיים בקבוצה, עוסקים באופן שוטף בלימוד, איתור, ניטור וטיפול בסוגיות העולות עקב המורכבויות האמורות, לרבות אגב פניות ציבור, מעסיקים ויועצים פנסיוניים, ישירות או באמצעות המפקח, הן ביחס למקרים פרטניים והן ביחס לסוגי מוצרים ו/או לקוחות. כמו-כן, ובהמשך להוראת החוזר בעניין טיוב נתוני זכויות עמיתים בגופים מוסדיים שפרסם המפקח בחודש דצמבר 2011 (מס' 2011-9-10) ואשר עניינו חובת גוף מוסדי לבצע פעולות טיוב שונות ביחס לנתונים וזכויות הלקוחות, הגופים המוסדיים בקבוצה נערכים לביצוע הליך יסודי של בדיקה וטיוב של הנתונים במערכות בתחום החסכון ארוך הטווח להשגת יעדי החוזר. בשלב זה, הגופים המוסדיים בקבוצה אינם יכולים להעריך את היקף ועלות הליכי הטיפול והטיוב האמורים ואת ההשלכות האפשריות שלהן, לרבות בגין מוצרים שנמכרו בעבר. כמו-כן, לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בהקשר זה ו/או את החשיפה הנובעת מהן אשר יכול ויועלו, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני של תובענות ייצוגיות.

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ב. תביעות

בהמשך להליכי גבייה שנקטה החברה כנגד סוכן בגין חוב מקדמות על חשבון עמלות עודפות ששולמו לו בסך של כ- 6.5 מיליוני ש"ח, הגיש הסוכן (להלן - התובע) בחודש נובמבר 2012, תביעה נגדית למוסד הישראלי לבוררות עסקית (להלן - התביעה) בסך כ- 22 מיליוני ש"ח. עניינה של התביעה הוא הטענה לפיה החליטה החברה בשנת 2005, באופן חד-צדדי, על שינוי שיטת העבודה עימו במה שמכונה לטענת התובע כ"מיזם משותף" לו ולחברה. לטענת התובע השינוי בשיטת העבודה היווה פגיעה משמעותית בבסיס ההסכמה להפעלת המיזם. שינוי שיטת העבודה גרמה, לטענת התובע, לקריסתו של המיזם וכתוצאה מכך נגרמו לתובע, לטענתו, נזקים בסך של כ- 22 מיליוני ש"ח. להערכת הנהלת החברה, בהסתמך על חוות דעת יועציה המשפטיים, היקף הנזקים הנתבע על-ידי התובע הינו ללא ביסוס, ובהתאם החברה לא ביצעה הפרשה בגין התביעה.

ג. ערבויות שניתנו

1. החברה העמידה ערבויות לטובת עמיתי קופות הגמל "יתר" ו"אמיר" (המנוהלות על-ידי מנורה מבטחים גמל בע"מ - חברה קשורה של החברה) להבטחת התחייבות הקופה כלפיהם לשיעור תשואה מובטח. היקף הערבויות מתייחס, נכון לתאריך הדוח הכספי, לצבירה בסך כולל של כ- 4,600 מיליון ש"ח. יצוין, כי החשב הכללי במשרד האוצר התחייב כלפי הקופות לקבל את מרבית הפקדונות של כספי העמיתים כאמור בתשואה מובטחת העולה על שיעור התשואה המובטח לעמיתים. בנוסף לאמור, נתנה החברה ערבויות דומות להבטחת קרן ההשקעות של העמיתים במסלול שאינו מבטיח תשואה וזאת לטובת עמיתים שהצטרפו לקופה עד לשנת 1994 ולגבי הפקדותיהם הנומינליות עד לחודש ינואר, 2009. היקף הערבויות מתייחס, נכון לתאריך הדוח הכספי, לצבירה בסך כולל של כ- 119 מיליוני ש"ח.

2. קיימות ערבויות בסך כולל של כ- 8,183 אלפי ש"ח, אשר הועברו לקבוצה, כתוצאה מעסקת מיזוג החברה לפיתוח התעשייה כאמור בביאור 4 לעיל.

ד. התקשרויות

1. בשנת 2003 התקשרה הקבוצה עם חברת סאפיינס ישראל מערכות תוכנה בע"מ (להלן: "סאפיינס") בפרויקט לפיתוח מערכת כוללת לניהול מערך ביטוח חיים ("טופז חיים"). על רקע רכישתה של מבטחים פנסיה בשנת 2004 ושינויים רגולטוריים בתחום הפעילות כמו גם התפתחות עסקית של הקבוצה, התקשרה הקבוצה בשנים 2004 ו-2005, עם הספק הנ"ל בפרויקט נוסף לפיתוח מערכת לניהול מערכי הפנסיה והגמל ("טופז פנסיה וגמל") (טופז חיים וטופז פנסיה וגמל יחד - להלן: "מערכת טופז"). מערכת טופז חיים נמצאת בשלב המאפשר הפקה ותפעול של הפוליסות החדשות הנמכרות על ידי החברה. מערכת טופז פנסיה וגמל נמצא בשלב תפעולי מלא.

בנוסף, מבוצעת פעילות תחזוקה שוטפת של המערכות, לרבות עדכונים הנדרשים מעת לעת.

בהמשך לאמור לעיל, התקשרה הקבוצה בחודש אוקטובר, 2011 בהסכם המעגן ומסדיר את ההתקשרות רבת שנים עם סאפיינס בקשר למערכת טופז ומערכות תוכנה נוספות שסופקו לקבוצה, בין היתר, בתחום ביטוח חיים, פנסיה, ביטוח משנה ובריאות (להלן: "המערכות") ולשירותים שסופקו לקבוצת מנורה בקשר עם אותן מערכות (להלן בפסקה זו: "ההסכם").

ההסכם מעגן את רישיונות השימוש של קבוצת מנורה במערכות ואת זכויות השימוש של קבוצת מנורה בתוכניות המקור של המערכות וכן את הקניין הרוחני ברכיבים ייחודיים מסוימים במערכות שפותחו בעבר וככל שיפותחו בעתיד על ידי סאפיינס עבור קבוצת מנורה. לאור שיתוף הידע המקצועי של עובדי הקבוצה במסגרת הליך הפיתוח של המערכות עוגנו בהסכם גם זכויות לתמלוגים על מכירת טופז וביטוח משנה לצדדים שלישיים ללא מגבלת זמן ועד לתקרה של ההשקעה במוצרים.

בנוסף, ההסכם יוצר מסגרת להמשך אספקת שירותים שונים לקבוצה בקשר למערכות הנ"ל, לרבות שירותי פיתוח, בדיקות, תיקון תקלות, תמיכה, אספקת גרסאות ומהדורות ושירותי תחזוקה למערכות, בהתאם לתכניות עבודה שנתיות מוסכמות.

ההסכם הינו לתקופה של 48 חודשים החל מיום 1 בינואר, 2011 ועד ליום 31 בדצמבר, 2014 והיקף העסקה המינימלי לתקופה זו עומד על סך של כ- 110 מיליוני ש"ח. הקבוצה שילמה לסאפיינס בשנת 2012 סך של כ- 55.2 מיליוני ש"ח וסך של כ- 46.7 מיליוני ש"ח בשנת 2011. לאחר תום התקופה הנ"ל, תוקף ההסכם יוארך באופן אוטומטי לתקופות נוספות של 12 חודשים בכל פעם, כל עוד לא הודיע צד למשנהו על אי הארכת ו/או סיום ההסכם בהתאם למנגנונים הקבועים בו.

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ד. התקשרויות (המשך)

2. לקבוצה קיימות התחייבויות עתידיות כחלק מפעילויות ההשקעה כמפורט להלן:

א. התחייבויות להשקעה בקרנות השקעה שסכומן הכולל ליום 31 בדצמבר, 2012 הינו סך של 190,135 אלפי ש"ח, מתוכם סך של 165,607 אלפי ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה (ליום 31 בדצמבר, 2011 סך של 268,132 אלפי ש"ח, מתוכם סך של 230,144 אלפי ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה).

ב. התחייבויות להעמדת הלוואות לחברות שונות שסכומן הכולל ליום 31 בדצמבר, 2012 הינו 263,103 אלפי ש"ח, מתוכם סך של 167,163 אלפי ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה (ליום 31 בדצמבר, 2011 - 95,330 אלפי ש"ח מתוכם סך של 57,060 אלפי ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה).

ה. חכירות

חכירות בהן הקבוצה היא החוכרת בחכירה תפעולית

הקבוצה קשורה בהסכמי חכירה מסחריים ביחס לנדל"ן שברשותה, אשר כולל חלק ממשרדי הקבוצה.

חכירות אלו לא ניתנות לביטול ובעלות אורך חיים של 1-5 שנים.

להלן דמי החכירה המינימליים העתידיים להיות משולמים בגין חוזי חכירה תפעולית שאינם ניתנים לביטול ליום 31 בדצמבר:

2010	2011	2012
אלפי ש"ח		
13,743	16,370	11,752
22,794	23,774	15,022
<u>36,537</u>	<u>40,144</u>	<u>26,774</u>

שנה ראשונה

שנה שנייה עד חמש שנים

הסכומים שזקקו לדוח רווח והפסד:

לשנה שהסתיימה ביום
31 לדצמבר

2010	2011	2012
אלפי ש"ח		
<u>12,610</u>	<u>18,065</u>	<u>12,341</u>

דמי חכירה מינימליים

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ה. חכירות (המשך)

חכירות בהן הקבוצה היא המחכירה בחכירה תפעולית (המשך)

הקבוצה מחכירה מספר מבנים (נכסי נדל"ן להשקעה) לגופים חיצוניים. הסכמי החכירה הם לתקופה שבין שנה לחמש שנים ואינם ניתנים לביטול. חידוש החוזים בתום התקופה כפוף להסכמת שני הצדדים.

להלן דמי החכירה המינימליים העתידיים להתקבל בגין חוזי חכירה שאינם ניתנים לביטול ליום 31 בדצמבר:

2010	2011	2012
אלפי ש"ח		
5,026	5,564	4,915
5,031	5,789	3,035
10,057	11,353	7,951

שנה ראשונה (*)
שנה שנייה עד חמש שנים (**)

(*) כולל בגין חברות קשורות סך של 389 אלפי ש"ח בשנת 2012, סך של 655 אלפי ש"ח בשנת 2011 וסך של 1,216 אלפי ש"ח בשנת 2010.

(**) כולל בגין חברות קשורות סך של 320 אלפי ש"ח בשנת 2011 וסך של 1,728 אלפי ש"ח בשנת 2010.

לפרטים נוספים בדבר הכנסות שהוכרו בגין נדל"ן להשקעה, ראה באור 27.

באור 41: - אירוע מהותי בתקופת הדיווח

בחודש ספטמבר 2012, הודיע מבטח משנה לחברה, על רצונו להפסיק חבותו כמבטח משנה בשיעור של כ-15%, בחלק מפוליסות ביטוח הבריאות של החברה, וזאת בתוקף מיום 1 בינואר, 2012. בהמשך לאמור, נחתם ביום 19 בספטמבר, 2012 הסכם מחייב בין הצדדים להפסקת ההתקשרות כאמור (להלן: "הסכם Cut-off"). במקביל, ולאור הסכמתו של מבטח משנה אחר, אשר הינו כיום מבטח משנה של החברה בתחום ביטוחי הבריאות, לקבל לאחירותו כמבטח משנה גם את עסקי הביטוח אשר נכללו בהסכם ה-Cut-off, בתוקף מיום ה-1 בינואר, 2012 ואילך, נחתם עימו הסכם ביטוח משנה חליפי ביום 24 בספטמבר, 2012, הכולל קבלת אחריות מלאה ורציפה לעסקי הביטוח בתחום הבריאות, אשר ביטוח המשנה בגינם הופסק מכוח הסכם ה-Cut-off, ובשיעור זהה (למעט לגבי כמות מוגבלת ושולית של פוליסות פיצוי), וזאת בנוסף לחלקו כיום בביטוח המשנה האמור (להלן: "ההסכם החליפי"). יצויין, כי ההסכם החליפי כולל גם הסדר לגבי העברת עסקי ביטוח משנה חדשים לשנים 2012 עד 2014, בשיעור של עד 25% במרבית פעילות ביטוחי הבריאות של החברה. כתוצאה מהחתימה על שני ההסכמים כאמור, רשמה החברה בשנת 2012 רווח חד פעמי בסך של כ-50 מיליוני ש"ח לפני מס וכ-32 מיליוני ש"ח לאחר מס.

באור 42: - אירועים מהותיים לאחר תאריך הדיווח

א. לאחר תאריך הדיווח, ביום 28 בינואר, 2013 החליט דירקטוריון החברה על חלוקה של מלוא מניות שומרה ביטוח, בצירוף שטרי ההון שהנפיקה שומרה ביטוח לחברה, כדיבידנד בעין לחברה האם. ביום 31 בינואר, 2013 בוצעה החלוקה.

ב. לעניין חתימה על הסכם לרכישת שני קניונים, ראה באור 9 ד' לעיל.

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

נספחים לדוח הכספי

ליום 31 בדצמבר, 2012

**לכבוד
בעלי המניות של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ**

הנדון: דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר על מידע כספי נפרד לפי דרישת המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981

ביקרנו את המידע הכספי הנפרד המובא לפי דרישת המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (להלן - החברה) לימים 31 בדצמבר, 2012 ו-2011, ולכל אחת מהשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2012, 2011 ו-2010 ואשר נכלל כנספח א' לדוחות הכספיים המאוחדים של החברה. המידע הכספי הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על המידע הכספי הנפרד בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין במידע הכספי הנפרד הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובפרטים הכלולים במידע הכספי הנפרד. ביקורת כוללת גם בחינה של הכללים החשבונאיים שיושמו בעריכת המידע הכספי הנפרד ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה של המידע הכספי הנפרד. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, המידע הכספי הנפרד ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לדרישות שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בחוזר ביטוח 2010-1-4.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 40(א) לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

תל אביב
24 במרס, 2013

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח

להלן נתונים כספיים תמציתיים על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של החברה (להלן - דוחות סולר), הערוכים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) למעט העניינים הבאים:

1. מדידת ההשקעות בחברות מוחזקות המחושבת על בסיס אקוויטי.

2. זכויות במקרקעין כוללות גם זכויות במקרקעין של חברה מוחזקת שהחזקת זכויות אלה הוא עיסוקה היחיד.

א. דוחות על המצב הכספי

ליום 31 בדצמבר		
2011	2012	
אלפי ש"ח		
302,880	356,680	נכסים בלתי מוחשיים
793,221	865,590	הוצאות רכישה נדחות
333,044	384,435	רכוש קבוע
451,490	564,021	השקעות בחברות מוחזקות
56,237	56,397	נדל"ן להשקעה
1,269,668	1,450,436	נכסי ביטוח משנה
89,742	128,280	נכסי מסים שוטפים
159,063	135,078	חייבים ויתרות חובה
448,333	457,878	פרמיות לגבייה
11,466,241	13,075,646	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
		השקעות פיננסיות אחרות:
2,950,376	3,088,393	נכסי חוב סחירים
4,956,755	5,137,477	נכסי חוב שאינם סחירים
230,680	215,663	מניות
332,541	366,294	אחרות
8,470,352	8,807,827	סה"כ השקעות פיננסיות אחרות
535,315	619,096	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
131,068	197,912	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
620,003	-	נכסים המיועדים לחלוקה לבעלים
<u>25,126,657</u>	<u>27,099,276</u>	סך כל הנכסים
<u>12,124,752</u>	<u>13,772,582</u>	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

א. דוחות על המצב הכספי (המשך)

ליום 31 בדצמבר		
2011	2012	
אלפי ש"ח		
		הון:
291,331	291,332	הון מניות
324,687	333,486	פרמיה על מניות
95,527	240,349	קרנות הון
1,204,748	783,254	יתרת עודפים
1,916,293	1,648,421	סה"כ הון
		התחייבויות:
8,766,076	9,211,388	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
11,791,979	13,726,123	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
73,011	84,533	התחייבויות בגין מסים נדחים
123,696	121,995	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
1,115,142	1,130,256	זכאים ויתרות זכות
1,340,460	1,176,560	התחייבויות פיננסיות
23,210,364	25,450,855	סך כל ההתחייבויות
25,126,657	27,099,276	סך כל ההון וההתחייבויות

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ב. דוחות רווח או הפסד

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2010	2011	2012	
אלפי ש"ח			
3,750,381	3,771,801	4,042,260	פרמיות שהורווחו ברוטו
873,420	846,493	822,714	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
2,876,961	2,925,308	3,219,546	פרמיות שהורווחו בשייר
1,824,336	(104,001)	1,996,516	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
193,325	94,232	117,407	הכנסות מדמי ניהול
204,482	183,860	184,082	הכנסות מעמלות
388	829	(115)	הכנסות אחרות
5,099,492	3,100,228	5,517,436	סך כל ההכנסות
			תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
4,456,923	2,531,255	4,897,805	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי התחייבויות בגין חוזי ביטוח
(650,032)	(552,297)	(699,561)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
3,806,891	1,978,958	4,198,244	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
731,415	713,210	784,101	הוצאות הנהלה וכלליות
309,089	368,277	341,975	הוצאות מימון
76,400	98,686	88,873	סך כל ההוצאות
4,923,795	3,159,131	5,413,193	חלק בתוצאות חברות מוחזקות לפי שיטת השווי המאזני
53,684	52,859	80,540	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
229,381	(6,044)	184,783	מסים על הכנסה (הטבת מס)
64,452	(4,088)	(9,502)	רווח נקי (הפסד) מפעילויות נמשכות
164,929	(1,956)	194,285	רווח נקי מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים
60,132	54,738	5,575	רווח נקי
225,061	52,782	199,860	

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ג. דוחות על הרווח הכולל

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2010	2011	2012	
אלפי ש"ח			
225,061	52,782	199,860	רווח נקי
			רווח (הפסד) כולל אחר:
(2,083)	9,379	(3,093)	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
124,825	(158,161)	222,912	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד
(112,683)	10,475	(49,370)	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
10,844	33,441	23,974	חלק החברה ברווח (הפסד) כולל אחר של חברה מוחזקת המטופלת לפי שיטת השווי המאזני
2,247	(16,245)	20,743	
23,150	(121,111)	215,166	רווח (הפסד) כולל לפני מסים על ההכנסה (הטבת מס)
5,980	(34,448)	70,344	מסים על ההכנסה (הטבת מס) המתייחסים לרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר
17,170	(86,663)	144,822	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
242,231	(33,881)	344,682	סך-הכל רווח (הפסד) כולל

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ד. דוחות על השינויים בהון

סה"כ	יתרת עודפים	קרנות הון אחרות	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ אלפי ש"ח	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	פרמיה על מניות	הון מניות
1,916,293	1,204,748	7,034	4,738	43,670	40,085	324,687	291,331
199,860	199,860	-	-	-	-	-	-
(3,093)	-	-	(3,093)	-	-	-	-
254,670	-	-	-	254,670	-	-	-
(51,336)	-	-	-	(51,336)	-	-	-
26,567	-	-	-	26,567	-	-	-
(81,986)	-	-	1,049	(83,035)	-	-	-
144,822	-	-	(2,044)	146,866	-	-	-
344,682	199,860	-	(2,044)	146,866	-	-	-
8,800	-	-	-	-	-	8,799	1
(621,354)	(621,354)	-	-	-	-	-	-
1,648,421	783,254	7,034	2,694	190,536	40,085	333,486	291,332

יתרה ליום 1 בינואר, 2012

רווח נקי

התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ

שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון

רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד

הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד

הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לרכיבים של רווח כולל אחר

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ הרווח (ההפסד) כולל

הנפקת הון מניות

דיבידנד לבעלי מניות החברה

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ד. דוחות על השינויים בהון (המשך)

סה"כ	יתרת עודפים	קרנות הון אחרות	הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	פרמיה על מניות	הון מניות
אלפי ש"ח							
2,048,846	1,251,966	7,034	(1,479)	136,550	38,757	324,687	291,331
52,782	52,782	-	-	-	-	-	-
9,379	-	-	9,379	-	-	-	-
(194,383)	-	-	-	(194,383)	-	-	-
13,885	-	-	-	13,885	-	-	-
41,788	-	-	-	41,788	-	-	-
42,668	-	-	(3,162)	45,830	-	-	-
(86,663)	-	-	6,217	(92,880)	-	-	-
(33,881)	52,782	-	6,217	(92,880)	-	-	-
(100,000)	(100,000)	-	-	-	-	-	-
1,328	-	-	-	-	1,328	-	-
1,916,293	1,204,748	7,034	4,738	43,670	40,085	324,687	291,331

יתרה ליום 1 בינואר, 2011

רווח נקי

התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ

שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון

רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד

הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד

הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ הרווח (ההפסד) כולל

דיבידנד לבעלי מניות החברה

עלות תשלום מבוסס מניות

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2011

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ד. דוחות על השינויים בהון (המשך)

סה"כ	יתרת עודפים	קרנות הון אחרות	הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	פרמיה על מניות	הון מניות
אלפי ש"ח							
1,804,669	1,026,905	7,034	-	117,901	36,811	324,687	291,331
יתרה ליום 1 בינואר, 2010							
225,061	225,061	-	-	-	-	-	-
רווח נקי							
(2,083)	-	-	(2,083)	-	-	-	-
התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ							
138,738	-	-	-	138,738	-	-	-
שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקק לקרנות הון							
(124,863)	-	-	-	(124,863)	-	-	-
רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד							
11,922	-	-	-	11,922	-	-	-
הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד							
(6,544)	-	-	604	(7,148)	-	-	-
הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר							
17,170	-	-	(1,479)	18,649	-	-	-
סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר							
242,231	225,061	-	(1,479)	18,649	-	-	-
סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל							
1,946	-	-	-	-	1,946	-	-
עלות תשלום מבוסס מניות							
2,048,846	1,251,966	7,034	(1,479)	136,550	38,757	324,687	291,331
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2010							

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ה. מגזרי פעילות סולו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012								
סה"כ	פעילות מיועדת לחלוקה	סה"כ	לא מיוחס		ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
			התאמות וקיצוזים	למגזרי פעילות				
אלפי ש"ח								
4,042,260	-	4,042,260	-	-	1,806,058	427,580	1,808,622	פרמיות שהורווחו ברוטו
822,714	-	822,714	-	-	603,627	103,318	115,769	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
3,219,546	-	3,219,546	-	-	1,202,431	324,262	1,692,853	פרמיות שהורווחו בשייר
1,996,516	-	1,996,516	(15,613)	84,200	167,184	42,214	1,718,531	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
117,407	-	117,407	-	-	-	-	117,407	הכנסות מדמי ניהול
184,082	-	184,082	-	-	142,850	9,941	31,291	הכנסות מעמלות
(115)	-	(115)	-	(115)	-	-	-	הכנסות אחרות
5,517,436	-	5,517,436	(15,613)	84,085	1,512,465	376,417	3,560,082	סך כל ההכנסות
4,897,805	-	4,897,805	-	-	1,257,310	416,977	3,223,518	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(699,561)	-	(699,561)	-	-	(365,063)	(265,293)	(69,205)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
4,198,244	-	4,198,244	-	-	892,247	151,684	3,154,313	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר וחוזי השקעה בשייר
784,101	-	784,101	-	-	385,191	115,059	283,851	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
341,975	-	341,975	(15,613)	20,172	86,161	46,324	204,931	הוצאות הנהלה וכלליות
88,873	-	88,873	-	76,943	7,027	154	4,749	הוצאות מימון
5,413,193	-	5,413,193	(15,613)	97,115	1,370,626	313,221	3,647,844	סך כל ההוצאות
80,540	5,575	86,115	-	18,720	46,559	-	20,836	חלק בתוצאות חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
184,783	5,575	190,358	-	5,690	188,398	63,196	(66,926)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
215,166	-	215,166	-	29,992	93,847	19,397	71,930	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
399,949	5,575	405,524	-	35,682	282,245	82,593	5,004	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ה. מגזרי פעילות סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2011								
סה"כ	פעילות מיועדת לחלוקה	סה"כ	לא מיוחס		ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
			התאמות וקיצוזים	למגזרי פעילות				
אלפי ש"ח								
3,771,801	-	3,771,801	-	-	1,719,710	370,920	1,681,171	פרמיות שהורווחו ברוטו
846,493	-	846,493	-	-	626,052	101,862	118,579	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
2,925,308	-	2,925,308	-	-	1,093,658	269,058	1,562,592	פרמיות שהורווחו בשייר
(104,001)	-	(104,001)	(14,335)	33,880	152,542	28,118	(304,206)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
94,232	-	94,232	-	-	-	-	94,232	הכנסות מדמי ניהול
183,860	-	183,860	-	-	149,415	9,617	24,828	הכנסות מעמלות
829	-	829	-	829	-	-	-	הכנסות אחרות
3,100,228	-	3,100,228	(14,335)	34,709	1,395,615	306,793	1,377,446	סך כל ההכנסות
2,531,255	-	2,531,255	-	-	1,211,360	239,487	1,080,408	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(552,297)	-	(552,297)	-	-	(382,333)	(99,093)	(70,871)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,978,958	-	1,978,958	-	-	829,027	140,394	1,009,537	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
713,210	-	713,210	-	-	369,223	82,112	261,875	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
368,277	-	368,277	(14,335)	17,865	110,308	30,513	223,926	הוצאות הנהלה וכלליות
98,686	-	98,686	-	78,911	8,376	1,082	10,317	הוצאות מימון
3,159,131	-	3,159,131	(14,335)	96,776	1,316,934	254,101	1,505,655	סך כל ההוצאות
52,859	54,738	107,597	-	8,111	28,911	-	70,575	חלק בתוצאות חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
(6,044)	54,738	48,694	-	(53,956)	107,592	52,692	(57,634)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(121,111)	-	(121,111)	-	(31,973)	(71,769)	(4,616)	(12,753)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
(127,155)	54,738	(72,417)	-	(85,929)	35,823	48,076	(70,387)	סך הכל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ה. מגזרי פעילות סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2010								
סה"כ	פעילות מיועדת לחלוקה	סה"כ	לא מיוחס		ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
			התאמות וקיזוזים	למגזרי פעילות				
אלפי ש"ח								
3,750,381	-	3,750,381	-	-	1,714,216	336,664	1,699,501	פרמיות שהורווחו ברוטו
873,420	-	873,420	-	-	664,245	95,984	113,191	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
2,876,961	-	2,876,961	-	-	1,049,971	240,680	1,586,310	פרמיות שהורווחו בשייר
1,824,336	-	1,824,336	(9,998)	88,154	181,692	39,809	1,524,679	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
193,325	-	193,325	-	-	-	-	193,325	הכנסות מדמי ניהול
204,482	-	204,482	-	-	163,068	13,712	27,702	הכנסות מעמלות
388	-	388	-	388	-	-	-	הכנסות אחרות
5,099,492	-	5,099,492	(9,998)	88,542	1,394,731	294,201	3,332,016	סך כל ההכנסות
4,456,923	-	4,456,923	-	-	1,298,315	271,406	2,887,202	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(650,032)	-	(650,032)	-	-	(478,237)	(97,359)	(74,436)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
3,806,891	-	3,806,891	-	-	820,078	174,047	2,812,766	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר וחוזי השקעה
731,415	-	731,415	-	-	386,260	75,957	269,198	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
309,089	-	309,089	(9,998)	25,980	74,084	30,065	188,958	הוצאות הנהלה וכלליות
76,400	-	76,400	-	67,477	4,627	6	4,290	הוצאות מימון
4,923,795	-	4,923,795	(9,998)	93,457	1,285,049	280,075	3,275,212	סך כל ההוצאות
53,684	60,132	113,816	-	18,570	28,690	-	66,556	חלק בתוצאות חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
229,381	60,132	289,513	-	13,655	138,372	14,126	123,360	רווח לפני מסים על ההכנסה
23,150	-	23,150	-	(4,546)	7,186	1,845	18,665	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
252,531	60,132	312,663	-	9,109	145,558	15,971	142,025	סך הכל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

1. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולר

לשנה שהסתיימה ליום 31 בדצמבר, 2012				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש (ואחרים *)	ענפי חבויות (אחרים **)	סה"כ
אלפי ש"ח				
423,009	671,666	501,815	260,365	1,856,855
8,420	180,688	320,644	117,077	626,829
414,589	490,978	181,171	143,288	1,230,026
(2,493)	(3,614)	(45)	(21,443)	(27,595)
412,096	487,364	181,126	121,845	1,202,431
103,376	16,781	5,460	41,567	167,184
-	48,812	78,521	15,517	142,850
515,472	552,957	265,107	178,929	1,512,465
336,479	500,369	265,569	154,893	1,257,310
(12,133)	(127,967)	(164,231)	(60,732)	(365,063)
324,346	372,402	101,338	94,161	892,247
35,479	161,944	136,248	51,520	385,191
19,389	32,354	22,460	11,958	86,161
2,256	2,034	1,820	917	7,027
381,470	568,734	261,866	158,556	1,370,626
43,979	2,792	3,047	(3,259)	46,559
177,981	(12,985)	6,288	17,114	188,398
61,172	10,359	2,767	19,549	93,847
239,153	(2,626)	9,055	36,663	282,245
1,626,810	443,651	380,767	1,012,402	3,463,630

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 83% מסך הפרמיות בענפים אלו.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

1. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולר (המשך)

לשנה שהסתיימה ליום 31 בדצמבר, 2011				
רכב חובה	רכב רכוש ואחרים (*) אלפי ש"ח	ענפי רכוש ואחרים (**) אלפי ש"ח	סה"כ	
397,890	626,429	482,269	1,727,344	פרמיות ברוטו
7,517	162,878	291,167	557,331	פרמיות ביטוח משנה
390,373	463,551	191,102	1,170,013	פרמיות בשייר
(46,890)	(17,780)	(7,368)	(76,355)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
343,483	445,771	183,734	1,093,658	פרמיות שהורווחו בשייר
94,161	13,298	5,705	152,542	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
3,771	48,987	81,291	149,415	הכנסות מעמלות
441,415	508,056	270,730	1,395,615	סך כל ההכנסות
317,616	516,145	237,711	1,211,360	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(32,267)	(154,820)	(149,028)	(382,333)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
285,349	361,325	88,683	829,027	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
35,418	157,336	127,542	369,223	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
30,204	36,576	31,647	110,308	הוצאות הנהלה וכלליות
2,837	2,393	2,262	8,376	הוצאות מימון
353,808	557,630	250,134	1,316,934	סך כל ההוצאות
25,190	1,627	4,563	28,911	חלק בתוצאות חברה מוחזקת המטופלת לפי שיטת השווי המאזני
112,797	(47,947)	25,159	107,592	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(46,856)	(7,148)	(2,385)	(71,769)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
65,941	(55,095)	22,774	35,823	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
1,600,408	449,782	369,458	3,379,847	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2011

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 79% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 81% מסך הפרמיות בענפים אלו.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

1. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולר (המשך)

לשנה שהסתיימה ליום 31 בדצמבר, 2010				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש (ואחרים *) אלפי ש"ח	ענפי חבויות (אחרים **)	סה"כ
382,960	657,234	450,445	230,520	1,721,159
104,194	232,417	275,520	112,238	724,369
278,766	424,817	174,925	118,282	996,790
41,108	3,105	2,209	6,759	53,181
319,874	427,922	177,134	125,041	1,049,971
109,927	16,516	7,604	47,645	181,692
12,058	58,014	75,695	17,301	163,068
441,859	502,452	260,433	189,987	1,394,731
395,566	469,116	247,405	186,228	1,298,315
(52,819)	(160,322)	(171,210)	(93,886)	(478,237)
342,747	308,794	76,195	92,342	820,078
36,966	167,037	130,524	51,733	386,260
21,284	23,732	21,215	7,853	74,084
954	1,358	2,013	302	4,627
401,951	500,921	229,947	152,230	1,285,049
24,585	3,369	2,067	(1,331)	28,690
64,493	4,900	32,553	36,426	138,372
4,789	794	239	1,364	7,186
69,282	5,694	32,792	37,790	145,558
1,604,992	420,946	351,139	950,624	3,327,701

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 81% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 82% מסך הפרמיות בענפים אלו.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 בדצמבר, 2012					
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	פירוט בסעיף	
אלפי ש"ח					
3,088,393	-	2,818,796	269,597	א	נכסי חוב סחירים
5,137,477	5,137,477	-	-	ב	נכסי חוב שאינם סחירים
215,663	-	199,615	16,048	ד	מניות
366,294	-	281,391	84,903	ה	אחרות
<u>8,807,827</u>	<u>5,137,477</u>	<u>3,299,802</u>	<u>370,548</u>		סה"כ

ליום 31 בדצמבר, 2011					
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	פירוט בסעיף	
אלפי ש"ח					
2,950,376	-	2,510,217	440,159	א	נכסי חוב סחירים
4,956,755	4,956,755	-	-	ב	נכסי חוב שאינם סחירים
230,680	-	208,218	22,462	ד	מניות
332,541	-	170,712	161,829	ה	אחרות
<u>8,470,352</u>	<u>4,956,755</u>	<u>2,889,147</u>	<u>624,450</u>		סה"כ

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

א. נכסי חוב סחירים

ההרכב:

ליום 31 בדצמבר	
2011	2012
אלפי ש"ח	
320,591	182,980
<u>1,176,911</u>	<u>1,352,872</u>
<u>1,497,502</u>	<u>1,535,852</u>
116,257	84,972
<u>1,333,306</u>	<u>1,465,924</u>
<u>1,449,563</u>	<u>1,550,896</u>
3,311	1,645
<u>2,950,376</u>	<u>3,088,393</u>
<u>56,389</u>	<u>38,354</u>

אגרות חוב ממשלתיות

נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

שיועדו בעת ההכרה לראשונה

זמינות למכירה

סך הכל אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

שיועדו בעת ההכרה לראשונה

זמינים למכירה

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

הניתנים להמרה

נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

שיועדו בעת ההכרה לראשונה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ב. נכסי חוב שאינם סחירים

ההרכב:

ליום 31 בדצמבר, 2012	
שווי הוגן	ערך בספרים
אלפי ש"ח	
3,059,855	2,401,998
3,025,673	2,735,253
226	226
6,085,754	5,137,477
	93,118

אגרות חוב ממשלתיות

מוצגות כהלוואות וחייבים:
אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

מוצגים כהלוואות וחייבים, לרבות פקדונות בבנקים

ניתנים להמרה

נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2011	
שווי הוגן	ערך בספרים
אלפי ש"ח	
2,894,471	2,366,397
2,647,352	2,590,358
5,541,823	4,956,755
	87,588

אגרות חוב ממשלתיות

מוצגות כהלוואות וחייבים:
אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

מוצגים כהלוואות וחייבים, לרבות פקדונות בבנקים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ג. פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב

ליום 31 בדצמבר	
2011	2012
אחוזים	

3.78	2.69
4.10	2.69
8.66	4.79

נכסי חוב סחירים

בסיס הצמדה:

צמוד מדד

שקלי

צמוד מט"ח

נכסי חוב שאינם סחירים

בסיס הצמדה:

צמוד מדד

שקלי

צמוד מט"ח

5.01	5.20
3.94	4.59
5.98	6.34

ד. מניות

ליום 31 בדצמבר	
2011	2012
אלפי ש"ח	

22,462	16,048
198,139	184,295
220,601	200,343

סחירות

נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה

זמינות למכירה

סך הכל מניות סחירות

שאינן סחירות

זמינות למכירה

סך הכל מניות

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

10,079	15,320
230,680	215,663
63,802	50,891

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ה. השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 בדצמבר		
2011	2012	
אלפי ש"ח		
		<u>סחירות</u>
122,707	39,732	נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
56,912	158,891	זמינות למכירה
426	391	מכשירים נגזרים (*)
<u>180,045</u>	<u>199,014</u>	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות סחירות
		<u>שאינן סחירות</u>
30,946	26,841	נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
113,800	122,500	זמינות למכירה
7,750	17,939	מכשירים נגזרים (*)
<u>152,496</u>	<u>167,280</u>	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
<u>332,541</u>	<u>366,294</u>	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
<u>26,917</u>	<u>25,578</u>	

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

(*) להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריך הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר		
2011	2012	
אלפי ש"ח		
-	1	מניות
58,334	(333,451)	מטבע חוץ
-	(145,728)	ריבית
-	21,288	מדד מניות

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

1. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

ליום 31 בדצמבר	
2011	2012
באחוזים	

2.5	1.2	עבור נכסי חוב שאינם סחירים בארץ לפי דירוג (*):
5.9	3.5	AA ומעלה
13.7	33.8	BBB עד A+
19.2	18.0	נמוך מ-BBB
		לא מדורג

(* המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות", "מדרוג" ודירוג פנימי. נתוני חברת מדרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח מכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
 - רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
 - רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.
- היתרה בדוחות הכספיים של מזומנים, פרמיות לגביה, חייבים ויתרות חובה ונכסי מיסים שוטפים, תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

ליום 31 בדצמבר, 2012			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
	אלפי ש"ח		
3,088,393	-	1,059	3,087,334
215,663	15,320	-	200,343
366,294	149,773	17,507	199,014
3,670,350	165,093	18,566	3,486,691

נכסי חוב סחירים
מניות
אחרות
סה"כ

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ז. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2011				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
2,950,376	-	-	2,950,376	נכסי חוב סחירים
230,680	11,845	-	218,835	מניות
332,541	144,746	7,750	180,045	אחרות
<u>3,513,597</u>	<u>156,591</u>	<u>7,750</u>	<u>3,349,256</u>	סה"כ

ח. התנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן והמסווגים לרמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח			
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	
156,591	144,746	11,845	יתרה ליום 1 בינואר, 2012
11,612	11,634	(22)	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד
(1,695)	(3,086)	1,391	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח כולל אחר
35,989	32,088	3,901	רכישות
(12,798)	(12,769)	(29)	מכירות
(22,840)	(22,840)	-	פדיונות
(1,766)	-	(1,766)	העברות מתוך רמה 3
<u>165,093</u>	<u>149,773</u>	<u>15,320</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012
			סך הרווחים לתקופה שנכללו
			ברוח והפסד בגין
			נכסים המוחזקים נכון
			ליום 31 בדצמבר 2012
<u>7,776</u>	<u>7,706</u>	<u>70</u>	

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ח. התנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן והמסווגים לרמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח			
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	
108,356	98,387	9,969	יתרה ליום 1 בינואר, 2011
(13,057)	(12,853)	(204)	סך ההפסדים שהוכרו ברווח והפסד
13,495	11,320	2,175	סך הרווחים שהוכרו ברווח כולל אחר
58,119	58,119	-	רכישות
(3,072)	(2,977)	(95)	מכירות
(7,250)	(7,250)	-	פדיונות
<u>156,591</u>	<u>144,746</u>	<u>11,845</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2011
<u>(10,689)</u>	<u>(12,987)</u>	<u>2,298</u>	סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2011

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

קשרים, התקשרויות ועסקאות מהותיות עם חברות מוחזקות

א. שטרי הון והלוואות

1. במהלך השנים 2008-2009 נתנה החברה לחברה נכדה ארנון את וינשטוק סוכנות לביטוח (1989) בע"מ הלוואות בסך של 8,330 אלפי ש"ח. ההלוואות אינן צמודות למדד ונושאת ריבית שנתית בשיעור של פריים פלוס 0.25%. להלוואות לא נקבע מועד פירעון. יתרת ההלוואות לתאריך הדיווח הינה בסך של 10,210 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2011 - 9,801 אלפי ש"ח).
2. ביום 26 בינואר, 2011 נתנה החברה הלוואה לחברה נכדה ארנון את וינשטוק סוכנות לביטוח (1989) בע"מ בסך של כ- 18,900 אלפי ש"ח. ההלוואה צמודה למדד ונושאת ריבית שנתית בשיעור של 4%. ההלוואה נפרעת ב- 30 תשלומים (קרן + ריבית) חצי שנתיים החל מיום 26 ביולי, 2011. יתרת ההלוואה לתאריך הדיווח הינה בסך של 16,389 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2011 - 17,449 אלפי ש"ח).
3. ביום 18 במרס, 2008 הנפיקה חברת בת שומרה ביטוח, שטר הון לחברה בסך 5,000 אלפי ש"ח העומד לפירעון ביום 1 בינואר, 2012, ואולם החל מיום 1 בינואר, 2010, יידחה מועד הפירעון מידי שנה באופן אוטומטי, לתקופה של שנה בכל פעם, אלא אם כן ניתנה הודעה לפחות 30 ימים לפני מועד ההארכה מאת החברה או מאת שומרה ביטוח על אי דחיית מועד הפירעון כאמור. ניתנה הודעת אי דחיית מועד הפירעון, תיחשב ההודעה כדרישה לפידיון, ושומרה ביטוח תפרע את השטר בתוך 30 ימים ממועד הפירעון הקרוב שבתוקף. שטר ההון צמוד למדד עד ליום 31 בדצמבר, 2011 ואינו נושא ריבית. החל מיום 1 בינואר, 2012 שטר ההון אינו צמוד ואינו נושא ריבית. יתרת שטר ההון לתאריך הדיווח הינו 5,347 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2011 - 5,469 אלפי ש"ח).
4. ביום 3 ביולי, 2008 הנפיקה חברת בת שומרה ביטוח, שטר הון לחברה בסך 10,000 אלפי ש"ח העומד לפירעון ביום 3 בספטמבר, 2012, ואולם החל מיום 3 בספטמבר, 2010, יידחה מועד הפירעון מידי שנה באופן אוטומטי, לתקופה של שנה בכל פעם, אלא אם כן ניתנה הודעה לפחות 30 ימים לפני מועד ההארכה מאת החברה או מאת שומרה ביטוח על אי דחיית מועד הפירעון כאמור. ניתנה הודעת אי דחיית מועד הפירעון, תיחשב ההודעה כדרישה לפידיון, ושומרה ביטוח תפרע את השטר בתוך 30 ימים ממועד הפירעון הקרוב שבתוקף. שטר ההון צמוד למדד עד ליום 31 בדצמבר, 2011 ואינו נושא ריבית. החל מיום 1 בינואר, 2012 שטר ההון אינו צמוד ואינו נושא ריבית. יתרת שטר ההון לתאריך הדיווח הינו 10,218 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2011 - 10,537 אלפי ש"ח).
5. ביום 28 בספטמבר, 2008 הנפיקה חברת בת שומרה ביטוח, שטר הון לחברה בסך 5,000 אלפי ש"ח העומד לפירעון ביום 1 באוקטובר, 2012, ואולם החל מיום 1 באוקטובר, 2010, יידחה מועד הפירעון מידי שנה באופן אוטומטי, לתקופה של שנה בכל פעם, אלא אם כן ניתנה הודעה לפחות 30 ימים לפני מועד ההארכה מאת החברה או מאת שומרה ביטוח על אי דחיית מועד הפירעון כאמור. ניתנה הודעת אי דחיית מועד הפירעון, תיחשב ההודעה כדרישה לפידיון, ושומרה ביטוח תפרע את השטר בתוך 30 ימים ממועד הפירעון הקרוב שבתוקף. שטר ההון צמוד למדד עד ליום 31 בדצמבר, 2011 ואינו נושא ריבית. החל מיום 1 בינואר, 2012 שטר ההון אינו צמוד ואינו נושא ריבית. יתרת שטר ההון לתאריך הדיווח הינו 4,935 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2011 - 4,983 אלפי ש"ח).
6. ביום 26 בנובמבר, 2008 הנפיקה חברת בת שומרה ביטוח, שטר הון לחברה בסך 5,000 אלפי ש"ח העומד לפירעון ביום 1 בינואר, 2013, ואולם החל מיום 1 בינואר, 2011, יידחה מועד הפירעון מידי שנה באופן אוטומטי, לתקופה של שנה בכל פעם, אלא אם כן ניתנה הודעה לפחות 30 ימים לפני מועד ההארכה מאת החברה או מאת שומרה ביטוח על אי דחיית מועד הפירעון כאמור. ניתנה הודעת אי דחיית מועד הפירעון, תיחשב ההודעה כדרישה לפידיון, ושומרה ביטוח תפרע את השטר בתוך 30 ימים ממועד הפירעון הקרוב שבתוקף. שטר ההון צמוד למדד עד ליום 31 בדצמבר, 2011 ואינו נושא ריבית. החל מיום 1 בינואר, 2012 שטר ההון אינו צמוד ואינו נושא ריבית. יתרת שטר ההון לתאריך הדיווח הינו 5,093 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2011 - 5,215 אלפי ש"ח).

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

קשרים, התקשרויות ועסקאות מהותיות עם חברות מוחזקות (המשך)

א. שטרי הון והלוואות (המשך)

7. ביום 24 במרס, 2009 הנפיקה חברת בת שומרה ביטוח, שטר הון לחברה בסך 10,000 אלפי ש"ח העומד לפירעון ביום 1 באפריל, 2013, ואולם החל מיום 1 באפריל, 2011, יידחה מועד הפירעון מידי שנה באופן אוטומטי, לתקופה של שנה בכל פעם, אלא אם כן ניתנה הודעה לפחות 30 ימים לפני מועד ההארכה מאת החברה או מאת שומרה ביטוח על אי דחיית מועד הפירעון כאמור. ניתנה הודעת אי דחיית מועד הפירעון, תיחשב ההודעה כדרישה לפידיון, ושומרה ביטוח תפרע את השטר בתוך 30 ימים ממועד הפירעון הקרוב שבתוקף. שטר ההון צמוד למדד עד ליום 31 בדצמבר, 2011 ואינו נושא ריבית. החל מיום 1 בינואר, 2012 שטר ההון אינו צמוד ואינו נושא ריבית. יתרת שטר ההון לתאריך הדיווח הינו 10,250 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2011 - 10,522 אלפי ש"ח).

לאחר תאריך הדיווח, ביום 31 בינואר, 2013 חילקה החברה את שטרי ההון כמפורט בסעיפים 3-7 לעיל כדיבידנד בעין לחברה האם, ראה ביאור 42 לדוחות הכספיים.

8. ביום 23 בנובמבר, 2011 הנפיקה מבטחים פנסיה שטר הון לחברה בסך 30 מיליוני ש"ח לפידיון בשנת 2024, עם אפשרות לפידיון מוקדם בשנת 2021. שטר ההון צמוד למדד ונושא ריבית שנתית בשיעור של 4.65%. ביום 10 ביוני, 2012 פרעה מבטחים פנסיה את שטר ההון.

ב. עסקאות והתקשרויות

1. החברה חתמה על הסכם שירותי ניהול עם חברת בת מבטחים פנסיה. במסגרת ההסכם נקבע כי החברה תעמיד לרשות מבטחים פנסיה שירותי מיחשוב הכוללים שימוש בציוד ובתוכנות שתפתח החברה עבור מבטחים פנסיה וכן תמיכה טכנית. בעבור שירותי מיחשוב אלו, מחוייבת מבטחים פנסיה בסכום הוצאות הפחת שרושמת החברה בספריה בגין תוכנות שפיתחה עבור מבטחים פנסיה וכן בסכום ההוצאות הנובעות מהתמיכה הטכנית שנותנת החברה למבטחים פנסיה. עבור שירותי המיחשוב כאמור העבירה מבטחים פנסיה לחברה סך של כ- 38,561 אלפי ש"ח בשנת הדוח (בשנת 2011 - 34,641 אלפי ש"ח, בשנת 2010 - 30,030 אלפי ש"ח).

2. החל משנת 2009 מעמידה החברה לרשות מבטחים פנסיה שירותי ניהול השקעות. עבור שירותי ניהול אלו מחוייבת מבטחים פנסיה בעלויות החברה על פי יחס הנכסים בתיק ההשקעות של מבטחים פנסיה לכלל הנכסים המנוהלים על ידי אגף ההשקעות בחברה. עבור שירותי הניהול כאמור העבירה מבטחים פנסיה לחברה סך של כ- 15,884 אלפי ש"ח בשנת הדוח (בשנת 2011 - 15,031 אלפי ש"ח, בשנת 2010 - 7,814 אלפי ש"ח).

3. החברה מעניקה למבטחים פנסיה שירותי תיווך ושיווק באמצעות סוכניה. עד ליום 30 ביוני, 2011 שילמה מבטחים פנסיה לחברה בעבור שירותים אלה 6% מדמי הגמולים הנגבים באמצעות סוכני החברה (בניכוי הנחות הניתנות למבוטחים) והמועברים באמצעות החברה לקרנות הפנסיה שבניהול מבטחים פנסיה.

החל מיום 1 ביולי, 2011 משלמת מבטחים פנסיה לחברה בעבור שירותים אלה את סכומי העמלות אותם משלמת החברה לסוכניה וכן תשלום נוסף עבור השתתפות מבטחים פנסיה בהוצאות הנהלה וכלליות של החברה במתן שירותים אלה. במועד זה העבירה החברה למבטחים פנסיה את יתרת הוצאות הרכישה הנדחות בגין השירותים הנ"ל שהוענקו למבטחים פנסיה עד ליום 30 ביוני, 2011 בסך של כ- 79.4 מיליוני ש"ח.

בעבור שירותי התיווך כאמור העבירה מבטחים פנסיה לחברה סך של כ- 12,266 אלפי ש"ח בשנת הדוח (בשנת 2011 - 16,587 אלפי ש"ח, בשנת 2010 - 24,902 אלפי ש"ח).

4. החברה חתמה על הסכם עם חברת בת מנורה גיוס הון בהתייחס לכתבי ההתחייבות שהונפקו על ידי מנורה גיוס הון (ראה גם באור 25 ג' (4) ו- (5) לעיל). על פי ההסכם הופקדה תמורת הנפקת כתבי ההתחייבות בחברה, לשימושה על פי שיקוליה ועל אחריותה. החברה התחייבה לשלם לבעלי כתבי ההתחייבות את הקרן, ההצמדה והריבית על פי תנאי כתבי ההתחייבות. כתבי ההתחייבות הינם בדרגה שווה לכתבי התחייבות נדחים שהנפיקה/שתנפיק החברה, ונדחים מפני כל התחייבויותיה האחרות של החברה לנושיה. בנוסף, על פי ההסכם מחוייבת החברה לשאת בכל הוצאותיה של גיוס הון לרבות הוצאות ההנפקה, הוצאות התפעול השוטפות וכן החזר הוצאות שיפוי לדירקטורים, אם וככל שתהיינה כאלה.

מידע נוסף אודות השקעות פיננסיות אחרותא. נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר, 2012	
הערך בספרים	עלות מופחתת
אלפי ש"ח	
218,154	216,578
<u>1,764,553</u>	<u>1,647,901</u>
1,982,707	1,864,479
84,972	78,183
<u>1,812,191</u>	<u>1,709,141</u>
1,897,163	1,787,324
1,747	1,931
<u>3,881,617</u>	<u>3,653,734</u>
46,289	

אגרות חוב ממשלתיות
 נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
 שיועדו בעת ההכרה לראשונה
 זמינות למכירה

סך הכל אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה
 נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
 שיועדו בעת ההכרה לראשונה
 זמינים למכירה

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
 נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
 שיועדו בעת ההכרה לראשונה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2011	
הערך בספרים	עלות מופחתת
אלפי ש"ח	
410,126	403,959
<u>1,523,517</u>	<u>1,466,446</u>
1,933,643	1,870,405
116,257	115,968
<u>1,625,942</u>	<u>1,679,685</u>
1,742,199	1,795,653
3,671	4,393
<u>3,679,513</u>	<u>3,670,451</u>
67,050	

אגרות חוב ממשלתיות

נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
 שיועדו בעת ההכרה לראשונה
 זמינות למכירה

סך הכל אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה
 נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
 שיועדו בעת ההכרה לראשונה
 זמינים למכירה

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
 נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
 שיועדו בעת ההכרה לראשונה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

מידע נוסף אודות השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ב. מניות

ליום 31 בדצמבר, 2012	
הערך בספרים	עלות
אלפי ש"ח	

15,367	16,048
220,090	213,189
235,457	229,237

10,530	15,320
245,987	244,557
	58,390

ליום 31 בדצמבר, 2011	
הערך בספרים	עלות
אלפי ש"ח	

25,662	22,462
271,536	229,629
297,198	252,091

6,803	10,079
304,001	262,170
	72,331

סחירות

נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
זמינות למכירה
סך הכל מניות סחירות

שאינן סחירות

זמינות למכירה
סך הכל מניות
ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

סחירות

נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
זמינות למכירה
סך הכל מניות סחירות

שאינן סחירות

זמינות למכירה
סך הכל מניות
ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

מידע נוסף אודות השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ג. השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 בדצמבר, 2012	
עלות	הערך בספרים
אלפי ש"ח	
44,869	47,110
203,960	218,598
-	394
<u>248,829</u>	<u>266,102</u>
34,552	36,844
124,829	126,848
1,667	20,050
<u>161,048</u>	<u>183,742</u>
<u>409,877</u>	<u>449,844</u>
	<u>26,916</u>

סחירות
 נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
 זמינות למכירה
 מכשירים נגזרים
 סך הכל השקעות פיננסיות אחרות סחירות

שאינן סחירות
 נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
 זמינות למכירה
 מכשירים נגזרים
 סך הכל השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
 סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
 ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2011	
עלות	הערך בספרים
אלפי ש"ח	
158,386	156,740
69,029	69,315
-	428
<u>227,415</u>	<u>226,483</u>
51,553	40,001
118,093	117,726
-	7,843
<u>169,646</u>	<u>165,570</u>
<u>397,061</u>	<u>392,053</u>
	<u>27,615</u>

סחירות
 נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
 זמינות למכירה
 מכשירים נגזרים
 סך הכל השקעות פיננסיות אחרות סחירות

שאינן סחירות
 נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
 זמינות למכירה
 מכשירים נגזרים
 סך הכל השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
 סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
 ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

רשימת חברות מאוחדות

ליום 31 בדצמבר, 2011		ליום 31 בדצמבר, 2012	
מניות	מניות	מניות	מניות
המקנות	המקנות	המקנות	המקנות
זכויות	זכויות	זכויות	זכויות
לרווחים	הצבעה	לרווחים	הצבעה

שיעור ההחזקה

100%	100%	-	-
100%	100%	100%	100%
100%	100%	100%	100%
80%	80%	80%	80%
100%	100%	100%	100%
100%	100%	100%	100%
100%	100%	100%	100%
50.3%	50.3%	50.3%	50.3%

חברות מאוחדות של החברה

מנורה מבטחים פנסיה בע"מ - חברה מנהלת

שומרה חברה לביטוח בע"מ

מנורה מבטחים גיוס הון בע"מ

אורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ

מנורה נכסים והשקעות בע"מ

Menorah Surrey Street Company 2 Ltd

Menorah Surrey Street Company (Nostro) Ltd

Menorah Surrey Street Company 1 Ltd

חברות מאוחדות על-ידי שומרה חברה לביטוח בע"מ

100%	100%	100%	100%
100%	100%	100%	100%
100%	100%	100%	100%

שומרה נדל"ן בע"מ

סיני סוכנות לביטוח בע"מ

ארנון את וינשטוק סוכנות לביטוח (1989) בע"מ

פרק ד': פרטים נוספים על התאגיד

תוכן עניינים

4	1. תמצית דוחות על הרווח הכולל של התאגיד לכל אחד מהרבעונים בשנת 2012 (תקנה 10א)
7	2. רשימת השקעות בחברות-בת ובחברות קשורות מהותיות לתאריך המאזן (תקנה 11)
7	2.1. חברות בנות וקשורות מהותיות של החברה
10	2.2. חברות בנות וקשורות מהותיות של שומרה חברה לביטוח בע"מ
11	3. שינויים בהשקעות בחברות-בת ובחברות קשורות בתקופת הדוח (תקנה 12)
11	3.1. מנורה נכסים והשקעות בע"מ
11	3.2. ארנון את ויינשטוק סוכנות לביטוח (1989) בע"מ
11	3.3. מנורה מבטחים פנסיה בע"מ
11	4. הכנסות של חברות בת וחברות קשורות מהותיות והכנסות מהן (תקנה 13)
12	5. רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך הדוח על המצב הכספי, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של התאגיד (תקנה 14)
12	6. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה (תקנה 21א)
17	7. בעל השליטה בתאגיד (תקנה 21א)
17	8. עסקאות עם בעל שליטה (תקנה 22)
17	8.1. עסקאות המנויות בסעיף 4)270 לחוק החברות, תשנ"ט-1999
19	8.2. עסקאות אחרות אשר אינן מנויות בסעיף 4)270 לחוק החברות, תשנ"ט-1999
19	9. מניות וני"ע המוחזקים ע"י בעל עניין בתאגיד בחברה מוחזקת* (תקנה 24)
19	10. הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים של התאגיד (תקנה 24א)
19	11. מרשם בעלי המניות של התאגיד (תקנה 24ב)
19	12. מען רשום (תקנה 25א)
20	13. הדירקטורים של התאגיד (תקנה 26)
25	14. נושאי משרה בכירה של התאגיד (תקנה 26א)
29	15. מורשה חתימה של התאגיד (תקנה 26ב)
29	16. רואה החשבון של התאגיד (תקנה 27)
30	17. המלצות והחלטות הדירקטורים (תקנה 29)
30	18. החלטות החברה (תקנה 29א)

1. תמצית דוחות על הרווח הכולל של התאגיד לכל אחד מהרבעונים בשנת 2012 (תקנה 10א)

תמצית דוחות על הרווח הכולל של התאגיד לכל אחד מהרבעונים לשנת 2012 (באלפי ש"ח):

שנת 2012	אוקטובר-דצמבר	יולי-ספטמבר	אפריל-יוני	ינואר-מרס	
4,681,462	1,220,026	1,170,125	1,159,614	1,131,697	פרמיות שהורווחו ברוטו
862,024	218,608	224,118	216,586	202,712	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
3,819,438	1,001,418	946,007	943,028	928,985	פרמיות שהורווחו בשייר
2,046,531	607,624	788,705	(74,077)	724,279	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
117,407	42,427	25,723	24,995	24,262	הכנסות מדמי ניהול
204,900	51,541	52,456	53,671	47,232	הכנסות מעמלות
464	(14)	131	310	37	הכנסות אחרות
6,188,740	1,702,996	1,813,022	947,927	1,724,795	סך כל ההכנסות
5,344,933	1,592,650	1,471,072	821,725	1,459,486	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(726,259)	(241,155)	(181,623)	(165,347)	(138,134)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
4,618,674	1,351,495	1,289,449	656,378	1,321,352	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
905,644	228,849	235,098	224,393	217,304	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
377,129	96,311	95,343	93,942	90,933	הוצאות הנהלה וכלליות
7,414	(248)	1,884	3,933	1,845	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
90,083	12,144	27,758	32,983	17,198	הוצאות מימון
5,998,944	1,689,151	1,649,532	1,011,629	1,648,632	סך כל ההוצאות
25,078	23,707	189	909	273	חלק ברווחי חברות כלולות
214,874	37,552	163,679	(62,793)	76,436	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה

שנת 2012	אוקטובר-דצמבר	יולי-ספטמבר	אפריל-יוני	ינואר-מרס	
20,264	9,487	58,326	(20,459)	(27,090)	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
194,610	28,065	105,353	(42,334)	103,526	רווח נקי (הפסד) מפעילויות נמשכות
5,915	-	-	-	5,915	רווח נקי מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים
200,525	28,065	105,353	(42,334)	109,441	רווח (הפסד) נקי
מיוחס ל:					
199,860	27,839	105,216	(42,505)	109,310	בעלי המניות של החברה
665	226	137	171	131	זכויות שאינן מקנות שליטה
200,525	28,065	105,353	(42,334)	109,441	רווח (הפסד) נקי

שנת 2012	אוקטובר-דצמבר	יולי-ספטמבר	אפריל-יוני	ינואר-מרס	
200,525	28,065	105,353	(42,334)	109,441	רווח (הפסד) נקי
רווח (הפסד) כולל אחר:					
(3,093)	(7,111)	71	6,870	(2,923)	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
254,670	129,052	98,668	(84,105)	111,055	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
(51,336)	(27,663)	(10,959)	2,678	(15,392)	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד
26,567	8,035	657	15,313	2,562	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
226,808	102,313	88,437	(59,244)	95,302	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
81,986	36,757	32,599	(20,845)	33,475	מסים על ההכנסה (הטבת מס) המתייחסים לרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר
144,822	65,556	55,838	(38,399)	61,827	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו

שנת 2012	אוקטובר-דצמבר	יולי-ספטמבר	אפריל-יוני	ינואר-מרס	
345,347	93,621	161,191	(80,733)	171,268	סך-הכל רווח (הפסד) כולל
מיוחס ל:					
344,682	93,395	161,054	(80,904)	171,137	בעלי המניות של החברה
665	226	137	171	131	זכויות שאינן מקנות שליטה
345,347	93,621	161,191	(80,733)	171,268	רווח (הפסד) כולל לתקופה

2. רשימת השקעות בחברות-בת ובחברות קשורות מהותיות לתאריך המאזן (תקנה 11)

2.1. חברות בנות וקשורות מהותיות של החברה
(הנתונים בטבלה נכונים לתאריך הדוח על המצב הכספי)

חברה	סוג המניה	מס' מניות	סך ערך נקוב (ש"ח)	ערך בדוח הכספי הנפרד של התאגיד (אלפי ש"ח)	שיעור החזקה* (%)	הלוואות ואגרות חוב	יתרה לתאריך הדוח על המצב הכספי (אלפי ש"ח)	תאריך פירעון	שיעור ריבית בסיס הצמדה	הערות
מנורה מבטחים גיוס הון בע"מ	רגילה	1,000	1,000	1	100					
אורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ	רגילה	1,000	1,000	6,951	80					
שומרה חב' לביטוח בע"מ	רגילה	73,941,016	73,941,016	284,428	100	5,347	1.2014		ללא הצמדה	שטר הון
				10,218			9.2013		ללא הצמדה	שטר הון
				4,935			10.2013		ללא הצמדה	שטר הון
				5,093			1.2014		ללא הצמדה	שטר הון
				10,250			4.2014		ללא הצמדה	שטר הון
מנורה נכסים והשקעות בע"מ	רגילה	14,001	14,001	27,019	100	142,400	מועד אחרון לפירעון - אוקטובר 2031	4.68%	ללא הצמדה	הגבוה מבין הריבית הנקובה (2%+מדד) ובין שיעור הריבית שנקבע בתקנות מס הכנסה
Menorah surrey street company 1 ltd.	רגילה	100	604	6,512	50.31					

החברה	סוג המניה	מס' מניות	סך ערך נקוב (ש"ח)	ערך בדוח הכספי הנפרד של התאגיד (אלפי ש"ח)	שיעור החזקה* (%)	הלוואות ואגרות חוב	יתרה לתאריך הדוח על המצב הכספי (אלפי ש"ח)			
							תאריך פירעון	שיעור ריבית	בסיס הצמדה	הערות
Menorah surrey street company (nostro) ltd.	רגילה	100	604	1,411	100		2016	5.423%	ליש"ט	---
							2016	12.00%	ליש"ט	---
Menorah surrey street company 2 ltd.	רגילה	100	604	1,115	100		2016	5.423%	ליש"ט	---
							2016	12.00%	ליש"ט	---
Sienna Bay Finance LP	שותפות זרה*	---	---	3,779	39		---	---	---	---
Treybrooke Equity LP	שותפות זרה*	---	---	3,979	39		---	---	---	---
Landmark at Maple Glen LP	שותפות זרה*	---	---	8,301	39		---	---	---	---
Gaia Jurnal Square LLC	שותפות זרה*	---	---	35,773	38.3		---	---	---	---
Sunshen Properties LP	שותפות זרה*	---	---	13,464	34.1		---	---	---	---
Boulder Texas Holdings LLC	שותפות זרה*	---	---	6,236	30.1		---	---	---	---
Baltimore Portfolio Finance LP	שותפות זרה*	---	---	26,759	23.2		---	---	---	---
Peachtree 180 Holdings LLC	שותפות זרה*	---	---	22,273	37.29		---	---	---	---
Wall Street 021 Holdings LLC	שותפות זרה*	---	---	20,168	20.1		---	---	---	---
Wichford VBG Holdings S.a r.l.	שותפות זרה*	---	---	18,736	29		---	---	---	---

החברה	סוג המניה	מס' מניות	סך ערך נקוב (ש"ח)	ערך בדוח הכספי הנפרד של התאגיד (אלפי ש"ח)	שיעור החזקה* (%)	הלוואות ואגרות חוב	יתרה לתאריך הדוח על המצב הכספי (אלפי ש"ח)	תאריך פירעון	שיעור ריבית בסיס הצמדה	הערות
RI Menora German Holdings S.a r.l.	שותפות זרה*	---	---	5,705	38	---	---	---	---	---

* מלבד השותפויות הזרות המנויות לעיל, במסגרת מדיניות ההשקעה של החברה, כמפורט בסעיף 8.3 לפרק תיאור עסקי התאגיד, החברה משקיעה את כספי העמיתים בנדל"ן באמצעות השקעה בשותפויות בבעלות חברות בקבוצה.

2.2. חברות בנות וקשורות מהותיות של שומרה חברה לביטוח בע"מ

החברה	סוג המניה	מס' מניות	סך ערך נקוב (ש"ח)	ערך בדוח הכספי הנפרד של התאגיד (אלפי ש"ח)	שיעור החזקה* (%)	הלוואות ואגרות חוב	
				יתרה לתאריך הדוח על המצב הכספי (אלפי ש"ח)	תאריך פירעון	שיעור ריבית	
				בסיס הצמדה	הערות		
שומרה נדל"ן בע"מ	רגילה	204	204	31,369	100	23,901	---
סיני סוכנות לביטוח בע"מ	רגילה א	4,000	14	16,689	100	---	---
	רגילה	990	0.99		100		
	הנהלה	10	0.01		100		
ארנון את וינשטוק סוכנות לביטוח (1989) בע"מ	רגילה	11,600	11,600	(6,728)	100	10,210	הלוואה עם גרייס ללא מועד פירעון (ניתנה ממנורה ביטוח)
						פריים+0.25%	בלתי צמודה
						ללא מועד פירעון	
						26.1.2026	4%
						18,317	מדד
							פירעונות כל ינואר ויולי עד שנת 2026.

¹ ערכן הנקוב של מניות החברה הוא 0.001 שקל חדש (ישן).

3. שינויים בהשקעות בחברות-בת ובחברות קשורות בתקופת הדוח (תקנה 12)

3.1 מנורה נכסים והשקעות בע"מ

מהות השינוי: מתן הלוואות בעלים נטו בסך כולל של כ- 25 מיליוני ש"ח.
מועד השינוי: במהלך שנת 2012.

3.2 ארנון את ויינשטוק סוכנות לביטוח (1989) בע"מ

מהות השינוי: פירעון הלוואות בעלים בסך כולל של כ- 0.7 מיליוני ש"ח.
מועד השינוי: נובמבר 2012.

3.3 מנורה מבטחים פנסיה בע"מ

מהות השינוי: פירעון הלוואה בסך כולל של 30 מיליוני ש"ח.
מועד השינוי: יוני 2012.

4. הכנסות של חברות בת וחברות קשורות מהותיות והכנסות מהן (תקנה 13)

(באלפי ש"ח)

דמי ניהול שנתקבלו לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי ומועד התשלום	דמי ניהול שנתקבלו עד תאריך הדוח על המצב הכספי	ריבית שנתקבלה עבור תקופה שלאחר שנת הדיווח ומועד התשלום	ריבית שנתקבלה עבור שנת אחרות	דיבידנד דיבידנד לאחר תאריך הדוח	רווח (הפסד) כולל אחר תקופה	רווח (הפסד) כולל אחר תקופה	רווח (הפסד) נקי לתקופה	חברות בנות
		6,033	180		3,758	3,758		מנורה נכסים והשקעות בע"מ
		-	-		2,658	2,658		אורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ
		2,025			79,199	20,743	58,456	שומרה חברה לביטוח בע"מ

5. רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך הדוח על המצב הכספי, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של התאגיד (תקנה 14)

מספר הלווים	סכום בש"ח	עד	מ
3,538	50,000	עד	0
561	100,000	עד	50,001
343	250,000	עד	100,001
157	500,000	עד	250,001
39	750,000	עד	500,001
19	1,000,000	עד	750,001
17	1,500,000	עד	1,000,001
8	2,000,000	עד	1,500,001
6	3,000,000	עד	2,000,001
10	9,000,000	עד	3,000,001
2	10,000,000	עד	9,000,001
4	15,000,000	עד	10,000,001
8	40,000,000	עד	15,000,001
9	70,000,000	עד	40,000,001
7	150,000,000	עד	70,000,001
1	999,999,999	עד	150,000,001
4,729			סה"כ

6. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה (תקנה 21(א))

מדיניות תגמול:

התגמולים המפורטים להלן הוענקו מכוח תכנית תגמול אשר אושרה לראשונה בשנת 2010 בהתאם לחוזר הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון בעניין "מדיניות תגמול של נושאי משרה בכירים בגופים המוסדיים" (2009-9-24) (להלן: "חוזר התגמול") ובנוגע לשנת 2012, אושרה ביום 29 במרץ 2012, על ידי דירקטוריון החברה ודירקטוריון מנורה מבטחים החזקות (לעניין נושאי משרה משותפים) לאחר קבלת המלצת ועדות הביקורת (להלן: "האורגנים המוסמכים"), ואשר עיקריה הינם כלהלן: תכנית התגמול כוללת ברמה העקרונית ארבעה רבדים של תגמול: (1) שכר בסיס; (2) תנאים נלווים; (3) תגמול תלוי ביצועים - בונוס; ו- (4) תגמול טווח ארוך (יחידות תגמול) (להלן: "מדיניות התגמול הכוללת"). מדיניות התגמול הכוללת חלה לגבי נושאי משרה אשר הוגדרו על ידי הדירקטוריונים של החברה ושל הגופים המוסדיים בקבוצה, לפי העניין. בין נושאי משרה אלו לא נכללים יו"ר הדירקטוריון, ונושאי משרה בחברה הקשור לבעל השליטה בחברה. מדיניות התגמול הכוללת לנושאי משרה כהגדרתם בחוזר התגמול נקבעה באופן שנועד לעודד שיפור ההתנהלות העסקית בקבוצה בהתאם לאסטרטגיה ותוך הגדלת רווחיותה לאורך זמן, ובאופן שיתמרץ את נושאי המשרה לקדם יעדי הקבוצה תוך הגברת תחושת ההזדהות שלהם עם הקבוצה ופעילותה ותוך שימור נושאי המשרה האיכותיים לאורך זמן.

מודל הבונוס תלוי הביצועים כולל שני שלבים, אשר הראשון הינו קביעת סכום הבונוס הכולל אשר יחולק בשנה מסוימת (להלן: "תקציב הבונוס"), והשלב השני הינו חלוקת תקציב הבונוס בין נושאי המשרה.

שלב א' - קביעת סל הבונוס (תקציב הבונוס)

בכל שנה, ייקבע יעד רווח ממוצע לפני מס של החברה (רווח כולל) בנטרול אירועים חריגים, אשר יקבע על ידי חישוב ממוצע משוקלל של יעדי הרווח על פני 3 שנים אחרונות, כאשר בכל שנה ינתן שיעור שונה למשקל חישוב יעד הרווח (להלן: "יעד הרווח").

מדידת השגת יעד הרווח תתבצע על ידי חישוב ממוצע משוקלל של רווחי הקבוצה, על פני שלוש שנים, למול יעד הרווח.

תנאי הסף לחלוקת בונוס בשנה מסוימת הינו עמידה ביעד הרווח בשיעור של 75% לפחות. מובהר כי עד 75% מיעד הרווח לא ישולם בונוס (למעט בונוס למצטיינים בסכום מכסימלי שנקבע לעניין זה בכפוף לאישור האורגנים המוסמכים), כאשר מעל 75% מיעד הרווח ועד 150% ממנו, יוקצב לצורך חלוקת בונוס סך השווה לשיעור אשר ייקבע על ידי כל אחד מהגופים מהרווח לפני מס בפועל, ועד לתקרה של 150% מיעד הרווח. בנוסף, החל מ- 100% עמידה ביעד הרווח, ייגזר תקציב בונוס נוסף (להלן: "תוספת הבונוס") בשיעור שנקבע כאמור מהרווח לפני מס בפועל, אשר יחולק לנושאי משרה לפי המלצת המנכ"ל ו/או יו"ר הדירקטוריון (לפי העניין) באישור האורגנים המוסמכים.

שלב ב' - חלוקת הבונוס לנושאי המשרה

על מנת לחלק את תקציב הבונוס בין נושאי המשרה, יקבע לכל נושא משרה פוטנציאל בונוס ("בונוס מטרה") עבור עמידה מדויקת (100%) ביעדים ביחס לאותו נושא משרה כמפורט להלן, ובונוס מקסימלי לעמידה עודפת (עד 150%) ביעדים (להלן: "טווח בונוס"), והכל כנגזרת של מספר משכורות. נושאי המשרה ימדדו על ביצועים ברמות מדידה שונות - החברה, האגף או היחידה וביצועים אישיים על פי הערכת מנהל, בהתאם למשקלות שנקבעו, תוך אבחנה בין מנהל עסקי לבין מנהל יחידת מטה. לכל נושא משרה נקבעו רמות המדידה, הרכיבים הרלוונטיים והמשקל לכל רכיב. יצוין, כי לא נקבעו יותר מ- 5 רכיבים לנושא משרה ולא ניתן משקל נמוך מ- 10% לרכיב. הבונוס יחושב עבור כל רכיב בנפרד, כאשר לכל רכיב ייקבע סולם ציונים לפיו יחושב הבונוס. סך הבונוסים שיחושבו בגין כל אחד מהרכיבים יהווה את הבונוס הכולל. סכומי הבונוס לא ייחשבו כחלק מן השכר ולא יבוצעו הפרשות סוציאליות בגינם. הדירקטוריון של כל גוף מוסדי יהיה אמון על תהליכי הפיקוח והבקרה של מדיניות התגמול, כאשר הבונוס יחושב בהתאם לעקרונות אשר אושרו כאמור ויובא לאישור המנכ"ל והדירקטוריונים. מבלי לגרוע מהאמור, מנכ"ל ו/או יו"ר הדירקטוריון (לפי העניין) יהיו רשאים להמליץ על מענק בגין פעילות מיוחדת וחריגה ו/או משיקולים ארוכי טווח (כגון; שימור נושא משרה) ו/או בגין פעילות שאינה פעילות שוטפת (להלן "מענק מיוחד"), אשר לגביהם לא יחולו הוראות תכנית הבונוס תלוי הביצועים. מתן מענק מיוחד כפוף לאישור האורגנים המוסמכים. מובהר, כי מענק מיוחד ו/או תוספת הבונוס אינם מוגבלים במספר משכורות מכסימלי שנקבע לכל מנהל.

תגמול ארוך טווח - יחידות התגמול (אופציות פאנטום)

במסגרת תוכנית התגמול הכוללת, הוקצו בחודש דצמבר 2010, לחלק מחברי ההנהלה בחברה (אשר חלקם מכהנים גם כנושאי משרה בחברה האם מנורה החזקות) ולמנכ"ל מנורה מבטחים פנסיה, יחידות תגמול בתנאים המפורטים להלן. דירקטוריון החברה יהיה מופקד על ניהול תכנית הענקת יחידות התגמול במסגרת תכנית התגמול הכוללת, ועל כל הפעולות שתהיינה נדרשות לשם כך, לרבות קביעת זהות הניצעים, הענקת יחידות תגמול נוספות לניצעים נוספים בהתאם להוראות תכנית יחידות התגמול או בשונה מהוראותיה לגבי ניצעים ספציפיים, וכן על כל עניין אחר הדרוש לשם הסדרת ההענקות לניצעים, וכן ניהול, הבהרה ויישום תכנית הענקת יחידות התגמול. יחידות התגמול הינן יחידות לצורך חישוב התגמול הכספי (ברוטו) המגיע לניצע במועד מימוש יחידות התגמול, בלבד, ואינן מהוות אופציות ו/או זכות כלשהי לרכוש ניירות ערך כלשהם של מי מחברות הקבוצה ו/או איזה מהזכויות הצמודות למי ממניות חברות הקבוצה.

הסכום אשר ישולם לניצע בגין מימוש איזו מבין יחידות התגמול, יחושב על פי ההפרש בין מחיר המימוש של כל יחידת תגמול לבין מחיר הבסיס של כל יחידת תגמול, כשהוא מוכפל במספר יחידות התגמול הממומשות (להלן: "סכום התגמול"). מחיר הבסיס של כל יחידת תגמול יהיה ממוצע מחיר מניית החברה בבורסה 90 יום לפני מועד אישור הדירקטוריון את ההקצאה לכל ניצע. מחיר המימוש יהא מחיר הנעילה של מניית החברה בבורסה, ביום המימוש (ואם יום המימוש אינו יום מסחר, אזי ביום המסחר הראשון שלאחר יום המימוש). הסכום אשר ישולם לניצע בגין מימוש יחידות התגמול הינו סכום "ברוטו", וכל מס מכל מין וסוג שהוא אשר יחול על התשלום בגין יחידות התגמול, ו/או שהחברה תהיה חייבת לנכות על פי כל דין, יחול על הניצע. יחידות התגמול יבשילו בשלוש מנות, על פני ארבע שנים ממועד אישור הדירקטוריון את הענקת יחידות התגמול, כאשר המנה הראשונה בשיעור של 50% תובשל בחלוף שנתיים, 25% בחלוף שלוש שנים ו- 25% הנותרים בחלוף ארבע שנים. כל מנה תהא ניתנת למימוש בתוך שנה ממועד הבשלתה, כאשר לאחר חלוף המועד האחרון למימוש יחידות התגמול ביחס לכל מנה, לא יהיה הניצע זכאי לממש את יחידות התגמול מכוח אותה מנה, או לזכות כלשהי מכוחן.

בתכנית נקבעו הוראות בדבר מימוש יחידות התגמול במקרה של התפטרות, פיטורין, פרישה, סיום יחסי עובד מעביד מחמת נכות/מוות, וכן התאמות של יחידות התגמול עקב חלוקת מניות הטבה, חלוקת דיבידנד והצעת זכויות בחברה וכן בשל אירועים נוספים אשר הדירקטוריון יקבע, אם יקבע לפי ישקול דעתו, מנגנוני התאמה, לפי העניין.

להלן פרוט התגמולים ששולמו לנושאי משרה בכירה בחברה ובתאגידים בשליטתה בשנת 2012 כפי שהוכרו בדוחות הכספיים לשנת 2012 (באלפי ש"ח):

תגמולים* אחרים			תגמולים* בעבור שירותים						פרטי מקבל התגמולים					
סה"כ	אחר	דמי שכירות	ריבית	אחר	עמלה	דמי ייעוץ	דמי ניהול	תשלום מבוסס מניות***	מענק	שכר**	שיעור החזקה בהון התאגיד	היקף משרה	תפקיד	שם
4,052	-	-	-	-	-	-	-	773	680	2,599	2.72%	מלאה	יו"ר דירקטוריון	ארי קלמן
6,729	-	-	-	-	-	-	3,168	151	3,410	-	אין	מלאה	מנכ"ל	מוטי רוזן
3,685	-	-	-	-	-	-	-	-	721	2,964	אין	מלאה	משנה למנכ"ל	מנחם הרפז
2,488	-	-	-	200	-	-	-	28	507	1,753	אין	מלאה	משנה למנכ"ל	יוני טל
2,273	-	-	-	-	-	-	-	125	831	1,317	אין	מלאה	משנה למנכ"ל	לוי הלוי

* סכומי התגמול במונחי עלות לתאגיד. הסכומים הנ"ל אינם כוללים מס שכר ו/או מע"מ, לפי העניין.

** רכיב השכר המפורט לעיל כולל את הרכיבים הבאים (לפי המקרה והעניין): שכר חודשי ברוטו צמוד למדד (כולל משכורת 13), הפרשות סוציאליות (לרבות הפרשות בשל סיום יחסי עובד-מעביד), קרן השתלמות ואי כושר עבודה כמקובל, רכב, החזר הוצאות שונות ובכלל זה הוצאות אש"ל, טלפון נייד ונייד וכן ימי חופשה, מחלה והבראה.

*** שווי הטבה הגלומה ביחידות הפאנטום אשר הוקצו בשנת 2010 למעט לעניין מנכ"ל החברה שקיבל הקצאה בפועל של מניות התאגיד (במובחן מהאופציות הנ"ל).

(1) מר קלמן מכהן כיו"ר דירקטוריון החברה וכמנכ"ל מנורה מבטחים החזקות. הסכם ההעסקה עימו שבתוקף הינו לתקופה של 15 שנים החל מאוגוסט 2003. לאחר המועד האמור, יחודש ההסכם לשנה בכל פעם, אא"כ הודיע מי מהצדדים על אי חידושו. שכרו של מר קלמן שולם החל משנת הדוח בידי מנורה מבטחים החזקות. שכרו של מר קלמן צמוד למדד בתוספת ריאלית של 1% לשנה. במקביל ובנוסף להסכם ההעסקה אושרה למר קלמן תכנית מניות שעיקרה הקצאה של 4% ממניות החברה הניתנים להמרה למניות מנורה מבטחים החזקות במהלך 10 שנים במנות שנתיות שוות. לפרטים נוספים בדבר הסכם ההעסקה ותכנית המניות לרבות התיקון לתכנית המניות שאושר בחודש אוגוסט 2008 שעיקרו שינוי בחבות המס בשל מעבר מתכנית פירוטית לתכנית הונית והמרת מלוא המניות של מנורה ביטוח למניות החברה, ראה ביאור 32 לדוחות הכספיים. התשלום מבוסס מניות שנרשם בטבלה לעיל כהוצאה בשנת הדיווח מבטאת את החלק היחסי של המניות שהבשילו בשנה זו. על פי הסכם ההעסקה זכאי מר קלמן, מעבר לשכר כמפורט בטבלה לעיל, למענק שנתי קבוע בסך של 561 אלפי ש"ח (צמוד למדד יוני 2003). להחזר הוצאות שהייה בתפקיד בחו"ל וכן לסך של 6,000 דולר בשנה (מגולם) לנסיעות פרטיות ולעניין ימי החופשה גם לפדיון ימי החופשה הצבורים בתום העסקתו. החברה רשאית להביא את העסקת העובד לידי סיום על פי שיקול דעתה בהודעה מוקדמת של 12 חודשים לפחות בהם יהיה זכאי למלוא זכויותיו על פי ההסכם לרבות תנאים נלווים. בנוסף, במקרה של סיום יחסי עובד מעביד (שלא בנסיבות פוטרו) יהיה זכאי מר קלמן לתוספת של 50% על מרכיב פיצויי הפיטורין שנצברו לזכותו בפוליסות ביטוחי המנהלים שלו וכן למענק בסכום השווה לסכום הדיבידנד שנצבר בגין מניות שזכאותו לגביהם טרם הבשילה על פי תנאי התכנית, בניכוי כל מס שיחול. בנוסף, ובמקרה של סיום יחסי עובד מעביד עקב פיטורים יהיה זכאי מר קלמן להמשך תשלום סכום השווה למשכורתו החודשית לרבות הפרשות הסוציאליות וההטבות הנלוות לרבות המשך העמדת רכב החברה, וזאת למשך תקופה של 24 חודשים (כולל תקופת ההודעה המוקדמת כאמור) בתמורה להתחייבות לאי-תחרות בתקופה זו ("תקופת הצינון"), אא"כ מתקיימים בין העובד לצד ג' כלשהו יחסי עובד-מעביד, ובכל מקרה תמשיך לחול מגבלת אי התחרות בתקופת הצינון.

(2) מר רוזן מכהן ממחצית אוקטובר 2010 כמנכ"ל החברה ומועסק באמצעות חברה בשליטתו (להלן: "נותנת השירותים"). הסכם מתן השירותים הינו לתקופה בלתי קצובה כאשר הפסקת ההתקשרות כפופה להודעה מוקדמת של 6 (שישה) חודשים ותקופת הסתגלות (החופפת להודעה המוקדמת) של 12 (שנים עשר) חודשים (למעט בהתקיים נסיבות פוטרו) תוך התחייבות של מר רוזן שלא לעסוק בתקופה זו ב"עיסוק נוגד" כהגדרתו בהסכם. תמורת שירותיו שולמה על ידי החברה כדמי ניהול לנותנת השירותים וכללה גם את מרכיב הפרשות הסוציאליות וזכאות ל-24 ימי חופשה ו-30 ימי מחלה בתשלום. החברה העמידה לרשות המנכ"ל רכב כנהוג למנהלים בדרגת משרתו. בנוסף, זכאי מר רוזן להחזר הוצאות בארץ ובחו"ל כמקובל וכן לקו טלפון בבית, מחשב וטלפון נייד. נותנת השירותים זכאית בגינו של מר רוזן, לבונוס שנע בין סך של 720 אלפי ש"ח (בונוס מטרה) לבין סך של 1,080 אלפי ש"ח (בונוס מסמילי), בהתאם למדיניות התגמול

הכוללת הנ"ל (להלן: "תכנית התגמול") ול- 621,404 יחידות תגמול (אופציות פאנטום) שהוקצו לו במסגרת התכנית האמורה, כתגמול ארוך טווח, בפריסה ל- 4 שנים ובהתאם לתנאי התכנית והמימוש הקבועים בה. ראה הרחבה לגבי תכנית התגמול במבוא לסעיף זה לעיל. המענק לשנת 2012 כמפורט בטבלה כולל סך של 2,575 אלפי ש"ח כמענק מיוחד (מעבר למסגרת המענקים הנ"ל) בגין פעילות שאיננה שוטפת, אשר הוענק למר רוזן בשל תרומתו המרכזית להשלמת שתי עסקאות חד-פעמיות אשר הניבו לקבוצה רווח כולל (אחרי מס) בסך של כ- 86 מיליוני ש"ח. יצוין, כי בהתאם לתכנית התגמול, נוטרלו רווחים אילו מחישוב רווח היעד לצורך חישוב המענקים השנתיים של נושאי המשרה. מר רוזן והחברה שבבעלותו התחייבו במסגרת הסכם השירותים לסודיות (לזמן בלתי מוגבל) ומגבלת תחרות (לתקופה של שנה) כמקובל.

(3) מר הרפז מכהן כמשנה למנכ"ל ומנהל אגף ביטוח כללי בחברה וכן כיו"ר דירקטוריון שומרה חברה לביטוח בע"מ (חברה בת של החברה). הסכם ההעסקה עימו הינו בתוקף מחודש פברואר 2002 לתקופה בלתי קצובה. שכרו של מר הרפז משולם על ידי החברה. על פי הסכם ההעסקה זכאי מר הרפז, מעבר לשכר כמפורט בטבלה לעיל, למענק שנתי בטווח שבין 4 ל- 6 משכורות חודשיות, במסגרת ובכפוף לתנאי "תכנית התגמול". מר הרפז זכאי למענק הסתגלות של 6 חודשים במקרה של פיטורים.

(4) מר טל מכהן כמשנה למנכ"ל ומנהל אגף השקעות בחברה וכמנהל השקעות ראשי במנורה מבטחים החזקות. הסכם ההעסקה עימו הינו בתוקף מחודש מאי 2002 לתקופה בלתי קצובה. שכרו של מר טל משולם, החל משנת הדוח, בידי מנורה מבטחים החזקות. על פי הסכם ההעסקה, זכאי מר טל, מעבר לשכר כמפורט בטבלה לעיל, למענק שנתי בטווח שבין 6 ל- 9 משכורות חודשיות, ול- 117,650 יחידות תגמול ארוך טווח (אופציות פאנטום) במסגרת ובהתאם לתכנית התגמול וכן למענק שימור בסך של 1 מיליון ש"ח לתקופה של 5 שנים, החל משנת 2011. במקרה של פיטורים (שלא בנסיבות פוטרות) זכאי מר טל ל- 5 חודשי הסתגלות.

(5) מר הלוי מכהן כמשנה למנכ"ל ומנהל אגף מערכות מידע בחברה. הסכם ההעסקה עימו הינו בתוקף מחודש אוקטובר 2011 לתקופה בלתי קצובה. שכרו של מר הלוי משולם בידי החברה. על פי הסכם ההעסקה, זכאי מר הלוי, מעבר לשכר כמפורט בטבלה לעיל, למענק שנתי בטווח שבין 8 ל- 12 משכורות חודשיות, ול- 125,922 יחידות תגמול ארוך טווח (אופציות פאנטום) במסגרת ובהתאם לתכנית התגמול וכן למענק חד-פעמי מיוחד בסך של 500 אלפי ש"ח (צמוד למדד) אשר ישולם בשני תשלומים כעבור שנה (200 אלפי ש"ח) וכעבור שלוש שנים (300 אלפי ש"ח) בכפוף להתקיימות יחסי עובד-מעביד במועד התשלום כאמור למעט במקרה של פיטורים (שלא בנסיבות פוטרות) בו יהיה זכאי למלוא המענק. בנוסף, במקרה של פיטורים (שלא בנסיבות פוטרות) זכאי מר הלוי ל- 6 חודשי הודעה מקודמת.

(6) המענק ששולם למר קלמן, בגין שנת 2012, הינו מענק הסכמי מובטח מכוח הסכם ההעסקה עימו משנת 2003 כמפורט לעיל. לעניין שאר נושאי המשרה בחברה המענקים ששולמו בגין שנת 2012, מבוססים כאמור על תכנית תגמול שאושרה בחודש מרס 2012. בהתאם, ועדת הביקורת והדירקטוריון של החברה (לעניין מר יוני טל גם התקבלו אישורי האורגנים המוסמכים במנורה מבטחים החזקות) בישיבותיהם ביום 20 במרס 2013 וביום 24 במרס 2013, בהתאמה, אישרו את המענקים המפורטים לעיל. בפני הוועדה והדירקטוריון הוצגו חישובי המענק בהתאם לעקרונות ולמדידים שנקבעו בתכנית התגמול.

(7) בנוסף לאמור לעיל, סך הגמול וההוצאות הנלוות שקיבלו כל הדירקטורים בחברה (למעט היו"ר מר קלמן, עימו נחתם הסכם העסקה כמפורט לעיל) עמד בשנת 2012 על סך של כ- 874 אלפי ש"ח.

7. בעל השליטה בתאגיד (תקנה 21א)

בעלת השליטה בחברה הינה מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן: "מנורה החזקות"), המחזיקה במלוא הונה המונפק והנפרע של החברה. בעלי השליטה במנורה החזקות הינם ניימן אסטבלישמנט ופלמס אסטבלישמנט, תאגידים זרים המוחזקים בנאמנות עבור מר מנחם גורביץ כנהנה יחיד, והמחזיקים בשיעור של 61.86% ממניות מנורה החזקות.

8. עסקאות עם בעל שליטה (תקנה 22)

להלן למיטב ידיעת החברה, פירוט עסקאות בין החברה לבעל השליטה בה או שלבעל השליטה בה היה עניין אישי באישורן, אשר החברה התקשרה בהן בשנת הדיווח ו/או עד למועד הגשת הדוח ו/או עסקאות אשר הינן בתוקף למועד דוח זה:

8.1. עסקאות המנויות בסעיף 270(4) לחוק החברות, תשנ"ט-1999

8.1.1. מר גרשון גורביץ, שהינו אחיו של בעל השליטה בחברה - מר מנחם גורביץ, מועסק על ידי החברה מאז שנת 1994, והחל מיום 1 בינואר 2005 משמש כסמנכ"ל לוגיסטיקה ונכסים, בהתאם להסכם העסקה ממועד זה, אשר אושר בידי מנכ"ל החברה. במסגרת תפקידו, אחראי מר גרשון גורביץ על תחום הלוגיסטיקה והנכסים בחברה ובמרבית החברות הבנות שלה. על פי הסכם העסקה משנת 2005, זכאי מר גורביץ לשכר חודשי (13 משכורות) ומענק שנתי בגובה של 3 משכורות, להפרשות סוציאליות כמקובל, רכב, החזקת טלפון, אש"ל, ימי מחלה, הבראה וחופשה שנתית. בנוסף, זכאי להודעה מוקדמת של 3 חודשים.

בשנת 2010 עודכנו תנאי העסקתו של מר גרשון גורביץ, באופן ששכרו עודכן לסך של 40,000 ש"ח ברוטו (צמוד למדד) (חלף כ- 29,000 ש"ח עובר לכך) וכן לתנאים נלווים כמקובל לגבי סמנכ"לים בחברה. העדכון האמור, אושר על ידי האסיפה הכללית של מנורה מבטחים החזקות ביום 16 במאי 2010, בתוקף מיום 1 בינואר 2010, לאחר אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון של מנורה מבטחים החזקות מיום 25 במרס, 2010, בהתאמה, וזאת לתקופה בלתי קצובה (להלן: "הסכם העסקה הקודם"). עלות השכר של מר ג. גורביץ בשנת 2012 עמדה על סך של 1,059 אלפי ש"ח.

בהמשך לאמור, ביום 31 בינואר 2013, לאחר תאריך המאזן, אישרה האסיפה הכללית של מנורה מבטחים החזקות, לאחר קבלת אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון של מנורה מבטחים החזקות, מימים 23 ו-26 בדצמבר, 2012, בהתאמה, את חידוש הסכם העסקה עם מר גרשון גורביץ, לתקופה של 3 שנים, החל מיום 1 בינואר 2013. תנאי העסקתו של מר גרשון גורביץ תחת הסכם העסקה החדש הינם ללא שינוי מתנאי הסכם העסקה הקודם, מלבד השינויים המפורטים להלן: מר ג. גורביץ יהיה זכאי למשכורת חודשית בסך של 53,500 ש"ח ברוטו (במקום סך של כ- 43,000 ש"ח, נכון ליום 31 בדצמבר 2012 לפי הסכם העסקה הקודם). המשכורת החודשית תהיה צמודה למדד מדי חודש (חלף הצמדה שנתית למדד לפי הסכם העסקה הקודם). בגין תוספת זו יהיה זכאי מר ג. גורביץ להפרשות סוציאליות וכן להשלמת פיצויים כפי שנקבע בהסכם העסקה הקודם. מר ג. גורביץ לא יהיה זכאי עוד למענק שנתי מובטח בגובה שלוש (3) משכורות חודשיות כפי שנקבע בהסכם העסקה הקודם. חלף העמדת רכב חברה עבורו על פי הסכם העסקה הקודם, יהיה מר גורביץ זכאי לקבלת החזר הוצאות רכב בסך של 5,500 ש"ח לחודש (צמוד למדד מדי שנה). יתר תנאי הסכם העסקה החדש יישארו ללא שינוי ובהתאם להסכם העסקה הקודם, כמפורט לעיל.

לבעל השליטה מר מנחם גורביץ, עניין אישי בעסקה בשל עניינו האישי של קרובו מר גרשון גורביץ שהינו צד לעסקה.

8.1.2. ביום 3 באוקטובר 2011 אישרה האסיפה הכללית של החברה (לאחר אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון ביום 25 ו-28 באוגוסט 2011, בהתאמה, וכן אישור האסיפה הכללית בחברה האם - מנורה מבטחים החזקות), את חידוש פוליסת ביטוח הדירקטורים ונושאי המשרה עבור חברות בקבוצת מנורה מבטחים, ביניהן החברה וחברות בנות שלה, לרבות עבור בעל השליטה וקרוביו, לתקופה שבין 1 באוגוסט 2011 ועד ליום 31 ביולי 2012 (להלן: "שנת הבסיס"), בגבול אחריות של 15 מיליוני דולר (להלן: "פוליסת הבסיס"), ובתוספת כיסוי משותף בפוליסת

מטריה ראשונה, לכלל החטיבות בקבוצת מנורה מבטחים, בגבול אחריות של 30 מיליוני דולר בתמורה לפרמיה שנתית בסך כולל של כ- 100 אלף דולר לכלל החטיבות בקבוצה (להלן: "פוליסת המטריה הראשונה") ובתוספת כיסוי משותף בפוליסת מטריה נוספת, לכלל החטיבות בקבוצה, בגבול אחריות של 30 מיליוני דולר ארה"ב, בתמורה לפרמיה שנתית בסך כולל של כ- 50 אלף דולר, לכלל החטיבות בקבוצה (להלן: "פוליסת המטריה השנייה"). בנוסף, אישרו האסיפות הכלליות האמורות, עסקת מסגרת לפיה, ניתן אישור מראש להתקשרות החברות בקבוצת מנורה מבטחים, לשם חידוש הפוליסות האמורות לעיל, בתום שנת הבסיס, אשר יחולו לגבי נושאי המשרה והדירקטורים, כפי שיכהנו בחברה ובחברות השונות מעת לעת, לרבות דירקטורים ונושאי משרה שהינם בעלי השליטה או קרוביהם. חידוש הפוליסות יערך מדי שנה, במשך תקופה של 3 שנים ממועד תחילת שנת הבסיס ובכפוף לכך כי הפרמיה השנתית הכוללת בכל שנה בה תחודשנה פוליסת הבסיס ופוליסת המטריה הראשונה והשנייה, תהיה הפרמיה המצרפית בקבוצת מנורה מבטחים, של שנת הבסיס, העומדת על סך של כ- 422 אלפי דולר, בתוספת שנתית של עד 20% לכל שנה מהפרמיה הכוללת בשנת הבסיס וכן כי ועדת הביקורת ודירקטוריון יאשרו עבור כל שנה בה תחודשנה פוליסות הביטוח, כי הן תואמות את התנאים לעיל (להלן: "עסקת המסגרת"). לבעל השליטה בחברה עניין אישי בשל עניינם האישי של קרוביו, ה"ה ערן גריפל וגרשון גורביץ, שכנושאי משרה בחברה וחברות בנות, יהיו זכאים לכיסוי הביטוחי. יובהר, תנאי הביטוח לבעל השליטה וקרוביו הינם זהים לתנאי הביטוח של יתר נושאי המשרה בקבוצה.

8.1.3. בהמשך להחלטת ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה מיום 26 ו- 30 ביולי 2012, בהתאמה, אישרה האסיפה הכללית של החברה ביום 5 באוגוסט 2012, את חידוש פוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה לשנת 2012-2013 (31.7.2013-1.8.2012) בחברה ובחברות בנות שלה שאינן חטיבות בפני עצמן (להלן: "חטיבת מנורה מבטחים ביטוח"), של שנת הבסיס, בהתאם לעסקת המסגרת המפורטת לעיל. בנוסף, אישרו ועדת הביקורת, הדירקטוריון והאסיפה הכללית של החברה והחברה האם, מנורה מבטחים החזקות, את חידוש עסקת המסגרת כאמור גם עבור בעל השליטה וקרוביו, בחטיבות השונות של חברות בנות - חטיבת מנורה מבטחים ביטוח (וכן בחטיבות נוספות בקבוצת מנורה מבטחים - חטיבת מנורה מבטחים פיננסים בע"מ, מנורה מבטחים פנסיה בע"מ ומנורה מבטחים החזקות), לאחר שקבעו כי החידוש נעשה בהתאם לתנאי עסקת המסגרת. תנאי חידוש הפוליסות לבעל השליטה וקרוביו הינם זהים לתנאי הביטוח של יתר נושאי המשרה בקבוצה.

8.1.4. ביום 24 בנובמבר 2011 אישרה האסיפה הכללית של החברה (לאחר קבלת אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון ביום 21 וביום 24 בנובמבר 2011, בהתאמה) מתן התחייבות לשיפוי חדשה לקרוביו של בעל השליטה, ה"ה גרשון גורביץ וערן גריפל המכהנים כנושאי משרה בחברה. ההתחייבות לשיפוי מוגבלת לסך של 25 מיליון דולר לנושא משרה ול- 30 מיליון דולר לכלל מקבלי השיפוי באירוע בודד, ובכל מקרה, סכום השיפוי (נטו) לא יעלה על 25% מההון העצמי של החברה לפי הדו"ח הכספי שלה ערב מתן השיפוי. עניינו האישי של בעל השליטה בחברה בעסקת האמורה הינו בשל כך כי קרוביו הם מוטבים להתחייבות לשיפוי. הענקת ההתחייבות לשיפוי החדשה האמורה לעיל אושרה אף על ידי דירקטוריון מנורה החזקות בימים 24 בנובמבר 2011 ו- 29 בדצמבר 2011 ועל ידי האסיפה הכללית של מנורה החזקות ביום 5 בינואר 2012. יובהר כי ההתחייבות לשיפוי האמורה נועדה להוסיף ולא לגרוע מכל כתב שיפוי קודם אשר הוענק לה"ה גורביץ וגריפל והכל בהתאם למותר על פי דין, אולם סך התחייבויות החברה לשיפוי לא תעלינה בסכומם על האמור בכתב השיפוי החדש.

8.1.5. ביום 24 בנובמבר 2011 אישרה האסיפה הכללית של החברה (לאחר קבלת אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון ביום 21 וביום 24 בנובמבר 2011, בהתאמה) מתן כתב התחייבות לשיפוי לקרוביו של בעל השליטה, ה"ה ערן גריפל המכהן (בנוסף להיותו נושא משרה בחברה) כיו"ר דירקטוריון מנורה מבטחים פנסיה בע"מ (להלן: "מנורה פנסיה"). על פי כתב ההתחייבות לשיפוי, השיפוי אשר יינתן לכל נושאי המשרה במנורה פנסיה לא יעלה על 20 מיליון דולר ארה"ב, ובכל מקרה לא יעלה על 25% מההון העצמי של מנורה פנסיה ערב מתן השיפוי. עניינו האישי של בעל

השליטה בחברה בעסקה האמורה הינו בשל כך כי קרובו (מר ערן גריפל) הינו מוטב להסכם השיפוי האמור. הענקת הסכם השיפוי אושרה אף על ידי דירקטוריון מנורה החזקות בימים 24 בנובמבר 2011 ו- 29 בדצמבר 2011 ועל ידי האסיפה הכללית של מנורה החזקות ביום 5 בינואר 2012.

8.2. עסקאות אחרות אשר אינן מנויות בסעיף 4)270 לחוק החברות, תשנ"ט-1999

8.2.1. במהלך שנת 2012, נערכו עסקאות ביטוח שונות במנורה ביטוח עבור נושאי משרה ובכלל זה עבור בעל השליטה וקרוביו. כל העסקאות הנ"ל נעשו במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק המקובלים לגבי עובדי החברה והינן גם בגדר "עסקאות זניחות". ביום 20 ביולי 2012, בהתאם להוראות סעיפים 117(א) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ובהתאם לתקנון החברה, אישרה ועדת הביקורת של החברה, למשך תקופה של שנה, כי עסקאות כנ"ל בהיותן עסקאות במהלך העסקים הרגיל של החברה ובתנאי "ישירים" (תנאים הניתנים באופן כללי לעובדי החברה) הינן בגדר סוג של עסקאות שאינן חריגות ואשר הטיפול בהן יעשה בהתאם לנוהל עסקאות בעלי עניין של החברה ללא צורך באישור פרטני.

8.2.2. בחודש מאי 2012 אישרה האסיפה הכללית של החברה את מינויים מחדש של הדירקטורים המכהנים בחברה (וביניהם מר ערן גריפל, קרובו של בעל השליטה), שאינם דירקטורים חיצוניים, וכן לאשר גמול לדירקטורים, כפי המשולם עד כה.

9. מניות וני"ע המוחזקים ע"י בעל עניין בתאגיד בחברה מוחזקת* (תקנה 24)

בעל עניין	מס' ת.ז. מס' חברה	מס' נייר מניות 1 ש"ח ערך ליום 24 למרס בבורסה 2013	שטר הון צמית ניתן להמרה למניות	% בהון	% בהצבעה בהון בדילול מלא	% בהצבעה בדילול מלא
מנורה מבטחים החזקות בע"מ	520007469 אין	230,868,288 אין	אין	100%	100%	100%

*למיטב ידיעת החברה נכון ליום 24 במרס 2013.

10. הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים של התאגיד (תקנה 24א)

לפרטים בדבר הונה הרשום והמונפק של החברה, נכון ליום 31.12.2012, ראה באור 15 לדוח הכספי.

לחברה אין ניירות ערך המירים.

11. מרשם בעלי המניות של התאגיד (תקנה 24ב)

מלוא הונה המונפק והנפרע של החברה מוחזק על ידי מנורה החזקות, כמפורט בסעיף 12 לעיל.

12. מען רשום (תקנה 25א)

המען הרשום של התאגיד: רחוב אלנבי 115, תל-אביב.

כתובת דואר אלקטרוני: mokedsherut@menora.co.il

מספר טלפון: 03-7107801

מספר פקס: 03-7107633

13. הדירקטורים של התאגיד (תקנה 26)

שם	ארי קלמן, י"ר דירקטוריון
מספר ת.ז.	50898501
תאריך לידה	21.10.1951
מען	בזל 35, תל אביב.
נתינות	ישראלית.
חברות בוועדת הדירקטוריון	-
האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין	לא.
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור	17.10.2010.
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	השכלה על תיכונית, כיהן כמנכ"ל החברה עד ליום 16.10.2010 וכמנכ"ל מנורה מבטחים החזקות בע"מ עד ליום 18.9.2010. החל מיום 17.10.2010 מכהן כיו"ר דירקטוריון החברה, כמו כן מכהן כיו"ר דירקטוריון מנורה מבטחים פיננסים בע"מ ומנורה מבטחים נדל"ן בע"מ וכדירקטור במנורה מבטחים פנסיה בע"מ ובמנורה נכסים והשקעות בע"מ.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.
האם הוא דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לא צורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות	לא.

שם	בר כוכבא בן-גרא
מספר ת.ז.	1577220
תאריך לידה	4.5.1942
מען	קרן היסוד 16, ראשון לציון.
נתינות	ישראלית.
חברות בוועדת הדירקטוריון	ועדת ביקורת, ועדת מאזן (י"ר).
האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין	לא.
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור	10.6.2007 (מונה לכהונה שנייה כדח"צ ביום 14.6.2010)
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	תואר ראשון במדעי המדינה בצירוף לימודים בין חוגים מהאוניברסיטה העברית, ירושלים וכן לימודי הכשרה בניהול - תל"מ - המגמה לביטוח, אוניברסיטת תל-אביב. מכהן כדירקטור (דח"צ) בחברה, וכן כדח"צ במנורה מבטחים החזקות בע"מ ובשומרה חברה לביטוח בע"מ. כיהן כמנכ"ל חברת הביטוח "הפניקס" וכמנכ"ל וי"ר מבטחים אחרים בקבוצת "הפניקס", וכן כיהן כדירקטור בחברת "מהדרי"ן בע"מ, עד לחודש דצמבר 2009.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.
האם הוא דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לא צורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות	כן.

שם	שלמה מילוא
מספר ת.ז.	ת.ז. 07559669
תאריך לידה	29.8.1942
מען	צמרות 14, הרצליה.
נתינות	ישראלית.
חברות בוועדת הדירקטוריון	ועדת ביקורת.
דח"צ / בלתי תלוי/ בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/ כשירות מקצועית	לא.
האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין	לא.
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור	26.6.1995
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	MBA בהנדסת תעשייה וניהול מהטכניון. מכהן כדירקטור בחברה וכן כדירקטור בחברת מנורה מבטחים החזקות בע"מ. משמש כמנכ"ל קבוצת TailWind. בעבר כיהן כמנכ"ל חברת דלק תשתיות בע"מ, כמנכ"ל התעשייה הצבאית, כיו"ר I.D.E. טכנולוגיות (הנדסת התפלה), כיו"ר עשות אשקלון בע"מ (ציבורית) וכמנכ"ל חברת כבלי ציון בע"מ (ציבורית).
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.
האם הוא דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות	לא.

שם	אורי קויאטק
מספר ת.ז.	7125362
תאריך לידה	16.4.1938
מען	אופנהיימר 8, תל אביב.
נתינות	ישראלית.
חברות בוועדת הדירקטוריון	ועדת ביקורת (יו"ר), ועדת מאזן, בנוסף חבר בוועדת השקעות שאינן תלויות תשואה ("נוסטרו").
דח"צ / בלתי תלוי/ בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/ כשירות מקצועית	דח"צ, בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ² .
האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין	לא.
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור	31.3.2006 (מונה לכהונה שלישית כדח"צ ביום 01.04.2012)
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	תואר ראשון בחשבונאות מהאוניברסיטה העברית בירושלים, השלוחה בתל-אביב. ר"ח. מכהן כדח"צ בחברה ובשומרה חברה לביטוח בע"מ, דירקטור בחברות אורדל ניהול (1999) בע"מ ואורדל תעשיות בע"מ, לשעבר - מנכ"ל אלקו אחזקות בע"מ, מנכ"ל נחשתן חברה להשקעות בע"מ, יו"ר תדיראן מוצרי צריכה בע"מ, יו"ר תדיראן אמפא בע"מ, דירקטור בנחשתן נכסים ויזום בע"מ ודירקטור באופיר אפטרוניקה בע"מ.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.
האם הוא דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות	כן.

² הוכרז כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית על ידי דירקטוריון החברה ביום 26.9.11.

שם	ערן גריפל
מספר ת.ז.	058447137
תאריך לידה	20.11.1963
מען	יהודה הנשיא 43, תל אביב.
נתינות	ישראלית.
חברות בוועדת הדירקטוריון	לא.
דח"צ / בלתי תלוי/ בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/ כשירות מקצועית	לא.
האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין	כן. מנכ"ל מנורה מבטחים נדל"ן בע"מ, חברה קשורה של החברה.
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור	29.8.2002
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	תואר ראשון במדעי המדינה ובמשפטים מאוניברסיטת תל-אביב. מכהן כדירקטור בחברה, במנורה מבטחים פיננסים בע"מ וכיו"ר הדירקטוריון במנורה מבטחים פנסיה בע"מ וכן מכהן כמנכ"ל מנורה מבטחים נדל"ן בע"מ. כיהן כדירקטור של מנורה מבטחים החזקות בע"מ עד ליום 15.11.2008 וכסגן יו"ר דירקטוריון מנורה מבטחים פנסיה בע"מ עד ליום 6.11.2010.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	כן, חתנו של בעל השליטה בחברה.
האם הוא דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות	לא.

שם	אורלי ירקוני
מספר ת.ז.	053664595
תאריך לידה	18.1.1956
מען	דב הוז 2, תל-אביב.
נתינות	ישראלית.
חברות בוועדת הדירקטוריון	ועדת מאזן.
דח"צ / בלתי תלוי/ בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/ כשירות מקצועית	בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית.
האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין	לא.
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור	1.5.2009
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	לימודי תעודה באקטואריה באוניברסיטת חיפה, לימודי תואר שני (M.Sc.) בחקר ביצועים בביה"ס למתמטיקה באוניברסיטת ת"א, תואר ראשון (B.Sc.) במתמטיקה מהאוניברסיטה העברית בי-ם. לשעבר מנכ"ל ישיר איי.די.איי חברה לביטוח ("ביטוח ישיר"), לשעבר משנה למנכ"ל וראש תחום ביטוח כללי ובריאות בקבוצת מגדל. מכהנת כדירקטורית בחברה ובמנורה מבטחים החזקות בע"מ, בחברת פנינסולה פיננסים בע"מ, מעיינות עדן בע"מ (דח"צ), פלסטו שק בע"מ (דח"צ), אמות השקעות בע"מ וביוקנסל טרפויטיקס אינק בע"מ (דח"צ).
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.

האם הוא דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף
92(א)(12) לחוק החברות

שם	יעקב רוזן ³
מספר ת.ז.	51255842
תאריך לידה	9.7.1952
מען	הפרח 9, פתח תקווה.
נתינות	ישראלית.
חברות בוועדת הדירקטוריון	לא.
דח"צ / בלתי תלוי / בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית / כשירות מקצועית	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין	לא.
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור	6.1.2011
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	תואר ראשון בכלכלה מאוניברסיטת תל-אביב. מכהן כדירקטור בחברה וכיו"ר דירקטוריון מנורה מבטחים קרנות נאמנות בע"מ. לשעבר מנכ"ל מנורה מבטחים פנסיה בע"מ, לשעבר משנה למנכ"ל בנק הפועלים בע"מ, מנהל החטיבה הפיננסית ומנהל החטיבה לניהול נכסי לקוחות בבנק הפועלים.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.
האם הוא דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות	כן.

שם	חיים אהרון
מספר ת.ז.	069716157
תאריך לידה	16.1.1943
מען	בר יוחאי 18, ראשון לציון.
נתינות	ישראלית.
חברות בוועדת הדירקטוריון	ועדת ביקורת.
דח"צ / בלתי תלוי / בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית / כשירות מקצועית	דח"צ, בעל כשירות מקצועית.
האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין	לא.
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור	3.10.2011

³ פרש מדירקטוריון החברה ביום 18.6.2012.

מכהן כדירקטור בחברה ובמנורה מבטחים החזקות בע"מ, תואר ראשון במשפטים (LL.B), האוניברסיטה העברית בירושלים. בעל משרד פרטי לעריכת דין; משמש כנשיא כבוד המועדון התעשייתי מסחרי תל אביב; יו"ר כבוד לשכת המסחר ישראל אמריקה הלטינית; יו"ר הנהלת ארגון הגג של לשכות המסחר הדו לאומיות; קונסול כבוד של קולומביה בישראל; הנספח האזרחי בשגרירות צ'ילה בישראל; חבר בחוג ידידי קשת איילון; חבר ועדת פרס אמ"ת.

שימש כדירקטור בתעשייה האווירית וחבר ועדות דירקטוריון (יו"ר ועדת כספים, חבר ועדת כוח אדם, ועדת אסטרטגיה, ועדת תשקיף, ועדת מו"פ).

מכהן כדירקטור (דח"צ) בחברה וכן כדח"צ במנורה מבטחים החזקות בע"מ. מכהן כדירקטור בלטיין קונקשיון בע"מ, ארגון הגג של לשכות המסחר הדו לאומיות (קולטל ישראל בע"מ וקולטל ישראל השקעות בע"מ שאינן פעילות).

השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור

לא. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד

כן. האם הוא דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות

שם	אלה רובינק
מספר ת.ז.	008089310
תאריך לידה	31.7.1947
מען	הרב פרידמן 53 ת"א.
נתינות	ישראלית.
חברות בוועדת הדירקטוריון	לא.
דח"צ / בלתי תלוי / בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית / כשירות מקצועית	לא.
האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין	לא.
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור	1.6.2012
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	תואר ראשון במשפטים (LL.B), אוניברסיטת תל אביב. לשעבר פרקליטת מחוז מיסוי וכלכלה במשרד המשפטים. מכהנת כדירקטורית חיצונית במבטח שמיר החזקות בע"מ.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא.
האם הוא דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות	לא.

14. נושאי משרה בכירה של התאגיד (תקנה 26א)

שם	מוטי רוזן
מספר ת.ז.	054664271
תאריך לידה	26.11.1956
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה-בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בו השכלתו	מנהל כללי. כמו כן מכהן כדירקטור בחברות אחרות בקבוצה.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות	תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת תל אביב.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	מנכ"ל הראל חברה לביטוח בע"מ ומשנה למנכ"ל הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.
תאריך תחילת הכהונה	17.10.2010
שם	מנחם הרפז
מספר ת.ז.	008396673
תאריך לידה	29.8.1948
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה-בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בו השכלתו	משנה למנכ"ל ומנהל אגף ביטוח כללי. כמו כן מכהן כדירקטור בחברות אחרות בקבוצה וכיו"ר דירקטוריון שומרה חברה לביטוח בע"מ וחברות בנות של חברה זו.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות	תואר ראשון (B.S.C) בהנדסת תעשייה ומנהל מהטכניון בחיפה, תואר שני (MBA) במנהל עסקים מאוניברסיטת תל-אביב.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	משנה למנכ"ל ומנהל אגף ביטוח כללי.
תאריך תחילת כהונה	16.3.2002
שם	שי קומפל
מספר ת.ז.	059696443
תאריך לידה	28.7.1965
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה-בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בו השכלתו	משנה למנכ"ל ומנהל אגף חשבות וכספים. כמו כן מכהן כמנהל כספים במנורה החזקות בע"מ ומשמש כדירקטור בחברות אחרות בקבוצה.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות	ר"ח מוסמך. תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה מהאוניברסיטה העברית, תואר שני בכלכלה מהאוניברסיטה העברית.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	משמש כדירקטור בחברות אחרות בקבוצה. כיהן כמנהל כספים בכלל פיננסיים בע"מ וכסמנכ"ל בכלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ.
תאריך תחילת כהונה	1.12.2006
שם	יוני טל
מספר ת.ז.	53343331
תאריך לידה	18.6.1955
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה-בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בו השכלתו	משנה למנכ"ל ומנהל אגף השקעות. כמו כן מכהן כמנהל השקעות ראשי במנורה מבטחים החזקות בע"מ וכדירקטור בחברות אחרות בקבוצה.

השכלתו	ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות	תואר ראשון בכלכלה ומינהל עסקים מאוניברסיטת בר אילן, תואר שני בכלכלה מאוניברסיטת בר אילן.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	משנה למנכ"ל ומנהל אגף השקעות.
	תאריך תחילת כהונה	1.4.2000
שם	משה מורגנשטרן	
מספר ת.ז.	034269555	
תאריך לידה	20.10.1977	
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה-בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בו	התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה-בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בו	משנה למנכ"ל, מנהל אגף ביטוח חיים. כמו כן מכהן כדירקטור בחברות אחרות בקבוצה.
השכלתו	ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות	לימודי תואר ראשון במנהל עסקים מהמרכז האקדמי רופין.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	מנהל תחום אסטרטגיה, מוצרים ומחשוב באגף ביטוח חיים, מנהל אסטרטגיה ופיתוח באגף ביטוח חיים.
	תאריך תחילת כהונה	1.1.2011
שם	לוי הלוי	
מספר ת.ז.	024811770	
תאריך לידה	17.2.1970	
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה-בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בו	התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה-בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בו	משנה למנכ"ל, מנהל אגף מערכות מידע.
השכלתו	ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות	תואר ראשון במשפטים (LL.B) מהמרכז הבינתחומי, הרצליה, לימודי תואר שני (MBA) במנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	מנהל אגף פיתוח בחטיבת הטכנולוגיות והמידע בבנק הפועלים, מנכ"ל משותף מלם-תים, מנכ"ל קבוצת מלם.
	תאריך תחילת כהונה	1.9.2011
שם	הדס מרגלית	
מספר ת.ז.	059797084	
תאריך לידה	30.6.1965	
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה-בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בו	התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה-בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בו	סמנכ"ל לית בכירה, מנהלת אגף משאבי אנוש. כמו כן מכהנת כדירקטורית בחברות אחרות בקבוצה.
השכלתו	ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות	תואר ראשון במדעי הרוח מאוניברסיטה העברית, תואר שני במנהל עסקים מהקריה האקדמית אונו.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	סמנכ"ל לית משאבי אנוש בחברת אי.די.בי תיירות, סמנכ"ל לית משאבי אנוש בחברת הוט.
	תאריך תחילת כהונה	1.5.2011
שם	אברהם לוונגליק	
מספר ת.ז.	15323165	
תאריך לידה	3.1.1948	

התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה-בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בו השכלתו	סמנכ"ל בכיר ואקטואר ראשי.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות	ד"ר (PhD) למתמטיקה יישומית.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	סמנכ"ל בכיר ואקטואר ראשי בחברה לא.
תאריך תחילת כהונה	1.1.2001
שם	גרשון גורביץ
מספר ת.ז.	51669893
תאריך לידה	7.10.1952
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה-בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בו השכלתו	סמנכ"ל לוגיסטיקה ונכסים. כמו כן מכהן כדירקטור בחברות אחרות בקבוצה. תיכונית.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות	סמנכ"ל לוגיסטיקה ומנהל נכסים ורכש בחברה.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	כן, אח של בעל השליטה בחברה.
תאריך תחילת כהונה	1.1.2005
שם	שמואל שורץ⁴
מספר ת.ז.	030767032
תאריך לידה	1.1.1950
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה-בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בו השכלתו	סמנכ"ל, מבקר פנימי ראשי. כמו כן מכהן כמבקר פנימי במנורה החזקות בע"מ ובחברות אחרות בקבוצה. ר"ח מוסמך. תואר ראשון בכלכלה סוציולוגיה וחשבונאות מאוניברסיטת חיפה, תואר שני במנהל עסקים (MBA) מאוניברסיטת תל-אביב.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות	כיהן כמנהל למנכ"ל ומנהל אגף חשבות וכספים בחברה וכדירקטור בחברות אחרות בקבוצה.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
תאריך תחילת כהונה	8.1.2007
שם	איליה מאיר⁵
מספר ת.ז.	024664633
תאריך לידה	16.3.1970
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה-בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בו השכלתו	מבקר ראשי בחברה ובחברת האם מנורה מבטחים החזקות בע"מ ובחברות בנות וקשורות. ר"ח מוסמך, תואר ראשון במנהל עסקים וחשבונאות מהמכללה למנהל, תואר שני במשפטים (LL.M) מאוניברסיטת בר אילן. תואר שני במנהל עסקים (MBA) מהמכללה למנהל.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות	שותף במשרד ר"ח רוזבלום הולצמן.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.

⁴ ה"ה שמואל שורץ סיים כהונתו כמבקר הפנים של החברה ביום 1.5.2012.

⁵ ה"ה מאיר איליה, סיים כהונתו, לאחר תאריך המאזן, ביום 28.02.2013.

1.8.2012		תאריך תחילת הכהונה
שם	אתי הירשמן ⁶	
מספר ת.ז.	22904288	
תאריך לידה	1.2.1967	
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה-בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בו	מבקרת פנימית ראשית בחברה ובחברת האם מנורה מבטחים החזקות בע"מ ובחברות בנות וקשורות.	
השכלתו	ר"ח מוסמכת, תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת בר-אילן.	
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות	מבקרת פנימית בחברת אקסלנס גמל ופנסיה בע"מ, אקסלנס קרנות נאמנות בע"מ ואקסלנס ניהול השקעות בע"מ וקסם תעודות סל בע"מ, סמנכ"ל כספים בחברת סיגמא פי.סי.אם. בית השקעות בע"מ ובחברות הקבוצה, סמנכ"ל כספים בחברת פריזמה קופות גמל בע"מ.	
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.	
1.3.2013		תאריך תחילת הכהונה
שם	משה אלקיים	
מספר ת.ז.	058235094	
תאריך לידה	3.8.1963	
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה-בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בו	סמנכ"ל בכיר, מנהל תחום מכירות ביטוח חיים, בריאות ופיננסים, כמו כן מכהן כדירקטור בחברות אחרות בקבוצה.	
השכלתו	תואר ראשון (B.A) במשאבי אנוש ומזרח תיכון מאוניברסיטת בן גוריון.	
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות	מנהל שיווק ומכירות ביטוח חיים, בריאות ופיננסים בחברה.	
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.	
26.4.2009		תאריך תחילת כהונה
שם	שמעון עיר-שי	
מספר ת.ז.	055922918	
תאריך לידה	24.6.1959	
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה-בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בו	סמנכ"ל בכיר, יועץ משפטי ומזכיר החברה והחברה האם מנורה מבטחים החזקות בע"מ.	
השכלתו	עו"ד. תואר ראשון במשפטים מהאוניברסיטה העברית.	
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות	מכהן כיועץ משפטי ומזכיר החברה והחברה האם מנורה מבטחים החזקות בע"מ. לשעבר סגן יועץ משפטי במשרד האוצר.	
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.	
1.7.2002		תאריך תחילת כהונה*
שם	ירון שחורי	
מספר ת.ז.	55414403	
תאריך לידה	26.9.1958	
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה-בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בו	סמנכ"ל בכיר, מנהל תחום ארגון שיטות ורגולציה וממונה על פניות הציבור.	

⁶ ה"ה אתי הירשמן, החלה כהונתה, לאחר תאריך המאזן, ביום 01.03.2013.

השכלתו	תואר ראשון בהנדסת תעשייה וניהול מאוניברסיטת תל-אביב.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות	מנהל תחום ארגון שיטות ורגולציה בחברה.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
תאריך תחילת כהונה	7.9.2010.
שם	אורית קרמר
מספר ת.ז.	23045453
תאריך לידה	20.7.1968
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה-בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בו	סמנכ"לית בכירה, מנהלת תחום בריאות.
השכלתו	תואר ראשון בכלכלה וייעוץ חינוכי מאוניברסיטת תל-אביב, תואר שני (MBA) במנהל עסקים מאוניברסיטת בן-גוריון.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות	סמנכ"לית בכירה וסגנית ראש חטיבת הבריאות בהראל חברה לביטוח בע"מ, מנהלת ענף בריאות בחברת ביטוח יונית מקבוצת הראל.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
תאריך תחילת כהונה	1.9.2011.
שם	רונה לרר
מספר ת.ז.	033727256
תאריך לידה	12.02.1977
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה-בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בו	ממונה על האכיפה הפנימית והציות.
השכלתו	תואר ראשון במשפטים (LL.B), אוניברסיטת תל אביב.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות	בקריית הסיכונים של מנורה מבטחים פיננסים בע"מ; ממונה על האכיפה הפנימית והציות של החברה ושל החברה האם - מנורה מבטחים החזקות בע"מ, קצינת הציות של מנורה מבטחים גמל בע"מ ומנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים בע"מ.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
תאריך תחילת כהונה	27.08.2012.

15. מורשה חתימה של התאגיד (תקנה 26ב)

לחברה אין מורשי חתימה עצמאיים.

16. רואה החשבון של התאגיד (תקנה 27)

קוסט פורר גבאי את קסירר רואי חשבון, עמינדב 3 תל-אביב.

17. המלצות והחלטות הדירקטורים (תקנה 29)

המלצות הדירקטוריון בפני האסיפה הכללית והחלטות הדירקטוריון שאינן טעונות אישור אסיפה כללית בדבר:

(א) **תשלום דיבידנד או ביצוע חלוקה בדרך אחרת או חלוקת מניות הטבה:** ביום 14 בפברואר 2012, לאחר שקבע כי החברה עומדת בדרישות הדין לעניין חלוקה, אישר דירקטוריון החברה העברה של מלוא (100%) מניות מנורה מבטחים פנסייה בע"מ, כדיבידנד בעין למנורה מבטחים החזקות (חברה האם של החברה). מועד ההעברה נקבע ליום 15 בפברואר 2012.

(ב) **החלטות אסיפה כללית מיוחדת:**

1. ביום 29 במרץ 2012 אישרה האסיפה הכללית של החברה, בהמשך להחלטת הדירקטוריון של החברה, מיום 27 בפברואר 2012, לחדש את כהונתו של הדירקטור החיצוני - ה"ה אורי קויאטק, דירקטור בעל כשירות חשבונאית ופיננסית (בהתאם לקביעת הדירקטוריון), לתקופת כהונה שלישית של 3 שנים, בהתאם לתיקון 16 לחוק החברות. אושר כי גמול הדירקטורים שישולם למר קויאטק, יהיה כפי המשולם עד כה לדח"צים בחברה, בגובה הסכום המירבי הנקוב לגבי חברה בדרגה ה', בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000 ותקנות החברות (עניינים שאינם מהווים זיקה), תשס"ז-2006.

2. ביום 5 באוגוסט 2012 אישרה האסיפה הכללית של החברה חידוש ביטוח דירקטורים ונושאי משרה. לפרטים נוספים ראה סעיף 8.1.4 לעיל.

18. החלטות החברה (תקנה 29א)

פטור, ביטוח או התחייבות לשיפוי לנושאי משרה, שבתוקף בתאריך הדוח:

א. לפרטים בדבר פטור והתחייבות לשיפוי ראה סעיף 8.1.4 לעיל.

ב. לפרטים בדבר ביטוח הניתן לנושאי המשרה בחברה ראה פירוט במסגרת סעיפים 8.1.2 ו-8.1.3.

מוטי רוזן
מנהל כללי

ארי קלמן
יו"ר דירקטוריון

תל אביב, 24 במרס, 2013

פרק ה': נספחים

הצהרת אקטואר ביטוח חיים

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי מנורה מבטחים להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח חיים עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן – ההפרשות) מנורה מבטחים חברה לביטוח ליום 31 דצמבר 2012 כפי שמפורט להלן.

אני משמשת אקטוארית ממונה בביטוח חיים של המבטח ממרץ 2009. אינני בעלת עניין במבטח או בן משפחה של בעל עניין במבטח.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. חוות הדעת האקטוארית

לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.

במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.

ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.

לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.

בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניין הבא:

ההפרשה שחושבה בגין ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מובילה, חושבה כחלק היחסי של מנורה מבטחים בהפרשה שחושבה על ידי המבטחים המובילים.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

א. בנספח ב' (טופס 12א' ו12ב') מפורטים סכומי ההפרשות, באלפי ש"ח, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר.

1. הפרשה לתביעות תלויות (תביעות שאירעו אך טרם שולמו במלואן, בין אם אושרו ובין אם לאו, למעט תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אכ"ע והכנסה למשפחה) וההוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן (כולל הפרשה לתביעות שעליהן המבטח טרם קיבל דיווח) –

Reserve for Unpaid Losses (Incurred but Unpaid Claims) and Unpaid Allocated and Unallocated Loss Adjustment Expenses (Including IBNR)

2. הפרשה (עתודה) הנובעת מתנאי חוזה הביטוח בביטוח חיים בנפרד, לרבות –

א. עתודה לתכנית עם צבירה;

- ב. הפרשה הנדרשת כאשר חלק מהפרמיה הנגבית בשנים המוקדמות של החוזה מיועדת למתן כיסוי עתידי במועד מאוחר יותר, כגון: הפרשה בגין פרמיה קבועה, ברות ביטוח והמשכיות;
3. חלק העתודה בגין תביעות בתשלום, לרבות תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אכ"ע והכנסה למשפחה.
4. הפרשה בגין השתתפות ברווחים.
5. השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה.
6. אחר - הפרשות נוספות לפי הוראות המפקח, כגון: הפרשה בגין עתודה להשלמה (DAC), השלמת העתודה לפוליסות גמלא.
- ב. השפעת השינויים המפורטים בהמשך על ההפרשות, באלפי ש"ח, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר.
- א. עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון – סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס ההפרשה.
- ב. עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להיגבות, ומתיקונים אחרים.

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהירה ומאשרת כי בענף ביטוח חיים:

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א – 1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
 - ג. כללים אקטוארים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח חיים, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

!

פרק ד' – הערות והבהרות

1. הערות

פירוט סוגי עתודות הביטוח והשיטות לקביעתן מופיעים בביאור ניהול סיכונים לדוחות הכספיים. הטבלאות בנספחים להלן נערכו עפ"י הנחיות המפקח על הביטוח, והרכב הנתונים בהם אינו בהכרח תואם להרכב הנתונים המופיע בדוחות הכספיים ובביאורים של החברה. סעיף הפרשה בגין השתתפות ברווחים מתייחסת לפוליסות קולקטיביות. הפרשה זאת נרשמת במאזן בסעיף זכאים ולא בעתודות ביטוח חיים. בעתודה המיוחדת להשלמה בפוליסות קצבה שיעורי הריבית השונים עודכנו לפי שיעורי ריבית חסרות סיכון שפורסמו, נכון לסוף שנת 2012. בככל שנה, אנחנו בודקים את מידת התאמת התביעות התלויות (כולל תביעות בתשלום ו-IBNR) מול ההתפתחות בפועל ועדכנו את גורמי הכפלה.

2. שינויים והתאמות מהותיים

החברה מחשבת את העתודה לפוליסות עם קצבה ובודקת את נאותות העתודות ברמת ברוטו ושייר לפי ריבית חסרת סיכון והנחות ביטולים והוצאות שמתעדכנות מפעם לפעם. בנוסף לנייל עדכנו את שיעורי התמורה הצפויים בהתאם לחוזר 2013-1-2 ושיעורי לקיחת קצבאות בהתאם לניסיון החברה וחוזר 2013-1-2. השינוי בהנחת ההוצאות השפיע גם על העתודה להוצאות עקיפות, ועדכון תקופתי של ניסיון התחלואה השפיע על עתודת אובדן כושר עבודה. השינויים בריביות חסרות סיכון, ביטולים והוצאות גרמו לחסר בבדיקת נאותות העתודה ברמת הברוטו בלבד בענף הסיעודי.

24 מרץ 2013

רגינה חייקין

חתימה

שם האקטואר

תאריך

טופס 12א' תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - ברוטו

שם החברה: מנורה חב' לבטוח בע"מ

ליום: 31/12/2012

(באלפי ₪)

כיסויים (אחרים 1)	סיעודי		אכ"ע	סיכון מוות טהור או מרכיב סיכון מוות בפוליסה		חסכון טהור או מרכיב החיסכון בפוליסות (עדיף, מסלול)		חסכון וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)		סה"כ	
	קבוצתי	פרט		קבוצתי	פרט	משתתף	מבטיח תשואה	משתתף	מבטיח תשואה		
80,502	0	0	0	3,966	55,282	9,965	2,336	4,590	7,013	163,654	1 תביעות תלויות
248	2,303	621,334	816,834	6,172	29,590	12,152,175	1,775,159	1,380,389	2,304,107	19,088,312	2 עתודה (סה"כ שורות 1א2 עד 6)
1	0	500	17,018	0	1,671	54,744	1,597,093	50	2,038,753	3,709,830	1א2 פוליסות הכוללות מרכיב פוליסות שהונפקו עד שנת 1990
0	0	5,514	63,627	0	2,485	7,540,122	0	1,324,978	0	8,936,727	2א2 חסכון (לרבות נספחים) פוליסות שהונפקו בין השנים 1991-2003
1	0	0	186,523	0	15,530	4,283,562	776	0	0	4,486,392	3א2 לפי מועד הנפקת הפוליסה: פוליסות שהונפקו לאחר שנת 2004
3	0	6,014	267,169	0	19,686	11,878,428	1,597,868	1,325,029	2,038,753	17,132,950	4א2 סה"כ (1א2 עד 3א2)
246	1,341	439,890	52,511	4,784	9,903	0	0	0	0	508,675	2ב פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון
0	961	53,215	487,524	0	0	94,748	80,720	46,906	244,002	1,008,076	3 חלק העתודה בגין תביעות בתשלום
0	0	0	9,631	1,388	0	0	0	0	0	11,019	4 השתתפות ברווחים
0	0	122,215	0	0	0	0	0	0	0	122,215	5 השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
0	0	0	0	0	0	178,999	96,571	8,455	21,353	305,377	6 אחר
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7 עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל

(1) כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה וכד'

א8	השפעת התאמת הפרשות בגין עסקים חדשים											
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	225,164	188 שינויים בהנחות
0	0	126,883	-13,649	0	0	42,049	32,488	4,088	33,304	0	0	288 השפעת התאמת הפרשות בגין עסקים קיימים
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	388 הבדלים בגובה הפרמיה
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	488 שינויים אחרים

תאריך: 24/03/2013 תפקיד 1: אקטוארית ממונה שם האקטואר 1: רגינה חייקין

חזרה

טופס 12ב' תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - בשייר

שם החברה: מנורה חב' לבטוח בע"מ

(באלפי ₪)

ליום: 31/12/2012

כיסויים (אחרים 1)	סיעודי		אב"ע	סיכון מוות טהור או מרכיב סיכון מוות בפוליסה		חסכון טהור או מרכיב החיסכון בפוליסות (עדיף, מסלול)		חסכון וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)		סה"כ		
	קבוצתי	פרט		קבוצתי	פרט	משתתף	מבטיח תשואה	משתתף	מבטיח תשואה			
64,120	0	0	0	3,848	45,223	9,965	2,336	3,906	6,045	135,441	1	תביעות תלויות
248	2,303	306,927	727,117	6,172	29,590	12,151,642	1,775,047	1,380,296	2,303,964	18,683,306	2	עתודה (סה"כ שורות 1א עד 6)
1	0	282	16,638	0	1,671	54,740	1,596,981	50	2,038,609	3,708,973	1א2	פוליסות הכוללות מרכיב פוליסות שהונפקו עד שנת 1990
0	0	2,293	58,122	0	2,485	7,539,593	0	1,324,885	0	8,927,379	2א2	חסכון (לרבות נספחים) פוליסות שהונפקו בין השנים 1991-2003
1	0	0	182,674	0	15,530	4,283,562	776	0	0	4,482,542	3א2	לפי מועד הנפקת הפוליסה:
3	0	2,575	257,434	0	19,686	11,877,895	1,597,756	1,324,935	2,038,609	17,118,894	4א2	סה"כ (1א2 עד 3א2)
246	1,341	285,632	47,039	4,784	9,903	0	0	0	0	348,945	ב2	פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון
0	961	18,721	413,013	0	0	94,748	80,720	46,906	244,002	899,071	3	חלק העתודה בגין תביעות בתשלום
0	0	0	9,631	1,388	0	0	0	0	0	11,019	4	השתתפות ברווחים
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	0	0	178,999	96,571	8,455	21,353	305,377	6	אחר
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל
(1) כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה וכד'												
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	א8	השפעת התאמת הפרשות בגין עסקים חדשים
0	0	5,280	-14,778	0	0	40,312	31,146	3,919	31,928	97,808	1ב8	שינויים בהנחות
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2ב8	השפעת התאמת הפרשות בגין עסקים קיימים
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3ב8	שינויים בשיטות הבדלים בגובה הפרמיה
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4ב8	שינויים אחרים

הצהרת האקטואר בענפי ביטוח כללי

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי מנורה מבטחים ביטוח בע"מ להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בענפי ביטוח כללי עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן – ההפרשות) מנורה מבטחים ביטוח בע"מ ליום 31 דצמבר 2012 כפי שמפורט להלן.

הריני שכיר של חברת מנורה מבטחים ביטוח בע"מ ומשמש כאקטואר הראשי משנת 2001. למיטב ידיעתי אין לי קשרים עסקיים אחרים עם המבטח ולא עם בן משפחה של בעל עניין במבטח, ולא עם חברה הקשורה למבטח או גורם אחר המספק שירותים למבטח.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השווייתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות בסעיף 2 להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
 - (1) ההפרשה שחושבה בגין הסדר ביטוח שיורי ("הפול"), נעשתה תוך התבססות על חישוב שנעשה ע"י ה"פול".
 - (2) ההפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל בוצעה על ידי, לפי ניסיון של חלקנו בעסקים אלה.
 - (3) אין הפחתה בגין העדר מתאם בין הענפים השונים בהפרשה.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

א. הסכומים באלפי ש"ח

ליום 31 דצמבר 2012		
<u>שייר</u>	<u>ברוטו</u>	(1) הפרשה לתביעות תלויות והוצאות הישירות הנובעות מהן
		(א) ענפים סטטיסטיים
1,628	8,646	אובדן רכוש למעט יהלומים
12,809	28,307	מקיף דירות
1,299	1,939	בנקים למשכנתאות
6,274	9,088	בתי עסק
90,811	136,125	רכב רכוש
16,199	74,816	ביטוח הנדסי
1,153,572	1,260,248	רכב חובה
189,861	227,045	אחריות מעבידים
109,260	128,074	צד שלישי
50,733	67,514	אחריות מקצועית למעט אחריות נושאי משרה ודירקטורים
26,294	33,730	אחריות המוצר
1,035	44,275	כלי שייט ומטענים בהובלה
1,659,775	2,019,807	סה"כ ענפים סטטיסטיים
60,454	184,666	(ב) ענפים שאינם סטטיסטיים (1)
1,720,229	2,204,473	סה"כ ענפים סטטיסטיים ושאינם סטטיסטיים
84,186	84,186	(2) הוצאות עקיפות (2)
		(3) הפרשה לפרמיה בחסר:
0	0	רכב חובה
21,973	24,301	רכב רכוש
0	0	מקיף דירות
21,973	24,301	סה"כ הפרשה לפרמיה בחסר
1,826,388	2,312,960	סה"כ כללי

(1) ענפים שאינם סטטיסטיים: יהלומים, אחריות נושאי משרה ודירקטורים, כלי טייס, סיכונים מיוחדים, הוצאות משפטיות ודמי מחלה.

(2) למעט יהלומים, כלי שייט וכלי טייס; התביעות בענפים הללו לא מסולקות בחברה.

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בכל הענפים :

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי :
 - א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א – 1981 והתקנות לפיו ;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח ;
 - ג. כללים אקטואריים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 2.א.1, בגין הענפים הסטטיסטיים (אובדן רכוש למעט יהלומים, מקיף דירות, בנקים למשכנתאות, בתי עסק, רכב רכוש, ביטוח הנדסי, רכב חובה, אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי, אחריות מקצועית למעט אחריות נושאי משרה ודירקטורים, אחריות המוצר, כלי שיט ומטענים בהובלה) מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות, המוגדרות לעיל, בכל ענף סטטיסטי שפורט בנפרד, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
5. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 2.א.1, מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בענפים הסטטיסטיים והלא סטטיסטיים במקובץ, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
6. ההפרשה המפורטת בפרק ב' סעיף 2.א.2, מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הוצאות עקיפות ליישוב התביעות עבור כל שנות החיתום, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
7. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 3.א.2, מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין פרמיה בחסר (ככל שקיימת פרמיה בחסר) בענפים שפורטו, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

1. אומדנים אקטואריים מטבעם הינם לא וודאיים מאחר והם תלויים באירועים עתידיים מותנים. יתר על כן, אומדנים בגין עתודות עבור תביעות תלויות והוצאות יישובן נגזרים, בדרך כלל, מניתוח נתונים היסטוריים, בעוד אירועים או סביבות עתידיים שונים לעיתים קרובות מהעבר. גם כאשר טכניקות והנחות אקטואריות מתאימות מצביעות על כך שסכום העתודה הנקוב הינו סביר, הרי הסכום הממשי שיידרש ליישוב התביעות התלויות עשוי להיות שונה באופן משמעותי מסכום העתודה הנקוב. לאחרונה פרסמה אגודת האקטוארים תקן להערכה אקטוארית לתביעות תלויות, כולל עקרונות וכללי מקצוע בנוגע להערכת התביעות התלויות, לרבות התייחסות להיוון, תיעוד, גילוי והצהרת האקטואר לגבי עתודות אלו. ההערכות האקטואריות מבוססות על העקרונות וכללי מקצוע אלו.
2. בענפים לא סטטיסטיים יהלומים, כלי טייס, וסיכונים מיוחדים ההפרשות בגין ה-IBNR חושבו על ידי.
3. מאחר שכל הפוליסות בענפים אחריות מקצועית, אחריות נושאי משרה ודירקטורים ואחריות המוצר הינן על בסיס CLAIMS MADE, לא הופרשה IBNR בגינן.

הצהרת אקטואר ביטוח בריאות

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי מנורה מבטחים להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח בריאות עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן – ההפרשות) מנורה מבטחים חברה לביטוח ליום 31 בדצמבר 2012 כפי שמפורט להלן.

הנני שכיר של חברת מנורה מבטחים ומשמש כאקטואר הראשי משנת 2001. למיטב ידיעתי אין לי קשרים עסקיים אחרים עם המבטח ולא עם בן משפחה של בעל עניין במבטח, ולא עם חברה הקשורה למבטח או גורם אחר המספק שירותים למבטח.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. נוסח פסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
 - 1) הפרשות בגין עסקים נכנסים מישיר איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ, אשר הוערכו על ידי אקטואר חברה זו. לעניין זה, "עסקים נכנסים" כהגדרתם בתקנות הפיקוח על עסקי הביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984.
 - 2) ביטוחים משותפים בהם אין החברה מובילה - אין ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטחת מובילה בענפים שהוערכו.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית באלפי ₪

תת הענף:		פוליסות פרט		פוליסות קבוצתיות	
		שייר	ברוטו	שייר	ברוטו
א.1. הפרשה לתביעות תלויות והוצאות הישירות הנובעות מהן					
עסקים המדווחים בביטוח חיים:					
הוצאות רפואיות	332	142	0	0	0
מחלות קשות	23,499	8,827	276	276	276
תאונות אישיות	528	396	0	0	0
סה"כ	24,359	9,365	276	276	276
עסקים המדווחים בביטוח כללי:					
הוצאות רפואיות	33,806	12,871	6,055	5,787	5,787
שיניים	84	84	3,055	3,055	3,055
תאונות אישיות	6,335	741	כלול בפרט	כלול בפרט	כלול בפרט
נסיעות לחו"ל	384	186	כלול בפרט	כלול בפרט	כלול בפרט
סה"כ	40,609	13,882	9,110	8,842	8,842

2.א. ההפרשה להוצאות עקיפות לשוב התביעות

				עסקים המדווחים בביטוח חיים:
0	0	17	17	הוצאות רפואיות
3	3	297	297	מחלות קשות
<u>0</u>	<u>0</u>	<u>50</u>	<u>50</u>	תאונות אישיות
3	3	364	364	סה"כ
				עסקים המדווחים בביטוח כללי:
241	241	1,077	1,077	הוצאות רפואיות
101	101	2	2	שיניים
כלול בפרט	כלול בפרט	181	181	תאונות אישיות
<u>כלול בפרט</u>	<u>כלול בפרט</u>	<u>12</u>	<u>12</u>	נסיעות לחו"ל
342	342	1,272	1,272	סה"כ

3.א. ההפרשה הנובעת מתנאי חוזה הביטוח (Contract Reserve)

				עסקים המדווחים בביטוח חיים:
0	0	35,886	35,885	הוצאות רפואיות
46	46	19,530	19,530	מחלות קשות
<u>0</u>	<u>0</u>	<u>3,055</u>	<u>3,055</u>	תאונות אישיות
46	46	58,470	58,470	סה"כ
				עסקים המדווחים בביטוח כללי:
1,778	1,778	41,086	123,169	הוצאות רפואיות
2,861	2,861	0	0	שיניים
כלול בפרט	כלול בפרט	210	0	תאונות אישיות
<u>כלול בפרט</u>	<u>כלול בפרט</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	נסיעות לחו"ל
4,639	4,639	41,296	123,169	סה"כ

4.א. ההפרשה בגין השתתפות ברווחים

				עסקים המדווחים בביטוח חיים:
<u>204</u>	<u>204</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	מחלות קשות
204	204	0	0	סה"כ
				עסקים המדווחים בביטוח כללי:
0	0	0	0	הוצאות רפואיות
0	0	0	0	שיניים
8	8	0	0	תאונות אישיות
כלול בפרט	כלול בפרט	0	0	נסיעות לחו"ל
<u>כלול בפרט</u>	<u>כלול בפרט</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	סה"כ
8	8	0	0	

פירוט השפעת השינויים המפורטים להלן על סכומי הפרשות:

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בתת ענפי הבריאות הבאים :

- א. הוצאות רפואיות .
- ב. מחלות קשות .
- ג. שיניים .
- ד. תאונות אישיות.
- ה. נסיעות לחו"ל.

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכל כתוקפם ביום הדו"ח הכספי :
 - א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א-1981 והתקנות לפיו ;
 - ב. הוראות המפקח על הביטוח ;
 - ג. כללים אקטואריים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח בריאות השייכים לתת ענפי הבריאות שפורטו לעיל, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

1. הערות

1. אומדנים אקטואריים מטבעם הינם לא וודאיים מאחר והם תלויים באירועים עתידיים מותנים. גם כאשר טכניקות והנחות אקטואריות מתאימות מצביעות על כך שסכום העתודה הנקוב הינו סביר, הרי הסכום הממשי שיידרש למלא את ההתחייבויות עלול להיות שונה באופן משמעותי מסכום העתודה הנקוב.
2. בענף עובדים זרים קיים הסדר קפטיציה ולכן אין הערכה אקטוארית.
3. בענף נסיעות לחו"ל נעשתה הפרשה אקטוארית ל-IBNR בלבד.
4. לא ניתן היה להפריד בין הקולקטיבים לפוליסות הפרט בענפי תאונות אישיות ונסיעות לחו"ל, ולפיכך הנתונים נכללו בעמודת פוליסות הפרט.
5. למרות שהחברה מדווחת על מגזר בריאות בנפרד, דו"ח זה מתייחס לענפי הביטוח בהתאם להנחיות הפיקוח בחוזר הערכה אקטוארית בביטוח בריאות, מספר 10-2005.
6. עודכנה העתודה לפרמיה בחסר בענף הוצאות רפואיות המדווח בביטוח כללי. עיקרי השינויים נבעו מעדכון שיעורי הביטולים, הנחות התחלואה והוצאות התחזוקה, קיזוז ריידרים הפסדיים על ידי רווחי הכיסוי היסודי, ועדכון אומדן השלכות מצב שמבטחי המשנה יבקשו להעלות תעריפים בגין פוליסות הפסדיות. השינויים גרמו לעלייה של 20.6 מל"ש ברמת הברוטו ושל 5.8 מל"ש ברמת השייר.

הצהרות אקטוארים

הצהרת אקטואר - ענפי ביטוח כללי (למעט ענף רכב חובה)

הצהרת אקטואר - ענף רכב חובה

הצהרת אקטואר - ביטוח בריאות

הצהרת אקטואר בענפי ביטוח כללי (למעט ענף רכב חובה)

מצ"ב הצהרת אקטואר הכוללת חוות דעת בדבר הערכת ההפרשות לתביעות תלויות. הצהרה זו אינה כוללת את ענף רכב חובה, עבורו קיימת הצהרה נפרדת.

פרק א' – (הצהרת אקטואר) זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי שומרה חברה לביטוח בע"מ (להלן: "שומרה") להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בענפי ביטוח כללי (למעט ענף רכב חובה) עבור הדוחות הכספיים של שומרה (להלן: "ההפרשות") ליום 31.12.2012, כפי שמפורט להלן:

הנני עובד שומרה. בחודש יולי 2007 מוניתי לאקטואר ממונה בתחום ביטוח כללי (למעט ענף ביטוח חובה). למיטב ידיעתי, אינני בעל עניין ואינני מחזיק באמצעי שליטה בשומרה. אין לי קשר עסקי עם בעל עניין בשומרה או עם בן משפחה של בעל עניין בשומרה, לרבות קשרים עסקיים עם חברה בת של שומרה או עם חברה הקשורה לשומרה.

פרק ב' – (הצהרת אקטואר) היקף חוות הדעת האקטוארית

1. נוסח פסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השווייתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות בסעיף 2 להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר, ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה בשומרה מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את השלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:

- 1) ההפרשה שחושבה בגין הסדר ביטוח שיוירי ("הפול") או בגין עסקים נכנסים – לא רלוונטי.
- 2) ההפרשה שחושבה עבור כל הביטוחים המשותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל (היו כאלה עד שנת חיתום 2001 בלבד), חושבה על ידי המבטחים המובילים והועברה לידיי.
- 3) לא בוצעה הפחתה בעתודות בגין האפשרות של העדר מתאם בין הענפים.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

ליום 31 דצמבר 2012		
ש"ר (אלפי ₪)	ברוטו (אלפי ₪)	
		א. הפרשה לתביעות תלויות והוצאות הישירות הנובעות מהן (כולל הפרשה לתביעות שעליהן המבטח טרם קיבל דיווח)
		א. ענפים סטטיסטיים:
59,350	59,511	ביטוח רכב מנועי – רכוש (עצמי וצד שלישי)
1,829	4,585	ביטוח מקיף לדירות
13,690	15,183	ביטוח מפני אחריות מעבידים
13,406	19,543	ביטוח מפני אחריות כלפי צד שלישי
3,391	6,372	ביטוח מקיף לבתי עסק
91,666	105,194	סה"כ ענפים סטטיסטיים
		ב. ענפים שאינם סטטיסטיים ⁽¹⁾
160	1,122	
91,826	106,316	סה"כ ענפים סטטיסטיים ושאנם סטטיסטיים
		א. הוצאות עקיפות ⁽²⁾
1,539	1,539	סה"כ ענפים סטטיסטיים ושאנם סטטיסטיים
		א. הפרשה לפרמיה בחסר:
0	לא נדרש להצהיר	ביטוח רכב מנועי – רכוש (עצמי וצד שלישי)
0	לא נדרש להצהיר	ביטוח מקיף לדירות
		סה"כ תביעות תלויות והפרשה לפרמיה בחסר
93,365	107,855	המחושבות לפי הערכה אקטוארית

(1) ענפים שאינם סטטיסטיים: ביטוח הנדסי, ביטוח קבלנים, ביטוח יהלומים, הגנה משפטית.

(2) ההפרשה להוצאות עקיפות הינה עבור כל שנות החיתום.

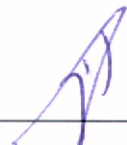
פרק ג' – (הצהרת אקטואר) חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בענפים הבאים (כהגדרתם בהודעת הפיקוח על עסקי ביטוח (ענפי ביטוח), התשמ"ה - 1985):

- ביטוח רכב מנועי - רכוש (עצמי וצד שלישי) - סעיף 1(א)(9).
 - ביטוח מקיף לדירות - סעיף 1(א)(12).
 - ביטוח מפני אחריות מעבידים - סעיף 1(א)(7).
 - ביטוח מפני אחריות כלפי צד שלישי - סעיף 1(א)(14).
 - ביטוח מקיף לבתי עסק - סעיף 1(א)(12).
1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
- א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א – 1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
 - ג. כללים אקטוארים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכת.
3. ההנחות והשיטות להערכת הפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. הפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 1.א.2(א) בגין הענפים הסטטיסטיים: ביטוח רכב מנועי - רכוש, ביטוח מקיף לדירות, ביטוח מפני אחריות מעבידים, ביטוח מפני אחריות כלפי צד שלישי, ביטוח מקיף לבתי עסק - מהוות, לפי מיטב ידיעתי והערכתי, רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות, המוגדרות לעיל, בכל ענף סטטיסטי שפורט בנפרד, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
5. סך הפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 1.א.2(ב) מהווה, לפי מיטב ידיעתי והערכתי, רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בענפים הסטטיסטיים והלא סטטיסטיים במקובץ, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
6. הפרשה המפורטת בפרק ב' סעיף 2.א.2 מהווה, לפי מיטב ידיעתי והערכתי, רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הוצאות עקיפות ליישוב התביעות עבור פוליסות שהונפקו בכל שנות החיתום, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
7. הפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 3.א.2 מהוות, לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה, הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין פרמיה בחסר ברמת השייר (ככל שקיימת פרמיה בחסר) בענפים שפורטו, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – (הצהרת אקטואר) הערות והבהרות

1. בשנת 2010 פרסמה אגודת האקטוארים תקן להערכה אקטוארית לתביעות תלויות, כולל עקרונות וכללי מקצוע בנוגע להערכת התביעות התלויות, לרבות התייחסות להיוון, תיעוד, גילוי והצהרת האקטואר לגבי עתודות אלו. ההערכות האקטואריות מבוססות על העקרונות וכללי מקצוע אלו.
2. בענפים הבאים לא בוצעה הערכה אקטוארית בשל העדר מובהקות סטטיסטית:
ביטוח הנדסי, ביטוח קבלנים, ביטוח יהלומים, הגנה משפטית - בענפים אלו העתודה התבססה על פי הערכת מחלקת התביעות בחברה.
3. לגבי תביעות מפוליסות "ביטוח משותף", עד שנת 2001 בלבד, התקבלו נתונים כספיים מהחברות המובילות שהינן מנורה מבטחים ביטוח בע"מ, הדר חברה לביטוח בע"מ, אריה חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברות המובילות").

 חתימה	ניר הרמתי שם האקטואר	אקטואר ביטוח כללי תפקיד	19/03/2013 תאריך
--	-------------------------	----------------------------	---------------------

סוף הצהרת אקטואר - ביטוח כללי (למעט ביטוח רכב חובה)

הצהרת האקטואר - ענף רכב חובה

מצ"ב הצהרת אקטואר בענף רכב חובה בלבד הכוללת חוות דעת בדבר הערכת ההפרשות לתביעות תלויות.

פרק א' – (הצהרת אקטואר) זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי שומרה חברה לביטוח בע"מ (להלן: "שומרה") להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן, בענף ביטוח רכב חובה עבור הדוחות הכספיים של שומרה (להלן: "ההפרשות") ליום 31.12.2012, כפי שמפורט להלן.

הריני עובד של חברת מנורה מבטחים ביטוח בע"מ ומשמש כאקטואר ראשי בחברה זו החל מינואר 2001. החל מאוגוסט 2010 מוניתי לתפקיד אקטואר ממונה בענף רכב חובה בשומרה. למיטב ידיעתי אין לי קשרים עסקיים אחרים עם אף אחד מהמבטחים הנ"ל ולא עם בן משפחה של בעל עניין אצל המבטחים הנ"ל, ולא עם חברה הקשורה למבטחים הנ"ל או גורם אחר המספק שירותים למבטחים הנ"ל.

פרק ב' – (הצהרת אקטואר) היקף חוות הדעת האקטוארית

1. נוסח פסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

1. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
2. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
3. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות בסעיף 2 להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
4. לצורך חישוב השייר, ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
5. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
 - א. ההפרשה שחושבה בגין הסדר ביטוח שיורי (להלן - "הפול"), נעשתה תוך התבססות על חישוב שנעשה ע"י אקטואר ה"פול".
 - ב. אין לחברה ביטוחים משותפים עם חברות אחרות בענף רכב חובה.
 - ג. לא בוצעה הפחתה בעתודות בגין האפשרות של העדר מתאם בין הענפים.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

ליום 31 דצמבר 2012		
שייר (אלפי ₪)	ברוטו (אלפי ₪)	
		א. הפרשה לתביעות תלויות וההוצאות הישירות הנובעות מהן (כולל הפרשה לתביעות שעליהן המבטח טרם קיבל דיווח)
		ענפים סטטיסטיים:
662,467	738,509	רכב חובה
662,467	738,509	סה"כ ענפים סטטיסטיים
		ענפים שאינם סטטיסטיים
662,467	738,509	סה"כ ענפים סטטיסטיים ושאנם סטטיסטיים
		א.2. הוצאות עקיפות
20,054	20,054	רכב חובה
		א.3. הפרשה לפרמיה בחסר:
0		רכב חובה
		סה"כ תביעות תלויות והפרשה לפרמיה בחסר
682,521	758,563	המחושבות לפי הערכה אקטוארית

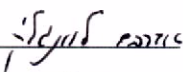
פרק ג' – (הצהרת אקטואר) חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בענף רכב חובה:

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א – 1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
 - ג. כללים אקטוארים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכת.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 1.א.2, בגין הענף הסטטיסטי (רכב חובה) מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות המוגדרות לעיל, בענף הסטטיסטי, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
5. סך ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 1.א.2 מהווה, לפי מיטב ידיעתי והערכתי, רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בענפים הסטטיסטיים והלא סטטיסטיים במקובץ, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
6. ההפרשה המפורטת בפרק ב' סעיף 2.א.2 מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הוצאות עקיפות ליישוב תביעות עבור כל שנות החיתום, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
7. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 3.א.2 מהוות, לפי מיטב ידיעתי והערכתי, רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין פרמיה בחסר ברמת השייר (ככל שקיימת פרמיה בחסר) בענפים שפורטו, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – (הצהרת אקטואר) הערות והבהרות

1. בשנת 2010 פרסמה אגודת האקטוארים תקן להערכת אקטוארית לתביעות תלויות, כולל עקרונות וכללי מקצוע בנוגע להערכת התביעות התלויות, לרבות התייחסות להיוון, תיעוד, גילוי והצהרת האקטואר לגבי עתודות אלו. ההערכות האקטואריות מבוססות על העקרונות וכללי מקצוע אלו.
2. החל מהמאזן השנתי של שנת 2009 נעשה שימוש במודל BF (Bornhuetter-Ferguson) לחישוב העתודה ברכב חובה, לפיו העתודה, עבור שנות החיתום המאוחרות יותר, מחושבת על ידי שקלול של העלות הסופית המחושבת על סמך ניסיון החברה בלבד עם העלות המתקבלת על ידי שימוש בפרמיית הסיכון עליה המליץ ה-ISO. החל משנת 2010, לאחר החלפת ה-ISO על ידי חברת רון בינה הסתמכנו גם על פרמיית הסיכון שחישבה חברת רון בינה. המשקל של ניסיון החברה גודל ככל שצפויה פחות התפתחות בעתיד, בהתאם לשיטת ה-BF. מאחר שתיק החברה גדל והפך ליותר אמין, המשקולות שונו השנה לתת יותר משקל לניסיון החברה מבעבר.

חתימה

ד"ר לוונגליק אברהם

שם האקטואר

אקטואר ממונה רכב חובה

תפקיד

19/03/2013

תאריך

סוף הצהרת אקטואר - ביטוח רכב חובה

הצהרת אקטואר - ביטוח בריאות

מצ"ב הצהרת אקטואר הכוללת חוות דעת בדבר הערכת ההפרשות לתביעות תלויות.

פרק א' - (הצהרת אקטואר) זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי שומרה חברה לביטוח בע"מ (להלן: "שומרה") להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח בריאות עבור הדוחות הכספיים של שומרה (להלן: "ההפרשות") ליום 31.12.2012, כפי שמפורט להלן.

הנני עובד שומרה. בחודש מרץ 2005 מוניתי לאקטואר ממונה בתחום ביטוח כללי (למעט ענף ביטוח חובה). למיטב ידיעתי, אינני בעל עניין ואינני מחזיק באמצעי שליטה בשומרה. אין לי קשר עסקי עם בעל עניין בשומרה או עם בן משפחה של בעל עניין בשומרה, לרבות קשרים עסקיים עם חברה בת של שומרה או עם חברה הקשורה לשומרה.

פרק ב' - (הצהרת אקטואר) היקף חוות הדעת האקטוארית

1. היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות בענפים המפורטים להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר, ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
 - 1) הפרשה שחושבה בגין עסקים נכנסים – אין לחברה עסקים נכנסים.
 - 2) הפרשה שחושבה עבור תת ענף תאונות אישיות, תת ענף בו לחברה פוליסות משותפות שמקורן בביטוחים קבוצתיים (שנערכו עד שנת 2000 בלבד), הוערכה על ידי המבטחים המובילים והועברה לידיי.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

ליום 31 דצמבר 2012		
אלפי ש"ח		
שייר	ברוטו	
		א.1. הפרשה לתביעות תלויות (תביעות שאירעו אך טרם שולמו במלואן, בין אם אושרו ובין אם לאו) וההוצאות הישירות הנובעות מהן (כולל הפרשה לתביעות שעליהן המבטח טרם קיבל דיווח)
		(א). תת ענף הבריאות תאונות אישיות:
366	2,219	ביטוחי פרט
78	78	ביטוח קבוצתי
444	2,297	סה"כ תת ענף הבריאות תאונות אישיות
		א.2. הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב התביעות ⁽¹⁾
40	40	ביטוחי פרט
0	0	ביטוח קבוצתי ⁽²⁾
		א.3. הפרשה הנובעת מתנאי חוזה הביטוח
0	לא נדרש להצהיר	הפרשה בגין פרמיה בחסר
484	2,337	סה"כ תביעות תלויות והפרשה לפרמיה בחסר המחושבות לפי הערכה אקטוארית

(1) ההפרשה להוצאות עקיפות הינה עבור כל שנות החיתום.
(2) ללא הפרשה להוצאות עקיפות מכיוון וניהול התביעות אינו מתבצע בחברה.

א.4. לא בוצעה הפרשה בגין השתתפות ברווחים - הנ"ל לא נמצא בתנאי הפוליסות.

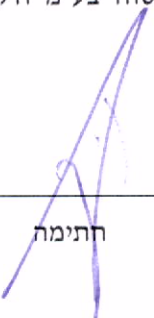
פרק ג' (הצהרת אקטואר) - חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בתת ענף הביטוח תאונות אישיות:

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א - 1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
 - ג. כללים אקטוארים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת הפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. הפרשות המפורטות בפרק ב' מהוות, לפי מיטב ידיעתי והערכתי, רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח בריאות השייכים לתתי ענפי הבריאות שפורטו לעיל, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' (הצהרת אקטואר) - הערות והבהרות

2. בשנת 2010 פרסמה אגודת האקטוארים תקן להערכה אקטוארית לתביעות תלויות, כולל עקרונות וכללי מקצוע בנוגע להערכת התביעות התלויות, לרבות התייחסות להיוון, תיעוד, גילוי והצהרת האקטואר לגבי עתודות אלו. ההערכות האקטואריות מבוססות על העקרונות וכללי מקצוע אלו.
3. לגבי תביעות מפוליסות בתת הענף תאונות אישיות - ביטוחים קבוצתיים ("ביטוח משותף", עד שנת 2000 בלבד) התקבלו נתונים כספיים מהחברות המובילות שהינן מגדל חברה לביטוח בע"מ ודקלה חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברות המובילות").

	ניר הרמתי	אקטואר ביטוח בריאות	19/03/2013
חתימה	שם האקטואר	תפקיד	תאריך

סוף הצהרת אקטואר בריאות

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

הקצאת עלות הרכישה בגין החברה לפיתוח התעשייה בישראל בע"מ
ליום ה- 4 במרץ 2012

שלום רב,

עבודתנו התבססה על נתונים, מסמכים ומצגים כמפורט להלן:

1. דוחות כספיים מבוקרים של הנרכשת הערוכים בהתאם לתקני חשבונאות Israeli GAAP
2. דוח כספי ליום העסקה.
3. פירוט מספרי ואיכותי אודות תיק האשראי של הנרכשת.
4. תחזית תזרימי מזומנים בגין הלוואות ואשראי שוטף
5. תחזיות עתידיות של החברה באשר לאשראי נדחה.
6. הסברים, מסמכים ומצגים שונים.

נתבקשנו על ידי חברת מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (להלן: "מנורה מבטחים" או "הרוכשת") לבצע הקצאת מחיר רכישה (PPA) לחברה לפיתוח התעשייה בישראל בע"מ (להלן: "החברה" או "הנרכשת") ליום 4 במרץ 2012 (להלן: "יום ההערכה"). כפי שנמסר לנו על-ידכם, הקצאה זו היא פועל יוצא של הסכם רכישת החברה.

לפיכך, בהתאם לדרישות הדיווחיות החלות על מנורה מבטחים (לרבות תקני ה-IFRS), נדרשת מנורה מבטחים לבצע הקצאת מחיר רכישה בגין רכישת הנכסים וההתחייבויות של החברה.

במסגרת עבודתנו ביצענו את הפעולות הבאות:

1. קראנו את המסמכים, הנתונים והמצגים שנמסרו לנו על-ידי החברה.
2. ניהלנו שיחות עם הנהלת חברת מנורה מבטחים ועם הנהלת החברה וחברת Barinboim Group Investments.
3. ערכנו חישובים שונים כמפורט בהמשך עבודה זו.

כל הסכומים בעבודה זו הם באלפי ש"ח, אלא אם צוין אחרת.

לצורך ביצוע החישובים בעבודה זו השתמשנו בגיליון אלקטרוני, לפיכך יתכנו הפרשי עיגול.

בעבודה זו קיימת הסתמכות על נתונים פיננסיים ונתונים אחרים שנמסרו ע"י החברה, אין לנו סיבה להניח שהנתונים הפיננסיים ונתונים אחרים עליהם התבססו אינם מדויקים, שלמים או הוגנים ומשום כך לא אימתנו אותם באופן בלתי תלוי. אם יתברר שהנתונים והמצגים אינם מדויקים, שלמים או הוגנים תשתנה הערכת השווי בהתאם.

עוד נציין, כי לא נקבעו התניות לקבלת שכר הטרחה בקשר עם תוצאות חוות דעת זו.

בנוסף, מוסכם בין זיו האפט ייעוץ וניהול ומזמין העבודה כי פרט למקרה בו ייקבע ע"י בית משפט כי זיו האפט ייעוץ וניהול פעלה בזדון, לא תישא זיו האפט ייעוץ וניהול בכל אחריות כלפי מזמין העבודה, מכל מקור שהוא ועל פי כל עילה שהיא, לרבות בנזיקין, בכל הקשור לביצוע שירותים על פי הצעה זו, ולא תהיה למזמין העבודה או למי מטעמה כל טענה ו/או תביעה כלפי זיו האפט ייעוץ וניהול, לרבות בדרך של הודעת צד שלישי, בכל הקשור לשירותים הניתנים בהתקשרות ובשירותים המוענקים על ידי זיו האפט ייעוץ וניהול למזמין העבודה.

מבלי לגרוע מהאמור לעיל, אחריותה של זיו האפט ייעוץ וניהול לפצות את מזמין העבודה במקרה של נזקים שייגרמו לו כתוצאה ישירה מפעולת זיו האפט ייעוץ וניהול, במידה שייקבע ע"י בית המשפט בהתאם לאמור לעיל, לא תעלה על התמורה ששולמה לזיו האפט ייעוץ וניהול ע"י מזמין העבודה עם התקשרות זו.

מבלי לגרוע מהאמור לעיל, החתומים מטה מקבלים על עצמם שלא לנקוט הליכים משפטיים בקשר עם התקשרות זו, כנגד מי מהשותפים, המנהלים או העובדים בזיו האפט ייעוץ וניהול, באופן אישי .

מקובל ומוסכם עליכם שכל צעדים משפטיים הקשורים בעבודתנו חייבים להתבצע לא יאוחר משנתיים מהיום שבו באו לידיעתכם, או שסביר שבאו לידיעתכם, עובדות שנותנות עילה לחובתה לכאורה של זיו האפט ייעוץ וניהול, ובכל מקרה לא ינקטו צעדים משפטיים לאחר שלוש שנים מהיום שבו לכאורה הופר הסכם או התקיים אקט של זדון או ברשלנות.

להלן תמצית הממצאים של הקצאת מחיר הרכישה בהתאם לשווי הוגן של הנכסים נטו שנרכשו (באלפי ש"ח):

אלפי ₪	עלות הרכישה
323,537	תמורת הרכישה
(47,645)	בניכוי פקדון
275,892	תמורת רכישה, נטו
נכסים מזהים נטו	
230,000	מזומן
11,556	פיקדונות בבנקים
166	נכסים אחרים
(2,327)	פקדונות הציבור
(394)	זכאים ויתרות זכות
תיק אשראי	
53,648	תיק אשראי שוטף
(47,645)	פקדון צובר ריבית שהתקבל
1,146	זכות למענק גבייה ראשון 10%
2,487	זכות למענק גבייה שני 15%
70,893	נכס מס בגין הפסדים להעברה
319,529	סה"כ נכסים מזהים נטו
(43,637)	הפרש להקצאה נוספת

על פי הקצאת מחיר הרכישה שערכנו, מצאנו כי קיים הפרש בסך של כ- 43.64 מיליוני ש"ח בין תמורת הרכישה לשוויים הכלכליים של הנכסים המזהים נטו שנרכשו. בין היתר, ניתן לייחס הפרש זה להפסדים המועברים שנרכשו בעסקה ואשר משקפים לרוכשת נכס מס בשווי של כ- 70.9 מיליוני ש"ח, זאת בעוד שהנרכשת לא יצרה נכס מס בגינם מאחר והיא לא צפתה שתוכל לנצלם, וכמו-כן, ליתרונה של הרוכשת בהפעלת מערך גבייה יעיל מזה של החברה הנרכשת.

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ | הקצאת עלות הרכישה בגין הבנק לפיתוח התעשייה בישראל בע"מ

במהלך עבודתנו נקבל מידע, הסברים ומצגים ממזמין העבודה ומנציגיה. האחריות למידע, למצגים ולהסברים הנ"ל הינה על ספקי מידע זה. מסגרת עבודתנו אינה כוללת בדיקה ו/או אימות של הנתונים שנקבל כאמור. לאור זאת, עבודתנו לא תחשב ולא תהווה אישור לנכונותם, שלמותם או דיוקם של הנתונים המועברים אלינו. בשום מקרה לא נהיה אחראים לכל הפסד, נזק עלות או הוצאה אשר יגרמו בכל אופן ודרך ממעשי הונאה, מצג שווא, הטעיה, מסירת מידע שאינו נכון ואינו מלא או מניעת מידע מצד מזמין העבודה ו/או מי מטעמם, או כל התבססות אחרת על מידע כאמור, בכפוף לאמור לעיל.

אם ניתבע בהליך משפטי או בהליך אחר לשלם סכום כלשהו לצד שלישי בקשר עם ביצוע השירותים המפורטים במכתב זה, מתחייב מזמין העבודה לשאת בכל ההוצאות הסבירות שנוציא או שנדרש שלם עבור ייעוץ וייצוג משפטי, חוות דעת מומחים, התגוננות מפני הליכים משפטיים, משא ומתן וכיו"ב בקשר לכל תביעה, דרישה או הליכים אחרים בשל השירותים על פי מכתב זה (להלן: "הוצאות התגוננות") תוך 30 יום, למעט אם ייקבע ע"י בית משפט כי זיו האפט ייעוץ וניהול פעלה בזדון.

בנוסף ומבלי לפגוע בכלליות האמור לעיל, באם נחויב לשלם סכום כלשהו לצד שלישי בקשר עם ביצוע השירותים המפורטים במכתב זה, בהליך משפטי או בהליך מחייב אחר, מתחייב מזמין העבודה לשפותנו בגין כל סכום כאמור שישולם על ידינו, מייד תוך 30 יום, למעט אם ייקבע ע"י בית משפט כי זיו האפט ייעוץ וניהול פעלה בזדון. במקרה בו יתברר בדיעבד על פי פס"ד חלוט כי לא הייתה עילה חוקית נגדנו, תחול חובת השיפוי האמורה לעיל החל מהדולר הראשון.

בהתאם לתקן החשבונאי IFRS3R כאשר עסקת הרכישה לא עולה לכדי צירוף עסקים, הרוכש צריך להקצאות את עלות הרכישה בהתאם ליחס שוויהם ההוגן של הנכסים נטו, זאת מאחר והרוכש לא יכול להכיר במוניטין ובהתאם לפרשנות המקובלת (ראה נספח א) גם לא ברווח הזדמנותי.

להלן ההקצאה החשבונאית של עודף השווי של הנכסים על התמורה בהתאם לשוויהם ההוגן של הנכסים שנרכשו:

אלפי ₪	שווי הוגן	הפרש להקצאה	סכום לאחר הקצאה
תיק אשראי שוטף	53,648	(29,071)	24,577
פקדון צובר ריבית שהתקבל	(47,645)	25,818	(21,827)
זכות למענק גבייה ראשון 10%	1,146	(621)	525
זכות למענק גבייה שני 15%	2,487	(1,347)	1,139
נכס מס בגין הפסדים להעברה	70,893	(38,416)	32,477
סה"כ	80,528	(43,637)	36,891

מאחר ו-IAS12 הדן במיסים על הכנסה אוסר על יישות לרשום נכס מס בגין הפסדים להעברה בהתאם לערכו ההוגן (כלומר הטבת המס המהוונת כתוצאה מחסכון בנטל המס) אלא בהתאם לערכו כפי שנקבע באותו התקן, נדרשת מנורה לבצע התאמה לערכו של נכס המס בסך של 53.6 מיליון ש"ח המהווה הפרש שיוכר כרווח. להלן תחשיב ההתאמה של נכס המס:

פירוט	אלפי ש"ח
נכס מס בשווי הוגן (לאחר הקצאה)	32,477
נכס מס בהתאם לרישום החשבונאי	86,038
הפרש שיוכר כרווח	53,561

פרטי החברה המעריכה ומבצע העבודה

זיו האפט יעוץ וניהול בע"מ הוקמה על ידי שותפי פירמת BDO זיו האפט רואי חשבון. זיו האפט יעוץ וניהול בע"מ היא חלק מרשת BDO העולמית ומספקת שירותי יעוץ וניהול במגוון רחב של נושאים לחברות הפועלות בתחומים שונים. לחברה ניסיון עשיר בתחומים הבאים: הערכות שווי, בדיקות נאותות (Due Diligence - כלכליות וחשבונאיות), הערכות שווי של מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים, ביצוע אנליזות כלכליות, ניתוחים שוטפים של חברות ישראליות ציבוריות בתחום ההיי-טק והתקשורת, תוכניות עסקיות, הכנת מצגות למשקיעים פוטנציאליים, ניהול וניתוח פיננסי של פרויקטים בתחום ה-BOT ו-PFI, כינוס נכסים, פירוק ומינוי כמנהל מיוחד, טיפול בחברות במצוקה, גיבוש תוכניות הבראה, ניהול עסקים וחברות, ליווי מיזוגים ופיצולים תכנון עסקאות ועוד.

מבצע העבודה: פיני שמואלי ניסן.

להלן פרטי השכלתי האקדמית:

- תואר ראשון בכלכלה, אוניברסיטת בן גוריון בנגב;
- תואר שני בכלכלה, בית הספר לכלכלה על שם איתן ברגלס באוניברסיטת תל אביב.

תפקידים בהם החזקתי:

- שותף בכיר, מנהל תחום מימון חברות בחברת BDO זיו האפט, יעוץ וניהול בע"מ;
- ניהול מחלקת המחקר והיעוץ של פורסייט;
- ניהול מחלקת הייעוץ של Ernst & Young.

פרטי החברה המעריכה ומבצע העבודה

בין הפעילויות בהן עסקתי נכללים:

- ביצוע אומדנים כלכליים והערכות שווי;
- עבודות תמחור וניתוח סוגיות כלכליות עבור גופים ממשלתיים ופרטיים;
- ליווי הנפקת מניות ויעוץ בתהליכי מיזוג.

בברכה,

פיני שמואלי ניסן, שותף בכיר

זיו האפט – יעוץ וניהול בע"מ

תוכן עניינים

1	עסקת הרכישה
4	החברה הנרכשת ופעילותה
7	מתודולוגיה
10	דוחות כספיים ותיאור תיק האשראי של הנרכשת
15	הקצאת התמורה בעסקה לנכסים ולהתחייבויות שנרכשו
20	הקצאה חוזרת של יתרת עודף שווי הנכסים שנרכשו על-פני עלות הרכישה של הנכסים נטו

פרק 1

עסקת הרכישה

עסקת הרכישה

תיאור עסקת הרכישה –

- ביום ה-29 במרץ 2011 התקשרו החברות: בי.ג'י אלפא בע"מ, ניבה פיננסיים בע"מ, ובי.ג'י.איי השקעות (1961) בע"מ (להלן: "המוכרת") עם חברת מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (להלן: "מנורה מבטחים" או "הרוכשת") למכירת אחזקותיהן (100%) בחברה לפיתוח התעשייה בישראל בע"מ (להלן: "הנוכשת" או "החברה"). כך שלאחר ביצוע עסקת המכר של המניות הנרכשות תהיה מנורה מבטחים הבעלים והמחזיקה הבלעדית של מלוא (100%) הון המניות המונפק והנפרע של החברה.
- ביום ה-4 במרץ 2012 (להלן: "יום ההערכה") הודיעה חברת בי.ג'י.איי כי הצדדים להסכם השלימו את העסקה באותו יום וזאת לאחר שביום 28 בפברואר 2012 הושלם אחרון התנאים המתלים בהסכם הרכישה.
- המוכרת רכשה מהנוכשת ביום ה-28 פברואר 2012 מספר נכסים תמורת סך של 65 מיליון ש"ח ומנורה מבטחים רכשה מהמוכרת את מלוא הון המניות המונפק והנפרע של החברה. בין הנכסים שנרכשו נכללו אשראים, הפסדים להעברה וזכויות אחרות.
- בהתאם להודעה המיידית התמורה ששולמה על-ידי מנורה מבטחים כנגד מניות החברה הינה בסך של כ-323 מיליון ש"ח כאשר מתוך סכום זה סך של כ-238 מיליון ש"ח שולם כנגד סכום המזומן שהיה בקופת החברה במועד השלמת העסקה בניכוי סכום כל התחייבויותיה של הנוכשת לאותו מועד וכנגד סכום של 85 מיליון ש"ח בגין תיק האשראי של החברה ומגן המס בגין ההפסדים הצבורים. נציין כי נכון ל-31 בדצמבר 2011 סך תיק האשראי לציבור בחברה עמד על כ-116 מיליון ש"ח לעומת 151 מיליון ש"ח בשנת 2010 ו-375 מיליון ש"ח בשנת 2009. כמו-כן, תיק האשראי לציבור ליום ההערכה מופיע בספרי החברה בסכום של 53.65 מיליון ש"ח.
- כפי שהוסכם, מנורה מבטחים תהא זכאית להשבת סכומים ששולמו מתוך התמורה אם וככל שבחלוף תקופה בת 5 שנים (תקופת הגבייה), החל ממועד ההשלמה (4 במרץ 2012) החברה לא תגבה את מלוא היתרה המאזנית של תיק האשראי בחברה כפי שהוא במועד ההשלמה וזאת עד סך מצטבר של 47.6 מיליון ש"ח (הנושא ריבית והצמדה כקבוע בהסכם המכירה). להבטחת הסכום, המוכרת הפקידה אצל הרוכשת פקדון בסך של 47.6 מיליון ש"ח (הנושא גם הוא ריבית והצמדה).

תיאור עסקת הרכישה –

- במהלך תקופת הגבייה [תקופה בת חמש שנים החל ממועד הסגירה – 30 בספטמבר 2011] ייפרעו וישוחררו סכומים לטובת המוכרת מתוך כספי הפקדון כנגד סכומי גביה שיתקבלו בפועל בנוכשת בגין תיק האשראי שלה.
- מכוח הסכם בין הצדדים להסכם, המוכרת תמשיך לפעול למימוש חלק מנכסי האשראי של הנוכשת ותנהל את הליכי הגבייה של תיק האשראי עד ליום 31 בדצמבר 2012. שירותי ניהול הגבייה יעשו באופן בלעדי ועל אחריותה של המוכרת אשר תהא זכאית לקבל מתוך תקבולי הגביה הוצאות גביה שיהיו לה עקב תשלומים לצדדים שלישיים בלבד. עוד הוסכם, כי הרוכשת תהא רשאית לסיים את שירותי ניהול הגבייה לפני תום תקופת ניהול הגביה ביחס לכל תיק האשראי של הנוכשת או חלקו בכפוף למתן הודעה בכתב למוכרת.
- הרוכשת תהא זכאית לקבל מהמוכרת מענק מיוחד של 10% מסכומי הגבייה שגיבבו בפועל ויהוו את שכבת הגבייה השנייה של תיק האשראי [המוגדרת כסכומי הגבייה שישולמו לנרכשת בפועל ואשר יעלו במצטבר על סכום שכבת הגביה הראשונה של תיק האשראי ועד לסכום נוסף של 47.645 מיליון ש"ח]. סכומי מענק הגבייה של הרוכשת יקוזזו מתשלומי פירעון הפיקדון שישולמו על-ידי הרוכשת למוכרת. בהתאם להסכם, הרוכשת תהא זכאית למענק הגבייה לרבות במקרים שסכומי הגבייה שייגבו ויהוו את שכבת הגבייה השנייה של תיק האשראי יגבו בפועל על-ידי המוכרת [במהלך תקופת ניהול הגביה וכן לאחר תקופת הגבייה המוסכמת אם וכלל שיתרת תיק האשראי תימכר ותועבר למוכרת].
- הרוכשת תהיה זכאית לקבל 15% מהמוכרת מסכומי הגבייה שייגבו בפועל בגין תיק האשראי של הנוכשת ואשר יעלו במצטבר על סכום שכבת הגבייה הראשונה [הפחתת סכום של 47.645 מיליון ש"ח מיתרת תיק האשראי של הנוכשת נכון למועד הסגירה] ושכבת הגבייה השנייה של תיק האשראי. תיק האשראי של הנוכשת הינו כל האשראים בניכוי הפרשות לחובות אבודים ומסופקים של החברה.

עסקת הרכישה

תיאור עסקת הרכישה –

- להלן חישוב שכבת הגבייה הראשונה בהתאם למאזן הנרכשת ליום ההשלמה*:

אלפי ₪	חישוב שכבת הגבייה הראשונה
53,648	תיק האשראי של הבנק ליום ההשלמה
(47,645)	הפחתה
6,003	שכבת הגבייה הראשונה

- כאמור שכבת הגבייה הראשונה מהווה את החשיפה המקסימאלית של מנורה מבטחים באשר לתיק האשראי של הנרכשת.
- להלן חישוב שכבת הגבייה השנייה ומענק הגבייה הראשון המקסימאלי של הרוכשת*:

אלפי ₪	חישוב שכבת הגבייה השנייה
6,003	נקודת התחלה
47,645	מקסימום שכבת הגבייה השנייה
10%	שיעור המענק המיוחד
4,765	מענק הגבייה המקסימלי של הרוכשת

- תקרת מענק הגבייה הראשון המקסימאלי של מנורה מבטחים הינו 4,765 אלפי ש"ח.
- להלן חישוב שכבת הגבייה השלישית ומענק הגבייה השני המקסימאלי של הרוכשת*:

אלפי ₪	חישוב שכבת הגבייה השלישית
128,914	תיק האשראי הכולל לפני הפרשות
(53,648)	שכבת הגבייה הראשונה והשנייה
75,266	מקסימום שכבת הגבייה השלישית
15%	שיעור המענק המיוחד
11,290	מקסימום מענק הגבייה של הרוכשת

- תקרת מענק הגבייה השני המקסימאלי של מנורה מבטחים הינה 11.3 מיליוני ש"ח.

*הסכומים ללא ריבית והצמדה

פרק 2

החברה הנרכשת ופעילותה

רקע

הבנק לפיתוח התעשייה בע"מ (להלן: "הבנק") היתה חברה פרטית המוגבלת בערבות אשר התאגדה בשנת 1957 כחברה בעירבון מוגבל, בשיתוף שלושת הבנקים הגדולים וגורמים ציבוריים-כלכליים במטרה לקדם את ההשקעות בתעשייה במדינת ישראל.

בשנת 1989 ניתן לבנק רישיון בנק מסחרי ומאז הוא הרחיב את פעילותו בהדרגה, כך שבסוף שנות ה-90 הוא סיפק ללקוחותיו חלק גדול מספקטרום השירותים של בנקאות מסחרית. בשנת 2001 היה הבנק לפיתוח התעשייה הבנק השביעי בגודלו במערכת הבנקאות הישראלית.

בשנת 2002, נקלע הבנק לקשיי נזילות חמורים וביום 27.2.03, לאחר שלא עלה בידי הבנק למכור את תיק הנכסים וההתחייבויות שלו כמקשה אחת ותוך זמן קצר, החליט דירקטוריון הבנק לאמץ את עקרונותיה של תכנית ה-RUN-OFF שבמרכזה עמד תהליך מימוש מבוקר של נכסי האשראי של הבנק, תוך צמצום כוח אדם ופעילויות.

ביום 10.10.05 אישרה ועדת השרים לענייני חברה וכלכלה (הקבינט החברתי הכלכלי) את הארכת תכנית ה-RUN-OFF של הבנק עד ל-31.7.08.

במכתב מיום 29.1.06 נמסרה לבנק הודעת נגיד בנק ישראל, לפיה בין השאר, רישיון הבנק של הבנק יבוטל החל מיום 1.8.08. ביום 1.8.08 פקע "רישיון הבנק" של הבנק וזאת בהתאם לאמור במכתב הנ"ל של נגיד בנק ישראל מיום 29.1.06, והבנק חדל מלהיות תאגיד בנקאי. הבנק רשאי עם זאת להמשיך ולעשות שימוש במילה "בנק" כחלק משמו לתקופה של שלוש שנים מאז פקיעת הרישיון.

ביום 24 בנובמבר 2008 אישר ביהמ"ש המחוזי בת"א יפו תכנית פשרה והסדר, לפי סעיף 350 לחוק החברות התשנ"ט-1999 בין הבנק לבעלי מניותיו, אשר במרכזה עמד מתווה למכירת מרבית מניות הבנק ופדיון יתרתו ("תכנית הסדר"). בהתאם למתווה הנכלל בתכנית ההסדר, הוחלט כי על רשות החברות הממשלתיות לפעול, בעקבות אישור תכנית ההסדר, לאיתור רוכש למניות הבנק אשר יקבע באמצעות הליך המכירה שינוהל ע"י רשות החברות הממשלתיות.

רקע

בעקבות אישור תכנית ההסדר ע"י ביהמ"ש פרעה המדינה לבנק ב-31.12.08 סך של 857.5 מיליוני ש"ח מתוך הפקדונות הצמייתים של הבנק באוצר. באותו מועד פרע הבנק מתוך הסכום האמור את יתרת קו האשראי לבנק ישראל בסך של 304.5 מיליוני ש"ח.

במסגרת זאת, פרסמה ביום 6.4.09 רשות החברות הממשלתיות הודעה בעיתונות מטעם ממשלת ישראל, לפיה המעוניינים ברכישת מלוא ההון המונפק של הבנק רשאים לפנות לרשות. המועד שנקבע בהודעה להגשת הפניות ע"י המתעניינים הוא 21.5.09.

ביום 22 בדצמבר 2009 השלימה חברת בי.ג'י.אי באמצעות בי.ג'י.אי אלפא בע"מ (חברה נכדה של החברה) את רכישת מלוא הון המניות המונפק והנפרע של הבנק בתמורה לסך של 573.1 מיליון ש"ח.

הן בתקופתה של תוכנית ה-Run-Off שהסתיימה ביום 31 ביולי 2008 והן לאחריה, למעט במקרים חריגים ובודדים, נמנע הבנק מהעמדת אשראים חדשים אך המשיך במימוש תיק האשראי של הבנק וזאת בין על-ידי מכירה של תיק האשראי של הבנק או חלקים ממנו ובין על-ידי המשך גבייה של האשראים הקיימים.

נכון למועד השלמת העסקה עיקר פעילותה של הנרכשת מתמצה במימוש תיק האשראי של הבנק הקיים תוך צמצום העלויות התפעוליות של הבנק. בהתאם לדוחות הכספיים של חברת בי.ג'י.אי במהלך שנת 2011 מומש כ-18% מתיק האשראי של הבנק ביחס ליום 31 בדצמבר 2010 וממועד רכישת הבנק מומש כ-65% מתיק האשראי של הבנק.

בשולי הדברים נציין כי לאחר חלוף 3 שנים ממועד פקיעת רישיון הבנק, שונה במהלך הרבעון השלישי של 2011, שמו של הבנק ל-בל"ת – החברה לפיתוח התעשייה בישראל בע"מ.

החברה הנרכשת ופעילותה

רקע

נכון ל-31 בדצמבר 2011 סך תיק האשראי לציבור הנרכשת עמד על כ-116 מיליון ש"ח לעומת 151 מיליון ש"ח בשנת 2010 ו-375 מיליון ש"ח בשנת 2009 ואילו ליום ההערכה תיק האשראי הינו 53.65 מיליון ש"ח.

להלן מאמצי הגבייה המרכזיים שבוצעו על-ידי הנרכשת והמוכרת בשנים 2010-2011:

- ביום 15 בפברואר 2010 התקשרה החברה בהסכם עם לווה לפירעון בסך של כ-79 מיליון ש"ח (הלוואה היוותה כ-23% מתיק האשראי של החברה לאותו מועד) אשר נפרע בפועל בסוף חודש פברואר 2010.
- ביום ה-30 ביוני 2010 התקשרה החברה בהסכם עם צד ג' לפיו המחיתה הנרכשת לצד ג' הלוואות אשר הועמדו על-ידו ללווה מסוים וזאת בתמורה השווה לסך היתרה הבלתי מסולקת של ההלוואות הנמחות ליום השלמת העסקה. יתרת ההלוואות הנמחות ליום החתימה על ההסכם הייתה כ-81 מיליון ש"ח. העסקה הושלמה ביום 24 באוגוסט 2010.

פרק 3

מתודולוגיה

כללי

הקצאת עלות הרכישה נעשתה בהתאם להנחיות תקן בינלאומי מספר IFRS 3R העוסק בצירופי עסקים וכן על תקן בינלאומי מספר IAS 12 העוסק במיסים על ההכנסה ותקן בינלאומי IAS39 הדרן במדידת מכשירים פיננסיים.

בהתאם לפרשנות שאומצה על-ידי הרוכשת והן על-ידי המוכרת עסקה זו אינה עולה להגדרה של צירוף עסקים בהתאם ל-IFRS3R זאת מאחר ומרבית הסיכון ומרבית הטבות לא עברו לרוכשת ומאחר שהנכסים שרכשה מנורה מבטחים והתחייבות שנטלה בהתאם להסכם אינם מהווים עסק¹.

בהתאם לתקן **עסק (Business)** הינו מערכת משולבת של פעילויות ונכסים שניתן להפעילה ולנהל אותה במטרה לספק תשואה בצורת דיבידנדים, עלויות מוזלות או הטבות כלכליות אחרות באופן ישיר למשקיעים או לבעלים אחרים, חברים או משתתפים.

כמו-כן, **צירוף עסקים (Business Combination)** הינו עסקה או אירוע אחר, שבהם הרוכש משיג שליטה על **עסק אחד**, או על מספר עסקים.

בהתאם לתקן IFRS3R כאשר הרכישה של נכס או קבוצה של נכסים לא מהווים עסק על הרוכש לזהות את הנכסים והתחייבויות האינדיבידואליים הניתנים לזיהוי שנרכשו (כולל אותם נכסים שמקיימים את ההגדרה של נכסים בלתי מוחשיים, ואת הקריטריונים להכרה בהם, שנקבעו בתקן חשבונות בינלאומי 38 נכסים בלתי מוחשיים) ואת ההתחייבויות שניטלו, ויכיר בהם. **העלות של הקבוצה תוקצה לנכסים האינדיבידואליים הניתנים לזיהוי ולהתחייבויות על-בסיס ערכי השווי ההוגן היחסיים שלהם במועד הרכישה. עסקה או אירוע מסוג זה לא יוצרים מוניטין.**

הגדרות

שווי הוגן של נכס – הסכום שבו ניתן להחליף את הנכס בעסקה שבתום לב בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון, הפועלים באופן מושכל.

הפחתה – ההקצאה השיטתית של הסכום בר-פחת של נכס בלתי מוחשי על פני אורך חייו השימושיים.

אורך חיים שימושיים – (א) תקופת הזמן שלאורכה הנכס חזוי להיות זמין לשימוש הישות או (ב) מספר יחידות תפוקה או יחידות דומות, החזויות לנבוע לישות מהנכס.

ייחוס עלות הרכישה

מנורה מבטחים רכשה 100% מהון המניות של הנרכשת לאחר שהמוכרים רכשו חלק מנכסי הנרכשת ונטלו חלק מהתחייבויותיה של הנרכשת ליום השלמת העסקה. כאמור, לא התרחש צירוף עסקים ולפיכך העלות של קבוצת הנכסים תוקצה לנכסים האינדיבידואליים הניתנים לזיהוי ולהתחייבויות על-בסיס ערכי השווי ההוגן היחסיים שלהם במועד הרכישה. עסקה או אירוע מסוג זה לא יוצרים מוניטין.

במסגרת הנכסים שנרכשו נכללו הרכיבים הבאים:

1. מזומן נטו בספרי בבנק הנרכשת..
 2. תיק האשראי של הנרכשת
 3. הפסדים הפירותיים להעברה של הנרכשת.
 4. פוטנציאל לרווח נוסף הנובע מגבייה של תיק האשראי, כפי שהוזכר לעיל.
 5. סעיפי הון חוזר (חייבים וזכאים) ליום ההשלמה.
- במסגרת התחייבות שניטלו נכלל הפיקדון שניתן למנורה מבטחים על-יד המוכרת.

¹ כך למשל קובע IFRS10 (דוחות כספיים מאוחדים) כי ישות מוגדר כשולטת בישות אחרת כאשר היא חשופה או שהינה בעלת הזכויות לתשואות משתנות כתוצאה ממערבותה במוחזקת, כך שיש לה את היכולת להשפיע על תשואות/החזרים אלו באמצעות כוח על המוחזקת. לפיכך מאחר ומנורה מבטחים אינה חשופה לעיקר התשואות המשתנות כתוצאה ממערבותה היא אינה שולטת.
פרק 3: מתודולוגיה 2011.12.31
מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

חישוב נכס המס בגין הפסדים הפירותיים להעברה שנרכשו של הנרכשת

כאמור בהתאם ל-IFRS3R החל על צירופי עסקים ולא על עסקה מעין זו, כאשר קיימת בנרכשת הפסדי מס הניתנים להעברה, הרוכש יטפל בהשפעות המס הפוטנציאליות של הפרשים זמניים ושל זיכויים לצורך מס שהועברו קדימה (carry forwards) של הנרכשת, שקיימים במועד הרכישה או שנוצרים כתוצאה מהרכישה בהתאם ל-IAS12 הן במיסים על הכנסה.

בהתאם ל-IAS12 נכס מסים נדחים יוכר בגין ההעברה קדימה של הפסדים לצורכי מס שטרם נוצלו וזיכויי מס שטרם נוצלו, במידה שצפוי שתהיה הכנסה חייבת עתידית שכנגדה ניתן יהיה לנצל את הפסדים לצורכי מס שטרם נוצלו ואת זיכויי המס שטרם נוצלו.

כמו-כן, נכסי מסים נדחים והתחייבויות מסים נדחים ימדדו לפי שיעורי המס החזויים לחול במהלך התקופה שבה ימומש הנכס או תסולק ההתחייבות, בהתבסס על שיעורי המס (ועל חוקי המס) אשר נחקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה, עד לסוף תקופת הדיווח. עוד קובע תקן זה כי **אין להוון נכסי מסים נדחים והתחייבויות מסים נדחים.**

בהתאם למידע שקיבלנו מהנהלת מנורה מבטחים וכפי שמצויין במסגרת ההסכם, כחלק מהתנאים המתלים החוזה, עסקת הרכישה היתה מותנת בקבלת אישור בכתב של רשות המיסים הכולל אפשרות לקזז את כל הפסדים לצורכי מס של הנרכשת עם ההכנסות של הרוכשת. לפיכך, במסגרת עסקת הרכישה נוצר לרוכשת נכס מס בגין הפסדים אלו. יחד עם זאת, הרוכשת תוכל לנצל את הפסדים הללו בהתאם לפקודת מס הכנסה (לכל הפחות במשך 5 שנים) ולפיכך שוויו ההוגן של נכס המס נמוך מערכו החשבונאי (שכאמור אינו מהוון). בהתאם לפרקטיקה המקובלת שאימצה הרוכשת (התואמת את הפרשנות של EY לתקן IFRS3R – ראה נספח א) בשלב ההקצאה הראשוני יוצג נכס המס לפי ערכו המהוון (שוויו ההוגן) ולאחר מכן מנורה תבוצע הקצאה נוספת לערכו החשבונאי ותיצור רווח בגין התאמה זו.

לצורך חישוב השווי ההוגן של נכס המס יהוון החיסכון בנטל המס במהלך תקופת הניצול בהתאם לשיעור היוון של החוב משתתף שוק (בתי השקעות וחברות ביטוח הפועלות בענף זה מאחר ומנורה יכולה לקזז את הפסדים להעברה עם ההכנסות החייבות מהפעילות העסקית שלה).

חישוב שוויו ההוגן של תיק האשראי של הבנק הנרכשת והפקדון שכנגדו

כפי שיתואר בפרק הבא, תיק האשראי השוטף של הנרכשת מורכב מאשראי ללקוחות משני סוגים: האחד הוא קיבוצים ואגודות שיתופיות חקלאיות, ואילו הסוג השני הינו חייבים אחרים, ובעיקר בעלי מקצועות חופשיים, ואשר ניתן לצורך רכישת משרדים או נכסי נדל"ן אחרים.

כנגד תיק האשראי העמידה המוכרת פקדון נושא ריבית, אשר צפוי להיפרע עם קצב גביית האשראי מלקוחות החברה על ידי הרוכשת.

שני רכיבים אלו נושאים ריבית בשיעור זהה, אשר למיטב הערכתנו אף משקפת ריבית בתנאי שוק לסוג הלוואות זה. לפיכך, הותרנו את תיק האשראי של הנרכשת בהתאם לערכו בספרי הנרכשת ליום הסגירה לשערכו ואילו את הפקדון שכנגד רשמנו בהתאם לערכו בהסכם הרכישה.

חישוב שווים ההוגן של זכויות למענקי גבייה

כפי שיתואר בפרק 5, בהתאם להסכם המכירה נקבע כי מנורה מבטחים תהא זכאית לקבל מהמוכרת מענק מיוחד בשיעור של 10% מסכומי הגביה שיגבו בפועל ויהוו את שכבת הגביה השניה של תיק האשראי (להלן – מענק גביה ראשון). כן נקבע כי מנורה מבטחים תישא בעלויות הגבייה לתקופה של כ-5 שנים. התזרימים שהונו על ידנו חושבו בהתאם למענק החודשי הצפוי בגין גביית האשראי השוטף, בניכוי עלויות הגביה החזויות. שיעור ההיוון שנעשה בו שימוש משקף לדעתנו שיעור ריבית מתאים להלוואות מסוג זה (ראה פירוט בפרק 5).

עוד בהתאם להסכם המכירה נקבע כי מנורה מבטחים תהיה זכאית לקבל 15% מסכומי הגביה שיגבו בפועל בגין תיק האשראי השוטף של הנרכשת ואשר יעלו במצטבר על סכום שכבות הגביה הראשונה והשנייה של תיק האשראי, לרבות סכומים שיגבו בגין תיק החובות הנדחים של הנרכשת (להלן – מענק גביה שני). התזרימים שהונו על ידנו חושבו בהתאם למענק החודשי הצפוי בגין גביית האשראי השוטף ועל המענקים החזויים בגין גביית החובות הנדחים. שיעורי ההיוון שנעשה בהם שימוש משקפים לדעתנו שיעורי ריבית מתאימים להלוואות מסוג זה (ראה פירוט בפרק 5).

פרק 4

דוחות כספיים ותיאור תיק האשראי של הנרכשת

דוחות כספיים ותיאור תיק האשראי שבידי הנרכשת

דוח על המצב הכספי

להלן מאזניה המאוחדים של הנרכשת ליום 31 בדצמבר 2010 ו- 2011 וליום ההערכה (באלפי ש"ח):

אלפי ₪	31.12.2011	31.12.2010	04.03.2012
מזומן	174,986	172,159	230,000
פיקדונות בבנקים	7,664	3,833	11,556
ניירות ערך	-	-	-
אשראי לציבור נטו	120,509	154,563	53,648
חייבים ונכסים אחרים	6,511	9,604	166
סה"כ נכסים	309,670	340,159	65,370
פקדונות לפי דרישה	1,164	3,451	492
פקדונות לזמן קצוב ואחרים	1,953	2,327	1,835
פיקדונות בתוכניות חיסכון	-	1,260	-
סה"כ פיקדונות הציבור	3,117	7,038	2,327
עודף עתודה לפנסיה ופיצויי פרישה על הייעודה	-	6,473	-
הפרשה לחופשה ולימי מחלה שלא נוצלו	-	2,656	-
יתרות זכות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים	80	101	-
צד קשור	-	-	44
זכאים ויתרות זכות	8,632	4,693	350
סה"כ התחייבויות	11,829	20,961	2,721
הון עצמי	297,841	319,198	292,649
סה"כ התחייבויות והון עצמי	309,670	340,159	295,370

ניתן להבחין כי יתרת האשראי, שעמדה בשנת 2010 על כ- 154.5 מיליוני ש"ח פחתה בכ- 34 מיליוני ש"ח בשנת 2011, שהם כ- 22% מיתרת סעיף זה, וזאת בהתאם להתקדמות הגבייה מהלקוחות.

לפירוט נוסף אודות נכסי והתחייבויות המאזן, נא ראה פרק 5 – הקצאת התמורה בעסקה לנכסים ולהתחייבויות שנרכשו.

דוח רווח והפסד

להלן דו"ח רווח והפסד של החברה המאוחדים לשנים 2009, 2010 ו- 2011 ולתקופה שנתיימה ברביעי במרץ 2012 (באלפי ש"ח):

אלפי ₪	FY2011	FY2010	FY2009	1-2/2012
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחומ"ס	29,775	43,784	40,100	99
קיטון (גידול) בהפרשה לחומ"ס	(7,817)	21,918	26,200	(24)
רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחומ"ס	21,958	65,702	66,300	75
שיעור רווח גולמי	73.7%	150.1%	165.3%	75.8%
עמלות תפעוליות	303	423	500	9
רווחים מהשקעות במניות	937	2,109	11,800	128
הכנסות אחרות	-	288	1,900	-
סה"כ הכנסות תפעוליות ואחרות	1,240	2,820	14,200	137
אחזקה ופחת בניינים וציוד	(233)	(1,399)	(2,300)	(73)
פרישת עובדים	(97)	(1,364)	(2,000)	-
משכורות והוצאות נלוות	(1,340)	(7,344)	(16,100)	-
הוצאות אחרות	(17,893)	(10,899)	(10,500)	(1,729)
סה"כ הוצאות תפעוליות ואחרות	(19,563)	(21,006)	(30,900)	(1,802)
רווח מפעולות רגילות לפני מיסים	3,635	47,516	49,600	(1,590)
הכנסות (הוצאות) מיסים	(998)	3,260	4,500	(3,602)
רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים	2,637	50,776	54,100	(5,192)
הכנסה בגין הפרשי שער על מב"כ המסווגות	-	2,106	3,000	-
חשבונאית כהתחייבות	-	34	-	-
רווח הון נטו	14	34	-	-
רווח נקי	2,651	52,916	57,100	(5,192)

רווח מפעולות מימון לשנת 2011 היה כ- 29.78 מיליון ש"ח, מתוכו כ- 11.5 מיליוני ש"ח מאשראי לציבור, כ- 4.8 מיליוני ש"ח מפקדונות בבנקים וכ- 14.5 מיליוני ש"ח מריבית שנגבתה בגין חובות בעייתיים.

הוצאות אחרות נובעות בעיקר מדמי ניהול לחברה האם בסך 13.6 מיליוני ש"ח, משכר חברי דירקטוריון בסך כ- 1.7 מיליוני ש"ח, משירותים מקצועיים בך כ- 1.9 מיליוני ש"ח

דוחות כספיים ותיאור תיק האשראי שבידי הנרכשת

תיאור תיק האשראי של הנרכשת

להלן תיק האשראי של החברה ליום השלמת העסקה (אלפי ש"ח):

פירוט תיק האשראי של הבנק		אלפי ₪
תיק אשראי שוטף		55,823
חובות נדחים והפרשות נוספות של קיבוצים		73,090
הפרשה לחובות מסופקים		(75,265)
תיק אשראי נטו 4.3.2012		53,648

את תיק האשראי של הנרכשת ניתן לחלק לשתי קבוצות עיקריות: אשראי לקיבוצים ואגודות שיתופיות (אגש"חים) ואשראי לאחרים.

אלפי ₪	אשראי ברטו	הפרשה	אשראי נטו	% אשראי ברטו	% הפרשה	% אשראי נטו
קיבוצים ואגש"חים	98,610	(73,090)	25,519	76%	97%	48%
אחרים	30,304	(2,175)	28,129	24%	3%	52%
סה"כ	128,914	(75,265)	53,648	100%	100%	100%

מהטבלה ניתן לראות כי רוב האשראי הינו לקיבוצים ואגש"חים (כ-76% מאשראי ברטו של הנרכשת) ואילו האשראי לאחרים (הכולל בין היתר אשראי לבעלי מקצוע חופשיים אשר הנרכשת העניקה להם הלוואות לצורך רכישת נכסי נדל"ן) מהווה את יתרת 24 האחוזים.

באשר לאשראי לקיבוצים ולאגש"חים – כאמור לעיל הסקטור העיקרי מבין לקוחות החברה הינם הקיבוצים. חלק מאלו נקלעו לקשיים ובמסגרת הסדר החובות מול כלל הבנקים, נדחו חלק מחובותיהם ללא מועד פירעון וללא תשלומי קרן או ריבית. החוב הנדחה נכון למועד השלמת העסקה לקיבוצים הינו 71.8 מיליון ש"ח.

מדיניות החברה הייתה להפריש 100% מכלל החובות הנדחים של הקיבוצים, מתוך תפיסה כי חובות אלה הינם בעלי סיכוי גבייה נמוך (בד"כ בתלות במאורע זה או אחר).

תיאור תיק האשראי של הנרכשת

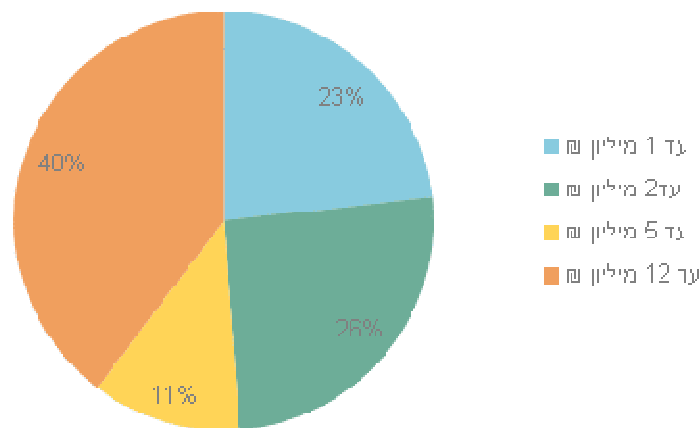
להלן פירוט האשראי לאחרים באלפי ₪ בהתאם לסוג ההצמדה:

פירוט	אלפי ₪	תמהיל
ש"ח צמוד רגיל	15,399	55%
רגיל \$	113	0%
יין + ריבית 5%	11,158	40%
ש"ח ל.צ רגיל	1,459	5%
סה"כ	28,129	100%

להלן פירוט האשראי לאחרים באלפי ₪ בהתאם לגובה האשראי (באלפי ₪):

אלפי ₪	סך החוב מצטבר	חוב מצטבר	מספר לווים	אחוז מסך הלוואות	אחוז מצטבר
עד 1 מיליון ₪	6,527	6,527	18	23%	23%
עד 2 מיליון ₪	7,206	13,733	5	26%	49%
עד 5 מיליון ₪	3,238	16,971	1	12%	60%
עד 12 מיליון ₪	11,158	28,129	1	40%	100%
סה"כ	28,129	28,129	25	100%	100%

אשראי לאחרים - חתך גובה האשראי

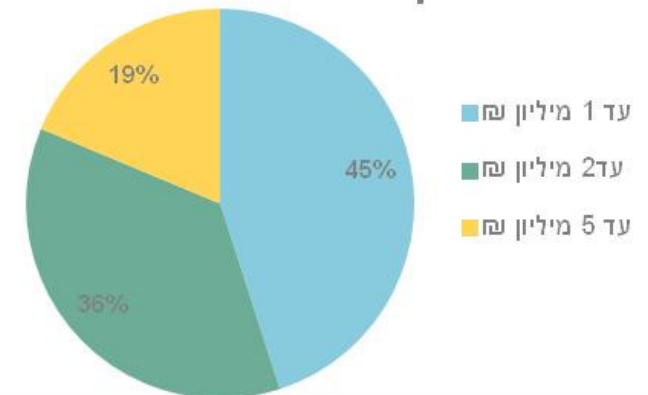
דוחות כספיים ותיאור תיק האשראי שבידי הנרכשת

תיאור תיק האשראי של הנרכשת

להלן פירוט האשראי השוטף לקיבוצים ולאגש"חים בהתאם לגובה האשראי (באלפי ₪):

אלפי ₪	סך החוב	חוב מצטבר	מספר לווים	אחוז מסך הלוואות	אחוז מצטבר
עד 1 מיליון ₪	11,478	11,478	29	45%	45%
עד 2 מיליון ₪	9,242	20,720	6	36%	81%
עד 5 מיליון ₪	4,765	25,485	2	19%	100%
סה"כ	25,485		37	100%	

אשראי שוטף לקיבוצים ולאגש"חים - חתך גובה האשראי

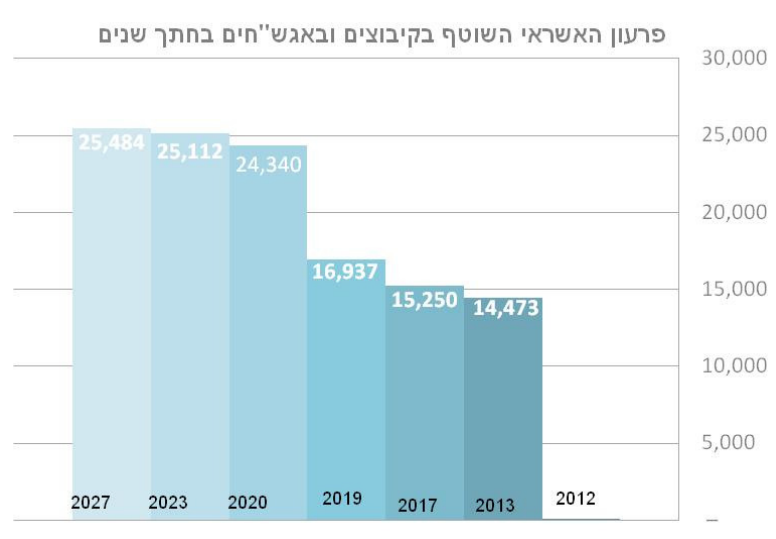

תיאור תיק האשראי של הנרכשת

להלן פירוט האשראי השוטף לקיבוצים ולאגש"חים בהתאם למועד סיום הלוואה (באלפי ₪):

שנה	מספר הלוואות	סכום הלוואות	%
2012	1	2	0%
2013	22	14,471	57%
2017	1	777	3%
2019	2	1,687	7%
2020	9	7,403	29%
2023	1	772	3%
2027	1	372	1%
סה"כ	37	25,484	100%

פרעון האשראי השוטף בקיבוצים ובאגש"חים בחתך שנים

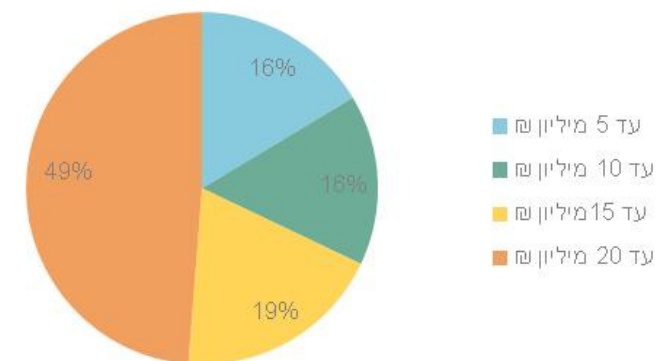

תיאור תיק האשראי של הנרכשת

להלן ניתוח החוב הנדחה של הנרכשת ליום הרכישה באלפי ש"ח:

אלפי ש"ח	סך החוב	חוב מצטבר	מספר הלואות	אחוז מסך הלואות	אחוז מצטבר
עד 5 מיליון ש"ח	11,772	11,772	11	16%	16%
עד 10 מיליון ש"ח	11,248	23,020	2	16%	32%
עד 15 מיליון ש"ח	13,777	36,797	1	19%	51%
עד 20 מיליון ש"ח	35,016	71,813	2	49%	100%
סה"כ	71,813		16	100%	

התפלגות החוב הנדחה בידי הנרכשת

פרק 5

הקצאת התמורה בעסקה לנכסים ולהתחייבויות שנרכשו

הקצאת התמורה בעסקה לנכסים ולהתחייבויות שנרכשו

מודל הרכישה

להלן מודל הרכישה, המתאר את התמורה ואת הנכסים והתחייבויות שנרכשו באלפי ש"ח:

עלות הרכישה	אלפי ₪	ביאור
תמורת הרכישה	323,537	1
בניכוי פקדון	(47,645)	1
תמורת רכישה, נטו	275,892	
נכסים מזוהים נטו		
מזומן	230,000	2
פיקדונות בבנקים	11,556	2
נכסים אחרים	166	3
פקדונות הציבור	(2,327)	4
זכאים ויתרות זכות	(394)	5
תיק אשראי		
תיק אשראי שוטף	53,648	6
פקדון צובר ריבית שהתקבל	(47,645)	6
זכות למענק גבייה ראשון 10%	1,146	7
זכות למענק גבייה שני 15%	2,487	8
נכס מס בגין הפסדים להעברה	70,893	9
סה"כ נכסים מזוהים נטו	319,529	
הפרש להקצאה נוספת	(43,637)	

1. **תמורת הרכישה** - בהתאם להודעה המיידית של המוכרת, ביום 4 במרץ [וזאת לאחר קבלת האישור מרשות המס לרולינג שהוגש בין היתר לצורך אישור רשות המס למיזוג בין מנורה מבטחים לנרכשת, לאישור שומות סופיות לנרכשת עד שנת 2010 וניצול ההפסדים] מנורה מבטחים שילמה למוכרת סכום של 323.54 מיליון ש"ח כנגד מניות החברה. וכנגדם קיבלה מהמוכרת מזומן שמהווה פקדון בסך 47.65 מיליון ש"ח להבטחת גביית האשראי מלקוחות החברה; לפיכך, תמורת הרכישה נטו היא 275.89 מיליון ש"ח.

נכסים מזוהים נטו

- מזומן ופקדונות בבנקים** – יתרת המזומן ליום השלמת העסקה הינו 230 מיליון ש"ח. בהתאם למאזן ליום 4 במרץ 2012 סך הפקדונות בבנקים הינו 11,556 אלפי ש"ח, המורכב מ-3,809 אלפי ש"ח מזומן בש"ח, 122 אלפי ש"ח מזומן במט"ח ופקדונות בנקאיים בסך של 8,625 אלפי ש"ח. לרכיב זה לא בוצעה התאמה מאחר והוא מוצג בשווי הוגן.
- נכסים אחרים** – בספרי הנרכשת חייבים נוספים בסך של 166 אלפי ש"ח, להם לא בוצעה התאמה לשווי מאחר והם מוצגים בשווי הוגן.
- פקדונות הציבור** – ביום השלמת העסקה בספרי הנרכשת פקדונות בסך של 2,327 אלפי ש"ח, כאשר מתוכם 492 אלפי ש"ח הינם פקדונות לפי דרישה ו-1,835 אלפי ש"ח הינם פקדונות לזמן קצוב. לפקדונות אלו לא בוצעה התאמה לשווי מאחר והם מוצגים בשווי הוגן.
- זכאים אחרים** – יתרת הזכאים האחרים ליום השלמת העסקה הינה 394 אלפי ש"ח כאשר 44 הינו חוב של הנרכשת לצד קשור ו-350 אלפי ש"ח הינה יתרת זכאים אחרים. ליתרה זו לא בוצעה התאמה מאחר ולהערכתנו יתרה זו מוצגת בהתאם לערכה הוגן.

הקצאת התמורה בעסקה לנכסים ולהתחייבויות שנרכשו

נכסים מזוהים נטו

6. שווי הוגן תיק האשראי ופקדון נושא ריבית

כפי שנמסר לנו מהנהלת מנורה מבטחים וכפי שתואר בפרק 4, תיק האשראי מורכב מאשראי לקיבוצים ולאגש"חים, ומאשראי לחייבים אחרים שניתן לבעלי מקצועות חופשיים לצורך רכישת משרדים או נכסי נדל"ן אחרים.

להערכת החברה מנורה מבטחים, אשראי זו אינו בעל סיכון מהותי בין היתר לאור העובדה שכנגדו קיימות משכנתאות וערבויות.

כנגד תיק האשראי הועמד כאמור פקדון נושא ריבית בסך 47,645 אלפי ש"ח על ידי המוכרת, אשר יפרע בהתאם להתקדמות גביית האשראי על ידי הרוכשת.

מאחר ותיק האשראי והפקדון נושאים שניהם ריבית בסך 4.5% המשקפת להערכתנו ריבית שוק, להערכתנו ערכם הכלכלי של רכיבים נכסים מזוהים אלה דומה לערכם בספרי החברה ובהסכם הרכישה ולפיכך לא ביצענו התאמה בגינם.

נכסים מזוהים נטו

7. שווי הזכות למענק גביה ראשון

בהתאם להסכם המכירה, נקבע כי מנורה מבטחים תהא זכאית לקבל מהמוכרת מענק מיוחד בשיעור של 10% מסכומי הגביה שיגבו בפועל ויהוו את שכבת הגביה השניה של תיק האשראי (ראה פרק 1 - תיאור עסקת הרכישה). לצורך קביעת התזרים הצפוי בגין מענקים אלו, הסתמכנו על תחזית הגביה של תיק האשראי השוטף כפי שנתקבל ממנורה מבטחים.

עוד בהתאם להסכם נקבע, כי מנורה מבטחים תישא בעלויות הגבייה החל מיום 31 בדצמבר 2012 ועד 5 שנים מיום הסגירה (כלומר ה-4 במרץ 2017). להלן פירוט אומדן עלויות הגביה החודשיות והשנתיות כפי שהתקבלה ממנורה מבטחים:

מרכיב (אלפי ₪)		עלויות חודשיות	עלויות שנתיות
ניהול תיק האשראי הסדיר		8.3	100.0
מזכירות ותפעול אשראי		6.7	80.0
כספים		12.5	150.0
שירותי ארכיב ותשלום למטה הסדר הקיבוצים		10.8	130.0
מחשוב		11.8	142.0
עלויות תקורה נוספות		20.0	240.0
סה"כ		70.2	842.0

התזרימים שהווננו על ידנו חושבו בהתאם למענק החודשי הצפוי בגין גביית האשראי השוטף, בניכוי עלויות הגביה.

לצורך היוון תזרים המזומנים החזוי בגין מענק הגביה עשינו שימוש בשיעור ריבית של 4.5%, שיעור זה לזה שנושאים תיק האשראי והפקדון שהתקבל מהמוכרת, ואשר משקף לדעתנו שיעור ריבית מתאימה להלוואות מסוג זה.

הקצאת התמורה בעסקה לנכסים ולהתחייבויות שנרכשו

נכסים מזוהים נטו

8. שווי הזכות למענק גביה שני

בהתאם להסכם המכירה, נקבע כי מנורה מבטחים תהיה זכאית לקבל 15% מסכומי הגביה שיגבו בפועל בגין תיק האשראי השוטף של החברה ואשר יעלו במצטבר על סכום שכבות הגביה הראשונה והשנייה של תיק האשראי, לרבות סכומים שיגבו בגין תיק החובות הנדחים של הנרכשת. (ראה פרק 1 - תיאור עסקת הרכישה).

לצורך קביעת התזרים הצפוי בגין מענקים אלו, הסתמכנו על תחזית הגביה של תיק האשראי השוטף של החברה וכן על תחזית ההסתברות לגביית החובות הנדחים, כפי שנתקבלו מהבנק, מהנהלת הנרכשת ומנהלת ממנורה מבטחים.

לצורך היוון יתרת תזרים המזומנים החזויה בגין תיק האשראי השוטף (שלא נכללה בתזרים של המענק הראשון) עשינו שימוש בשיעור ריבית של 4.5%, שיעור זהה לזה שנושאים תיק האשראי והפקדון שהתקבל מהנרכשת, ואשר משקף לדעתנו את שיעור ריבית מתאים להלוואות מהסוג המדובר.

לצורך היוון תזרים המזומנים החזוי מגביה בגין תיק החובות הנדחים עשינו שימוש בשיעור ריבית של 10%, שהוא שיעור תשואה ממוצע של אג"ח קונצרניות בעלות מח"מ של 5-10 שנים ובדירוג Baa1/2, המשקף להערכתנו רמת סיכון הולמת של חובות הקיבוצים. הערכים שהווננו הם סך החוב הנדחה של כל לקוח, בשקלול ההסתברות למימוש החוב כפי שהתקבל מהנהלת מנורה מבטחים, ותקופת ההיוון היא פרק הזמן הממוצע שמנורה מבטחים צופה כי החוב ימומש. כמו-כן, בהתאם להערכות הנהלת מנורה מבטחים, הנחנו כי עלויות מימוש העודפות של החוב הנדחה (הנובעות בעיקר מהוצאות משפטיות) תהיינה כ-5% מסך הגביה.

להלן הרכב מענק הגביה השני, בחלוקה לפי זכאות שנבעה מגביית החוב הנדחה, וזכאות שנבעה מגביית יתרת החוב השוטף:

מענק גביה שני	אלפי ₪
בגין חוב נדחה	1,616
בגין יתרת תיק אשראי	871
סה"כ מענק גביה שני	2,487

נכסים מזוהים נטו

9. נכס המס

במסגרת עסקת רכישת הנכסים רכשה מנורה מבטחים את הפסדים פירותיים הנצברים של הנרכשת לצרכי מס. להלן אופן חישוב נכס המס בגין הפסדים אלו:

ביאור	אלפי ₪	נכס מס בגין הפסדים להעברה
1	344,299	סך הפסדים פירותיים להעברה
2	6	שנות ניצול בהתאם לרולינג שאושר במ"ה
3	5.8%	שיעור היוון מתאים
4	25%	שיעור המס
	70,893	שווי נכס המס

1. סך הפסדים הנצברים שנרכשו על ידי מנורה מבטחים הוא כ-344.3 מיליוני ש"ח, אשר לא נוצר בגינם נכס בספרי הנרכשת, מפני שעד מועד הרכישה לא ניתן היה לצפות כי לחברה ינבעו רווחים מהם ניתן יהיה לקזזם.

2. ברולינג שקיבלה מנורה מבטחים מרשויות המס בעקבות עסקת הרכישה, נקבע כי יותר לה לקזז את הפסדים האמורים מרווחיה, ובלבד שתעשה זאת על פני תקופה שלא תפחת מ-5 שנים ובהתאם לפקודת מס הכנסה סעיף 103ח, כדלקמן:

(א) "הפסד כאמור בסעיף 28 שהיה לחברה מעבירה או לחברה קולטת עד למועד המיזוג ושניתן להעברה לשנים הבאות, יותר לקיזוז כנגד הכנסתה של החברה הקולטת החל משנת המס שלאחר המיזוג, ובלבד שבכל שנת מס לא יותר לקיזוז כאמור סכום העולה על 20% מסך כל הפסדים של החברות המעבירות והחברה הקולטת או על 50% מהכנסתה החייבת של החברה הקולטת באותה שנת מס לפני קיזוז הפסד משנים קודמות, הכל לפי הנמוך שביניהם.

(ג) (1) "על אף האמור בסעיף קטן (א), הפסד כאמור בו שלא ניתן היה לקזזו באותה שנה בשל ההגבלה לגבי 50% מההכנסה החייבת, יקוזז בשנות המס הבאות בזו אחר זו, ובלבד שלא יקוזז הפסד כאמור בפסקה זו בתוספת הפסד כאמור בסעיף קטן (א) העולה על 50% מההכנסה החייבת של החברה לפני קיזוז הפסד משנים קודמות".

1. לצורך חישוב השווי ההוגן של נכס המס, הנחו כי משתתף שוק (חברות הפועלות בתחום של מנורה מבטחים) יצליח לנצל את הפסד להעברה תוך 6 שנים (באופן שווה בשנים הבאות).

הקצאת התמורה בעסקה לנכסים ולהתחייבויות שנרכשו

נכסים מזוהים נטו

3. שיעור היוון לחישוב נכס המס הינו שיעור החוב של חברות בענף וזאת מהסיבה כי להערכתנו רמת הסיכון בניצול נכס המס משקפת סיכון נמוך הדומה לסיכון בהחזרת החוב של חברות בענף.

אג"ח	מח"מ	דירוג מדרוג	דירוג מעלות	תשואה ברוטו
דש איפקס אגח ג	5.84	A1		5.2%
הראל הנפקות אגח א	4.77		AA	2.2%
הראל הנפקות אגח ד	7.01		AA-	3.4%
הראל הנפקות אגח ה	7.73		AA-	3.5%
כלביט אגח א	4.18	Aa2	AA	2.1%
כלביט אגח ב	4.55	Aa2		2.3%
כלביט אגח ג	7.92	Aa2	AA-	3.7%
מנורה הון אגח א	4.68	Aa2		2.5%
פניקס אגח 1	4.15	Aa3	A+	3.0%
פניקס הון אגח ב	6.65	Aa3	AA-	3.3%
פניקס הון התח א	4.89	Aa2	AA	2.4%
ממוצע				3.1%

מאחר ונכס המס אינו צמוד הוספנו לתשואה ברוטו (אשר האג"ח בגינה הינו צמוד) אינפלציה חזויה בשנות ניצול המס (בממוצע 2.7% שנתי) ולפיכך שיעור היוון שבו הוון נכס המס בינו 5.8%.

4. שיעור מס החברות הצפוי משנת 2013 ואילך הוא 25%.

פרק 6

הקצאה חוזרת של יתרת עודף שווי הנכסים שנרכשו על-פני עלות הרכישה של הנכסים נטו

הקצאה חוזרת של יתרת עודף שווי הנכסים שנרכשו על-פני עלות הרכישה של הנכסים נטו

הדרישה החשבונאית

כפי שהוזכר קודם לכן, סעיף 2 בתקן דיווח חשבונאי בינלאומי מספר 3 (IFRS3R), הדן בצירופי עסקים קובע בסעיף 2 (סעיף התחולה) כי, "תקן זה חל על עסקה או אירוע אחר שמקיים את ההגדרה של צירוף עסקים. תקן זה לא חל על:

(א) היצירה של עסקה משותפת.

(ב) הרכישה של נכס או קבוצה של נכסים שלא מהווים עסק.

במקרים אלה הרוכש יזהה את הנכסים האינדיווידואליים הניתנים לזיהוי שנרכשו (כולל אותם נכסים שמקיימים את ההגדרה של נכסים בלתי מוחשיים, ואת הקריטריונים להכרה בהם, שנקבעו בתקן חשבונאות בינלאומי 38 נכסים בלתי מוחשיים), ואת ההתחייבויות שניטלו, ויכיר בהם. **העלות של הקבוצה תוקצה לנכסים האינדיווידואליים הניתנים לזיהוי ולהתחייבויות על בסיס ערכי השווי ההוגן היחסיים שלהם במועד הרכישה. עסקה או אירוע מסוג זה לא יוצרים מוניטין".**

כאמור, בהתאם לתקן, רוכשת נדרשת במסגרת רכישת נכסים שלא עולה לכדי עסק, להקצאות את עלות הרכישה בהתאם לשווי הנכסים ובמידה ועלות הרכישה שונה משווי הנכסים, תידרש הרוכשת להקצאות ביניהם בהתאם לפרופורציה השווי של הנכס מכלל שווי הנכסים המזוהים וזאת מאחר והתקן אוסר להכיר במוניטין או ברווח הזדמנותי מרכישה [ראה פרשנות בנספח א' של EY].

ההקצאה החשבונאית

להלן ההקצאה החשבונאית של עודף השווי של הנכסים על התמורה בהתאם לשווייהם ההוגן של הנכסים שנרכשו:

אלפי ₪	הפרש שווי הוגן		סכום לאחר הקצאה
	להקצאה	הפרש	
תיק אשראי שוטף	53,648	(29,071)	24,577
פקדון צובר ריבית שהתקבל	(47,645)	25,818	(21,827)
זכות למענק גבייה ראשון 10%	1,146	(621)	525
זכות למענק גבייה שני 15%	2,487	(1,347)	1,139
נכס מס בגין הפסדים להעברה	70,893	(38,416)	32,477
סה"כ	80,528	(43,637)	36,891

ההקצאה החשבונאית

נציין כי לא הקצאנו עודף זה על המזומנים, פקודנות בבנקים ופקדונות של הציבור בבנקים מאחר ואלו לראייתנו מייצגים מזומנים ושווי מזומנים ולפיכך לא ניתן להקצאות עודף למזומנים.

מעבר משווי הוגן של נכס המס בגין הפסדים להעברה לערכו החשבונאי

כאמור בתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS12 הדן במיסים על ההכנסה לא ניתן לרשום נכס מס בגין הפסדים להעברה בהתאם לשווי ההוגן (כלומר בערכו המהוון ובהתאם למועד ניצולו) אלא נכס המס בגין הפסדים להעברה יירשם בהתאם לערכו הלא מהוון (כמכפלה של הפסדים להעברה שלהערכת הרוכשת יהיה ניתן לנצלם לשיעור המס במועד הניצול).

לפיכך, בהתאם לפרקטיקה המקובלת ובהתאם לגישת מנורה מבטחים, ההפרש בין השווי ההוגן של נכס המס (לאחר ההקצאה הנוספת) לבין ערכו החשבונאי (הלא מהוון) יירשם כרווח הנובע מהטיפול החשבונאי הנדרש בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 12 (IAS12):

פירוט	אלפי ש"ח
נכס מס בשווי הוגן (לאחר הקצאה)	32,477
נכס מס בהתאם לרישום החשבונאי	86,038
הפרש שיוכר כרווח	53,561

נספח א – פרשנות EY INTERNATIONAL GAAP 2012 c.10 business combinations 2 SCOPE OF IFRS 3 .2

Acquisition of an asset or a group of assets that does not constitute a business

Although the acquisition of an asset or a group of assets is not within scope of IFRS 3, in such cases the acquirer is to identify and recognise the individual identifiable assets acquired (including intangible assets) and liabilities assumed. The cost of the group is to be allocated to the individual identifiable assets and liabilities on the basis of their relative fair values at the date of purchase. Such a transaction or event does not give rise to goodwill. [IFRS 3.2]. Thus, existing book values or values in the acquisition agreement may not be appropriate. If an entity acquires a controlling interest in an entity that is not a business, but obtains less than 100% of the entity, after it has allocated the cost to the individual assets acquired, it notionally grosses up those assets and recognises the difference as non-controlling interest. An example could be the acquisition of an incorporated entity that holds a single property, where this is assessed not to be a business (see Chapter 8 at 3.1.1).

It may be difficult to determine whether or not an acquired asset or a group of assets constitutes a business (see 3.2 below), yet this decision can have a considerable impact on an entity's reported results and the presentation of its financial statements; accounting for a business combination under IFRS 3 differs from accounting for an asset(s) acquisition in a number of important respects:

- **goodwill or a gain on bargain purchase only arise on business combinations;**
- **Assets acquired and liabilities assumed are generally accounted for at fair value in a business combination, while they are assigned a carrying amount based on their relative fair values in an asset acquisition;**

Acquisition of an asset or a group of assets that does not constitute a business

- Directly attributable acquisition-related costs are expensed if they relate to a business combination, but are generally capitalised as part of the cost of the asset in an asset acquisition;
- While deferred tax assets and liabilities must be recognised if the transaction is a business combination, they are not recognised under IAS 12 if it is an asset acquisition (see Chapter 31); where the consideration is in the form of shares, IFRS 2 – Share-based Payment – does not apply in a business combination, but will apply in an asset acquisition; and
- Disclosures are much more onerous for business combinations than for asset acquisitions.

The accounting differences above will not only affect the accounting as of the acquisition date, but will also impact future depreciation, possible impairment and other costs.